โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง

การวิเคราะห์คำวินิจฉัย ของศาลและตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญ

Research on Analysis of the Decisions of the Court and Justices of the Constitutional Court

เล่มที่ ๓ ส่วนที่ ๒

Volume 3 Part 2

รองศาสตราจารย์ ดร.วิรัช วิรัชนิภาวรรณ และคณะ

สนับสนุนโดยมูลนิธิอาเชีย

สมาคมรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชน และ มูลนิธิ ศ.ดร.อมร รักษาสัตย์

ส ศศ /๕๑
KPT 3320
ร ๓๖
๒๕๔๒

ศูนย์เทคโนโลยีและข้อมูลสารสนเทศ

อภินันทนาการ จาก

ศ. ดร. อมร รักษาสัตย์

โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง

การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาล และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เล่มที่ 3 ส่วนที่ 2

Research on Analysis of the Decisions of the Court and Justices of the Constitutional Court Volume 3 Part 2

โดย

รองศาสตราจารย์ ดร. วิรัช วิรัชนิภาวรรณ และคณะ

สนับสนุนโดยมูลนิธิอาเซีย

สมาคมรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชน และมูลนิธิ ศ. ดร. อมร รักษาสัตย์

พฤศจิกายน 2547

ห้องสมุดศาลรัฐธรรมนูญ

48-1-2556

โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
เล่มที่ 3 ส่วนที่ 2 (จัดพิมพ์ปี 2547)
(คำวินิจฉัยที่ 24/2545 ถึง คำวินิจฉัยที่ 56/2545)

รองศาสตราจารย์ ดร. วิรัช วิรัชนิภาวรรณ
ผู้อำนวยการโครงการศึกษาวิจัย
อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ถนนแจ้งวัฒนะ อำเภอ ปากเกร็ด จังหวัด นนทบุรี 11120
โทร. 02-504-8181-4
e-mail address : wiruch@wiruch.com หรือ wiruch@maildozy.com หรือ
msaswwir@stou.ac.th

ISBN : 974-203-293-9

พิมพ์ครั้งที่ 1 พฤศจิกายน 2547 จำนวน 1,000 เล่ม ได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิอาเซีย
เพื่อเผยแพร่ต่อหน่วยงาน สถาบันการศึกษา และเพื่อจัดจำหน่าย โดย
ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330
ศาลาพระเกี้ยว โทร. 02-218-7000 โทรสาร 02-255-4441
สยามสแควร์ โทร. 02-218-9888 โทรสาร 02-254-9495
http://www.cubook.com
e-mail address : cubook@chula.ac.th

ราคาเล่มละ 350 บาท

สำนักพิมพ์นิติธรรม
187/60-61 หมู่บ้านมหาดไทย ยูนิค โฮมส์ ซอยลาดพร้าว 122 ถนนลาดพร้าว แขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง กรุงเทพฯ 10310
โทร. 0-2934-0261-62 โทรสาร 0-2934-0264
e-mail : info@nititham.com
พิมพ์ที่ ❐ ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.เจ. พริ้นติ้ง โทร. 0-2872-2090-2

คำชี้แจง

"การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ" เป็นโครงการศึกษาวิจัยต่อเนื่อง คณะผู้ศึกษาวิจัยได้รับมอบหมายจาก "สมาคมรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชน" และ "มูลนิธิ ศ. ดร. อมร รักษาสัตย์" โดยได้รับทุนสนับสนุนจาก "มูลนิธิอาเซีย" โครงการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาแบ่งเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงปี 2544-2545 (มี 1 เล่ม), ช่วงปี 2545-2546 (มี 4 เล่ม), และช่วงปี 2546-2547 (มี 3 เล่ม)

1) ช่วงปี 2544-2545 ตั้งแต่คำวินิจฉัยที่ 1/2541 ถึง คำวินิจฉัยที่ 31/2543 รวม 101 เรื่อง ในปี 2545 ได้จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์โฟร์เพซ (นิติธรรม) รวมไว้ใน 1 เล่ม คือ

เล่มที่ 1 ส่วนที่ 1 (Volume 1 Part 1) มีจำนวน 1,369 หน้า

2) ช่วงปี 2545-2546 ตั้งแต่คำวินิจฉัยที่ 32/2543 ถึงคำวินิจฉัยที่ 51/2544 รวม84 เรื่อง ในปี 2546 ได้จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์นิติธรรม ไว้ใน 4 เล่ม มีจำนวนรวม 1,810 หน้า ดังนี้

2.1) เล่มที่ 1 ส่วนที่ 2 (Volume 1 Part 2) มีจำนวน 361 หน้า แบ่งเป็น คำนำ บทคัดย่อ สารบัญ บทนำ และคำวินิจฉัยที่ 32/2543 ถึง คำวินิจฉัยที่ 64/2543

2.2) เล่มที่ 2 ส่วนที่ 1 (Volume 2 Part 1) มีจำนวน 519 หน้า ตั้งแต่คำวินิจฉัยที่ 1/2544 ถึง คำวินิจฉัยที่ 19/2544

2.3) เล่มที่ 2 ส่วนที่ 2 (Volume 2 Part 2) มีจำนวน 518 หน้า ตั้งแต่คำวินิจฉัยที่ 20/2544 ถึงคำวินิจฉัยที่ 51/2544

2.4) เล่มที่ 2 ส่วนที่ 3 (Volume 2 Part 3) มีจำนวน 399 หน้า แบ่งเป็น ผลการวิจัย สรุปและข้อเสนอแนะ ภาคผนวก และบรรณานุกรม

3) ช่วงปี 2546-2547 ตั้งแต่คำวินิจฉัยที่ 1/2545 ถึง คำวินิจฉัยที่ 64/2545 รวม 64 เรื่อง ในปี 2547 ได้จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์นิติธรรม ไว้ใน 3 เล่ม มีจำนวนรวม 1,410 หน้า ดังนี้

3.1) เล่มที่ 3 ส่วนที่ 1 (Volume 3 Part 1) มีจำนวน 515 หน้า ประกอบด้วย คำนำ บทคัดย่อ สารบัญ บทนำ และคำวินิจฉัยที่ 1/2545 ถึง คำวินิจฉัยที่ 23/2545

3.2) เล่มที่ 3 ส่วนที่ 2 (Volume 3 Part 2) มีจำนวน 490 หน้า ประกอบด้วย คำวินิจฉัยที่ 24/2545 ถึงคำวินิจฉัยที่ 56/2545

3.3) เล่มที่ 3 ส่วนที่ 3 (Volume 3 Part 3) มีจำนวน 405 หน้า ประกอบด้วย คำวินิจฉัยที่ 57/2545 ถึงคำวินิจฉัยที่ 64/2545 ผลการวิจัยเอกสาร สรุปและข้อเสนอแนะ ภาคผนวก บรรณานุกรม และประวัติผู้อำนวยการโครงการศึกษาวิจัย

เล่มนี้ เป็นเล่มที่ 3 ส่วนที่ 2

สำหรับโครงการศึกษาวิจัยต่อไป คือ ช่วงปี 2547-2548 จะจัดพิมพ์คำวินิจฉัยที่ 1/2546 ถึง คำวินิจฉัยที่ 52/2546 รวม 52 เรื่อง ไว้ใน 2 เล่ม คือ เล่มที่ 4 ส่วนที่ 1 และเล่มที่ 4 ส่วนที่ 2

สารบัญ

	หน้า
คำวินิจฉัยที่ 24/2545	1
คำวินิจฉัยที่ 25/2545	35
คำวินิจฉัยที่ 26-34/2545	45
คำวินิจฉัยที่ 35/2545	58
คำวินิจฉัยที่ 36/2545	70
คำวินิจฉัยที่ 37/2545	86
คำวินิจฉัยที่ 38/2545	104
คำวินิจฉัยที่ 39/2545	140
คำวินิจฉัยที่ 40/2545	159
คำวินิจฉัยที่ 41/2545	185
คำวินิจฉัยที่ 42/2545	203
คำวินิจฉัยที่ 43/2545	217
คำวินิจฉัยที่ 44/2545	233
คำวินิจฉัยที่ 45/2545	253
คำวินิจฉัยที่ 46/2545	273
คำวินิจฉัยที่ 47/2545	292
คำวินิจฉัยที่ 48/2545	313
คำวินิจฉัยที่ 49/2545	359
คำวินิจฉัยที่ 50/2545	393
คำวินิจฉัยที่ 51/2545	402
คำวินิจฉัยที่ 52/2545	413
คำวินิจฉัยที่ 53/2545	430
คำวินิจฉัยที่ 54/2545	450
คำวินิจฉัยที่ 55/2545	462
คำวินิจฉัยที่ 56/2545	475

24. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 24/2545

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 24/2545 (วันที่ 4 มิถุนายน 2545) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง ศาลจังหวัดมีนบุรีส่งคำร้องของจำเลย (บริษัท ซาฟารีเวิลด์ จำกัด (มหาชน)) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา 23 มาตรา 25 มาตรา 27 และมาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี มาตรา 30 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราช กำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 หรือไม่

(พิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา 23 มาตรา 25 มาตรา 27 และมาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี มาตรา 30 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 หรือไม่)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	ศาลจังหวัดมีนบุรีส่งคำร้อง ลงวันที่ 30 พฤษภาคม 2544 ของจำเลย (บริษัท ซาฟารีเวิลด์ จำกัด (มหาชน)) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา 23 มาตรา 25 มาตรา 27 และมาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี มาตรา 30 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 หรือไม่
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	กองทุนรวมเอเชียรีคอฟเวอรี่ 1 เป็นโจทก์ฟ้องบริษัท ซาฟารีเวิลด์ จำกัด (มหาชน) เป็นจำเลย ในความผิดฐานผิดสัญญากู้ยืมเงินซื้อขาย และโอนสิทธิเรียกร้องเป็นคดีแพ่ง สรุปได้ว่า จำเลยได้กู้ยืมเงินจากบริษัท เงินทุนหลักทรัพย์นครหลวงเครดิต จำกัด (มหาชน) และได้รับเงินกู้ครบแล้วในวันทำสัญญากู้เงิน ต่อมา

		กระทรวงการคลังได้มีคำสั่งให้ระงับการดำเนินกิจการของบริษัท เงินทุนหลักทรัพย์นครหลวงเครดิต จำกัด (มหาชน) และคณะกรรมการองค์การเพื่อการปฏิรูประบบสถาบันการเงินได้เข้าควบคุมดำเนินการแทนและทำการขายทรัพย์สินเพื่อชำระบัญชีของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ดังกล่าว โดยอาศัยอำนาจตามพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 ซึ่งองค์การเพื่อการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ปรส.) ได้ขายสินเชื่อตราสารหนี้ สิทธิเรียกร้อง ตราสาร และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเงินกู้ที่บริษัท เงินทุนหลักทรัพย์นครหลวงเครดิต จำกัด (มหาชน) ให้กู้ยืมแก่จำเลยในคดีนี้ ให้แก่โจทก์ โจทก์จึงได้รับโอนทั้งสิทธิ และหน้าที่ของเจ้าหนี้เดิม คือ บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์นครหลวงเครดิต จำกัด (มหาชน) มาทั้งหมด โจทก์ได้มีหนังสือแจ้งให้จำเลยชำระหนี้ต่อโจทก์ แต่จำเลยเพิกเฉย โจทก์จึงฟ้องจำเลยเป็นคดีนี้ จำเลยยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดมีนบุรี สรุปได้ว่า จำเลยยื่นคำให้การต่อสู้คดีมีสาระสำคัญ ข้อหนึ่งว่า กระทรวงการคลังได้สั่งปิดกิจการบริษัทเงินทุน บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ และบริษัทหลักทรัพย์ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และ ปรส. ได้นำสิทธิเรียกร้องต่าง ๆ ออกประมูลขายโดยไม่ยินยอมให้ลูกหนี้เข้าร่วมประมูลและเร่งรัดให้มีการประมูลขาย โดยไม่แยกหนี้ดีหนี้เสียออกจากกันเสียก่อน เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย แม้กระทรวงการคลังและ ปรส. จะอ้างว่าได้กระทำการโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ และพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา 23 มาตรา 25 มาตรา 27 มาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี และมาตรา 30 จัตวา และพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 แต่บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวก็ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญว่าด้วยศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคล การออกกฎหมายให้มีผลใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม การจำกัดสิทธิในทรัพย์สินและการจำกัดเสรีภาพในการแข่งขันโดยเสรี ตามมาตรา 4

		มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 ดังนั้น บทบัญญัติตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 และพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบัน การเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 จึงใช้บังคับไม่ได้ ขอให้ส่งปัญหานี้ไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 และพิพากษาให้เพิกถอนการประมูลสินทรัพย์และสิทธิเรียกร้องของ ปรส. ก่อนที่จะดำเนินกระบวนพิจารณาต่อไป เพราะหากศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยให้เพิกถอนการประมูลสินทรัพย์และสิทธิเรียกร้องแล้วก็จะสามารถทำให้คดีนี้เสร็จไปได้ทันทีโดยไม่จำต้องวินิจฉัยประเด็นอื่น ๆ อีกต่อไป ศาลจังหวัดมีนบุรี เห็นว่า จำเลยกล่าวอ้างว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 จึงให้ส่งคำร้องนี้มายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา 23 มาตรา 25 มาตรา 27 และมาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี มาตรา 30 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราช กำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 หรือไม่ การพิจารณาความเห็นที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ รวม 9 มาตรา ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 และมาตรา 26 ในส่วนที่เกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา 23 มาตรา 25 มาตรา 27 มาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี และมาตรา 30 จัตวา รวม 9 มาตรา เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการให้ ปรส. และคณะกรรมการ ปรส. ซึ่งเป็นองค์กร

		ของรัฐเข้าไปดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูฐานะของบริษัทที่ถูกระงับการดำเนินกิจการ เพื่อแก้ไขปัญหาระบบสถาบันการเงิน และคุ้มครองผู้ฝากเงินและเจ้าหนี้ของสถาบันการเงินเพื่อเรียกความเชื่อมั่นในระบบสถาบันการเงินกลับคืนมา แม้จะเป็นบทบัญญัติที่เข้าไปจำกัดสิทธิ และเสรีภาพบางประการของบริษัทที่ถูกระงับการดำเนินกิจการ แต่สิทธิและเสรีภาพเหล่านี้เป็นเพียงสิทธิและเสรีภาพในการประกอบกิจการ ดังนั้น บทบัญญัติแห่งพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ ทั้ง 9 มาตรา จึงไม่ได้ล่วงละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 และมาตรา 26 แต่อย่างใด ส่วนที่ผู้ร้องมีความเห็นโต้แย้งว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ ทั้ง 9 มาตราข้างต้น ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพ ตามมาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 นั้น พิจารณารัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพตามมาตรา 4 ประกอบมาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 และมาตรา 30 แล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญให้การคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกันในสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญนี้รับรอง แต่ไม่ได้หมายความว่า สิทธิและเสรีภาพทุกอย่างที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองแล้ว จะมีการจำกัดหรือเลือกปฏิบัติไม่ได้เลย เพราะมาตรา 29 และมาตรา 30 ได้มีการบัญญัติถึงการจำกัดสิทธิและเสรีภาพและการเลือกปฏิบัติไว้ โดยการจำกัดสิทธิและเสรีภาพจะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขของมาตรา 29 คือ จะต้องเป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้ออกกฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพนั้นได้ โดยกฎหมายนั้นจะต้องออกโดยเท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ และต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปโดยไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ส่วนการเลือกปฏิบัติจะต้องเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมเท่านั้น จึงจะกระทำไม่ได้ตามมาตรา 30 สำหรับสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 และมาตรา 50 ที่ผู้ร้องอ้างว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบัน

		การเงินฯ ทั้ง 9 มาตรา ขัดหรือแย้งนั้น สิทธิตามรัฐธรรมนูญมาตรา 48 และเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญมาตรา 50 ซึ่งตามคำร้องเข้าใจได้ว่า ผู้ร้องหมายถึงเฉพาะ วรรคหนึ่งของทั้ง 2 มาตรา คือ สิทธิในทรัพย์สินตามมาตรา 48 และเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม ตามมาตรา 50 ซึ่งในมาตรา 48 วรรคหนึ่ง มีความตอนท้ายว่า "ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ" หมายความว่า สิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน ย่อมถูกจำกัดได้ และในมาตรา 50 วรรคสอง มีความตอนหนึ่งว่า "การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ....." หมายความว่า เสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมก็ย่อมถูกจำกัดได้เช่นกัน ทั้งนี้ การจำกัดสิทธิในทรัพย์สินตามมาตรา 48 และการจำกัดเสรีภาพในการประกอบกิจการฯ ตามมาตรา 50 จะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 29 บัญญัติไว้ เมื่อพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 และพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มีเหตุผลของการประกาศใช้ เนื่องจากต้องมีการกำหนดมาตรการในลักษณะของการแก้ไขปัญหาสถาบันการเงินอย่างเป็นระบบตามแนวทางสากล และจัดตั้งองค์การของรัฐขึ้นเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินมาตรการดังกล่าว เพื่อแก้ไขฟื้นฟูฐานะของสถาบันการเงิน ตลอดจนช่วยเหลือผู้ฝากเงินและเจ้าหนี้ที่สุจริตของสถาบันการเงิน อีกทั้งจำเป็นต้องมีมาตรการเป็นพิเศษผ่อนคลายจากกรณีปกติทั่วไป เพื่อให้ ปรส. สามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายให้แล้วเสร็จได้โดยเร็ว เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นแก่ผู้ซื้อทรัพย์สินอันเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจ ดังปรากฏตามเหตุผลในการประกาศใช้พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ ทั้งสองฉบับนี้ บทบัญญัติของพระราชกำหนดดังกล่าวมาตราต่าง ๆ ที่ผู้ร้องอ้างว่าขัดหรือแย้งต่อ รัฐธรรมนูญมาตราต่าง ๆ นั้น เป็นบทบัญญัติที่

		จำเป็นต้องมีขึ้นเพื่อให้มีการดำเนินการให้บรรลุตามเหตุผล ของการตราพระราชกำหนดทั้ง 2 ฉบับ และเป็นการตราขึ้นโดยรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 และมาตรา 50 บัญญัติให้มีการจำกัดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวได้ และไม่ได้เป็นการกระทบกระเทือนสิทธิและเสรีภาพตาม มาตรา 48 และมาตรา 50 แต่ประการใด เพราะความเป็นหนี้ของลูกหนี้คงมีอยู่เท่าเดิมไม่ได้เพิ่มภาระ หรือหน้าที่ใด ๆ แก่ลูกหนี้ ลูกหนี้ยังคงยกข้อต่อสู้ที่มีอยู่กับเจ้าหนี้เดิมขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ใหม่ที่รับโอนสิทธิเรียกร้องได้ พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ เพียงแต่บัญญัติวิธีการดำเนินการเกี่ยวกับกิจการของบริษัทที่ถูกสั่งให้ระงับกิจการ วิธีการในการโอนสิทธิเรียกร้อง การขายและผลของการขายทรัพย์สินให้แตกต่างไปจากกฎหมายเดิมที่มีอยู่เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วทันต่อการแก้ไขปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจเท่านั้น และบทบัญญัติของพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตราต่าง ๆ ตามคำร้อง ก็มีผลใช้บังคับกับบริษัททุกบริษัทที่ถูกระงับการดำเนินกิจการโดยคำสั่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และไม่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ จึงเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปเหมือนกันกับทุกบริษัทที่มีสภาพอย่างเดียวกัน บทบัญญัติของพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา 23 มาตรา 25 มาตรา 27 มาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี และมาตรา 30 จัตวา จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	1) รัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 2) พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา 23 มาตรา 25 มาตรา 27 และมาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี มาตรา 30 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4

2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา 23 มาตรา 25 มาตรา 27 และมาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี มาตรา 30 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 หรือไม่
3. คำวินิจฉัย	จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา 23 มาตรา 25 มาตรา 27 และมาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี มาตรา 30 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50	
4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 11 คน โดยมีมติเป็นเอกฉันท์ว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (คะแนนเสียง 11 : 0) 2) เริ่มวันที่ 30 พฤษภาคม 2544 แล้วเสร็จ วันที่ 4 มิถุนายน 2545 รวม 1 ปี 5 วัน 3) การวางบรรทัดฐาน พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา 23 มาตรา 25 มาตรา 27 และมาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี มาตรา 30 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 4) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 120 ตอนที่ 11 ก วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2546 ซึ่งเท่ากับ 8 เดือน 2 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 4 มิถุนายน 2545) 5) พลโท จุล อติเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติหน้าที่ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เนื่องจากนายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ ประธานศาลรัฐธรรมนูญไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 24/2545 (วันที่ 4 มิถุนายน 2545) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 11 คน เรื่อง ศาลจังหวัดมีนบุรีส่งคำร้องของจำเลย (บริษัท ซาฟารีเวิลด์ จำกัด (มหาชน)) ซึ่งเป็นผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา 23 มาตรา 25 มาตรา 27 และมาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี มาตรา 30 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราช กำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 หรือไม่

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คือ **พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา 23 มาตรา 25 มาตรา 27 และมาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี มาตรา 30 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 หรือไม่**

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
2. นายกระมล ทองธรรมชาติ	**1. รัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้ว่า** **"มาตรา 4 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญนี้เสมอกัน"** **"มาตรา 26 การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้"** **"มาตรา 27 สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้งโดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญย่อมได้รับความคุ้มครอง และผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมายและการตีความกฎหมายทั้งปวง"** **"มาตรา 29 การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่**	บทบัญญัติของพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตรา 7, 8, 16 (3), 23, 25, 27, 30 ทวิ, 30

	รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ **กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย** **บทบัญญัติวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วย โดยอนุโลม"** **"<u>มาตรา 30</u> บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน** **ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน** **การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้** **มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม"** **"<u>มาตรา 48</u> สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ** **การสืบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการสืบมรดกย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ"** **"<u>มาตรา 50</u> บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการ**	ตรี และ 30 จัตวา และพระราชกำหนด (ฉบับที่ 2) มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4, 26, 27, 29, 30, 48 และ 50

	หรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม **การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณูปโภค การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบ การประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันการผูกขาด หรือขจัดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน"** พิจารณาแล้ว เห็นว่าพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มีเหตุผลของการตรา เนื่องจากต้องมีการกำหนดมาตรการในลักษณะของการแก้ไขปัญหาสถาบันการเงินอย่างเป็นระบบตามแนวทางสากล และจัดตั้งองค์การของรัฐขึ้นเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินมาตรการดังกล่าว เพื่อแก้ไขฟื้นฟูฐานะของสถาบันการเงิน ตลอดจนช่วยเหลือผู้ฝากเงินและเจ้าหนี้ที่สุจริตของสถาบันการเงิน อีกทั้งจำเป็นต้องมีมาตรการเป็นพิเศษผ่อนคลายจากกรณีปกติทั่วไป เพื่อให้การปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ปรส.) หรือคณะกรรมการ ปรส. สามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายให้แล้วเสร็จได้โดยเร็วเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นแก่ผู้ซื้อทรัพย์สินอันเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจ ดังปรากฏตามเหตุผลในการประกาศใช้พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ ทั้งสองฉบับ บทบัญญัติของพระราชกำหนดดังกล่าว มาตราต่าง ๆ ที่ผู้ร้องอ้างว่าขัดรัฐธรรมนูญมาตราต่าง ๆ นั้น เป็นบทบัญญัติที่จำเป็นต้องมีขึ้นเพื่อให้มีการดำเนินการให้บรรลุตามเหตุผลของการตราพระราชกำหนดทั้งสองฉบับ และเป็นการตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 และ 50 ที่บัญญัติให้มีการจำกัดสิทธิเสรีภาพดังกล่าวได้ และไม่ได้เป็นการกระทบกระเทือนสิทธิและเสรีภาพตามมาตรา 48 และ 50 แต่ประการใด เพราะความเป็นหนี้ของลูกหนี้คงมีอยู่เท่าเดิม มิได้	

	เพิ่มภาระหรือหน้าที่ใด ๆ แก่ลูกหนี้ ลูกหนี้ยังคงยกข้อต่อสู้ที่มีอยู่กับเจ้าหนี้เดิมขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ใหม่ที่รับโอนสิทธิเรียกร้องได้ พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินเพียงแต่บัญญัติวิธีการดำเนินการเกี่ยวกับกิจการของบริษัทที่ถูกสั่งให้ระงับกิจการ วิธีการในการโอนสิทธิเรียกร้องการขายและผลของการขายทรัพย์สินให้แตกต่างไปจากกฎหมายเดิมที่มีอยู่ เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วทันต่อการแก้ไขปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจเท่านั้น และบทบัญญัติของพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตราต่าง ๆ ตามคำร้อง ก็มีผลใช้บังคับกับบริษัททุกบริษัทที่ถูกระงับการดำเนินกิจการโดยคำสั่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และไม่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ จึงเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปเหมือนกันกับทุกบริษัทที่มีสภาพอย่างเดียวกัน เมื่อ ปรส. และคณะกรรมการ ปรส. ใช้อำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เป็นไปตามเงื่อนไขของรัฐธรรมนูญ มาตรา 29, 48 และ 50 จึงเป็นการใช้อำนาจที่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 4, 26 และ 27 จึงวินิจฉัยว่า บทบัญญัติของพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ พ.ศ. 2540 มาตรา 7, 8, 16 (3), 23, 25, 27, 30 ทวิ, 30 ตรี และ 30 จัตวา และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4, 26, 27, 29, 30, 48 และ 50	
3. นายจิระ บุญพจนสุนทร	เห็นว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 ตราขึ้น เนื่องจากมีความจำเป็นต้องแก้ไขปัญหาระบบสถาบันการเงินและฟื้นฟูสถานะการดำเนินการของสถาบันการเงินที่ประสบปัญหาโดยเร่งด่วน เพื่อเรียกความเชื่อมั่นในระบบสถาบันการเงินกลับคืนมา จำเป็นต้องเร่งรัดให้มีการระดมทุนเพื่อเสริมสร้างสภาพคล่องให้เกิดการหมุนเวียนทางการเงินในระบบเศรษฐกิจ เพื่อมิให้เป็นอุปสรรคในการดำเนินการ จำเป็นต้องมีมาตรการเป็นพิเศษผ่อนคลายจากกรณีปกติทั่วไป เพื่อให้องค์การเพื่อการปฏิรูประบบสถาบันการเงินสามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายให้แล้วเสร็จโดยเร็ว เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นแก่ผู้ซื้อทรัพย์สินอันเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหาวิกฤติทาง	พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ ซึ่งเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนด

	เศรษฐกิจ ซึ่งหากมาตรการดังกล่าวไม่อาจกระทำได้โดยเร็วจะส่งผลกระทบต่อแผนการระดมเงินทุน เพื่อเสริมสร้างสภาพคล่องทางเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม ดังปรากฏตามหมายเหตุท้ายพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 และพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 และสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาได้ลงมติอนุมัติ พระราชกำหนดทั้งสองฉบับดังกล่าวแล้ว อันมีผลให้พระราชกำหนดทั้งสองฉบับดังกล่าวมีผลใช้บังคับเป็นพระราชบัญญัติต่อไป ซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 และมาตรา 50 วรรคสอง ทุกประการ บทบัญญัติของพระราชกำหนดที่ผู้ร้องอ้างว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญในกรณีต่าง ๆ เป็นเพียงการบัญญัติถึงกระบวนการการเร่งรัดให้มีการบังคับชำระหนี้ ซึ่งไม่มีผลให้ลูกหนี้รวมถึงผู้ร้องต้องรับภาระเพิ่มมากขึ้นไปกว่าเดิม และไม่เป็นการกระทบกระเทือนสิทธิและเสรีภาพของผู้ร้อง แต่ประการใด ผู้ร้องมีข้อต่อสู้อยู่กับเจ้าหนี้เดิมอย่างไรย่อมมีสิทธิยกขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ใหม่ผู้รับโอนสิทธิเรียกร้องได้ และเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมแต่อย่างใด จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 ซึ่งเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2541 มาตรา 7, 8, 16 (3), 23, 25, 27, 30 ทวิ, 30 ตรี และ 30 จัตวา ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4, 26, 27, 29, 30, 48 และ 50	การปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2)ฯ มาตรา 7, 8, 16(3), 23, 25, 27, 30 ทวิ, 30 ตรี และ 30 จัตวา ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4, 26, 27, 29, 30, 48 และ 50
4. นายจุมพล ณ สงขลา	พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า ในกรณีที่มีความจำเป็นหรือเร่งด่วนรัฐก็สามารถออกกฎหมายซึ่งมีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพบางประการของบุคคลได้ โดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 50 วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า “การจำกัดเสรีภาพตาม วรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ เพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ ฯลฯ” เมื่อปรากฏว่าก่อนออกพระราชกำหนดฉบับนี้สถานะทางเศรษฐกิจและการเงินของประเทศอยู่ในภาวะวิกฤต รัฐบาลจึงมีความจำเป็นต้องออกพระราชกำหนดดังกล่าว ในลักษณะของการแก้ไขปัญหาสถาบันการเงินอย่างเป็นระบบตามแนวทาง	พระราชกำหนดการปฏิรูปสถาบันการเงินฯ มาตรา 7, 8, 16 (3), 23, 25, 27, 30 ทวิ, 30

	สากล เพื่อรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศอันเป็นข้อยกเว้นที่รัฐสามารถออกกฎหมายให้กระทำได้โดยชอบตามบทบัญญัติดังกล่าว แม้ว่าบางกรณีอาจขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 50 วรรคหนึ่งที่บัญญัติว่า "บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม" ก็ตาม ดังนั้น บทบัญญัติต่างๆ ตามพระราชกำหนดที่จำเลยอ้างถึงจึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตราใดๆ และเหตุผลที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ บทบัญญัติของพระราชกำหนดที่จำเลยอ้างเหล่านั้น มิได้ก่อ ให้เกิดภาระหน้าที่หรือการสูญเสียสิทธิในฐานะลูกหนี้ตามสัญญากู้ที่จำเลยมีต่อเจ้าหนี้เดิม โจทก์ซึ่งเป็นผู้รับโอนสิทธิเรียกร้องจากเจ้าหนี้เดิม คงมีสิทธิเพียงเท่าที่เจ้าหนี้เดิมมีต่อจำเลยเท่านั้น เพราะข้อต่อสู้ทั้งหลายทั้งปวงที่ลูกหนี้อาจยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้เจ้าหนี้เดิมได้อย่างไร ลูกหนี้ก็สามารถยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้โจทก์ ซึ่งเป็นเจ้าหนี้คนใหม่ได้ทั้งสิ้น จึงมิได้ทำให้จำเลยในฐานะลูกหนี้เสียเปรียบโจทก์ในเชิงคดีแต่อย่างใด จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการปฏิรูปสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 7, 8, 16 (3), 23, 25, 27, 30 ทวิ, 30 ตรี และ 30 จัตวา มิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4, 26, 27, 29, 30, 48 และมาตรา 50	ตรี และ 30 จัตวา มิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4, 26, 27, 29, 30, 48 และมาตรา 50
5. พลโท จุล อติเรก	พิจารณาตามหลักการและเหตุผลการประกาศใช้พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 และพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 ก็เพื่อกำหนดมาตรการในลักษณะของการแก้ไขปัญหาสถาบันการเงินอย่างเป็นระบบตามแนวทางสากลและจัดตั้งองค์การของรัฐขึ้นเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินมาตรการดังกล่าว เพื่อแก้ไขฟื้นฟูฐานะของสถาบันการเงิน ตลอดจนช่วยเหลือผู้ฝากเงินและเจ้าหนี้ที่สุจริตของสถาบันการเงิน อีกทั้งจำเป็นต้องมีมาตรการเป็นพิเศษผ่อนคลายจากกรณีปกติทั่วไป เพื่อให้ ปรส. สามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายให้แล้วเสร็จได้โดยเร็ว เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นแก่ผู้ซื้อทรัพย์สินอันเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจ เมื่อได้พิจารณาข้อโต้แย้งของผู้ร้องแล้วเห็นว่า บทบัญญัติแห่ง	พระราชกำหนดฯ มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา 23 มาตรา 25 มาตรา 27 และมาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี

	พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ เป็นบทบัญญัติที่ให้มี ปรส. และคณะกรรมการ ปรส. มีอำนาจดำเนินการเพื่อแก้ปัญหา เพื่อฟื้นฟูฐานะ แม้จะบัญญัติเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลบ้าง เช่น สิทธิในทรัพย์สิน เสรีภาพในการประกอบกิจการ หรือประกอบอาชีพ แต่มิได้เป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทั้งมิได้จำกัดสิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ และมิได้เลือกปฏิบัติเพราะบทบัญญัติแห่งพระราชกำหนดดังกล่าวที่ออกใช้บังคับนั้น เป็นไปตามข้อยกเว้นของรัฐธรรมนูญที่ให้ออกกฎหมายได้และไม่ใช้แก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง แต่เป็นการใช้บังคับเป็นการทั่วไป จึงเห็นว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา 23 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี และมาตรา 30 จัตวา ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา 23 มาตรา 25 มาตรา 27 และมาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี มาตรา 30 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50	มาตรา 30 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดฯ (ฉบับที่ 2) มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และ มาตรา 50
6. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	เห็นว่า รัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพตามมาตรา 4 ประกอบมาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 และมาตรา 30 นั้น รัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้การคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกันในสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญนี้รับรอง แต่ไม่ได้หมายความว่า สิทธิและเสรีภาพทุกอย่างที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองแล้ว จะมีการจำกัดหรือเลือกปฏิบัติไม่ได้เลย เพราะมาตรา 29 และมาตรา 30 ได้มีการบัญญัติถึงการจำกัดสิทธิและเสรีภาพและการเลือกปฏิบัติไว้ โดยการจำกัดสิทธิและเสรีภาพจะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขของมาตรา 29 คือ จะต้องเป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้ออกกฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพนั้นได้ โดยกฎหมายนั้น	พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา

	จะต้องออกโดยเท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ และต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปโดยไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ส่วนการเลือกปฏิบัติจะต้องเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมเท่านั้น จึงจะกระทำไม่ได้ตามมาตรา 30 สำหรับสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 และมาตรา 50 ที่ผู้ร้องอ้างว่าพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ ทั้งเก้ามาตรา ขัดหรือแย้งนั้น สิทธิตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 และเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 50 ซึ่งตามคำร้องเข้าใจได้ว่า ผู้ร้องหมายถึงเฉพาะวรรคหนึ่งของทั้งสองมาตรา คือ สิทธิในทรัพย์สินตามมาตรา 48 และเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมตามมาตรา 50 ซึ่งในมาตรา 48 วรรคหนึ่งมีความตอนท้ายว่า “ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ” หมายความว่า สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมถูกจำกัดได้ และในมาตรา 50 วรรคสอง มีความตอนหนึ่งว่า “การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ เพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ.....” หมายความว่า เสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมก็ย่อมถูกจำกัดได้เช่นกัน ทั้งนี้ การจำกัดสิทธิในทรัพย์สินตามมาตรา 48 และการจำกัดเสรีภาพในการประกอบกิจการฯ ตามมาตรา 50 จะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 29 บัญญัติไว้ เมื่อพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ และพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2)ฯ ได้ประกาศใช้โดยเหตุที่ว่า เนื่องจากต้องมีการกำหนดมาตรการในการแก้ไขปัญหาสถาบันการเงินอย่างเป็นระบบตามแนวทางสากล และจัดองค์การของรัฐขึ้นเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินมาตรการดังกล่าว เพื่อแก้ไขฟื้นฟูฐานะของสถาบันการเงิน	23 มาตรา 25 มาตรา 27 และ มาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี มาตรา 30 จัตวา ซึ่ง แก้ไข เพิ่มเติม โดย พระราช กำหนด การปฏิรูป ระบบ สถาบัน การเงิน (ฉบับที่ 2)ฯ มาตรา 4 ไม่ขัดหรือ แย้งต่อรัฐ ธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และ มาตรา 50

	ตลอดจนช่วยเหลือผู้ฝากเงินและเจ้าหนี้ที่สุจริตของสถาบันการเงิน อีกทั้งจำเป็นต้องมีมาตรการเป็นพิเศษผ่อนคลายจากกรณีปกติทั่วไป เพื่อให้ ปรส. สามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายให้แล้วเสร็จได้โดยเร็ว เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นแก่ผู้ซื้อทรัพย์สินอันเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจ ดังปรากฏตามเหตุผลในการประกาศใช้พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ ทั้งสองฉบับนี้ บทบัญญัติของพระราชกำหนดดังกล่าวมาตราต่างๆ ที่ผู้ร้องอ้างว่า ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราต่างๆ นั้น เป็นบทบัญญัติที่จำเป็นต้องกำหนดขึ้นเพื่อให้มีการดำเนินการให้บรรลุตามเหตุผลของการตราพระราชกำหนดทั้งสองฉบับ และเป็นการตราขึ้นโดยรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 และมาตรา 50 บัญญัติให้มีการจำกัดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวได้ และไม่ได้เป็นการกระทบกระเทือนสิทธิและเสรีภาพตาม มาตรา 48 และมาตรา 50 แต่ประการใด เพราะสิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้ที่มีต่อลูกหนี้ยังคงมีอยู่เท่าเดิมไม่ได้เพิ่มภาระหรือหน้าที่ใดๆ แก่ลูกหนี้ ลูกหนี้ยังคงยกข้อต่อสู้ที่มีอยู่กับเจ้าหนี้เดิมขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ใหม่ที่รับโอนสิทธิเรียกร้องได้ พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ เพียงแต่บัญญัติวิธีการดำเนินการเกี่ยวกับกิจการของบริษัทที่ถูกสั่งให้ระงับกิจการ วิธีการในการโอนสิทธิเรียกร้อง การขายและผลของการขายทรัพย์สิน ให้แตกต่างไปจากกฎหมายเดิมที่มีอยู่เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วทันต่อการแก้ไขปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจเท่านั้น และบทบัญญัติของพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตราต่าง ๆ ตามคำร้อง ก็มีผลใช้บังคับกับบริษัททุกบริษัทที่ถูกระงับการดำเนินกิจการโดยคำสั่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และไม่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ จึงเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปเหมือนกันกับทุกบริษัทที่มีสภาพอย่างเดียวกัน บทบัญญัติของพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา 23 มาตรา 25 มาตรา 27 มาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี และมาตรา 30 จัตวา จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50	

	จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา 23 มาตรา 25 มาตรา 27 และมาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี มาตรา 30 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50	
7. นายผัน จันทรปาน	พิจารณาแล้ว เห็นว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา 23 มาตรา 25 มาตรา 27 มาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี และมาตรา 30 จัตวา รวมเก้ามาตรา เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการ ปรส. และคณะกรรมการ ปรส. ซึ่งเป็นองค์กรของรัฐเข้าไปดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูฐานะของบริษัทที่ถูกระงับการดำเนินกิจการ เพื่อแก้ไขปัญหาระบบสถาบันการเงิน และคุ้มครองผู้ฝากเงินและเจ้าหนี้ของสถาบันการเงินเพื่อเรียกความเชื่อมั่นในระบบสถาบันการเงินกลับคืนมา แม้จะเป็นบทบัญญัติที่เข้าไปจำกัดสิทธิเสรีภาพบางประการของบริษัทที่ถูกระงับการดำเนินกิจการแต่สิทธิเสรีภาพเหล่านี้เป็นเพียงสิทธิเสรีภาพในการประกอบกิจการ ไม่ได้เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนมีอยู่ติดตัว อันเป็นความหมายของคำว่า "ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์" ดังคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 35-36/2544 บทบัญญัติดังกล่าวทั้งเก้ามาตราของพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ จึงไม่ได้ล่วงละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 แต่อย่างใด พิจารณารัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพตามมาตรา 4 ประกอบมาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 และมาตรา 30 แล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญให้การคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกันในสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญนี้รับรอง แต่ไม่ได้หมายความว่าสิทธิเสรีภาพทุกอย่างที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองแล้ว จะมีการจำกัดหรือเลือกปฏิบัติไม่ได้เลย เพราะมาตรา 29 และมาตรา 30 ได้มีการบัญญัติถึงการจำกัดสิทธิเสรีภาพและการเลือกปฏิบัติไว้ โดยการจำกัดสิทธิเสรีภาพจะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขของมาตรา 29 คือ จะต้องเป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้ออก	พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา 23 มาตรา 25 มาตรา 27 และมาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี มาตรา 30 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบ

	กฎหมายจำกัดสิทธิเสรีภาพนั้นได้ โดยกฎหมายนั้นจะต้องออกโดยเท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ และต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปโดยไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ส่วนการเลือกปฏิบัติจะต้องเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมเท่านั้นจึงจะกระทำไม่ได้ตามมาตรา 30 สำหรับการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินตามมาตรา 48 และการจำกัดเสรีภาพในการประกอบกิจการ ฯลฯ ตามมาตรา 50 จะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการจำกัดสิทธิเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญมาตรา 29 บัญญัติไว้ พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ และพระราชบัญญัติการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2)ฯ มีเหตุผลของการประกาศใช้ เนื่องจากต้องมีการกำหนดมาตรการในลักษณะของการแก้ไขปัญหาสถาบันการเงินอย่างเป็นระบบตามแนวทางสากล และจัดตั้งองค์การของรัฐขึ้นเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินมาตรการดังกล่าว เพื่อแก้ไขฟื้นฟูฐานะของสถาบันการเงินตลอดจนช่วยเหลือผู้ฝากเงินและเจ้าหนี้ที่สุจริตของสถาบันการเงิน อีกทั้งจำเป็นต้องมีมาตรการเป็นพิเศษผ่อนคลายจากกรณีปกติทั่วไปเพื่อให้ ปรส. สามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายให้แล้วเสร็จได้โดยเร็ว เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นแก่ผู้ซื้อทรัพย์สินอันเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจ ดังปรากฏตามเหตุผลในการประกาศใช้พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ ทั้งสองฉบับนี้ บทบัญญัติมาตราต่างๆ ของพระราชกำหนดดังกล่าวที่ผู้ร้องอ้างว่า ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราต่าง ๆ นั้น เป็นบทบัญญัติที่จำเป็นต้องมีขึ้นเพื่อให้มีการดำเนินการให้บรรลุตามเหตุผลของการตราพระราชกำหนดทั้งสองฉบับ และเป็นการตราขึ้นโดยรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 และมาตรา 50 บัญญัติให้มีการจำกัดสิทธิเสรีภาพดังกล่าวได้ และมิได้เป็นการกระทบกระเทือนสิทธิและเสรีภาพตามมาตรา 48 และมาตรา 50 แต่ประการใดเพราะความเป็นหนี้ของลูกหนี้มีอยู่เท่าเดิม ลูกหนี้ยังคงยกข้อต่อสู้ที่มีอยู่กับเจ้าหนี้เดิมขึ้นต่อเจ้าหนี้ใหม่ที่รับโอนสิทธิ	สถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2)ฯ มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และ มาตรา 50

	เรียกร้องได้ พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ เพียงแต่บัญญัติวิธีการดำเนินการเกี่ยวกับกิจการของบริษัทที่ถูกสั่งให้ระงับกิจการ วิธีการในการโอนสิทธิเรียกร้อง การขายและผลของการขายทรัพย์สิน ให้แตกต่างไปจากกฎหมายเดิมที่มีอยู่ เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วทันต่อการแก้ไขปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจเท่านั้น และบทบัญญัติของพระราชกำหนดการปฏิบัติระบบสถาบันการเงินฯ มาตราต่าง ๆ ตามคำร้อง ก็มีผลใช้บังคับกับบริษัทที่ถูกระงับการดำเนินกิจการโดยคำสั่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และไม่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ จึงเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปเหมือนกับทุกบริษัทที่มีสภาพอย่างเดียวกัน บทบัญญัติของพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา 23 มาตรา 25 มาตรา 27 มาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี และมาตรา 30 จัตวา จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา 23 มาตรา 25 มาตรา 27 และมาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี มาตรา 30 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50	
8. นายมงคล สระฏัน	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
9. นายศักดิ์ เตชาชาญ	เมื่อได้พิจารณาบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแล้ว รัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดความหมายของคำว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” ไว้ในมาตราใด แต่รัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 35–36/2544 วินิจฉัยว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นสิทธิพื้นฐานที่ประชาชนมีอยู่ติดตัว” ดังนั้น การพิจารณาความเห็นโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราที่เกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เช่น มาตรา 4 และมาตรา 26 จึงต้องพิจารณา	พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตรา 7 มาตรา 8

	ความหมายของคำว่า "ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์" ตามแนวทางของคำวินิจฉัยดังกล่าว พระราชกำหนดปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา 23 มาตรา 25 มาตรา 27 มาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี และมาตรา 30 จัตวา เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการให้ ปรส. และคณะกรรมการ ปรส. ซึ่งเป็นองค์กรของรัฐเข้าไปดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูฐานะของบริษัทที่ถูกระงับการดำเนินการ เพื่อแก้ไขปัญหาระบบสถาบันการเงินเพื่อเรียกความเชื่อมั่นในระบบสถาบันการเงินกลับคืนมา แม้จะเป็นบทบัญญัติที่เข้าไปจำกัดสิทธิเสรีภาพบางประการของบริษัทที่ถูกระงับการดำเนินกิจการแต่สิทธิเสรีภาพเหล่านี้เป็นเพียงสิทธิเสรีภาพในการประกอบกิจการ ไม่ได้เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนมีอยู่ติดตัว อันเป็นความหมายของคำว่า "ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์" ดังคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 35-36/2544 ดังกล่าวข้างต้น บทบัญญัติดังกล่าวทั้งเก้ามาตราของพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ จึงไม่ได้ล่วงละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 แต่อย่างใด บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญให้การคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกันในสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญนี้รับรอง แต่ไม่ได้หมายความว่า สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองแล้ว จะมีการจำกัดหรือเลือกปฏิบัติไม่ได้เลย เพราะมาตรา 29 และมาตรา 30 ได้บัญญัติถึงการจำกัดสิทธิเสรีภาพและการเลือกปฏิบัติไว้ โดยการจำกัดสิทธิเสรีภาพจะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขของมาตรา 29 คือ จะต้องเป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้ออกกฎหมายจำกัดสิทธิเสรีภาพนั้นได้ โดยกฎหมายนั้นจะต้องออกโดยเท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพที่กฎหมายรับรองไว้ และต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปโดยไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ส่วนการเลือกปฏิบัติจะต้องเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมเท่านั้นจึงจะกระทำไม่ได้ตามมาตรา 30 สำหรับสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49 และมาตรา 50 ที่ผู้ร้องอ้างว่าพระราชกำหนดปฏิรูประบบสถาบันการ	มาตรา 16 (3) มาตรา 23 มาตรา 25 มาตรา 27 และมาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี มาตรา 30 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2)ฯ มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และ

ห้องสมุดศาลรัฐธรรมนูญ

	เงินฯ ทั้งก้ามาตราตามคำร้องขัดหรือแย้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 และมาตรา 50 ซึ่งเกี่ยวกับสิทธิในทรัพย์สินตามมาตรา 48 และเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันอย่างเป็นธรรมตามมาตรา 50 นั้น มาตรา 48 วรรคหนึ่ง มีความตอนท้ายว่า "ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ย่อมเป็นไปตามกฎหมายบัญญัติ" หมายความว่า สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมถูกจำกัดได้ ในมาตรา 50 วรรคสอง มีตอนหนึ่งว่า "การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ....." หมายความว่า เสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมก็ย่อมถูกจำกัดได้เช่นกัน ทั้งนี้ การจำกัดสิทธิในทรัพย์สินตามมาตรา 48 และการจำกัดเสรีภาพในการประกอบกิจการ ฯลฯ ตามมาตรา 50 จะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการจำกัดสิทธิเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 29 บัญญัติไว้ พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ ทั้งสองฉบับดังกล่าว มีเหตุผลของการประกาศใช้ เนื่องจากต้องมีการกำหนดมาตรการในลักษณะของการแก้ไขปัญหาสถาบันการเงินอย่างเป็นระบบตามแนวทางสากล และจัดตั้งองค์การของรัฐขึ้นเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินมาตรการดังกล่าว เพื่อแก้ไขฟื้นฟูฐานะของสถาบันการเงินตลอดจนช่วยเหลือผู้ฝากเงินและเจ้าหนี้ที่สุจริตของสถาบันการเงิน อีกทั้งจำเป็นต้องมีมาตรการเป็นการพิเศษผ่อนคลายจากกรณีปกติทั่วไปเพื่อให้ ปรส. สามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายให้แล้วเสร็จเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นแก่ผู้ซื้อทรัพย์สินอันเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจ ดังปรากฏตามเหตุผลในการประกาศใช้พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ ทั้งสองฉบับนี้ บทบัญญัติของพระราชกำหนดดังกล่าวมาตราต่าง ๆ ที่ผู้ร้องอ้างว่าขัดรัฐธรรมนูญมาตราต่าง ๆ นั้น เป็นบทบัญญัติที่จำเป็นต้องมีขึ้นเพื่อให้มีการดำเนินการให้บรรลุเหตุผลของการตราพระราชกำหนดทั้งสองฉบับ และเป็นการตราขึ้นโดยรัฐธรรมนูญ มาตรา	มาตรา 50

	48 และมาตรา 50 บัญญัติให้มีการจำกัดสิทธิเสรีภาพดังกล่าวได้ และไม่ได้เป็นการกระทบกระเทือนสิทธิและเสรีภาพตามมาตรา 48 และมาตรา 50 แต่ประการใด เพราะความเป็นหนี้ของลูกหนี้คงอยู่เท่าเดิม ไม่ได้เพิ่มภาระหรือหน้าที่ใด ๆ แก่ลูกหนี้ ลูกหนี้ยังคงยกข้อต่อสู้ที่มีอยู่กับเจ้าหนี้เดิมขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ใหม่ที่รับโอนสิทธิเรียกร้องได้ พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ เพียงบัญญัติวิธีการดำเนินการเกี่ยวกับกิจการของบริษัทที่ถูกสั่งระงับกิจการ วิธีการในการโอนสิทธิเรียกร้อง การขายและผลของการขายทรัพย์สิน ให้แตกต่างไปจากกฎหมายเดิมที่มีอยู่เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วทันต่อการแก้ไขปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจเท่านั้น และบทบัญญัติของพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตราต่าง ๆ ตามคำร้อง ก็มีผลใช้บังคับกับบริษัททุกบริษัทที่ถูกระงับการดำเนินกิจการโดยคำสั่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และไม่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ จึงเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปเหมือนกันกับทุกบริษัทที่มีสภาพอย่างเดียวกัน บทบัญญัติของพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา 23 มาตรา 25 มาตรา 27 และมาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี มาตรา 30 จัตวา จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา 23 มาตรา 25 มาตรา 27 และมาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี มาตรา 30 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50	
10. นายสุจิต บุญบงการ	พิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตราทั้งเก้ามาตราของพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ เป็นเรื่องของการกำหนดอำนาจหน้าที่และการปฏิบัติงานของ ปรส. และคณะกรรมการ ปรส. บทบัญญัติดังกล่าวได้จำกัดสิทธิเสรีภาพบางประการของบุคคล แต่	พระราชกำหนดการปฏิรูประบบ

	การจำกัดสิทธิเสรีภาพดังกล่าวเป็นไปตามที่บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 29, 48 และ 50 ได้บัญญัติไว้ คือการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพเป็นเรื่องของความจำเป็น เนื่องจากการออกพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ เป็นความจำเป็นเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อกอบกู้ความเชื่อมั่นของประชาชนต่อสถาบันการเงินให้กลับคืนมา และเป็นกฎหมายที่ออกมาบังคับใช้เป็นการทั่วไป ไม่ได้ใช้กับกรณีหนึ่งกรณีใดหรือบุคคลหนึ่งบุคคลใด คือเป็นการใช้กับบริษัทเงินทุน บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ และบริษัทหลักทรัพย์ ทุกบริษัทที่กระทรวงการคลังได้สั่งระงับการดำเนินกิจการ นอกจากนั้นสิทธิบางประการที่ผู้ร้องโต้แย้งว่าได้สูญเสียไปหรือถูกกระทบ กระเทือนเนื่องจากบทบัญญัติในมาตราทั้งเก้านั้น อันได้แก่ การที่ ปรส. เปิดโอกาสให้เจ้าหนี้เดิมและเจ้าหนี้ผู้ซื้อหนี้สินสามารถดำเนินการรับโอนสิทธิเรียกร้องในหนี้สินต่างๆ โดยไม่ต้องดำเนิน การใดๆ ตามขั้นตอนของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น เป็นสิทธิที่เกิดจากกฎหมาย ไม่เป็นสิทธิที่รัฐธรรมนูญหรือศาลรัฐธรรมนูญรับรองไว้ นอกจากนั้น การจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติในมาตราทั้งเก้านั้น ไม่ได้กระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพแต่อย่างใด เนื่องจากเป็นบทบัญญัติที่มีผลกระทบต่อบริษัทเงินทุนที่ถูกสั่งระงับการดำเนินกิจการเท่านั้น และที่เป็นลูกหนี้และผิดสัญญากู้ยืมเงิน ความเป็นหนี้ของลูกหนี้ยังคงมีเท่าเดิม อีกทั้งลูกหนี้ยังมีสิทธิยกข้อต่อสู้ที่มีอยู่กับเจ้าหนี้เดิมขึ้นต่อสู้กับเจ้าหนี้ใหม่ที่รับโอนสิทธิเรียกร้องได้ ส่วนในประเด็นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 เพราะเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมนั้น บทบัญญัติทั้งเก้ามาตราดังกล่าว ไม่ได้เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม เพราะใช้บังคับกับทุกบริษัทเงินทุนที่ถูกกระทรวงการคลังสั่งระงับการดำเนินกิจการ ดังนั้น บทบัญญัติดังกล่าวแห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 ตราขึ้นเป็นการเฉพาะ และไม่ได้ใช้เฉพาะกรณีใดกรณีหนึ่งหรือกับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ตรา	สถาบันการเงินฯ มาตรา 7, 8, 16 (3), 23, 25, 27 และมาตรา 30 ทวิ, 30 ตรี, 30 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2)ฯ มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4, 26, 27, 29, 30, 48 และ 50

	ขึ้นเพื่อรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ และไม่กระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ไม่กระทบกระเทือนต่อความเสมอภาคของบุคคลตามกฎหมาย ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม และไม่เกี่ยวข้องกับศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 7, 8, 16 (3), 23, 25, 27 และมาตรา 30 ทวิ, 30 ตรี, 30 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 4, 26, 27, 29, 30, 48 และ 50	
11. นายสุจินดา ยงสุนทร	รัฐธรรมนูญ มาตรา 4 และมาตรา 26 กล่าวถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล และเมื่อพิจารณาบทบัญญัติแห่งพระราชกำหนดที่ผู้ร้องอ้างมารวมทั้งหมด 10 มาตราแล้ว ไม่มีข้อความใด ๆ ที่เป็นการล่วงละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ร้องด้วยประการใดทั้งสิ้น เห็นว่า สิทธิและเสรีภาพที่จะได้รับความคุ้มครองตามมาตรา 27 และมาตรา 29 ของรัฐธรรมนูญ จะต้องเป็นสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญหรือคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญรับรองไว้เท่านั้น ในทางกลับกัน สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติไว้และที่ไม่ได้รับรองไว้ในคำวินิจฉัยใดของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมไม่ได้รับความคุ้มครองตามมาตราดังกล่าว มาตรา 27 แห่งพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 ที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือยกเว้นสิทธิของลูกหนี้ที่จะได้รับการบอกกล่าวการโอนหนี้จากเจ้าหนี้เดิมไปยังเจ้าหนี้รายใหม่ เป็นเพียงสิทธิที่รับรองไว้ในมาตรา 306 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เท่านั้น หาได้เป็นสิทธิที่รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในคำวินิจฉัยใดของศาลรัฐธรรมนูญไม่ จึงไม่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ดังนั้น มาตรา 27 แห่งพระราชกำหนดดังกล่าว จึงมิอาจขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 27 และมาตรา 29 ได้ ผู้ร้องโต้แย้งด้วยว่า การออกพระราชกำหนดดังกล่าวเป็นการออกกฎหมายให้มีผลใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งเป็นการเฉพาะ ซึ่งคำโต้แย้งดังกล่าวทำให้เข้าใจได้ว่าเป็นการขัดหรือแย้งต่อ	พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ (และที่แก้ไขเพิ่มเติม) มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา 23 มาตรา 25 มาตรา 27 มาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี และมาตรา 30 จัตวา ไม่

	รัฐธรรมนูญ มาตรา 29 วรรคสอง (ตอนต้น) พิจารณาแล้ว เห็นว่า พระราชกำหนดฯ ทั้งสองฉบับที่ผู้ร้องโต้แย้งนั้นเป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปอยู่แล้ว กล่าวคือ ให้ใช้บังคับได้กับสถาบันการเงินทุกแห่งที่มีปัญหาขาดสภาพคล่องถึงกับต้องถูกสั่งระงับการดำเนินกิจการ การที่มีสถาบันการเงินเพียง 56 แห่งเท่านั้น ที่อยู่ในขอบข่ายที่ถูกสั่งระงับการดำเนินกิจการ มิได้มีผลเป็นการละเมิดหลักการดังกล่าวแต่อย่างไร เปรียบเทียบได้กับตัวอย่างกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อวางระเบียบเกี่ยวกับการประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่งหรือกิจการใดกิจการหนึ่ง ก็มิอาจถือได้เช่นกันว่าเป็นกฎหมายที่ไม่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป หรือเป็นกฎหมายที่มุ่งให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งเป็นการเจาะจง ดังนั้น พระราชกำหนดฯ ที่ผู้ร้องโต้แย้งจึงไม่ใช่กฎหมายที่เข้าอยู่ในข่ายต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 วรรคสอง ตอนต้น แต่อย่างไร พิจารณา มาตรา 30 ของรัฐธรรมนูญ แล้ว เห็นว่า การที่กฎหมายบัญญัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจสั่งระงับการดำเนินกิจการเฉพาะของสถาบันการเงินที่มีปัญหาขาดสภาพคล่องเท่านั้น มิได้เป็นการเลือกปฏิบัติต่อสถาบันการเงินเหล่านั้นโดยไม่เป็นธรรม ในทางตรงกันข้ามวัตถุประสงค์ของการมีคำสั่งดังกล่าวก็เพื่อคุ้มครองผู้สุจริต โดยเฉพาะผู้ฝากเงินไว้กับสถาบันการเงินที่มีปัญหาดังกล่าว รวมถึงพนักงานของสถาบันการเงินนั้นด้วย อีกทั้งยังเป็นมาตรการที่หน่วยงานของรัฐจะนำมาใช้เพื่อช่วยฟื้นฟูกิจการของสถาบันการเงินที่เป็นปัญหา จึงถือได้ว่าเป็นมาตรการที่ดำเนินไปเพื่อความเป็นธรรมแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ดังนั้น จึงไม่ปรากฏการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อสถาบันการเงินที่ถูกสั่งระงับการดำเนินกิจการตามนัยมาตรา 30 ของรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด พิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตรา 48 ของรัฐธรรมนูญ ยังมีข้อความดังต่อไปนี้รวมอยู่ด้วย คือ "ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ" ดังนั้น หากแม้มาตรา 16 (3) แห่งพระราชกำหนดฯ จะเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน โดยการอนุญาตให้คณะกรรมการองค์การมี	ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และ มาตรา 50

	อำนาจขายทรัพย์สินของบริษัทที่ถูกระงับการดำเนินกิจการได้ก็ตาม การจำกัดหรือตัดสิทธิเช่นว่านี้ก็เป็นไปตามข้อยกเว้นที่กำหนดไว้ในมาตรา 48 ของรัฐธรรมนูญ อยู่แล้ว อีกทั้งพระราชกำหนดฯ ยังบัญญัติให้ผู้เสียหายมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายได้อีกด้วยดังที่จะได้กล่าวต่อไป จึงเห็นว่ามาตรา 16 (3) แห่งพระราชกำหนดฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 วรรคหนึ่ง และมาตรา 48 แต่ประการใด สำหรับมาตรา 23 แห่งพระราชกำหนดฯ ที่บัญญัติให้อำนาจแก่คณะกรรมการองค์การในการอนุญาตหรือการผ่อนผันตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า ไม่เป็นบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ แต่อย่างไร เพราะเป็นเพียงการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อความในพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 เท่านั้น จึงไม่เป็นการขัดหรือแย้งต่อมาตรา 29 ของรัฐธรรมนูญ ในทำนองเดียวกัน มาตรา 25 แห่งพระราชกำหนดฯ ซึ่งบัญญัติให้คณะกรรมการ องค์การมีอำนาจดำเนินการในหลายเรื่องโดยให้ถือว่าคำสั่งของคณะกรรมการองค์การนี้เป็นมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นนั้น ก็มิได้เป็นการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินของผู้ถือหุ้น แต่เป็นเพียงการแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎหมายเดิมเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของที่ประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อประโยชน์ในการแก้ไขฟื้นฟูฐานะของบริษัทที่ถูกระงับการดำเนินกิจการอันเป็นเรื่องที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี และมาตรา 30 จัตวา แห่งพระราชกำหนดฯ พิจารณาแล้วเห็นว่า ต่างก็เป็นบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน เพราะเป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้มีการบังคับขายทรัพย์สินของบุคคล และการโอนทรัพย์สินที่ได้ขายไปยังบุคคลที่ซื้อทรัพย์สินโดยสุจริต อีกทั้งยังห้ามการเพิกถอนการโอนทรัพย์สินที่ได้ขายตามวิธีการที่กำหนดไว้อีกด้วย และเห็นว่า กฎหมายดังกล่าวก็เข้าอยู่ในข่ายของข้อยกเว้นที่กำหนดไว้ในมาตรา 48 ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งบัญญัติว่า "ขอบเขตแห่งสิทธิของบุคคลและการจำกัดสิทธิดังกล่าว ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมาย	

	บัญญัติ" อีกทั้งยังเป็นมาตรการที่จำเป็น ต้องดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาระบบสถาบันการเงินและคุ้มครอง ผู้ฝากเงินและเจ้าหนี้ของสถาบันการเงิน เพื่อเรียกความเชื่อมั่นในระบบสถาบันการเงินกลับคืนมาโดยยึดถือแนวทางสากล นอกจากนั้นแล้ว การจำกัดตัดสิทธิดังกล่าว ยังไม่มีผลกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธินั้นแต่อย่างไร เนื่องจากผู้ได้รับความเสียหายจากการขายและการโอนทรัพย์สินที่ได้ขายไปมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายจากรายได้ทั้งปวงที่ได้จากการขายทรัพย์สินของบริษัทที่ถูกระงับการดำเนินกิจการนั้นได้ ตามมาตรา30 ตรี ประกอบมาตรา 30 จัตวา วรรคสอง พิจารณาแล้ว เห็นว่า แม้มาตรา 50 ของรัฐธรรมนูญ จะได้วางหลักเสรีภาพในการประกอบกิจการ หรือประกอบอาชีพไว้ในวรรคหนึ่งก็ตาม แต่ในขณะเดียวกัน วรรคสองของมาตราดังกล่าวก็ได้บัญญัติข้อยกเว้นไว้อย่างชัดแจ้งว่า การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวอาจกระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย "เพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ....." พิจารณาแล้ว เห็นว่า พระราชกำหนดฯ เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นมาเป็นการเร่งด่วน เพื่อแก้ไขวิกฤติทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในประเทศดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น จึงเป็นมาตรการที่อยู่ในขอบข่ายของข้อยกเว้นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 50 วรรคสอง และไม่ขัดหรือแย้งต่อหลักการที่วางไว้ในวรรคหนึ่งแต่อย่างไร อนึ่ง โดยสามัญสำนึกแล้วย่อมคาดการณ์ได้ว่า หากจะยอมให้ลูกหนี้มีสิทธิเข้าร่วมในการประมูลเพื่อซื้อสิทธิเรียกร้องจากบริษัทเจ้าหนี้ของตนได้แล้วไซร้ วิกฤติทางเศรษฐกิจและการเงินของประเทศก็ยิ่งจะเลวร้ายลงอย่างแน่นอน เพราะลูกหนี้ของสถาบันการเงินทั้งหลายคงจะไม่ยอมชดใช้หนี้สินของตนให้แก่เจ้าหนี้ตามสัญญาและกฎหมายเป็นแน่ เพราะหวังที่จะสามารถลดภาระหนี้สินของตนได้ในภายหลังด้วยการไปร่วมประมูลซื้อสิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้ของตนในราคาที่ต่ำกว่าจำนวนหนี้จริงเป็นอย่างมาก ผู้ร้องอ้างด้วยว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ขัดหรือแย้งต่อ	

	รัฐธรรมนูญ พิจารณาแล้ว เห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวเพียงแต่บัญญัติให้เพิ่มเติม มาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี และมาตรา 30 จัตวา เป็นข้อความใหม่ในพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 ฉบับแรกเท่านั้น ดังนั้น ในตัวเองแล้ว มาตรา 4 แห่งพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 จึงไม่มีข้อความใดที่อาจจะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้ อนึ่ง โดยที่ได้วินิจฉัยไว้แล้วว่า บทบัญญัติมาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี และมาตรา 30 จัตวา ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราต่าง ๆ ที่ผู้ร้องยกขึ้นอ้าง ก็ยิ่งไม่มีเหตุผลใด ๆ ที่จะอ้างว่ามาตรา 4 ซึ่งบัญญัติแต่เพียงให้เพิ่มเติมบทบัญญัติดังกล่าวไว้ในพระราชกำหนดฯ มีผลเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม) มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา 23 มาตรา 25 มาตรา 27 มาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี และมาตรา 30 จัตวา ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 แต่ประการใด	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	เมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพตามมาตรา 4 ประกอบมาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 และมาตรา 30 แล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญบัญญัติคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอย่างเท่าเทียมกัน แต่ไม่ได้หมายความว่าสิทธิเสรีภาพทุกอย่างที่รัฐธรรมนูญรับรองแล้ว จะมีการจำกัดหรือเลือกปฏิบัติไม่ได้เลย เพราะมาตรา 29 และมาตรา 30 ได้บัญญัติข้อยกเว้นไว้ว่าการจำกัดสิทธิเสรีภาพจะต้องเป็นไปตามข้อยกเว้นของมาตรา 29 และการเลือกปฏิบัติต้องเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมเท่านั้นจึงจะถูกห้ามกระทำ ถ้าเลือกปฏิบัติอย่างเป็นธรรมแล้วย่อมกระทำได้ นอกจากนี้ สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 และมาตรา 50 ซึ่งตามคำร้องผู้ร้องหมายถึงเฉพาะวรรคหนึ่งของทั้งสองมาตรา ซึ่งมาตรา 48 วรรคหนึ่ง เป็นสิทธิในทรัพย์สิน และมาตรา 50 วรรคหนึ่ง เป็นเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือ	พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา 23 มาตรา 25 มาตรา 27 มาตรา 30

	ประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม ในมาตรา 48 วรรคหนึ่ง มีความตอนท้ายว่า "ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ" หมายความว่า สิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน ย่อมถูกจำกัดได้โดยการบัญญัติกฎหมายและในมาตรา 50 วรรคสอง มีข้อความเช่นเดียวกันว่า "การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ..." หมายความว่า เสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมย่อมถูกจำกัดได้โดยการบัญญัติกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้ การจำกัดสิทธิในทรัพย์สินตามมาตรา 48 และการจำกัดเสรีภาพในการประกอบกิจการ ฯลฯ ตามมาตรา 50 ก็จะต้องอยู่ภายใต้หลักและข้อยกเว้นของรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ และพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2)ฯ ให้เหตุผลของการตราว่า เนื่องจากต้องมีการกำหนดมาตรการในการแก้ไขปัญหาสถาบันการเงินอย่างเป็นระบบตามแนวทางสากล และจัดตั้งองค์การของรัฐขึ้นเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินมาตรการดังกล่าว เพื่อแก้ไขฟื้นฟูฐานะของสถาบัน การเงินตลอดจนช่วยเหลือผู้ฝากเงินและเจ้าหนี้ที่สุจริตของสถาบันการเงิน อีกทั้งจำเป็นต้องมีมาตรการเป็นพิเศษผ่อนคลายจากกรณีปกติทั่วไปเพื่อให้ ปรส. สามารถดำเนินการตามวัตถุ-ประสงค์ของกฎหมายให้แล้วเสร็จได้โดยเร็ว เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นแก่ผู้ซื้อทรัพย์สินอันเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจดังปรากฏตามเหตุผลในการประกาศใช้พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ ทั้งสองฉบับ บทบัญญัติของพระราชกำหนดดังกล่าว มาตราต่าง ๆ ที่ผู้ร้องอ้างว่าขัดรัฐธรรมนูญนั้นเป็นบทบัญญัติที่จำเป็นต้องมีขึ้น เพื่อให้มีการดำเนินการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการตราพระราชกำหนดทั้งสองฉบับ และเป็นการตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 และ	ทวิ มาตรา 30 ตรี และ มาตรา 30 จัตวา ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และ มาตรา 50

	มาตรา 50 ที่บัญญัติให้มีการจำกัดสิทธิเสรีภาพดังกล่าวได้ และไม่ได้เป็นการกระทบกระเทือนสิทธิและเสรีภาพตามมาตรา 48 และมาตรา 50 แต่ประการใด เพราะความเป็นหนี้ของลูกหนี้คงมีอยู่เท่าเดิมมิได้เพิ่มภาระหรือหน้าที่ใด ๆ แก่ลูกหนี้ ลูกหนี้ยังคงยกข้อต่อสู้ที่มีอยู่กับเจ้าหนี้เดิมขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ใหม่ที่รับโอนสิทธิเรียกร้องได้ พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินเพียงแต่บัญญัติวิธีการดำเนินการเกี่ยวกับกิจการของบริษัทที่ถูกสั่งให้ระงับกิจการ วิธีการในการโอนสิทธิ เรียกร้องจากการขายและผลของการขายทรัพย์สินให้แตกต่างไปจากกฎหมายเดิมที่มีอยู่ เพื่อให้เกิดความสะดวก รวดเร็วทันต่อการแก้ไขปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจเท่านั้น และบทบัญญัติของพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตราต่าง ๆ ตามคำร้อง ก็มีผลใช้บังคับกับบริษัททุกบริษัทที่ถูกระงับการดำเนินกิจการโดยคำสั่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เพราะไม่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ จึงเป็นบท บัญญัติที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปเหมือนกันทุกบริษัทที่มีสภาพอย่างเดียวกันมิใช่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง เมื่อ ปรส. และคณะกรรมการ ปรส. ใช้อำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เป็นไปตามเงื่อนไขของรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 มาตรา 48 และมาตรา 50 จึงเป็นการใช้อำนาจที่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 และมาตรา 27 จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา 23 มาตรา 25 มาตรา 27 มาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี และมาตรา 30 จัตวา จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50	
13. นายอนันต์ เกตุวงศ์	พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า บทบัญญัติมาตราต่าง ๆ ของพระราชกำหนดที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า เป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนั้น เป็นเรื่องเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์การเพื่อการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ปรส.) โดยกำหนดวัตถุประสงค์ อำนาจหน้าที่ และนโยบายไว้อย่างชัดเจนตามมาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา 23 และมาตรา 25	พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ

	ส่วนมาตรา 27 มาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี และมาตรา 30 จัตวา เป็นเรื่องเกี่ยวกับการโอนสิทธิเรียกร้องของบริษัทที่ถูกระงับการดำเนินกิจการไปยังสถาบันการเงินอื่น และห้ามมิให้มีการเพิกถอนการโอนทรัพย์สินที่ขายไป ผู้เสียหายจากการขายทรัพย์สินตามมาตรา 30 ทวิ มีสิทธิเรียกร้องให้ชดใช้ค่าเสียหายจากรายได้ทั้งปวงจากการขายทรัพย์สินของบริษัทที่ถูกระงับการดำเนินกิจการนั้นได้ มาตราต่าง ๆ ดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งองค์การของรัฐ ซึ่งได้แก่ ปรส. และคณะกรรมการ ปรส. ให้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการและจัดการเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้น แม้จะมีบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจำกัดสิทธิเสรีภาพบางประการของบริษัทที่ถูกระงับการดำเนินกิจการ แต่ก็เป็นเพียงสิทธิเสรีภาพในการจัดการ และการประกอบกิจการบางประการเท่านั้น ไม่ได้เป็นการลิดรอนหรือจำกัดสิทธิเสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ในมาตรา 4 และมาตรา 26 แต่อย่างใด การตราพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 และพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 ซึ่งกระทำโดยรัฐบาล ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการบัญญัติกฎหมายอย่างถูกต้องตามขั้นตอน และมีเหตุผลหรือความจำเป็นในการประกาศใช้พระราชกำหนด ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของ ปรส. ทั้ง 3 ประการ ซึ่งเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ เพื่อรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ และมีความจำเป็นต้องแก้ปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างรวดเร็ว มีความจำเป็นต้องเร่งรัดให้มีการระดมเงินทุนเพื่อเสริมสร้างสภาพคล่องให้เกิดการหมุนเวียนทางการเงินในระบบเศรษฐกิจอันจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศโดยส่วนรวม จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 27 ในแง่ของการใช้บังคับกฎหมายและไม่ขัดรัฐธรรมนูญ มาตรา 50 ในกรณีการจำกัดเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพ และการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม เพราะมีความจำเป็นเร่งด่วนในการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจของประเทศตามข้อยกเว้นในวรรค	มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา 23 มาตรา 25 และ มาตรา 27 และ พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2)ฯ มาตรา 4 (มาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี มาตรา 30 จัตวา) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48

	สอง ในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 นั้น พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินได้กำหนดไว้เฉพาะวิธีการดำเนินการเกี่ยวกับกิจการของบริษัทที่ถูกระงับกิจการ การขายและผลของการขายทรัพย์สินรวมทั้งวิธีการในการโอนสิทธิเรียกร้อง ซึ่งแตกต่างไปจากกฎหมายที่มีอยู่เดิม คือกฎหมายต่าง ๆ ที่ออกมาก่อนเป็นประมวลกฎหมายแพ่งฯ ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุผลอย่างรวดเร็วในการแก้ปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศเท่านั้น จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 เนื่องจากพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน มีผลใช้บังคับกับบริษัททุกบริษัทที่ถูกระงับการดำเนินกิจการและไม่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ ตามคำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ซึ่งเป็นการบังคับใช้กฎหมายโดยทั่วไปกับบริษัทที่ประสบปัญหาดังกล่าวมาท จึงไม่ถือว่าเป็นการใช้กฎหมายอย่างเลือกปฏิบัติ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ในส่วนที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า บทบัญญัติของพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินทั้งสองฉบับดังกล่าว จำกัดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้น ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 35-36/2544 ว่า "ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นสิทธิพื้นฐานที่ประชาชนมีอยู่ติดตัว" มนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่จะทำให้ตัวเองมีศักดิ์ศรีมากเท่าใดก็ได้ หรือในทางกลับกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเห็นหรือทัศนคติของมนุษย์คนอื่นๆ ส่วนกฎหมายที่บัญญัติขึ้นโดยองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงตามรัฐธรรมนูญ และมีความจำเป็น มีเหตุผลเพื่อแก้ไขปัญหาของสังคมหรือประเทศโดยส่วนรวม และใช้กับประชาชนโดยทั่วไปในลักษณะเดียวกัน มิได้เจาะจงใช้กับบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ จึงไม่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ เมื่อบทบัญญัติมาตราต่างๆ ของพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 แล้ว ย่อมถือได้ว่าไม่ขัดกับมาตรา 29 เพราะเป็นบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่กล่าวไว้กว้างๆ โดยทั่วไปว่า "การจำกัดสิทธิเสรีภาพ	และ มาตรา 50

	ของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้" จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา 23 มาตรา 25 และมาตรา 27 และพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 (มาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี มาตรา 30 จัตวา) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50	
14. นายอมร รักษาสัตย์	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 24/2545 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 11 คน (คะแนนเสียง 11 : 0)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล				
ตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 11 คน	ประเด็นหลัก พรก. การปฏิรูประบบฯ มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา 23 มาตรา 25 มาตรา 27 และมาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี มาตรา 30 จัตวา ขัดต่อ รธน. มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 หรือไม่		คำวินิจฉัย พรก. การปฏิรูปฯ มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา 23 มาตรา 25 มาตรา 27 และมาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี มาตรา 30 จัตวา ไม่ขัดต่อ รธน. มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50	
	ไม่ขัดต่อ รธน.	ขัดต่อ รธน.	ไม่ขัดต่อ รธน. (ชอบด้วย รธน.)	ขัดต่อ รธน. (ไม่ชอบด้วย รธน.)
1. นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ★	-	-	-	-
2. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓		✓	
3. นายจิระ บุญพจนสุนทร	✓		✓	
4. นายจุมพล ณ สงขลา	✓		✓	
5. พลโท จุล อติเรก★★	✓		✓	
6. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	✓		✓	
7. นายผัน จันทรปาน	✓		✓	
8. นายมงคล สระฏัน★	-	-	-	-
9. นายศักดิ์ เตชาชาญ	✓		✓	
10. นายสุจิต บุญบงการ	✓		✓	
11. นายสุจินดา ยงสุนทร	✓		✓	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓		✓	
13. นายอนันต์ เกตุวงศ์	✓		✓	
14. นายอมร รักษาสัตย์★	-	-	-	-
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง★	-	-	-	-
รวม	11	0	11	0

★ ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย

★★ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติหน้าที่ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

25. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 25/2545

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 25/2545 (วันที่ 4 มิถุนายน 2545) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ส่งคำโต้แย้งของจำเลยทั้งเจ็ด ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) และมาตรา 27 และพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 หรือไม่

(พิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา 27 และ มาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี มาตรา 30 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 หรือไม่)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ส่งคำโต้แย้ง ลงวันที่ 24 เมษายน 2544 ของจำเลยทั้งเจ็ด ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) และมาตรา 27 และพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 หรือไม่
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	กองทุนรวมบางกอกแคปปิตอล เป็นโจทก์ฟ้อง บริษัท ไทยนิวสปริ้นเปเปอร์ อินดัสตรี้ (1995) จำกัด ที่ 1 บริษัท ไทยสหะกาญจน์ อาหารสัตว์ จำกัด ที่ 2 บริษัท ซีไอซี อินดัสเตรียลเอสเตท จำกัด หรือบริษัท สยามพัฒนาอุตสาหกรรม (1994) จำกัด ที่ 3 บริษัท ซีไอซี อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด ที่ 4 นายพิธาณษ์ หรือนายวิเชียร จันทาภากุล ที่ 5 นางเพ็ญนภา จันทาภากุล ที่ 6 นรต. สมชาย หรือนายสมชาย จันทาภากุล ที่ 7 เป็นจำเลยในข้อหาผิดสัญญากู้ยืม ตั๋วสัญญาใช้เงิน ค้ำประกันและจำนอง ตามคำร้องสรุปได้ว่า บริษัท ไทยนิวสปริ้นเปเปอร์ อินดัสตรี้ (1995) จำกัด จำเลยที่ 1 เป็นลูกค้าสินเชื่อ และเป็นลูกหนี้ของบริษัท

		เงินทุนหลักทรัพย์ธนพล จำกัด (มหาชน) โดยได้รับวงเงินสินเชื่อจากบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ธนพล จำกัด (มหาชน) 2 ครั้ง รวมเป็นเงิน 250,000,000 บาท และเพื่อเป็นหลักประกันในการชำระหนี้ของ จำเลยที่ 1 ที่มีต่อบริษัท เงินทุนหลักทรัพย์ธนพล จำกัด (มหาชน) จำเลยที่ 2-7 ได้เข้าทำสัญญา ค้ำประกัน กับบริษัท เงินทุนหลักทรัพย์ธนพล จำกัด (มหาชน) ในวงเงินค้ำประกัน 250,000,000 บาท โดยจำเลยที่ 2-7 ยอมรับผิดร่วมกับจำเลยที่ 1 อย่างลูกหนี้ร่วม และจำเลยที่ 1 ได้จำนองที่ดินพร้อม สิ่งปลูกสร้าง รวม 62 โฉนด ในวงเงินจำนอง 250,000,000 บาท และยังได้จำนองที่ดินหนังสือรับรองการทำประโยชน์ เป็นประกันการชำระหนี้ด้วย ต่อมา บริษัท เงินทุนหลักทรัพย์ธนพล จำกัด (มหาชน) ถูกสั่งระงับการดำเนินกิจการ ตามคำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และองค์การเพื่อการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ปรส.) อาศัยอำนาจตามกฎหมายได้นำสินเชื่อและหลักประกันระหว่างจำเลยที่ 1 กับบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ธนพล จำกัด (มหาชน) ออกขายและโอนสิทธิเรียกร้องให้แก่โจทก์ ก่อนฟ้องคดี โจทก์ได้ติดตามทวงถามให้จำเลยทั้งเจ็ดชำระหนี้แก่โจทก์หลายครั้ง แต่จำเลยก็เพิกเฉย โจทก์จึงฟ้องจำเลยทั้งเจ็ดหรือผู้ร้องเป็นคดีดังกล่าว จำเลยทั้งเจ็ดยื่นคำให้การต่อสู้คดี และมีประเด็นข้อโต้แย้ง สรุปได้ว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) และมาตรา 27 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ โดยมาตรา 7 ให้อำนาจ ปรส. ดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูฐานะของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ที่ถูกระงับการดำเนินกิจการ มาตรา 8 ให้อำนาจ ปรส. กระทำการต่าง ๆ ภายในขอบวัตถุประสงค์ตาม มาตรา 7 ซึ่งอำนาจเช่นว่านี้ได้รวมถึงถือกรรมสิทธิ์หรือมีสิทธิครอบครองหรือมีทรัพยสิทธิต่าง ๆ สร้าง ซื้อ จัดหา ขาย จำหน่าย เช่า ให้เช่า เช่าซื้อ ให้เช่าซื้อ ยืม ให้ยืม รับจำนำ รับจำนอง แลกเปลี่ยน โอน รับโอน หรือดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินทั้งใน และนอกราชอาณาจักร ตลอดจนรับเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้ และรวมถึงให้ซื้อ ซื้อลด หรือรับช่วง

		ซื้อลดตราสารแสดงสิทธิในหนี้ หรือ รับโอนสิทธิเรียกร้อง และมาตรา 16 ให้คณะกรรมการ ปรส. มีอำนาจหน้าที่วางนโยบายและควบคุม ดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการของ ปรส. ภายในขอบวัตถุประสงค์ ตามมาตรา 7 รวมถึงกำหนดวิธีการชำระบัญชีและขายทรัพย์สินของบริษัทที่ถูกระงับการดำเนินกิจการ ที่ไม่อาจดำเนินกิจการต่อไปได้ อีกทั้ง มาตรา 27 ยังบัญญัติว่า การโอนสิทธิเรียกร้องทั้งหมด หรือบางส่วน ของบริษัทที่ถูกระงับการดำเนินกิจการไปยังสถาบันการเงินอื่น ให้กระทำได้โดยไม่ต้องบอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้ตามมาตรา 306 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ นอกจากนี้ การตราพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้ คือ "โดยที่มีความจำเป็นจะต้องแก้ไขปัญหาระบบสถาบันการเงิน และฟื้นฟูสถานะการดำเนินการของสถาบันการเงินบางแห่งที่ประสบปัญหาไม่สามารถดำเนินกิจการไปได้ตามปกติ" จากเหตุผลดังกล่าว ผู้ร้องเห็นว่า เป็นการตรากฎหมายโดยเลือกปฏิบัติ ซึ่งจะเห็นได้ว่า บริษัท เงินทุนหลักทรัพย์ธนพล จำกัด (มหาชน) ซึ่งผู้ร้องเป็น ลูกหนี้อยู่ และบรรดาลูกหนี้ชั้นดีในสถาบันการเงินอื่น ที่ถูกสั่งปิดกิจการมิได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ถือว่าเป็นการใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง มิได้ใช้บังคับเป็นการทั่วไป ดังนั้น การกระทำตามพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ เป็นการให้อำนาจ ปรส. ใช้อำนาจเกินขอบเขตและเกินกว่าความจำเป็น ตามกฎหมายซึ่งบัญญัติมิให้มีผลบังคับทั่วไป แต่ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือกลุ่มบุคคลใดกลุ่มบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะ และยังขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญ ปรส. ได้เข้าบริหารสินทรัพย์และหนี้สินของบริษัทเงินทุนและบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ต่าง ๆ ที่ถูกสั่งปิดกิจการ รวมทั้งบริษัท เงินทุนหลักทรัพย์ธนพล จำกัด (มหาชน) ที่ผู้ร้องเป็นหนี้อยู่ด้วย และได้นำทรัพย์สินและสิทธิเรียกร้องต่างๆ ของบริษัทเงินทุนและบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์เหล่านั้น ออกประมูลขายโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ได้จำกัดสิทธิของผู้ร้องและมิได้แจ้งให้ผู้ร้องทราบเพื่อให้ผู้ร้องเข้า

		ร่วมประมูลแข่งขันทั้ง ๆ ที่ผู้ร้องมีความสามารถที่จะเข้าร่วมประมูลแข่งขันได้ อันเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพและจำกัดสิทธิขั้นพื้นฐานในทรัพย์สินของผู้ร้อง และบรรดาลูกหนี้ชั้นดี อันเป็นการขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญว่าด้วยศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคล และการออกกฎหมายให้มีผลใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม จำกัดสิทธิในทรัพย์สิน และจำกัดเสรีภาพในการแข่งขันโดยเสรี ซึ่งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้บัญญัติคุ้มครองไว้ ผู้ร้องเห็นว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา 27 และพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 ใช้บังคับไม่ได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 และยื่นคำร้องขอให้ศาลแพ่งกรุงเทพใต้รอการพิจารณาคดีไว้ชั่วคราว และส่งข้อโต้แย้งดังกล่าว เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ศาลแพ่งกรุงเทพใต้จึงส่งข้อโต้แย้งของผู้ร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	ตามที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ นั้น พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 บัญญัติว่า "ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี และมาตรา 30 จัตวา แห่งพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540..." พิจารณาแล้ว เห็นว่า ที่ผู้ร้องโต้แย้งในส่วนนี้ หมายถึง พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี และมาตรา 30 จัตวา ดังนั้น จึงมีประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา 27 และ มาตรา 30 ทวิ

		มาตรา 30 ตรี มาตรา 30 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 หรือไม่ ซึ่งประเด็นดังกล่าวนี้ ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยไว้แล้วว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา 27 และมาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี มาตรา 30 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 ตามนัยคำวินิจฉัยที่ 24/2545 ลงวันที่ 4 มิถุนายน 2545
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	1) รัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 2) คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ 24/2545 ลงวันที่ 4 มิถุนายน 2545 3) พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา 27 และมาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี มาตรา 30 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา 27 และ มาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี มาตรา 30 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 หรือไม่
3. คำวินิจฉัย	จึงวินิจฉัยว่า เมื่อได้มีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญในประเด็นตามคำร้องนี้ไว้แล้ว (คำวินิจฉัยที่ 24/2545 ลงวันที่ 4 มิถุนายน 2545) ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่จำต้องวินิจฉัยประเด็นตามคำร้องนี้ซ้ำอีก	

4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 11 คน โดยมีมติเป็นเอกฉันท์ว่า เมื่อได้มีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญในประเด็นตามคำร้องนี้ไว้แล้ว ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่จำต้องวินิจฉัยประเด็นตามคำร้องนี้ซ้ำอีก (คะแนนเสียง 11: 0) 2) เริ่มวันที่ 24 เมษายน 2544 แล้วเสร็จ วันที่ 4 มิถุนายน 2545 รวม 1 ปี 1 เดือน 11 วัน 3) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 120 ตอนที่ 11 ก วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2546 ซึ่งเท่ากับ 8 เดือน 2 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 4 มิถุนายน 2545) 4) พลโท จุล อติเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติหน้าที่ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เนื่องจาก นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ ประธานศาลรัฐธรรมนูญไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 25/2545 (วันที่ 4 มิถุนายน 2545) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 11 คน เรื่อง ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ส่งคำโต้แย้งของจำเลยทั้งเจ็ด ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) และมาตรา 27 และพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 หรือไม่

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คือ **พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา 27 และ มาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี มาตรา 30 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 หรือไม่**

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
2. นายกระมล ทองธรรมชาติ	**รัฐธรรมนูญ** **"มาตรา 264 ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติ มาตรา 6 และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นว่านั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย....."** เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้แล้ว ในคำวินิจฉัยที่ 24 /2545 ลงวันที่ 4 มิถุนายน 2545 (กรณี บริษัท ซาฟารีเวิลด์ จำกัด) ว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) และมาตรา 27 และมาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี และมาตรา 30 จัตวา ซึ่งเพิ่มเติมโดยมาตรา 4 แห่งพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อ	ไม่ต้องวินิจฉัยซ้ำอีก

	รัฐธรรมนูญมาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 ซึ่งมีผลผูกพันองค์กรของรัฐทุกองค์กรอยู่แล้วตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 268 จึงไม่ต้องวินิจฉัยซ้ำอีก	
3. นายจิระ บุญพจนสุนทร	พิเคราะห์แล้ว ปัญหาตามที่ผู้ร้องโต้แย้งมา ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้แล้วทุกตัวบทกฎหมายตามคำวินิจฉัยที่ 24/2545 ลงวันที่ 4 มิถุนายน 2545 ว่าไม่มีบทบัญญัติมาตราใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก	ไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก
4. นายจุมพล ณ สงขลา	เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยไว้แล้ว จึงไม่จำต้องวินิจฉัยปัญหาตามคำร้องนี้อีก	ไม่จำต้องวินิจฉัยอีก
5. พลโท จุล อติเรก	เห็นว่า เมื่อมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในประเด็นตามคำร้องไว้แล้ว จึงไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก	ไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำ
6. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยไว้แล้ว ตามนัยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 24/2545 ลงวันที่ 4 มิถุนายน 2545 จึงไม่จำต้องวินิจฉัยปัญหาตามคำร้องนี้ซ้ำอีก	ไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก
7. นายผัน จันทรปาน	ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยไว้แล้ว ตามคำวินิจฉัยที่ 24/2544 วันที่ 4 มิถุนายน 2545 จึงไม่ต้องวินิจฉัยประเด็นตามคำร้องซ้ำอีก	ไม่ต้องวินิจฉัยซ้ำอีก
8. นายมงคล สระฏัน	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
9. นายศักดิ์ เตชาชาญ	ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยไว้แล้ว ตามคำวินิจฉัยที่ 24/2545 ลงวันที่ 4 มิถุนายน 2545 จึงไม่จำต้องวินิจฉัยประเด็นนี้ซ้ำอีก จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง	ไม่จำต้องวินิจฉัยประเด็นนี้ซ้ำอีก
10. นายสุจิต บุญบงการ	เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2545 ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 24/2545 ลงวันที่ 4 มิถุนายน 2545 จึงไม่จำต้องวินิจฉัยประเด็นตามคำร้องซ้ำอีก	ไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก
11. นายสุจินดา ยงสุนทร	เนื่องจากประเด็นที่ผู้ร้องโต้แย้ง เป็นประเด็นเดียวกันกับคำร้องในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 24/2545 ลงวันที่ 4 มิถุนายน 2545 ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งคำวินิจฉัยส่วนตนของข้าพเจ้าได้วินิจฉัยไว้แล้ว จึงไม่มีความจำเป็นต้องวินิจฉัยในประเด็นดังกล่าว ส่วนที่ผู้ร้องอ้างว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบัน	ไม่มีความจำเป็นต้องวินิจฉัยอีก

	การเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ พิจารณาแล้วเห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวเพียงแต่บัญญัติให้เพิ่มเติม มาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี และมาตรา 30 จัตวา เป็นข้อความใหม่ในพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 ฉบับแรกเท่านั้น ดังนั้น ในตัวเองแล้ว มาตรา 4 แห่งพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 จึงไม่มีข้อความใดที่อาจจะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้ อนึ่ง โดยที่ได้วินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยที่ 24/2545 ดังกล่าวแล้วว่า บทบัญญัติมาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี และมาตรา 30 จัตวา ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตราต่าง ๆ ที่ผู้ร้องยกขึ้นอ้าง ก็ยิ่งไม่มีเหตุผลใด ๆ ที่จะอ้างว่ามาตรา 4 ซึ่งบัญญัติแต่เพียงให้เพิ่มเติมบทบัญญัติดังกล่าวไว้ในพระราชกำหนดฯ มีผลเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องของผู้ร้องในทุกประเด็น	ให้ยกคำร้องของผู้ร้องในทุกประเด็น
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้แล้วตามคำวินิจฉัยที่ 24/2545 ลงวันที่ 4 มิถุนายน 2545 จึงวินิจฉัยว่า ไม่จำต้องวินิจฉัยในประเด็นนี้ซ้ำอีก	ไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก
13. นายอนันต์ เกตุวงศ์	พิจารณาแล้ว เห็นว่า ประเด็นโต้แย้งตามคำร้องของผู้ร้องเป็นประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 24/2545 ลงวันที่ 4 มิถุนายน 2545 ไว้แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยอีก	ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยอีก
14. นายอมร รักษาสัตย์	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 25/2545 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัย และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 11 คน (คะแนนเสียง 11 : 0)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล				
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 11 คน	**ประเด็นหลัก** พรก. การปฏิรูปฯ มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 16 (3) มาตรา 27 และ มาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี มาตรา 30 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พรก. การปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฯ หรือไม่		**คำวินิจฉัย** เมื่อได้มีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญในประเด็น ตามคำร้องนี้ไว้แล้ว (คำวินิจฉัยที่ 24/2545 ลงวันที่ 4 มิถุนายน 2545) ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่จำต้องวินิจฉัยประเด็น ตามคำร้องนี้ซ้ำอีก	
	มีคำวินิจฉัยไว้แล้ว / ไม่ขัดต่อ รธน.	ขัดต่อ รธน.	มีคำวินิจฉัยไว้แล้ว / ไม่ขัดต่อ รธน. (ชอบด้วย รธน.)	ขัดต่อ รธน. (ไม่ชอบด้วย รธน.)
1. นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ★	-	-	-	-
2. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓		✓	
3. นายจิระ บุญพจนสุนทร	✓		✓	
4. นายจุมพล ณ สงขลา	✓		✓	
5. พลโท จุล อติเรก★★	✓		✓	
6. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	✓		✓	
7. นายผัน จันทรปาน	✓		✓	
8. นายมงคล สระฏัน★	-	-	-	-
9. นายศักดิ์ เตชาชาญ	✓		✓	
10. นายสุจิต บุญบงการ	✓		✓	
11. นายสุจินดา ยงสุนทร	✓		✓	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓		✓	
13. นายอนันต์ เกตุวงศ์	✓		✓	
14. นายอมร รักษาสัตย์★	-	-	-	-
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง★	-	-	-	-
รวม	11	0	11	0

★ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย

★★ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติหน้าที่ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

26-34. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 26-34/2545

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 26-34/2545 (วันที่ 4 มิถุนายน 2545) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง ศาลแพ่งกรุงเทพใต้และศาลแพ่งส่งคำร้องของจำเลย (นายวีระชัย เอื้อวิไลจิต และผู้ร้องรายอื่น) ซึ่งเป็นผู้ร้อง รวม 9 คำร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี และมาตรา 30 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่

(พิจารณาวินิจฉัยว่า (1) การตราพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 และพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 48 หรือไม่ และ (2) พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี และมาตรา 30 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบ สถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 48 หรือไม่)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ		คำร้องที่ 8 รับเข้าสารบบวันที่ 20 สิงหาคม 2544 กองทุนรวมแกมม่าแคปปิตอล โจทก์ บริษัท อี. ที. เอ็ม. คอนส์ (1995) จำกัด ที่ 1 บริษัท ซีวิล เอนจิเนียริ่ง จำกัด ที่ 2 นายชัยวัล อัศวศิริสุข ที่ 3 นางงามนิตย์ พยุงกิจสมบัติ ที่ 4 และนายประเสริฐ อุดมมังกร ที่ 5 โดยจำเลยที่ 2 และที่ 3 เป็น ผู้ร้อง คำร้องที่ 9 รับเข้าสารบบวันที่ 20 สิงหาคม 2544 กองทุนรวมแกมม่าแคปปิตอล โจทก์ บริษัท พรหมมหาราชแผ่นดินทอง จำกัด ที่ 1 บริษัท ซีวิล เอนจิเนียริ่ง จำกัด ที่ 2 นายชัยวัล อัศวศิริสุข ที่ 3 และ นายวรวิทย์ วีรบวรพงศ์ ที่ 4 จำเลย โดยจำเลยที่ 3 เป็นผู้ร้อง ทั้งนี้ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี และมาตรา 30 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่

	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ส่งคำโต้แย้งของจำเลยซึ่งเป็นผู้ร้อง จำนวน 5 คำร้อง ได้แก่ คำร้องที่ 1 ถึง คำร้องที่ 5 ข้างต้น โต้แย้งว่าการตราพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 และพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 48 และพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี และมาตรา 30 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 48 ศาลแพ่งส่งคำโต้แย้งของจำเลยซึ่งเป็นผู้ร้องจำนวน 4 คำร้อง ได้แก่ คำร้องที่ 6 ถึง คำร้องที่ 9 ข้างต้น โต้แย้งว่าการตราพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินทั้ง 2 ฉบับ และบทบัญญัติบางมาตราแห่งพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินทั้ง 2 ฉบับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นคำโต้แย้งลักษณะเดียวกับคำโต้แย้งของจำเลย ซึ่งเป็นผู้ร้องในคดีของศาลแพ่งกรุงเทพใต้ที่กล่าวข้างต้น คำร้องทั้ง 9 คำร้อง ที่ศาลแพ่งกรุงเทพใต้และศาลแพ่ง ส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยมีข้อเท็จจริงทำนองเดียวกัน สรุปว่า โจทก์เป็นผู้ซื้อสินทรัพย์สินเชื่อธุรกิจรวมทั้งสิทธิเรียกร้องของบริษัทเงินทุนหรือบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ที่ถูกระงับการดำเนินกิจการตามคำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ซึ่งเป็นเจ้าหนี้เดิมของจำเลย จากองค์การเพื่อการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ปรส.) ผู้ดำเนินการขายทรัพย์สินเพื่อการชำระบัญชีของบริษัทเงินทุนหรือบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ดังกล่าว โดยอาศัยอำนาจตามพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 และพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 ต่อมาโจทก์ได้มีหนังสือบอกกล่าวการรับโอนสิทธิเรียกร้องในหนี้สินของจำเลยจากบริษัทเงินทุนหรือบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ดังกล่าว และได้ทวงถามไปยังจำเลยให้ชำระหนี้ แต่จำเลยไม่ชำระหนี้ โจทก์จึงฟ้องให้จำเลยชำระหนี้

		ศาลแพ่งกรุงเทพใต้และศาลแพ่งพิจารณาแล้ว ให้รอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นของจำเลยซึ่งเป็นผู้ร้องดังกล่าวเพื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	พิจารณาแล้ว เห็นว่า คำร้องทั้ง 9 คำร้อง มีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยเป็นอย่างเดียวกัน จึงให้รวมพิจารณาเข้าด้วยกันมีประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัย 2 ประเด็น คือ ประเด็นที่หนึ่ง การตราพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 และพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 48 หรือไม่ พิจารณาแล้ว เห็นว่า คำร้องทั้ง 9 คำร้องนี้ ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ซึ่งมาตรา 264 บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยในกรณีที่คู่ความหรือศาลอ้างว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่ใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แต่ผู้ร้องโต้แย้งเกี่ยวกับกระบวนการตรากฎหมายไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ โดยไม่ได้โต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ดังนั้น ในประเด็นนี้ผู้ร้อง จึงไม่มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตาม รัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ได้ ประเด็นที่สอง พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี และมาตรา 30 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบ สถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 48 หรือไม่ ประเด็นนี้ ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยไว้แล้วว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี มาตรา 30 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 48 ตามนัยคำวินิจฉัยที่ 24/2545 ลงวันที่ 4 มิถุนายน 2545 จึงไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก

	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	1) รัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 29 มาตรา 48 และมาตรา 264 2) คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ 24/2545 ลงวันที่ 4 มิถุนายน 2545 3) พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี และฝาตรา 30 จัตวา 4) พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	ประเด็นหลักที่ 1 การตราพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 และพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 48 หรือไม่ ประเด็นหลักที่ 2 พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี และมาตรา 30 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 48 หรือไม่
3. คำวินิจฉัย	จึงวินิจฉัยคำร้องในประเด็นที่หนึ่งว่า กรณีไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ผู้ร้องจึงไม่มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย และวินิจฉัยในประเด็นที่สองว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 24/2545 ไว้แล้ว จึงไม่จำต้องวินิจฉัยประเด็นนี้ซ้ำอีก	
4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 11 คน โดยมีมติเป็นเอกฉันท์ว่า ประเด็นที่หนึ่ง ผู้ร้องจึงไม่มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย และวินิจฉัยในประเด็นที่สองว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยไว้แล้ว จึงไม่จำต้องวินิจฉัยประเด็นนี้ซ้ำอีก (คะแนนเสียง 11 : 0) 2) มี 9 คำร้อง คำร้องที่ 1 เริ่มรับเข้าสารบบวันที่ 25 เมษายน 2544 แล้วเสร็จ วันที่ 4 มิถุนายน 2545 รวม 1 ปี 1 เดือน 10 วัน คำร้องที่ 2 เริ่มรับเข้าสารบบวันที่ 25 เมษายน 2544 แล้วเสร็จ วันที่ 4 มิถุนายน 2545 รวม 1 ปี 1 เดือน 10 วัน คำร้องที่ 3 เริ่มรับเข้าสารบบวันที่ 29 พฤษภาคม 2544 แล้วเสร็จ วันที่ 4 มิถุนายน 2545 รวม 1 ปี 6 วัน คำร้องที่ 4 เริ่มรับเข้าสารบบวันที่ 29 พฤษภาคม 2544 แล้วเสร็จ วันที่ 4 มิถุนายน	

	2545 รวม 1 ปี 6 วัน คำร้องที่ 5 เริ่มรับเข้าสารบบวันที่ 29 พฤษภาคม 2544 แล้วเสร็จ วันที่ 4 มิถุนายน 2545 รวม 1 ปี 6 วัน คำร้องที่ 6 เริ่มรับเข้าสารบบวันที่ 6 มิถุนายน 2544 แล้วเสร็จ วันที่ 4 มิถุนายน 2545 รวม 11 เดือน 29 วัน คำร้องที่ 7 เริ่มรับเข้าสารบบวันที่ 26 มิถุนายน 2544 แล้วเสร็จ วันที่ 4 มิถุนายน 2545 รวม 11 เดือน 9 วัน คำร้องที่ 8 เริ่มรับเข้าสารบบวันที่ 20 สิงหาคม 2544 แล้วเสร็จ วันที่ 4 มิถุนายน 2545 รวม 9 เดือน 15 วัน คำร้องที่ 9 เริ่มรับเข้าสารบบวันที่ 20 สิงหาคม 2544 แล้วเสร็จ วันที่ 4 มิถุนายน 2545 รวม 9 เดือน 15 วัน 3) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 120 ตอนที่ 11 ก วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2546 ซึ่งเท่ากับ 8 เดือน 2 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 4 มิถุนายน 2545) 4) พลโท จุล อติเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติหน้าที่ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เนื่องจาก นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ ประธานศาลรัฐธรรมนูญไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 26-34/2545 (วันที่ 4 มิถุนายน 2545) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 11 คน เรื่อง ศาลแพ่งกรุงเทพใต้และศาลแพ่งส่งคำร้องของจำเลย (นายวีระชัย เอื้อวิไลจิต และผู้ร้องรายอื่น) ซึ่งเป็นผู้ร้อง รวม 9 คำร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี และมาตรา 30 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ได้แก่

<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> การตราพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 และพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 48 หรือไม่

<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี และมาตรา 30 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 48 หรือไม่

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
2. นายกระมล ทองธรรมชาติ	รัฐธรรมนูญ **"<u>มาตรา 264</u> ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติ มาตรา 6 และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นว่านั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย....."** <u>ประเด็นหลักที่ 1</u> การที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า การตราพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 และพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 ไม่ได้อ้างบทบัญญัติ	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ไม่อยู่ในอำนาจของ

	ของรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายจำกัดสิทธิ เป็นการโต้แย้งกระบวนการตราพระราชกำหนดฯ ไม่ใช่โต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ไม่อาจร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ได้ โดยเทียบเคียงคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 35-36/2544 จึงไม่อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญที่จะวินิจฉัยในประเด็นนี้ <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 24/2545 ลงวันที่ 4 มิถุนายน 2545 ว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 7, 8, 16 (3), 23, 25, 27, 30 ทวิ, 30 ตรี และ 30 จัตวา และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4, 26, 27, 29, 30, 48 และ 50 ซึ่งผูกพันองค์กรของรัฐทุกองค์กรอยู่แล้ว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 268 จึงไม่วินิจฉัยซ้ำอีก	ศาลรัฐธรรมนูญที่จะวินิจฉัย <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้แล้ว จึงไม่วินิจฉัยซ้ำอีก
3. นายจิระ บุญพจนสุนทร	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พิเคราะห์แล้ว เป็นการโต้แย้งกระบวนการตราพระราชกำหนดฯ ไม่ใช่โต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ไม่อาจร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ได้ จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องในปัญหานี้ <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้แล้วทุกตัวบทกฎหมาย ตามคำวินิจฉัยที่ 24/2545 ลงวันที่ 4 มิถุนายน 2545 ว่า ไม่มีบทบัญญัติมาตราใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ศาลรัฐธรรมนูญไม่อาจพิจารณาวินิจฉัยได้ <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> วินิจฉัยไว้แล้ว
4. นายจุมพล ณ สงขลา	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> เห็นว่า ผู้ร้องโต้แย้งเกี่ยวกับกระบวนการตรากฎหมายไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ โดยไม่ได้โต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ดังนั้น ในประเด็นนี้มิได้อยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ไม่อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ

	ประเด็นหลักที่ 2 เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยไว้แล้ว ตามนัยคำวินิจฉัยที่ 24/2545 ลงวันที่ 4 มิถุนายน 2545 จึงไม่จำต้องวินิจฉัยปัญหาตามคำร้องนี้อีก จึงวินิจฉัยว่าคำร้องในประเด็นที่หนึ่ง กรณีไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาวินิจฉัย ส่วนประเด็นที่สอง ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 24/2545 ไว้แล้ว จึงไม่จำต้องวินิจฉัยปัญหาตามคำร้องนี้อีก	ประเด็นหลักที่ 2 ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยไว้แล้ว
5. พลโท จุล อติเรก	ประเด็นหลักที่ 1 รัฐธรรมนูญ มาตรา 264 บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยในกรณีที่คู่ความหรือศาลเห็นว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แต่ผู้ร้องโต้แย้งเกี่ยวกับกระบวนการตรากฎหมายไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ จึงเห็นว่า ผู้ร้องจึงไม่มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ได้ ประเด็นหลักที่ 2 ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยที่ 24/2545 ลงวันที่ 4 มิถุนายน 2545 ไว้แล้ว จึงไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี มาตรา 30 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 48 ส่วนที่ขอให้วินิจฉัยเกี่ยวกับกระบวนการตรากฎหมายนั้น ผู้ร้องไม่มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ให้ยกคำร้องในส่วนนี้	ประเด็นหลักที่ 1 ผู้ร้องจึงไม่มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ประเด็นหลักที่ 2 ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้แล้ว จึงไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก
6. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	ประเด็นหลักที่ 1 เห็นว่า กรณีไม่ต้องด้วยเงื่อนไขตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ผู้ร้องจึงไม่มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย	ประเด็นหลักที่ 1 ผู้ร้องไม่มีสิทธิขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ

	ประเด็นหลักที่ 2 ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 24/2545 ไว้แล้ว จึงไม่จำต้องวินิจฉัยประเด็นนี้ซ้ำอีก	พิจารณาวินิจฉัยประเด็นหลักที่ 2 มีคำวินิจฉัยไว้แล้ว
7. นายผัน จันทรปาน	ประเด็นหลักที่ 1 เห็นว่า ผู้ร้องไม่ได้อ้างบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายจำกัดสิทธิ แต่เป็นการโต้แย้งกระบวนการตราพระราชกำหนดฯ ไม่ใช่โต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ดังนั้น ผู้ร้องจึงไม่มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ได้ จึงวินิจฉัยยกคำร้อง ประเด็นหลักที่ 2 ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยไว้แล้วว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี มาตรา 30 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 48 ตามคำวินิจฉัยที่ 24/2545 ลงวันที่ 4 มิถุนายน 2545 จึงไม่ต้องวินิจฉัยซ้ำอีก	ประเด็นหลักที่ 1 ผู้ร้องไม่มีสิทธิขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ประเด็นหลักที่ 2 ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยไว้แล้ว
8. นายมงคล สระฏัน	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
9. นายศักดิ์ เตชาชาญ	ประเด็นหลักที่ 1 พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ร้องไม่มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ได้ ประเด็นหลักที่ 2 เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยไว้แล้ว ตามคำวินิจฉัย	ประเด็นหลักที่ 1 ผู้ร้องไม่มีสิทธิขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ประเด็นหลักที่ 2

	ที่ 24/2545 ลงวันที่ 4 มิถุนายน 2545 จึงไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องทั้งเก้าคำร้อง	มีคำวินิจฉัยไว้แล้ว
10. นายสุจิต บุญบงการ	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ร้องได้โต้แย้งว่า กระบวนการตราพระราชกำหนดฯ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงไม่อาจร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ 264 ได้ เนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 บัญญัติให้กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับไว้พิจารณาวินิจฉัย ต้องเป็นกรณีที่มีการโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลใช้บังคับแก่คดี ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ คือหมายว่าเป็นการวินิจฉัยข้อความในบทบัญญัติดังกล่าวว่า ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ไม่ใช่เป็นการวินิจฉัยกระบวนการตราพระราชกำหนดว่าขัด หรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ จึงวินิจฉัยยกคำร้องในประเด็นนี้ <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 24/2545 ซึ่งได้รวมเอาการวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี และมาตรา 30 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 48 จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยอีก	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ผู้ร้องไม่อาจขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยไว้แล้ว
11. นายสุจินดา ยงสุนทร	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า มิใช่เป็นการโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แต่เป็นการอ้างว่าพระราชกำหนดฯ "ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ" มากกว่า ดังนั้น คำร้องของผู้ร้องในส่วนนี้จึงไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ที่จะให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยให้ได้ ด้วยเหตุนี้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่มีอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ที่จะพิจารณาวินิจฉัยเรื่องการตรากฎหมายได้	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัย

	ประเด็นหลักที่ 2 ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยวินิจฉัยไว้แล้ว จึงไม่มีความจำเป็นต้องวินิจฉัยในประเด็นนี้อีก จึงวินิจฉัยว่า คำร้องของผู้ร้องเฉพาะประเด็นที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า การตราพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินทั้งสองฉบับดังกล่าว ขัดต่อรัฐธรรมนูญไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยให้ได้ ส่วนประเด็นที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม) มาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี มาตรา 30 จัตวา ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 48 นั้น โดยที่ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัย ไว้แล้วว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 26 และมาตรา 48 จึงไม่จำต้องวินิจฉัยประเด็นนี้ซ้ำอีก	ประเด็นหลักที่ 2 ไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	ประเด็นหลักที่ 1 พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า ผู้ร้องโต้แย้งเกี่ยวกับกระบวนการตรากฎหมายไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ ไม่ได้โต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ผู้ร้องจึงไม่มีสิทธิร้องขอให้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ได้ ประเด็นหลักที่ 2 ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้แล้ว ตามคำวินิจฉัยที่ 24/2545 ลงวันที่ 4 มิถุนายน 2545 จึงไม่จำต้องวินิจฉัยในประเด็นดังกล่าวอีก	ประเด็นหลักที่ 1 ผู้ร้องไม่มีสิทธิขอให้พิจารณาวินิจฉัย ประเด็นหลักที่ 2 ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้แล้ว
13. นายอนันต์ เกตุวงศ์	ประเด็นหลักที่ 1 พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ร้องมิได้ดำเนินการให้ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ผู้ร้องจึงไม่มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ ประเด็นหลักที่ 2 ศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีคำวินิจฉัยที่ 24/2545 ลงวันที่ 4	ประเด็นหลักที่ 1 ผู้ร้องไม่มีสิทธิขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ

	มิถุนายน 2545 ตามคำร้องดังกล่าวนี้ จึงไม่จำต้องวินิจฉัยอีก จึงวินิจฉัยในคำร้องประเด็นที่หนึ่งว่า ผู้ร้องไม่มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ได้ ส่วนคำร้องในประเด็นที่สอง ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 24/2545 แล้ว จึงไม่วินิจฉัยซ้ำอีก	พิจารณาวินิจฉัย<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ได้มีคำวินิจฉัยไว้แล้ว
14. นายอมร รักษาสัตย์	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 26-34/2545 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 11 คน (คะแนนเสียง 11 : 0)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล						
ตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 11 คน	ประเด็นหลักที่ 1 การตรา พรก. การปฏิรูปฯ และ พรก .การปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่2) ขัดต่อ รธน. หรือไม่		ประเด็นหลักที่ 2 พรก. การปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ ขัดหรือแย้งต่อ รธน. มาตรา 26 และมาตรา 48 หรือไม่		คำวินิจฉัย ประเด็นหลักที่ 1 กรณีไม่เป็นไปตาม รธน. มาตรา 264 ผู้ร้องไม่มีสิทธิร้องขอให้ศาล รธน. พิจารณาวินิจฉัย และประเด็นหลักที่ 2 ศาล รธน. ได้มีคำวินิจฉัยที่ 24/2545 ไว้แล้ว จึงไม่จำต้องวินิจฉัยประเด็นนี้ซ้ำอีก	
	ศาล รธน. ไม่มีอำนาจ/ ไม่ขัด รธน.	ขัด รธน.	มีคำวินิจฉัยไว้แล้ว / ไม่ขัด รธน.	ขัด รธน.	ศาล รธน. ไม่มีอำนาจ / มีคำวินิจฉัยไว้แล้ว / ไม่ขัด รธน. (ชอบด้วย รธน.)	ขัด รธน. (ไม่ชอบด้วย รธน.)
1. นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ ★	-	-	-	-	-	-
2. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓		✓		✓	
3. นายจิระ บุญพจนสุนทร	✓		✓		✓	
4. นายจุมพล ณ สงขลา	✓		✓		✓	
5. พลโท จุล อติเรก ★★	✓		✓		✓	
6. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	✓		✓		✓	
7. นายผัน จันทรปาน	✓		✓		✓	
8. นายมงคล สระฏัน ★	-	-	-	-	-	-
9. นายศักดิ์ เตชาชาญ	✓		✓		✓	
10. นายสุจิต บุญบงการ	✓		✓		✓	
11. นายสุจินดา ยงสุนทร	✓		✓		✓	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓		✓		✓	
13. นายอนันต์ เกตุวงศ์	✓		✓		✓	
14. นายอมร รักษาสัตย์ ★	-	-	-	-	-	-
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง ★	-	-	-	-	-	-
รวม	11	0	11	0	11	0

★ ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย

★★ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติหน้าที่ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

35. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 35/2545

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 35/2545 (วันที่ 6 มิถุนายน 2545) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง เสนอคำร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 กรณี พันตำรวจโท สานิตย์ สุรังษี ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ

(พิจารณาวินิจฉัยว่า พันตำรวจโท สานิตย์ สุรังษี ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ผู้ร้อง เสนอคำร้อง ลงวันที่ 17 พฤษภาคม 2545 ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 กรณี พันตำรวจโท สานิตย์ สุรังษี ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	ผู้ถูกร้อง ได้รับแต่งตั้งเป็นข้าราชการการเมือง ตำแหน่งผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม (นายสุเทพ เทือก-สุบรรณ) มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ พร้อมเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 (5) ภายในระยะเวลาที่กำหนดตามมาตรา 292 แต่ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชีฯ สำนักงาน คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ดำเนินการตามขั้นตอนเพื่อพิสูจน์เจตนาของผู้ถูกร้อง ในกรณีไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ โดยมีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบและให้ชี้แจงข้อเท็จจริง รวม 2 ครั้ง ผู้ถูกร้องเป็นผู้รับหนังสือทั้ง 2 ฉบับ ด้วยตนเอง ตามใบตอบรับที่ได้ส่งกลับมายังสำนักงาน คณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่ผู้ถูกร้องก็มิได้ชี้แจงเหตุผลของการไม่ยื่นบัญชีฯ หรือไม่ดำเนินการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบให้ถูกต้องครบถ้วน แต่อย่างใด

		ผู้ร้องพิจารณาเรื่องนี้ในการประชุม จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ด้วยคะแนนเสียง 8 เสียงว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด และเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	พิจารณาแล้ว เป็นที่ยุติได้ว่า ผู้ถูกร้องเป็นข้าราชการการเมือง ซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อผู้ร้องตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 วรรคหนึ่ง (5) แต่ผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบภายในกำหนดเวลาตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 292 บัญญัติไว้ ครั้นเมื่อผู้ร้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้อง ชี้แจงข้อเท็จจริง 2 ครั้ง โดยผู้ถูกร้องเป็นผู้รับหนังสือทั้ง 2 ฉบับดังกล่าวด้วยตนเอง แต่ก็มิได้ชี้แจงเหตุผลที่ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่น บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อ ผู้ร้อง การที่ผู้ถูกร้องชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า ไม่เคยอ่านหรือศึกษารัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมาก่อน รวมทั้งไม่เคยมีเจ้าหน้าที่ของกระทรวงคมนาคมหรือผู้ใดแจ้งให้ทราบว่า เป็นข้าราชการการเมือง และต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินจึงไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้อง นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้ออ้างของผู้ถูกร้องดังกล่าว ไม่อาจนำมาเป็นเหตุเพื่อให้ตนพ้นผิดได้ ประกอบกับผู้ถูกร้องชี้แจงยอมรับต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า ได้รับแต่งตั้งเป็นข้าราชการการเมือง ตำแหน่งผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม และไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามคำร้องจริง และขอยอมรับผิด จึงเห็นว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้องตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้

	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	รัฐธรรมนูญ มาตรา 291 วรรคหนึ่ง และมาตรา 292 วรรคหนึ่ง และวรรคสอง
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 หรือไม่
3. คำวินิจฉัย	จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า พันตำรวจโท สานิตย์ สุรังษี ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสาร ประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295	
4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 10 คน โดยมติเป็นเอกฉันท์ ว่า ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารฯ (คะแนนเสียง 10 : 0) 2) เริ่มวันที่ 17 พฤษภาคม 2545 แล้วเสร็จ วันที่ 6 มิถุนายน 2545 รวม 20 วัน 3) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 120 ตอนที่ 11 ก วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2546 ซึ่งเท่ากับ 8 เดือน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 6 มิถุนายน 2545) 4) พลโท จุล อติเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติหน้าที่ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เนื่องจากนายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 35/2545 (วันที่ 6 มิถุนายน 2545) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 10 คน เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง เสนอคำร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 กรณี พันตำรวจโท สานิตย์ สุรังษี ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คือ **ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 หรือไม่**

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
2. นายกระมล ทองธรรมชาติ	**รัฐธรรมนูญ ได้บัญญัติว่า** **"<u>มาตรา 291</u> ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง** **(1) นายกรัฐมนตรี** **(2) รัฐมนตรี** **(3) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร** **(4) สมาชิกวุฒิสภา** **(5) ข้าราชการการเมืองอื่น** **(6) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ** **บัญชีตามวรรคหนึ่งให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบ ซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย"**	ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินพร้อมเอกสารประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295

	"มาตรา 292 บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา 291 ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้ (1) ในกรณีที่เป็นการเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง (2) ในกรณีที่เป็นการพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง (3) ในกรณีที่บุคคลตามมาตรา 291 ซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้วตายในระหว่างดำรงตำแหน่ง หรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดก ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (2) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย" "มาตรา 295 ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง นับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา 292 หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญ	

	วินิจฉัยชี้ขาดต่อไป และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแล้ว ให้นำบทบัญญัติมาตรา 97 มาใช้บังคับโดยอนุโลม" พิจารณาแล้ว เห็นว่า เนื่องจาก พันตำรวจโท สานิตย์ สุรังษี ผู้ถูกร้อง เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในตำแหน่งผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ครั้งแรกกรณีเข้ารับตำแหน่งภายในสามสิบวัน เมื่อผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ครั้งแรกภายในระยะเวลาดังกล่าว จึงเป็นการกระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 แล้ว และหากถูกคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ผู้ร้อง ตรวจพบทันที ผู้ถูกร้องก็ต้องพ้นจากตำแหน่งตั้งแต่วันครบกำหนดต้องยื่นบัญชีฯ ครั้งแรก ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 นอกจากนั้น ทั้ง ๆ ที่ผู้ถูกร้องได้รับคำเตือนจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ถึง 2 ครั้ง ผู้ถูกร้องก็ไม่ได้ชี้แจงให้คณะ กรรมการ ป.ป.ช. ทราบถึงเหตุผลที่ไม่ได้ยื่นบัญชีฯ อีกทั้งการที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า ไม่เคยอ่านรัฐธรรมนูญปัจจุบัน และไม่เคยมีเจ้าหน้าที่คนใดในกระทรวงคมนาคมแจ้งให้ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีฯ เห็นว่า รับฟังไม่ได้ ซึ่งผู้ถูกร้องก็ยอมรับผิดอยู่แล้ว จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินพร้อมเอกสารประกอบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295	
3. นายจิระ บุญพจนสุนทร	พิเคราะห์แล้ว ข้อเท็จจริงรับฟังได้ตามคำร้องของผู้ร้องประกอบกับคำรับของผู้ถูกร้องว่า ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งเป็นผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม จึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 วรรคหนึ่ง (5) มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในเวลาที่กำหนดไว้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 292 แต่ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ดังกล่าวทั้งสามวาระ จึงวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องในฐานะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ แต่จงใจไม่ยื่นบัญชีดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ	ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295

	มาตรา 295	
4. นายจุมพล ณ สงขลา	พิเคราะห์แล้ว ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า พันตำรวจโทสานิตย์ สุรังษี ผู้ถูกร้อง เป็นผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม เข้ารับตำแหน่งเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2542 พ้นจากตำแหน่งโดยการลาออกเมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2542 และมิได้ยื่นบัญชีฯ ของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในกำหนดเวลาตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 292 บัญญัติไว้ทั้งสามกรณี คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ให้โอกาสผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว แต่ผู้ถูกร้องไม่ยอมชี้แจง และเมื่อชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็อ้างเหตุผลว่า ไม่เคยอ่านหรือศึกษารัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน และไม่เคยมีเจ้าหน้าที่ของกระทรวงคมนาคมหรือ ผู้ใดแจ้งให้ทราบว่าเป็นข้าราชการการเมืองมีหน้าที่ต้องยื่น เห็นว่าข้ออ้างของผู้ถูกร้องซึ่งอยู่ในฐานะที่เป็นผู้มีวุฒิภาวะค่อนข้างสูงฟังไม่ขึ้น จึงต้องถือว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ทั้งสามกรณีตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 292 บัญญัติไว้ แต่ผู้ถูกร้องคงมีความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 วรรคหนึ่ง เฉพาะในกรณีที่ไม่ยื่นบัญชีฯ ภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง ตามมาตรา 295 (1) เท่านั้น เพราะขณะที่ความผิดเกิดขึ้นคือ เมื่อครบสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง (30 มกราคม 2542) ผู้ถูกร้องยังดำรงตำแหน่งทางการเมืองอยู่ จึงต้องพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันครบกำหนดต้องยื่นดังกล่าว และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่ต้องพ้นจากตำแหน่งนั้น ตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 295 วรรคหนึ่งบัญญัติไว้ ส่วนการที่ผู้ถูกร้องมิได้ยื่นบัญชีฯ หลังจากพ้นจากตำแหน่งแล้วทั้งสองกรณี เห็นว่า ข้อความตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 วรรคหนึ่ง ไม่อาจครอบคลุมการฝ่าฝืนทั้งสองกรณีได้ เพราะตัวบทใช้ถ้อยคำว่า "ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใด" จึงไม่อาจหมายถึงผู้ที่พ้นจากตำแหน่งแล้วด้วย และโทษตามมาตรานี้คือการให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีจะต้องควบคู่กัน เพราะตัวบทใช้คำว่า "และ" มิได้ใช้คำว่า "หรือ" เหตุผลในเรื่องนี้ผู้วินิจฉัยได้กล่าวไว้โดยละเอียดในคำวินิจฉัยส่วนตัวที่ 20/2544 ระหว่างคณะ กรรมการ ป.ป.ช.	ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ

	ผู้ร้องกับพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ผู้ถูกร้องแล้ว จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า พันตำรวจโท สานิตย์ สุรังษี ผู้ถูกร้อง ขณะดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม จงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 292 (1) คือภายในวันที่ 30 มกราคม 2542 จึงต้องพ้นจากตำแหน่งและห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันดังกล่าว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 วรรคหนึ่ง ส่วนข้อกล่าวหาอื่นของผู้ร้องให้ยก	
5. พลโท จุล อติเรก	พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องจะอ้างความไม่รู้ ไม่เคยอ่านรัฐธรรมนูญหรือศึกษารัฐธรรมนูญมาอ้าง เพื่อให้เห็นว่าผู้ถูกร้องไม่ได้จงใจไม่ยื่นบัญชีฯ หาได้ไม่ เพราะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย จึงเชื่อว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ ตามที่ผู้ร้องมีมติจริง จึงวินิจฉัยว่า พันตำรวจโท สานิตย์ สุรังษี ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295	ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ
6. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	เห็นว่า ผู้ถูกร้องเป็นข้าราชการการเมือง ซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้องตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 วรรคหนึ่ง (5) แต่ผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชีฯ ภายในกำหนดเวลาที่มาตรา 292 บัญญัติไว้ ครั้นเมื่อผู้ร้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงสองครั้ง โดยผู้ถูกร้องเป็นผู้รับหนังสือทั้งสองฉบับดังกล่าวด้วยตนเอง แต่ก็มิได้ชี้แจงเหตุผลที่ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง การที่ผู้ถูกร้องชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า ไม่เคยอ่านหรือศึกษารัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมาก่อน รวมทั้งไม่เคยมีเจ้าหน้าที่ของกระทรวงคมนาคมหรือผู้ใดแจ้งให้ทราบว่า เป็นข้าราชการการเมืองและต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน จึงไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้องนั้น เห็นว่า ข้ออ้างของผู้ถูกร้องดังกล่าว ไม่อาจรับฟังเป็นเหตุปฏิเสธหน้าที่ของผู้ถูกร้องตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ได้ ประกอบกับผู้ถูกร้องยอมรับต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า ได้รับแต่งตั้งเป็นข้าราชการการเมือง ตำแหน่งผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม และไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ตามคำร้องจริงและขอยอมรับผิด จึงเห็นว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง	ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ

	ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า พันตำรวจโท สานิตย์ สุรังษี ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295	
7. นายผัน จันทรปาน	เห็นว่า ผู้ถูกร้องได้ชี้แจงยอมรับต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า ได้รับแต่งตั้งเป็นข้าราชการการเมือง ตำแหน่งผู้ช่วยเลขนุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม และไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ตามคำร้องจริง และขอยอมรับผิดทุกประการ ผู้ถูกร้องเคยเป็นข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร และเป็นข้าราชการการเมืองโดยได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ซึ่งจะต้องรู้และปฏิบัติตามกฎหมาย กรณีจึงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้องตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า พันตำรวจโท สานิตย์ สุรังษี ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295	ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ
8. นายมงคล สระฏัน	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
9. นายศักดิ์ เตชาชาญ	ปรากฏว่า ผู้ร้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงสองครั้ง โดยผู้ถูกร้องเป็นผู้รับหนังสือทั้งสองฉบับดังกล่าวด้วยตนเอง แต่มิได้ชี้แจงเหตุผลที่ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง นอกจากนี้ผู้ถูกร้องยังได้ชี้แจงว่ายอมรับตามคำร้องทุกประการ ส่วนที่ผู้ถูกร้องได้อ้างว่า ไม่เคยได้อ่านหรือศึกษารัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมาก่อน รวมทั้งไม่เคยมีเจ้าหน้าที่ของกระทรวงคมนาคมหรือผู้ใดมาแจ้งให้ทราบว่า เป็นข้าราชการการเมือง และต้องยื่นบัญชีฯ จึงไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง นั้น มิอาจรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องมิได้จงใจยื่นบัญชีฯ ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 295 ได้ การที่ผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชีฯ ทั้ง ๆ ที่ผู้ร้องได้แจ้งให้ทราบและให้ชี้แจงถึง 2 ครั้ง กรณีจึงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้องตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ จึงวินิจฉัยว่า พันตำรวจโท สานิตย์ สุรังษี จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ ตาม	ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ

	รัฐธรรมนูญ มาตรา 295	
10. นายสุจิต บุญบงการ	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
11. นายสุจินดา ยงสุนทร	พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 (5) ภายในเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรา 292 ในกรณีเข้ารับตำแหน่งในกรณีพ้นจากตำแหน่ง และในกรณีที่พ้นจากตำแหน่งมาแล้วครบ 1 ปี แต่ผู้ถูกร้องก็มิได้ปฏิบัติตามหน้าที่ของตนโดยมิได้ชี้แจงเหตุผลใด ๆ แม้จะได้รับคำเตือนจากผู้ร้องแล้วถึง 2 ครั้งก็ตาม ข้ออ้างของผู้ถูกร้องที่ว่าตนไม่ทราบถึงหน้าที่ดังกล่าว มิอาจรับฟังได้ เนื่องจาก ประการแรก ผู้ถูกร้องได้รับทราบคำเตือนจากผู้ร้องแล้วถึง 2 ครั้ง ว่า ตนมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ แต่ก็ยังคงเพิกเฉยอยู่ และประการที่สอง ผู้ถูกร้องได้เข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมือง จึงอยู่ในฐานะที่ควรต้องรู้ถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของตน ตามรัฐธรรมนูญอย่างที่มิอาจจะปฏิเสธได้เลย อีกทั้งในเวลาต่อมาผู้ถูกร้องเองก็ได้ยอมรับผิดทุประการ จึงวินิจฉัยว่า พันตำรวจโท สานิตย์ สุรังษี ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ	ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	พิเคราะห์แล้ว เมื่อพันตำรวจโท สานิตย์ สุรังษี ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ซึ่งเป็นข้าราชการการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 จึงมีหน้าที่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปี ตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 292 แต่ผู้ถูกร้องมิได้ยื่นบัญชีฯ และคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบว่าผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ให้ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีฯ ถึง 2 ครั้ง แต่ผู้ถูกร้องก็มิได้ยื่นบัญชีฯ แสดงให้เห็นว่าผู้ถูกร้องมีเจตนาไม่ยื่นบัญชีฯ ฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีเข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปี	ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ

	จึงวินิจฉัยว่า พันตำรวจโท สานิตย์ สุรังษี ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295	
13. นายอนันต์ เกตุวงศ์	เห็นว่า ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม เป็นข้าราชการการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญมาตรา 291 (5) จึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ตามรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ เมื่อสำนักงาน ป.ป.ช. ได้มีหนังสือให้ผู้ถูกร้องชี้แจงเหตุผลที่ไม่ได้ยื่นบัญชีดังกล่าวถึง 2 ฉบับ และผู้ถูกร้องลงนามรับหนังสือทั้ง 2 ฉบับนั้นเอง แต่ก็มิได้ชี้แจงตอบกลับมาแต่อย่างใด และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ก็ยอมรับว่าไม่ได้ยื่นบัญชีดังกล่าวต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. จริงทุกประการ โดยให้เหตุผลว่า ไม่ได้อ่านหรือศึกษารัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันที่ประกาศใช้บังคับตั้งแต่ พ.ศ. 2540 มาก่อนเลย และไม่เคยมีเจ้าหน้าที่ของกระทรวงคมนาคม มาแจ้งให้ทราบว่าเป็นข้าราชการการเมือง มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ขอยอมรับผิดทุกประการ จากข้อเท็จจริงดังกล่าว ซึ่งผู้ถูกร้องยอมรับผิดนั้นฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนด จึงวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295	ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ
14. นายอมร รักษาสัตย์	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 35/2545 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 10 คน (คะแนนเสียง 10 : 0)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล				
ตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 10 คน	**ประเด็นหลัก** ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 หรือไม่		คำวินิจฉัย พันตำรวจโท สานิตย์ สุรังษี ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295	
	จงใจไม่ยื่นบัญชีฯ	ไม่จงใจ	จงใจไม่ยื่นบัญชีฯ (ไม่ชอบด้วย รธน.)	ไม่จงใจ (ชอบด้วย รธน.)
1. นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ★	-	-	-	-
2. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓		✓	
3. นายจิระ บุญพจนสุนทร	✓		✓	
4. นายจุมพล ณ สงขลา	✓		✓	
5. พลโท จุล อติเรก★★	✓		✓	
6. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	✓		✓	
7. นายผัน จันทรปาน	✓		✓	
8. นายมงคล สระฏัน★	-	-	-	-
9. นายศักดิ์ เตชาชาญ	✓		✓	
10. นายสุจิต บุญบงการ★	-	-	-	-
11. นายสุจินดา ยงสุนทร	✓		✓	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓		✓	
13. นายอนันต์ เกตุวงศ์	✓		✓	
14. นายอมร รักษาสัตย์★	-	-	-	-
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง★	-	-	-	-
รวม	10	0	10	0

★ ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย

★★ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติหน้าที่ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

36. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 36/2545

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 36/2545 (วันที่ 13 มิถุนายน 2545) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคพลังใหม่ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง

(พิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคพลังใหม่ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ยื่นคำร้อง ลงวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2545 ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคพลังใหม่ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคพลังใหม่เป็นพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ตั้งแต่วันที่ 25 พฤษภาคม 2543 และเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2544 พรรคพลังใหม่แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ในคราวประชุมใหญ่วิสามัญพรรคพลังใหม่ ครั้งที่ 2/2544 เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2544 ที่ประชุมมีมติเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ 11 คน โดยมีนายประมวล บัวธรา เป็นหัวหน้าพรรค นายสุรชัย นวลเจริญ เป็นเลขาธิการพรรค สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ตรวจสอบเอกสารหลักฐานแล้วยังไม่ครบถ้วนถูกต้อง จึงเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาใช้อำนาจ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 7 โดย (1) ให้หัวหน้าพรรคพลังใหม่ส่งเอกสารและชี้แจงเพิ่มเติม (2) ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดร้อยเอ็ด และสุพรรณบุรีดำเนินการสอบปากคำผู้เข้าร่วมประชุมที่มีภูมิลำเนาอยู่ในท้องที่จังหวัดว่าได้เข้าร่วมประชุมและลงลายมือชื่อด้วยตนเอง หรือไม่ อย่างไร

		และ (3) สอบถามไปยังประธานสาขาพรรคพลังใหม่ ทั้ง 31 สาขา ว่า ได้รับเชิญเข้าร่วมประชุมหรือไม่ จากการตรวจสอบข้อเท็จจริง โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ปรากฏว่า ผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่วิสามัญพรรคพลังใหม่ ครั้งที่ 2/2544 ดังกล่าว ที่พรรคพลังใหม่จัดส่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองมีถึงลำดับที่ 108 แต่ตรวจสอบพบว่า มีการเรียงลำดับที่ซ้ำกันและไม่ต่อเนื่อง คือ ลำดับที่ 22 มี 2 ราย (ไม่มีลำดับที่ 24) และไม่มีลำดับที่ 45 ถึงลำดับที่ 54 รวม 10 ราย ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีจำนวน 98 ราย (ผู้เข้าร่วมประชุมตามบัญชีรายชื่อเมื่อเรียงลำดับใหม่มีจำนวน 98 คน ได้สอบปากคำผู้ที่ปรากฏชื่อในบัญชีรายชื่อแล้วให้ถ้อยคำว่า ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรค ไม่ได้เข้าร่วมประชุมและไม่ได้ลงลายมือชื่อจำนวน 17 ราย ไม่ได้เข้าร่วมประชุมและไม่ได้ลงลายมือชื่อจำนวน 9 ราย) ทำให้มีผู้เข้าร่วมประชุมไม่เกิน 72 คน ซึ่งไม่ถึง 100 คนตามข้อบังคับพรรคพลังใหม่ พ.ศ. 2543 ข้อ 70 วรรคสอง และผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 17 ราย ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรค จึงไม่เป็นองค์ประชุมใหญ่ตามข้อบังคับพรรคพลังใหม่ พ.ศ. 2543 ข้อ 70 วรรคหนึ่ง (4) ที่กำหนดให้ที่ประชุมใหญ่พรรคประกอบด้วย สมาชิกสามัญของพรรคที่ได้รับเชิญจากคณกรรมการบริหารพรรค นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาแล้วเห็นว่า พรรคพลังใหม่ไม่ดำเนินการ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 26 วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมืองและสมาชิกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้เข้าร่วมประชุมในคราวประชุมใหญ่วิสามัญพรรคพลังใหม่ ครั้งที่ 2/2544 ดังกล่าว มีจำนวนไม่ถึง 100 คน ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 20 บัญญัติให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรค เมื่อพรรคพลังใหม่ไม่ดำเนิน

		การ จึงมีเหตุให้ยุบพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพลังใหม่ ตามพระราช-บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง ต่อมานายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องเพิ่มเติม ลงวันที่ 7 พฤษภาคม 2545 ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคพลังใหม่ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง ด้วย
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	พิจารณาแล้ว การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพลังใหม่ เนื่องจากพรรคพลังใหม่ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 26 ดังกล่าวข้างต้น นั้น มาตรา 65 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้..... (5) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 25 มาตรา 26 มาตรา 29 มาตรา 35 หรือมาตรา 62" และวรรคสอง บัญญัติว่า "เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (1) (2) (3) หรือ (5) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา แล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ ยุบพรรคการเมืองนั้น" เห็นว่า การประชุมใหญ่วิสามัญพรรคพลังใหม่ ครั้งที่ 2/2544 เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2544 มีผู้เข้าร่วมประชุมไม่ถึง 100 คน ซึ่งไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังใหม่ข้อ 70 วรรคสอง เป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 26 บัญญัติไว้ ตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกล่าวอ้างในคำร้อง เป็นเหตุให้นายทะเบียนพรรคการเมืองมีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

		เพื่อขอให้มีคำสั่งยุบพรรคพลังใหม่ กรณีจึงมีเหตุให้ศารัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคพลังใหม่ได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) และวรรคสอง สำหรับกรณีที่นายทะเบียนพรรคการเมือง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคพลังใหม่ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง เพราะพรรคพลังใหม่ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 35 และมาตรา 62 นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า ด้วยเหตุที่หัวหน้าพรรคพลังใหม่และพรรคพลังใหม่มีหน้าที่ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 35 และมาตรา 62 บัญญัติไว้ เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคพลังใหม่ เพราะไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 26 ดังเหตุผลข้างต้นแล้ว ก็ไม่จำต้องวินิจฉัยให้ยุบพรรคพลังใหม่ เพราะพรรคพลังใหม่ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 35 และมาตรา 62 อีก
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 26 มาตรา 35 มาตรา 62 และมาตรา 65 วรรคหนึ่งและวรรคสอง
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคพลังใหม่ ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่
3. คำวินิจฉัย	อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคพลังใหม่	

4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 14 คน โดยมีมติเป็นเอกฉันท์ สั่งให้ยุบพรรคพลังใหม่ (คะแนนเสียง 14 : 0) 2) เริ่มวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2545 แล้วเสร็จ วันที่ 13 มิถุนายน 2545 รวม 4 เดือน 12 วัน 3) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 120 ตอนที่ 20 ก วันที่ 10 มีนาคม 2546 ซึ่งเท่ากับ 8 เดือน 27 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 13 มิถุนายน 2545) 4) นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ ปฏิบัติหน้าที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญ และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ 3 คน ได้แก่ นายมงคล สระฏัน นายอมร รักษาสัตย์ และนายอุระ หวังอ้อมกลาง ได้กลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ หลังจากไปราชการต่างประเทศ ทำให้ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัยตั้งแต่คำวินิจฉัยที่ 19-22/2545 (วันที่ 30 พฤษภาคม 2545) ถึงคำวินิจฉัยที่ 35/2545 (วันที่ 6 มิถุนายน 2545) รวม 17 เรื่อง ทั้ง 4 คน ได้กลับเข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัยตั้งแต่คำวินิจฉัยที่ 36/2545 (วันที่ 13 มิถุนายน 2545) เป็นต้นไป

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 36/2545 (วันที่ 13 มิถุนายน 2545) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 14 คน เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคพลังใหม่ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คือ **กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคพลังใหม่ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่**

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ	**พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 บัญญัติไว้ว่า** **"มาตรา 65 พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้** **(1) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง** **(2) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน** **(3) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด 5** **(4) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง** **(5) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 25 มาตรา 26มาตรา 29 มาตรา 35 หรือมาตรา 62** **เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่า พรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (1) (2) (3) หรือ (5) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น....."** **"มาตรา 26 ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง....."**	ให้ยุบพรรคพลังใหม่

	"มาตรา 35 ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง ในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปีเพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน" **"มาตรา 62 พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้ และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป"** ฟังได้ว่า การประชุมใหญ่วิสามัญพรรคพลังใหม่ ครั้งที่2/2544 เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 มีผู้เข้าประชุมไม่ถึง 100 คน ซึ่งไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังใหม่ ข้อ 70 วรรคสอง ซึ่งกำหนดว่า องค์ประชุมใหญ่ต้องมีผู้เข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน ดังนั้น องค์ประกอบของที่ประชุมใหญ่พรรคพลังใหม่ดังกล่าวจึงไม่เป็นไปตามมาตรา 26 วรรคหนึ่ง ของพระราช-บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ฉะนั้น จึงมีกรณีที่พรรคพลังใหม่ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 26 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 อันถือได้ว่ามีเหตุให้ยุบพรรคพลังใหม่ ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว จึงวินิจฉัยให้ยุบพรรคพลังใหม่	
2. นายกระมล ทองธรรมชาติ	พิจารณาแล้ว เห็นว่า ได้มีเหตุที่ทำให้ยุบพรรคพลังใหม่เกิดขึ้นถึง 3 กรณี คือ พรรคพลังใหม่จัดการประชุมใหญ่ไม่ถูกต้องตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของพรรค และที่บัญญัติไว้ในพระราช-บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 26 และไม่ได้ส่งแบบรายงานกิจการของพรรคการเมือง	ให้ยุบพรรคพลังใหม่

	ในรอบปี 2544 ที่ถูกต้องให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในวันที่ 31 มีนาคม 2545 ตามมาตรา 35 รวมทั้งไม่ได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. 2544 ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงภายในวันที่ 31 มีนาคม 2541 กรณีจึงต้องด้วยมาตรา 65 (5) ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ซึ่งบัญญัติว่า พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุที่ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 26 มาตรา 35 และมาตรา 62 นอกจากนั้น พรรคพลังใหม่เองก็ไม่คัดค้านการยุบพรรคพลังใหม่ และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคพลังใหม่ กรณีจึงเป็นที่ยุติที่จะวินิจฉัยคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพลังใหม่ได้แล้ว จึงวินิจฉัยให้ยุบพรรคพลังใหม่ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	
3. นายจิระ บุญพจนสุนทร	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
4. นายจุมพล ณ สงขลา	พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า เมื่อพรรคพลังใหม่มิได้โต้แย้งคัดค้านข้อกล่าวหาของผู้ร้อง ในกรณีการประชุมใหญ่ของพรรคพลังใหม่สมัยวิสามัญครั้งที่ 2 /2544 ซึ่งไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคพลังใหม่ ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่าพรรคพลังใหม่ไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 26 ตามที่ผู้ร้องกล่าวหา อันเป็นเหตุให้ต้องยุบพรรคตามมาตรา 65 (5) ของพระราชบัญญัติดังกล่าว เมื่อพรรคพลังใหม่ฝ่าฝืน มาตรา 26 อันเป็นเหตุให้ต้องยุบพรรคแล้ว จึงไม่จำต้องวินิจฉัยเหตุยุบพรรคในกรณีฝ่าฝืนมาตรา 35 และมาตรา 62 ซึ่งเป็นเหตุที่เกิดขึ้นภายหลังอีก อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคพลังใหม่ แจ้งคำสั่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ เพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา	ให้ยุบพรรคพลังใหม่

5. พลโท จุล อติเรก	พิจารณาแล้ว ปรากฏว่า การประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคครั้งที่ 2/2544 มีสมาชิกพรรคที่ถูกต้องเข้าร่วมประชุมไม่ถึง 100 คน ตามข้อบังคับ ข้อ 70 วรรคสอง จึงเป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 26 วรรคหนึ่ง และวรรคสอง พิจารณาแล้วได้ความอีกว่า พรรคพลังใหม่ไม่ได้รายงานการดำเนินกิจการ และรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา ภายในเดือนมีนาคม 2544 จริง โดยที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 35 และมาตรา 62 จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคพลังใหม่ได้อีกสองกรณีตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) จึงให้ยุบพรรคพลังใหม่ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	ให้ยุบพรรคพลังใหม่
6. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	เห็นว่า การประชุมใหญ่วิสามัญพรรคพลังใหม่ ครั้งที่ 2/2544 เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2544 มีผู้เข้าร่วมประชุมไม่ถึง 100 คน ซึ่งไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังใหม่ข้อ 70 วรรคสอง เป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 26 บัญญัติไว้ ตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกล่าวอ้างในคำร้อง เป็นเหตุให้นายทะเบียนพรรคการเมือง มีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้มีคำสั่งยุบพรรคพลังใหม่ กรณีจึงมีเหตุให้สั่งยุบพรรคพลังใหม่ได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) และวรรคสอง เมื่อมีคำสั่งให้ยุบพรรคพลังใหม่เพราะไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 26 ดังเหตุผลข้างต้นแล้ว ก็ไม่จำต้องสั่งให้ยุบพรรคพลังใหม่เพราะพรรคพลังใหม่ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 35 และมาตรา 62 อีก จึงอาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคพลังใหม่	ให้ยุบพรรคพลังใหม่

7. นายผัน จันทรปาน	เห็นว่า การประชุมใหญ่วิสามัญพรรคพลังใหม่ ครั้งที่ 2/2544 เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2544 มีเข้าร่วมประชุมไม่ถึง 100 คน ซึ่งไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังใหม่ ข้อ 70 วรรคสอง เป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 26 บัญญัติไว้ ตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกล่าวอ้างในคำร้อง เป็นเหตุให้นายทะเบียนพรรคการเมืองมีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้มีคำสั่งยุบพรรคพลังใหม่ กรณีจึงมีเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคพลังใหม่ได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง นอกจากนี้ หัวหน้าพรรคพลังใหม่ ซึ่งมีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปี 2544 ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง แต่กลับไม่ดำเนินการให้ถูกต้องตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 35 บัญญัติไว้ และพรรคพลังใหม่เป็นพรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุน เพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองต้องดำเนินการใช้จ่ายเงินสนับสนุนนี้ให้เป็นไปตามกฎหมาย ทั้งจะต้องรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนดังกล่าวต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ถูกต้องตามความเป็นจริง แต่พรรคพลังใหม่กลับไม่ดำเนินการให้ถูกต้อง ตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 62 บัญญัติไว้ กรณีจึงมีเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคพลังใหม่ได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง มาตรา 65 วรรคสองอีกบทหนึ่ง จึงอาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคพลังใหม่	ให้ยุบพรรคพลังใหม่
8. นายมงคล สระฏัน	เห็นว่า เมื่อที่ประชุมใหญ่ของพรรคพลังใหม่ สมัยวิสามัญ ครั้งที่ 2/2544 มีผู้เข้าร่วมประชุมไม่ถึง 100 คน ซึ่งไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคพลังใหม่ จึงเป็นการไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย	ให้ยุบพรรคพลังใหม่

	พรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 26 กรณีจึงมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคพลังใหม่ได้ ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) และหัวหน้าพรรคพลังใหม่มีหน้าที่จัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปี พ.ศ. 2544 แจ้งให้นายทะเบียนพรรคทราบภายในเดือนมีนาคม 2545 และพรรคพลังใหม่มีหน้าที่จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคในรอบปี พ.ศ. 2544 ยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคม 2545 ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 35 และมาตรา 62 การที่พรรคพลังใหม่ส่งแบบรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง (แบบ ท.พ. 8) โดยส่งเฉพาะแบบ ไม่ลงรายละเอียดให้นายทะเบียนในวันที่ 29 มีนาคม 2545 และพรรคพลังใหม่ยื่นรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมือง โดยไม่ส่งรายละเอียดต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงเป็นการไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติดังกล่าว ประกอบกับนายประศาสตร์ ศรีภัย รองหัวหน้าพรรคพลังใหม่ คนที่ 1 รักษาการหัวหน้าพรรค ไม่คัดค้านคำร้องของนายทะเบียนที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคพลังใหม่แต่ประการใด และให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคพลังใหม่ตามคำขอของนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ ดังนั้น จึงมีเหตุตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 26 มาตรา 35 และมาตรา 62 เกิดขึ้นกับพรรคพลังใหม่ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่จะสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวตามมาตรา 65 วรรคสองได้ จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคพลังใหม่	
9. นายศักดิ์ เตชาชาญ	เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า พรรคพลังใหม่ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 26 และมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 กรณีจึงเข้าข้อบัญญัติของมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) และวรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวนั้น นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ	ให้ยุบพรรคพลังใหม่

	มีคำสั่งให้ยุบพรรคพลังใหม่ได้ โดยไม่จำต้องพิจารณาว่า พรรคพลังใหม่ไม่ได้จัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา และไม่จัดทำรายงานการจ่ายเงินสนับสนุนของพรรคในรอบปฏิทิน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 35 และมาตรา 62 ตามลำดับอีกต่อไป จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคพลังใหม่	
10. นายสุจิต บุญบงการ	ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ในการประชุมใหญ่ของพรรคพลังใหม่เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2544 มีผู้เข้าร่วมประชุมไม่ถึง 100 คน ซึ่งไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของพรรคพลังใหม่ จึงเป็นการไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 26 กรณีจึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคพลังใหม่ได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ส่วนกรณีที่พรรคพลังใหม่ไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตาม มาตรา 35 และ 62 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 นั้น เมื่อได้วินิจฉัยให้มีคำสั่งยุบพรรคพลังใหม่ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 เพราะพรรคพลังใหม่ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตาม มาตรา 26 แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยว่าพรรคพลังใหม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 35 และ 62 หรือไม่ อีก จึงวินิจฉัยว่า พรรคพลังใหม่ไม่ดำเนินการให้เป็นตามนัยมาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 เป็นเหตุให้ยุบพรรคพลังใหม่ได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) จึงเห็นสมควรให้มีคำสั่งยุบพรรคพลังใหม่ได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	ให้ยุบพรรคพลังใหม่
11. นายสุจินดา ยงสุนทร	พิจารณาแล้ว เห็นว่า พอเป็นหลักฐานที่ทำให้เชื่อได้ว่า ผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่วิสามัญพรรคพลังใหม่ครั้งที่ 2/2544 เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2544 มีจำนวนไม่เกิน 72 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่ต่ำกว่า	ให้ยุบพรรคพลังใหม่

	ที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคข้อ 70 วรรคสอง ซึ่งกำหนดไว้ว่า องค์ประชุมใหญ่ตามข้อนี้จะต้องมีผู้เข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน ดังนั้น จึงเห็นว่ามีเหตุตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) เกิดขึ้นจริงตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ศาลรัฐธรรมนูญจึงชอบที่จะสั่งให้ยุบพรรคพลังใหม่ได้	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	เมื่อพรรคพลังใหม่ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 26 กล่าวคือ ผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังใหม่มีจำนวนไม่ถึง 100 คนตามข้อบังคับพรรค จึงมีเหตุให้ต้องยุบพรรคตามมาตรา 65 (5) เมื่อพรรคพลังใหม่ต้องถูกยุบเพราะไม่ดำเนินการตามมาตรา 26 แล้ว จึงไม่จำต้องพิจารณาว่าพรรคพลังใหม่ได้ดำเนินการตามมาตรา 35 และมาตรา 62 อันจะเป็นเหตุให้ยุบพรรคหรือไม่อีก จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคพลังใหม่ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	ให้ยุบพรรคพลังใหม่
13. นายอนันต์ เกตุวงศ์	พิจารณาแล้ว เห็นว่า พรรคพลังใหม่ไม่ส่งคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในเวลาที่กำหนด และศาลรัฐธรรมนูญได้ปิดประกาศเพื่อให้ทำคำชี้แจง แก้ข้อกล่าวหาภายใน 15 วัน พรรคพลังใหม่ก็มิได้ดำเนินการแต่อย่างใด ประกอบกับหนังสือของนายประศาสตร์ ศรีภัย รองหัวหน้าพรรคพลังใหม่คนที่ 1 ลงวันที่ 1 มิถุนายน 2545 ยอมรับว่าได้ทราบ คำร้องให้วินิจฉัยของผู้ร้องโดยตลอดแล้ว และไม่คัดค้านการยุบพรรคพลังใหม่ ซึ่งมิได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2521 และมาตรา 20 กำหนดให้คณะกรรมการบริหารพรรคมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง ให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรค เมื่อพรรคพลังใหม่ไม่ดำเนินการ จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคตามนัยมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) แห่งพระราชบัญญัติประกอบ	ให้ยุบพรรคพลังใหม่

	รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 สำหรับกรณีที่นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคพลังใหม่ เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 35 และมาตรา 62 เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคพลังใหม่เพราะไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 26 แล้ว จึงไม่จำต้องมีคำสั่งซ้ำอีก จึงวินิจฉัยให้ยุบพรรคพลังใหม่ ตามมาตรา 65 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541	
14. นายอมร รักษาสัตย์	เมื่อปรากฏจากข้อเท็จจริงว่า ในการประชุมใหญ่วิสามัญพรรคพลังใหม่ ครั้งที่ 2/2544 เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2544 นั้น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งสอบสวนได้ความว่า มีคณะกรรมการบริหารพรรคผู้แทนของสาขาพรรค และสมาชิกมาประชุมไม่ครบถ้วนตามข้อบังคับพรรคพลังใหม่ พ.ศ. 2543 ข้อ 70 วรรคสอง อย่างแน่นอนตามสรุปข้อเท็จจริงข้างต้น อันเป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 กรณีจึงต้องด้วยมาตรา 65 วรรคสอง ตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ร้องมาเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2545 ประกอบกับผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนหัวหน้าพรรคพลังใหม่ได้ทำหนังสือให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพลังใหม่ได้ จึงวินิจฉัยให้ยุบพรรคพลังใหม่ตามมาตรา 65 วรรคสอง เมื่อได้ทำการยุบพรรคพลังใหม่ เพราะเหตุมิได้ดำเนินการตามมาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 แล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยการกระทำที่ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 35 และมาตรา 62 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 อีก	ให้ยุบพรรคพลังใหม่
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	พิจารณาแล้ว ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 26 การประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองจะต้องประกอบด้วยบุคคลที่เป็นกรรมการบริหารพรรค ผู้แทนสาขาพรรค และสมาชิกของพรรคการเมืองนั้น ตาม	ให้ยุบพรรคพลังใหม่

	หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคตามข้อบังคับพรรคพลังใหม่ ข้อ 70 ผู้เข้าร่วมประชุมจะต้องประกอบด้วยกรรมการบริหารพรรค ผู้แทนสาขาพรรค และสมาชิกของพรรคจำนวน 100 คน แต่จากการตรวจสอบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ปรากฏว่า ผู้เข้าร่วมที่พรรคพลังใหม่อ้างว่ามีผู้เข้าร่วมประชุมตามบัญชีรายชื่อและเรียงลำดับถึงเลขที่ 108 แต่ปรากฏว่า เป็นรายชื่อที่ซ้ำกันบ้าง มีผู้ไม่ได้เข้าร่วมประชุมและไม่ได้ลงลายมือชื่อบ้าง และมีอยู่จำนวนหนึ่งไม่ได้เป็นสมาชิกของพรรคพลังใหม่ ผู้เข้าร่วมประชุมจึงไม่ครบตามข้อบังคับของพรรค ตามมาตรา 35 พรรคการเมืองที่จัดตั้งมาครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน จะต้องจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ และตามมาตรา 62 ต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปีที่ผ่านมา ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่น ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป พรรคพลังใหม่จัดทำรายงานทั้งสองรายการดังกล่าวของพรรคการเมืองในรอบปี 2544 แต่ไม่เป็นไปตามระเบียบและแบบที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนดซึ่งถือได้ว่า พรรคพลังใหม่ไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง มาตรา 35 และมาตรา 62 มีเหตุให้ยุบพรรคพลังใหม่ได้ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคพลังใหม่	

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 36/2545 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 14 คน (คะแนนเสียง 14 : 0)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล				
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 14 คน	**ประเด็นหลัก** กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคพลังใหม่ ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่		**คำวินิจฉัย** สั่งให้ยุบพรรคพลังใหม่	
	กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรค	ให้ยกคำร้อง	ให้ยุบพรรค (ชอบด้วย รธน.)	ให้ยกคำร้อง (ไม่ชอบด้วย รธน.)
1. นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ**	✓		✓	
2. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓		✓	
3. นายจิระ บุญพจนสุนทร*	-	-	-	-
4. นายจุมพล ณ สงขลา	✓		✓	
5. พลโท จุล อติเรก	✓		✓	
6. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	✓		✓	
7. นายผัน จันทรปาน	✓		✓	
8. นายมงคล สระฏัน	✓		✓	
9. นายศักดิ์ เตชาชาญ	✓		✓	
10. นายสุจิต บุญบงการ	✓		✓	
11. นายสุจินดา ยงสุนทร	✓		✓	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓		✓	
13. นายอนันต์ เกตุวงศ์	✓		✓	
14. นายอมร รักษาสัตย์	✓		✓	
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓		✓	
รวม	14	0	14	0

* ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย

** นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ ปฏิบัติหน้าที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญ และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 3 คน ที่ไปราชการต่างประเทศ ได้กลับเข้าปฏิบัติหน้าที่

37. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 37/2545

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 37/2545 (วันที่ 18 มิถุนายน 2545) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง เสนอคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 กรณี นายสมพงศ์ เกษตรภิบาล ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ และจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

(พิจารณาวินิจฉัยว่า นายสมพงศ์ เกษตรภิบาล ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ และจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ อันเป็นความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 หรือไม่)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง เสนอคำร้อง ลงวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2545 ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 กรณี นายสมพงศ์ เกษตรภิบาล ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ และจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	ผู้ถูกร้อง ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเลขานุการรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายปิยะณัฐ วัชราภรณ์) ในรัฐบาลพลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี ผู้ถูกร้องจึงเป็นข้าราชการการเมือง ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. 2535 และเป็นข้าราชการการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 (5) มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ พร้อมเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง ภายในระยะเวลาที่กำหนดตามมาตรา 292

		ผู้ร้องได้ตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง รวมทั้งกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลา 1 ปี พบว่า การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวของผู้ถูกร้อง ยังดำเนินการไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 วรรคสอง กล่าวคือ ผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชีพร้อมเอกสารประกอบ ซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สิน โดยได้แสดงในบัญชีกรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง (บัญชีเดียวกัน) ว่า มีบ้านอาศัยราคา 15,000,000 บาท และแสดงในบัญชีกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ว่ามีบ้านอาศัยราคา 12,000,000 บาท โดยไม่แนบสำเนาทะเบียนบ้าน ซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของบ้านอาศัยดังกล่าว และไม่ยื่นบัญชีพร้อมสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทั้งของตนเองและคู่สมรสในรอบปีภาษีที่ผ่านมา กล่าวคือ บัญชีกรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง ไม่แนบสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทั้งของตนเอง และคู่สมรส ประจำปีภาษี 2539 และบัญชีกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลา 1 ปี ไม่แนบสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทั้งของตนเองและคู่สมรส ประจำปีภาษี 2540 รวมทั้งไม่ลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับในสำเนาหลักฐานที่ยื่นประกอบบัญชี จำนวน 6 หน้าด้วย นอกจากนั้น ผู้ร้องยังตรวจพบว่า รายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ผู้ถูกร้องได้แสดงไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินไม่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริงด้วย ผู้ร้องได้แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบและให้โอกาสชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว รวม 4 ครั้ง แต่ผู้ถูกร้องไม่ได้ชี้แจงข้อเท็จจริงให้ทราบแต่ประการใด ผู้ร้องได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบไม่เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด และมิได้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินหลายรายการ แม้ว่าจะได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบและ

		ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว รวม 4 ครั้งแต่ผู้ถูกร้องก็มิได้ชี้แจงข้อเท็จจริงให้ทราบแต่ประการใด ผู้ร้องจึงมีมติเอกฉันท์ ด้วยคะแนนเสียง 9 เสียง ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ และจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ จึงเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	พิจารณาแล้ว ผู้ถูกร้องเป็นข้าราชการการเมือง ซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อผู้ร้องตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาตรา 292 วรรคหนึ่งและวรรคสอง และมาตรา 295 ข้อเท็จจริงตามคำร้องของผู้ร้อง ฟังเป็นที่ยุติได้ว่า ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สินและเอกสารประกอบกรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง บัญชีเดียวกันเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2540 และกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลา 1 ปี เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2541 จากการตรวจสอบของผู้ร้อง พบว่า บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบของผู้ถูกร้อง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ นั้น ไม่สมบูรณ์ กล่าวคือ ไม่ยื่นเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สิน รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา และไม่ลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าให้ถูกต้องครบถ้วนตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 291 ซึ่งผู้ร้องได้มีหนังสือถึงผู้ถูกร้องรวม 4 ครั้ง เพื่อให้โอกาสชี้แจงข้อเท็จจริงถึงเหตุผลที่ไม่ยื่นเอกสารประกอบ ซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สิน แต่ผู้ถูกร้องก็ไม่ได้ชี้แจงเหตุผลแต่อย่างใด นอกจากนั้น ผู้ร้องยังตรวจสอบ

		พบอีกว่า ผู้ถูกร้องแจ้งบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน มีรายการและตัวเลขไม่สอดรับหลายรายการในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทั้งสองครั้ง กล่าวคือ บัญชีกรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งเป็นบัญชีเดียวกัน คือ (1) เงินฝากธนาคารยื่นแสดง1 บัญชี 25,000.00 บาท ผลการตรวจสอบมีอยู่ 11 บัญชี 164,521.20 บาท (2) ที่ดิน ยื่นแสดง 8 แปลง ผลการตรวจสอบมีอยู่ 21 แปลง (3) ยานพาหนะ ยื่นแสดง 5 คัน ผลการตรวจสอบมีอยู่ 30 คัน (4) หนี้สิน ยื่นแสดง 105,000,000.00 บาท ผลการตรวจสอบมีอยู่ 163,243,616.61 บาท และบัญชีกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลา 1 ปี คือ (1) เงินฝากธนาคาร ยื่นแสดง 1 บัญชี 54,750.20 บาท ผลการตรวจสอบมีอยู่ 11 บัญชี 130,874.02 บาท (2) ที่ดิน ยื่นแสดง 8 แปลง ผลการ ตรวจสอบมีอยู่ 12 แปลง (3) สิ่งปลูกสร้างอื่น ไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการว่า มีอยู่จริงหรือไม่ แต่จากการตรวจสอบพบว่า มีอยู่ 2 หน่วย (4) ยานพาหนะ ยื่นแสดง 5 คัน ผลการตรวจสอบมีอยู่ 30 คัน (5) หนี้สิน ยื่นแสดง 143,000,000.00 บาท ผลการตรวจสอบมีอยู่ 10,343,008.36 บาท ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินไม่ครบถ้วน สมบูรณ์ โดยไม่ยื่นเอกสารประกอบ ซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สิน และไม่ได้ลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องไว้ทุกหน้า อันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 วรรคสอง ถือได้ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ ในรัฐธรรมนูญ ส่วนกรณีที่ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินไว้ไม่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริงหลายประการตามที่กล่าวข้างต้น นั้น ถือได้ว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	รัฐธรรมนูญ มาตรา 291 วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาตรา 292 วรรคหนึ่งและวรรคสอง และมาตรา 295
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ และจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ อันเป็นความผิดตาม รัฐธรรมนูญ มาตรา 295 หรือไม่
3. คำวินิจฉัย	จึงวินิจฉัยว่า นายสมพงศ์ เกษตรภิบาล ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ และจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ อันเป็นความผิด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295	
4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 14 คน โดยวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ และจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ อันเป็นความผิด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 จำนวน 10 คน และวินิจฉัยว่า กรณีตามคำร้องไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 ผู้ถูกร้องจึงไม่มีความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 ให้ยกคำร้อง จำนวน 4 คน (คะแนนเสียง 10 : 4) 2) เริ่มวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2545 แล้วเสร็จ วันที่ 18 มิถุนายน 2545 รวม 4 เดือน 6 วัน 3) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 120 ตอนที่ 20 ก วันที่ 10 มีนาคม 2546 ซึ่งเท่ากับ 8 เดือน 22 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 18 มิถุนายน 2545)	

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 37/2545 (วันที่ 18 มิถุนายน 2545) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 14 คน เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง เสนอคำร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 กรณีนายสมพงศ์ เกษตรภิบาล ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ และจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วย

ข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คือ **ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ และจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ อันเป็นความผิดตาม รัฐธรรมนูญ มาตรา 295 หรือไม่**

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ	**รัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้ว่า** **"มาตรา 291 ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง.....** **(5) ข้าราชการการเมืองอื่น** **บัญชีตามวรรคหนึ่งให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย"** **"มาตรา 292 บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา 291 ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้**	ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้ง

	(1) ในกรณีที่เป็นการเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง **(2) ในกรณีที่เป็นการพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง** **ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (2) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย....."** **"มาตรา 295 ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา 292 หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีการกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณีและผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง** **เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแล้ว ให้นำบทบัญญัติมาตรา 97 มาใช้บังคับโดยอนุโลม"** พิจารณาแล้ว ข้อเท็จจริงฟังได้ตามคำร้องว่า บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบที่ นายสมพงศ์ เกษตรภิบาล ผู้ถูกร้อง ยื่นต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ผู้ร้อง เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2540 และวันที่ 20 พฤศจิกายน 2541 มีรายการทรัพย์สินและหนี้สินหลายรายการไม่ถูกต้องตามหลักฐานที่ผู้ร้องตรวจพบ ซึ่งในเรื่องนี้ผู้ร้องได้ให้โอกาสผู้ถูก	ให้ทราบ

	ร้องชี้แจงข้อเท็จจริงรวม 4 ครั้ง แต่ผู้ถูกร้องก็ไม่ได้ชี้แจงให้ผู้ร้องทราบ นอกจากนี้ เมื่อผู้ร้องได้เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 วรรคสอง ศาลรัฐธรรมนูญก็ได้ให้โอกาสผู้ถูกร้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และอนุญาตให้ผู้ถูกร้องขยายเวลาการชี้แจงข้อกล่าวหา ตามที่ผู้ร้องขอขยาย แต่ผู้ถูกร้องก็ไม่ได้ยื่น คำชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญแต่ประการใด พฤติการณ์ของผู้ถูกร้องดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ	
2. นายกระมล ทองธรรมชาติ	พิจารณาแล้ว เห็นว่า แม้นายสมพงศ์ เกษตรภิบาล ผู้ถูกร้องจะเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญใหม่ ตั้งแต่วันที่ 11 ตุลาคม 2540 อันเป็นวันที่รัฐธรรมนูญปัจจุบันเริ่มใช้บังคับ แต่ผู้ถูกร้องได้พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองไปแล้ว ตั้งแต่วันที่ 24 ตุลาคม 2540 ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 355/2540 ลงวันที่ 3 พฤศจิกายน 2540 ก่อนครบกำหนดต้องยื่นบัญชีฯ ครั้งแรก (วันที่ 9 พฤศจิกายน 2540) กรณีเข้ารับตำแหน่งทางการเมืองภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่งผู้ถูกร้องจึงไม่อยู่ในบังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 การที่วินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องไม่อยู่ในบังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 ก็เพราะผู้ถูกร้องอยู่ในตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญปัจจุบันเพียง 14 วัน เท่านั้น และพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองไปก่อนครบกำหนดสามสิบวัน หรือก่อนวันที่ 9 พฤศจิกายน 2540 อันเป็นวันที่ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ และหากผู้ถูกร้องยังอยู่ในตำแหน่งจนถึง วันที่ 9 พฤศจิกายน 2540 และจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ หรือจงใจยื่นบัญชีฯ เท็จ ผู้ถูกร้องจะมีความผิดตามรัฐธรรมนูญ 295 และต้องพ้นจากตำแหน่งที่ดำรงอยู่ตั้งแต่วันที่ 9 พฤศจิกายน 2540 แต่เมื่อผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งไปก่อนแล้ว จึงไม่มีตำแหน่งที่จะให้ผู้ถูกร้องพ้น ตามรัฐธรรมนูญ	ให้ยกคำร้อง

	มาตรา 295 ทั้งนี้ตุลาการฝ่ายข้างน้อย 4 คน ซึ่งวินิจฉัยไม่รับคำร้องนี้ ได้เคยวินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยกลาง และคำวินิจฉัยส่วนตนที่ 20/2544 (กรณี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ถูกร้องว่าจงใจยื่นบัญชีฯ เท็จ มีข้อเท็จจริงซึ่งคล้ายกับกรณีของ นายสมพงศ์ เกษตรภิบาล คือ พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองก่อนครบกำหนดต้องยื่นบัญชีฯ ครั้งแรกกรณีเข้ารับตำแหน่งภายในสามสิบวัน) ว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองก่อนครบสามสิบวัน กรณีเข้ารับตำแหน่งทางการเมือง ไม่อยู่ในบังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 ดังนั้น แม้ว่าบัญชีฯ ที่ผู้ถูกร้องยื่นต่อผู้ร้องเป็นเท็จ ผู้ถูกร้องก็ไม่มีความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 อย่างไรก็ตามผู้ร้องยังคงมีอำนาจที่จะดำเนินคดีอาญากับผู้ถูกร้องฐานแจ้งเท็จต่อเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 137 จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรณีนายสมพงศ์ เกษตรภิบาล จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบและจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295	
3. นายจิระ บุญพจนสุนทร	ข้อเท็จจริงได้ความจากการตรวจสอบของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่า รายการทรัพย์สินและหนี้สินตามที่ผู้ถูกร้องยื่นแสดงไว้ไม่ถูกต้อง ผิดไปจากข้อเท็จจริงที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจพบในข้อสาระสำคัญหลายประการ ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบและให้โอกาสชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว 4 ครั้ง และศาลรัฐธรรมนูญได้แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบและให้ทำคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาแล้ว 2 ครั้ง เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2545 และวันที่ 10 เมษายน 2545 แต่ผู้ถูกร้องไม่ชี้แจงต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. และศาลรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด ข้อเท็จจริงจึงรับฟังได้ตามคำร้องของผู้ร้องว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ จึงวินิจฉัยว่า นายสมพงษ์ เกษตรภิบาล ผู้ถูกร้อง ในฐานะเป็น	ผู้ถูกร้องจงใจฯ

	ข้าราชการการเมือง ซึ่งมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 ได้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวด้วยข้อความอันเป็นเท็จและปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 ซึ่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตรวจพบการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน อันเป็นเท็จดังกล่าวเมื่อวันที่ 22 มกราคม 2545	
4. นายจุมพล ณ สงขลา	พิเคราะห์แล้ว นายสมพงศ์ เกษตรภิบาล ผู้ถูกร้อง ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเลขานุการรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายปิยะณัฐ วัชราภรณ์) เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2540 จึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง คือ ภายในวันที่ 10 พฤศจิกายน 2540 ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 292 (1) แต่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งเนื่องจากการลาออกเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2540 ก่อนครบกำหนดเวลาต้องยื่นบัญชีฯ ดังกล่าว ดังนั้น การที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีฯ เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2540 และวันที่ 20 พฤศจิกายน 2541 จึงเป็นการยื่นในขณะที่พ้นจากการดำรงตำแหน่งทางการเมืองแล้วทั้งสองครั้ง การกล่าวหาตามคำร้องไม่ว่าจะเป็นกรณีจงใจไม่ยื่นหรือจงใจยื่นบัญชีฯ ย่อมไม่อาจเป็นความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 วรรคหนึ่งได้ เนื่องจากขณะที่ครบกำหนดเวลาที่จะต้องยื่นหรือขณะที่ยื่นบัญชีฯ เท็จ ผู้ถูกร้องมิได้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองแล้วในขณะนั้น ทั้งนี้เพราะบทบัญญัติดังกล่าวใช้ถ้อยคำว่า "ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใด" ย่อมไม่อาจหมายถึงการกระทำของผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งไปแล้วด้วย เหตุผลในเรื่องนี้ผู้วินิจฉัยได้กล่าวไว้โดยละเอียดในคำวินิจฉัยส่วนตนที่ 20/2544 ลงวันที่ 3 สิงหาคม 2544 ระหว่างคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้อง กับ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ผู้ถูกร้อง กรณีไม่มีเหตุที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 วรรคสอง จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	ให้ยกคำร้อง

5. พลโท จุล อติเรก	ตามข้อเท็จจริงได้ความว่า ผู้ถูกร้องได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเลขานุการรัฐมนตรี ก่อนที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ประกาศใช้ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 11 ตุลาคม 2540 ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง ตั้งแต่วันที่ 11 ตุลาคม 2540 และต้องยื่นบัญชีภายในสามสิบวันจะครบในวันที่ 9 พฤศจิกายน 2540 แต่ระหว่างที่ยังไม่ครบกำหนดยื่นบัญชีฯ นั้น วันที่ 24 ตุลาคม 2540 ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งดังกล่าว ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ผู้ถูกร้องยังมีสิทธิยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง และยื่นบัญชีฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งตั้งแต่วันพ้นจากตำแหน่งจนถึงวันที่ 22 พฤศจิกายน 2540 ด้วย ดังนั้น การที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีฯ ครั้งเดียวกันในวันที่ 10 พฤศจิกายน 2540 ซึ่งอยู่ในระยะเวลาภายในกำหนดของการยื่นกรณีพ้นจากตำแหน่ง แต่เกินกำหนดเวลายื่นกรณีเข้ารับตำแหน่งไป 1 วัน ซึ่งการที่ผู้ถูกร้องยื่นเกินกำหนด 1 วัน จะฟังว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ หาได้ไม่ เพราะไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าผู้ถูกร้องมีเจตนาจงใจที่จะไม่ยื่นบัญชีฯ ภายในกำหนด และอาจเกิดจากเหตุผลอื่นที่ผู้ถูกร้องไม่สามารถจะยื่นภายในกำหนดก็ได้ จึงเห็นว่า การยื่นบัญชีฯ เกินกว่ากำหนดเพียง 1 วันเท่านั้น ยังไม่พอที่จะฟังว่า ผู้ถูกร้องมีเจตนาจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ภายในกำหนดเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนด แต่การที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีฯ ดังกล่าว นั้น ผู้ถูกร้องไม่แนบเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินหลายรายการ ไม่แนบสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของตนเอง และคู่สมรสในรอบปีภาษี 2539 และปี 2540 บางรายการไม่ลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องของหลักฐาน ถือได้ว่าเป็นการจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 และการที่ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินไว้ไม่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริง ทั้งยังมีรายการและราคาที่แสดงไว้ในบัญชีแตกต่างกับทรัพย์สินที่ตรวจพบเกี่ยวกับเรื่องนี้ผู้ร้องขอให้ผู้ถูกร้องชี้แจงหลายครั้ง ผู้ถูกร้องก็ไม่ได้ชี้แจง ครั้นเมื่อศาลรัฐธรรมนูญให้ชี้แจง ก็ไม่	ถูกร้องจงใจฯ

	ปรากฏว่ามีการชี้แจงแต่อย่างใด จึงเห็นว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีฯ อีกด้วย จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า นายสมพงศ์ เกษตรภิบาล ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ และจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295	
6. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	ข้อเท็จจริงตามคำร้องได้ความว่า ผู้ร้องได้แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบถึง 4 ครั้ง ผู้ถูกร้องทราบแล้วก็มิได้ดำเนินการแก้ไขให้การยื่นบัญชีทรัพย์สินดังกล่าวเป็นไปโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญ แม้ในชั้นพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ถูกร้องได้มีโอกาสชี้แจงข้อเท็จจริงดังกล่าวได้ แต่ผู้ถูกร้องก็มิได้ดำเนินการชี้แจงข้อเท็จจริงที่เหตุบกพร่องของการยื่นบัญชีฯ ต่อศาลรัฐธรรมนูญแต่ประการใด เมื่อบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินข้อผู้ถูกร้องมีข้อบกพร่อง 2 กรณี และผู้ถูกร้องสามารถมีโอกาสชี้แจงเหตุบกพร่องดังกล่าวต่อผู้ร้องและศาลรัฐธรรมนูญแล้ว แต่ก็ไม่ได้ดำเนินการชี้แจงให้ปรากฏเจตนาของผู้ถูกร้องได้ว่าผู้ถูกร้องไม่มีเจตนาจงใจที่จะปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบโดยมีมูลเหตุจูงใจหรือเจตนาพิเศษที่จะทำให้มาตรการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้มีประสิทธิภาพน้อยลงไป กรณีจึงต้องถือว่า ผู้ร้องมีเจตนาจงใจปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 จึงวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องมีเจตนาจงใจปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบอันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา 295	ผู้ถูกร้องจงใจฯ
7. นายผัน จันทรปาน	พิจารณาแล้ว เห็นว่า นายสมพงศ์ เกษตรภิบาล ผู้ถูกร้อง เข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2540 พ้นจากตำแหน่งเมื่อ วันที่ 24 ตุลาคม 2540 ยื่นบัญชีกรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง (ยื่นบัญชีเดียวกัน) วันที่ 10 พฤศจิกายน 2540 หลังจากพ้นจากตำแหน่งมาแล้ว 18 วัน ผู้ทำการวินิจฉัยเห็นว่าผู้ที่พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองไปแล้วไม่มีสภาพเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอีกต่อไป การยื่นรายการแสดงบัญชีฯ เป็นการยื่นในฐานะบุคคลธรรมดา นำ	ให้ยกคำร้อง

	มาตรา 295 แห่งรัฐธรรมนูญมาใช้บังคับไม่ได้ บรรทัดฐานของผู้ทำการวินิจฉัยโดยละเอียดเป็นไปตามคำวินิจฉัยที่ 20/2544 ลงวันที่ 3 สิงหาคม 2544 การลงโทษผู้ถูกร้องในกรณีนี้ หากมีข้อเท็จจริงฟังได้ว่าเป็นการจงใจยื่นรายการแสดงบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ก็สามารถดำเนินการทางกฎหมายอาญาได้ จึงให้ยกคำร้อง	
8. นายมงคล สระฏัน	เห็นว่า ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งในบัญชีเดียวกัน และกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลา 1 ปี ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งภายในวันที่ 9 พฤศจิกายน 2543 ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีฯ ดังกล่าวในวันที่ 10 พฤศจิกายน 2543 และเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้อง ตรวจพบว่า ผู้ถูกร้อง ไม่ยื่นเอกสารประกอบให้ครบถ้วน ผู้ร้องได้แจ้งผู้ถูกร้องทราบ แต่ผู้ถูกร้องไม่ยอมชี้แจงข้อเท็จจริง และผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญ ข้อเท็จจริง จึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ และจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า นายสมพงศ์ เกษตรภิบาล ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ และจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295	ผู้ถูกร้องจงใจฯ
9. นายศักดิ์ เตชาชาญ	ฟังได้ว่า นายสมพงศ์ เกษตรภิบาล ผู้ถูกร้อง เข้ารับตำแหน่งทางการเมือง เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2540 แต่พ้นจากตำแหน่งไปเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2540 ก่อนที่ระยะเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรา 292 วรรคหนึ่ง (1) แห่งรัฐธรรมนูญจะครบกำหนด ผู้ถูกร้อง จึงมิได้เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ตามมาตรา 291 ประกอบมาตรา 292 วรรคหนึ่ง (1) แม้ต่อมาจะได้ยื่นบัญชีฯ 2 ครั้งหลังจากพ้นจากตำแหน่งแล้ว	ให้ยกคำร้อง

	เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2540 และวันที่ 20 พฤศจิกายน 2541 ก็ตาม กรณีหาเป็นความผิดตามมาตรา 295 แห่งรัฐธรรมนูญไม่ เมื่อการยื่นครั้งแรกนั้น ผู้ถูกร้องมิได้เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและไม่มีหน้าที่ต้องยื่นตามข้อวินิจฉัยข้างต้นแล้ว การยื่นครั้งต่อมาก็ไม่อาจนำบทบัญญัติแห่งมาตรา 295 มาบังคับใช้กับผู้ถูกร้องได้เช่นเดียวกัน กรณีตามคำร้องไม่ต้องด้วยมาตรา 295 วรรคหนึ่ง จึงไม่จำต้องวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ หรือไม่อีกต่อไป จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง	
10. นายสุจิต บุญบงการ	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
11. นายสุจินดา ยงสุนทร	พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องมิได้ปฏิบัติให้ครบถ้วนตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 291 วรรคสอง กำหนดไว้ เพราะเอกสารประกอบบัญชีฯ ที่ยื่นนั้นมีข้อบกพร่องหลายประการ นอกจากนี้ รายการบางรายการในบัญชีฯ ที่ผู้ถูกร้องยื่นก็ยังไม่ตรงกับความเป็นจริงตามที่ผู้ร้องได้ตรวจพบอีกด้วย ทั้งนี้ ผู้ถูกร้องไม่ยอมชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อผู้ร้องซึ่งได้เตือนไปแล้วถึง 4 ครั้ง แต่อย่างใดทั้งสิ้น อีกทั้งยังไม่ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญซึ่งได้ขอให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงอีกถึง 2 ครั้งแล้ว จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบให้ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 วรรคสอง อีกทั้งยังจงใจยื่นบัญชีและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบอันเป็นความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 อีกด้วย	ผู้ถูกร้องจงใจฯ
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้แจ้งให้นายสมพงศ์ เกษตรภิบาล ผู้ถูกร้อง ทราบ และให้ชี้แจงรวม 4 ครั้ง แต่ผู้ถูกร้องไม่ได้ชี้แจงข้อเท็จจริงแต่ประการใด อีกทั้งศาลรัฐธรรมนูญได้แจ้งให้ผู้ถูกร้องทำคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่าเหตุใดทรัพย์สินตามบัญชีฯ จึงไม่ตรงกับความเป็นจริง ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ภายใน 15 วัน	ผู้ถูกร้องจงใจฯ

	ผู้ถูกร้องได้ขอขยายเวลาการยื่นคำชี้แจงออกไปอีก 15 วัน แต่เมื่อครบกำหนดก็ไม่ได้ชี้แจงถึงเหตุผลที่ทรัพย์สินตามบัญชีฯ ไม่ตรงตามความเป็นจริง แสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องมีเจตนายื่นบัญชีฯ ให้ไม่ตรงกับความเป็นจริง จึงเป็นการจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งแล้ว 1 ปี เมื่อได้วินิจฉัยแล้วว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบแล้วเช่นนี้ จึงไม่จำต้องวินิจฉัยว่า การที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งมาในฉบับเดียวกัน และเลยกำหนดเวลา 30 วันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่งแล้วเช่นนี้ จะเป็นจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งด้วยหรือไม่อีก จึงวินิจฉัยว่า นายสมพงศ์ เกษตรภิบาล ผู้ถูกร้อง จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295	
13. นายอนันต์ เกตุวงศ์	พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า นายสมพงศ์ เกษตรภิบาล ไม่ได้ชี้แจงต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเป็นอย่างไรทั้ง ๆ ที่การตรวจสอบหลักฐานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แตกต่างไปจากข้อมูลที่นายสมพงศ์ เกษตรภิบาล ได้แสดงไว้ทั้ง 2 กรณีคือ เมื่อเข้ารับตำแหน่ง และเมื่อพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลา 1 ปี และไม่มีการชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญเช่นกัน จึงพิจารณาตามข้อมูลที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. แสดงต่อศาล จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า นายสมพงศ์ เกษตรภิบาล จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบและจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295	ผู้ถูกร้องจงใจฯ
14. นายอมร รักษาสัตย์	เห็นว่า นายสมพงศ์ เกษตรภิบาล ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีฯ ไม่สมบูรณ์ เพราะส่งหลักฐานไม่ครบและไม่ได้ลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องไว้ทุกหน้า อันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา 291	ผู้ถูกร้องจงใจฯ

	วรรคสอง ทำให้ไม่สามารถนำไปเป็นหลักฐานเพื่อตรวจสอบได้ตามขั้นตอนในมาตรา 293 และมาตรา 294 เท่ากับเป็นการจงใจไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามมาตรา 295 ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความที่ควรแจ้งให้ทราบทั้ง 2 ครั้ง (ครอบคลุมการยื่น 3 ครั้ง) จริงตามการสืบสวนของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยผู้ถูกร้องไม่ได้ชี้แจงโต้แย้งแต่ประการใด จึงต้องถือว่าบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบเหล่านั้นมีข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ	
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง โดยยื่นพร้อมกันเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2540 ครั้งหนึ่ง ต่อมาได้ยื่นบัญชีฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งเป็นเวลาหนึ่งปี โดยยื่นเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2541 อีกครั้งหนึ่ง แต่จากการตรวจสอบของคณะกรรมการ ป.ป.ช. พบว่า บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ เอกสารประกอบไม่สมบูรณ์ กล่าวคือ ไม่ยื่นเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีรายได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา และผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วยให้ถูกต้องครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 291 คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงได้มีหนังสือถึงผู้ถูกร้องรวม 4 ครั้ง เพื่อให้โอกาสชี้แจงข้อเท็จจริงถึงเหตุผลที่ไม่ยื่นเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สิน แต่ผู้ถูกร้องก็ไม่ได้ชี้แจงเหตุผล จากการตรวจสอบของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังพบอีกว่า ผู้ถูกร้องแจ้งบัญชีฯ ไม่ครบหลายรายการ และเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญได้สั่งให้ส่งสำเนาคำร้องให้แก่ผู้ถูกร้องเพื่อให้โอกาสแก่ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงแก้ข้อกล่าวหาก่อนการวินิจฉัยคดี ผู้ถูกร้องได้รับสำเนาคำร้อง	ผู้ถูกร้องจงใจฯ

	แล้ว ได้ขอขยายเวลาไปเพื่อชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำสั่งอนุญาตให้ขยายเวลา เมื่อครบกำหนดเวลาตามที่ศาลรัฐธรรมนูญอนุญาตแล้ว ผู้ถูกร้องก็ไม่ได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ตามคำร้องของผู้ร้องว่า ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีฯ บางรายการ แต่ไม่ยื่นเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินถือว่าผู้ร้องไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 และที่ไม่ได้ยื่นบัญชีฯ บางรายการ ถือว่าจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ จึงวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ และจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295	

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 37/2545 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 14 คน (คะแนนเสียง 10 : 4)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล					
ตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 14 คน	ประเด็นหลัก: ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ และจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ อันเป็นความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 หรือไม่			คำวินิจฉัย: ผู้ถูกร้องอยู่ในบังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 และผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ และจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ	
	อยู่ในบังคับ ม. 295		ไม่อยู่ในบังคับ ม. 295 / ยกคำร้อง	อยู่ในบังคับ ม. 295 / จงใจไม่ยื่นบัญชีฯ / จงใจยื่นอันเป็นเท็จ (ไม่ชอบด้วย รธน.)	ไม่อยู่ในบังคับ ม. 295 / ยกคำร้อง (ชอบด้วยรธน.)
	จงใจไม่ยื่นบัญชีฯ	จงใจยื่นบัญชีฯ อันเป็นเท็จ			
1.นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ		✓		✓**	
2. นายกระมล ทองธรรมชาติ			✓		✓
3. นายจิระ บุญพจนสุนทร		✓		✓**	
4. นายจุมพล ณ สงขลา			✓		✓
5. พลโท จุล อติเรก	✓			✓	
6. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์		✓		✓**	
7. นายผัน จันทรปาน			✓		✓
8. นายมงคล สระฏัน	✓			✓	
9. นายศักดิ์ เตชาชาญ			✓		✓
10. นายสุจิต บุญบงการ*	-	-	-	-	-
11. นายสุจินดา ยงสุนทร	✓			✓	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์		✓		✓**	
13. นายอนันต์ เกตุวงศ์	✓			✓	
14. นายอมร รักษาสัตย์	✓			✓	
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓			✓	
รวม	10		4	10	4

* ไม่ได้เข้าร่วมวินิจฉัยวินิจฉัย

** ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

38. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 38/2545

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 38/2545 (วันที่ 4 กรกฎาคม 2545) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง ประธานรัฐสภา ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 กรณีมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง

(พิจารณาวินิจฉัยว่า การสรรหากรรมการการเลือกตั้ง ในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ของคณะกรรมการสรรหาฯ ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 138 (1) หรือไม่ และ เมื่อการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง ในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ของคณะกรรมการสรรหาฯ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแล้ว จะต้องมีการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญอีก หรือไม่)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	ประธานรัฐสภา ผู้ร้อง เสนอเรื่องพร้อมความเห็นเป็นคำร้อง ลงวันที่ 14 พฤศจิกายน 2544 ต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 กรณีมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 138 ได้พิจารณาสรรหาผู้มีคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 137 ซึ่งสมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งจำนวน 5 คน เสนอต่อประธานวุฒิสภา เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2544 คือ นายจรัล บูรณพันธุ์ศรี พลตำรวจโท วาสนา เพิ่มลาภ นายวีระชัย แนวบุญเนียร พลเอก ศิรินทร์ ธูปกล่ำ และนายสมชัย ศรีสุทธิยากร ส่วนที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาได้พิจารณาสรรหาผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งจำนวน 5 คนเสนอ ต่อประธานวุฒิสภา เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2544 คือ นายชูชาติ ศรีแสง นายอุดม เฟื่องฟุ้ง นายปริญญา นาคฉัตรีย์ นายปรีชา ธนานันท์ และนายพิศาล พิริยะสถิต วุฒิสภาได้แต่งตั้งคณะกรรมาธิการขึ้นคณะหนึ่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 135 ประกอบกับข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2544 ทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้ง รวมทั้งรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานอันจำเป็น และรายงานต่อวุฒิสภาเพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป

		คณะกรรมาธิการดังกล่าว คือ "คณะกรรมาธิการสามัญเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้ง" ได้ตรวจสอบกระบวนการสรรหากรรมการการเลือกตั้งของคณะกรรมการสรรหาฯ แล้ว ปรากฏว่า มีผู้สมัครและมีผู้ได้รับการเสนอชื่อเข้ารับการสรรหาจำนวน 55 คน ซึ่งที่ประชุมคณะกรรมการสรรหาฯ ได้ประชุมลงคะแนน รวม 7 ครั้ง ดังนี้ รอบที่ 1 กรรมการสรรหาแต่ละคนเลือกได้ไม่เกินคนละ 5 คะแนน มีผู้ได้คะแนนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 หนึ่งคน คือ พลตำรวจโท วาสนา เพิ่มลาภ รอบที่ 2 ลงคะแนนคนละไม่เกิน 4 คะแนน มีผู้ได้คะแนนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 หนึ่งคน คือ นายวีระชัย แนวบุญเนียร รอบที่ 3 ลงคะแนนคนละไม่เกิน 3 คะแนน มีผู้ได้คะแนนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 หนึ่งคน คือ นายจรัล บูรณพันธุ์ศรี รอบที่ 4 ลงคะแนนคนละไม่เกิน 2 คะแนน มีผู้สมัคร 3 คน ได้คะแนน 6 , 7 และ 6 จึงไม่มีผู้ใดได้คะแนนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 รอบที่ 5 ลงคะแนนไม่เกินคนละ 2 คะแนน อีกครั้งหนึ่ง ปรากฏผลคะแนน เช่นเดียวกับรอบที่ 4 จึงไม่มีผู้ใดได้รับคัดเลือก หลังจากรอบที่ 5 คณะกรรมการสรรหาฯ ได้เปลี่ยนกติกาใหม่ ให้นำผู้สมัครเฉพาะผู้ได้คะแนนสูงสุด 3 คน คือ พลเอก ศิรินทร์ ธูปกล่ำ นายพยนต์ พันธุ์ศรี และนายสมชัย ศรีสุทธิยากร มาลงคะแนน โดยให้กรรมการสรรหาลงคะแนนคนละ 1 คะแนน แล้วให้ตัดผู้ได้คะแนนต่ำสุดออกไป จากนั้น จึงนำสองคนที่เหลือมาลงคะแนนอีกครั้งหนึ่งจึงปรากฏผล ดังนี้ รอบที่ 6 ลงคะแนนคนละ 1 คะแนน (เพื่อคัดผู้ได้คะแนนต่ำสุดออก) ผลปรากฏว่า พลเอก ศิรินทร์ฯ และนายสมชัยฯ ได้คนละ 4 คะแนน นายพยนต์ฯ ได้ 2 คะแนน นายพยนต์ฯ จึงถูกตัดออกจากบัญชีไป รอบที่ 7 ลงคะแนน คนละ 2 คะแนน ปรากฏว่า พลเอก ศิรินทร์ฯ และนายสมชัยฯ ได้คะแนนเต็มคนละ 10 คะแนน คณะกรรมการสรรหาฯ จึงเสนอชื่อบุคคลทั้งสองและอ้างว่าได้คะแนน ไม่น้อยกว่า 3 ใน 4

		คณะกรรมาธิการสามัญฯ จึงได้มีหนังสือเสนอรายงานการพิจารณาของคณะกรรมาธิการสามัญ ฯ ต่อประธานวุฒิสภา วุฒิสภาในคราวประชุม ครั้งที่ 21 พิจารณารายงานของคณะกรรมาธิการสามัญฯ แล้ว ได้ลงมติเลือกกรรมการการเลือกตั้ง จำนวน 5 คน คือ พลตำรวจโท วาสนา เพิ่มลาภ พลเอก ศิรินทร์ ธูปกล่ำ นายวีระชัย แนวบุญเนียร นายจรัล บูรณพันธุ์ศรี และนายปริญญา นาคฉัตรีย์ ทั้งนี้ ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งบุคคลดังกล่าวเป็นกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2544 ต่อมา พลตำรวจเอก ประทิน สันติประภพ สมาชิกวุฒิสภา กับคณะ รวม 41 คน ได้มีหนังสือลงวันที่ 14 พฤศจิกายน 2544 เสนอความเห็นต่อประธานรัฐสภา สรุปว่า การตัดสิทธิผู้สมัครในการลงคะแนนทั้ง 2 รอบดังกล่าว มีประเด็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ คณะสมาชิกวุฒิสภาดังกล่าวจึงได้ร่วมกันเสนอความเห็นต่อประธานรัฐสภาเพื่อใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 ส่งความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ประธานรัฐสภาพิจารณาแล้ว เห็นว่า สมาชิกวุฒิสภาทั้ง 41 คน ได้โต้แย้งอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหาฯ ว่ากระบวนการพิจารณาสรรหาผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ จึงเป็นกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหาฯ ที่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภา และคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 บัญญัติให้ประธานรัฐสภามีอำนาจเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้ และหากศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัยปัญหาข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นนี้ให้เป็นบรรทัดฐาน ดังเช่นที่ได้เคยวินิจฉัยไว้แล้วในหลายกรณี ก็น่าจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประชาธิปไตยและการปฏิรูปการเมือง จึงส่งเรื่องดังกล่าวมาเพื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ดังนี้ 1) คณะกรรมการสรรหาฯ มีอำนาจตัดสิทธิผู้สมัครอื่น ๆ ในรอบที่ 6 จำนวน 49 คน ไม่นำมารวมเพื่อลงคะแนนสรรหา

		ดังกล่าว หรือไม่ และการดำเนินการของคณะกรรมการสรรหาฯ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ 2) การลงมติในรอบที่ 7 แม้จะมีคะแนนเสียงในการเสนอชื่อไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนกรรมการสรรหาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จะถือว่าเป็นมติที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่ หากไม่ชอบ ด้วยรัฐธรรมนูญ จะถือว่าคณะกรรมการสรรหาฯ เสนอรายชื่อผู้ซึ่งสมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งจำนวน 2 คน หรือต้องให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาสรรหาผู้ซึ่งสมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งแทน หรือไม่ 3) เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตาม 1) และ 2) แล้วเห็นว่ากระบวนการสรรหาของคณะกรรมการสรรหาผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งขัดต่อรัฐธรรมนูญ จะต้องมีการสรรหากรรมการการเลือกตั้งใหม่ หรือไม่
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	มีประเด็นสำคัญที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย 2 ประเด็น ดังนี้ <u>ประเด็นที่หนึ่ง</u> การสรรหากรรมการการเลือกตั้ง ในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ของคณะกรรมการสรรหาฯ ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่ พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญมาตรา 138 (1) และ (3) กำหนดวิธีการและระยะเวลาในการสรรหากรรมการการเลือกตั้งโดยคณะกรรมการสรรหาฯ ไว้อย่างกว้าง ๆ ว่า ให้สรรหาผู้มีคุณสมบัติตาม มาตรา 137 จำนวนห้าคน เสนอต่อประธานวุฒิสภา พร้อมความยินยอมของผู้ได้รับการเสนอภายใน 30 วัน หากไม่อาจดำเนินการได้ภายในเวลาที่กำหนด หรือไม่อาจเสนอชื่อได้ครบจำนวนภายในเวลาที่กำหนด ให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาเสนอชื่อแทนจนครบจำนวนภายใน 15 วันนับแต่วันที่ครบกำหนดที่คณะกรรมการสรรหาฯ ต้องเสนอชื่อ และกำหนดไว้ว่ามติในการเสนอชื่อ ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนกรรมการสรรหาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ โดยไม่ได้กำหนดรายละเอียดในการดำเนินการอื่น ๆ ของคณะกรรมการสรรหาฯ เพื่อให้ได้มาซึ่งบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อ ดังนั้น คณะกรรมการสรรหาฯ ย่อม

		ที่จะมีอำนาจในการกำหนดหลักเกณฑ์ในการดำเนินการเพื่อให้ได้บุคคลที่สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนกรรมการสรรหา ทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ เสนอต่อประธานวุฒิสภา ภายในกำหนดเวลาที่มาตรา 138 (3) กำหนด ซึ่งปรากฏข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องในส่วนที่เป็นหนังสือของคณะกรรมการสรรหาฯ ลงวันที่ 25 มิถุนายน 2544 ว่า คณะกรรมการสรรหาฯ ได้ประชุมเมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2544 กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการลงคะแนนสรรหากรรมการการเลือกตั้ง ดังนี้ ข้อ 1 ลงคะแนนโดยวิธีลงคะแนนลับ ข้อ 2 การลงคะแนนครั้งแรก กรรมการสรรหาแต่ละคนสามารถลงคะแนนเลือกผู้มีคุณสมบัติได้ไม่เกิน 15 คน ผู้ได้รับคะแนนสูงสุดและมีคะแนนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนกรรมการสรรหาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ให้ถือว่าผู้นั้นได้รับเลือก หากไม่มีผู้ได้รับเลือกหรือผู้ได้รับเลือกไม่ถึง 5 คน ก็ให้ลงคะแนนครั้งต่อไป ข้อ 3 การลงคะแนนครั้งต่อไป ให้นำรายชื่อผู้ได้รับการเสนอชื่อที่เหลือและมีคะแนนสูงสุดเรียงตามลำดับ มาให้กรรมการสรรหาทุกคนลงคะแนนเลือกครั้งต่อไป กรรมการสรรหาแต่ละคนสามารถลงคะแนนเลือกได้ตามจำนวนที่ยังขาดอยู่ ผู้ได้รับคะแนนสูงสุดและมีคะแนนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนกรรมการสรรหาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ เป็นผู้ได้รับเลือก ข้อ 4 หากมีผู้ได้รับเลือกไม่ครบจำนวน 5 คน อีก ให้นำวิธีลงคะแนนตามข้อ 3 มาใช้ต่อไปจนกว่าจะได้ผู้มีคุณสมบัติครบจำนวนตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดที่ให้เสนอชื่อต่อประธานวุฒิสภา ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า การกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ภายในของคณะกรรมการสรรหาฯ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญในการสรรหาผู้ที่สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งเสนอต่อประธานวุฒิสภา สำหรับกำหนดเวลาที่คณะกรรมการสรรหาต้องดำเนินการสรรหาให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นั้น ตามคำร้อง คณะกรรมการการเลือกตั้งชุดเดิมครบวาระพร้อมกันตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 140

		ประกอบมาตรา 322 ในวันที่ 26 พฤษภาคม 2544 เหตุที่ทำให้ต้องมีการเลือกกรรมการการเลือกตั้ง จึงต้องเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 27 พฤษภาคม 2544 ซึ่งเป็นวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งทั้งชุดพ้นจากตำแหน่ง ครบกำหนด 30 วัน ในวันที่ 25 มิถุนายน 2544 ซึ่งคณะกรรมการสรรหาฯ ได้เสนอชื่อผู้ได้รับการสรรหาต่อประธานวุฒิสภาภายในกำหนดเวลาดังกล่าว จากพยานหลักฐานเอกสารประกอบคำร้อง คือ หนังสือของคณะกรรมการสรรหาฯ ลงวันที่ 25 มิถุนายน 2544 เสนอชื่อผู้มีคุณสมบัติสมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งต่อประธานวุฒิสภา และรายงานของคณะกรรมาธิการสามัญเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้ง วุฒิสภา ปรากฏข้อเท็จจริงรับกันว่า คณะกรรมการสรรหาฯ ได้มีการลงคะแนนเลือกผู้มีคุณสมบัติสมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งในวันที่ 22 มิถุนายน 2544 เพียงวันเดียว โดยลงคะแนนทั้งหมด 7 รอบ รอบที่ 1 รอบที่ 2 และรอบที่ 3 มีผู้ได้คะแนนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนกรรมการสรรหาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ รอบละ 1 คน คือ พลตำรวจโทวาสนา เพิ่มลาภ นายวีระชัย แนวบุญเนียร และนายจรัล บูรณพันธุ์ศรี ตามลำดับ แต่รอบที่ 4 และรอบที่ 5 มีผู้ได้รับคะแนนเพียง 3 คน คือ พลเอก ศิรินทร์ ธูปกล่ำ นายพยนต์ พันธุ์ศรี และนายสมชัย ศรีสุทธิยากร แต่ทุกคนได้รับคะแนนไม่ถึง 3 ใน 4 ของจำนวนกรรมการสรรหาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ส่วนข้อเท็จจริงตามรายงานของคณะกรรมาธิการฯ ในส่วนของรายงานการดำเนินงานศึกษากระบวนการสรรหาและคุณสมบัติของผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้งจากการคัดเลือกของคณะกรรมการสรรหาฯ และจากคำชี้แจงของพลตำรวจเอก ประทินฯ และนายเจิมศักดิ์ฯ สมาชิกวุฒิสภา ซึ่งเป็นกรรมาธิการฯ ที่ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ ปรากฏว่า หลังจากรอบที่ 5 คณะกรรมการสรรหาฯ ได้เปลี่ยนกติกาใหม่ให้นำผู้สมัครเฉพาะผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดจำนวน 3 คน ในรอบที่ 5 มาให้กรรมการสรรหาฯ ลงคะแนนคนละ 1 คะแนน แล้วให้ตัดผู้ได้คะแนนต่ำสุดออกไป ในรอบที่ 6 คือ นายพยนต์ ฯ จากนั้นจึงนำผู้สมัครที่

		เหลืออีก 2 คน คือ พลเอก ศิรินทร์ฯ และ นายสมชัยฯ มาลงคะแนนในรอบที่ 7 โดยให้กรรมการสรรหาฯ แต่ละคนลงคะแนนคนละ 2 คะแนน ปรากฏว่า ได้คะแนนเต็มคนละ 10 คะแนน คณะกรรมการสรรหาฯ จึงเสนอชื่อบุคคลทั้งสองต่อประธานวุฒิสภา และอ้างว่าได้คะแนนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ซึ่งตามรายงานของคณะกรรมาธิการฯ นี้ สอดคล้องกับคำชี้แจงของนายนริศฯ อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อดีตรองประธานกรรมการสรรหาฯ ในส่วนที่ได้ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า มีการเปลี่ยนหลักเกณฑ์การลงคะแนนในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 คณะกรรมาธิการฯ มีความเห็นว่า มีสิ่งที่พึงพิจารณาว่า การเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์การลงคะแนนในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 นั้น ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่ เพราะเมื่อลงคะแนนจนถึงรอบที่ 4 และรอบที่ 5 แล้ว ก็เป็นที่ชัดเจนแล้วว่า กรรมการสรรหาฯ ไม่สามารถสรรหาบุคคลตามเกณฑ์คะแนนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ได้ครบ 5 คนในเวลาที่กำหนด ซึ่งจะต้องให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาเสนอชื่อแทนต่อไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 138 (3) การที่คณะกรรมการสรรหาฯ เปลี่ยนหลักเกณฑ์ ในการลงคะแนนรอบที่ 6 เพื่อคัดคนออกและการลงคะแนนต่อไปในรอบที่ 7 เป็นการหลีกเลี่ยงที่จะให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาทำหน้าที่แทนจะชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่ ซึ่งนายนริศฯ อดีตรองประธานกรรมการสรรหาฯ ได้ชี้แจงประเด็นนี้ต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปว่าคณะกรรมการสรรหาฯ ได้เปลี่ยนหลักเกณฑ์การลงคะแนนในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 โดยเห็นว่า มีอำนาจที่จะเปลี่ยนหลักเกณฑ์ได้เพราะ รัฐธรรมนูญ มาตรา 138 (1) บัญญัติวิธีการสรรหาไว้เพียงแต่ให้ผู้ได้รับเลือกต้องได้คะแนนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนกรรมการสรรหาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เท่านั้น และวัตถุประสงค์ที่คณะกรรมการสรรหาฯ เปลี่ยนหลักเกณฑ์ก็เพื่อจะให้ได้ผู้ได้รับเลือกครบตามจำนวนภายในเวลาที่กำหนด ไม่ได้มีเจตนาหลีกเลี่ยง ไม่ให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเสนอชื่อแทน ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า แม้รัฐธรรมนูญ มาตรา 138 (1) จะไม่ได้บัญญัติวิธีการหรือขั้นตอนในการสรรหาของ

		คณะกรรมการสรรหาฯ ไว้โดยละเอียด เพียงแต่บัญญัติสาระสำคัญไว้ว่า ผู้ที่ได้รับเลือกจะต้องได้คะแนนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนกรรมการสรรหาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ก็ตาม แต่หลักเกณฑ์หรือวิธีการใด ๆ ที่คณะกรรมการสรรหาฯ กำหนดขึ้นใช้ในการดำเนินการสรรหา ต้องไม่ขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในเรื่องของการสรรหากรรมการการเลือกตั้งด้วย เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในเรื่องของการสรรหาบุคคล คือ การเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติที่มีความเหมาะสมจะดำรงตำแหน่งที่ต้องมีการสรรหา การสรรหาจึงหมายถึงการเลือกบุคคลคนหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่งจากหลายคน เพื่อให้ผู้สรรหาได้มีการเปรียบเทียบแล้วเลือกบุคคลผู้เหมาะสม นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญ มาตรา 138 (1) บัญญัติคะแนนเสียงในการสรรหากรรมการการเลือกตั้งโดยคณะกรรมการสรรหาฯ ไว้ว่า ผู้ที่ได้รับเลือกจะต้องได้รับคะแนนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนกรรมการสรรหาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ แสดงให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญประสงค์ให้ผู้ที่ได้รับเลือกนั้น ได้รับคะแนนสูงมากกว่าคะแนนเสียงข้างมากตามปกติ จึงได้กำหนดเงื่อนไขของจำนวนคะแนนที่ผู้นั้นจะต้องได้รับไว้ หากการดำเนินการสรรหาโดยคณะกรรมการสรรหาฯ ไม่สามารถสรรหาผู้ได้รับเลือกที่มีคะแนนไม่น้อยกว่าสามในสี่จนครบจำนวน รัฐธรรมนูญ มาตรา 138 (3) ก็ได้บัญญัติแก้ไขปัญหาไว้แล้ว โดยมอบให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาทำหน้าที่เสนอชื่อแทนจนครบจำนวน การที่คณะกรรมการสรรหาฯ เปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 โดยนำผู้มีคุณสมบัติเพียง 3 คนที่ได้คะแนนสูงสุดในรอบที่ 5 มาให้กรรมการสรรหาฯ ลงคะแนน เพื่อคัดคนออก 1 คนแล้วนำผู้สมัครที่เหลืออีกสองคนมาลงคะแนนในรอบที่ 7 เพื่อให้ได้คะแนน ไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนกรรมการสรรหาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ นั้น เป็นการเจาะจงให้กรรมการสรรหาเลือกผู้สมัครเพียงสองคนจากผู้สมัครสองคน โดยไม่ได้นำผู้สมัครอื่นมาเปรียบเทียบ ทั้งที่เมื่อเริ่มเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ในรอบที่ 6 คณะกรรมการสรรหาฯ ต้องนำรายชื่อผู้สมัครที่ยังไม่ได้รับการเลือก อีก 49 คนมาให้กรรมการสรรหาฯ ลงคะแนนในรอบที่ 6 ด้วย แต่กลับนำรายชื่อเพียง 3 คนที่ได้จากการลงคะแนนในรอบที่ 5

		มาให้กรรมการสรรหาลงคะแนนในรอบที่ 6 ซึ่งทำให้ผู้สมัครอื่นที่มีคุณสมบัติครบถ้วนและไม่มีลักษณะต้องห้ามอีก 49 คนต้องถูกตัดสิทธิในการได้รับการพิจารณาตามหลักเกณฑ์ที่เปลี่ยนแปลงใหม่ในรอบที่ 6 ดังนั้น การนำผู้สมัครที่เหลืออยู่เพียง 2 คนจากการลงคะแนนในรอบที่ 6 มาให้กรรมการสรรหาฯ ลงคะแนนในรอบที่ 7 โดยให้กรรมการสรรหาฯ ลงคะแนนได้คนละ 2 คะแนน เพื่อให้ผู้สมัครทั้ง 2 คนได้คะแนนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 นั้น ไม่ใช่การสรรหาในความหมายที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 138 บัญญัติไว้ และคะแนนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ที่ผู้ได้รับเลือก 2 คน ในรอบที่ 7 คือ พลเอกศิรินทร์ฯ และนายสมชัยฯ นั้น ก็เป็นการลงคะแนนเพียงเพื่อให้ได้คะแนนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนกรรมการสรรหาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ดังนั้น การลงคะแนนสรรหากรรมการการเลือกตั้งของคณะกรรมการสรรหาฯ เฉพาะในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 จึงไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 138 (1) <u>ประเด็นที่สอง</u> เมื่อการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง ในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ของคณะกรรมการสรรหาฯ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแล้ว จะต้องมีการสรรหากรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญอีก หรือไม่ พิจารณาแล้ว เห็นว่า การสรรหากรรมการการเลือกตั้งเป็นกระบวนการที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ในมาตรา 138 กำหนดขั้นตอนไว้ คือ ให้มีการสรรหาผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งเบื้องต้นโดยคณะกรรมการสรรหาฯ และโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ฝ่ายละ 5 คน ให้แต่ละฝ่ายเสนอรายชื่อผู้ได้รับการสรรหาต่อวุฒิสภาเพื่อเลือกผู้ได้รับการสรรหาที่ได้เสนอชื่อมา จำนวน 5 คน เป็นผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการการเลือกตั้ง แม้ว่าอำนาจในการเลือกผู้เป็นกรรมการการเลือกตั้งจะอยู่ที่วุฒิสภา แต่บุคคลที่วุฒิสภาจะลงมติเลือกให้เป็นกรรมการการเลือกตั้งได้ จะต้องเป็นบุคคลที่ได้รับการสรรหาและเสนอชื่อเข้าสู่การเลือกของวุฒิสภาโดยคณะกรรมการสรรหาฯ และที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเท่านั้น ดังนั้น หากการสรรหาผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งโดยคณะกรรมการสรรหาฯ หรือโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ซึ่งเป็นกระบวนการเบื้องต้นในการ

		สรรหาเพื่อเสนอชื่อบุคคลให้วุฒิสภาเลือกเป็นกระบวนการสรรหาที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าในขั้นตอนใด ผู้ได้รับการสรรหาในขั้นตอนของกระบวนการสรรหาที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ นั้นก็ต้องเป็นผู้ได้รับการสรรหาที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญด้วย และแม้ผู้นั้นจะได้ถูกเสนอชื่อเข้าสู่การพิจารณาของวุฒิสภาและได้รับเลือกเป็นกรรมการการเลือกตั้งแล้ว ผู้นั้นก็จะต้องพ้นจากตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้ง เนื่องจากเป็นผู้ได้รับการสรรหามาจากกระบวนการสรรหาที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ เป็นไปตามหลักกฎหมายมหาชน คือ หลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำขององค์กรของรัฐ เมื่อกระบวนการสรรหาขั้นตอนใดกระทำโดยไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ผลที่ได้จากการกระทำเฉพาะขั้นตอนนั้น ย่อมไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เมื่อศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมากได้วินิจฉัยแล้วว่า การสรรหากรรมการการเลือกตั้ง ในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ของคณะกรรมการสรรหาฯ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแล้ว **ก็ต้องถือว่า ผู้ได้รับการสรรหาโดยคณะกรรมการสรรหาฯ ในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 จำนวน 2 คน คือ พลเอก ศิรินทร์ฯ และนายสมชัยฯ ไม่เป็นผู้ได้รับการสรรหา แม้ว่าผู้ได้รับการสรรหาในการสรรหาของคณะกรรมการสรรหาฯ รอบที่ 6 และรอบที่ 7 ที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ คือ พลเอก ศิรินทร์ฯ จะได้รับการเลือกจากวุฒิสภาให้เป็นกรรมการการเลือกตั้ง การได้รับเลือกนั้นก็ต้องไม่สมบูรณ์อันมีผลให้ต้องมีการสรรหากรรมการการเลือกตั้งใหม่ ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 138 บัญญัติให้วุฒิสภาเป็นองค์กรที่มีหน้าที่เลือกผู้เป็นกรรมการการเลือกตั้ง** แต่ไม่กระทบกระเทือนต่อบุคคลที่มาจากกระบวนการสรรหาโดยชอบของคณะกรรมการสรรหาฯ และที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาที่ได้รับการเลือกและโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นกรรมการการเลือกตั้งไปแล้วอีก 4 คน คือ นายจรัลฯ นายปริญญาฯ พลตำรวจโท วาสนาฯ และนายวีระชัยฯ ทั้งนี้เพราะในขณะที่วุฒิสภามีมติเลือกกรรมการการเลือกตั้งนั้น กระบวนการสรรหา และการเสนอชื่อบุคคลโดยคณะกรรมการสรรหา และที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ

		มาตรา 138 การพบว่ากระบวนการสรรหาบางขั้นตอนของคณะกรรมการสรรหาไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ได้เกิดขึ้นในภายหลัง และมีผลให้เฉพาะขั้นตอนและผลของขั้นตอนการสรรหาที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการสรรหาฯ ในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 เท่านั้นที่ต้องเสียไป และต้องมีการสรรหากรรมการการเลือกตั้งใหม่ โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา 138 บัญญัติให้วุฒิสภาเป็นองค์กรที่มีหน้าที่เลือกกรรมการการเลือกตั้ง
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	รัฐธรรมนูญ มาตรา 137 มาตรา 138 มาตรา 139 มาตรา 141 มาตรา 142 และมาตรา 266
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> การสรรหากรรมการการเลือกตั้ง ในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ของคณะกรรมการสรรหาฯ ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 138 (1) หรือไม่ <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> เมื่อการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง ในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ของคณะกรรมการสรรหาฯ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแล้ว จะต้องมีการสรรหากรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญอีก หรือไม่
3. คำวินิจฉัย	จึงวินิจฉัยว่า การสรรหากรรมการการเลือกตั้งของคณะกรรมการสรรหาฯ เฉพาะในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 138 (1) และต้องมีการสรรหากรรมการการเลือกตั้งใหม่ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 138	
4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 15 คน โดยวินิจฉัยว่า การสรรหากรรมการการเลือกตั้งของคณะกรรมการสรรหาฯ เฉพาะในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญฯ และต้องมีการสรรหากรรมการการเลือกตั้งใหม่ จำนวน 9 คน และการสรรหากรรมการฯ ชอบด้วยรัฐธรรมนูญฯ และยกคำร้อง จำนวน 6 คน (คะแนนเสียง 9 : 6) 2) เริ่มวันที่ 14 พฤศจิกายน 2544 แล้วเสร็จ วันที่ 4 กรกฎาคม 2545 รวม 7 เดือน 20 วัน 3) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 120 ตอนที่ 23 ก วันที่ 19 มีนาคม 2546 ซึ่งเท่ากับ 8 เดือน 15 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 4 กรกฎาคม 2545)	

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 38/2545 (วันที่ 4 กรกฎาคม 2545) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 15 คน เรื่อง ประธานรัฐสภา ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 กรณีมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ได้แก่

ประเด็นหลักที่ 1 การสรรหากรรมการการเลือกตั้ง ในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ของคณะกรรมการสรรหาฯ ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 138 (1) หรือไม่

ประเด็นหลักที่ 2 เมื่อการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง ในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ของคณะกรรมการสรรหาฯ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแล้ว จะต้องมีการสรรหากรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญอีกหรือไม่

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ	**รัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้ว่า** **"มาตรา 138 การสรรหาและการเลือกประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ให้ดำเนินการดังนี้** **(1) ให้มีคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งจำนวนสิบคน ซึ่งประกอบด้วยประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด อธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคลทุกแห่ง ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือสี่คน ผู้แทนพรรคการเมืองทุกพรรคที่มีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคละหนึ่งคน ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือสี่คนทำหน้าที่พิจารณาสรรหาผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา 137 ซึ่งสมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งจำนวนห้าคน เสนอต่อประธานวุฒิสภา โดยต้องเสนอพร้อมความยินยอมของผู้ได้รับการเสนอชื่อนั้น มติในการเสนอชื่อดังกล่าวต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการสรรหาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่** **(2) ให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาสรรหาผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งจำนวนห้าคนเสนอต่อประธานวุฒิสภา โดยต้องเสนอพร้อมความยินยอมของผู้ได้รับการเสนอชื่อนั้น**	

	(3) การเสนอชื่อตาม (1) และ (2) ให้กระทำภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีเหตุที่ทำให้ต้องมีการเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว ในกรณีที่คณะกรรมการการสรรหาตาม (1) ไม่อาจเสนอชื่อได้ภายในเวลาที่กำหนด หรือไม่อาจเสนอชื่อได้ครบจำนวนภายในเวลาที่กำหนด ให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาเสนอชื่อแทนจนครบจำนวนภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องเสนอชื่อตาม (1) .....” <u>ประเด็นหลักที่ 1</u> เมื่อพิจารณาพฤติการณ์ในการสรรหาในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ย่อมเห็นได้ว่า เป็นการกระทำเพื่อให้ผู้สมัครบางคนซึ่งไม่ได้รับคะแนนเสียงสามในสี่ในการสรรหาในรอบที่ 4 และที่ 5 ได้รับคะแนนไม่น้อยกว่าสามในสี่ในรอบที่ 7 ดังนั้น การสรรหาในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 จึงเป็นการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 138 (1) เพื่อให้ได้ผู้ที่สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งอีกสองคนทั้ง ๆ ที่ผู้สมัครทั้งสองคนนี้ กรรมการสรรหาฯ ส่วนมากได้ตัดสินในรอบที่ 4 และรอบที่ 5 แล้ว ว่า ไม่ใช่ผู้ที่เหมาะสมจะได้รับการเสนอชื่อเป็นผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้ง ดังนั้น การสรรหาในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 จึงเป็นการใช้อำนาจของคณะกรรมการสรรหาฯ เพื่อให้สามารถเสนอชื่อผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งอีก 2 คน ให้ครบ 5 คน ได้ ภายในเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนด ซึ่งในกรณีเช่นว่านี้ กรรมการสรรหาฯ ทั้งหลายย่อมไม่มีทางเลือกอื่นใดนอกจากต้องลงคะแนนให้ผู้สมัครที่คัดเลือกไว้ในรอบที่ 6 อันถือได้ว่าการใช้อำนาจดังกล่าวเป็นการใช้อำนาจที่ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 138 (1) ซึ่งประสงค์ให้กรรมการสรรหาฯ แต่ละคนใช้สิทธิโดยเสรีเลือกเฟ้นผู้สมัครที่สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งจริง ๆ ในเวลาที่กำหนด ด้วยเหตุนี้ การใช้อำนาจของคณะกรรมการสรรหาฯ ในการสรรหาในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 จึงไม่ชอบด้วยเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามหลักการทั่วไปแห่งกฎหมายมหาชนว่าด้วยการใช้อำนาจอย่างเบี่ยงเบน ซึ่งมีสาระสำคัญว่าการใช้อำนาจใด ๆ ขององค์กรของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของ	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> การใช้อำนาจของคณะกรรมการสรรหาฯ ในการสรรหาในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ไม่ชอบด้วยเจตนา-รมณ์ของรัฐธรรมนูญ

	รัฐเพื่อวัตถุประสงค์ใด ๆ ที่มิใช่วัตถุประสงค์ของกฎหมายที่ให้อำนาจนั้นแก่องค์กรหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ย่อมเป็นเหตุให้การกระทำขององค์กรหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งอาศัยอำนาจนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า เมื่อการสรรหากรรมการการเลือกตั้งในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงต้องมีการสรรหากรรมการการเลือกตั้งใหม่เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการสรรหาในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 จึงวินิจฉัยว่า (1) การสรรหากรรมการการเลือกตั้งในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และไม่ชอบด้วยกฎหมายตามหลักการทั่วไปแห่งกฎหมายมหาชนดังกล่าวข้างต้น (2) ต้องมีการสรรหากรรมการการเลือกตั้งใหม่เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการสรรหาในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 143 วรรคสอง ประกอบมาตรา 138	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ต้องมีการสรรหากรรมการการเลือกตั้งใหม่เฉพาะในรอบที่ 6 และรอบที่ 7
2. นายกระมล ทองธรรมชาติ	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> เห็นว่า รัฐธรรมนูญให้คณะกรรมการสรรหาฯ มีอำนาจที่จะกำหนดวิธีการสรรหาอย่างไรก็ได้ตามที่เห็นสมควรโดยมีเงื่อนไขเพียงประการเดียวว่ามติในการเสนอชื่อบุคคลดังกล่าวต้องมีคะแนนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของกรรมการสรรหาฯ ทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เท่านั้น เพื่อให้ได้บุคคลที่มีคุณสมบัติสมควรได้รับการเสนอชื่อเป็นกรรมการการเลือกตั้งจำนวน 5 คน เพื่อเสนอต่อวุฒิสภาต่อไป โดยคณะกรรมการสรรหาฯ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ภายในของคณะกรรมการสรรหาฯ ด้วยกันเองเพื่อนำไปสู่การทำหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญในการคัดสรรบุคคลที่สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งเสนอต่อประธานวุฒิสภา สำหรับสิทธิของผู้สมัครเป็นกรรมการการเลือกตั้งนั้น บุคคลทุกคนที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามสำหรับการเป็นกรรมการการเลือกตั้ง ย่อมมีสิทธิสมัครทุกคน แต่สิทธิดังกล่าวไม่ได้หมายความว่าทุกคนที่มีสิทธิสมัครจะต้องได้รับการคัดเลือก	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> การดำเนินการของคณะกรรมการสรรหาฯ ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

	เข้าเป็นกรรมการการเลือกตั้งทุกคน เพราะกระบวนการคัดเลือกในเบื้องต้นนั้น รัฐธรรมนูญได้มอบหมายให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหาฯ คณะกรรมการสรรหาฯ จึงเป็นผู้มีอำนาจในการที่จะเลือกบุคคลที่สมัครที่มีความเหมาะสมสมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้ง ดังนั้น เมื่อคณะกรรมการสรรหาฯ ทำหน้าที่คัดเลือกในรอบที่ 4 และ 5 แล้วเกิดปัญหาขึ้น คณะกรรมการสรรหาฯ ย่อมปรับเปลี่ยนหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกรอบที่ 6 เพื่อให้ได้บุคคลที่เหมาะสมเป็นกรรมการการเลือกตั้งครบตามจำนวนและภายในระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ การที่คณะกรรมการสรรหาฯ ไม่ได้นำรายชื่อผู้สมัครจำนวน 49 คน มารวมเพื่อลงคะแนนสรรหา คงนำเพียง 3 คนที่ได้คะแนนสูงสุดมาลงคะแนนเพื่อตัดผู้ที่มีคะแนนต่ำสุดออกไป และเมื่อเหลือผู้สมัครเพียง 2 คน แล้วนำมาลงคะแนนในรอบที่ 7 ซึ่งได้คะแนนเสียงคนละสามในสี่ของจำนวนกรรมการสรรหาฯ ทั้งหมดในรอบที่ 7 จึงเป็นการที่คณะกรรมการสรรหาฯ กระทำไปตามอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 138 (1) และภายในเวลาที่รัฐธรรมนูญมาตรา 138 (3) กำหนด จึงวินิจฉัยว่า การดำเนินการของคณะกรรมการสรรหาฯ ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแต่ประการใด <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> เห็นว่า แม้ศาลรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัยว่า กระบวนการสรรหาบุคคลผู้มีคุณสมบัติสมควรได้รับการเสนอชื่อเป็นกรรมการการเลือกตั้งโดยเฉพาะการลงคะแนนในรอบที่ 6 และที่ 7 ขัดต่อรัฐธรรมนูญ แต่กรณีตามคำร้องของประธานรัฐสภาในประเด็นนี้ไม่อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญที่จะวินิจฉัยได้ เพราะรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ชัดเจนในมาตรา 143 วรรคสองว่า การสรรหากรรมการการเลือกตั้งจะเกิดขึ้นได้ ตามกรณีที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญมาตรา 140 (กรรมการการเลือกตั้งครบวาระพร้อมกัน) มาตรา 141 (กรรมการการเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่งเพราะตาย หรือลาออก เป็นต้น) และมาตรา 142 (กรรมการการเลือกตั้งถูกศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ขาดคุณสมบัติตามมาตรา 137 หรือกระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา 139) เท่านั้น ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงไม่วินิจฉัยประเด็นนี้	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ไม่อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญไม่วินิจฉัย

3. นายจิระ บุญพจนสุนทร	<u>ประเด็นหลักที่ 1 และ ประเด็นหลักที่ 2</u> เห็นได้ว่า คณะกรรมการการสรรหาฯ ได้ดำเนินการสรรหาในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ผิดแผกไปจากหลักเกณฑ์ที่ตัวเองกำหนดไว้ดังกล่าว โดยวิธีตัดรายชื่อผู้มีสิทธิรับการสรรหาคนอื่น ๆ ออกจนในที่สุดเหลือรายชื่อเพียง 2 คน คือ พลเอกศิรินทร์ ธูปกลำ และนายสมชัย ศรีสุทธิยากร และให้กรรมการสรรหาลงคะแนนในการสรรหา 2 คนดังกล่าวคนละ 2 คะแนนในรอบที่ 7 เท่ากับวางกรอบเจาะจงให้เลือกบุคคลทั้งสองดังกล่าวโดยเฉพาะ เพื่อให้เข้าเกณฑ์ว่าได้คะแนนคนละไม่น้อยกว่าสามในสี่ กรรมการสรรหาไม่มีสิทธิเลือกบุคคลอื่นนอกจาก 2 คนดังกล่าวเท่านั้น ซึ่งมิใช่ลักษณะการสรรหาตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ (ทั้ง ๆ ที่นายอักขราทร จุพารัตน ประธานศาลปกครองสูงสุดซึ่งเป็นกรรมการสรรหาคนหนึ่งได้ทักท้วงก่อนลงคะแนนสรรหาว่า การตัดรายชื่อผู้มีสิทธิรับการสรรหาออกกระทำไม่ได้ เดี๋ยวจะมีเรื่องมีราวกัน) ผลปรากฏว่า บุคคลทั้งสองได้คะแนนเต็มทั้ง 2 คนคือได้คนละ 10 คะแนนเท่ากับได้คนละร้อยเปอร์เซ็นต์ อันเป็นพฤติการณ์ที่เห็นได้ว่าเป็นการหลีกเลี่ยงไม่ต้องการส่งให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาเสนอชื่อแทนตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดเป็นช่องทางไว้ในมาตรา 138 (3) ซึ่งต้องถือว่ากระบวนการสรรหาตามกฎที่กำหนดขึ้นใหม่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ ทางวุฒิสภาไม่มีโอกาสพิจารณาถึงประเด็นปัญหาดังกล่าว เนื่องจากกรรมการสรรหาไม่ได้แจ้งถึงเรื่องการเปลี่ยนแปลงกฎต่อวุฒิสภา และคณะกรรมาธิการซึ่งทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้งของวุฒิสภา ก็ไม่มีโอกาสได้ชี้แจงถึงเหตุไม่ถูกต้องดังกล่าวด้วย หากไม่มีการตัดรายชื่อผู้มีคุณสมบัติได้รับการสรรหาออก และมีการสรรหาต่อเนื่องไปหรือสรรหาต่อในวันถัดไป บุคคลเหล่านั้นอาจฟื้นกลับได้คะแนนเข้าเกณฑ์สามในสี่ก็ได้ ดังที่เคยปรากฏมาแล้วในการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเพื่อแทนนายประเสริฐ นาสกุล การตัดชื่อผู้มีคุณสมบัติได้รับการสรรหาซึ่งมีคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 137 อันอยู่ในสถานะที่จะได้รับการสรรหาออกดังกล่าว เท่ากับเป็นการจำกัดสิทธิของผู้มีสิทธิรับการสรรหา	<u>ประเด็นหลักที่ 1 และประเด็นหลักที่ 2</u> การสรรหาคณะกรรมการการเลือกตั้งเฉพาะการลงคะแนนของกรรมการสรรหาฯ ในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ให้ประธานวุฒิสภาดำเนินการเฉพาะส่วนที่ไม่ถูกต้องชอบธรรมดังกล่าวให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

	ที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ และเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมแก่บุคคลผู้ถูกตัดสิทธิดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 วรรคหนึ่ง และตามนัยแห่งมาตรา 30 วรรคสามของรัฐธรรมนูญ เป็นผลให้กระบวนการสรรหาของคณะกรรมการสรรหาตามกฎที่กำหนดขึ้นใหม่ในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ตลอดจนมติเลือกของวุฒิสภาเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวเนื่องกับบุคคลที่ได้รับการสรรหาในสองรอบดังกล่าว ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการสรรหาที่ไม่ชอบเป็นอันใช้บังคับมิได้ ตาม รัฐธรรมนูญ มาตรา 6 จึงวินิจฉัยว่า การสรรหาบุคคลผู้เหมาะสมเข้าดำรงตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญมาตรา 138 (1) เฉพาะการลงคะแนนของกรรมการสรรหาฯ ในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ตลอดจนมติของวุฒิสภาเฉพาะส่วนที่เกี่ยวเนื่องกับบุคคลที่ได้รับการสรรหาในสองรอบดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญ เป็นอันใช้บังคับมิได้ตามที่ได้พิจารณามา ให้ประธานวุฒิสภาดำเนินการเฉพาะส่วนที่ไม่ถูกต้องชอบธรรมดังกล่าวให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญมาตรา 138 ต่อไป	มาตรา 138 ต่อไป
4. นายจุมพล ณ สงขลา	<u>ประเด็นหลักที่ 1 และ ประเด็นหลักที่ 2</u> ไม่วินิจฉัยประเด็นหลักที่ 1 และ ประเด็นหลักที่ 2 พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า คณะตุลาการรัฐธรรมนูญทำหน้าที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยวางหลักเกณฑ์การเป็นองค์กรตามมาตรา 266 ไว้แล้วในคดีที่ 1/2541 เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2541 ว่า จะต้องประกอบด้วย (1) บุคคล (2) วัตถุประสงค์การดำเนินการ (3) งบประมาณ และ (4) สถานที่ทำงาน แต่คณะกรรมการสรรหาฯ ขาดองค์ประกอบ ข้อ (3) และข้อ (4) คือ มิได้มีงบประมาณของตนเองและสถานที่ทำงาน จึงไม่อาจเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ตามความหมายของมาตรา 266 ได้ และแม้จะถือว่าคณะกรรมการสรรหาฯ เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ตามความเห็นของเสียงส่วนใหญ่ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญก็ตาม ก็ไม่อาจถือว่ามีปัญหาหรือข้อโต้แย้งเกิดขึ้นระหว่างคณะกรรมการสรรหาฯ กับวุฒิสภารวมทั้งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา เพราะเมื่อวุฒิสภาได้รับการเสนอชื่อจากคณะกรรมการสรรหาฯ แล้ว ก็ดำเนิน	มิได้อยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่จะรับไว้พิจารณาวินิจฉัยได้ โดยชอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 จึงวินิจฉัยให้ยก

	การลงคะแนนลับและมีมติเลือกคณะกรรมการการเลือกตั้งครบห้าคน โดยมิได้โต้แย้งหรือทักท้วงเกี่ยวกับวิธีการสรรหาของคณะกรรมการสรรหาฯ แต่อย่างใด จนกระทั่งประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลและทรงแต่งตั้งประธานกรรมการการเลือกตั้งและกรรมการเลือกตั้งเรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้ ก็น่าจะเนื่องจากวุฒิสภาเห็นว่าตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 138 (1) มิได้บัญญัติว่าคณะกรรมการสรรหาฯ จะต้องดำเนินการสรรหาด้วยวิธีการอย่างไร เพียงแต่กำหนดว่ามติในการเสนอชื่อต่อประธานวุฒิสภาจะต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการสรรหาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เท่านั้น มิได้กำหนดวิธีสรรหาไว้โดยชัดแจ้งดังเช่นในกรณีการเลือกกรรมการการเลือกตั้งของวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 138 (4) ดังนั้น คณะกรรมการสรรหาฯ จึงมีอำนาจที่จะกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการสรรหาอย่างใดก็ได้ตามที่เห็นสมควร รวมทั้งสามารถเปลี่ยนแปลงวิธีการสรรหาได้หากเป็นมติของคณะกรรมการสรรหาฯ เพื่อให้ได้ผู้ที่สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งจำนวนห้าคนภายในกำหนดเวลาตามมาตรา 138 (3) ซึ่งแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการสรรหาแล้วก็ตาม โอกาสที่จะสรรหาได้ไม่ครบห้าคนก็อาจเกิดขึ้นได้ หากคณะกรรมการสรรหาแต่ละคนเห็นว่าบุคคลเหล่านั้นไม่เหมาะสม ก็มีสิทธิที่จะไม่ลงคะแนนเลือกบุคคลเหล่านั้นได้ และปล่อยให้เป็นหน้าที่ของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาที่จะสรรหาให้ครบห้าคนต่อไปตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 138 (3) บัญญัติไว้ การกระทำของคณะกรรมการสรรหาฯ ภายในกำหนดเวลาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 138 (3) จึงไม่เป็นการก้าวก่าย หรือขัดแย้งกับอำนาจหน้าที่ของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาแต่อย่างใด จึงสรุปได้ว่า แม้คณะกรรมการสรรหาฯ จะเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ก็มิได้มีปัญหาหรือข้อโต้แย้งเกิดขึ้นระหว่างองค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ประกอบทั้งมิได้มีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่นใดให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาวินิจฉัยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหาฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 138 (1) ว่า ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ และหากศาลรัฐธรรมนูญก้าวล่วงเข้าไป	คำร้อง

	วินิจฉัยว่าการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหาฯ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ก็ไม่อาจสั่งให้มีการสรรหาใหม่ หรือสั่งให้กรรมการการเลือกตั้งผู้ใดพ้นจากตำแหน่งได้ เนื่องจากมิได้มีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาตราใดรับรองให้มีอำนาจสั่งเช่นนั้นได้ มิฉะนั้นแล้วจะกลายเป็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญมาตรา 141 ได้เอง ซึ่งน่าจะเป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 249 ที่แม้จะรับรองความอิสระของผู้พิพากษาและตุลาการในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีก็ตาม แต่ก็จะต้องพิจารณาพิพากษาให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่บัญญัติไว้เท่านั้น จากเหตุผลต่าง ๆ ดังที่กล่าวมา กรณีปัญหาตามคำร้องของประธานรัฐสภาจึงมิได้อยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่จะรับไว้พิจารณาวินิจฉัยได้โดยชอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องของประธานรัฐสภา	
5. พลโท จุล อติเรก	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดวิธีการให้คณะกรรมการสรรหาทำการสรรหาอย่างไร กำหนดแต่เพียงให้ผู้ได้รับการเสนอชื่อต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนคณะกรรมการสรรหาทั้งหมดเท่านั้น ทั้งไม่มีกฎหมายอื่นบัญญัติในกรณีดังกล่าวไว้อย่างไรด้วย และเห็นว่า จะทำการเลือกรอบที่ 2 รอบที่ 3 รอบที่ 6 หรือรอบที่ 7 ก็เป็นการเลือกจากผู้ที่ไม่ได้คะแนนสามในสี่ในรอบที่หนึ่งนั้นเอง การที่คณะกรรมการเปลี่ยนวิธีในรอบที่ 6 รอบที่ 7 ก็เป็นการเลือกผู้สมัครที่เหลือประมาณ 50 คน เหมือนกัน เมื่อคณะกรรมการสรรหาทำการสรรหาได้ผู้ที่มีคะแนนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของคณะกรรมการสรรหาทั้งหมด ก็ถือว่าเป็นการสรรหาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 138 (1) แล้ว และเป็นการดำเนินการได้ผู้สมควรเสนอรายชื่อภายในกำหนดระยะเวลา 30 วัน จึงไม่ต้องเสนอให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณา ตามมาตรา 138 (3) นอกจากนี้ ยังเห็นว่า ถ้ามีผู้สมัครน้อย หรือเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือไม่เหมาะสมจนไม่พอจำนวนที่ต้องการ จึงจะถือว่าไม่สามารถเสนอรายชื่อภายในกำหนด 30 วัน ตามรัฐธรรมนูญ แต่กรณีดังกล่าวยังมีผู้มีความเหมาะสมอีกถึง 50 คน เหตุที่ต้องเลือก	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> การกระทำของคณะกรรมการสรรหาฯ ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

	หลายรอบก็เพราะมีผู้สมัครมาก คะแนนที่ได้รับจากคณะกรรมการสรรหาจึงต้องถูกเฉลี่ยไป ครั้นเมื่อคณะกรรมการสรรหากำหนดวิธีใหม่โดยไม่มีการคัดค้าน และให้ลงคะแนนลับโดยสมัครใจแล้ว ก็ต้องถือว่าชอบด้วยรัฐธรรมนูญแล้ว โดยเฉพาะผู้ได้รับเลือกทั้งสองคน ได้คะแนนคนละ 10 คะแนน แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการสรรหาทั้ง 10 คน มีเจตนาเห็นชอบที่จะได้บุคคลทั้งสองเพื่อเสนอวุฒิสภาอีกกรณีหนึ่งด้วย การพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญจะเป็นอย่างไรก็ตาม เมื่อวุฒิสภาไม่ได้หยิบยกปัญหาที่สมาชิกอภิปรายว่า การสรรหา พลเอก ศิรินทร์ ธูปกล่ำ และนายสมชัย ศรีสุทธิยากร ไม่ชอบ ก็แสดงว่าวุฒิสภา เห็นว่าชอบแล้ว จึงไม่พิจารณา และได้มีการลงมติเลือกตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ ครั้นเมื่อได้รายชื่อ 5 คน แล้ว จึงนำขึ้นทูลเกล้าฯ และพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งเป็นกรรมการการเลือกตั้งแล้ว ย่อมถือว่าถูกต้องสมบูรณ์ จะถอดถอน หรือให้พ้นจากตำแหน่งในกรณีดังกล่าวไม่ได้ เพราะบทบัญญัติรัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติให้กรรมการการเลือกตั้งต้องพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุดังกล่าว และไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัยได้ <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า ปัญหานี้ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาวินิจฉัยเพราะยังไม่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ การจะพิจารณาวินิจฉัยโดยอาศัยเหตุอื่นแล้วทำการวินิจฉัยปัญหานี้เสียด้วยนั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติให้อำนาจไว้ทั้งโดยตรงและปริยาย จึงเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยในประเด็นนี้ จึงวินิจฉัยว่า 1. การกระทำของคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ 2. ไม่มีผลกระทบต่อบุคคลที่ได้รับเลือกโดยวุฒิสภาที่มีอำนาจตามรัฐธรรมนูญและพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญ	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัย

	3. ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยว่าจะต้องมีการสรรหาใหม่หรือไม่ และโดยใครเป็นผู้สรรหา	
6. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> เห็นว่า มิใช่คณะกรรมการสรรหาได้ตัดสิทธิผู้สมัครในรอบที่ 6 จำนวน 49 คน ออกจากการสรรหาเพราะหลังจากกรรมการสรรหาลงคะแนนได้ผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งในรอบที่ 1 รอบที่ 2 รอบที่ 3 จำนวน 3 คน ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้ว คณะกรรมการสรรหาได้นำผู้สมัครที่เหลืออีก 52 คน มาลงคะแนนสรรหาในรอบที่ 4 ที่ 5 อีก 2 ครั้ง ตามหลักเกณฑ์เช่นเดียวกับในรอบที่ 1 ที่ 2 ที่ 3 แต่ปรากฏว่า การลงคะแนนทั้งสองครั้งผู้สมัครทั้งห้าสิบสองคนไม่มีผู้ใดได้คะแนนถึงสามในสี่ของจำนวนกรรมการสรรหาทั้งหมด คือผู้สมัครทั้งห้าสิบสองคนได้คะแนนคนละไม่ถึง 8 คะแนน การลงคะแนนในรอบที่ 4 รอบที่ 5 คงมีผู้สมัครจำนวน 3 คน ได้คะแนนคนละ 6 คะแนน 2 คน และได้ 7 คะแนน 1 คน เท่ากันทั้งสองรอบ คณะกรรมการสรรหาจึงได้นำผู้สมัครทั้งสามคน ซึ่งได้คะแนนสูงสุดของผู้สมัครทั้งหมดในรอบที่ 4 รอบที่ 5 จำนวน 52 คน มาลงคะแนนในรอบที่ 6 เพื่อคัดให้เหลือเพียง 2 คน เท่าจำนวนผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งที่ยังขาด ดังนั้น ผู้สมัครที่นำเข้าสู่การลงคะแนนในรอบที่ 6 จำนวน 3 คน ก็คือผู้สมัครที่ได้คะแนนจากผู้สมัครทั้งหมด 52 คน การเลือกผู้สมัครที่ได้คะแนนสูงสุดจำนวน 3 คน จากผู้สมัครทั้งหมด 52 คน ไม่ถือว่าเป็นการตัดสิทธิผู้สมัครอื่น ๆ อีก 49 คน เพราะผู้สมัครอีก 49 คน ดังกล่าวได้คะแนนต่ำกว่าผู้สมัครจำนวน 3 คน อยู่แล้ว จึงไม่มีสิทธิได้รับการลงคะแนนในรอบที่ 6 ส่วนการลงคะแนนในรอบที่ 6 เป็นการลงคะแนนเพื่อคัดคนที่ได้คะแนนน้อยที่สุดออกไปให้เหลือเพียง 2 คน เท่ากับผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งที่ยังขาดอยู่ แล้วนำผู้สมัครที่สรรหาได้ 2 คน ในรอบที่ 6 มาลงคะแนนในรอบที่ 7 เพื่อให้ได้คะแนนคนละไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการสรรหาทั้งหมด คือได้คะแนนคนละไม่ต่ำกว่า 8 คะแนน ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 138 วิธีการสรรหาเช่นนี้ไม่ถือว่าคณะกรรมการสรรหาได้ใช้อำนาจตัดสิทธิผู้สมัครคนอื่น ๆ จำนวน 49 คน ในรอบที่ 6 จึงถือไม่ได้ว่า ขัดต่อบทบัญญัติของ	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> คณะกรรมการสรรหาฯ ดำเนินการสรรหารอบที่ 6 และรอบที่ 7 ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

	รัฐธรรมนูญ มาตรา 138 **ส่วนการลงมติในรอบที่ 7 แก่ผู้สมัคร 2 คน โดยได้คะแนนจากกรรมการสรรหาคนละ 10 คะแนน ถือเป็นการลงคะแนนที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแล้ว เพราะแต่ละคนได้คะแนนจากกรรมการสรรหาไม่ต่ำกว่าสามในสี่ คือไม่ต่ำกว่า 8 คะแนน ของจำนวนกรรมการสรรหาทั้งหมดตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และถือได้ว่าคณะกรรมการสรรหาได้เลือกผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งครบจำนวน 5 คน ภายในกำหนดเวลา 30 วัน ตามมาตรา 138 (3) แล้ว จึงไม่มีกรณีที่จะต้องให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเสนอชื่อแทน** <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> เห็นว่า กระบวนการสรรหาไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ จึงไม่ต้องมีการสรรหาผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งใหม่ จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ไม่ต้องมีการสรรหาใหม่ ให้ยกคำร้อง
7. นายผัน จันทรปาน	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญกำหนดวิธีการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง โดยคณะกรรมการสรรหาฯ ไว้อย่างกว้าง ๆ ว่า ให้สรรหาผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา 137 จำนวนห้าคน เสนอต่อประธานวุฒิสภา พร้อมความยินยอมของผู้ได้รับการเสนอ ภายในสามสิบวัน และกำหนดไว้ว่ามติในการเสนอชื่อต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการสรรหาฯ ทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ โดยไม่ได้กำหนดรายละเอียดในการดำเนินการอื่น ๆ ของคณะกรรมการสรรหาฯ เพื่อให้ได้มาซึ่งบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อ ดังนั้น คณะกรรมการสรรหาฯ ย่อมมีอิสระในการดำเนินการใด ๆ เพื่อให้ได้บุคคลที่สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการสรรหาฯ เสนอต่อประธานวุฒิสภา ภายในกำหนดเวลาที่มาตรา 138 (3) กำหนด สำหรับสิทธิของผู้สมัครเป็นกรรมการการเลือกตั้งนั้น บุคคลทุกคนที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามสำหรับการเป็นกรรมการการเลือกตั้ง ย่อมมีสิทธิสมัครทุกคน แต่สิทธิดังกล่าวไม่ได้หมายความว่าทุกคนที่มีสิทธิสมัครจะต้องได้รับการคัดเลือกเข้าเป็นกรรมการการเลือกตั้งทุกคน เพราะกระบวนการคัดเลือก	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> คณะกรรมการสรรหาฯ ดำเนินกระบวนการสรรหาโดยไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

	ในเบื้องต้นนั้น รัฐธรรมนูญได้มอบหมายให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหาฯ คณะกรรมการสรรหาฯ จึงเป็นผู้มีอำนาจในการที่จะเลือกบุคคลที่สมัครที่มีความเหมาะสม สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้ง ดังนั้น เมื่อคณะกรรมการสรรหาฯ ทำหน้าที่คัดเลือกในรอบที่ 4 และ 5 แล้ว เกิดปัญหาขึ้น คณะกรรมการสรรหาฯ ย่อมปรับเปลี่ยนหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกรอบที่ 6 เพื่อให้ได้บุคคลที่เหมาะสมเป็นกรรมการการเลือกตั้งครบตามจำนวนและภายในระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ การที่คณะกรรมการสรรหาฯ ไม่ได้นำรายชื่อผู้สมัครจำนวน 49 คนมารวมเพื่อลงคะแนนสรรหา คงนำเพียงสามคนที่ได้คะแนนสูงสุดมาลงคะแนนเพื่อตัดผู้ที่มีคะแนนต่ำสุดออกไป และเมื่อเหลือผู้สมัครเพียงสองคน แล้วนำมาลงคะแนนในรอบที่ 7 ซึ่งได้คะแนนเสียงสามในสี่ของจำนวนกรรมการสรรหาฯ ทั้งหมดในรอบที่ 7 จึงเป็นการที่คณะกรรมการสรรหาฯ กระทำไปตามอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 138 (1) และภายในเวลาที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 138 (3) กำหนด การดำเนินการของคณะกรรมการสรรหาฯ จึงไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ดังนั้น เมื่อได้วินิจฉัยแล้วว่า คณะกรรมการสรรหาฯ มีอำนาจปรับเปลี่ยนหลักเกณฑ์ในการคัดสรรบุคคลในรอบที่ 4, 5, และ 6 และข้อเท็จจริงปรากฏว่า คณะกรรมการสรรหาฯ ได้เสนอชื่อบุคคลที่คัดเลือกได้ต่อประธานวุฒิสภาภายในกำหนดเวลาตามรัฐธรรมนูญ การลงมติในรอบที่ 7 ซึ่งผู้ร้องยอมรับว่าเป็นการลงคะแนนที่บุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อได้คะแนนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการสรรหาฯ ทั้งหมดเท่าที่มีอยู่การลงมติในรอบที่ 7 ของคณะกรรมการสรรหาฯ จึงเป็นมติที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> เมื่อได้วินิจฉัยแล้วว่า คณะกรรมการสรรหาฯ ดำเนินกระบวนการสรรหาโดยไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ จึงเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจวินิจฉัยว่าคณะใด จะเป็นผู้สรรหากรรมการการเลือกตั้งตามคำร้อง	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจวินิจฉัย

8. นายมงคล สระฏัน	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> เห็นว่า การพิจารณาสรรหาเป็นกระบวนการคัดหรือเลือกบุคคลที่ต้องการ ซึ่งมีองค์ประกอบ 3 อย่างคือ คณะกรรมการสรรหา ผู้สมัคร และวิธีการคัดหรือเลือกโดยการลงคะแนน ซึ่งจะขาดส่วนใดส่วนหนึ่งไม่ได้ ก่อนดำเนินการสรรหา คณะกรรมการสรรหาได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการลงคะแนนไว้รวม 4 ข้อ โดยทุกข้อยึดหลักการให้ผู้สมัครทุกคนมีสิทธิได้รับคะแนน ไม่มีการตัดสิทธิผู้สมัครออก การที่คณะกรรมการสรรหาเปลี่ยนหลักเกณฑ์ใหม่ก่อนลงคะแนนรอบที่ 6 โดยให้ตัดผู้ที่ไม่ได้คะแนนเลยในรอบที่ 5 ออกไป 49 คน และให้นำผู้ที่ได้คะแนนในรอบที่ 5 จำนวน 3 คน มาลงคะแนนใหม่เพื่อตัดผู้ได้คะแนนน้อยที่สุดออก ให้เหลือเพียง 2 คน เท่ากับจำนวนผู้รับคัดเลือกที่ยังขาดอยู่ เป็นการกระทำที่ไม่ชอบ เพราะเมื่อลงคะแนนรอบที่ 5 แล้ว ไม่มีผู้ได้รับคะแนนตามเกณฑ์สามในสี่ ทำให้ไม่มีผู้ได้รับคัดเลือกในรอบนั้น การลงคะแนนในรอบที่ 5 จึงไม่มีผล ผู้ที่ไม่ได้คะแนนเลยจำนวน 49 คน และผู้ได้รับคะแนนจำนวน 3 คน จึงมีฐานะเป็นผู้ที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเท่าเทียมกัน บุคคลดังกล่าวทั้ง 52 คน จึงมีสิทธิได้รับการคัดเลือกจากการสรรหามาเป็นกรรมการการเลือกตั้งอยู่ การที่คณะกรรมการสรรหาตัดผู้ที่ไม่ได้รับคะแนนในรอบที่ 5 และตัดผู้ได้รับคะแนนน้อยในรอบที่ 6 ออก เป็นการขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 138 (1) ที่บัญญัติให้การเสนอชื่อดังกล่าวต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการสรรหาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ซึ่งรัฐธรรมนูญประสงค์ให้มีการลงคะแนนแข่งขันกับผู้มีสิทธิได้รับคัดเลือกอื่น ไม่ใช่ลงคะแนนให้เฉพาะผู้ที่ได้รับคัดเลือกมาแล้วเพียง 2 คนเท่านั้น และยังขัดกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 138 (3) โดยเป็นการหลีกเลี่ยงไม่ให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาเสนอชื่อแทน เพราะรัฐธรรมนูญ มาตรา 138 (3) ได้บัญญัติไว้อย่างแจ้งชัดว่า หากคณะกรรมการสรรหาไม่อาจเสนอชื่อได้ครบจำนวนภายในเวลาสามสิบวัน ให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาเสนอชื่อแทน การที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติทางออกไว้จึงต้องมีการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญโดยเคร่งครัด การที่คณะกรรมการ	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> การสรรหาฯ ในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

	สรรหาเปลี่ยนหลักเกณฑ์การลงคะแนนใหม่ ไม่ตรงกับที่รายงานต่อประธานวุฒิสภา ทำให้การสรรหาดังกล่าวเป็นการกระทำที่ไม่โปร่งใสและไม่ยุติธรรม ซึ่งกระบวนการสรรหาเพื่อหาบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญต้องกระทำด้วยความสะอาด บริสุทธิ์ ยุติธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้ การลงคะแนนในรอบที่ 7 สำหรับผู้ได้รับคัดเลือกไว้แล้ว 2 คนคือ พลเอก ศิรินทร์ ธูปกล่ำ และนายสมชัย ศรีสุทธิยากร ได้คะแนนเต็มคนละ 10 คะแนน เป็นเรื่องผิดปกติ เพราะคณะกรรมการสรรหาไม่มีโอกาสลงคะแนนให้บุคคลอื่นได้ เป็นการถูกบังคับโดยตรงให้ลงคะแนนแก่บุคคลทั้งสองจนได้คนละ 10 คะแนน จึงถือว่าการพิจารณาสรรหา พลเอก ศิรินทร์ ธูปกล่ำ และนายสมชัย ศรีสุทธิยากร ในรอบที่ 6 และที่ 7 ไม่ตรงต่อเจตนารมณ์แห่งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 138 (1) <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 138 ได้บัญญัติการเข้าสู่ตำแหน่งของประธานกรรมการการเลือกตั้งไว้ โดยกำหนดให้มีการสรรหาบุคคลโดยคณะกรรมการสรรหาและที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา รวม 10 คน ตามมาตรา 138 (1) (2) (3) แล้วให้วุฒิสภามีมติเลือกเป็นกรรมการการเลือกตั้งไว้ 5 คน ตามมาตรา 138 (4) และให้กรรมการการเลือกตั้งประชุมและเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการการเลือกตั้ง ตามมาตรา 138 (5) ดังนั้น กระบวนการสรรหาบุคคลโดยคณะกรรมการสรรหาจึงมีความสำคัญมากเช่นเดียวกับการลงมติเลือกของวุฒิสภา เมื่อกระบวนการสรรหาของคณะกรรมการสรรหาในรอบที่ 6 และที่ 7 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และต้องมีการสรรหาแทน พลเอก ศิรินทร์ ธูปกล่ำ และนายสมชัย ศรีสุทธิยากร ใหม่ ดังนั้น พลเอก ศิรินทร์ ธูปกล่ำ จึงพ้นจากตำแหน่งประธานกรรมการการเลือกตั้งตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญทันที แม้จะไม่ใช่การพ้นตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 141 รวม 5 อนุมาตรา ซึ่งเป็นการพ้นตำแหน่งด้วยเหตุปกติก็ตาม แต่กรณีนี้เป็นการพ้นตำแหน่งด้วยเหตุพิเศษ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 12/2544 ลงวันที่ 29 มีนาคม 2544 สรุปสาระว่า รัฐธรรมนูญบัญญัติให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลงได้นอกเหนือจากที่รัฐธรรมนูญ มาตรา	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ต้องมีการสรรหาใหม่

	133 บัญญัติไว้ คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ตามมาตรา 145 วรรคหนึ่ง (6) ได้ สมาชิกภาพของนายสนิท วรปัญญา ประธานวุฒิสภา จึงต้องสิ้นสุดลงเพราะการเลือกตั้งใหม่ โดยนัยเหตุผลเดียวกัน ตำแหน่งประธานกรรมการการเลือกตั้งต้องสิ้นสุดลงเพราะมีการสรรหาใหม่ และรัฐธรรมนูญ มาตรา 143 วรรคสอง บัญญัติว่า "ในกรณีที่กรรมการการเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุอื่นนอกจากถึงคราวออกตามวาระ ให้นำมาตรา 138 มาใช้บังคับกับการสรรหาและการเลือกกรรมการการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างนั้นโดยอนุโลม....." ดังนั้น วุฒิสภาจึงมีหน้าที่แจ้งให้มีการสรรหาใหม่ ซึ่งอาจดำเนินการโดยคณะกรรมการสรรหาและที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา เพื่อเสนอชื่อผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งจำนวน 2 คน ต่อประธานวุฒิสภาต่อไป จึงวินิจฉัยว่า คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งไม่มีสิทธิตัดผู้สมัคร 49 คนในรอบที่ 6 ออก และการสรรหาในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 138 (1) ต้องมีการสรรหาแทนพลเอก ศิรินทร์ ธูปกลำ ใหม่ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 143 วรรคสอง ประกอบมาตรา 138	
9. นายศักดิ์ เตชาชาญ	<u>ประเด็นหลักที่ 1 และ ประเด็นหลักที่ 2</u> ไม่ได้พิจารณาวินิจฉัยประเด็นหลักที่ 1 และ ประเด็นหลักที่ 2 พิเคราะห์บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ประธานรัฐสภาจะเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้ต้องเป็นกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญเท่านั้น ซึ่งปกติจะเป็นปัญหาความขัดแย้งในเรื่องอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ และองค์กรที่มีปัญหานั้นเป็นผู้เสนอเรื่องพร้อมความเห็นเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 นั้นเอง กรณีตามคำร้อง ก่อนที่วุฒิสภาจะประชุมเพื่อลงมติเลือกบุคคลตามที่คณะกรรมการสรรหาฯ เลือกนั้น วุฒิสภาได้แต่งตั้งคณะกรรมาธิการขึ้นคณะหนึ่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 135 เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้เป็นกรรมการการเลือกตั้งนั้น รวมทั้งรวบรวมข้อเท็จจริง	มิใช่ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ไม่อาจรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

	และพยานหลักฐานอันจำเป็น ซึ่งเมื่อคณะกรรมการสรรหาฯ ได้เลือกบุคคลผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา 137 เป็นกรรมการการเลือกตั้ง และเสนอชื่อให้ประธานวุฒิสภาเรียกประชุมวุฒิสภาเพื่อมีมติเลือกคณะกรรมาธิการฯ ดังกล่าวก็ได้ตรวจสอบดำเนินการโดยมีหนังสือรายงานการพิจารณาของคณะกรรมาธิการฯ เสนอต่อประธานวุฒิสภาแล้ว ต่อมา วุฒิสภาก็ได้ประชุมพิจารณาและลงมติเลือกกรรมการการเลือกตั้ง ทั้งได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งตามที่ประธานวุฒิสภาได้นำความกราบบังคมทูล เพื่อแต่งตั้งแล้ว กระบวนการสรรหา คัดเลือกและแต่งตั้งกรรมการการเลือกตั้งขององค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ คือวุฒิสภาได้เสร็จสิ้นเป็นที่ยุติไปแล้ว มิได้มีปัญหาที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 ใด ๆ อีก ประธานรัฐสภา จึงไม่มีอำนาจที่จะเสนอเรื่องพร้อมความเห็นเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ เทียบเคียงกับคำวินิจฉัยที่ 15/2545 ลงวันที่ 25 เมษายน 2545 ที่ว่าการดำเนินการเพื่อให้วุฒิสภาถอดถอนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 303 มิใช่ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 ไม่จำต้องพิจารณาวินิจฉัยในประเด็นอื่นอีกต่อไป จึงวินิจฉัยว่า กรณีตามคำร้องมิใช่ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ไม่อาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 ได้	
10. นายสุจิต บุญบงการ	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> เห็นว่า ในการพิจารณาปัญหานี้ จำต้องคำนึงถึงเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญด้วย การได้มาซึ่งมติซึ่งมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการสรรหาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่นั้น รัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดวิธีการลงคะแนนไว้และไม่มีกำหนดไว้ในกฎหมายใด ดังนั้น คณะกรรมการสรรหาฯ จึงมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์หรือกติกาในการสรรหาและการลงคะแนนเสียงได้เอง อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการสรรหาฯ ไม่มีอำนาจที่จะกำหนดกติกาหรือหลักเกณฑ์ได้ตามใจชอบโดยไม่มีขอบเขตจำกัด การที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้มีคณะกรรมการสรรหาฯ ขึ้นเพื่อสรรหาผู้ที่สมควรดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อเสนอต่อวุฒิสภาเพื่อดำเนินการ	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> การลงมติของคณะกรรมการสรรหาฯ ในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ไม่ชอบด้วยรัฐ

	เลือกนั้น เป็นการแสดงถึงความสำคัญของคณะกรรมการสรรหาฯ ดังจะเห็นได้ว่า วุฒิสภาเป็นผู้เลือกกรรมการเลือกตั้งก็จริง แต่ต้องเลือกจากบุคคลที่กรรมการสรรหาฯ ได้เสนอชื่อมาเท่านั้น ดังนั้น กระบวนการสรรหาและการลงคะแนนเสียงเพื่อจะให้ได้มติไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการสรรหาทั้งหมดที่มีอยู่ จึงมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากระบวนการหรือวิธีการลงคะแนนเสียงของสมาชิกวุฒิสภาเพื่อเลือกกรรมการการเลือกตั้ง ดังนั้น กติกาหรือหลักเกณฑ์ดังกล่าวจะต้องมีความเป็นธรรม คือเป็นหลักเกณฑ์หรือกติกาที่ใช้กับผู้สมัครที่มีคุณสมบัติครบถ้วนทุกคน จะต้องเป็นหลักเกณฑ์หรือกติกาที่ให้การลงคะแนนเป็นไปอย่างเสรีไม่ใช่จำใจเป็นการตัดสินใจด้วยตนเองไม่ใช่ตัดสินใจตามข้อตกลงที่ทำไว้ล่วงหน้า เป็นหลักเกณฑ์ที่ไม่ได้เป็นการผูกมัดกรรมการสรรหาให้เลือกผู้สมัครคนหนึ่งคนใด หรือหวังผลให้ผู้สมัครคนหนึ่งคนใดได้รับการสรรหา จะต้องเป็นหลักเกณฑ์ที่มิใช่เป็นการลงคะแนนเสียงที่แสดงให้เห็นว่าต้องการรวบรัดให้ภารกิจเสร็จสิ้น หรือให้ได้มติที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้เท่านั้น นอกจากนั้น จะต้องเป็นการสรรหาและลงมติจากจำนวนผู้สมัครที่มีมากกว่าจำนวนที่จะได้รับการสรรหา ยกเว้นมีเหตุจำเป็นที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ อันได้แก่ จำนวนของผู้สมัครที่มีคุณสมบัติครบถ้วนมีเท่ากับจำนวนของผู้ที่จะได้รับการสรรหา จึงวินิจฉัยว่า มติของคณะกรรมการสรรหาฯ ในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 138 (1) <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> เมื่อวินิจฉัยแล้วว่า การลงมติในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ของคณะกรรมการสรรหาฯ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ จึงถือว่าพลเอกศิรินทร์ ธูปกล่ำ และนายสมชัย ศรีสุทธิยากร ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการสรรหาในรอบที่ 7 ไม่ได้รับการสรรหา จึงต้องมีการสรรหาใหม่สองกรณีนี้ จึงวินิจฉัยว่า การลงมติของคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 138 (1) ให้มีการสรรหากรรมการการเลือกตั้งใหม่เฉพาะสองคนสุดท้าย	ธรรมนูญ <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ให้มีการสรรหากรรมการการเลือกตั้งใหม่

11. นายสุจินดา ยงสุนทร	ประเด็นหลักที่ 1 เห็นว่า ในหลักการแล้ว ไม่อาจถือได้ว่า การดำเนินการของคณะกรรมการสรรหาฯ ในรอบที่ 6 ที่ไม่นำบุคคลจำนวน 49 คน (ซึ่งได้รับคะแนนเป็นศูนย์ ในรอบที่ 4 และรอบที่ 5) มารวมไว้ในการลงคะแนนในรอบที่ 6 เป็นการตัดสิทธิของผู้สมัครเหล่านั้น และอย่างไรเสียก็ไม่เป็นการตัดสิทธิใดที่รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ จึงเป็นการดำเนินการที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ แต่การลงมติในรอบที่ 7 เห็นว่า ผู้ที่ได้รับเสนอชื่อในรอบที่ 7 นั้น ไม่เป็นผู้สมัครที่ได้รับคะแนนเสียงสามในสี่ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญอย่างแท้จริง ประเด็นหลักที่ 2 พิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตรา 141 และมาตรา 142 ของรัฐธรรมนูญ หาได้เป็นการระบุเหตุของการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งอย่างหมดจด ครบถ้วนทุกกรณีไม่ อีกทั้งรัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติไว้ว่า กรรมการการเลือกตั้งจะพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอื่นใดนอกเหนือจากที่ระบุไว้ไม่ได้ ทั้งนี้ อาจเทียบเคียงได้กับคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 13/2544 เรื่อง ประธานรัฐสภาอาศัยความในมาตรา 266 ของรัฐธรรมนูญ เสนอเรื่องพร้อมความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่สั่งให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาใหม่ ลงวันที่ 29 มีนาคม 2544 ซึ่งวินิจฉัยว่า สมาชิกวุฒิสภาอาจพ้นจากตำแหน่งได้ เพราะเหตุที่ผู้นั้นได้รับเลือกตั้งมาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา นอกจากนี้ จากการวิเคราะห์บทบัญญัติต่าง ๆ ของรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการพ้นจากตำแหน่ง จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติเหล่านั้นต่างก็ระบุถึงเหตุของการพ้นจากตำแหน่งอันสืบเนื่องมาจากการกระทำหรือการปฏิบัติ หรือสภาพส่วนตนของผู้ที่พ้นจากตำแหน่งเอง ไม่ว่าจะเป็นเพราะการตาย การลาออก การขาดคุณสมบัติ หรือการมีลักษณะต้องห้าม หรือการถอดถอนโดยวุฒิสภา ซึ่งย่อมต้องมีเหตุมาจากการกระทำหรือการปฏิบัติของผู้ถูกถอดถอนนั่นเอง	ประเด็นหลักที่ 1 การดำเนินการของคณะกรรมการสรรหาฯ ในรอบที่ 6 ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ แต่รอบที่ 7 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ประเด็นหลักที่ 2 ต้องมีการสรรหาฯ กรรมการการเลือกตั้งใหม่

	ด้วยเหตุนี้ จึงจะต้องมีการสรรหาและเสนอชื่อกรรมการการเลือกตั้งใหม่อีกเฉพาะเพียง 2 คน ที่มิได้สรรหามาโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพื่อให้วุฒิสภาดำเนินการเลือกใหม่อีกต่อไป จึงวินิจฉัยว่า 1. การดำเนินการของคณะกรรมการสรรหาฯ ในรอบที่ 6 ที่ไม่นำบุคคลจำนวน 49 คน มารวมไว้ในการลงคะแนนในรอบที่ 6 นั้น ไม่อาจถือได้ว่าเป็นการตัดสิทธิของผู้สมัครเหล่านั้น จึงเป็นการดำเนินการที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ 2. การลงคะแนนเสียงในรอบที่ 7 ซึ่งมีผู้ได้รับการเสนอชื่อ 2 คน นั้น เป็นการล่วงละเมิดเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและเงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ จึงเป็นการลงมติที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และในกรณีที่ไม่อาจเสนอชื่อได้ครบจำนวนภายในเวลาที่กำหนด ก็จะต้องให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาดำเนินการแทนต่อไป 3. เนื่องจากเหตุผลตามข้อ 2 จึงต้องมีการสรรหาผู้ซึ่งสมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งกันใหม่อีกเฉพาะจำนวน 2 คน ซึ่งเป็นบุคคลที่ได้รับการสรรหามาโดยไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> เห็นว่า ในรอบที่ 6 คณะกรรมการสรรหาฯ ได้คัดเอาบุคคลที่ได้คะแนนสูงสุดในรอบที่ 5 เพียง 3 คน คือ พลเอก ศิรินทร์ นายสมชัย และนายพยนต์ มาเลือกในรอบที่ 6 ซึ่งในการเลือกในรอบที่ 6 นั้น พลเอก ศิรินทร์ได้ 4 คะแนน นายสมชัยได้ 4 คะแนน และนายพยนต์ได้ 2 คะแนน ในรอบที่ 7 คณะกรรมการสรรหาฯ ตัดนายพยนต์ซึ่งได้คะแนนในรอบที่ 6 น้อยที่สุดออก นำเฉพาะพลเอก ศิรินทร์ และนายสมชัย มาให้กรรมการสรรหาทั้ง 10 คน เลือก และให้ลงคะแนนเลือกคนละ 2 คะแนนหรือ 2 คน เท่ากับเป็นการบังคับให้ลงคะแนนเลือกพลเอก ศิรินทร์ และนายสมชัย เพราะมีผู้ให้เลือกเหลือเพียง 2 คน เท่านั้น จะไม่เลือกใครเลยหรือเลือกเพียงคนเดียวไม่ได้เพราะผิดข้อตกลง ดังนั้นพลเอก ศิรินทร์ และนายสมชัย จึงได้รับเลือกโดยได้ 10 คะแนนเต็ม คือ กรรมการทุกคนลงคะแนนเลือก ทั้ง ๆ ที่ในรอบที่ 6 มีกรรมการสรรหาเลือกคนทั้งสองนี้เพียง 4 คน หรือ 4 คะแนน และในรอบที่	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> การเลือกกรรมการการเลือกตั้งของคณะกรรมการสรรหาฯ ในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

	1 ถึงรอบที่ 5 คนทั้งสองก็ไม่เคยได้คะแนนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ดังนั้น ในการเลือกในรอบที่ 6 และที่ 7 จึงไม่เป็นการสรรหาตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 138 เพราะการสรรหาควรจะมีจำนวนผู้ให้เลือกมากกว่าจำนวนที่ต้องการ และจะต้องไม่บังคับผู้เลือกว่าจะต้องเลือกจำนวนเท่าใด ผู้เลือกจะต้องมีสิทธิที่จะเลือกหรือไม่เลือกก็ได้ แต่ถ้าจะเลือกต้องเลือกได้ไม่เกินจำนวนที่ต้องการ แต่วิธีการที่คณะกรรมการสรรหาฯ ใช้ในการเลือกในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 นั้น เป็นวิธีการที่จะทำอย่างไรจึงจะทำให้ผู้ที่ได้รับเลือกได้คะแนนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนกรรมการสรรหาทั้งหมดตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด นอกจากนี้การที่ประธานคณะกรรมการสรรหาฯ ทำหนังสือรายงานการสรรหากรรมการการเลือกตั้งถึงประธานวุฒิสภาให้ทราบนั้น ได้รายงานว่าก่อนการเลือกกรรมการการเลือกตั้งคณะกรรมการสรรหาฯ ได้วางหลักเกณฑ์ในการเลือกไว้ 4 ข้อ และรายงานต่อไปว่าคณะกรรมการสรรหาฯ ได้ดำเนินการเลือกตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวโดยได้ดำเนินการเลือกทั้งหมด 7 รอบ ในรอบที่ 1 เลือกได้ 1 คน รอบที่ 2 เลือกได้ 1 คน รอบที่ 3 เลือกได้ 1 คน รอบที่ 4,ที่ 5 และที่ 6 ไม่มีผู้ได้คะแนนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนกรรมการสรรหาทั้งหมด รอบที่ 7 เลือกได้ 2 คน โดยไม่ได้รายงานว่าในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 นั้น ไม่ได้ใช้หลักเกณฑ์ 4 ข้อที่วางไว้ และไม่ได้รายงานว่าในรอบที่ 7 คน ทั้งสองได้ 10 คะแนนเต็ม แสดงให้เห็นว่า หลังจากการเลือกในรอบที่ 7 แล้ว คณะกรรมการสรรหาฯ ทราบแล้วว่า การเลือกในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ จึงไม่กล้ารายงานต่อประธานวุฒิสภาตามความเป็นจริงว่ามีการเปลี่ยนหลักเกณฑ์ในรอบที่ 6 และที่ 7 เพื่อให้ได้คะแนนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนกรรมการสรรหาทั้งหมดตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด ดังนั้น วิธีการเลือกผู้สมัครเป็นกรรมการการเลือกตั้งของคณะกรรมการสรรหาฯ ในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 จึงไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 138 <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> เมื่อได้วินิจฉัยแล้วว่า การเลือกกรรมการการเลือกตั้งของ	

	คณะกรรมการสรรหาในรอบที่ 6 และที่ 7 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ แล้วเช่นนี้ถือว่าพลเอก ศิรินทร์ ธูปกล่ำ และนายสมชัย ศรีสุทธิยากร ไม่เคยได้รับเลือกจากคณะกรรมการสรรหาฯ ด้วยคะแนนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของกรรมการสรรหาทั้งหมดมาก่อน ดังนั้น การที่คณะกรรมการสรรหาเสนอชื่อพลเอก ศิรินทร์ ธูปกล่ำ และนายสมชัย ศรีสุทธิยากร ให้วุฒิสภาเลือก และวุฒิสภาเลือกพลเอก ศิรินทร์ ธูปกล่ำ เป็นกรรมการการเลือกตั้ง และคณะกรรมการการเลือกตั้งเลือกพลเอก ศิรินทร์ ธูปกล่ำ เป็นประธานกรรมการการเลือกตั้งนั้น จึงไม่ชอบด้วยกฎหมายและรัฐธรรมนูญเสมือนพลเอก ศิรินทร์ ธูปกล่ำ ไม่เคยได้รับเลือกเป็นกรรมการการเลือกตั้งและไม่เคยได้รับเลือกเป็นประธานกรรมการการเลือกตั้งมาก่อน ส่วนปัญหาที่ว่า เมื่อการเลือกในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญเป็นเหตุให้พลเอก ศิรินทร์ ธูปกล่ำ และนายสมชัย ศรีสุทธิยากร เสมือนไม่ได้รับเลือกเช่นนี้ จะต้องมีการสรรหาผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งเพื่อให้วุฒิสภาเลือกใหม่หรือไม่ หากต้องสรรหาใหม่ ใครจะเป็นผู้สรรหา คณะกรรมการสรรหาฯ ชุดเดิมหรือคณะกรรมการสรรหาฯ ชุดใหม่ หรือที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา นั้น เป็นอำนาจหน้าที่ของประธานวุฒิสภาจะต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 138 ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการในเรื่องนี้ จึงวินิจฉัยว่า การเลือกผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งของคณะกรรมการสรรหาฯ ในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจวินิจฉัย
13. นายอนันต์ เกตุวงศ์	<u>ประเด็นหลักที่ 1 และ ประเด็นหลักที่ 2</u> พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า การเปลี่ยนกติกาหรือหลักเกณฑ์การลงคะแนน และการลงคะแนนในรอบที่ 6 คณะกรรมการสรรหาฯ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างไปจากหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการสรรหาฯ ได้กำหนดไว้ก่อน จึงวินิจฉัยว่า การดำเนินการของคณะกรรมการสรรหาฯ ในรอบที่ 6 ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 138 และไม่มีสิทธิตัดผู้สมัครทั้ง 49 คนออกจากบัญชีการลงมติในรอบที่ 7 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 138 ให้มีการสรรหาผู้สมควรเป็นกรรมการ	<u>ประเด็นหลักที่ 1 และ ประเด็นหลักที่ 2</u> การสรรหาฯ รอบที่ 6 ขัดต่อรัฐ

	การเลือกตั้งใหม่ตามมาตรา 138	ธรรมนูญ ให้สรรหาฯ ใหม่
14. นายอมร รักษาสัตย์	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> เห็นว่า การที่คณะกรรมการสรรหาฯ วางหลักเกณฑ์ในการลงคะแนนไว้ 4 ข้อ และได้ดำเนินการมาถึงการลงคะแนนในรอบที่ 1 ถึงรอบที่ 4 นั้นมีความชอบธรรมตามสมควร (นอกจากกฎเกณฑ์ข้อ 4) ถือได้ว่าไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 138 ซึ่งไม่ได้กำหนดวิธีการคัดสรรไว้ เมื่อหลักเกณฑ์ที่มีเหตุผลเป็นที่ยอมรับได้ก็ถือว่าถูกต้อง อย่างไรก็ดี คณะกรรมการสรรหาฯ มิได้มีสิทธิที่จะกำหนดวิธีการลงคะแนนหรือเลือกสรรได้ตามอำเภอใจ เพราะถ้ามีสิทธิเช่นนี้ก็อาจตกลงกันเองอย่างไรก็ได้ แต่การเปลี่ยนวิธีการลงคะแนนในรอบที่ 6 ให้กรรมการลงคะแนนได้คนละหนึ่งคะแนน เป็นการขัดกับหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการสรรหาฯ เองโดยหาเหตุผลที่ชัดเจนไม่ได้ ทั้งไม่เคยปรากฏว่าเป็นวิธีการที่ใช้กันในกระบวนการสรรหาในที่ใดๆ แม้กระบวนการกลั่นกรองผู้ขาดคุณสมบัติหรือด้อยคุณสมบัติจะทำได้ในทางสากลที่เรียกว่า short listing แต่ต้องทำในตอนต้นของกระบวนการสรรหา การมาเปลี่ยนวิธีการในรอบที่ 6 จึงไม่ชอบด้วยกระบวนการสรรหาตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญประกอบกับการเปลี่ยนวิธีการสรรหานี้ก็กระทำในลักษณะปิดบังความจริงไม่รายงานให้วุฒิสภาทราบอย่างตรงไปตรงมา พร้อมทั้งแสดงเหตุผลจึงเป็นข้อพิรุธ จึงวินิจฉัยว่า การดำเนินการของคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 138 (1) และ (3), และมาตรา 6, และมาตรา 7 อีกด้วย <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ตามหลักกฎหมายเมื่อการได้รับการคัดเลือก (เข้าสู่ตำแหน่งใดๆ ก็ตาม) มาโดยมิชอบแล้วก็ต้องถือว่าคัดเลือกครั้งนั้นไม่มีผลมาแต่ต้น ดังนั้น รายชื่อบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกโดยมิชอบในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ต่อวุฒิสภา จึงเป็นการเสนอชื่อที่ไม่ถูกต้องสมบูรณ์ จึงวินิจฉัยว่าจะต้องมีการสรรหาใหม่	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> การดำเนินการของคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ขัดต่อรัฐธรรมนูญ <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ต้องมีการสรรหาใหม่

15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> เห็นว่า กรรมการสรรหาฯ ไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดที่วางไว้ในตอนแรก ได้เปลี่ยนวิธีลงคะแนนเสียใหม่โดยใช้วิธีตัดชื่อผู้ที่ได้คะแนนน้อยที่สุดออกไปเสียก่อน ให้มีจำนวนผู้ที่จะถูกคัดเลือกเหลือเพียง 3 คน และ 2 คน ในครั้งที่ 6 และครั้งที่ 7 ตามลำดับ หากจะถือปฏิบัติเช่นนี้น่าจะได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ในตอนแรก ทุกคนจะได้รับการปฏิบัติเสมอเหมือนกัน การที่ต้องเปลี่ยนหลักเกณฑ์กลางคันน่าจะเป็นว่าไม่อาจสรรหาฯ ได้แล้ว จึงเปลี่ยนหลักเกณฑ์และตัดชื่อผู้ที่ได้คะแนนน้อยที่สุดออกไป ทั้งที่ผู้สมัครทั้งหมดมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 137 ทำให้บุคคลทั้งหมดเสียโอกาสได้รับการคัดเลือก และการลงคะแนนในครั้งที่ 7 นั้น ได้จำกัดชื่อบุคคลไว้เพียง 2 คน และให้เลือกบุคคล 2 คนนี้ โดยกรรมการสรรหาลงคะแนนคนละ 2 คะแนน เท่ากับเป็นการวางกรอบให้เลือกได้เพียงเท่านี้ ไม่ใช่ลักษณะที่เป็นการสรรหาฯ คณะกรรมการสรรหาฯ กระทำโดยรวบรัด มุ่งแต่จะให้เสร็จไปและหาคะแนนให้ได้ 3 ใน 4 โดยไม่คำนึงว่าคะแนน 3 ใน 4 ที่ผู้ได้รับเลือกได้มาเป็นคะแนนที่สอดคล้องและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ หรือไม่ การลงคะแนนของคณะกรรมการสรรหาฯ ในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> การสรรหากรรมการการเลือกตั้งเฉพาะการลงมติในครั้งที่ 6 และครั้งที่ 7 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ
	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ในมาตรา 138 ว่า ให้มีการสรรหาผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งโดยคณะกรรมการสรรหาฯ และโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาฝ่ายละ 5 คน ให้แต่ละฝ่ายเสนอรายชื่อผู้ได้รับการสรรหาต่อวุฒิสภาเพื่อเลือกเป็นกรรมการการเลือกตั้ง จำนวน 5 คน เห็นว่า แม้ว่าอำนาจในการเลือกผู้เป็นกรรมการการเลือกตั้งจะอยู่ที่วุฒิสภา แต่วุฒิสภาจะลงมติเลือกบุคคลให้เป็นกรรมการการเลือกตั้งได้ ก็จะต้องเป็นบุคคลที่ได้รับการสรรหา และเสนอชื่อเข้าสู่การเลือกของวุฒิสภาโดยคณะกรรมการสรรหาฯ และที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเท่านั้น ดังนั้น หากการสรรหาที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ผู้ได้รับการสรรหาในขั้นตอนใดของกระบวนการสรรหาที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ก็ต้องเป็นผู้	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ต้องดำเนินการสรรหาใหม่

	ได้รับการสรรหาที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ กรณีตามคำร้อง เมื่อได้พิจารณาวินิจฉัยแล้วว่า กระบวนการสรรหาของคณะกรรมการสรรหาฯ ในการลงคะแนนครั้งที่ 6 และที่ 7 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ผลต้องถือว่าผู้ได้รับการสรรหาในครั้งที่ 6 และที่ 7 คือ พลเอก ศิรินทร์ ธูปกล่ำ และนายสมชัย ศรีสุทธิยากร ไม่เป็นผู้ได้รับการสรรหาและไม่ใช่ผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อต่อวุฒิสภาเพื่อเลือกเป็นกรรมการการเลือกตั้ง ดังนั้น การที่ พลเอก ศิรินทร์ ธูปกล่ำ ได้รับการเลือกตั้งจากวุฒิสภาให้เป็นกรรมการการเลือกตั้งจึงไม่สมบูรณ์ พลเอก ศิรินทร์ ธูปกล่ำ ก็ต้องพ้นจากตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้งไปด้วย และต้องมีการสรรหากรรมการการเลือกตั้งใหม่ สำหรับปัญหาที่ว่า จะดำเนินการอย่างไรต่อไป และหน่วยงานใดจะเป็นผู้สรรหานั้นไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาวินิจฉัย จึงวินิจฉัยว่า การสรรหากรรมการการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2544 เฉพาะการลงมติในครั้งที่ 6 และครั้งที่ 7 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 138 ต้องดำเนินการสรรหาใหม่	

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 38/2545 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 15 คน (คะแนนเสียง 9 : 6)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล							
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 15 คน	**ประเด็นหลักที่ 1** การสรรหากรรมการการเลือกตั้ง ในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ของคณะกรรมการสรรหาฯ ชอบด้วย รธน. หรือไม่			**ประเด็นหลักที่ 2** จะต้องมีการสรรหากรรมการการเลือกตั้งตาม รธน. มาตรา 138 อีกหรือไม่		**คำวินิจฉัย** การสรรหากรรมการการเลือกตั้งของคณะกรรมการสรรหาฯ เฉพาะในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ไม่ชอบด้วย รธน. มาตรา 138 (1)และต้องมีการสรรหากรรมการการเลือกตั้งใหม่	
	ไม่ชอบด้วย รธน.	ชอบด้วย รธน.	ยกคำร้อง	สรรหาใหม่	ไม่อยู่ในอำนาจของศาล รธน. / ยกคำร้อง	ไม่ชอบ / ต้องสรรหาใหม่ (ไม่ชอบด้วย รธน.)	ชอบด้วย รธน. / ยกคำร้อง (ชอบด้วย รธน.)
1. นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ	✓			✓		✓	
2. นายกระมล ทองธรรมชาติ		✓			✓		✓
3. นายจิระ บุญพจนสุนทร	✓			✓		✓	
4. นายจุมพล ณ สงขลา			✓		✓★★		✓★★
5. พลโท จุล อติเรก		✓			✓		✓
6. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์		✓			✓★★		✓
7. นายผัน จันทรปาน		✓			✓		✓
8. นายมงคล สระฏัน	✓			✓		✓	
9. นายศักดิ์ เตชาชาญ			✓		✓★★		✓★★
10. นายสุจิต บุญบงการ	✓			✓		✓	
11. นายสุจินดา ยงสุนทร	✓★★			✓		✓	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓				✓	✓★★★	
13. นายอนันต์ เกตุวงศ์	✓			✓		✓	
14. นายอมร รักษาสัตย์	✓			✓		✓	
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓			✓		✓	
รวม	9	4	2	8	7	9	6

★ การสรรหากรรมการการเลือกตั้งของคณะกรรมการสรรหาฯ เฉพาะในรอบที่ 7 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

★★ คำร้องนี้ไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 ให้ยกคำร้อง

★★★ไม่อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญที่จะวินิจฉัย

39. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 39/2545

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 39/2545 (วันที่ 9 กรกฎาคม 2545) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 กรณีนางสาวเพ็ญนภา ไพศาลศุภนิมิต ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ

(พิจารณาวินิจฉัยว่า นางสาวเพ็ญภา ไพศาลศุภนิมิต ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ผู้ร้อง เสนอคำร้อง ลงวันที่ 25 เมษายน 2544 ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 กรณีนางสาวเพ็ญนภา ไพศาลศุภนิมิต ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	ผู้ถูกร้องเป็นข้าราชการการเมือง ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. 2535 โดยได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ (ม.ร.ว. สุขุมพันธุ์ บริพัตร) ในรัฐบาลนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อผู้ร้องภายในระยะเวลาที่กำหนดตาม รัฐธรรมนูญ มาตรา 292 ผู้ร้องได้ตรวจสอบพบว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อผู้ร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ สำนักงาน ป.ป.ช. ในฐานะหน่วยงานธุรการของผู้ร้อง จึงได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ผู้ถูกร้องมีหนังสือลงวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2544 ชี้แจงข้อเท็จจริงสรุปความได้ว่า ไม่เคยทราบมาก่อนว่า การเข้าดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้องภายใน

		30 วันนับแต่วันที่เข้าดำรงตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 และมาตรา 292 จนเมื่อมีข่าวกรณีนายอมร อมรรัตนานนท์ ยื่นเรื่องต่อผู้ร้อง เพื่อให้ตรวจสอบความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรี 10 คน ว่าสิ้นสุดเฉพาะตัวหรือไม่ ในกรณีดำรงตำแหน่งในห้างหุ้นส่วนและบริษัท จึงได้มีการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลหลายคน และทำให้ทราบว่า มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้อง แม้จะบกพร่องเนื่องจากไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินภายใน 30 วันนับแต่วันที่เข้ารับตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ แต่ก็ตั้งใจไว้ว่าจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้องภายใน 30 นับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง และเหตุผลที่ไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในทันทีที่ทราบ เพราะเห็นว่าใกล้หมดวาระการดำรงตำแหน่งแล้ว และยินดีให้มีการตรวจสอบย้อนหลังเพื่อดูรายการทรัพย์สินและหนี้สินนับแต่วันที่เข้ารับตำแหน่งจนถึงวันพ้นตำแหน่ง และขอยืนยันว่า ไม่มีเจตนาหรือจงใจจะปกปิดหรือไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้อง ทั้งนี้ ผู้ถูกร้องมิได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินมาด้วยแต่อย่างใด ผู้ร้องได้พิจารณาในการประชุมเมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2544 แล้ว มีมติเป็นเอกฉันท์ด้วยคะแนนเสียง 7 เสียง ว่า ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศตามคำสั่งกระทรวงการต่างประเทศมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งดังกล่าว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 และมาตรา 292 แต่มิได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบดังกล่าว แม้ในภายหลังได้ทราบดีอยู่แล้วว่าตนเองมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบกรณีเข้ารับตำแหน่ง แต่ก็ยังคงไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบดังกล่าวให้เป็นการถูกต้องพฤติการณ์ของผู้ถูกร้อง จึงเป็นการจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

		จึงเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบกรณีเข้ารับตำแหน่ง และขอให้วินิจฉัยห้ามมิให้ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลา 5 ปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยตามคำร้องมี 2 ประเด็น ประเด็นที่หนึ่ง ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งหรือไม่ พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้องตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด การที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้างว่า ไม่ทราบว่าผู้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษา รัฐมนตรี มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ทั้งไม่มีความรู้ด้านกฎหมาย ไม่เคยศึกษารายละเอียดของรัฐธรรมนูญ ไม่เคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองมาก่อน แต่เมื่อทราบภายหลังว่าตนมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ โดยทราบจากผู้อื่น และโดยการที่ผู้ร้องแจ้งให้ผู้ถูกร้อง ชี้แจงข้อเท็จจริง การที่ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงโดยยืนยันว่า ขณะที่รับตำแหน่งตนไม่ทราบว่ามีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ แต่เมื่อทราบว่ามีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ผู้ถูกร้องยังคงมิได้ยื่นเพราะเห็นว่าใกล้หมดวาระการดำรงตำแหน่งแล้ว เมื่อพ้นจากตำแหน่งจึงได้ยื่นบัญชีฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งเท่านั้น มิได้ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งด้วย การที่ผู้ถูกร้องรับว่าทราบข้อเท็จจริง ภายหลังว่าตนมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและอยู่ในวิสัยที่จะยื่นได้แต่ยังมิได้ยื่นนั้น ข้อเท็จจริงดังกล่าวยังไม่เพียงพอที่จะรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องไม่จงใจไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 ประเด็นนี้ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมาก 9 เสียง วินิจฉัยชี้ขาด ว่า **ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบกรณีเข้ารับตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 และมาตรา 292 วรรคหนึ่ง (1)** ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอีก 5 เสียง เห็นว่า แม้ผู้ถูกร้องจะดำรงตำแหน่งทางการเมือง แต่มิได้อยู่ในแวดวงการเมืองมาก่อน ขณะที่ทราบว่ามีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ เป็น

		เวลาที่ใกล้หมดวาระการดำรงตำแหน่งแล้ว และเมื่อพ้นจากตำแหน่ง ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งภายในระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ ข้อเท็จจริงดังกล่าวเพียงพอที่จะรับฟังได้ว่า **ผู้ถูกร้องไม่จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 ให้ยกคำร้องและไม่จำต้องวินิจฉัยในประเด็นที่สอง** ประเด็นที่สอง ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งและต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่เมื่อใด พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 292 วรรคหนึ่ง (1) การเริ่มนับระยะเวลาการต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะนับเมื่อใดนั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา 295 วรรคหนึ่ง กำหนดให้นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง กรณีเช่นนี้ ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ 6 เสียง ซึ่งได้วินิจฉัยในประเด็นที่หนึ่งว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้องตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ เห็นว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่พ้นจากตำแหน่งแล้วก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 ผู้นั้นจึงไม่มีตำแหน่งที่จะให้พ้นได้อีก ดังนั้น วันที่พ้นจากตำแหน่ง คือ วันที่พ้นจากตำแหน่งตามความเป็นจริง เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศออกจากตำแหน่ง ตั้งแต่วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2544 ก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัยชี้ขาด การให้พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองเมื่อครบกำหนดต้องยื่นบัญชีฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 วรรคหนึ่งตอนต้น จึงไม่สามารถนำมาใช้บังคับได้อีก เพราะผู้ถูกร้องได้พ้นจากตำแหน่งตามความเป็นจริงไปแล้วตั้งแต่วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2544 การที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2544 จึงต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลา 5 ปี นับแต่วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2544

		ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ 3 เสียง เห็นว่า ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งภายในวันที่ 6 สิงหาคม 2542 แต่ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง ผู้ถูกร้องต้องพ้นจากตำแหน่งโดยผลของรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 วรรคหนึ่ง ตอนต้น นับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นในกรณีเข้ารับตำแหน่งแล้ว จึงต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลา 5 ปี นับแต่วันดังกล่าว คือวันที่ 6 สิงหาคม 2542
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	รัฐธรรมนูญ มาตรา 291 มาตรา 292 และมาตรา 295
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง หรือไม่ <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งและต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่เมื่อใด
3. คำวินิจฉัย	จึงวินิจฉัยว่า นางสาวเพ็ญนภา ไพศาลศุภนิมิต ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็น เวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ คือวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2544	
4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 14 คน โดยวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษาฯ จำนวน 9 คน และวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องไม่จงใจยื่นบัญชีฯ และยกคำร้อง 5 คน (คะแนนเสียง 9 : 5) ในจำนวน 9 คนนั้น วินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งจริง คือวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2544 เป็นต้นไป จำนวน 6 คน และนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่น ในกรณีเข้ารับตำแหน่งแล้ว คือ วันที่ 6 สิงหาคม 2542 เป็นต้นไป จำนวน 3 คน 2) เริ่มวันที่ 25 เมษายน 2544 แล้วเสร็จ วันที่ 9 กรกฎาคม 2545 รวม 1 ปี 2 เดือน 14วัน 3) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 120 ตอนที่ 28 ก วันที่ 2 เมษายน 2546 ซึ่งเท่ากับ 8 เดือน 24 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 9 กรกฎาคม 2545)	

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 39/2545 (วันที่ 9 กรกฎาคม 2545) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 14 คน เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 กรณีนางสาวเพ็ญนภา ไพศาลศุภนิมิต ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ได้แก่

<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง หรือไม่

<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งและต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่เมื่อใด

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ	**รัฐธรรมนูญ ได้บัญญัติไว้ว่า** **"<u>มาตรา 291</u> ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง** **(1) นายกรัฐมนตรี** **(2) รัฐมนตรี** **(3) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร** **(4) สมาชิกวุฒิสภา** **(5) ข้าราชการการเมืองอื่น** **(6) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ** **บัญชีตามวรรคหนึ่งให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย"**	

	"มาตรา 292 บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา 291 ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้ **(1) ในกรณีที่เป็นการเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง** **(2) ในกรณีที่เป็นการพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง** **(3) ในกรณีที่บุคคลตามมาตรา 291 ซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้วตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดก ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย** **ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (2) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย"** **"มาตรา 295 ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา 292 หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีการกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง** **เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญ**	

	วินิจฉัยชี้ขาดต่อไปและเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแล้ว ให้นำบทบัญญัติมาตรา 97 มาใช้บังคับโดยอนุโลม" <u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า การที่ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีฯ กรณีพ้นจากตำแหน่ง ย่อมแสดงให้เห็นว่าผู้ถูกร้องไม่ตั้งใจหลีกเลี่ยงการเปิดเผยทรัพย์สินและหนี้สินของตน เพราะถ้าผู้ถูกร้องตั้งใจจะปกปิดทรัพย์สินและหนี้สินของตน ก็คงไม่ยื่นบัญชีฯ ในกรณีพ้นจากตำแหน่ง นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องยังเห็นว่าในกรณีของผู้ถูกร้องระยะเวลาระหว่างการยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและการยื่นบัญชีกรณีพ้นจากตำแหน่งใกล้กันมาก เพราะผู้ถูกร้องเพิ่งทราบจากผู้ร้องว่าตนมีหน้าที่ยื่นบัญชีฯ ดังกล่าวเมื่อใกล้จะพ้นจากตำแหน่งแล้ว ในกรณีเช่นว่านี้ การยื่นบัญชีฯ ในกรณีเข้ารับตำแหน่งและการยื่นบัญชีในกรณีพ้นจากตำแหน่งจึงห่างกันไม่มาก เมื่อเป็นเช่นนี้ ความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินหลังจากวันที่ยื่นบัญชีกรณีเข้ารับตำแหน่งจนถึงวันพ้นจากตำแหน่งก็จะมีไม่มาก ดังนั้น ผู้ถูกร้องจึงยื่นบัญชีฯ ในกรณีพ้นจากตำแหน่งเพียงกรณีเดียว การที่ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งแสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องไม่มีเจตนาที่จะหลีกเลี่ยงการเปิดเผยทรัพย์สินและหนี้สินของตน เพราะถ้าผู้ถูกร้องตั้งใจจะปกปิดทรัพย์สินและหนี้สินของตน ก็คงไม่ยื่นบัญชีฯ ในกรณีพ้นจากตำแหน่ง จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องไม่จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศต่อผู้ร้อง <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ไม่วินิจฉัย	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ผู้ถูกร้องไม่จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบกรณีเข้ารับตำแหน่ง <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ไม่วินิจฉัย
2. นายกระมล ทองธรรมชาติ	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> เห็นว่า แม้ข้ออ้างของผู้ถูกร้องที่ว่า ตนไม่ใช่นักการเมืองและไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคการเมือง จึงไม่ทราบว่าผู้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีเข้ารับตำแหน่งที่ปรึกษาฯ ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่เข้ารับตำแหน่ง จะเป็นเรื่องน่าเห็นใจ แต่เนื่องจากผู้ถูกร้อง	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> จงใจไม่ยื่นบัญชีฯ

	อยู่ในตำแหน่งทางการเมืองนานติดต่อกันกว่า 20 เดือน น่าจะได้รู้หน้าที่ของตนแล้ว ซึ่งผู้ถูกร้องยอมรับว่า เพิ่งจะทราบว่ามีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ระหว่างที่ ม.ร.ว. สุขุมพันธุ์ บริพัตร ถูกร้องว่าขาดคุณสมบัติของการเป็นรัฐมนตรี และแม้ผู้ถูกร้องจะไม่ระบุเวลาไว้ ก็พอจะอนุมานได้ว่า ช่วงเวลาดังกล่าวน่าจะอยู่ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2543 ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ข้ออ้างของผู้ถูกร้องฟังไม่ขึ้น นอกจากนั้น เมื่อทราบภายหลังว่าตนมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจพบและแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริง ซึ่งผู้ถูกร้องได้ชี้แจงข้อเท็จจริงโดยยืนยันว่าขณะที่รับตำแหน่งตนไม่ทราบว่าต้องยื่นบัญชีฯ แต่เมื่อทราบว่ามีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ผู้ถูกร้องก็ควรจะรีบยื่นบัญชีฯ แต่ก็มิได้ยื่นโดยอ้างว่าใกล้หมดวาระการดำรงตำแหน่งแล้ว และเมื่อพ้นจากตำแหน่งจึงได้ยื่นบัญชีฯ กรณีพ้นจากตำแหน่ง ข้ออ้างดังกล่าวจึงไม่อาจรับฟัง เพื่อให้ผู้ถูกร้องไม่ต้องรับผิดตามรัฐธรรมนูญ 295 ได้เช่นกัน อนึ่ง เมื่อเทียบเคียงกับคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ผ่านมา หากปรากฏผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ และไม่ได้ยื่นบัญชีฯ โดยอ้างว่าไม่ทราบว่ามีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ศาลรัฐธรรมนูญไม่เคยรับฟังข้ออ้างดังกล่าว และวินิจฉัยลงโทษผู้ถูกร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 ทุกกรณี เช่น คำวินิจฉัยที่ 18/2545 (กรณีนายวิทยา ศิริพงษ์ ถูกร้องว่าจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ) และคำวินิจฉัยที่ 35/2545 (กรณี พ.ต.ท.สุนิตย์ สุรังษี ถูกร้องว่าจงใจไม่ยื่นบัญชี) ดังนั้น ข้ออ้างของผู้ถูกร้องที่ว่า ไม่ทราบว่ามีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ แต่เมื่อทราบว่ามีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ก็มิได้ยื่นเพราะใกล้หมดวาระการดำรงตำแหน่งแล้ว จึงยังไม่เพียงพอที่จะรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องไม่จงใจไม่ยื่นบัญชีฯ จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า นางสาวเพ็ญนภา ไพศาลศุภนิมิต จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินพร้อมเอกสารประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 19/2543 ลงวันที่ 3 สิงหาคม 2544 (กรณีนายประยุทธ มหากิจศิริ จงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความ	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> นับแต่วันที่ 18 กุมภาพันธ์

	อันเป็นเท็จ) ซึ่งอธิบายคำว่า "วันที่พ้นจากตำแหน่ง" ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 อาศัยบรรทัดฐานของคำวินิจฉัยดังกล่าว จึงวินิจฉัยชี้ขาดให้ นางสาวเพ็ญนภา ไพศาลศุภนิมิต ต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2544 อันเป็นพ้นจากตำแหน่งจริงเป็นต้นไป	2544 อันเป็นพ้นจากตำแหน่งจริง
3. นายจิระ บุญพจนสุนทร	<u>ประเด็นที่ 1 และ ประเด็นหลักที่ 2</u> เห็นว่า ข้ออ้างของผู้ถูกร้องที่อ้างทำนองว่าไม่ทราบว่ามีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีดังกล่าวมาก่อน เพราะไม่รู้ถึงบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญในกรณีนี้ เห็นว่า ข้ออ้างของผู้ถูกร้องไม่อาจยกมาเป็นเหตุให้พ้นผิดไปได้ นอกจากนี้ได้ความตามคำชี้แจงของผู้ถูกร้องที่ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญด้วยว่า เมื่อผู้ถูกร้องรู้ว่ามีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีดังกล่าวแล้ว แต่ผู้ถูกร้องก็หาได้ยื่นบัญชีดังกล่าวไม่แม้ผู้ถูกร้องจะได้ยื่นบัญชีกรณีพ้นตำแหน่งเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2544 ก็ตาม ก็ไม่อาจอนุโลมว่าเป็นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินกรณีเข้ารับตำแหน่งด้วยได้ จึงฟังว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนในกรณีเข้ารับตำแหน่งภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง เป็นเหตุให้ผู้ถูกร้องต้องรับผลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 วรรคหนึ่ง จึงวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงตกเป็นผู้ต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 292 (1) คือ นับตั้งแต่วันที่ 6 สิงหาคม 2542 ซึ่งเป็นวันที่ถือว่าพ้นจากตำแหน่งแล้วโดยนิตินัยเป็นต้นไป ทั้งนี้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 วรรคหนึ่ง	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> นับแต่วันที่ 6 สิงหาคม 2542 ซึ่งเป็นวันที่ถือว่าพ้นจากตำแหน่งแล้วโดยนิตินัยเป็นต้นไป
4. นายจุมพล ณ สงขลา	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
5. พลโท จุล อติเรก	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> เห็นว่า ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง ครั้นเมื่อไม่ได้ยื่นภายในกำหนดเวลาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 292 จึงถือได้ว่าผู้ถูกร้องฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 การที่ผู้ถูกร้องชี้แจงว่าไม่ทราบไม่เคยศึกษามาก่อนว่ามีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ นั้น จะอ้าง	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ

	ไม่ได้เพราะผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งเป็นที่ปรึกษารัฐมนตรีมาเป็นเวลาถึง 1 ปี 7 เดือน นับว่าเป็นเวลานานสมควรที่จะต้องทราบ แม้รัฐมนตรีซึ่งผู้ถูกร้องเป็นที่ปรึกษายังต้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ข้อกล่าวอ้างของผู้ถูกร้องจึงฟังไม่ขึ้น <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองไปแล้วตั้งแต่วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2544 และไม่มีตำแหน่งใด ๆ ให้พ้นอีกแล้ว จึงต้องนับระยะเวลาการห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองห้าปีนับแต่วันพ้นจากตำแหน่งจริงคือ วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2544 ซึ่งเป็นวันที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่ง ตามนัยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 19/2544 ลงวันที่ 3 สิงหาคม 2544 จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า นางสาวเพ็ญนภา ไพศาลศุภนิมิต ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2544 เป็นต้นไป	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> นับแต่วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2544
6. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า การที่ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงโดยยืนยันว่า ขณะที่รับตำแหน่งตนไม่ทราบว่ามีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ แต่เมื่อทราบว่ามีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ผู้ถูกร้องยังคงมิได้ยื่นเพราะเห็นว่าใกล้หมดวาระการดำรงตำแหน่งแล้ว เมื่อพ้นจากตำแหน่งจึงได้ยื่นบัญชีฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งเท่านั้น มิได้ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งด้วย การที่ผู้ถูกร้องรับว่าทราบข้อเท็จจริงภายหลังว่าตนมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและอยู่ในวิสัยที่จะยื่นได้แต่ยังมิได้ยื่นนั้น เป็นข้อแก้ตัวที่ไม่อาจรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องไม่มีเจตนาจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งภายในวันที่ 6 สิงหาคม 2542 แต่ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง ผู้ถูกร้องต้องพ้นจากตำแหน่งโดยผลของรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 วรรคหนึ่งตอนต้น นับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นในกรณีเข้ารับตำแหน่งแล้ว จึงต้องห้ามมิให้ดำรง	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> นับแต่วันที่ 6 สิงหาคม 2542 ซึ่ง

	ตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปี นับแต่วันดังกล่าว จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า นางสาวเพ็ญนภา ไพศาลศุภนิมิต ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ คือวันที่ 6 สิงหาคม 2542	เป็นวันพ้นจากตำแหน่ง
7. นายผัน จันทรปาน	<u>ประเด็นหลักที่ 1 และ ประเด็นหลักที่ 2</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า นางสาวเพ็ญนภา ไพศาลศุภนิมิต ได้ชี้แจงว่าไม่เคยทราบมาก่อนว่าต้องยื่นบัญชีฯ เมื่อได้รับคำชี้แจงว่าต้องยื่นตามกฎหมาย หากนางสาวเพ็ญนภา ไพศาลศุภนิมิต รีบยื่นบัญชีแสดงทรัพย์สินฯ โดยเร็ว แล้วชี้แจงว่าไม่ทราบกฎหมาย ยังพอรับไว้พิจารณา แต่กรณีเมื่อทราบแล้วยังไม่ดำเนินการ และไม่ได้ยื่นบัญชีฯ แต่อย่างใด จึงถือว่า จงใจไม่ยื่นบัญชีฯ จึงวินิจฉัยว่า นางสาวเพ็ญนภา ไพศาลศุภนิมิต จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ต้องบังคับโดยมาตรา 295 แห่งรัฐธรรมนูญ ให้พ้นจากตำแหน่งวันที่พ้นจากตำแหน่งจริง คือ ตั้งแต่วันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 ตามคำวินิจฉัยที่เป็นบรรทัดฐานอยู่แล้ว	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> นับตั้งแต่วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2544
8. นายมงคล สระฏัน	<u>ประเด็นหลักที่ 1 และ ประเด็นหลักที่ 2</u> พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ผู้ถูกร้องมีวุฒิการศึกษาจบปริญญาตรีและดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งเป็นข้าราชการการเมืองระดับสูง จะต้องรู้และปฏิบัติตามกฎหมาย การปฏิเสธว่าไม่รู้กฎหมายเพื่อละเว้นการปฏิบัติตามกฎหมาย เป็นข้อแก้ตัวที่ฟังไม่ขึ้น กรณีฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า นางสาวเพ็ญนภา ไพศาลศุภนิมิต ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ ต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปี นับแต่วันพ้นจากตำแหน่งคือวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2544 ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> นับแต่วันพ้นจากตำแหน่งคือวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2544

9. นายศักดิ์ เดชาชาญ	<u>ประเด็นหลักที่ 1 และ ประเด็นหลักที่ 2</u> พิจารณาแล้ว ปรากฏว่า เมื่อผู้ร้องตรวจสอบพบว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ผู้ร้องก็ได้มีหนังสือแจ้งไปให้ผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องก็ให้เหตุผลที่ไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ซึ่งเป็นเหตุผลทำนองเดียวกันกับที่ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ถูกร้อง จบการศึกษาด้านบริหารธุรกิจจากมหาวิทยาลัยกรุงเทพ เมื่อปี พ.ศ. 2536 ไม่มีความรู้ด้านกฎหมายและไม่เคยศึกษาในรายละเอียดของรัฐธรรมนูญ ทำงานในตำแหน่งเลขานุการบริหารสำนักงานประธานมูลนิธิ จุมภฏ-พันธุ์ทิพย์ มาตลอดแม้ในขณะมาเป็นข้าราชการการเมือง ไม่ทราบว่าเมื่อเข้ารับตำแหน่งจะต้องยื่นบัญชีฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาทราบเอาเมื่อใกล้หมดวาระของรัฐบาล นายชวน หลีกภัย แล้ว กรณีที่นายอมร อมรรัตนานนท์ ยื่นคำร้องต่อผู้ร้องให้ตรวจสอบรัฐมนตรี 10 คน ผู้ถูกร้องจึงได้ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง ในกรณีพ้นจากตำแหน่ง พฤติการณ์ของผู้ถูกร้องดังกล่าว ประกอบกับผู้ร้องได้แจ้งเตือนเพียงครั้งเดียว ผู้ถูกร้องก็ชี้แจงและยื่นบัญชีฯ เมื่อพ้นจากตำแหน่ง และผู้ถูกร้องก็ยินดีให้ตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินย้อนหลังนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง จึงน่าเชื่อว่า ผู้ถูกร้องมิได้จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 แต่อย่างใด ไม่จำต้องวินิจฉัยประเด็นตามคำร้องที่ว่า จะให้ผู้ร้องพ้นจากตำแหน่งเมื่อใด อีกต่อไป จึงวินิจฉัยชี้ขาดให้ยกคำร้อง	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ผู้ถูกร้องมิได้จงใจไม่ยื่นบัญชีฯ <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ไม่จำต้องวินิจฉัย
10. นายสุจิต บุญบงการ	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ข้ออ้างของผู้ว่าที่ว่า ตนเองไม่ได้ยื่นบัญชี ในกรณีเข้ารับตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เพราะไม่ทราบว่าตนเองมีหน้าที่ต้องยื่นนั้น รับฟังไม่ได้ เนื่องจากผู้ถูกร้องเป็นผู้มีการศึกษาสูงถึงระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์การทำงานด้านบริหารมานานพอสมควร และเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหนังสือถึง ผู้ถูกร้องยังคงไม่ยื่นบัญชีดังกล่าวอยู่ดี จึงวินิจฉัยว่า นางสาวเพ็ญนภา ไพศาลศุภนิมิต จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ

	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> เนื่องจากนางสาว เพ็ญนาภ ไพศาลศุภมิตร ได้พ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษา เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2544 ก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัยชี้ขาด ดังนั้น การที่จะให้ผู้ร้องพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองเมื่อครบกำหนดต้องยื่นบัญชีฯ ในกรณีเข้ารับตำแหน่ง จึงไม่สามารถนำมาบังคับใช้ได้ จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า ห้ามมิให้นางสาวเพ็ญนภา ไพศาลศุภมิตร ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศจริง ตั้งแต่วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2544 เป็นต้นไป	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> นับแต่วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2544 เป็นต้นไป
11. นายสุจินดา ยงสุนทร	<u>ประเด็นหลักที่ 1 และ ประเด็นหลักที่ 2</u> เห็นว่า ข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องที่ว่าตนไม่รู้ถึงหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญนั้น เป็นข้อต่อสู้ที่พอเชื่อถือและรับฟังได้ ด้วยเหตุผลดังนี้ 1) ผู้ถูกร้องมีอายุเพียง 34 ปี และชี้แจงว่าตนไม่เคยคิดหรือมุ่งหวังจะดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ ผู้ถูกร้องทำงานให้แก่มูลนิธิและไม่เคยอยู่ในแวดวงการเมืองอันที่จะทำให้ตนทราบ หรือควรทราบว่าตนมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ในขณะที่ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ตนเพิ่งทราบในภายหลังว่าตนมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ หลังจากที่ได้มีโอกาสสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลหลายคนเกี่ยวกับมาตรา 291 และมาตรา 292 2) เมื่อได้รับแจ้งจากผู้ร้องให้ยื่นคำชี้แจงเหตุผลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการไม่ยื่นบัญชีฯ เป็นครั้งแรกโดยหนังสือของผู้ร้อง ลงวันที่ 9 มกราคม 2544 ผู้ถูกร้องก็ได้รีบมีหนังสือตอบไปภายใน 1 สัปดาห์ โดยหนังสือลงวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2544 ทั้งนี้ น่าจะเป็นการส่อให้เห็นถึงความจริงใจ และความสุจริตใจของผู้ถูกร้อง โดยไม่อาจเทียบเคียงได้กับคดีอื่น ๆ บางคดีที่ศาลรัฐธรรมนูญเคยวินิจฉัยชี้ขาดมาแล้ว ซึ่งเป็นกรณีที่ผู้ถูกร้องเพิกเฉยต่อคำเตือนหรือคำขอให้ชี้แจงของผู้ร้องถึง 4 ครั้งในระยะเวลารวมทั้งสิ้น 2 ปี 3) ผู้ถูกร้องพาซื่อโดยเข้าใจว่า ตนสามารถแก้ข้อบกพร่องของตนได้โดยการยื่นบัญชีฯ ในกรณีพ้นจากตำแหน่ง ทั้งนี้ แสดง	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ผู้ถูกร้องมิได้จงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ให้ยกคำร้อง <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย

ว่าผู้ถูกร้องไม่มีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องการยื่นบัญชีฯ ว่าต้องยื่นมากกว่าหนึ่งครั้งเสมอ จึงจะมีผลเพราะผู้ร้องจะต้องนำบัญชีดังกล่าวที่ยื่นในกรณีต่างกันไปเปรียบเทียบเพื่อที่จะทราบถึงการเคลื่อนไหวของทรัพย์สินและหนี้สินฯ ของผู้ถูกร้อง อีกทั้งการยื่นบัญชีฯ เป็นการแสดงความโปร่งใสและความพร้อมเพียงที่จะให้ตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ต้องยื่นบัญชีฯ อีกด้วย

4) จริงอยู่ ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า เหตุผลที่ตนไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ทันทีที่ทราบ เป็นเพราะเห็นว่าใกล้หมดวาระการดำรงตำแหน่งแล้ว และยินดีให้มีการตรวจสอบย้อนหลังไปถึงวันที่เข้ารับตำแหน่งนั้น อาจเป็นการส่อว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ทั้ง ๆ ที่ทราบแล้วว่าตนมีหน้าที่ต้องยื่น แต่คำชี้แจงประกอบกับความไร้เดียงสาของผู้ถูกร้องในประเด็นนี้ พิจารณาแล้วเห็นว่าทำให้เกิดข้อสงสัยขึ้น เนื่องจากผู้ถูกร้องมีความเข้าใจจริงว่า ในเมื่อรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศกำลังจะหมดวาระการดำรงตำแหน่งแล้วก็ไม่เป็นประโยชน์อันใดอีกต่อไปที่ตนจะยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง ซึ่งเป็นความเข้าใจผิดโดยแท้ เพราะผู้ถูกร้องคงไม่คาดคิดว่าผู้ร้องอาจจะผ่อนผันให้มีการยื่นบัญชีภายหลังกำหนดได้ ทันทีที่ผู้ถูกร้องทราบถึงหน้าที่ของตน ซึ่งประเด็นนี้ผู้ร้องได้กล่าวย้ำไว้ในสำนวนคำร้องด้วยแล้ว

ประเด็นนี้เป็นเรื่องที่ข้าพเจ้ายังข้องใจอยู่และข้าพเจ้าเองประสงค์ที่จะให้ศาลออกนั่งพิจารณาเพื่อมีโอกาสได้ไต่สวนผู้ถูกร้องและพยานให้ละเอียดในเรื่องนี้ แต่คณะตุลาการเสียงข้างมากไม่เห็นด้วยที่จะให้มีการออกนั่งพิจารณาคดี เพราะเห็นว่าข้อเท็จจริงตามคำร้องเพียงพอที่ศาลจะพิจารณาวินิจฉัยได้แล้ว ในสภาวการณ์เช่นว่านี้ ข้าพเจ้าเห็นว่าพยานหลักฐานยังไม่เพียงพอที่จะวินิจฉัยคดีนี้ให้เป็นโทษแก่ผู้ถูกร้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อคำนึงถึงหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 ที่ว่าผู้ต้องยื่นบัญชีจะมีความผิดตามมาตราดังกล่าวได้ก็ต่อเมื่อมีความ “จงใจ” เท่านั้น

จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องมิได้จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 ให้ยกคำร้องของผู้ร้องเสีย และไม่มีความจำเป็นต้องวินิจฉัยประเด็นที่สองของผู้ร้องต่อไป

12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	<u>ประเด็นหลักที่ 1 และ ประเด็นหลักที่ 2</u> พิเคราะห์แล้ว ข้ออ้างของผู้ถูกร้องว่า มิได้จงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ไม่อาจรับฟังได้ เพราะการยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งกับการยื่นบัญชีฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งเป็นเรื่องต่างกรรมต่างวาระกัน จะอาศัยยื่นบัญชีฯ กรณีใดกรณีหนึ่งโดยไม่ยื่นอีกกรณีหนึ่งนั้นไม่เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่มีเจตนาให้ยื่นบัญชีฯทุกกรณีเพื่อเป็นข้อมูลที่สามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้ว่ามีความผิดปกติในทรัพย์สินอย่างไรหรือไม่ หากยอมให้ยื่นกรณีใดกรณีหนึ่งเพียงกรณีเดียวได้ ก็ไม่อาจเปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างหรือการผิดปกติของทรัพย์สินขณะเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งได้ การกระทำของผู้ถูกร้องแสดงให้เห็นว่าผู้ถูกร้องมีเจตนาไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง จึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีเข้ารับตำแหน่ง จึงวินิจฉัยว่า นางสาวเพ็ญนภา ไพศาลศุภนิมิต ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบกรณีเข้ารับตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงต่างประเทศตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 292 จึงต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 คือ นับแต่วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2544	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> นับแต่วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2544
13. นายอนันต์ เกตุวงศ์	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องได้ชี้แจงว่าการที่ไม่ได้ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง เพราะไม่ทราบว่าจะต้องยื่นบัญชีฯ ซึ่งเป็นคำชี้แจงที่เหมือนกับผู้ถูกร้องคนอื่น แต่ผู้ถูกร้องรายนี้มีความแตกต่างตรงที่เหตุผลว่า หากรู้ว่าจะต้องยื่นบัญชีฯ ผู้ถูกร้องยินดีจะปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย และไม่มีทรัพย์สินหรือรายได้มากมายอะไร เหตุที่ไม่ได้ยื่นตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งเตือนไป เพราะเห็นว่าเป็นเวลาที่ล่วงเลยกำหนดที่จะต้องยื่นมามากแล้ว คงเหลือเวลาที่จะพ้นตำแหน่งอีกไม่นาน ไม่มีความแตกต่างในทรัพย์สินแต่ประการใด จึงคิดว่าน่าจะยื่นในกรณีพ้น	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ผู้ถูกร้องไม่จงใจไม่ยื่นบัญชีฯ <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ไม่จำเป็นต้อง

	จากตำแหน่งตามกำหนดเวลา และผู้ถูกร้องก็ได้ยื่นบัญชีฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งอย่างถูกต้องในเวลาที่กำหนดตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกรณีที่แตกต่างจากผู้ถูกร้องรายอื่น ๆ ที่ผ่านมา จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องไม่จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 ประเด็นที่สองไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย	วินิจฉัย
14. นายอมร รักษาสัตย์	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> เมื่อได้พิจารณาทั้งในข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายแล้ว เห็นว่านางสาวเพ็ญนภา ไพศาลศุภนิมิต ได้มีความพยายามเยียวยาข้อผิดพลาดเมื่อทราบว่าตนไม่ได้ยื่นบัญชีกรณีเข้ารับตำแหน่งภายในกำหนดภายใต้ข้อจำกัดเรื่องเวลาของเหตุการณ์ ทั้งได้ชี้แจงต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติโดยรวดเร็ว พร้อมทั้งต่อมาก็ไปยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเมื่อคราวพ้นจากตำแหน่งภายในกำหนดแล้ว จึงเห็นว่า ไม่ได้จงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ดังกล่าว จึงเห็นควรยกคำร้อง <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> เมื่อได้ยกคำร้องในประเด็นที่หนึ่งแล้วก็ไม่จำเป็นต้องพิจารณากำหนดวันนับการห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามคำร้องข้อสองต่อไป	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ผู้ถูกร้องไม่จงใจยื่นบัญชีฯ <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ไม่จำเป็นต้องพิจารณา
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า ตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เป็นตำแหน่งทางการเมืองที่มีความสำคัญผู้ดำรงตำแหน่งย่อมต้องมีความรู้ความสามารถที่จะให้คำปรึกษาแก่รัฐมนตรีช่วยว่าการได้ จะอ้างว่าไม่มีความรู้ทางด้านกฎหมาย และไม่ได้ศึกษาถึงรายละเอียดของรัฐธรรมนูญ จึงไม่ทราบว่าตนมีหน้าที่ตามกฎหมายต้องยื่นบัญชีฯ ตามระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนด ฟังไม่ขึ้น และการที่ผู้ถูกร้องอ้างว่าไม่รู้กฎหมายไม่อาจยกขึ้นเป็นข้อแก้ตัวได้ ข้อเท็จจริงยังได้ความต่อไปว่า เมื่อผู้ถูกร้องทราบภายหลังว่าตนมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งแต่ก็ไม่ได้ยื่นบัญชีฯ รอจนหมดอายุของรัฐบาลจึงได้ยื่นในภายหลัง ตามพฤติการณ์ฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ

	ประเด็นหลักที่ 2 พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 292 (1) บัญญัติไว้มีความว่า ในกรณีที่เป็นการเข้ารับตำแหน่งให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง กรณีของผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ภายในกำหนดเวลาสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง เมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา 295 วรรคหนึ่ง ประกอบรัฐธรรมนูญ มาตรา 292 จะเห็นได้ชัดเจนว่า ผู้ถูกร้องต้องพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันครบกำหนดต้องยื่น ผู้ถูกร้องเข้ารับตำแหน่ง เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2542 ครบกำหนดสามสิบวันในวันที่ 6 สิงหาคม 2542 จึงเริ่มนับวันที่ห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองห้าปี ตั้งแต่วันที่ 6 สิงหาคม 2542 เป็นต้นไป จึงวินิจฉัยว่า 1. ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 2. ห้ามผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปี นับตั้งแต่วันที่ 6 สิงหาคม 2542 เป็นต้นไป	ประเด็นหลักที่ 2 นับตั้งแต่วันที่ 6 สิงหาคม 2542 เป็นต้นไป

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 39/2545 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 14 คน (คะแนนเสียง 9 : 5)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล							
ตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 14 คน	**ประเด็นหลักที่ 1** ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งหรือไม่		**ประเด็นหลักที่ 2** ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งและต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลา 5 ปีนับแต่เมื่อใด			**คำวินิจฉัย** ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลา 5 ปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษาจริง	
	จงใจไม่ยื่นบัญชีฯ	ไม่จงใจ / ยกคำร้อง	พ้นจากตำแหน่ง: นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษาจริง	พ้นจากตำแหน่ง: นับแต่วันครบกำหนดต้องยื่น	ยกคำร้องไปแล้ว ไม่จำต้องวินิจฉัย	จงใจไม่ยื่น / นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษาจริง (ไม่ชอบด้วย รธน.)	ไม่จงใจ / ยกคำร้อง (ชอบด้วย รธน.)
1. นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ		✓			✓		✓
2. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓		✓			✓	
3. นายจิระ บุญพจนสุนทร	✓			✓		✓	
4. นายจุมพล ณ สงขลา★	-	-	-	-	-	-	-
5. พลโท จุล อติเรก	✓		✓			✓	
6. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	✓			✓		✓	
7. นายผัน จันทรปาน	✓		✓			✓	
8. นายมงคล สระฏัน	✓		✓			✓	
9. นายศักดิ์ เตชาชาญ		✓			✓		✓
10. นายสุจิต บุญบงการ	✓		✓			✓	
11. นายสุจินดา ยงสุนทร		✓			✓		✓
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓		✓			✓	
13. นายอนันต์ เกตุวงศ์		✓			✓		✓
14. นายอมร รักษาสัตย์		✓			✓		✓
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓			✓		✓	
รวม	9	5	6	3	5	9	5

★ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย

40. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 40/2545

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 40/2545 (วันที่ 9 กรกฎาคม 2545) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง ศาลแพ่งธนบุรีส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายฮก แซ่ล้อ และ นายไพโรจน์ ศิริพรเลิศ) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 หรือไม่

(พิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 หรือไม่)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	ศาลแพ่งธนบุรีส่งคำโต้แย้ง ลงวันที่ 17 มิถุนายน 2545 ของจำเลย (นายฮก แซ่ล้อ และ นายไพโรจน์ ศิริพรเลิศ) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 ที่กำหนดให้การโอนสิทธิเรียกร้องจากสถาบันการเงินไปให้บริษัทบริหารสินทรัพย์โดยมิต้องบอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้ ซึ่งเข้าใจได้ว่าหมายถึง บทบัญญัติมาตรา 9 ของพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 หรือไม่
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	บริษัท บริหารสินทรัพย์ธนบุรี จำกัด เป็นโจทก์ฟ้อง นายฮก แซ่ล้อ และนายไพโรจน์ ศิริพรเลิศ ผู้ร้อง เป็นจำเลยที่ 1 และที่ 2 ให้ร่วมกันชำระหนี้ไถ่ถอนจำนองหลักทรัพย์ตามฟ้องให้แก่โจทก์ เป็นคดีแพ่ง สรุปได้ว่า จำเลยที่ 1 และที่ 2 เป็นลูกหนี้ของธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) โดยจำเลยที่ 1 เป็นผู้ได้รับสินเชื่อตามสัญญากู้เงิน จำเลยที่ 2 เป็นผู้ค้ำประกันหนี้เงินกู้ของจำเลยที่ 1 ต่อมาธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ได้ทำสัญญาโอนขายสินเชื่อให้แก่โจทก์ คือ บริษัท บริหารสินทรัพย์ธนบุรี จำกัด จึงทำให้โจทก์ได้รับโอนสิทธิและผลประโยชน์ต่าง ๆ รวมตลอดจนหลักประกันประเภทค้ำประกัน จำนอง จำนำ ที่ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) มีอยู่มาเป็นของโจทก์ทั้งหมด รวมทั้ง

		สิทธิเรียกร้องในหนี้สินของจำเลยทั้งสองที่ค้างชำระด้วย ทั้งนี้ ตามพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 โดยโจทก์ได้ฟ้องจำเลยต่อศาลแพ่งธนบุรี ให้จำเลยทั้งสองร่วมกันชำระหนี้ไถ่ถอนจำนองหลักทรัพย์ให้แก่โจทก์ พร้อมดอกเบี้ย จำเลยยื่นคำร้องต่อศาลแพ่งธนบุรี สรุปได้ว่า จำเลยยื่นคำให้การในการต่อสู้คดีมีสาระสำคัญ ข้อหนึ่งว่า การโอนสิทธิเรียกร้องระหว่างโจทก์กับธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ไม่มีผลตามกฎหมาย เพราะเป็นการสมคบกันกระทำขึ้นเอง โดยจำเลยทั้งสองไม่ทราบและมิได้ให้ความยินยอมด้วย เป็นการฝืนใจลูกหนี้ จึงเป็นการโอนสิทธิเรียกร้องที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย นอกจากนั้น บทบัญญัติของพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 ยังขัดกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญว่าด้วยศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลเป็นการออกกฎหมายที่ให้มีผลใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม เป็นการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินและการจำกัดเสรีภาพในการแข่งขันโดยเสรี ตามมาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 ของรัฐธรรมนูญ จึงใช้บังคับไม่ได้ ตามมาตรา 6 และมาตรา 264 ของรัฐธรรมนูญ ขอให้ศาลส่งปัญหาข้อกฎหมายที่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญดังกล่าวไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยก่อนที่จะสืบพยานโจทก์หรือจำเลยต่อไป ศาลแพ่งธนบุรี เห็นว่า จำเลยกล่าวอ้างว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 ที่กำหนดให้การโอนสิทธิเรียกร้องจากสถาบันการเงินไปให้บริษัทบริหารสินทรัพย์โดยมิต้องบอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 จึงให้ส่งคำร้องนี้มายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย

	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	พิจารณาแล้ว ประเด็นที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพ ตามมาตรา 4 ประกอบมาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 และมาตรา 30 นั้น เห็นว่า มาตรา 4 บัญญัติถึงหลักการทั่วไปในการรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง มาตรา 26 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ มาตรา 27 เป็นบทบัญญัติที่รับรองให้ปรากฏซึ่งสิทธิและเสรีภาพ และยังทำให้สภาพบังคับของสิทธิเกิดผลขึ้นจริง โดยบทบัญญัติให้การใช้อำนาจรัฐในทุกระดับและทุกส่วนจะต้องผูกพันยึดถือปฏิบัติตามทั้งในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมาย และการตีความกฎหมาย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า รัฐธรรมนูญได้บัญญัติรับรอง และให้การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอย่างเท่าเทียมกัน แต่ไม่ได้หมายความว่า สิทธิและเสรีภาพทุกอย่างที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองแล้ว จะมีการจำกัดหรือเลือกปฏิบัติไม่ได้เสียเลย เพราะตามมาตรา 29 และมาตรา 30 ได้บัญญัติว่า การจำกัดสิทธิและเสรีภาพและการเลือกปฏิบัติสามารถกระทำได้ แต่การจำกัดสิทธิและเสรีภาพจะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขของมาตรา 29 กล่าวคือ ต้องเป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้อำนาจในการออกกฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพนั้น โดยกฎหมายนั้นจะต้องออกเท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ และต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปโดยไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง สำหรับกรณีตามมาตรา 30 นั้น บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน บุคคลย่อมมีความแตกต่างกันในถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ สภาพทางกาย สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม อาจปฏิบัติต่อบุคคลเหล่านี้แตกต่างกันไปได้ แต่การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมนั้นจะกระทำมิได้ กรณีตามคำร้องเป็นเรื่องการโอนสิทธิเรียกร้อง ซึ่งตามหลักทั่วไปแล้วย่อมกระทำได้เพียงแต่อาศัยเจตนา คือ ข้อตกลงระหว่างคู่กรณี แต่กรณีตามคำร้อง เป็นเรื่องกฎหมายให้ยกเว้น ไม่ต้องบอกกล่าว

		การโอนหรืออาศัยความยินยอมของลูกหนี้ก็ถือเป็นการโอน สิทธิเรียกร้องโดยชอบ ย่อมกระทำได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ สิทธิของลูกหนี้มีต่อเจ้าหนี้เดิมอย่างไร ก็อาจใช้สิทธิโต้แย้งผู้รับโอนได้ สิทธิของลูกหนี้ไม่ได้เสียไป เพราะเหตุการโอนสิทธิเรียกร้องตามพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 กรณีที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 และมาตรา 50 นั้น พิจารณาแล้วรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 เป็นเรื่องที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองว่า สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง บุคคลใดจะเข้ามารบกวนสิทธิไม่ได้ แต่ขอบเขตของสิทธิจะมีมากน้อยเพียงใด จะจำกัดสิทธิได้แค่ไหนย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งหมายความว่า แม้บุคคลจะมีสิทธิในทรัพย์สินก็อาจถูกจำกัดได้โดยกฎหมาย ส่วนกรณีตามมาตรา 50 นั้น เป็นเรื่องที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองเสรีภาพของบุคคลในการประกอบกิจการ หรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม ซึ่งเป็นเสรีภาพที่บุคคลจะประกอบกิจการ หรือประกอบอาชีพอะไรก็ได้ และย่อมแข่งขันกันได้อย่างเสรี การจำกัดเสรีภาพเช่นที่กล่าวมาจะกระทำมิได้ เว้นแต่เห็นว่า เพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคง หรือเศรษฐกิจของประเทศเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือประโยชน์สาธารณะอื่นตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 50 รัฐจึงจะออกกฎหมายมาจำกัดเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพ และการแข่งขันในการประกอบ กิจการหรือการประกอบอาชีพดังกล่าวได้ พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 ได้ตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 218 ของรัฐธรรมนูญ โดยมีเหตุผลว่า โดยที่สถาบันการเงินในปัจจุบันมีปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพเป็นจำนวนมาก ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มทุนของสถาบันการเงินและกระทบกระเทือนต่อความสามารถในการให้สินเชื่อในภาคเศรษฐกิจ ฉะนั้น เพื่อให้สถาบันการเงินสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ สมควรแยกสินทรัพย์ด้อยคุณภาพออก

		มาแล้วขายหรือโอนให้แก่นิติบุคคลอื่นเพื่อบริหารสินทรัพย์นั้นต่อไป และเพื่อเป็นการจูงใจให้มีการจัดตั้งนิติบุคคลดังกล่าว สมควรกำหนดให้ได้รับสิทธิประโยชน์ทางด้านค่าธรรมเนียม และภาษีบรรดาที่เกิดขึ้นจากการขาย หรือการโอนสินทรัพย์จากสถาบันการเงินให้นิติบุคคล รวมทั้งสิทธิประโยชน์อื่น ๆ เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วน อันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ในอันที่จะรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศนั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า การตราพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มีเหตุผลในการตราด้วยเหตุที่มีความจำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประเทศ และของประชาชนโดยส่วนรวม การตราพระราชกำหนดฯ ดังกล่าวจึงกระทำได้และไม่เป็นการกระทบกระเทือนสิทธิและเสรีภาพตามมาตรา 48 และมาตรา 50 แต่ประการใด เพราะสิทธิและหน้าที่ของลูกหนี้ไม่ได้เปลี่ยนแปลงไป ไม่ได้เพิ่มภาระหรือหน้าที่ใด ๆ แก่ลูกหนี้ ลูกหนี้ยังคงยกข้อต่อสู้ที่มีอยู่กับเจ้าหนี้เดิมขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ใหม่ที่รับโอนสิทธิเรียกร้องได้ พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 เพียงแต่บัญญัติวิธีการโอนสิทธิเรียกร้อง ให้แตกต่างไปจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่มีอยู่เพื่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็ว ทันต่อการแก้ไขปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจเท่านั้น ยิ่งกว่านั้น บทบัญญัติของพระราชกำหนดนี้ ก็มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป มิได้ระบุให้ใช้บังคับเฉพาะเจาะจงบุคคลใดหรือบริษัทใดโดยเฉพาะ ซึ่งเป็นไปตาม เงื่อนไขของมาตรา 29
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	1) รัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 และมาตรา 218 2) พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 หรือไม่

3. คำวินิจฉัย	จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50
4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 14 คน โดยมติเป็นเอกฉันท์ ว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฯ (คะแนนเสียง 14 : 0) 2) เริ่มวันที่ 17 มิถุนายน 2545 แล้วเสร็จ วันที่ 9 กรกฎาคม 2545 รวม 22 วัน 3) การวางบรรทัดฐาน พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 4) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 120 ตอนที่ 28 ก วันที่ 2 เมษายน 2546 ซึ่งเท่ากับ 8 เดือน 24 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 9 กรกฎาคม 2545)

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 40/2545 (วันที่ 9 กรกฎาคม 2545) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 14 คน เรื่อง ศาลแพ่งธนบุรีส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายฮก แซ่ล้อ และนายไพโรจน์ ศิริพรเลิศ) ซึ่งเป็นผู้ร้อง **ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย** ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 หรือไม่

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คือ **พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 หรือไม่**

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ	**1. รัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้ว่า** **"มาตรา 4 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง"** **"มาตรา 26 การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้"** **"มาตรา 27 สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครอง และผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมายและการตีความกฎหมายทั้งปวง"** **"มาตรา 29 การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้** **กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคล**	พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และ มาตรา 50

	ใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย บทบัญญัติวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้นำมาใช้บังคับกับกฎหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วย โดยอนุโลม" "มาตรา 30 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้ ๑ มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม" "มาตรา 48 สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ การสืบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการสืบมรดกย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ" "มาตรา 50 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณูปโภค การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน	

	การจัดระเบียบ การประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันการผูกขาด หรือขจัดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน" **2. พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 บัญญัติไว้ว่า** **"มาตรา 9 ในการโอนสินทรัพย์ที่เป็นสิทธิเรียกร้องจากสถาบันการเงินไปให้บริษัทบริหารสินทรัพย์ หากบริษัทบริหารสินทรัพย์มอบหมายให้ผู้รับชำระหนี้เดิมเป็นตัวแทนเรียกเก็บและรับชำระหนี้ที่เกิดขึ้น การโอนสิทธิเรียกร้องดังกล่าวเป็นอันชอบด้วยกฎหมายโดยไม่ต้องบอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้ตามมาตรา 306 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ไม่กระทบกระเทือนสิทธิของลูกหนี้ที่จะยกข้อต่อสู้ตามมาตรา 308 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์** **ให้ตัวแทนเรียกเก็บและรับชำระหนี้ตามวรรคหนึ่ง มีหน้าที่เก็บรักษาบัญชีและรายชื่อลูกหนี้ตามสินทรัพย์ที่โอนไปแล้วนั้นไว้เป็นบัญชีเฉพาะ และให้ลูกหนี้มีสิทธิตรวจดูบัญชีรายชื่อของตนได้** **ในกรณีที่ตัวแทนเรียกเก็บและรับชำระหนี้เป็นบุคคลอื่นที่มิใช่ผู้รับชำระหนี้เดิม ให้บริษัทบริหารสินทรัพย์บอกกล่าวการโอนสิทธิเรียกร้องไปยังลูกหนี้นับแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงตัวแทนเรียกเก็บและรับชำระหนี้** **ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะรักษาความมั่นคงของระบบสถาบันการเงิน และหากปล่อยเนิ่นช้าอาจเกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ของประชาชน ในการรับโอนสินทรัพย์ที่ได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทย การบอกกล่าวการโอนตามวรรคสามอาจกระทำโดยประกาศรายการพร้อมรายละเอียดตามสมควรในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์และโฆษณาในหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลายอย่างน้อย**	

หนึ่งฉบับเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสามวัน และให้ถือว่าเป็นการบอกกล่าวการโอนตามมาตรา 306 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์"

พิจารณาแล้ว เห็นว่า

1) การที่มาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 บัญญัติว่า การโอนสิทธิเรียกร้องจากสถาบันการเงินไปให้บริษัทบริหารสินทรัพย์ หากบริษัทบริหารสินทรัพย์มอบหมายให้ผู้รับชำระหนี้เดิมเป็นตัวแทนเรียกเก็บและรับชำระหนี้ที่เกิดขึ้น การโอนดังกล่าวเป็นอันชอบด้วยกฎหมายโดยไม่ต้องบอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้ตามมาตรา 306 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น บทบัญญัติดังกล่าวไม่มีถ้อยคำหรือข้อความใด ๆ ที่ให้ปฏิบัติต่อลูกหนี้ในลักษณะที่ไม่คู่ควรกับความเป็นมนุษย์ ดังนั้น มาตรา 9 ของพระราชกำหนดฯ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 และมาตรา 26

2) สิทธิของลูกหนี้ในอันที่จะได้รับคำบอกกล่าวการโอนสิทธิเรียกร้องจากเจ้าหนี้ตามมาตรา 306 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มิใช่สิทธิของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้โดยชัดแจ้งหรือโดยปริยายแต่อย่างใด ดังนั้น สิทธิดังกล่าวของลูกหนี้จึงไม่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 27 ฉะนั้น มาตรา 9 ของพระราชกำหนดฯ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 27

3) สิทธิของลูกหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 306 มิใช่สิทธิที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ ดังนั้น มาตรา 9 ของพระราชกำหนดฯ จึงไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29

4) มาตรา 9 ของพระราชกำหนดฯ เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับกับบุคคลที่เป็นลูกหนี้สถาบันการเงินทุกคนที่มีการโอนสิทธิเรียกร้องที่เจ้าหนี้มีต่อลูกหนี้ดังกล่าวไปให้บริษัทบริหารสินทรัพย์โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ ดังนั้น มาตรา 9 ของพระราชกำหนดฯ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30

5) มาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดฯ เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจบริษัทบริหารสินทรัพย์มอบหมายให้ผู้ชำระหนี้เดิมเป็นตัวแทนเรียกเก็บและรับชำระหนี้ที่เกิดขึ้น โดยไม่ต้องบอกกล่าวการโอน

	ไปยังลูกหนี้ตามมาตรา 306 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อันถือได้ว่า เป็นการกระทบกระเทือนต่อขอบเขตแห่งสิทธิตามมาตรา 48 ของรัฐธรรมนูญ อย่างไรก็ดี การจำกัดสิทธิในทรัพย์สินดังกล่าว เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายคือพระราชกำหนดฯ มาตรา 9 ซึ่งเป็นข้อยกเว้นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 ดังนั้น มาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดฯ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 6) รัฐธรรมนูญ มาตรา 50 วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่รับรองเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือการประกอบอาชีพ และการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม ส่วนวรรคสองเป็นบทบัญญัติที่กำหนดเป็นหลักการว่า การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ โดยมีข้อยกเว้นดังที่กล่าวในวรรคนี้ พิจารณาแล้ว มาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดฯ มิได้มีข้อความใด ๆ ที่เป็นการจำกัดเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือการประกอบอาชีพของบุคคล และการแข่งขันแต่อย่างใด ดังนั้น บทบัญญัติดังกล่าวจึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 50 จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50	
2. นายกระมล ทองธรรมชาติ	เห็นว่า ข้อโต้แย้งของผู้ร้องหลายข้อไม่มีน้ำหนักพอที่จะรับฟังได้ โดยเฉพาะข้อโต้แย้งที่ว่า มาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ฯ ที่อนุญาตให้สถาบันการเงินหนึ่งโอนสิทธิเรียกร้องไปให้บริษัทบริหารสินทรัพย์เพื่อรับชำระหนี้ตามสิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้เดิมขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญมาตราต่าง ๆ ถึง 7 มาตรา คือ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 ทั้งนี้ เพราะแม้ผู้ร้องจะอ้างว่าบทบัญญัติดังกล่าว ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคล และเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ รวมทั้งเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม และเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพในการแข่งขันโดยเสรี ซึ่งเป็นสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญทั้ง 7 มาตรา แต่ในความเป็นจริงนั้นบทบัญญัติมาตรา 9 ของพระราชกำหนดฯ	พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ฯ มาตรา 9 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29

	ดังกล่าว ไม่ได้มีสาระที่ขัดกับรัฐธรรมนูญมาตราต่าง ๆ ทั้ง 7 มาตราเลย เพราะบทบัญญัติดังกล่าวเป็นเพียงมาตรการทางกฎหมายที่รัฐมีอำนาจนำมาใช้เพื่อประโยชน์ในการแก้ปัญหาหนี้สินของสถาบันการเงินต่าง ๆ อันเป็นเหตุสำคัญของวิกฤตทางเศรษฐกิจไทยในปี 2540 เท่านั้น นอกจากนั้น สาระของบทบัญญัติดังกล่าว มิได้เป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลหรือจำกัดการแข่งขันโดยเสรีตามที่ผู้ร้องอ้างแต่อย่างใด ทั้งนี้เพราะวรรคหนึ่งของมาตรา 9 ได้บัญญัติไว้ว่า การโอนสิทธิเรียกร้องโดยไม่บอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้โดยตรง ไม่กระทบกระเทือนสิทธิของลูกหนี้ที่จะยกข้อต่อสู้ตาม มาตรา 308 วรรคสอง ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้ ดังนั้น หากผู้ร้องเป็นหนี้จริงตามฟ้อง ผู้ร้องก็มีหน้าที่ต้องใช้หนี้กับเจ้าหนี้เดิม หรือเจ้าหนี้ใหม่ ซึ่งในกรณีนี้ผู้ร้องก็ไม่ได้ปฏิเสธการเป็นหนี้ตามฟ้องของโจทก์ นอกจากนั้น โจทก์ได้ดำเนินการตามมาตรา 9 ของพระราชกำหนดฯ ดังกล่าวแล้วทุกประการ โดยผู้ร้องก็มิได้โต้แย้งการดำเนินการของโจทก์แต่อย่างใด คงโต้แย้งแต่เพียงว่าบทบัญญัติดังกล่าวขัดกับรัฐธรรมนูญถึง 7 มาตรา เพื่อตัดฟ้องของโจทก์ ทั้ง ๆ ที่บทบัญญัติดังกล่าวมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับกับคดีนี้โดยตรง จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50	มาตรา 30 มาตรา 48 และ มาตรา 50
3. นายจิระ บุญพจนสุนทร	เห็นว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ฯ ตราขึ้น เนื่องจากมีเหตุและความจำเป็นรีบด่วน ดังปรากฏเหตุผลตามหมายเหตุท้ายพระราชกำหนดดังกล่าวดังนี้ “เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกำหนดฉบับนี้ คือ โดยที่สถาบันการเงินในปัจจุบันมีปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพเป็นจำนวนมากทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มทุนของสถาบันการเงินและกระทบกระเทือนต่อความสามารถในการให้สินเชื่อในภาคเศรษฐกิจ ฉะนั้น เพื่อให้สถาบันการเงินสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ สมควรแยกสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ	พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ฯ มาตรา 9 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐ

	ออกมาแล้วขายหรือโอนให้แก่นิติบุคคลอื่นเพื่อบริหารสินทรัพย์นั้นต่อไป และเพื่อเป็นการจูงใจให้มีการจัดตั้งนิติบุคคลดังกล่าว สมควรกำหนดให้ได้รับสิทธิประโยชน์ทางด้านค่าธรรมเนียม และภาษีบรรดาที่เกิดขึ้นจากการขายหรือการโอนสินทรัพย์จากสถาบันการเงินมาให้นิติบุคคล รวมทั้งสิทธิประโยชน์อื่น ๆ จึงสมควรมีกฎหมายกำหนดสิทธิประโยชน์ที่นิติบุคคลนั้นจะได้รับ และโดยที่เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็น รีบด่วนอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ ในอันที่จะรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้" ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาได้ลงมติอนุมัติพระราชกำหนดดังกล่าวแล้ว อันมีผลให้พระราชกำหนดฉบับดังกล่าวใช้บังคับเป็นพระราชบัญญัติต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 และมาตรา 50 วรรคสองทุกประการ บทบัญญัติพระราชกำหนดฯ มาตรา 9 เป็นเพียงการบัญญัติถึงกระบวนการเร่งรัดให้มีการชำระหนี้ ซึ่งไม่มีผลให้ลูกหนี้แห่งสิทธิรวมถึงตัวผู้ร้องต้องรับภาระเพิ่มมากขึ้นไปกว่าเดิม ผู้ร้องมีข้อต่อสู้อยู่กับเจ้าหนี้เดิมอย่างไรย่อมมีสิทธิยกขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ใหม่ผู้รับโอนสิทธิเรียกร้องได้ ทั้งเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมแต่อย่างใด จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ฯ มาตรา 9 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50	ธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และ มาตรา 50
4. นายจุมพล ณ สงขลา	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
5. พลโท จุล อติเรก	พิจารณาแล้ว เห็นว่า ลูกหนี้มีหน้าที่ต้องชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ โดยที่เจ้าหนี้นั้นจะโอนสิทธิเรียกร้องให้ผู้ใด หรือใครก็ได้ ไม่ได้ทำให้ลูกหนี้ต้องเสียสิทธิหรือเสียเปรียบ นอกจากนี้ พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ฯ มาตรา 9 ยังบัญญัติถึงสิทธิของลูกหนี้ที่มีต่อเจ้าหนี้เดิมอย่างไร ก็อาจใช้สิทธิโต้แย้งหรือต่อสู้ผู้รับโอนสิทธิเรียกร้องได้ จึงไม่เป็นการเสียศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น หรือการเลือกปฏิบัติแต่อย่างใด โดยเฉพาะพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ฯ ได้ตราขึ้นโดยอาศัย	พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ฯ มาตรา 9 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐ

	อำนาจตามความในมาตรา 218 ของรัฐธรรมนูญ มีเหตุผลว่า สถาบันการเงินในปัจจุบันมีปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพเป็นจำนวนมากทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มทุนของสถาบันการเงินและกระทบกระเทือนต่อความสามารถในการให้สินเชื่อในภาคเศรษฐกิจ เพื่อให้สถาบันการเงินสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ สมควรแยกสินทรัพย์ด้อยคุณภาพออกมาแล้ว ขายหรือโอนให้แก่นิติบุคคลอื่นเพื่อบริหารสินทรัพย์นั้นต่อไป และเพื่อเป็นการจูงใจให้มีการจัดตั้งนิติบุคคลดังกล่าว สมควรกำหนดให้ได้รับสิทธิประโยชน์ทางด้านค่าธรรมเนียม และภาษีบรรดาที่เกิดขึ้นจากการขายหรือการโอนสินทรัพย์จากสถาบันการเงินให้นิติบุคคล รวมทั้งสิทธิประโยชน์อื่น ๆ เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ในอันที่จะรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศนั้น ทั้งบทบัญญัติของพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ฯ มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป มิได้ระบุให้ใช้บังคับเฉพาะกรณีหนึ่งกรณีใด หรือเจาะจงบุคคลใดหรือบริษัทใดโดยเฉพาะตามคำร้อง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญกรณีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพของบุคคล การเลือกปฏิบัติการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน รวมทั้งการประกอบกิจการและอาชีพ จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50	**ธรรมนูญ** มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และ มาตรา 50
6. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 4 บัญญัติถึงหลักการทั่วไปในการรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง มาตรา 26 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพ มาตรา 27 เป็นบทบัญญัติที่รับรองให้ปรากฏซึ่งสิทธิและเสรีภาพ และยังทำให้สภาพบังคับของสิทธิเกิดผลขึ้นจริง โดยบทบัญญัติให้การใช้อำนาจรัฐในทุกระดับและทุกส่วนจะต้องผูกพัน ยึดถือปฏิบัติตามทั้งในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมาย และการตีความกฎหมาย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า รัฐธรรมนูญได้บัญญัติรับรอง และให้การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอย่างเท่าเทียมกัน แต่	พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ฯ มาตรา 9 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26

	ไม่ได้หมายความว่า สิทธิและเสรีภาพทุกอย่างที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองแล้ว จะมีการจำกัดหรือเลือกปฏิบัติไม่ได้เสียเลย เพราะตามมาตรา 29 และมาตรา 30 ได้บัญญัติว่า การจำกัดสิทธิและเสรีภาพและการเลือกปฏิบัติสามารถกระทำได้ แต่การจำกัดสิทธิและเสรีภาพจะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขของมาตรา 29 กล่าวคือ ต้องเป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้อำนาจในการออกกฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพนั้น โดยกฎหมายนั้นจะต้องออกเท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ และต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปโดยไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง สำหรับกรณีตามมาตรา 30 นั้น บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน บุคคลย่อมมีความแตกต่างกันในถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ สภาพทางกาย สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม อาจปฏิบัติต่อบุคคลเหล่านี้แตกต่างกันไปได้ แต่การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมนั้นจะกระทำมิได้ กรณีตามคำร้องเป็นเรื่องการโอนสิทธิเรียกร้อง ซึ่งตามหลักทั่วไปแล้วย่อมกระทำได้เพียงแต่อาศัยเจตนา คือ ข้อตกลงระหว่างคู่กรณี แต่กรณีตามคำร้องเป็นเรื่องกฎหมายให้ยกเว้น ไม่ต้องบอกกล่าวการโอน หรืออาศัยความยินยอมของลูกหนี้ก็ถือเป็นการโอนสิทธิเรียกร้องโดยชอบ ย่อมกระทำได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ สิทธิของลูกหนี้มีต่อเจ้าหนี้เดิมอย่างไร ก็อาจใช้สิทธิโต้แย้งผู้รับโอนได้ สิทธิของลูกหนี้ไม่ได้เสียไปเพราะเหตุการโอนสิทธิเรียกร้องตามพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ฯ มาตรา 9 กรณีที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ฯ มาตรา 9 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 และมาตรา 50 นั้น พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา 48 เป็นเรื่องที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองว่า สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง บุคคลใดจะเข้ามารบกวนสิทธิไม่ได้ แต่ขอบเขตของสิทธิจะมีมากน้อยเพียงใด จะจำกัดสิทธิได้แค่ไหนย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งหมายความว่า แม้บุคคลจะมีสิทธิในทรัพย์สินก็อาจถูกจำกัดได้โดยกฎหมาย ส่วนกรณีตามมาตรา 50	มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และ มาตรา 50

นั้น เป็นเรื่องที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองเสรีภาพของบุคคลในการประกอบกิจการ หรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม ซึ่งเป็นเสรีภาพที่บุคคลจะประกอบกิจการ หรือประกอบอาชีพอะไรก็ได้ และย่อมแข่งขันกันได้อย่างเสรี การจำกัดเสรีภาพเช่นที่กล่าวมาจะกระทำมิได้ เว้นแต่เห็นว่า เพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคง หรือเศรษฐกิจของประเทศเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือประโยชน์สาธารณะอื่นตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 50 รัฐจึงจะออกกฎหมายมาจำกัดเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันในการประกอบกิจการ หรือการประกอบอาชีพดังกล่าวได้

พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ฯ ได้ตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 218 ของรัฐธรรมนูญ โดยมีเหตุผลว่า โดยที่สถาบันการเงินในปัจจุบันมีปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพเป็นจำนวนมากทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มทุนของสถาบันการเงินและกระทบกระเทือนต่อความสามารถในการให้สินเชื่อในภาคเศรษฐกิจ ฉะนั้น เพื่อให้สถาบันการเงินสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ สมควรแยกสินทรัพย์ด้อยคุณภาพออกมาแล้วขายหรือโอนให้แก่นิติบุคคลอื่นเพื่อบริหารสินทรัพย์นั้นต่อไป และเพื่อเป็นการจูงใจให้มีการจัดตั้งนิติบุคคลดังกล่าว สมควรกำหนดให้ได้รับสิทธิประโยชน์ทางด้านค่าธรรมเนียม และภาษีบรรดาที่เกิดขึ้นจากการขายหรือการโอนสินทรัพย์จากสถาบันการเงินให้นิติบุคคล รวมทั้งสิทธิประโยชน์อื่น ๆ จึงสมควรมีกฎหมายกำหนดสิทธิประโยชน์ที่นิติบุคคลนั้นจะได้รับ และโดยที่เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ในอันที่จะรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศนั้น

พิจารณาแล้ว เห็นว่า การตราพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ฯ มีเหตุผลในการตราด้วยเหตุที่มีความจำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประเทศ และของประชาชนโดยส่วนรวม การตราพระราชกำหนดฯ ดังกล่าวจึงกระทำได้และไม่เป็นการกระทบกระเทือนสิทธิและเสรีภาพตามมาตรา 48 และมาตรา 50 แต่ประการใด เพราะสิทธิและหน้าที่ของลูกหนี้ไม่ได้เปลี่ยนแปลง

	ไป ไม่ได้เพิ่มภาระหรือหน้าที่ใด ๆ แก่ลูกหนี้ ลูกหนี้ยังคงยกข้อต่อสู้ที่มีอยู่กับเจ้าหนี้เดิมขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ใหม่ที่รับโอนสิทธิเรียกร้องได้ พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ฯ บัญญัติวิธีการโอนสิทธิเรียกร้อง โดยผลของกฎหมายเพื่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วทันต่อการแก้ไขปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจเท่านั้น ยิ่งกว่านั้นบทบัญญัติของพระราชกำหนดนี้ ก็มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป มิได้ระบุให้ใช้บังคับเฉพาะเจาะจงบุคคลใดหรือบริษัทใดโดยเฉพาะ ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขของมาตรา 29 จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50	
7. นายผัน จันทรปาน	พิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตรา 4 26 27 29 30 เป็นมาตราที่รัฐธรรมนูญให้การคุ้มครองในสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอย่างเท่าเทียมกัน แต่ไม่ได้หมายความว่า สิทธิและเสรีภาพจะจำกัดหรือเลือกปฏิบัติไม่ได้ เพราะมาตรา 29 และ 30 ได้บัญญัติให้การจำกัดสิทธิและเสรีภาพจะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขของมาตรา 29 และการที่ออกพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ก็ดำเนินการตามมาตรา 48 และมาตรา 50 เพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การใช้บังคับตามพระราชกำหนดดังกล่าวเป็นการใช้บังคับแก่บุคคล หรือบริษัท เป็นการทั่วไป ที่มีสภาพปัญหาเหมือน ๆ กัน ไม่ได้เลือกบังคับเฉพาะบุคคลหรือบริษัทใดบริษัทหนึ่งเป็นการเฉพาะ การเปลี่ยนเจ้าหนี้ตามพระราชกำหนดนี้ ความเป็นหนี้ของลูกหนี้มิได้มีการเปลี่ยนแปลงสถานะแต่ประการใด จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 แต่ประการใด	พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ฯ มาตรา 9 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และ มาตรา 50
8. นายมงคล สระฏัน	เห็นว่า รัฐธรรมนูญ <u>มาตรา 4</u> บัญญัติให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตลอดจนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ <u>มาตรา 26</u> เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิของประชาชนจาก	พระราชกำหนดบริษัทบริหาร

	การใช้อำนาจรัฐ โดยการใช้อำนาจรัฐทุกองค์กร จะไม่คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ไม่ได้ มาตรา 27 เป็นบทบัญญัติที่รับรองให้ปรากฏซึ่งสิทธิเสรีภาพต่าง ๆ และยังทำให้การใช้บังคับของสิทธิเสรีภาพเกิดผลขึ้นจริง โดยบัญญัติให้ได้รับความคุ้มครองและผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมาย และการตีความกฎหมาย มาตรา 29 เป็นบทบัญญัติที่ประกันความมั่นคงแห่งสิทธิและเสรีภาพบุคคล การจะจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลต้องกระทำในหลักเกณฑ์ที่ว่า ประการแรก ต้องอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ประการที่สอง ต้องเป็นไปเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนด ประการที่สาม ต้องกระทำเท่าที่จำเป็น และประการที่สี่ ต้องไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้น มาตรา 48 เป็นบทบัญญัติที่รับรองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง การจำกัดสิทธิดังกล่าวย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ และ มาตรา 50 เป็นบทบัญญัติรับรองเสรีภาพของบุคคลในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพ และการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำไม่ได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ เพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณูปโภค การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันการผูกขาด หรือขจัดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน ส่วนมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ฯ เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับโอนทรัพย์สินที่เป็นสิทธิเรียกร้องจากสถาบันการเงินไปให้บริษัทบริหารสินทรัพย์โดยไม่ต้องบอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้ตามมาตรา 306 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จึงมิได้มีข้อความขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4	สินทรัพย์ฯ มาตรา 9 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และ มาตรา 50

	มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50	
9. นายศักดิ์ เตชาชาญ	เห็นว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ฯ มีเหตุผลของการประกาศใช้อ้างถึงความจำเป็นในการแก้ปัญหาของสถาบันการเงิน จึงสมควรมีกฎหมายกำหนดสิทธิประโยชน์ที่สถาบันการเงินจะได้รับ และโดยที่เป็นกรณีฉุกเฉินที่ความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ในอันที่จะรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้ตามเหตุผลในการประกาศใช้พระราชกำหนดนี้ บทบัญญัติของพระราชกำหนดดังกล่าว เป็นบทบัญญัติที่จำเป็นเพื่อให้มีการดำเนินการให้บรรลุตามเหตุผลของการตราพระราชกำหนด และเป็นการตราขึ้นโดยรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 และมาตรา 50 บัญญัติให้มีการจำกัดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวได้ และไม่ได้เป็นการกระทบกระเทือนสิทธิเสรีภาพตามมาตรา 48 และมาตรา 50 แต่ประการใด พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ฯ เพียงแต่บัญญัติวิธีการโอนสิทธิเรียกร้อง ให้แตกต่างไปจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่มีอยู่เพื่อให้ความสะดวกและรวดเร็วทันต่อการแก้ปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจเท่านั้น และบทบัญญัติของพระราชกำหนดนี้ ก็มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป มิได้ระบุเฉพาะเจาะจงบุคคลหรือบริษัทใดโดยเฉพาะ จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50	พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ฯ มาตรา 9 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และ มาตรา 50
10. นายสุจิต บุญบงการ	พิจารณาแล้ว เห็นว่า บทบัญญัติมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ฯ เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการโอนสิทธิเรียกร้องไม่ต้องบอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้ ไม่ได้มีข้อความที่เกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือนำไปสู่การปฏิบัติที่ไม่สมกับความเป็นมนุษย์ต่อบุคคลหรือล่วงละเมิดศักดิ์ศรีความเป็น	พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ฯ

	มนุษย์แต่อย่างใด การจำกัดสิทธิเสรีภาพของมาตรา 9 ดังกล่าว ซึ่งเป็นการโต้แย้งว่ามาตรานี้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 48 และมาตรา 50 นั้น เป็นเรื่องของความจำเป็นเนื่องจากการออกพระราชกำหนดบริษัทสินทรัพย์ฯ เป็นความจำเป็นเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อกอบกู้ความเชื่อมั่นของประชาชนต่อสถาบันการเงินให้กลับคืนมา และเป็นกฎหมายที่ออกมาบังคับใช้เป็นการทั่วไป ไม่ได้ใช้กับกรณีหนึ่งกรณีใดหรือบุคคลหนึ่งบุคคลใด ไม่ได้กระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพแต่อย่างใด เป็นบทบัญญัติที่มีผลกระทบต่อบริษัทเงินทุนที่ถูกสั่งระงับการดำเนินกิจการและที่เป็นลูกหนี้และผิดสัญญากู้ยืมเงิน ความเป็นหนี้ของลูกหนี้ยังคงมีเท่าเดิม นอกจากนั้น สิทธิบางประการที่ผู้ร้องโต้แย้ง ก็ไม่เป็นสิทธิที่รัฐธรรมนูญหรือศาลรัฐธรรมนูญรับรองไว้ นอกจากนั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ไม่ได้เป็นเรื่องการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม เพราะใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่ได้ใช้เฉพาะบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือบริษัทใดบริษัทหนึ่ง อนึ่ง ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยไว้แล้วในคำวินิจฉัยที่ 24/2544 อันเป็นกรณีของพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 ในกรณีดังกล่าวโต้แย้งว่า มาตรา 27 ซึ่งมีข้อความเกี่ยวกับการโอนสิทธิเรียกร้องโดยยกเว้นมาตรา 306 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งวินิจฉัยว่า มาตรา 27 ดังกล่าวไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 ไม่ขัดหรือแย้งแต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50	มาตรา 9 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และ มาตรา 50
11. นายสุจินดา ยงสุนทร	พิจารณาแล้ว เห็นว่า แม้จะถือว่าบทบัญญัติแห่งพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ฯ เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพจริง รัฐธรรมนูญเองก็บัญญัติให้มีการจำกัดสิทธิและเสรีภาพเช่นว่านั้นได้อยู่แล้ว ดังจะเห็นได้จากมาตรา 48 ส่วนมาตรา 50 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญก็บัญญัติให้สามารถ	พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์

	จำกัดเสรีภาพในการแข่งขันโดยเสรีได้โดยอาศัยอำนาจตามบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ และพระราชกำหนดฉบับนี้ก็มีวัตถุประสงค์ที่เพื่อแก้ไขปัญหาระบบสถาบันการเงิน และคุ้มครองผู้ฝากเงินและเจ้าหนี้ของสถาบันการเงินซึ่งเป็นเจ้าหนี้เดิมของร้อง และเพื่อเรียกความเชื่อมั่นในระบบสถาบันการเงินกลับคืนมา โดยยึดถือวิธีการและแนวทางสากลเช่นที่ประเทศอื่นยอมรับและปฏิบัติกันมา จึงเห็นว่า บทบัญญัติแห่งพระราชกำหนดฯ เข้าอยู่ในข่ายของข้อยกเว้นที่กำหนดไว้ในมาตรา 48 และมาตรา 50 ของรัฐธรรมนูญเอง ซึ่งบัญญัติให้มีการจำกัดสิทธิและเสรีภาพได้อยู่แล้ว ดังนั้น บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว จึงไม่มีข้อความใดที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 มาตรา 48 และมาตรา 50 จึงวินิจฉัยว่า 1) ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ที่จะพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 ทั้งฉบับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 2) มาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดดังกล่าวไม่มีข้อความใดที่ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญตาม 1)	ฯมาตรา 9 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และ มาตรา 50
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 และมาตรา 50 ซึ่งมาตรา 48 วรรคหนึ่ง เป็นสิทธิในทรัพย์สิน และมาตรา 50 วรรคหนึ่ง เป็นเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม ซึ่งในมาตรา 48 วรรคหนึ่ง มีความตอนท้ายว่า “ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ” หมายความว่า สิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน ย่อมถูกจำกัดได้โดยการบัญญัติกฎหมาย ส่วนมาตรา 50 วรรคสอง มีความตอนหนึ่งว่า “การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมายเฉพาะ เพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ...” หมายความว่า เสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมย่อมถูกจำกัดได้โดยการบัญญัติกฎหมาย	พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ฯ มาตรา 9 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29

	เฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้ การจำกัดสิทธิในทรัพย์สินตามมาตรา 48 และการจำกัดเสรีภาพในการประกอบกิจการ ฯลฯ ตามมาตรา 50 ก็จะต้องอยู่ภายใต้หลักและข้อยกเว้นของรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 ข้อเท็จจริงปรากฏว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารฯ ให้เหตุผลของการตราว่า เนื่องจากต้องมีการกำหนดมาตรการในลักษณะของการแก้ไขปัญหาสถาบันการเงินอย่างเป็นระบบตามแนวทางสากล และจัดตั้งองค์การของรัฐขึ้นเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินมาตรการดังกล่าว เพื่อแก้ไขฟื้นฟูฐานะของสถาบันการเงินตลอดจนช่วยเหลือผู้ฝากเงิน และเจ้าหนี้ที่สุจริตของสถาบันการเงิน สามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายให้แล้วเสร็จได้โดยเร็ว เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นแก่ผู้ซื้อทรัพย์สินอันเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจดังปรากฏตามเหตุผลในการประกาศใช้พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ฯ มาตรา 9 ที่ผู้ร้องอ้างว่าขัดรัฐธรรมนูญมาตราต่าง ๆ นั้น เป็นบทบัญญัติที่จำเป็นต้องมีขึ้นเพื่อให้มีการดำเนินการให้บรรลุตามเหตุผลของการตราพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ฯ และเป็นการตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 และ 50 ที่บัญญัติให้มีการจำกัดสิทธิเสรีภาพดังกล่าวได้ และไม่ได้เป็นการกระทบกระเทือนสิทธิและเสรีภาพตามมาตรา 48 และ 50 แต่ประการใด เพราะความเป็นหนี้ของลูกหนี้คงมีอยู่เท่าเดิมมิได้เพิ่มภาระหรือหน้าที่ใด ๆ แก่ลูกหนี้ ลูกหนี้ยังคงยกข้อต่อสู้ที่มีอยู่กับเจ้าหนี้เดิมขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ใหม่ที่รับโอนสิทธิเรียกร้องได้ พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ฯ เพียงแต่บัญญัติว่าการโอนสินทรัพย์ที่เป็นสิทธิเรียกร้องจากสถาบันการเงินไปให้บริษัทบริหารสินทรัพย์มีผลเป็นอันชอบด้วยกฎหมายทันที โดยไม่ต้องบอกกล่าวไปยังลูกหนี้อีก และบทบัญญัติของพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ฯ มาตรา 9 ตามคำร้อง ก็มีผลใช้บังคับกับบริษัททุกบริษัทที่โอนสินทรัพย์ที่เป็นสิทธิเรียกร้องให้แก่บริษัทบริหารสินทรัพย์ฯ จึงเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปเหมือนกันทุกบริษัทที่มีสภาพอย่างเดียวกัน มิใช่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการ	มาตรา 30 มาตรา 48 และ มาตรา 50

	เจาะจง เมื่อบริษัทบริหารสินทรัพย์ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เป็นไปตามเงื่อนไขของรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 มาตรา 48 และมาตรา 50 จึงเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 และมาตรา 27 จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50	
13. นายอนันต์ เกตุวงศ์	พิจารณาแล้ว เห็นว่า ข้อความของพระราชกำหนดบริหารสินทรัพย์ฯ มีเนื้อหาสาระทำนองเดียวกันกับมาตรา 27 ของพระราชกำหนดปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 เนื่องจากได้มีคำวินิจฉัยแล้วว่า มาตรา 27 ของพระราชกำหนดดังกล่าว ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 ตามคำวินิจฉัยที่ 24/2545 ลงวันที่ 4 มิถุนายน 2545 ด้วยเหตุผลเช่นเดียวกัน จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50	พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ฯ มาตรา 9 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และ มาตรา 50
14. นายอมร รักษาสัตย์	เห็นได้ว่า ผู้ร้องได้ร้องมาอย่างกว้าง ๆ ว่า มาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ฯ ในเรื่องการโอนสิทธิเรียกร้องที่เป็นสิทธิเรียกร้องของสถาบันการเงินไปให้บริษัทบริหารสินทรัพย์ โดยการโอนสิทธิเรียกร้องดังกล่าวไม่ต้องบอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้ เป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 นั้น	พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ฯ มาตรา 9 ไม่ขัดหรือ

	ผู้ร้องไม่สามารถอธิบายให้ชัดเจนได้ว่า ผลที่เกิดจากการจำกัดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวนั้น ก่อให้เกิดการกระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ร้องในแต่ละมาตราอย่างไรบ้าง เพราะถึงอย่างไรก็ตาม การโอนสิทธิเรียกร้องดังกล่าวก็มิได้ทำให้ผู้ร้องต้องมีหนี้สินเพิ่มขึ้น หนี้กู้ยืมเงินระหว่างผู้ร้องกับสถาบันการเงินและบริษัทบริหารสินทรัพย์ที่ได้รับซื้อมาจากสถาบันการเงินที่ผู้ร้องเป็นหนี้สัญญาเงินกู้ ก็ยังคงเหมือนเดิม ผู้ร้องยังคงต้องมีหน้าที่ต้องชำระหนี้ต่อโจทก์ อีกทั้งบทบัญญัติตามที่รัฐธรรมนูญได้ให้การรับรองสิทธิและเสรีภาพไว้ ได้บัญญัติถึงข้อสงวนที่รัฐสามารถออกกฎหมายมาจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้หลายกรณี ดังนั้น การที่รัฐได้บัญญัติให้การโอนสิทธิเรียกร้องจากสถาบันการเงินมายังบริษัทบริหารสินทรัพย์ โดยมิต้องบอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้นั้น ก็เป็นอำนาจที่รัฐสามารถกระทำได้ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากในขณะนั้นระบบเศรษฐกิจและสถาบันการเงินอยู่ในภาวะที่วิกฤต จึงจำเป็นที่ต้องออกกฎหมายมารองรับให้ทันต่อสถานการณ์ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาทางด้านระบบเศรษฐกิจ และสถาบันการเงินเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น แม้ในด้านความชอบธรรมควรจะได้มีการบอกกล่าวล่วงหน้าสักระยะเวลาหนึ่งเพื่อให้ลูกหนี้ได้มีโอกาสตกลงกับเจ้าหนี้เดิมก่อนตามเจตนาของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 306 ซึ่งต้องบอกกล่าวการโอนหนี้ก่อนหรือลูกหนี้จะได้ยินยอมด้วยในการโอนนั้น และการบอกกล่าวหรือความยินยอมต้องทำเป็นหนังสือ การยกเว้นการบอกกล่าวตามมาตรา 9 และการบอกกล่าวโดยทางระบบข่าวสารและหนังสือพิมพ์ก็ไม่เหมือนกับการบอกกล่าวเป็นหนังสือ จึงขัดกับประเพณีความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหนี้ลูกหนี้ที่ปฏิบัติกันมาช้านาน อนึ่ง บทบัญญัติในมาตรา 9 วรรคสามที่ว่า “ให้บริษัทบริหารสินทรัพย์บอกกล่าวการโอนสิทธิเรียกร้องไปยังลูกหนี้นับแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงตัวแทนเรียกเก็บและรับชำระหนี้” โดยไม่ระบุว่าต้องบอกกล่าวภายในระยะเวลาเท่าใดเป็นการให้โอกาสแก่บริษัทบริหารสินทรัพย์อย่างไม่มีกำหนด ซึ่งจะทำให้ลูกหนี้เสียเปรียบ จึงมีลักษณะใกล้เคียงกับการที่กฎหมายไม่ให้ความ	แย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และ มาตรา 50

	คุ้มครองแก่ประชาชนโดยเท่าเทียมกันตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 จึงเห็นว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 โดยชัดแจ้ง แต่มีลักษณะไม่ชอบธรรมบางประการดังกล่าวแล้วควรที่รัฐบาลและรัฐสภาจะพิจารณาแก้ไขปรับปรุงมาตรา 9 ต่อไป	
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	พิจารณาแล้ว พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ฯ มาตรา 9 เป็นเรื่องการโอนสินทรัพย์ที่เป็นสิทธิเรียกร้องจากสถาบันการเงินไปให้บริษัทบริหารสินทรัพย์หากบริษัทบริหารสินทรัพย์มอบหมายให้ผู้รับชำระหนี้เดิมเป็นตัวแทนเรียกเก็บและรับชำระหนี้ที่เกิดขึ้น การโอนสิทธิดังกล่าวไม่ต้องบอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 306 ก็ถือว่าเป็นการโอนโดยชอบแล้ว โดยหลักสิทธิเรียกร้องย่อมโอนกันได้ แต่จะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ลูกหนี้ หรือบุคคลภายนอกได้จะต้องบอกกล่าวการโอนเป็นหนังสือไปยังลูกหนี้ กรณีเป็นเรื่องหนี้ โอนสิทธิเรียกร้อง เป็นวิธีการที่จะปฏิบัติการชำระหนี้ ไม่ใช่เรื่องเกี่ยวกับสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน และเสรีภาพของบุคคลที่จะประกอบกิจการหรือในการประกอบอาชีพ เหตุผลที่ต้องออกพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ฯ เนื่องจากประเทศประสบภาวะวิกฤติทางการเงินและเศรษฐกิจหากไม่พิจารณาปรับปรุงกฎหมาย เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการแก้ปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ก็ไม่อาจแก้ปัญหาเศรษฐกิจและการเงินได้ เป็นกรณีฉุกเฉินและมีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้จึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้ขึ้น ยกเว้นเฉพาะเรื่องการบอกกล่าวการโอนเป็นหนังสือเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศให้กลับคืนสู่สภาพปกติโดยเร็ว ฯลฯ จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 ไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50	พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ฯ มาตรา 9 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และ มาตรา 50

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 40/2545 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 14 คน (คะแนนเสียง 14 : 0)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล				
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 14 คน	**ประเด็นหลัก** พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 หรือไม่		**คำวินิจฉัย** พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50	
	ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ	ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ	ไม่ขัด รธน. (ชอบด้วย รธน.)	ขัด รธน. (ไม่ชอบด้วย รธน.)
1. นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ	✓		✓	
2. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓		✓	
3. นายจิระ บุญพจนสุนทร	✓		✓	
4. นายจุมพล ณ สงขลา★	-	-	-	-
5. พลโท จุล อติเรก	✓		✓	
6. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	✓		✓	
7. นายผัน จันทรปาน	✓		✓	
8. นายมงคล สระฏัน	✓		✓	
9. นายศักดิ์ เตชาชาญ	✓		✓	
10. นายสุจิต บุญบงการ	✓		✓	
11. นายสุจินดา ยงสุนทร	✓		✓	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓		✓	
13. นายอนันต์ เกตุวงศ์	✓		✓	
14. นายอมร รักษาสัตย์	✓		✓	
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓		✓	
รวม	14	0	14	0

★ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย

41. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 41/2545

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 41/2545 (วันที่ 16 กรกฎาคม 2545) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 กรณีนายสุบิน พิพรพงษ์ ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ และจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

(พิจารณาวินิจฉัยว่า นายสุบิน พิพรพงษ์ ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ และจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ผู้ร้อง เสนอคำร้องลงวันที่ 4 เมษายน 2545 ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 กรณีนายสุบิน พิพรพงษ์ ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ และจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	ผู้ถูกร้องเป็นข้าราชการการเมืองตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. 2535 โดยได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายปิยะณัฐ วัชรา-ภรณ์) ในรัฐบาลพลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี ตามคำสั่งสำนัก นายกรัฐมนตรี ลงวันที่ 25 ธันวาคม 2539 ผู้ถูกร้องจึงเป็นข้าราชการการเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 291 (5) ต่อมามีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ 3 พฤศจิกายน 2540 ให้ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ตั้งแต่วันที่ 24 ตุลาคม 2540 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ประกาศใช้บังคับวันที่ 11 ตุลาคม 2540 ดังนั้นผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อผู้ร้องภายในระยะเวลาที่กำหนดตามรัฐธรรมนูญ

		มาตรา 292 กรณีพ้นจากตำแหน่งภายในวันที่ 9 พฤศจิกายน 2540 ซึ่งเมื่อตรวจสอบแล้วปรากฏว่า ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีเข้ารับตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่ง (เป็นบัญชีเดียวกัน) เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2540 และผู้ร้องตรวจสอบพบว่า การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องดำเนินการไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 วรรคสอง คือ ผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชีฯ พร้อมเอกสารประกอบ ซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินของตนเองและคู่สมรส รายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ได้แสดงไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินไม่ถูกต้องกับความจริง ผู้ร้องมีหนังสือถึงผู้ถูกร้องเพื่อให้ชี้แจงข้อเท็จจริงในเรื่องดังกล่าว รวม 4 ฉบับ ผู้ถูกร้อง ชี้แจงว่า ไม่ได้เป็นผู้จัดทำบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยตนเอง จึงไม่ทราบรายละเอียด และมีหนังสือชี้แจงเพิ่มเติมสรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องเป็นนักธุรกิจด้านอสังหาริมทรัพย์ ซื้อที่ดินมาแบ่งขายเป็นโครงการ ไม่อาจจำได้ว่ามีโฉนดใดบ้าง เพราะส่วนใหญ่ได้ขายและโอนไปแล้ว ที่เหลือก็ติดจำนอง ส่วนหนี้สินเงินกู้ เงินเบิกเกินบัญชีและตั๋วสัญญาใช้เงินบางธนาคารชำระหนี้หมดแล้วก็ปิดบัญชี ส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้และไม่มีการเคลื่อนไหวทางบัญชี รวมทั้งไม่ได้รับความร่วมมือจากธนาคารในการตรวจสอบ ผู้ร้องให้ผู้ถูกร้องมาชี้แจงข้อเท็จจริงอีกครั้งในเดือนมกราคม 2545 ผู้ถูกร้องก็ไม่มาชี้แจงข้อเท็จจริง ผู้ร้องจึงมีมติเป็นเอกฉันท์ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ และจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295

	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดมีว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ และจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ อันเป็นความผิดตาม รัฐธรรมนูญ มาตรา 295 หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องเป็นข้าราชการการเมือง ซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาตรา 292 วรรคหนึ่ง มาตรา 295 วรรคหนึ่ง พิจารณาแล้วข้อเท็จจริงฟังเป็นที่ยุติได้ว่า ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง เป็นบัญชีเดียวกันเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2540 และพบว่า การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องดำเนินการไม่ถูกต้อง ไม่เป็นไปตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 วรรคสอง ผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชีพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สิน จำนวน 4 รายการ คือ (1) สิ่งปลูกสร้างของตนเองมูลค่า 200,000,000 บาท (2) คู่มือการจดทะเบียนรถยนต์ของตนเองและคู่สมรสมูลค่า 8,000,000 บาท (3) เงินเบิกเกินบัญชีและเงินกู้ยืมจากธนาคารของตนเอง 60,000,000 บาท (4) เงินกู้จากสถาบันการเงินอื่นของตนเอง 400,000,000 บาท และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 (4) พบว่า รายการทรัพย์สินและหนี้สินที่แสดงไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินไม่ถูกต้องกับความเป็นจริง 4 รายการ คือ (1) เงินฝากธนาคาร ไม่ได้แสดงไว้ในบัญชี ฯ ทั้งของผู้ถูกร้องและคู่สมรส ผลการ ตรวจสอบพบว่า ผู้ถูกร้องมี 4 บัญชี 31,912.96 บาท คู่สมรสมี 1 บัญชี 45,599.64 บาท (2) หลักทรัพย์จดทะเบียนฯ ทั้งของผู้ถูกร้องและคู่สมรสไม่ได้แสดงไว้ในบัญชีฯ ผลการตรวจสอบพบว่า ผู้ถูกร้องมี 2 แห่ง 17,000 บาท คู่สมรสมี 1 แห่ง 2,000 บาท

		หลักทรัพย์อื่นก็เช่นเดียวกันไม่ได้แสดงไว้ในบัญชี ผลการตรวจสอบพบว่า ผู้ถูกร้องมี 1 แห่ง 11,540,000 บาท และคู่สมรสมี 1 แห่ง 11,440,000 บาท (3) ที่ดิน ผู้ถูกร้องไม่ระบุจำนวนแปลง 1,500,000,000 บาท (แนบโฉนดกรรมสิทธิ์ของตนเอง 1 แปลง ของบริษัทพิพรพงษ์ฯ 138 แปลง) คู่สมรสแสดงไว้ 9 แปลง ไม่ระบุมูลค่า ผลการตรวจสอบพบว่า ผู้ถูกร้องมี 34 แปลง คู่สมรสมี 24 แปลง (4) เงินเบิกเกินบัญชีฯ ผู้ถูกร้องไม่ระบุจำนวนแห่ง 60,000,000 บาท คู่สมรสไม่ได้แสดงไว้ ผลการตรวจสอบพบว่า ผู้ถูกร้องมี 2 แห่ง 15,205,198.56 บาท และคู่สมรสมี 3 แห่ง 162,538,654.23 บาท เมื่อผู้ร้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบ และให้โอกาสชี้แจงข้อเท็จจริง รวม 4 ครั้ง ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า ไม่ได้เป็นผู้จัดทำบัญชีฯ จึงไม่ทราบรายละเอียด และมีหนังสือชี้แจงเพิ่มเติมว่า ตนเองเป็นนักธุรกิจด้านอสังหาริมทรัพย์ ซื้อที่ดินมาแบ่งขายเป็นโครงการ ๆ ไม่อาจจำได้ว่ามีโฉนดใดบ้าง ส่วนใหญ่จะขายและโอนไปแล้วที่เหลือก็ติดจำนอง ส่วนหนี้สินเงินกู้ เงินเบิกเกินบัญชีและตั๋วสัญญาใช้เงิน นั้น บางธนาคารชำระหนี้หมดแล้ว ส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้และไม่มีการเคลื่อนไหว รวมทั้งไม่ได้รับความร่วมมือจากธนาคารในการตรวจสอบ นั้น คำชี้แจงและข้ออ้างของผู้ถูกร้องดังกล่าวไม่อาจรับฟังได้ และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้องนี้ไว้ และดำเนินกระบวนพิจารณาตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2541โดยให้โอกาสผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจง ผู้ถูกร้องก็มิได้ยื่นคำชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด จึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ ไม่ครบถ้วน อันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 วรรคสอง ถือได้ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ส่วนกรณีที่ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินไว้ไม่ตรงกับความเป็นจริงหลายรายการตามที่กล่าวข้างต้นนั้น เมื่อศาลรัฐธรรมนูญให้ชี้แจง ผู้ถูกร้องก็ไม่ชี้แจงถึงเหตุผลที่บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินไม่ตรง

		กับความเป็นจริง จึงถือได้ว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	รัฐธรรมนูญ มาตรา 291 วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาตรา 292 วรรคหนึ่ง และมาตรา 295
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ และจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ อันเป็นความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 หรือไม่
3. คำวินิจฉัย	จึงวินิจฉัยว่า นายสุบิน พิพรพงษ์ ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ และจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ อันเป็นความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295	
4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 15 คน โดยวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ และจงใจยื่นบัญชีฯ อันเป็นเท็จ จำนวน 10 คน และ ให้ยกคำร้อง 5 คน (คะแนนเสียง 11 : 5) ในจำนวน 5 คนนี้ วินิจฉัยว่า กรณีตามคำร้องไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 ผู้ถูกร้องจึงไม่มีความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 ให้ยกคำร้อง จำนวน 4 คน และต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 แต่ไม่อาจรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องมีเจตนาจงใจยื่นบัญชีฯ อันเป็นเท็จ ให้ยกคำร้อง จำนวน 1 คน 2) เริ่มวันที่ 4 เมษายน 2545 แล้วเสร็จ วันที่ 16 กรกฎาคม 2545 รวม 3 เดือน 12 วัน 3) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 120 ตอนที่ 38 ก วันที่ 6 พฤษภาคม 2546 ซึ่งเท่ากับ 9 เดือน 21 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 16 กรกฎาคม 2545)	

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 41/2545 (วันที่ 16 กรกฎาคม 2545) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 15 คน เรื่อง วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 กรณีนายสุบิน พิพรพงษ์ ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ และจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คือ **ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ และจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและ หนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิด ข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ อันเป็นความผิด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 หรือไม่**

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ	รัฐธรรมนูญ ได้บัญญัติไว้ว่า "มาตรา 291 ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง (1) นายกรัฐมนตรี (2) รัฐมนตรี (3) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (4) สมาชิกวุฒิสภา (5) ข้าราชการการเมืองอื่น (6) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ บัญชีตามวรรคหนึ่งให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบ ซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐาน	ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

	ที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย" "มาตรา 292 บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา 291 ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้ (1) ในกรณีที่เป็นการเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง (2) ในกรณีที่เป็นการพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง (3) ในกรณีที่บุคคลตามมาตรา 291 ซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้วตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดก ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (2) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย" "มาตรา 295 ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา 292 หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีการกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและ	

	ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแล้ว ให้นำบทบัญญัติมาตรา 97 มาใช้บังคับโดยอนุโลม" พิจารณาแล้ว ข้อเท็จจริงฟังได้ตามคำร้องว่า บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบที่ผู้ถูกร้องยื่นต่อผู้ร้อง เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2540 มีรายการทรัพย์สินและหนี้สินหลายรายการไม่ถูกต้องตามหลักฐานที่ผู้ร้องตรวจพบดังกล่าวแล้วข้างต้น ผู้ร้องได้ให้โอกาสผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริง รวม 4 ครั้ง แต่ผู้ถูกร้องได้ชี้แจงเพียงว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้เป็นผู้จัดทำบัญชีฯ ด้วยตนเอง ผู้ถูกร้องเป็นนักธุรกิจด้านอสังหาริมทรัพย์ ซื้อที่ดินมาแบ่งขายเป็นโครงการๆ จำไม่ได้ว่ามีโฉนดใดบ้าง เนื่องจากส่วนใหญ่ได้ขายและโอนไปแล้ว อีกทั้งไม่อาจชี้แจงแสดงเหตุผลได้ว่า บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินนั้นถูกต้องหรือไม่ถูกต้องอย่างไร นอกจากนี้ ศาลรัฐธรรมนูญก็ได้ให้โอกาสผู้ถูกร้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา แต่ผู้ถูกร้องก็ไม่ได้ยื่นคำชี้แจงแต่ประการใด พฤติการณ์ของผู้ถูกร้องดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ	
2. นายกระมล ทองธรรมชาติ	พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องจะเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญใหม่ ตั้งแต่วันที่ 11 ตุลาคม 2540 อันเป็นวันที่รัฐธรรมนูญปัจจุบันเริ่มใช้บังคับ แต่ผู้ถูกร้องได้พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองไปแล้ว ตั้งแต่วันที่ 24 ตุลาคม 2540 ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 355/2540 ลงวันที่ 3 พฤศจิกายน 2540 ก่อนครบกำหนดต้องยื่นบัญชีฯ ครั้งแรก ในวันที่ 9 พฤศจิกายน 2540 กรณีเข้ารับตำแหน่งทางการเมืองภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง ผู้ถูกร้องจึงไม่อยู่ในบังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 เนื่องจากผู้ถูกร้องอยู่ในตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญปัจจุบัน เพียง 14 วัน เท่านั้น และพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองไปก่อนครบกำหนดต้องยื่นบัญชีฯ ภายในสามสิบวัน หรือก่อนวันที่ 9	ให้ยกคำร้อง

	พฤศจิกายน 2540 อันเป็นวันที่ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ และหากผู้ถูกร้องยังดำรงตำแหน่งอยู่จนครบสามสิบวันถึง วันที่ 9 พฤศจิกายน 2540 และจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ หรือจงใจยื่นบัญชีฯ อันเป็นเท็จ ผู้ถูกร้องจะมีความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 และต้องพ้นจากตำแหน่งที่ดำรงอยู่ ตั้งแต่วันที่ 9 พฤศจิกายน 2540 แต่เมื่อผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งไปก่อนแล้ว จึงไม่มีตำแหน่งจะให้ผู้ถูกร้องพ้นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 ทั้งนี้ ตุลาการฝ่ายข้างน้อย 4 คน ซึ่งวินิจฉัยไม่รับคำร้องนี้ได้เคยวินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยกลางและคำวินิจฉัยส่วนตนที่ 20/2544 (กรณี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ถูกร้องว่าจงใจยื่นบัญชีฯ เท็จ มีข้อเท็จจริงซึ่งคล้ายกับกรณีของ นายสุบิน พิพรพงษ์ ผู้ถูกร้อง คือ พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองก่อนครบกำหนดต้องยื่นบัญชีฯ ครั้งแรกกรณีเข้ารับตำแหน่งภายในสามสิบวัน) ว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองก่อนครบสามสิบวัน กรณีเข้ารับตำแหน่งทางการเมือง ไม่อยู่ในบังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 ดังนั้น แม้ว่าบัญชีฯ ที่ผู้ถูกร้องยื่นต่อผู้ร้องเป็นเท็จ ผู้ถูกร้องก็ไม่มีความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 อย่างไรก็ตาม ผู้ร้องยังคงมีอำนาจที่จะดำเนินคดีอาญากับผู้ถูกร้องฐานแจ้งเท็จต่อเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 137 จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรณี นายสุบิน พิพรพงษ์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ และจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้องเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295	
3. นายจิระ บุญพจนสุนทร	ข้อเท็จจริงได้ความตามทางพิจารณาของผู้ร้องว่า ผู้ร้องตรวจพบรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ผู้ถูกร้องได้แสดงไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินไม่ตรงกับความเป็นจริงหลายประการ ผู้ร้องและศาลรัฐธรรมนูญได้ให้โอกาสผู้ถูกร้องชี้แจงเกี่ยวกับเรื่องที่ถูกร้องหลายครั้ง แต่ผู้ถูกร้องไม่กล่าวแก้ให้ฟังได้เป็นอย่างอื่น โดยชี้แจงต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพียงว่าไม่ได้ทำบัญชีด้วยตนเอง จึงไม่ทราบข้อเท็จจริง ซึ่งรับฟังไม่ได้	ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ

	จึงฟังว่า ผู้ถูกร้องในฐานะข้าราชการการเมืองจงใจฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จและปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 จึงวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องในฐานะข้าราชการการเมือง จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จและปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295	
4. นายจุมพล ณ สงขลา	พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า แม้ผู้ถูกร้องจะมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ แต่ผู้ถูกร้องจะมีความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 หรือไม่ จะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขหรือหลักเกณฑ์ที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 295 บัญญัติไว้เท่านั้น ไม่อาจตีความหรือขยายความเป็นอย่างอื่นได้ เนื่องจากบทบัญญัติดังกล่าว ใช้ถ้อยคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใด” โดยอาจเทียบเคียงได้กับคำว่า “ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน” ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 147 ถึง มาตรา 166 ซึ่งมีความหมายว่า ขณะกระทำผิดหรือขณะความผิดเกิดขึ้น ผู้นั้นยังเป็นเจ้าพนักงานหรือยังดำรงตำแหน่งทางการเมืองอยู่ เมื่อปรากฏว่าในระหว่างที่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ครั้งแรก คือ ภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง ผู้ถูกร้องได้พ้นจากตำแหน่งไปก่อนครบกำหนดเวลาดังกล่าว ผู้ถูกร้องจึงไม่อาจมีความผิดฐานจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ในกรณีเข้ารับตำแหน่ง เพราะกรณีไม่ต้องด้วยองค์ประกอบของรัฐธรรมนูญ มาตรา 292 (1) ประกอบมาตรา 295 วรรคหนึ่ง การยื่นบัญชีฯ ของผู้ถูกร้องในคดีนี้ จึงเป็นการยื่นเมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้ว ซึ่งแม้จะเป็นเท็จหรือมีการปกปิดข้อเท็จจริงฯ ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กล่าวหาก็ตาม ผู้ถูกร้องก็ไม่อาจมีความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 วรรคหนึ่งได้ เพราะขณะยื่นหรือขณะกระทำผิดผู้ถูกร้องมิได้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองแล้ว เหตุผลต่างๆ ในกรณีเช่นเดียวกันนี้ผู้วินิจฉัยได้กล่าวไว้โดยละเอียดในคำวินิจฉัยส่วนของตนที่ 20/2544 ลงวันที่ 3 สิงหาคม 2544 ระหว่างคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้องกับพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ผู้ถูกร้อง จึงไม่ขอนำมากล่าวอีก	ให้ยกคำร้อง

	จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	
5. พลโท จุล อติเรก	พิจารณารายการทรัพย์สินและหลักทรัพย์ที่ไม่ได้แสดงรายการนั้น บางรายการไม่ถูกต้อง บางรายการไม่ครบถ้วนเป็นจำนวนมาก แม้ผู้ถูกร้องจะไม่ได้ทำบัญชีเองก็ควรจะต้องรู้ว่า ถูกต้องและครบถ้วนหรือไม่ครบถ้วนอย่างไร ผู้ถูกร้องอ้างลอย ๆ นั้น เป็นการกล่าวโดยไม่มีหลักฐานสนับสนุนให้เชื่อได้ การที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีโดยแสดงรายการไม่ถูกต้อง หรือแสดงรายการไม่ครบถ้วนดังกล่าวนั้น เชื่อว่าผู้ถูกร้องรู้รายละเอียดของทรัพย์สินที่แสดงบัญชีฯ ดี จึงเห็นว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชี โดยแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินไม่ถูกต้องจริง เป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 กรณียื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงอันควรแจ้งให้ทราบ จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า นายสุบิน พิพรพงษ์ ผู้ถูกร้อง จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295	ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ
6. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	คดีนี้ตามคำร้องได้ความว่า ผู้ถูกร้องได้ชี้แจงข้อเท็จจริงอันเป็นข้อบกพร่องต่อผู้ร้องแล้วว่า ผู้ถูกร้องไม่อาจดำเนินการแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นต่อผู้ร้องได้ รูปคดีจึงต่างกับกรณีที่ผู้ถูกร้องไม่ชี้แจงข้อบกพร่องในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นต่อผู้ร้องเลย ไม่ว่าจะเป็นในชั้นผู้ร้องและชั้นศาลรัฐธรรมนูญ ดังนั้น จึงเห็นว่า เป็นหน้าที่ของผู้ร้องจะต้องนำสืบพยานหลักฐานให้ได้ความชัดเจนว่า บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องมีข้อบกพร่องตามคำร้องจริง ซึ่งอาจแสดงเจตนาของผู้ถูกร้องว่ามีเจตนาจงใจปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ เพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ หรือทำให้การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของผู้ร้องไม่มีประสิทธิภาพ เมื่อไม่ปรากฏว่า ผู้ร้องได้แสดงพยานหลักฐานซึ่งแสดงถึงข้อบกพร่องในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ร้อง	ผู้ถูกร้องไม่จงใจยื่นบัญชีฯ อันเป็นเท็จ ให้ยกคำร้อง

	ข้อเท็จจริงจึงไม่อาจรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องมีเจตนาจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ศาล จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องของผู้ร้อง	
7. นายผัน จันทรปาน	เห็นว่า ผู้ที่พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองไปก่อน การยื่นรายการแสดงบัญชีฯ เป็นการยื่นในฐานะบุคคลธรรมดา ไม่ใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง จึงนำมาตรา 295 แห่งรัฐธรรมนูญมาใช้บังคับมิได้ ดังปรากฏในคำวินิจฉัยที่ 20/2544 ลงวันที่ 3 สิงหาคม 2544 การลงโทษผู้ถูกร้องในกรณีนี้หากมีข้อเท็จจริงฟังได้ว่า เป็นการจงใจยื่นบัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบก็สามารถดำเนินการทางกฎหมายอาญาได้ จึงให้ยกคำร้อง	ให้ยกคำร้อง
8. นายมงคล สระฏัน	พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีฯ ดังกล่าว คณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้องตรวจพบว่า ผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชีพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินจำนวน 4 รายการ*และตรวจพบว่า รายการทรัพย์สินและหนี้สินที่แสดงไว้ในบัญชีฯ ไม่ถูกต้องกับความเป็นจริง ผู้ร้องได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบ และให้โอกาสชี้แจงข้อเท็จจริง รวม 4 ครั้ง ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า ไม่ได้เป็นผู้จัดทำบัญชีฯ จึงไม่ทราบรายละเอียดและได้มีหนังสือชี้แจงเพิ่มเติมว่า ตนเองเป็นนักธุรกิจด้านอสังหาริมทรัพย์ ซื้อที่ดินมาแบ่งขายเป็นโครงการ ๆ ไม่อาจจำได้ว่ามีโฉนดใดบ้าง ส่วนใหญ่จะขายและโอนไปแล้วที่เหลือก็ติดจำนอง ส่วนหนี้สินเงินกู้ เงินเบิกเกินบัญชีและตั๋วสัญญา บางธนาคารชำระหนี้หมดแล้ว ส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้และไม่มีการเคลื่อนไหว รวมทั้งไม่ได้รับความร่วมมือจากธนาคารในการตรวจสอบ คำชี้แจงของผู้ถูกร้องดังกล่าวเป็นข้ออ้างที่ฟังไม่ขึ้น เมื่อผู้ร้องเชิญผู้ถูกร้องไปชี้แจงข้อเท็จจริงอีกครั้งในเดือนมกราคม 2545 แต่ผู้ถูกร้องก็ไม่ยอมชี้แจง และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้องของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และเปิดโอกาสให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจง ผู้ถูกร้องก็มิได้ยื่นคำชี้แจงแต่อย่างใด	จงใจไม่ยื่นบัญชีฯ และจงใจยื่นบัญชีด้วยข้อความอันเป็นเท็จ

	ข้อเท็จจริง จึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ให้ครบถ้วน และผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า นายสุบิน พิพรพงษ์ ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ และจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295	
9. นายศักดิ์ เตชาชาญ	พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องได้พ้นจากตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 24 ตุลาคม 2540 ก่อนกำหนดเวลาตามมาตรา 292 วรรคหนึ่ง (1) ของรัฐธรรมนูญจะครบกำหนดให้ต้องยื่นบัญชีแล้ว ผู้ถูกร้องจึงมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ในช่วงระยะเวลาที่เหลือตามมาตรา 292 วรรคหนึ่ง (1) อีกต่อไป การยื่นบัญชีฯ เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2540 ของผู้ถูกร้อง จึงมิใช่การยื่นบัญชีฯ ของผู้ดำรงตำแหน่ง เพราะในวันที่ยื่นผู้ถูกร้องไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งมีหน้าที่ต้องยื่นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 ประกอบมาตรา 292 วรรคหนึ่ง (1) ไม่อาจวินิจฉัยชี้ขาดให้ผู้ถูกร้องซึ่งพ้นจากตำแหน่งไปก่อนแล้ว ต้องพ้นตำแหน่งซ้ำซ้อนได้อีก กรณีตามคำร้องไม่ต้องด้วยบทบัญญัติของมาตรา 295 วรรคหนึ่ง แห่งรัฐธรรมนูญ กรณีจึงไม่จำต้องวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบหรือไม่อีกต่อไป จึงวินิจฉัยชี้ขาดให้ยกคำร้อง	กรณีตามคำร้องไม่ต้องด้วยบทบัญญัติของมาตรา 295 วรรคหนึ่ง จึงไม่จำต้องวินิจฉัยว่าผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีฯ หรือไม่ ให้ยกคำร้อง
10. นายสุจิต บุญบงการ	เห็นว่า ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งจริง แต่ไม่ได้ยื่นเอกสารประกอบ อันเป็นสำเนาพิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินของตนและของคู่สมรส จึงวินิจฉัยว่า จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ตามนัยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 12/2543 วันที่ 17 มีนาคม 2543 กรณีของนายสุขุม เชิดชื่น	ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ และจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความ

	นอกจากนั้น ยังปรากฏว่า รายการทรัพย์สินและหนี้สินที่แสดงไว้ในบัญชีฯ ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริงหลายรายการ ทั้งเงินฝากธนาคาร เงินเบิกเกินบัญชี และหลักทรัพย์อื่น ๆ รวมทั้งที่ดิน แม้ว่าผู้ถูกร้องจะชี้แจงว่า ตนไม่ได้เป็นผู้จัดทำบัญชีเอง จึงไม่ทราบรายละเอียด และเป็นนักธุรกิจด้านอสังหาริมทรัพย์ ซื้อที่ดินมา แล้วแบ่งขายเป็นโครงการ ๆ ไม่อาจจำได้นั้นรับฟังไม่ได้ เนื่องจากผู้ถูกร้องเป็นนักธุรกิจด้านอสังหาริมทรัพย์ ย่อมต้องทราบดีว่าที่ดินของตนแปลงใดบ้างที่ได้ขายไปแล้ว และแปลงใดที่ยังไม่ได้ขาย นอกจากนั้นตนเองต้องเป็นผู้ลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย จึงวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ	อันเป็นเท็จ
11. นายสุจินดา ยงสุนทร	เห็นว่า การที่ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นเอกสารประกอบ ซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สิน และรถยนต์ รวมทั้งเงินกู้จากสถาบันการเงินจำนวนเป็นร้อย ๆ ล้านบาทโดยมิได้ชี้แจงเหตุผลที่ตนไม่ได้ยื่นเอกสารเหล่านั้นให้เป็นที่พอใจแก่ผู้ร้อง และไม่ได้ชี้แจงข้อเท็จจริงต่อศาลรัฐธรรมนูญแต่อย่างไรนั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นกรณีที่ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ การที่ผู้ถูกร้องได้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ไม่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริงในรายการที่ดินและเงินเบิกเกินบัญชีของตนเองและคู่สมรส คำชี้แจงของผู้ถูกร้อง พิจารณาแล้ว เห็นว่าไม่มีน้ำหนักพอเชื่อถือได้ นอกจากนั้น ผู้ถูกร้องไม่ยอมรับคำเชิญของผู้ร้องให้มาชี้แจงข้อเท็จจริงในเรื่องเหล่านี้เมื่อเดือนมกราคมปีนี้ จึงวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินที่ได้แสดงไว้ในบัญชีที่ยื่น และจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ	ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ และจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ

12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นเอกสารประกอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินตามบทบัญญัติมาตรา 291 วรรคสอง และแสดงทรัพย์สินและหนี้สินตามบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินไม่ตรงกับความจริง อีกทั้งมิได้ชี้แจงแสดงเหตุผลต่อศาลรัฐธรรมนูญว่าเหตุใดทรัพย์สินและหนี้สินตามบัญชีฯ จึงไม่ตรงกับความจริง แสดงว่า ผู้ถูกร้องมีเจตนาทำบัญชีฯ ให้ไม่ตรงกับความเป็นจริง จึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ เมื่อได้วินิจฉัยแล้วว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบแล้วเช่นนี้ จึงไม่จำต้องวินิจฉัยว่า การที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งมาในฉบับเดียวกันอีกทั้งไม่ยื่นเอกสารประกอบและยื่นเมื่อเกินกำหนดเวลา 30 วันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่งแล้วเช่นนี้ จะเป็นการจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งตามประเด็นที่หนึ่งด้วยหรือไม่นั้นอีก จึงวินิจฉัยว่า นายสุบิน พิพรพงษ์ ผู้ถูกร้อง จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบในกรณีพ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295	ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ
13. นายอนันต์ เกตุวงศ์	พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งช้ากว่ากำหนด 1 วัน นอกจากนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังตรวจพบว่าการยื่นบัญชีฯ ของผู้ถูกร้องไม่ถูกต้องตามมาตรา 291 วรรคสอง คือ ไม่ยื่นบัญชีฯ พร้อมเอกสารประกอบ อันได้แก่ สำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินหลายรายการ ทั้งยังแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินไม่ถูกต้องตามความเป็นจริงอีกด้วย แม้คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะได้แจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงรวม 4 ครั้ง แต่ผู้ถูกร้องก็มิได้ดำเนินการให้ถูกต้อง ส่วนคำชี้แจงของผู้ถูกร้องก็ไม่ได้ตอบประเด็นปัญหาอย่างครบถ้วนชัดเจน จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการ	ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ และจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ

	ทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ และจงใจยื่นบัญชีฯด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลา 5 ปี นับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจพบ คือ วันที่ 7 มีนาคม 2545	
14. นายอมร รักษาสัตย์	ตามหลักฐานเอกสารเป็นที่ยุติได้ว่า นายสุบิน พิพรพงษ์ เป็นข้าราชการการเมืองซึ่งมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่ง หรือพ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 แต่นายสุบิน พิพรพงษ์ ซึ่งถือได้ว่าได้เข้ารับตำแหน่งในวันที่รัฐธรรมนูญประกาศใช้เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2540 มิได้ยื่นบัญชีฯ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 292 (1) นับเป็นความผิดได้สถานหนึ่ง สำหรับกรณีที่พ้นจากตำแหน่ง นายสุบิน พิพรพงษ์ ได้ยื่นบัญชีฯ แต่ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจพบว่า การยื่นดังกล่าว (1) มีเอกสารประกอบไม่ครบถ้วน และ (2) มีรายการที่มิได้แจ้งให้ทราบหรือไม่เป็นไปตามความเป็นจริงหลายรายการ โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ให้โอกาสนายสุบิน พิพรพงษ์ ชี้แจงถึง 4 ครั้ง เพราะรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 วรรคหนึ่ง ระบุไว้ชัดเจนว่าต้องยื่นบัญชีฯ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง (รวมทั้งพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว 1 ปี ตามมาตรา 292 วรรคสอง) เพื่อประโยชน์ที่จะใช้พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินและการเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินฯ ในขณะดำรงตำแหน่งหรือพ้นไปใหม่ ๆ แม้นายสุบิน พิพรพงษ์ ได้ชี้แจงต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าตนเองไม่ใช่ผู้จัดทำบัญชีเองก็ดี ตนเป็นนักธุรกิจด้านอสังหา-ริมทรัพย์ ซึ่งมีทรัพย์สินเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาก็ดี เป็นคำชี้แจงที่ไม่สามารถรับฟังได้ว่า ไม่ได้จงใจไม่ยื่นบัญชีฯ การยื่นบัญชีฯ ครั้งที่สองจึงเป็นการฝ่าฝืน มาตรา 295 ทั้งสองประการ คือ 1) การยื่นเอกสารประกอบของนายสุบิน พิพรพงษ์ ไม่ถูกต้องครบถ้วนถือได้ว่าเป็นการไม่ได้ยื่นตามมาตรา 291 วรรคสอง 2) จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จและปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ	ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ และจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ

	อนึ่ง เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้ให้โอกาสนายสุบิน พิพรพงษ์ ชี้แจงหลายครั้งนายสุบิน พิพรพงษ์ ก็มิได้ชี้แจง จึงสรุปข้อเท็จจริงเป็นที่ยุติได้ว่า นายสุบิน พิพรพงษ์ (1) มิได้ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งจริง และ (2) ในกรณีการยื่นบัญชีฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งก็ยื่นไม่ครบถ้วนและสิ่งที่ยื่นมามีลักษณะเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ จึงวินิจฉัยว่า นายสุบิน พิพรพงษ์ กระทำการฝ่าฝืนมาตรา 295 ประกอบกับมาตรา 291 และมาตรา 292 ต้องให้พ้นจากตำแหน่งไปนับแต่วันที่ตรวจพบ คือ วันที่ 7 มีนาคม 2545 ต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง	
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	เห็นว่า ในชั้นพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ถูกร้องไม่ได้ชี้แจงข้อเท็จจริงแก้ข้อกล่าวหาแต่อย่างใด และในชั้นพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ตรวจสอบบัญชีฯ ที่ผู้ถูกร้องยื่นก็พบว่าผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชีพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินจำนวน 4 รายการ และคณะกรรมการ ป.ป.ช. พบว่า รายการทรัพย์สินและหนี้สินที่แสดงไว้ในบัญชีฯ ไม่ถูกต้องกับความเป็นจริง 4 รายการ เมื่อเปิดโอกาสให้ชี้ในชั้นพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ถูกร้องก็อ้างว่า ทำธุรกิจเกี่ยวกับที่ดินมากแปลง ไม่อาจจำโฉนดได้ว่าอยู่เท่าใด โฉนดอะไรบ้าง การติดต่อกับธนาคารก็มีหลายแห่งชำระหนี้บ้างแล้ว และบางธนาคารก็ไม่มีการเคลื่อนไหวทางบัญชี และในที่สุดก็อ้างว่า ธนาคารไม่ให้ความร่วมมือในการตรวจสอบบัญชีก่อนยื่นบัญชีฯ เห็นว่า เป็นข้ออ้างที่ไม่มีน้ำหนักสามารถหักล้างข้อกล่าวหาของผู้ร้องได้ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ จึงวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ผู้ร้องทราบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295	ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ และจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 41/2545 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 15 คน (คะแนนเสียง 10 : 5)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล						
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 15 คน	ประเด็นหลัก: ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ และจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบอันเป็นความผิด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 หรือไม่				คำวินิจฉัย: ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ และจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงอันเป็นความผิดตารัฐธรรมนูญ มาตรา 295	
	อยู่ในบังคับ ม. 295			ไม่อยู่ในบังคับ ม. 295 ให้ยกคำร้อง	อยู่ในบังคับ ม. 295 / จงใจไม่ยื่นบัญชีฯ และจงใจยื่นบัญชีฯด้วยข้อความอันเป็นเท็จ (ไม่ชอบด้วย รธน.)	ไม่ต้องด้วย ม. 295 ให้ยกคำร้อง (ชอบด้วย รธน.)
	จงใจไม่ยื่นบัญชีฯ	จงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ	ข้อเท็จจริงไม่เพียงพอ / ยกคำร้อง			
1. นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ		✓			✓	
2. นายกระมล ทองธรรมชาติ				✓		✓
3. นายจิระ บุญพจนสุนทร		✓			✓	
4. นายจุมพล ณ สงขลา				✓		✓
5. พลโท จุล อติเรก		✓			✓	
6. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์			✓			✓★
7. นายผัน จันทรปาน				✓		✓
8. นายมงคล สระฏัน	✓				✓	
9. นายศักดิ์ เตชาชาญ				✓		✓
10. นายสุจิต บุญบงการ	✓				✓	
11. นายสุจินดา ยงสุนทร	✓				✓	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์		✓			✓	
13. นายอนันต์ เกตุวงศ์	✓				✓	
14. นายอมร รักษาสัตย์	✓				✓	
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓				✓	
รวม	10		1	4	10	5

★อยู่ในบังคับมาตรา 295 แต่ไม่อาจรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องมีเจตนาจงใจยื่นบัญชีฯ อันเป็นเท็จ จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง

42. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 42/2545

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 42/2545 (วันที่ 18 กรกฎาคม 2545) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคโบราณรักษ์ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง

(พิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคโบราณรักษ์ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ยื่นคำร้องลงวันที่ 30 เมษายน 2545 ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคโบราณรักษ์ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคโบราณรักษ์เป็นพรรคการเมือง เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2544 ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 บัญญัติว่า "ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชี รายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา" ตามทะเบียนสมาชิกพรรคโบราณรักษ์มีสมาชิก 5,671 คน แต่จากการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพบว่า มีสมาชิกกิตติมศักดิ์ 2,950 คน ที่พรรคโบราณรักษ์อ้างว่าเป็นสมาชิกของพรรคที่รวมอยู่ในจำนวน 5,671 คน นั้นด้วย โดยไม่ได้สมัครเป็นสมาชิกของพรรค เพียงพรรคโบราณรักษ์มีหนังสือส่งไปรษณีย์เชื้อเชิญบุคคลเข้าเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ ภายหลังได้ตรวจสอบเอกสารหลักฐานการรับสมาชิกพรรคและทะเบียนสมาชิกพรรค ประเภทกิตติมศักดิ์ที่พรรคโบราณรักษ์จัดส่งให้นายทะเบียน

		พรรคการเมืองเพื่อประกอบการพิจารณาแล้วเห็นว่า คำชี้แจงของพรรคโบราณรักษ์ไม่สามารถยืนยันได้ว่า การแสดงเจตนาของพรรคที่ได้เชิญผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 1 อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 2,950 คน เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของพรรคโบราณรักษ์นั้นไปถึงผู้รับการแสดงเจตนาหรือไม่ และผู้ที่ได้รับเชิญเป็นสมาชิกพรรคได้รับทราบ และไม่คัดค้านหรือไม่ การที่พรรคโบราณรักษ์นารายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่พรรคโบราณรักษ์ส่งหนังสือ เชิญทั้ง 2,950 คน เสนอที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรค เพื่อมีมติรับเป็นสมาชิกพรรคประเภทกิตติมศักดิ์ โดยมีเพียงหลักฐานการส่งหนังสือและเชื่อว่าได้รับหนังสือแล้ว เนื่องจากไปรษณีย์ไม่ส่งคืน และไม่มีผู้คัดค้านกรณีดังกล่าว พรรคโบราณรักษ์ได้กล่าวอ้างขึ้นเองเพื่อถือเอาประโยชน์ ผู้ได้รับเชิญ 2,950 คน จึงยังไม่เป็นสมาชิกพรรคโบราณรักษ์ตามข้อบังคับพรรคโบราณรักษ์ พ.ศ. 2544 ข้อ 35 เมื่อสมาชิกพรรคมีไม่ครบ 5,000 คน จึงไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 เป็นเหตุให้ยุบพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5)
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	พิจารณาแล้วเห็นว่า การเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ และแสดงเจตนาเข้าเป็นสมาชิกพรรคโดยชัดแจ้ง ซึ่งตามข้อเท็จจริงจะรับฟังได้ตามคำชี้แจงของพรรคโบราณรักษ์ว่า พรรคโบราณรักษ์ได้เชื้อเชิญบุคคลในท้องที่อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 2,950 คน เข้าเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของพรรค แต่ไม่ปรากฏว่า ผู้ถูกเชื้อเชิญได้แสดงเจตนาสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรค จึงไม่อาจถือว่า บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกพรรคตามความหมายที่กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 ดังนั้นเมื่อหักจำนวน 2,950 คน ออกจากยอดสมาชิกพรรคแล้วเท่ากับพรรคโบราณรักษ์มีสมาชิกพรรคไม่ครบจำนวนตามที่กฎหมายกำหนด จึงฟังได้ว่า ภายในระยะเวลา 180 วันนับแต่วันที่ 14 สิงหาคม 2544 ซึ่งเป็นวันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคโบราณรักษ์ พรรคโบราณรักษ์ไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกพรรค

		ตั้งแต่ 5,000 คนขึ้นไป กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5)
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 และมาตรา 65 วรรคหนึ่งและวรรคสอง
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคโบราณรักษ์ ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่
3. คำวินิจฉัย	อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคโบราณรักษ์	
4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 15 คน โดยวินิจฉัยให้ยุบพรรคโบราณรักษ์ 14 คน และให้ยกคำร้อง 1 คน (คะแนนเสียง 14 : 1) 2) เริ่มวันที่ 30 เมษายน 2545 แล้วเสร็จ วันที่ 18 กรกฎาคม 2545 รวม 2 เดือน 18 วัน 3) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 120 ตอนที่ 38 ก วันที่ 6 พฤษภาคม 2546 ซึ่งเท่ากับ 9 เดือน 19 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 18 กรกฎาคม 2545)	

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 42/2545 (วันที่ 18 กรกฎาคม 2545) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 15 คน เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคโบราณรักษ์ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คือ **กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคโบราณรักษ์ ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่**

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ	**พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 บัญญัติไว้ว่า** **"มาตรา 29 ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา"** **"มาตรา 65 พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้** **(1) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง** **(2) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน** **(3) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด 5** **(4) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง** **(5) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 25 มาตรา 26 มาตรา 29 มาตรา 35 หรือมาตรา 62** **เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่า พรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (1) (2) (3) หรือ (5) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้อง**	ให้ยกคำร้อง

	ของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น **ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา"** พิจารณาแล้ว โดยที่ผู้ถูกร้องมีข้อต่อสู้ในชั้นการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ กรณีของผู้ถูกร้องจึงเป็นกรณีที่มีปัญหาหรือข้อโต้แย้งเกิดขึ้นตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 145 วรรคหนึ่ง (3) แต่เนื่องจากผู้ร้องมิได้แจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกร้องทราบ และให้โอกาสผู้ถูกร้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ผู้ถูกร้องจึงไม่ทราบข้อกล่าวหา และไม่มีโอกาสชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาในชั้นการพิจารณาของผู้ร้อง เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงไม่มีการวินิจฉัยชี้ขาดข้อโต้แย้งดังกล่าวโดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 145 วรรคหนึ่ง (3) อันเป็นเหตุให้การพิจารณาความผิดของผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ในชั้นการพิจารณาของผู้ร้องไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 145 วรรคหนึ่ง (3) ซึ่งเป็นบทบัญญัติว่าด้วยวิธีพิจารณาซึ่งตราขึ้นเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพทางการเมืองของบุคคล จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องและคำร้องเพิ่มเติมของผู้ร้อง	
2. นายกระมล ทองธรรมชาติ	พิจารณาแล้ว เห็นว่า เมื่อพรรคโบราณรักษ์ไม่สามารถหาสมาชิกได้ครบห้าพันคน ภายใน 180 วัน นับแต่วันได้รับจดแจ้งตามมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรค ตามนัยมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) จึงวินิจฉัยให้สั่งยุบพรรคโบราณรักษ์ ตามมาตรา 65วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541	ให้สั่งยุบพรรคโบราณรักษ์
3. นายจิระ บุญพจนสุนทร	แม้ข้อเท็จจริงจะรับฟังได้ตามคำชี้แจงของผู้ถูกร้องว่า ผู้ถูกร้องได้เชื้อเชิญบุคคลในท้องที่อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 2,950 คนเข้าเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของพรรค ผู้ถูกร้องก็	ให้ยุบพรรคโบราณ

	ตาม แต่ไม่ปรากฏว่าผู้ถูกเชื้อเชิญได้แสดงเจตนาสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรค จึงไม่อาจถือว่าบุคคลจำนวนดังกล่าวเป็นสมาชิกพรรคตามความหมายที่กำหนดไว้ในมาตรา 29 เมื่อหักจำนวน 2,950 คนออกจากยอดสมาชิกพรรคแล้ว เท่ากับพรรคผู้ถูกร้องมีสมาชิกพรรคเพียง 2,721 คน และไม่ปรากฏว่าพรรคผู้ถูกร้องได้ดำเนินให้มีสมาชิกพรรคเพิ่มเติมจากจำนวนดังกล่าวให้ได้รวมแล้วไม่น้อยกว่า 5,000 คน ภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด จึงฟังว่าภายใน 180 วันนับแต่วันที่ 14 สิงหาคม 2544 ซึ่งเป็นวันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคผู้ถูกร้อง พรรคผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกพรรคตั้งแต่ 5,000 คนขึ้นไป เป็นเหตุให้ต้องถูกยุบพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 (5) ซึ่งเป็นหน้าที่ของนายทะเบียนพรรคการเมืองต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 65 วรรคสอง โดยไม่จำต้องผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และไม่ใช่กรณีที่ต้องดำเนินการในศาลปกครองดังที่ผู้ถูกร้องเข้าใจและโต้แย้งไว้ จึงวินิจฉัยให้ยุบพรรคโบราณรักษ์ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 ประกอบด้วยมาตรา 65 วรรคสอง	รักษ์
4. นายจุมพล ณ สงขลา	พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า แม้พรรคโบราณรักษ์จะปฏิบัติตามข้อบังคับพรรคโบราณรักษ์ ข้อ 35 ก็ตาม เมื่อปรากฏว่าผู้ที่ได้รับเชิญให้เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของพรรคโบราณรักษ์ จำนวน 2,950 คน มิได้ตอบรับมายังพรรคโบราณรักษ์แม้แต่คนเดียว จึงเท่ากับว่ามิได้มีผู้ทำคำสนองไปยังผู้เสนอ (พรรคโบราณรักษ์) สัญญาจึงไม่อาจเกิดขึ้นได้ตามหลักการทำสัญญาทั่วไป ผู้รับเชิญจำนวนดังกล่าวจึงยังไม่อาจมีฐานะเป็นสมาชิกพรรคโบราณรักษ์ตามกฎหมายการกระทำและข้อบังคับพรรค ข้อ 35 จึงเป็นการกำหนดขึ้นเพื่อประโยชน์ของพรรคเพียงฝ่ายเดียว โดยมิได้คำนึงถึงเจตนาของผู้ที่ได้รับเชิญว่ามีความสมัครใจที่จะเป็นสมาชิกพรรคหรือไม่ ดังนั้น สมาชิกกิตติมศักดิ์ตามข้อบังคับพรรคฯ ข้อ 35 ในกรณีนี้ จึงมิใช่สมาชิกพรรคโบราณรักษ์ตามความหมายของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541	ให้ยุบพรรคโบราณรักษ์

	มาตรา 29 ที่พรรคโบราณรักษ์จะต้องดำเนินการให้มีขึ้นตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไปภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับตั้งแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง กรณีตามคำร้องจึงต้องถือว่าพรรคโบราณรักษ์ไม่อาจดำเนินการให้เป็นไปตามเงื่อนไขของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 อันเป็นเหตุให้นายทะเบียนพรรคการเมืองมีอำนาจขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคโบราณรักษ์ได้โดยชอบ ตามมาตรา 65(5) ของพระราชบัญญัติดังกล่าว อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคโบราณรักษ์ แจ้งคำสั่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ เพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา	
5. พลโท จุล อติเรก	พิจารณาแล้ว เห็นพ้องด้วยกับความเห็นของนายทะเบียนพรรคการเมือง กล่าวคือ การเป็นสมาชิกพรรคต้องมีการแสดงเจตนา จะโดยตรงหรือโดยปริยายก็ได้ แต่กรณีดังกล่าวยังฟังไม่ได้ว่า สมาชิกดังกล่าวเป็นสมาชิกของพรรคอย่างสมบูรณ์แล้วหรือไม่ จึงเห็นว่า พรรคโบราณรักษ์ไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกพรรคตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) จึงให้ยุบพรรคโบราณรักษ์ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	ให้ยุบพรรคโบราณรักษ์
6. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	เห็นว่า การเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ และแสดงเจตนาเข้าเป็นสมาชิกพรรคโดยชัดแจ้ง ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติได้ตามคำชี้แจงของพรรคโบราณรักษ์ว่า พรรคโบราณรักษ์ได้เชื้อเชิญบุคคลในท้องที่อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 2,950 คน เข้าเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของพรรค แต่ไม่ปรากฏว่า ผู้ถูกเชื้อเชิญได้แสดงเจตนาสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรค จึงไม่อาจถือว่า บุคคลดังกล่าวตอบรับเป็นสมาชิกพรรคตามความหมายที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 ดังนั้นเมื่อหักจำนวน 2,950 คน ออกจากยอดสมาชิกพรรคแล้ว เท่ากับพรรค	ให้ยุบพรรคโบราณรักษ์

	โบราณรักษ์มีสมาชิกพรรคไม่ครบจำนวนตามที่กฎหมายกำหนด จึงฟังไม่ได้ว่า ภายในระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ 14 สิงหาคม 2544 ซึ่งเป็นวันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคโบราณรักษ์ พรรคโบราณรักษ์ไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกพรรคตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรค ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) วินิจฉัยให้ยุบพรรคโบราณรักษ์ตามคำร้องของนายทะเบียน	
7. นายผัน จันทรปาน	จึงวิเคราะห์ว่า แม้พรรคโบราณรักษ์มิได้กระทำผิดข้อบังคับพรรคโบราณรักษ์ ข้อ 35 การกระทำของพรรคโบราณรักษ์จึงเป็นการกล่าวอ้างขึ้นเองเพื่อถือเอาประโยชน์ ซึ่งตามมาตรา 361 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องคำเสนอ คำสนอง การที่ไม่มีผู้ตอบรับทางไปรษณีย์ในหนังสือเชิญชวนเข้าเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของพรรคฯ จึงเท่ากับมิได้มีผู้ทำคำสนองไปถึงผู้เสนอ (พรรคโบราณรักษ์) สัญญาจึงยังไม่เกิดขึ้น พรรคโบราณรักษ์มิอาจยกข้อบังคับพรรคฯ ข้อ 35 ขึ้นเป็นข้อต่อสู้ได้ ดังนั้น ผู้ได้รับเชิญจำนวน 2,950 คน จึงยังไม่เป็นสมาชิกพรรคโบราณรักษ์ตามข้อบังคับพรรคฯ พรรคโบราณรักษ์จึงมีสมาชิกพรรคไม่ครบ 5,000 คน ไม่เป็นไปตามนัยมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 จึงอาศัยมาตรา 65 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ให้ยุบพรรคโบราณรักษ์	ให้ยุบพรรคโบราณรักษ์
8. นายมงคล สระฏัน	เห็นว่า ไม่มีหลักฐานแสดงว่า ผู้รับเชิญจำนวน 2,950 คน ได้ทราบ หรือยินยอมเข้าเป็นสมาชิกพรรคโบราณรักษ์ตามข้อบังคับพรรค พรรคโบราณรักษ์ไม่อาจอ้างได้ว่ามีสมาชิกกิตติมศักดิ์ 2,950 คนแล้ว ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า พรรคโบราณรักษ์มีสมาชิกพรรคไม่ครบ 5,000 คน เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2545 ไม่เป็นไปตามนัยมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรค	ให้ยุบพรรคโบราณรักษ์

	การเมือง พ.ศ. 2541 มีเหตุตามพระราช บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 เกิดขึ้นกับพรรคโบราณรักษ์ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่จะสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้ จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคโบราณรักษ์	
9. นายศักดิ์ เตชาชาญ	พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า ตามคำชี้แจงของผู้ถูกร้องไม่สามารถยืนยันได้ว่า ผู้ถูกเชิญทั้ง 2,950 ราย ได้รับทราบการเชิญนั้นแล้ว การมีหนังสือเชิญเป็นคำเสนอหรือการแสดงเจตนาไปยังผู้รับเชิญ หากผู้นั้นมิได้รับคำเสนอ หรือรับทราบการแสดงเจตนารับเป็นการตอบสนองคำเสนอหรือตอบรับการแสดงเจตนานั้น การเชิญจึงหามีผลที่จะทำให้ผู้ถูกเชิญเป็นสมาชิกชิกกิตติมศักดิ์ของพรรคผู้ถูกร้องไปได้ไม่ อันเป็นหลักทั่วไป ซึ่งบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การที่ผู้ถูกร้องนำรายชื่อผู้ที่พรรคผู้ถูกร้องได้ส่งหนังสือเชิญทั้ง 2,950 คน เสนอที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรค เพื่อให้มีมติรับเป็นสมาชิกพรรคประเภทสมาชิกกิตติมศักดิ์ โดยมีเพียงหลักฐานการส่งหนังสือเชิญและเชื่อว่าได้รับหนังสือแล้ว เนื่องจากไปรษณีย์ไม่ส่งคืนและไม่มีผู้คัดค้านนั้น ผู้ได้รับเชิญจำนวน 2,950 คน จึงยังไม่เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องตามข้อกำหนดของพรรค พ.ศ. 2544 ข้อ 35 ผู้ถูกร้อง จึงมีสมาชิกพรรคไม่ครบ 5,000 คน กรณีไม่เป็นไปตามมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 เป็นเหตุให้ผู้ถูกร้องยื่นคำร้องขอให้ยุบพรรคตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) และวรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ได้ ไม่จำต้องวินิจฉัยประเด็นอื่นอีกต่อไป จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคโบราณรักษ์	ให้ยุบพรรคโบราณรักษ์
10. นายสุจิต บุญบงการ	พิจารณาแล้ว เห็นว่า พรรคโบราณรักษ์ไม่ได้ดำเนินการให้มีสมาชิกครบ 5,000 คน ตามนัยแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 ข้อต่อสู้ของพรรคโบราณรักษ์ที่ว่ามีสมาชิกครบ 5,000 คนแล้ว เนื่องจากได้รับสมาชิกกิตติมศักดิ์จำนวน 2,950 คน เมื่อรวมกับสมาชิกสามัญอีก 2,721 คนแล้ว จึงมีจำนวนเกิน 5,000 คนนั้น รับฟัง	ให้ยุบพรรคโบราณรักษ์

	ไม่ได้ ทั้งนี้เพราะในการเชิญบุคคลทั้ง 2,950 คน ให้เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์นั้น พรรคโบราณรักษ์ไม่สามารถแสดงพยานหลักฐานให้เชื่อได้ว่า ผู้ที่ทางพรรคได้เชิญทั้ง 2,950 คนนั้น รับทราบการเชิญ และไม่คัดค้านการรับเข้าเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของพรรคโบราณรักษ์ กล่าวคือ พรรคโบราณรักษ์ไม่สามารถแสดงพยานหลักฐานให้เชื่อได้ว่า การแสดงเจตนาของพรรคโบราณรักษ์ได้ไปถึงผู้ที่ทางพรรคต้องการจะเชิญเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ และไม่คัดค้านเจตนาดังกล่าว ข้ออ้างของพรรคโบราณรักษ์ว่า ได้ส่งหนังสือเชิญไปทางไปรษณีย์ธรรมดาถึงบุคคลทั้ง 2,950 คน ไม่เพียงพอที่จะเชื่อได้ว่าหนังสือดังกล่าวได้ไปถึงผู้ที่ทางพรรคต้องการจะเชิญเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์จริง บุคคลทั้ง 2,950 คน จึงยังไม่ได้เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของพรรคโบราณรักษ์ นอกจากนั้น เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ที่ให้พรรคการเมืองดำเนินการให้มีสมาชิกอย่างน้อย 5,000 คน ตามนัยมาตรา 29 นั้น ก็เพื่อให้พรรคการเมืองมีฐาน หรือความเชื่อมโยงกับประชาชนค่อนข้างกว้างขวาง และสามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้อย่างน้อยระดับหนึ่ง สมาชิกพรรคจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของพรรคการเมือง สมาชิกควรเป็นผู้ที่ช่วยพรรคการเมืองดำเนินกิจการต่าง ๆ ของพรรค มีความผูกพันกับพรรคทั้งในด้านนโยบาย กิจกรรม และอุดมการณ์ สมาชิกตามมาตรา 29 นี้ จึงเป็นสมาชิกประเภทสามัญเท่านั้น สมาชิกกิตติมศักดิ์ไม่ถือว่าเป็นสมาชิกตามมาตรา 29 เนื่องด้วยสมาชิกกิตติมศักดิ์เป็นผู้ที่พรรคการเมืองเชิญมาเพื่อเป็นเกียรติแก่พรรค แต่ไม่จำเป็นต้องมีข้อผูกพัน หรือต้องทำงานให้กับพรรคเหมือนกับสมาชิกประเภทสามัญ จึงวินิจฉัยว่า พรรคโบราณรักษ์ไม่ได้ดำเนินการให้มีสมาชิก 5,000 คน ตามนัยแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 เป็นเหตุให้ยุบพรรคโบราณรักษ์ได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) และให้มีคำสั่งยุบพรรคโบราณรักษ์ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	

11. นายสุจินดา ยงสุนทร	เห็นว่า บุคคลจำนวน 2,950 คน ที่พรรคโบราณรักษ์อ้างว่าเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์นั้น ไม่มีสมาชิกภาพเป็นสมาชิกพรรคโบราณรักษ์อย่างแท้จริงทั้งโดยนิตินัยและพฤตินัย ดังนั้น พรรคโบราณรักษ์จึงยังมีสมาชิกไม่ถึงห้าพันคนเมื่อครบกำหนด 180 วัน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 พิจารณาแล้ว เห็นว่า มีเหตุตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) เกิดขึ้นกับพรรคโบราณรักษ์แล้ว และศาลรัฐธรรมนูญชอบที่จะมีคำสั่งให้ยุบพรรคโบราณรักษ์	ให้ยุบพรรคโบราณรักษ์
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	เมื่อไม่มีใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรค ไม่มีลายเซ็นของบุคคลในที่ใด ๆ อันจะพอสันนิษฐานได้ว่าบุคคลเหล่านี้มีเจตนาจะสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรค และไม่มีข้อเท็จจริงใด ๆ อันจะแสดงให้เห็นได้ว่าบุคคล 2,950 คนเหล่านี้ รู้เห็นหรือให้ความยินยอมกับการกระทำของพรรคโบราณรักษ์ในการเชิญให้เข้าเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของพรรค เมื่อไม่มีหลักฐานใด ๆ อันแสดงให้เห็นได้ว่าสมัครใจเป็นสมาชิกพรรค จึงฟังไม่ได้ว่าบุคคลทั้ง 2,950 คน เป็นสมาชิกของพรรคโบราณรักษ์ตามหมายความของมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ดังนั้น พรรคโบราณรักษ์จึงมิได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 เพราะไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ 5,000 คนขึ้นไป ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคโบราณรักษ์ พรรคจึงต้องถูกยุบตามมาตรา 65 (5) จึงสั่งให้ยุบพรรคโบราณรักษ์ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	ให้ยุบพรรคโบราณรักษ์
13. นายอนันต์ เกตุวงศ์	เห็นว่า การแสดงเจตนาของพรรคโบราณรักษ์ในการเชิญผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 2,950 คน เพื่อเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ โดยมีเพียงหลักฐานการส่งหนังสือเชิญและเชื่อว่าได้รับหนังสือเชิญแล้ว เนื่องจากไปรษณีย์ไม่ส่งคืนและไม่มีผู้ใดคัดค้านนั้น จะเป็นการปฏิบัติที่สอดคล้องกับข้อบังคับของพรรคโบราณรักษ์ ข้อ 35 ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้วก็ตาม ก็มี	ให้ยุบพรรคโบราณรักษ์

	เหตุผลที่ไม่เพียงพอที่จะเชื่อได้ว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งทางพรรคได้ส่งหนังสือเชิญเพื่อให้เป็นสมาชิกพรรคโบราณรักษ์นั้นมิได้ปฏิบัติตามข้อบังคับพรรคโบราณรักษ์ ในข้อ 35 อย่างครบถ้วนในเรื่องคุณสมบัติของบุคคลซึ่งจะถูกรับเชิญให้เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ ดังนั้น การที่หัวหน้าพรรคโบราณรักษ์ได้มีหนังสือเชิญไปยังผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตท้องที่จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมิได้ตรวจสอบว่าบุคคลใดมีคุณวุฒิพิเศษ หรือเป็นผู้มีอุปการคุณต่อพรรคที่เหมาะสมจะเชิญให้เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ ดังนั้น ถือว่าผู้ได้รับเชิญดังกล่าวยังไม่เป็นสมาชิกพรรคโบราณรักษ์ พิจารณาจากคำร้อง เอกสารประกอบคำร้อง คำชี้แจงของหัวหน้าพรรคโบราณรักษ์ และพยานหลักฐานที่ปรากฏแล้วเห็นว่าพรรคโบราณรักษ์มิได้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 กรณีจึงมีเหตุที่สั่งยุบพรรคตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) จึงวินิจฉัยให้ยุบพรรคโบราณรักษ์ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	
14. นายอมร รักษาสัตย์	พิจารณาแล้ว เห็นว่า พฤติการณ์ของพรรคโบราณรักษ์ในการเชิญผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์นั้นเป็นการทำอุบายเพื่อหาสมาชิกให้ได้โดยรวดเร็วตามกำหนดมากกว่า โดยอ้างข้อบังคับพรรคข้อ 34, 35, 36 แบบข้าง ๆ คู ๆ นับเป็นการใช้ข้อบังคับโดยไม่สุจริต ผิดแบบแผนประเพณี การเชิญบุคคลมาเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ ซึ่งปกติจะต้องมีการไป ทาบทามเชิญเป็นรายบุคคล ไม่ใช่เหวี่ยงแหทั้งอำเภอและจังหวัด เมื่อบุคคลตอบรับแล้วจึงทำหนังสือเชิญภายหลัง จึงเห็นว่า ไม่อาจนับบุคคลเหล่านี้เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ได้ เพราะเหตุที่หัวหน้าพรรคเพียงแค่ส่งหนังสือไปเชิญอันเป็นการแสดงความจำนงฝ่ายเดียว ตราบใดที่บุคคลที่ถูกรับเชิญไม่ตอบรับก็ยังถือไม่ได้ว่า ตกลงยอมรับเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ โดยสรุปเห็นว่า ไม่อาจนับผู้มีสิทธิเลือกตั้งชาวจังหวัดร้อยเอ็ด 2,950 คนเป็นสมาชิกของพรรคโบราณรักษ์ได้ พรรคจึงมีสมาชิกไม่ครบ 5,000 คน ภายในกำหนด 180 วัน นับแต่วันรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรค จึงมีเหตุให้ยุบพรรคโบราณรักษ์ตามมาตรา 65	ให้ยุบพรรคโบราณรักษ์

	วรรคหนึ่ง (4) จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคโบราณรักษ์ตามมาตรา 65 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541	
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	พิจารณาแล้ว เห็นว่า เพียงแต่ส่งหนังสือลงทะเบียนตอบรับไปยังผู้ที่ถูกเชิญให้เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ และไม่มีไปรษณีย์ตอบรับส่งกลับคืนมาและไม่มีผู้คัดค้าน ก็ถือว่าผู้มีชื่อดังกล่าวยอมตกลงรับเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของพรรคแล้ว เป็นเรื่องที่พรรคโบราณรักษ์คาดคะเนเอาเอง โดยไม่ได้ความว่าผู้ที่ถูกเชิญให้เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของพรรคได้รับหนังสือไปรษณีย์ลงทะเบียนและยอมรับการเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของพรรคแล้วหรือไม่ และข้อบังคับข้อ 35 ที่ให้หัวหน้าพรรคมีหนังสือเชิญทางไปรษณีย์ เมื่อไม่มีผู้ใดคัดค้านภายในระยะที่กำหนดไว้ในหนังสือให้ถือว่าบุคคลดังกล่าวมีสมาชิกภาพและให้ลงทะเบียนระบุประเภทสมาชิกไว้เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของพรรค เป็นข้อบังคับที่ไม่อาจใช้บังคับเพราะเป็นข้อเสนอแต่เพียงฝ่ายเดียวอีกฝ่ายไม่ตกลงยินยอมด้วย ข้อเท็จจริงไม่อาจรับฟังได้ว่า ผู้ที่ถูกเชิญให้เป็นสมาชิกของพรรคโบราณรักษ์ได้ตกลงยอมรับเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของพรรค มติของคณะกรรมการบริหารพรรคที่ให้รับบุคคลจำนวน 2,950 คน เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์จึงไม่ชอบ ถือว่าพรรคโบราณรักษ์ไม่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 มีเหตุให้ยุบพรรคการเมืองได้ ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคโบราณรักษ์	ให้ยุบพรรคโบราณรักษ์

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 42/2545 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 15 คน (คะแนนเสียง 14 : 1)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล				
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 15 คน	**ประเด็นหลัก** กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคโบราณรักษ์ ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่		**คำวินิจฉัย** สั่งให้ยุบพรรคโบราณรักษ์	
	กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรค	ให้ยกคำร้อง	ให้ยุบพรรค (ชอบด้วย รธน.)	ให้ยกคำร้อง (ไม่ชอบด้วย รธน.)
1. นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ		✓		✓
2. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓		✓	
3. นายจิระ บุญพจนสุนทร	✓		✓	
4. นายจุมพล ณ สงขลา	✓		✓	
5. พลโท จุล อติเรก	✓		✓	
6. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	✓		✓	
7. นายผัน จันทรปาน	✓		✓	
8. นายมงคล สระฏัน	✓		✓	
9. นายศักดิ์ เตชาชาญ	✓		✓	
10. นายสุจิต บุญบงการ	✓		✓	
11. นายสุจินดา ยงสุนทร	✓		✓	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓		✓	
13. นายอนันต์ เกตุวงศ์	✓		✓	
14. นายอมร รักษาสัตย์	✓		✓	
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓		✓	
รวม	14	1	14	1

43. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 43/2545

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 43/2545 (วันที่ 23 กรกฎาคม 2545) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคพัฒนาไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง

(พิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคพัฒนาไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ยื่นคำร้อง ลงวันที่ 17 ตุลาคม 2544 ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคพัฒนาไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคพัฒนาไทยเป็นพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ตั้งแต่วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2544 ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 บัญญัติว่า "ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิก ตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา" ซึ่งพรรคพัฒนาไทยต้องดำเนินการดังกล่าว ภายในวันที่ 14 สิงหาคม 2544 แต่ปรากฏว่า ภายหลังที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้จดแจ้งการจัดตั้งพรรคพัฒนาไทยแล้ว พรรคพัฒนาไทยได้แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2544 จำนวน 4 สาขา คือ ลำดับที่ 1-4 สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคและหลักฐานประกอบแล้ว ได้ให้หัวหน้า

		พรรคพัฒนาไทยชี้แจงและยืนยันข้อเท็จจริงบางประเด็น และส่งเอกสารเพิ่มเติม พร้อมกับให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งสอบสวนข้อเท็จจริงประกอบเพิ่มเติมแล้ว นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงพิจารณาไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคพัฒนาไทยทั้ง 4 สาขาดังกล่าว ยังผลให้เมื่อครบกำหนดเวลาภายใน 180 วันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรค คือ ภายในวันที่ 14 สิงหาคม 2544 พรรคพัฒนาไทยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 คือ ไม่มีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละ 1 สาขา เป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพัฒนาไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	พิจารณาประเด็นตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพัฒนาไทย เนื่องจากพรรคพัฒนาไทยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 แล้วเห็นว่า การดำเนินกิจการในทางการเมืองของพรรคการเมืองนั้น ต้องเป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 การที่พรรคพัฒนาไทยอ้างความบกพร่อง ผิดพลาด พลั้งเผลอ ไม่มีเจตนาและการไม่ได้ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของรายละเอียดต่าง ๆ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและนายทะเบียนพรรคการเมืองให้ชี้แจงว่า เป็นความบกพร่องผิดพลาดที่น่าจะอนุโลมให้แก้ไขได้ นั้น เป็นการชี้แจงและกล่าวอ้างที่ไม่มีเหตุผลให้รับฟังได้ ประกอบกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีหนังสือแจ้งไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคพัฒนาไทย ลำดับที่ 1, 2, 3 และ 4 มีผลให้ภายใน 180 วันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคพัฒนาไทย คือ ภายในวันที่ 14 สิงหาคม 2544 พรรคพัฒนาไทยไม่มีสาขาพรรคอย่างน้อยภาคละ 1 สาขา ถือได้ว่า พรรคพัฒนาไทยไม่ดำเนินการให้เป็นไป

		ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 บัญญัติไว้ กรณีจึงมีเหตุให้ยุบพรรคพัฒนาไทยได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) นอกจากนี้ การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องเพิ่มเติมต่อศาลรัฐธรรมนูญขอให้สั่งยุบพรรคพัฒนาไทย เนื่องจากพรรคพัฒนาไทยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 35 พิจารณาแล้วเห็นว่า พรรคพัฒนาไทยเป็นพรรคการเมืองที่ได้รับการจดแจ้งการจัดตั้ง เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2544 จึงเป็นพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นเป็นเวลาตั้งแต่ 90 วันขึ้นไป นับจนถึงสิ้นปีปฏิทิน พ.ศ. 2544 แล้ว จึงต้องจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปี 2544 ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามวิธีการที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนดและแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในเดือนมีนาคม 2545 เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 35 ดังนั้น เมื่อพ้นกำหนดเวลาเดือนมีนาคม พ.ศ. 2545 แล้ว พรรคพัฒนาไทย เพิกเฉย ไม่นำพาต่อการจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง ในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดและแจ้งให้นายทะเบียนทราบ จึงถือได้ว่า พรรคพัฒนาไทย ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 35 บัญญัติไว้ กรณีจึงมีเหตุให้ยุบพรรคพัฒนาไทยได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) อีกกรณีหนึ่ง
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 มาตรา 35 และมาตรา 65 วรรคหนึ่งและวรรคสอง

2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคพัฒนาไทย เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 และมาตรา 35 ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่
3. คำวินิจฉัย	อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคพัฒนาไทย	
4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 14 คน โดยมติเป็นเอกฉันท์ สั่งให้ยุบพรรคพัฒนาไทย (คะแนนเสียง 14 : 0) 2) เริ่มวันที่ 17 ตุลาคม 2544 แล้วเสร็จ วันที่ 23 กรกฎาคม 2545 รวม 9 เดือน 6 วัน 3) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 120 ตอนที่ 38 ก วันที่ 6 พฤษภาคม 2546 ซึ่งเท่ากับ 9 เดือน 14 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 23 กรกฎาคม 2545)	

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 43/2545 (วันที่ 23 กรกฎาคม 2545) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 14 คน เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคพัฒนาไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คือ **กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคพัฒนาไทย เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 และมาตรา 35 ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่**

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ	**พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 บัญญัติไว้ว่า** **"<u>มาตรา 29</u> ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา"** **"<u>มาตรา 35</u> ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน"** **"<u>มาตรา 65</u> พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้** **(1) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง** **(2) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน** **(3) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด 5**	ให้ยุบพรรคพัฒนาไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง ประกอบมาตรา 35

(4) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(5) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 25 มาตรา 26 มาตรา 29 มาตรา 35 หรือมาตรา 62

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่า พรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (1) (2) (3) หรือ (5) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา"

พิจารณาแล้ว กรณีที่ผู้ร้องอ้างว่าผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 29 กล่าวคือ ไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขานั้น ในประเด็นนี้ผู้ถูกร้องมีข้อโต้แย้งหลายประการดังกล่าวแล้วข้างต้น ซึ่งในกรณีเช่นว่านี้ นายทะเบียนพรรคการเมืองจะต้องปฏิบัติตามวิธีพิจารณาที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 145 วรรคหนึ่ง (3) กำหนดไว้ กล่าวคือ ต้องเสนอเรื่องให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องดังกล่าว แต่ผู้ร้องมิได้ดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 145 วรรคหนึ่ง (3) จึงเป็นเหตุให้การตัดสินความผิดของผู้ถูกร้องในชั้นการพิจารณาของผู้ร้องไม่ชอบด้วยวิธีพิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว ดังนั้น จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องในประเด็นนี้

ส่วนกรณีที่ผู้ร้องอ้างว่า ผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 35 กล่าวคือ ไม่จัดทำรายงานการดำเนินการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็น

	จริง ตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดและแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบนั้น เนื่องจากผู้ถูกร้องไม่มีข้อโต้แย้งในประเด็นนี้ จึงไม่มีกรณีที่ผู้ร้องต้องเสนอเรื่องให้คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยชี้ขาดตามมาตรา 145 (3) ของรัฐธรรมนูญ และข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตา 35 กล่าวคือ ไม่ได้รายงานการดำเนินกิจการในรอบปีที่ผ่านมาของพรรคพัฒนาไทยภายในเวลาที่กำหนด จึงมีเหตุให้ยุบพรรคพัฒนาไทย ตามมาตรา 65 วรรคสอง ประกอบมาตรา 35 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว จึงวินิจฉัยให้ยุบพรรคพัฒนาไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง ประกอบมาตรา 35	
2. นายกระมล ทองธรรมชาติ	พิจารณาแล้ว เห็นว่า พรรคพัฒนาไทย เพิกเฉยไม่นำพาต่อการจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดและแจ้งให้นายทะเบียนทราบ ภายในเดือนมีนาคมของทุกปี ตามบทบัญญัติมาตรา 35 อีกบทมาตราหนึ่ง กรณีจึงมีเหตุที่จะยุบพรรคพัฒนาไทยได้ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ซึ่งบัญญัติว่า พรรคการเมืองย่อมเลิก หรือยุบ ด้วยเหตุที่ไม่ดำเนินการไปตามมาตรา 29 หรือ มาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 จึงวินิจฉัยให้สั่งยุบพรรคพัฒนาไทย ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	ให้สั่งยุบพรรคพัฒนาไทย
3. นายจิระ บุญพจนสุนทร	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
4. นายจุมพล ณ สงขลา	พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า การจัดตั้งสาขาพรรคพัฒนาไทยทั้งสี่สาขา ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีหนังสือแจ้งไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคพัฒนาไทยลำดับที่ 1 ที่ 2 ที่ 3 และที่ 4 แล้ว	ให้ยุบพรรคพัฒนาไทย

	จึงถือว่าภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคพัฒนาไทย พรรคพัฒนาไทยไม่มีสาขาพรรคอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา กรณีจึงมีเหตุให้ยุบพรรคพัฒนาไทยได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) และเห็นว่า เมื่อได้วินิจฉัยให้ยุบพรรคพัฒนาไทยตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองฉบับลงวันที่ 17 ตุลาคม 2544 แล้ว จึงไม่จำต้องวินิจฉัยคำร้องเพิ่มเติมของนายทะเบียนพรรคการเมืองฉบับลงวันที่ 3 พฤษภาคม 2545 อีก อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคพัฒนาไทย แจ้งคำสั่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา	
5. พลโท จุล อดิเรก	พิจารณาแล้ว พรรคพัฒนาไทยต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 การที่พรรคอ้างความบกพร่อง ผิดพลาดพลั้งเผลอ ไม่มีเจตนารวมทั้งการไม่ได้ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของรายละเอียดต่าง ๆ ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งและนายทะเบียนพรรคการเมืองให้ชี้แจง นั้น เห็นว่าไม่มีผลให้รับฟังได้ จึงทำให้การจัดตั้งสาขาพรรคไม่ถูกต้องสมบูรณ์ตามข้อบังคับพรรค และไม่ถูกต้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 เพราะเหตุที่พรรคพัฒนาไทยไม่มีสาขาพรรคที่ถูกต้องอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา กล่าวคือ มีจำนวนอย่างน้อย 4 สาขา กรณีจึงมีเหตุให้ยุบพรรคพัฒนาไทยได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) กรณีหนึ่ง และโดยที่พรรคพัฒนาไทยเป็นพรรคการเมืองที่ได้รับการจดแจ้ง การจัดตั้งถึงสิ้นปีปฏิทิน พ.ศ. 2544 เป็นเวลาเกินกว่าเก้าสิบวันแล้ว จึงต้องมีหน้าที่จัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปี 2544 ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในเดือนมีนาคม 2545 ครั้นเมื่อพ้นกำหนดเวลาเดือนมีนาคม พ.ศ. 2545	ให้ยุบพรรคพัฒนาไทย

	ปรากฏว่า พรรคพัฒนาไทยไม่จัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง จึงถือได้ว่า พรรคพัฒนาไทยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) อีกกรณีหนึ่ง จึงให้ยุบพรรคพัฒนาไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	
6. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	พิจารณาแล้ว เห็นว่า การดำเนินกิจการในทางการเมืองของพรรคการเมือง นั้น ต้องเป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 การที่พรรคพัฒนาไทยอ้างความบกพร่อง ผิดพลาด พลั้งเผลอ ไม่มีเจตนาและการไม่ได้ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของรายละเอียดต่าง ๆ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและนายทะเบียนพรรคการเมืองให้ชี้แจงว่า เป็นความบกพร่องผิดพลาดที่น่าจะอนุโลมให้แก้ไขได้ นั้น เป็นเรื่องภายในของพรรคพัฒนาไทย ซึ่งพรรคไม่อาจยกขึ้นอ้างเพื่อปฏิเสธความรับผิดในข้อบกพร่องดังกล่าวได้ กรณีจึงไม่มีเหตุผลที่จะรับฟัง นอกจากนี้ การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องเพิ่มเติมต่อศาลรัฐธรรมนูญ ขอให้สั่งยุบพรรคพัฒนาไทย เนื่องจากพรรคพัฒนาไทยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 35 พิจารณาแล้ว เห็นว่า พรรคพัฒนาไทยเป็นพรรคการเมืองที่ได้รับการจดแจ้งการจัดตั้ง เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2544 แล้ว จึงต้องจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปี 2544 ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามวิธีการที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในเดือนมีนาคม 2545 เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 35 ดังนั้น เมื่อพ้นกำหนดเวลาเดือนมีนาคม พ.ศ. 2545 แล้ว พรรคพัฒนาไทยเพิกเฉย ไม่นำพาต่อการจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง ในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดและแจ้งให้นายทะเบียนทราบ จึงถือได้ว่าพรรคพัฒนาไทยไม่ดำเนินการให้	สั่งให้ยุบพรรคพัฒนาไทย

	เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 35 บัญญัติไว้ กรณีจึงมีเหตุให้ยุบพรรคพัฒนาไทยได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) อีกกรณีหนึ่ง ศาลรัฐธรรมนูญโดยมติเอกฉันท์ จึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคพัฒนาไทย	
7. นายผัน จันทรปาน	พิจารณาแล้ว เห็นว่า ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ขอให้ยุบพรรคพัฒนาไทย เพราะพรรคไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 แม้พรรคพัฒนาไทยได้อ้างว่าไม่มีเจตนาที่จะฝ่าฝืน เป็นเพราะไม่ได้ตรวจสอบความถูกต้องให้รอบคอบ ถือว่าเป็นข้ออ้างที่ไม่อาจรับฟังได้ ประกอบกับนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคพัฒนาไทยทั้ง 4 สาขา เป็นผลให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน พรรคพัฒนาไทยไม่มีสาขาพรรคอย่างน้อย พรรคละหนึ่งสาขา ถือว่าพรรคไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 29 กรณีจึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคได้ตาม มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 นอกจากนี้ ในคำร้องเพิ่มเติมของนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า พรรคพัฒนาไทยไม่ดำเนินการจัดรายงานการดำเนินการของพรรคเสนอต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองภายในเดือนมีนาคม 2545 เป็นการฝ่าฝืน มาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 เป็นเหตุให้ยุบพรรคได้ตามมาตรา 65 (วรรคหนึ่ง) (5) จึงวินิจฉัยให้อาศัยอำนาจตามมาตรา 65 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 สั่งให้ยุบพรรคพัฒนาไทย	สั่งให้ยุบพรรคพัฒนาไทย
8. นายมงคล สระฏัน	ฟังได้ว่า พรรคพัฒนาไทยไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 35 จึงมีเหตุตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 และมาตรา 35 เกิดขึ้นกับพรรคพัฒนาไทย	ให้ยุบพรรคพัฒนา

	ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่จะสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้ จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคพัฒนาไทย	ไทย
9. นายศักดิ์ เตชาชาญ	เห็นว่า การจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง ผู้ถูกร้อง ไม่ถูกต้องตามกฎหมายและข้อบังคับของพรรคผู้ถูกร้อง คำชี้แจงของผู้ถูกร้องก็ยอมรับว่ามีการผิดพลาดไม่ถูกต้อง ส่วนข้ออ้างที่ว่า เป็นการพลั้งเผลอพิมพ์ผิด ข้อแตกต่างไม่ใช่สาระสำคัญแก้ไขได้ การปลอมแปลงลายมือชื่อไม่ทราบ ผู้ถูกร้องมิได้ตรวจสอบนั้น ไม่อาจรับฟังได้ เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคพัฒนาไทยทั้งสี่สาขา และระยะเวลาตามมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ล่วงพ้นไปแล้ว กรณีจึงมีเหตุยุบพรรคพัฒนาไทย ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 โดยนายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบเสียได้ ตามมาตรา 65 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าว โดยมิต้องวินิจฉัยในปัญหาเกี่ยวกับการรับสมาชิกพรรคของพรรคผู้ถูกร้อง อีกต่อไป ส่วนประเด็นตามคำร้องเพิ่มเติมที่ว่า พรรคการเมืองผู้ถูกร้องไม่จัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา ให้นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้องภายในเดือนมีนาคมของทุกปีนั้น เห็นว่า เมื่อคดีฟังได้ว่าพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง ไม่ดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรค ตามมาตรา 29 กรณีมีเหตุให้ยุบพรรคตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ดังข้อวินิจฉัยข้างต้น ก็ไม่จำต้องวินิจฉัยในประเด็นหลังนี้ จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคพัฒนาไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	ให้ยุบพรรคพัฒนาไทย
10. นายสุจิต บุญบงการ	หัวหน้าพรรคพัฒนาไทยไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามนัยมาตรา 35 กล่าวคือ ไม่ได้ดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคให้ได้อย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคพัฒนาไทยได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่า	มีคำสั่งยุบพรรคพัฒนาไทย

	ด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65(5) จึงเห็นควรมีคำสั่งยุบพรรคพัฒนาไทยได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	
11. นายสุจินดา ยงสุนทร	เห็นว่า มีเหตุตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 29 เกิดขึ้นกับพรรคพัฒนาไทยจริง กล่าวคือ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคพัฒนาไทย พรรคพัฒนาไทยไม่มีสาขาพรรคอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญจึงชอบที่จะมีคำสั่งให้ยุบพรรคพัฒนาไทยตามมาตรา 65 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ในเมื่อได้ยุบพรรคพัฒนาไทยตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองไปแล้วก็ไม่จำเป็นต้องพิจารณาวินิจฉัยคำร้องของนายทะเบียนที่ขอให้ยุบพรรคพัฒนาไทยอีกครั้งหนึ่ง กรณีที่พรรคมิได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541	ให้ยุบพรรคพัฒนาไทย
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	ฟังได้ว่า พรรคพัฒนาไทยมีสาขาไม่ครบ 4 สาขา ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรค พรรคพัฒนาไทยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 มีเหตุให้ยุบพรรคตามมาตรา 65 (5) ส่วนเรื่องที่นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องว่า หัวหน้าพรรคพัฒนาไทยไม่จัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทิน พ.ศ. 2544 เสนอต่อนายทะเบียนภายในเดือนมีนาคม 2545 ในประเด็นนี้หัวหน้าพรรคพัฒนาไทยไม่โต้แย้งหรือปฏิเสธแต่อย่างใด จึงฟังได้ว่าหัวหน้าพรรคพัฒนาไทย มิได้จัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทิน พ.ศ. 2544 เสนอต่อนายทะเบียนพรรคภายในเดือนมีนาคม 2545 จริง พรรคพัฒนาไทยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 35 มีเหตุให้ยุบพรรคตามมาตรา 65 (5)	ให้ยุบพรรคพัฒนาไทย

	จึงสั่งให้ยุบพรรคพัฒนาไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	
13. นายอนันต์ เกตุวงศ์	**พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองพรรคพัฒนาไทยไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 กล่าวคือ ไม่มีสาขาพรรคอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคพัฒนาไทย คือ ภายในวันที่ 14 สิงหาคม 2544 และไม่แจ้งการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา (ปี พ.ศ. 2544) ให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคม 2545 ตามมาตรา 35 ส่วนคำชี้แจงของนายสุวรรณ ไหมศรีกรด หัวหน้าพรรคพัฒนาไทย ลงวันที่ 17 พฤศจิกายน 2544 ต่อศาลรัฐธรรมนูญว่าการตรวจสอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งยังมีข้อผิดพลาดและขาดความเป็นธรรม และชี้แจงว่าการกระทำผิดพลาดเพราะเป็นความพลั้งเผลอไม่มีเจตนาปิดบังซ่อนเร้น ซึ่งเกิดจากการพิมพ์ที่บกพร่องนั้น ไม่อาจรับฟังได้** **ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงมีเหตุยุบพรรคพัฒนาไทยตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) เพราะไม่ปฏิบัติตามมาตรา 29 และมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 และมีคำวินิจฉัยชี้ขาดให้ยุบพรรคพัฒนาไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง**	ให้ยุบพรรคพัฒนาไทย
14. นายอมร รักษาสัตย์	มี 2 ประเด็นที่พิจารณา <u>ประเด็นแรก</u> นายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นว่าพรรคพัฒนาไทยไม่สามารถตั้งสาขาพรรคการเมืองได้อย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา เพราะเห็นว่ารายงานของพรรคไม่ถูกต้อง เช่น ไม่มีการประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาจริงบ้าง สมาชิกมาประชุมไม่ครบองค์ประชุมบ้าง หรือชื่อและลายเซ็นไม่ตรงกัน หรือไม่ได้เป็นสมาชิกแต่มีชื่อมาประชุมบ้างฯ ซึ่งทางพรรคพัฒนาไทยก็ได้ชี้แจงมาในลักษณะแบ่งรับแบ่งสู้บางประเด็น อ้างว่าเป็นความผิดพลาดเล็กน้อยที่ควรอนุโลมให้แก้ไขได้ เห็นว่า เป็นการโต้แย้งกันในด้านข้อเท็จจริง นายทะเบียน	ให้ยุบพรรคพัฒนาไทย

	พรรคการเมืองควรยกขึ้นให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดเสียก่อนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 145 (3) และคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่มีอำนาจสั่งยุบพรรคการเมือง แต่ต้องส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง ศาลรัฐธรรมนูญไม่ควรต้องพิจารณาปัญหานี้ จึงเห็นควรยกคำร้อง ประเด็นที่ 2 นายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งว่าพรรคพัฒนาไทยมิได้ส่งรายงานการดำเนินกิจการพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทิน 2544 ภายในกำหนดเดือนมีนาคม 2545 โดยทางพรรคมิได้ชี้แจงโต้แย้งในข้อเท็จจริงแต่ประการใด แม้ทางนายทะเบียนพรรคการเมืองและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้พยายามติดต่อแล้ว จึงต้องอนุมานว่าพรรคมิได้ส่งรายงานฯ จริง ข้อเท็จจริงจึงเป็นอันยุติได้ จึงเหลือเพียงประเด็นข้อกฎหมาย ซึ่งเห็นว่าเป็นการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 จึงต้องวินิจฉัยให้ยุบพรรคพัฒนาไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	พิจารณาแล้ว เห็นว่า พรรคพัฒนาไทยต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป และต้องจัดให้มีสาขาอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาแต่พรรคพัฒนาไทยไม่ได้ดำเนินการให้มีสมาชิกให้ครบจำนวนห้าพันคน กรณีถือได้ว่า พรรคพัฒนาไทยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 สำหรับกรณีตามมาตรา 35 นั้น หัวหน้าพรรคพัฒนาไทยก็ไม่ได้ดำเนินการจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปี 2544 ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในเดือนมีนาคม 2545 เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ และหัวหน้าพรรคพัฒนาไทยก็ไม่ได้โต้แย้งหรือปฏิเสธข้อกล่าวหาของนายทะเบียนพรรคการเมืองแต่อย่างใด ถือได้ว่าพรรคพัฒนา	ให้ยุบพรรคพัฒนาไทย

	ไทยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 35 ทั้งสองกรณีดังกล่าวข้างต้น จึงมีเหตุให้ยุบพรรคพัฒนาไทยได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจสั่งให้ยุบพรรคพัฒนาไทย ตามมาตรา 65 วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคพัฒนาไทย	

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 43/2545 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 14 คน (คะแนนเสียง 14 : 0)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล				
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 14 คน	ประเด็นหลัก กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคพัฒนาไทย เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 และมาตรา 35 ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่		คำวินิจฉัย สั่งให้ยุบพรรคพัฒนาไทย	
	กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรค	ให้ยกคำร้อง	ให้ยุบพรรค (ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ)	ให้ยกคำร้อง (ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ)
1. นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ	✓		✓	
2. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓		✓	
3. นายจิระ บุญพจนสุนทร★	-	-	-	-
4. นายจุมพล ณ สงขลา	✓		✓	
5. พลโท จุล อติเรก	✓		✓	
6. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	✓		✓	
7. นายผัน จันทรปาน	✓		✓	
8. นายมงคล สระฏัน	✓		✓	
9. นายศักดิ์ เตชาชาญ	✓		✓	
10. นายสุจิต บุญบงการ	✓		✓	
11. นายสุจินดา ยงสุนทร	✓		✓	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓		✓	
13. นายอนันต์ เกตุวงศ์	✓		✓	
14. นายอมร รักษาสัตย์	✓		✓	
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓		✓	
รวม	14	0	14	0

★ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย

44. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 44/2545

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 44/2545 (วันที่ 1 สิงหาคม 2545) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง ศาลปกครองกลางส่งคำโต้แย้งของคู่ความในคดี (นายศิริมิตร บุญมูล ผู้ฟ้องคดี กับคณะ กรรมการอัยการ ผู้ถูกฟ้องคดี) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 กรณีพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 มาตรา 33 (11) มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 หรือไม่

(พิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 มาตรา 33 (11) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 หรือไม่)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	ศาลปกครองกลาง (ผู้ร้อง) ยื่นคำร้อง ลงวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2545 ส่งคำโต้แย้งของคู่ความในคดี (นายศิริมิตร บุญมูล ผู้ฟ้องคดี กับ คณะกรรมการอัยการ ผู้ถูกฟ้องคดี) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 กรณีพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 มาตรา 33 (11) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 หรือไม่
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	นายศิริมิตร บุญมูล ผู้ฟ้องคดี อายุ 33 ปี อาชีพทนายความ ได้สมัครสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการอัยการในตำแหน่งอัยการผู้ช่วย ประจำปี 2544 เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2544 ได้ลำดับหมายเลขสมัครที่ 1279/2544 เมื่อคณะกรรมการอัยการ ผู้ถูกฟ้องคดี ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิสอบ ปรากฏว่าไม่มีชื่อผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีจึงยื่นหนังสือถึงผู้ถูกฟ้องคดีเพื่อขอทราบเหตุผลที่ไม่ได้รับการพิจารณาให้เป็นผู้มีคุณสมบัติในการสอบคัดเลือกดังกล่าว คณะกรรมการอัยการชี้แจงว่า คณะอนุกรรมการพิจารณาคุณสมบัติของผู้สมัครสอบคัดเลือกดังกล่าว ได้รับรายงานผลการตรวจร่างกายจากคณะกรรมการแพทย์ว่า ผู้ฟ้องคดีมีรูปกายพิการ เดินขากะเผลก กล้ามเนื้อแขนลีบจนถึงปลายมือทั้งสองข้าง กล้ามเนื้อขาลีบจนถึงปลายเท้าทั้งสองข้าง กระดูกสันหลังคด ได้รับการผ่าตัดตามเหล็กที่กระดูกสันหลังไว้เพื่อให้ไหล่ทั้งสองข้างเท่ากัน จึงมีมติไม่รับสมัคร เนื่องจากเป็นผู้มีบุคลิกภาพ และร่างกายไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการอัยการ ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ

		ฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 มาตรา 33 (11) ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า เหตุผลของคณะกรรมการอัยการเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม เพราะเหตุความแตกต่างในเรื่องสภาพทางกาย บทบัญญัติมาตรา 33 (11) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ผู้ฟ้องคดีจึงยื่นฟ้องคณะกรรมการอัยการต่อศาลปกครองกลางเป็นคดีหมายเลขดำที่ 4119/2544 และขอให้พิพากษา ดังนี้ 1) บทบัญญัติมาตรา 33 (11) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 และคำสั่งของคณะกรรมการอัยการที่ตัดสิทธิสอบผู้ฟ้องคดีในการสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการอัยการในตำแหน่งอัยการผู้ช่วย ประจำปี พ.ศ. 2544 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 2) ให้คณะกรรมการอัยการมีมติเปิดให้ผู้ฟ้องคดีสอบทดแทนการตัดสิทธิสอบ ในครั้งที่ผ่านมาเป็นกรณีพิเศษ ศาลปกครองกลางพิจารณาแล้วเห็นว่า คดีนี้ผู้ฟ้องคดีโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 มาตรา 33 (11) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 30 และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 หรือไม่ จึงรอการพิจารณาพิพากษาคดีนี้ไว้ชั่วคราว และส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดีตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคหนึ่ง สำนักงานอัยการสูงสุดได้ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า นายศิริมิตร บุญมูล แม้จะมีอาชีพเป็นทนายความ และสมัครสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นอัยการผู้ช่วย หากพิจารณาให้มีสิทธิสอบและสอบคัดเลือกได้ ก็จะมีการขอให้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นข้าราชการอัยการตามกฎหมายต่อไป ซึ่งการรับสมัครสอบคัดเลือกนอกจากจะพิจารณาถึงความรู้ ความสามารถแล้ว หน่วยงานยังต้องพิจารณาถึงสุขภาพของร่างกายและจิตใจของผู้นั้นด้วย การพิจารณาเพื่อรับสมัครสอบคัดเลือกบุคคลเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการอัยการจึงมีมาตรการที่เข้มงวดแตกต่างจาก

		วิธีการสอบคัดเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งอื่นบ้าง บทบัญญัติตามมาตรา 33 (11) เป็นไปตามความจำเป็นและเหมาะสม จึงเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 มาตรา 33 (11) มีลักษณะตาม ข้อยกเว้นของรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 ซึ่งไม่กระทบกระเทือนถึงสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพ มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป โดยไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 แต่อย่างใด
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ได้บัญญัติเป็นหลักการว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ไม่ว่าชายหรือหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน จะเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อ ทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้ แต่ต้องยอมรับว่า ในการที่หน่วยงานใดจะรับบุคคลเข้าทำหน้าที่ในตำแหน่งใด ย่อมต้องพิจารณาถึงความรู้ ความสามารถ ความเหมาะสมที่จะปฏิบัติหน้าที่นั้นด้วย สำหรับกรณีตามคำร้อง เป็นเรื่องที่นายศิริมิตร บุญมูล ซึ่งมีอาชีพทนายความ สมัครสอบคัดเลือกบรรจุเป็นข้าราชการอัยการ และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอัยการผู้ช่วย หากสอบคัดเลือกได้ก็จะมีการขอให้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นข้าราชการอัยการต่อไป ซึ่งการรับสมัครสอบคัดเลือกนอกจากจะพิจารณาถึงความรู้ ความสามารถแล้ว ยังต้องพิจารณาสุขภาพของร่างกายและจิตใจว่ามีความสมบูรณ์สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ และมีบุคลิกลักษณะที่ดีพอที่จะเป็นข้าราชการอัยการ การปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการอัยการมิใช่เพียงปฏิบัติหน้าที่ในห้องพิจารณาคดีหรือในสำนักงานเท่านั้น บางครั้งต้องเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่นอกสำนักงาน เช่น เพื่อเดินเผชิญสืบ เพื่อสืบพยานที่ไม่อาจมาศาลได้ การร่วมชันสูตรพลิกศพกับพนักงานสอบสวน การออกไปเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายแก่

		ประชาชนในชนบท เป็นต้น การพิจารณาเพื่อรับสมัครสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการอัยการ และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอัยการผู้ช่วย จึงมีมาตรการที่แตกต่าง และเข้มงวดกว่าการคัดเลือกบุคคลไปดำรงตำแหน่งอื่นอยู่บ้าง ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 วรรคหนึ่ง บัญญัติเป็นข้อยกเว้นไว้ว่า การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบ กระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ และวรรคสอง บัญญัติรับรองไว้ว่า กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย ซึ่งบทบัญญัติวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วย โดยอนุโลม เมื่อพิจารณาถึงพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 มาตรา 33 (11) คำว่า "มีกาย...ไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการอัยการ" จะใช้ควบคู่กับ มาตรา 33 (12) ที่บัญญัติว่า "เป็นผู้ที่คณะกรรมการแพทย์มีจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน ซึ่ง ก.อ. จะได้กำหนด ได้ตรวจร่างกายและจิตใจแล้ว และ ก.อ. ได้พิจารณารายงานของแพทย์เห็นว่าสมควรรับสมัครได้" บทบัญญัติของพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 มาตรา 33 (11) เป็นไปตามความจำเป็นและความเหมาะสมของฝ่ายอัยการ จึงเห็นว่า บทบัญญัติของพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 มาตรา 33 (11) ดังกล่าวเป็นลักษณะตามข้อยกเว้นของรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 ซึ่งไม่กระทบกระเทือนถึงสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพ มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 แต่อย่างใด

	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	1) รัฐธรรมนูญ มาตรา 29 มาตรา 30 2) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 มาตรา 33 (11)
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 มาตรา 33 (11) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 หรือไม่
3. คำวินิจฉัย	จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 มาตรา 33 (11) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30	
4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 15 คน โดยวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จำนวน 15 คน และ เห็นว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการฯ มาตรา 33 (11) เฉพาะคำว่า "มีกาย.....ไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการ อัยการ" ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 เนื่องจากเป็นบทบัญญัติที่เปิดโอกาสให้ใช้ดุลพินิจอย่างกว้างขวาง ซึ่งเป็นการเกินขอบเขตโดยอ้างเหตุตามความเหมาะสมแทนความสามารถ จำนวน 3 คน (คะแนนเสียง 12 : 3) 2) เริ่มวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2545 แล้วเสร็จ วันที่ 1 สิงหาคม 2545 รวม 5 เดือน 25 วัน 3) การวางบรรทัดฐาน พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 มาตรา 33 (11) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 4) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 120 ตอนที่ 38 ก วันที่ 6 พฤษภาคม 2546 ซึ่งเท่ากับ 9 เดือน 5 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 1 สิงหาคม 2545)	

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 44/2545 (วันที่ 1 สิงหาคม 2545) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 15 คน เรื่อง ศาลปกครองกลางส่งคำโต้แย้งของคู่ความในคดี (นายศิริมิตร บุญมูล ผู้ฟ้องคดี กับคณะ กรรมการอัยการ ผู้ถูกฟ้องคดี) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 กรณีพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 มาตรา 33 (11) มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 หรือไม่

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คือ **พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 มาตรา 33 (11) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 หรือไม่**

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ	**1. รัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้ว่า** **"มาตรา 30 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน** **ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน** **การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้** **มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม"** **2. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 บัญญัติไว้ว่า** **"มาตรา 33 ผู้สมัครสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการอัยการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอัยการผู้ช่วยต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้** **(1) .....** **(11) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ**	มาตรา 33 (11) ของพระราชบัญญัติข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30

	หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือมีกายหรือจิตใจไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการอัยการ หรือเป็นโรคที่ระบุไว้ในกระทรวง และ **(12) เป็นผู้ที่คณะกรรมการแพทย์มีจำนวนไม่น้อยกว่าสามคนซึ่ง ก.อ. จะได้กำหนดได้ตรวจร่างกายและจิตใจแล้ว และ ก.อ. ได้พิจารณารายงานของแพทย์เห็นว่าสมควรรับสมัครได้....."** พิจารณาแล้ว คำว่า "เหมาะสม" เป็นคำที่มีความหมายไม่ตายตัวหรือดิ้นได้ ถ้อยคำในมาตรา 33 (11) ของพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 ที่ว่า ".....หรือมีกายหรือจิตใจไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการอัยการ....." จึงเป็นถ้อยคำที่เปิดโอกาสให้คณะกรรมการอัยการใช้ดุลพินิจได้อย่างกว้างขวางในการพิจารณาตัดสินว่า ผู้สมัครคนใดมีลักษณะต้องห้ามดังกล่าวหรือไม่ โดยไม่มีขอบเขตจำกัดจนกลายเป็นการเปิดโอกาสให้คณะกรรมการอัยการใช้อำนาจตามอำเภอใจเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อผู้สมัครบางคนเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสภาพทางกาย ซึ่งต้องห้ามตามมาตรา 30 ของรัฐธรรมนูญ ดังนั้น มาตรา 33 (11) ของพระราชบัญญัติดังกล่าว จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 33 (11) ของพระราชบัญญัติข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30	
2. นายกระมล ทองธรรมชาติ	พิจารณาแล้ว เห็นว่า เนื่องจากมาตรา 33 (11) แห่งพระราชบัญญัติข้าราชการฝ่ายอัยการฯ มีข้อความเหมือนกับพระราชบัญญัติข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 มาตรา 26 (10) ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 16/2545 ลงวันที่ 30 เมษายน 2545 เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 กรณีพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 มาตรา 26 (10) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ โดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมากวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการยุติธรรม พ.ศ. 2543 มาตรา 26	พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการฯ มาตรา 33 (11) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐ

	(10) ซึ่งบัญญัติว่า ผู้สมัครสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการ และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษาต้องไม่มี "…..กายหรือจิตใจไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการตุลาการ….." ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 จึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ พิจารณาแล้ว กรณีนี้มีข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะวินิจฉัยได้และเห็นว่า แม้ข้อโต้แย้งของผู้ร้องที่ว่า มาตรา 33 (11) ของพระราชบัญญัติข้าราชการอัยการ พ.ศ. 2531 เป็นการเลือกปฏิบัติต่อผู้พิการจะน่าเห็นใจ แต่ข้อโต้แย้งของสำนักงานอัยการสูงสุดที่อธิบายถึงเหตุผลในการตราพระราชบัญญัติคณะกรรมการอัยการ พ.ศ. 2521 มาตรา 33 (11) และความจำเป็นในการแต่งตั้งบุคคลที่มีกายเหมาะสม ให้ดำรงตำแหน่งข้าราชการอัยการว่า บทบัญญัติดังกล่าว ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม เพราะใช้บังคับเป็นการทั่วไปต่อผู้พิการทุกคนที่มีกายไม่เหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ข้าราชการอัยการมีน้ำหนักรับฟังได้มากกว่า อาศัยเหตุผลดังกล่าวและบรรทัดฐานของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 16/2545 ลงวันที่ 30 เมษายน 2545 จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 มาตรา 33 (11) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30	ธรรมนูญ มาตรา 30
3. นายจิระ บุญพจนสุนทร	พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า แม้ความในมาตรา 30 ของรัฐธรรมนูญจะบัญญัติเป็นหลักทั่วไปถึงความเสมอกันในกฎหมาย และมีข้อห้ามในการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลในกรณีต่าง ๆ รวมทั้งความแตกต่างในเรื่อง "สภาพทางกายหรือสุขภาพ" ด้วยก็ตาม แต่โดยสภาพตามข้อเท็จจริงที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้บางประการ ผู้มีสภาพทางกายไม่สมบูรณ์หรือไม่เหมาะกับกิจการบางอย่าง เช่น การทหาร เป็นต้น ย่อมคัดเลือกผู้มีร่างกายสมบูรณ์และมีความเหมาะสมเข้ารับราชการทหาร เพื่อเป็นการอุดช่องว่างดังกล่าว รัฐธรรมนูญ มาตรา 29 จึงบัญญัติในลักษณะเป็นข้อยกเว้น เพื่อกรณีต่าง ๆ ตามความจำเป็นที่อาจมีได้ สรุปแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2541 มาตรา 33 (11) เป็นไปในลักษณะสอดคล้องกับ	พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการฯ มาตรา 33 (11) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30

	ข้อยกเว้นตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 29 บัญญัติเปิดช่องไว้ ซึ่งไม่กระทบกระเทือนถึงสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพ ทั้งเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติ จึงถือไม่ได้ว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2541 มาตรา 33 (11) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30	
4. นายจุมพล ณ สงขลา	เมื่อพิจารณาบทบัญญัติของ มาตรา 33 (11) และ (12) แล้ว จะเห็นได้ว่า เป็นเพียงบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกบุคคลเพื่อสอบบรรจุ เข้าเป็นข้าราชการอัยการ และเหตุที่ต้องกำหนดหลักเกณฑ์เช่นนั้น ก็เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐนอกจากจะต้องการได้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถในทางวิชาการสูงแล้ว ผู้นั้นยังจะต้องมีสภาพร่างกายจิตใจที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ด้วย เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่รัฐตลอดไป ผู้ฟ้องคดีต่อศาลปกครองแม้สภาพ ร่างกายจะไม่ปกติก็ตาม แต่จะเป็นผู้มีบุคลิกภาพและร่างกายไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการอัยการตามมาตรา 33 (11) หรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับความเห็นหรือดุลพินิจของคณะกรรมการแพทย์และ ก.อ. ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 33 (12) ซึ่งหากคณะกรรมการแพทย์ หรือ ก.อ. มีความเห็นไม่ให้รับสมัครโดยมิชอบหรือไม่เป็นธรรม ผู้ฟ้องคดีก็มีสิทธิที่จะฟ้องคณะกรรมการแพทย์หรือ ก.อ. ต่อศาลปกครองได้โดยตรง เพื่อให้เพิกถอนคำสั่งของ ก.อ. ได้ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการฯ มาตรา 33 (11) จึงถือได้ว่าอยู่ในข้อยกเว้นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 วรรคสี่ จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 มาตรา 33 (11) มิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30	พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการฯ มาตรา 33 (11) มิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30
5. พลโท จุล อติเรก	พิจารณาแล้ว หน่วยงานใดจะรับบุคคลเข้าทำหน้าที่ในตำแหน่งใด ย่อมต้องพิจารณาถึงความรู้ ความสามารถ ความเหมาะสมที่จะปฏิบัติหน้าที่นั้นด้วย ซึ่งตามคำร้อง ผู้ร้องสมัครคัดเลือกบรรจุเป็นข้าราชการอัยการตำแหน่งอัยการผู้ช่วย การปฏิบัติหน้าที่	พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ

	บางครั้งต้องเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่นอกสำนักงาน เช่น เพื่อเดินเผชิญสืบ เพื่อสืบพยานที่ไม่อาจมาศาลได้ การเข้าร่วมชันสูตรพลิกศพกับพนักงานสอบสวน การออกไปเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชนในชนบท ถ้าสุขภาพร่างกายและจิตใจไม่สมบูรณ์ ก็จะทำให้มีปัญหาในการปฏิบัติงานได้ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการฯ มาตรา 33 (11) คำว่า มีกายไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการอัยการจะใช้ควบคู่กับมาตรา 33 (12) ที่บัญญัติว่า "เป็นผู้ที่คณะกรรมการแพทย์มีอำนาจไม่น้อยกว่าสามคน ซึ่ง ก.อ. จะได้กำหนดได้ตรวจร่างกายและจิตใจแล้ว และ ก.อ. ได้พิจารณารายงานของแพทย์เห็นว่าสมควรรับสมัครได้" บทบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดขึ้นก็เพื่อความจำเป็น ความเหมาะสมของหน่วยงานและหน้าที่การงาน ซึ่งไม่กระทบกระเทือนถึงสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพ มีผลใช้บังคับการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 เกี่ยวกับเรื่องนี้ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยที่ 16/2545 ว่าพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการตุลาการ พ.ศ. 2521 มาตรา 26 (10) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 และไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 แต่อย่างใด ซึ่งบทบัญญัติระเบียบข้าราชการตุลาการ พ.ศ. 2521 มาตรา 26 (10) ดังกล่าวนี้ก็มีความหมายทำนองเดียวกันกับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 มาตรา 33 (11) ด้วย จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 มาตรา 33 (11) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30	ฝ่ายอัยการฯ มาตรา 33 (11) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30
6. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	เห็นว่าศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 16/2545 วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 มาตรา 26 (10) (11) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 30 จึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และผู้ทำคำวินิจฉัยได้ทำคำวินิจฉัยส่วนตนไว้โดยละเอียดไว้ในคำวินิจฉัยส่วนตนที่ 16/2545 วันที่ 30 เมษายน 2545 ทำนองเดียวกับคำ	พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการฯ

	วินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวข้างต้นแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยคดีนี้ซ้ำอีก **ให้ยกคำร้อง**	**ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30**
7. นายผัน จันทรปาน	พิจารณาข้อความในมาตรา 33 (11) ดังกล่าว เห็นว่า ข้อความเป็นการระบุเพื่อบังคับใช้ทั่วไป โดยใช้ควบคู่กับ (12) เพื่อให้เป็นหลักประกันความยุติธรรมทุกคนที่สมัครสอบเป็นข้าราชการฝ่ายอัยการ ก็ต้องผ่านกระบวนการนี้เหมือนกันทุกคน ไม่มีผู้ใดได้รับสิทธิยกเว้น มาตรา 33 (11) จึงใช้เป็นการทั่วไป ข้อความในบทบัญญัติและทางปฏิบัติตามข้อความดังกล่าวไม่มีข้อความหรือทางปฏิบัติใดที่ขัดหรือแย้ง มาตรา 30 ของรัฐธรรมนูญ เพราะไม่มุ่งหมายใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมแต่ประการใด จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 33 (11) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 ไม่ขัดหรือแย้งมาตรา 30 แห่งรัฐธรรมนูญ แต่ประการใด	มาตรา 33 (11) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการฯ ไม่ขัดหรือแย้งมาตรา 30
8. นายมงคล สระฏัน	เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 16/2545 ลงวันที่ 30 เมษายน 2545 ว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 มาตรา 26 (10) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญและมาตรา 26 (10) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 บัญญัติว่า "ผู้สมัครสอบคัดเลือกต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ไม่มีกายไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการตุลาการ" มีข้อความเช่นเดียวกับมาตรา 33 (11) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 ซึ่งบัญญัติว่า "ผู้สมัครสอบคัดเลือกต้องมีคุณสมบัติ ไม่มีกายไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการอัยการ" ดังนั้นบทบัญญัติมาตรา 33 (11) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 จึงวินิจฉัยว่า บทบัญญัติมาตรา 33 (11) แห่งพระราชบัญญัติ	มาตรา 33 (11) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30

	ระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30	
9. นายศักดิ์ เตชาชาญ	พิเคราะห์แล้ว ปรากฏว่า ในการรับสมัครบุคคลเพื่อสอบคัดเลือกเป็นข้าราชการอัยการนั้น ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 มาตรา 33 นอกจากจะต้องพิจารณาถึงความรู้ความสามารถแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงสุขภาพของร่างกายและจิตใจของผู้นั้นด้วยว่ามีความสมบูรณ์สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ โดยการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการอัยการมิใช่มีเฉพาะในห้องพิจารณาคดีของศาล หรือในสำนักงานเท่านั้น บางครั้งต้องเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่นอกสำนักงาน เช่น เดินเผชิญสืบ การร่วมชันสูตรพลิกศพ หรือการร่วมสอบสวนคดีซึ่งเกี่ยวข้องกับเด็กหรือเยาวชน เป็นต้น การพิจารณาจึงเข้มงวดแตกต่างไปจากวิธีการสอบคัดเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งอื่น บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว จึงมีลักษณะเป็นข้อยกเว้นของรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 คือ เป็นไปตามความจำเป็นและเหมาะสม ซึ่งมิได้กระทบกระเทือนถึงสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่ได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีของผู้ฟ้องนี้เป็นการเจาะจงแต่อย่างใด และไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามนัยมาตรา 30 แห่งรัฐธรรมนูญ กรณีทำนองเดียวกันนี้ ศาลรัฐธรรมนูญเคยวินิจฉัยแล้ว ตามคำวินิจฉัยที่ 16/2545 ลงวันที่ 30 เมษายน 2545 จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 มาตรา 33 (11) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30	พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการฯ มาตรา 33 (11) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30
10. นายสุจิต บุญบงการ	พิจารณาแล้ว เห็นว่า บทบัญญัติในมาตรา 33(11) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 เฉพาะที่บัญญัติให้สภาพร่างกายไม่เหมาะสมเป็นลักษณะต้องห้ามนั้น ย่อมไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 เพราะเป็นการยินยอมหรือเปิดโอกาสให้มีการใช้ความแตกต่างในสภาพของร่างกายเป็นเหตุให้ไม่รับสมัครบุคคลเข้าสอบคัดเลือกเป็นอัยการผู้ช่วยได้ โดยอ้างความไม่เหมาะสมของสภาพร่างกาย แทนที่จะอ้างความไม่สามารถ แต่ถ้าได้บัญญัติเป็นกรณีของการมีสภาพร่างกายที่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ก็จะไม่ถือได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็น	พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการฯ มาตรา 33 (11) เฉพาะ

	ธรรม เนื่องจากอาศัยความสามารถเป็นเกณฑ์ แต่ถ้าเป็นกรณีของสภาพร่างกายไม่เหมาะสม เป็นการเปิดกว้างเกินไปจนสามารถทำให้ผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการรับสมัครใช้ดุลพินิจที่นำไปสู่การเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมได้ แม้ว่ามาตรา 33 (12) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 บัญญัติให้ผู้ที่สมัครสอบคัดเลือกผ่านการตรวจร่างกายและจิตใจ โดยคณะกรรมการแพทย์จำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน ตามที่คณะ กรรมการอัยการกำหนดก็ตามก็ไม่สามารถหักล้างบทบัญญัติในมาตรา 33 (11) ในส่วนของข้อความว่า "มีร่างกายไม่เหมาะสม" ซึ่งหมายความว่าคณะกรรมการแพทย์ดังกล่าวสามารถใช้ข้อความ "มีร่างกายไม่เหมาะสม" ที่จะพิจารณาว่าผู้ใด ไม่ควรมีสิทธิสมัครเข้าสอบคัดเลือกเป็นอัยการผู้ช่วย ดังนั้น บทบัญญัติมาตรา 33 (11) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการอัยการ พ.ศ. 2521 ในส่วนของข้อความว่า "มีร่างกายไม่เหมาะสม" ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญมาตรา 30 และขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 มาตรา 33 (11) เฉพาะข้อความ "มีกายไม่เหมาะสม" ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30	ข้อความ "มีกายไม่เหมาะสม" ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30
11. นายสุจินดา ยงสุนทร	พิเคราะห์แล้วเห็นว่า เงื่อนไขประการสำคัญที่มาตรา 30 ของรัฐธรรมนูญบัญญัติห้าม "การเลือกปฏิบัติ" ก็คือ การเลือกปฏิบัติดังกล่าวจะต้อง "ไม่เป็นธรรม" เงื่อนไขหรือข้อแม้ดังกล่าวเป็นเรื่องปกติธรรมดา แม้ในตัวรัฐธรรมนูญเองก็อาจกล่าวได้ว่ามีการบัญญัติไว้ในลักษณะที่เป็นการเลือกปฏิบัติหลายแห่ง เช่น การกำหนดคุณสมบัติต่าง ๆ ของผู้ที่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาว่า ต้องจบการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นอย่างน้อย เป็นต้น ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่า การเลือกปฏิบัติดังกล่าวไม่เข้าว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม เมื่อคำนึงถึงความเหมาะสมและความจำเป็นตามสภาพแวดล้อมและคุณค่าทั่วไปที่สังคมไทยยอมรับกันอยู่ในปัจจุบัน การกำหนดลักษณะต้องห้ามสำหรับบุคคลผู้สมัครสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการอัยการว่า ต้องไม่เป็นคนที่ "มีกายหรือ	มาตรา 33 (11) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการฯ ไม่มีข้อความใดที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

	จิตใจไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการอัยการ" นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับลักษณะต้องห้ามของบุคคลที่กฎหมายยอมรับและใช้ในการรับสมัครบุคคลเข้าประกอบวิชาชีพหรืออาชีพต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก โดยไม่ถือว่าเป็นเกณฑ์ที่ไม่เป็นธรรม ทั้งนี้ เป็นเพราะสภาพทางกายหรือจิตใจย่อมมีผลกระทบโดยตรงต่อศักยภาพในการปฏิบัติงานหรือหน้าที่ของบุคคลผู้นั้น การที่กฎหมายบัญญัติให้สภาพทางกายที่ผิดปกติเป็นลักษณะต้องห้ามประการหนึ่งก็เท่ากับเป็นการยืนยันและยอมรับถึงความจำเป็นและความเหมาะสมของเกณฑ์มาตรฐานนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเป็นอัยการจำเป็นต้องคำนึงถึงภาพลักษณ์และบุคลิกภาพของบุคคลอันเป็นที่ยอมรับเพื่อการปฏิบัติหน้าที่อัยการเพื่อให้ได้มาซึ่งความเชื่อถือศรัทธาของปวงชนที่กล่าวมานี้ เป็นการพิจารณาโดยคำนึงถึงคุณค่า ความรู้สึก และแนวความคิดของสังคมในปัจจุบัน ซึ่งคุณค่าและแนวความคิดเหล่านี้ย่อมเปลี่ยนแปลงไปได้ตามกาลเวลาและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและสภาพของสังคม ปัจจัยสำคัญที่จะต้องคำนึงถึงอีกประการหนึ่งได้แก่ สภาพการงานที่ข้าราชการอัยการต้องปฏิบัติอยู่เป็นปกติตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้ เช่น การสืบพยานที่ได้รับการยกเว้นหรือไม่สามารถจะไปศาลได้ การร่วมชันสูตรพลิกศพร่วมกับพนักงานสอบสวน การออกไปเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชนในชนบท ลักษณะ ปริมาณและคุณภาพของงานในตำแหน่งอัยการ ดังนั้น นอกจากความรู้ความสามารถ ซึ่งเป็นเรื่องของสติปัญญาแล้ว สภาพทางกายของผู้สมัครเป็นข้าราชการอัยการก็มีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานเช่นกัน เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อคำนึงถึงความจำเป็นและความเหมาะสมในประเด็นต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วเห็นว่า การเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสภาพทางกายของบุคคลผู้สมัครสอบเป็นอัยการ นั้น มิใช่เป็น "การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม" จึงมิใช่เป็นการเลือกปฏิบัติที่ต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 อนึ่ง ถ้ากฎหมายฯ กำหนดไว้เป็นข้อห้ามไว้อย่างเฉพาะเจาะจงว่า ผู้ที่เป็นโปลิโอให้ถือว่า "มีสภาพร่างกายไม่เหมาะสม"	มาตรา 30

	เสมอไป โดยไม่คำนึงถึงระดับความสาหัสเป็นรายกรณีแล้วกฎหมายในลักษณะเช่นนั้นอาจจะถือได้ว่าเป็นการละเมิดรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 เพราะเป็นการบังคับให้คณะกรรมการอัยการ และอนุกรรมการแพทย์ต้องปฏิเสธไม่ยอมรับผู้สมัครที่เป็นโปลิโอในทุกกรณีไป แต่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการอัยการ พ.ศ. 2521 มาตรา 33 (11) หาได้วางข้อห้ามไว้อย่างถาวรและตายตัวเช่นนั้นไม่ แต่ได้ให้ดุลพินิจแก่คณะกรรมการอัยการ และอนุกรรมการแพทย์ในการพิจารณาวินิจฉัยสภาพทางร่างกายของผู้สมัครเป็นกรณี ๆ ไป โดยคำนึงถึงความเหมาะสมตามเกณฑ์ที่ยืดหยุ่นได้ เช่น ตามระดับความรุนแรงของความผิดปกติทางร่างกายของผู้สมัครเป็นต้น ดังนั้น การที่ผู้สมัครเป็นโปลิโอ มิได้หมายความว่าจะต้องถูกตัดสิทธิมิให้เข้าสมัครสอบทุกรายไป อีกประการหนึ่ง เมื่อถึงเวลาที่สังคมและคณะกรรมการอัยการมีทัศนะคติเปลี่ยนไปในเรื่องบุคลิกลักษณะของผู้ที่เป็นข้าราชการอัยการ หรือเมื่อมีเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าพอจะทำให้ผู้ที่เป็นโปลิโอสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นเดียวกับบุคคลที่มีสภาพร่างกายปกติแล้ว คณะกรรมการอัยการก็ย่อมสามารถกำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องนี้ขึ้นใหม่หรือใช้ดุลพินิจของตนให้สอดคล้องกับสภาวการณ์ในขณะนั้นได้โดยไม่จำเป็นต้องแก้ไขเปลี่ยนแปลงเนื้อหาสาระของมาตรา 33 (11) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวนั้นแต่ประการใด จึงเห็นได้ว่า บทบัญญัติดังกล่าวมีความยืดหยุ่นในตัวเองพอที่คณะกรรมการอัยการจะปรับใช้ตามความเหมาะสมแห่งกาลเวล จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 33 (11) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 ในตัวเองแล้ว ไม่มีข้อความใดที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	ประเด็นดังกล่าวข้าพเจ้าเคยวินิจฉัยไว้แล้วตามคำวินิจฉัยที่ 16/2545 ลงวันที่ 30 เมษายน 2545 ว่าพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 มาตรา 26 (10) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ซึ่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 มาตรา 26 (10) และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 มาตรา 33 (11) บัญญัติด้วยข้อความเหมือนกัน คือ “มีกาย.....ไม่	พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการฯ มาตรา 33

	เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการตุลาการ" และ "มีกาย.....ไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการอัยการ" ซึ่งข้าพเจ้ายังมีความเห็นเช่นเดิมว่าข้อความที่บัญญัติดังกล่าวไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 เพราะแต่ละหน้าที่ แต่ละอาชีพ ย่อมมีความแตกต่างกันในลักษณะของงาน จึงต้องใช้คนในแต่ละหน้าที่ให้เหมาะสมกับงานในหน้าที่ ดังนั้น ในทุกองค์กรก็ย่อมต้องมีการกำหนดลักษณะเฉพาะของบุคคลที่จะมาทำหน้าที่ในตำแหน่งต่าง ๆ ขององค์กรนั้น ๆ ปัญหาจึงมีว่าการกำหนดลักษณะของบุคคลเฉพาะงานในหน้าที่ใดหน้าที่หนึ่งนั้นเป็นการ "เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม" ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 หรือไม่ เห็นว่าข้อกำหนดในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ มาตรา 33 (11) ไม่ใช่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะคำว่า "กายไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการอัยการ" นั้น ไม่ได้ก่อให้เกิดความไม่เสมอภาคระหว่างบุคคลที่มีร่างกายพิการกับบุคคลทั่วไปเพราะมิได้ห้ามบุคคลที่มีร่างกายพิการเป็นข้าราชการอัยการ แต่ห้ามเฉพาะบุคคลที่มีร่างกายไม่เหมาะสมกับหน้าที่การทำงานของอัยการเท่านั้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 มาตรา 33 (11) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30	(11) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30
13. นายอนันต์ เกตุวงศ์	พิเคราะห์แล้ว บทบัญญัติของพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการฯ มีลักษณะที่เหมือนกันกับบทบัญญัติมาตรา 26 (10) ของพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 16/2545 ลงวันที่ 30 เมษายน 2545 ว่าชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 มาตรา 33 (11) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30	พระราชบัญญัติฯ มาตรา 33 (11) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30
14. นายอมร รักษาสัตย์	เห็นว่า กรณีนี้คล้ายคลึงกับกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 16/2545 ลงวันที่ 30 เมษายน 2545 ซึ่งผู้ฟ้องคดี คือ นายศิริมิตร บุญมูล เป็นบุคคลคนเดียวกันที่ขอสมัครสอบแข่งขันเป็นข้าราชการตุลาการและบทบัญญัติในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ มาตรา 26 (10) เฉพาะส่วนที่ว่า "กาย....	พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่าย

	ไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการตุลาการ" ก็เป็นบทบัญญัติที่มีข้อความอันเดียวกับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 มาตรา 33 (11) ซึ่งในคำวินิจฉัยส่วนบุคคลของข้าพเจ้าได้แสดงข้อกฎหมายรวมถึงกติกาสัญญาระหว่างประเทศและข้อพิจารณาต่าง ๆ ไว้โดยละเอียดแล้ว จึงขอวินิจฉัยไปตามแนวทางเดิม คือ เห็นว่าบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 มาตรา 33 (11) เฉพาะส่วนที่ว่า "กาย.....ไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการอัยการ" เป็นการให้อำนาจแก่กรรมการ คณะแพทย์ และคณะกรรมการอัยการใช้ดุลพินิจตีความหมายของคำว่า "ไม่เหมาะสม" มากเกินไป เห็นว่า การจำกัดสิทธิของพลเมืองที่จะเข้ารับราชการควรจะจำกัดในกรณีที่จำเป็นจริง ๆ ดังข้อบัญญัติของพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 มาตรา 30 (5) ที่ว่า "ไม่เป็นผู้มีกายทุพพลภาพจนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้....." จึงจะเป็นธรรมมากกว่าและตรงกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันที่ต้องการให้รัฐและองค์กรของรัฐเคารพศักดิ์ศรีของมนุษย์ (มาตรา 4 ของรัฐธรรมนูญ) ที่จะมีชีวิตอยู่อย่างมีคุณภาพรวมทั้งมีสิทธิที่จะแสวงหาความรู้และนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้ตามมาตรา 50 โดยรัฐต้องช่วยเหลือตามมาตรา 55 และมาตรา 80 การที่ส่วนราชการพยายามกีดกันผู้ด้อยโอกาสด้วยประการต่าง ๆ จึงขัดแย้งต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญนี้หลายมาตราและกติกาสัญญาที่ทำไว้กับต่างประเทศอีกหลายฉบับ จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 มาตรา 33 (11) เฉพาะคำว่า "กาย.....ไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการอัยการ" ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 โดยเฉพาะวรรคหนึ่ง วรรคสาม ประกอบกับมาตรา 4 (ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์) และมาตรา 80 วรรคสอง (รัฐต้องช่วยเหลือคนพิการให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้) และเป็นกรณีที่ฝ่ายสำนักงานอัยการสูงสุด อันเป็นองค์กรของรัฐองค์กรหนึ่งมิได้ใช้อำนาจโดย "คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้" ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญมาตรา 26 ด้วย จึงใช้บังคับมิได้	อัยการฯ มาตรา 33 (11) เฉพาะคำว่า "กาย..... ไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการอัยการ" ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	พิจารณาแล้ว เห็นว่า การที่หน่วยงานจะคัดเลือกบุคคลให้ปฏิบัติหน้าที่หรือทำงานในตำแหน่งใดย่อมต้องพิจารณาถึงความรู้ความสามารถและความเหมาะสมว่าจะปฏิบัติหน้าที่ได้สมประโยชน์ของหน่วยงานนั้นหรือไม่เป็นสำคัญ พิจารณาจากอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการ จะเห็นว่าข้าราชการมีอำนาจหน้าที่อย่างกว้างขวาง ทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญา การวินิจฉัยสั่งสำนวนของพนักงานอัยการนั้นจะต้องมีความรู้ความสามารถและความเป็นกลางโดยยุติธรรมอย่างยิ่ง ฐานะของอัยการซึ่งเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา มีอำนาจอิสระในการสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องผู้ต้องหา บทบาทของอัยการในกระบวนยุติธรรมจึงเป็นการวินิจฉัยเบื้องต้นว่าจะฟ้องผู้ต้องหาหรือไม่ การวินิจฉัยของอัยการจึงเป็นการให้ความยุติธรรมขั้นต้นแก่ผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายไปพร้อม ๆ กัน หน่วย งานของอัยการเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญในด้านอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชน นอกจากจะพิจารณาความรู้ความสามารถ แล้วยังต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมทางกายภาพ ซึ่งจะส่งผลถึงสมรรถนะของผู้ที่จะปฏิบัติหน้าที่ ภาพพจน์ที่จะแสดงต่อบุคคลภายนอก ความเชื่อถือศรัทธาของประชาชน และยังต้องพิจารณาในทางลึกด้วย สำหรับทางกายภาพนั้นต้องพิจารณาถึงสุขภาพของร่างกายและจิตใจของผู้นั้นว่ามีความสมบูรณ์ สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้และมีบุคลิกลักษณะที่ดีพอที่จะเป็นข้าราชการอัยการ การปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการอัยการมิใช่เพียงปฏิบัติหน้าที่ในห้องพิจารณาคดีหรือในสำนักงานเท่านั้น บางครั้งต้องเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่นอกสำนักงาน เช่น การเดินเผชิญสืบ เพื่อสืบพยานที่ไม่อาจมาศาลได้ การร่วมชันสูตรพลิกศพกับพนักงานสอบสวน หรือแม้แต่การร่วมสอบสวนคดีซึ่งเกี่ยวข้องกับเด็กหรือเยาวชน ตลอดรวมถึงการออกไปเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชนในชนบท การพิจารณา เพื่อรับสมัครสอบคัดเลือกบุคคลเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการอัยการจึงมีมาตรการที่เข้มงวดแตกต่างจากวิธีการสอบคัดเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งอื่นบ้าง ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 มาตรา 33 ที่ระบุคุณสมบัติ	พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการฯ (11) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30

	บุคคลผู้สมัครสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอัยการผู้ช่วย นอกจากจะต้องพิจารณาตาม (11) ที่บัญญัติว่า ต้องไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบแล้ว หรือมีกายหรือจิตใจไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการอัยการ หรือเป็นโรคที่ระบุไว้ในกฎกระทรวงแล้ว ยังต้องพิจารณาตาม (12) ประกอบด้วยว่า เป็นผู้ที่คณะกรรมการแพทย์มีจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน คือ ก.อ. จะได้กำหนด ได้ตรวจร่างกายและจิตใจแล้ว และ ก.อ. ได้พิจารณารายงานของแพทย์เห็นว่า สมควรรับสมัครได้ ซึ่งเห็นว่า การพิจารณาว่าบุคคลผู้สมัครสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการอัยการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอัยการผู้ช่วยนั้นได้พิจารณาโดยคณะบุคคลในหน่วยงานที่เชื่อถือได้ คือ ก.อ. และแพทย์ ไม่ได้เป็นการกระทำของบุคคลหนึ่งบุคคลใดที่ทำได้ตามอำเภอใจ เชื่อได้ว่าดำเนินการตามขั้นตอนตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 มาตรา 33 (11) และ (12) มิได้เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสภาพทางกายหรือสุขภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 แต่อย่างใด จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 (11) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30	

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 44/2545 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 15 คน (คะแนนเสียง 12 : 3)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล				
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 15 คน	**ประเด็นหลัก** พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ.2521 มาตรา 33 (11) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 หรือไม่		**คำวินิจฉัย** พระราชบัญญัติระเบียบข้าราช-การฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 มาตรา 33 (11) ไม่ขัดหรือ แย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30	
	ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ	ขัดต่อรัฐธรรมนูญ★	ไม่ขัดต่อ รธน. (ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ)	ขัดต่อ รธน.★ (ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ)
1. นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ		✓		✓
2. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓		✓	
3. นายจิระ บุญพจนสุนทร	✓		✓	
4. นายจุมพล ณ สงขลา	✓		✓	
5. พลโท จุล อติเรก	✓		✓	
6. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	✓		✓	
7. นายผัน จันทรปาน	✓		✓	
8. นายมงคล สระฏัน	✓		✓	
9. นายศักดิ์ เตชาชาญ	✓		✓	
10. นายสุจิต บุญบงการ		✓		✓
11. นายสุจินดา ยงสุนทร	✓		✓	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓		✓	
13. นายอนันต์ เกตุวงศ์	✓		✓	
14. นายอมร รักษาสัตย์		✓		✓
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓		✓	
รวม	12	3	12	3

★พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการฯ มาตรา 33 (11) เฉพาะคำว่า "มีกาย.....ไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการ อัยการ" ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 เนื่องจากเป็นบทบัญญัติที่เปิดโอกาสให้ใช้ดุลพินิจอย่างกว้างขวาง ซึ่งเป็นการเกินขอบเขต โดยอ้างเหตุตามความเหมาะสมแทนความสามารถ

45. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 45/2545

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 45/2545 (วันที่ 13 สิงหาคม 2545) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง ศาลแพ่งธนบุรีส่งคำโต้แย้ง ลงวันที่ 5 กันยายน 2543 ของจำเลย (นายพิชัย จงสฤษดิ์หวัง) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 หรือไม่

(พิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 หรือไม่)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	ศาลแพ่งธนบุรีส่งคำโต้แย้ง ลงวันที่ 5 กันยายน 2543 ของจำเลย (นายพิชัย จงสฤษดิ์หวัง) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 หรือไม่
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	ธนาคาร ดีบีเอส ไทยทนุ จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ ฟ้องนายพิชัย จงสฤษดิ์หวัง ผู้ร้อง เป็นจำเลยต่อศาลแพ่งธนบุรี ความผิดเกี่ยวกับสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชี โดยขอให้ศาลบังคับให้ผู้ร้องชำระเงิน จำนวน 40,821,090.68 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 18.25 ต่อปี จากต้นเงิน 20,000,000 บาท และดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 15 ต่อปี จากต้นเงิน 8,637,298.84 บาท นับถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระหนี้แก่โจทก์เสร็จสิ้น ผู้ร้องให้การปฏิเสธฟ้องของโจทก์ และโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ตราขึ้นโดยให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถประกาศกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยได้ เป็นเหตุให้สถาบัน

		การเงินต่าง ๆ กำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงเกิกว่าร้อยละ 15 ต่อปี และอยู่เหนือกฎเกณฑ์ของสังคมโดยอาศัยฐานะทางเศรษฐกิจที่เหนือกว่า จึงเป็นบทบัญญัติที่ก่อให้เกิดการ เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมและส่งเสริมให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบผู้บริโภคและการผูกขาดทางการค้า ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลแพ่งธนบุรี ว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลต้องใช้บังคับแก่คดีนี้ แต่โดยที่เป็นบทบัญญัติที่ก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม เพราะเหตุสถานะของบุคคลและฐานะทางเศรษฐกิจ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ทำให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบผู้บริโภคและการผูกขาดทางการค้า ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้ จึงขอให้ศาลส่งคำโต้แย้งให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัย ศาลแพ่งธนบุรีจึงมีคำสั่งให้ส่งคำร้องของผู้ร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	ประเด็นตามคำร้องที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยมี ว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 หรือไม่ ตามประเด็นที่ว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 หรือไม่ นั้น ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้แล้วตามคำวินิจฉัย ที่ 7/2543 ลงวันที่ 2 มีนาคม 2543 และคำวินิจฉัยที่ 13/2545 ลงวันที่ 18 เมษายน 2545 ว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตร 14 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 50 มาตรา 57

		และมาตรา 87 จึงไม่วินิจฉัยซ้ำอีก คงมีประเด็นตามคำร้องที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัย แต่เพียงว่าพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการ ธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 หรือไม่ พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ซึ่งเป็นบทบัญญัติในหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย มุ่งให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยโดยการรับรองว่าบุคคลย่อม เสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน และไม่ประสงค์ให้มีการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ส่วนพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 เป็นบัญญัติซึ่งให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับดอกเบี้ย หรือส่วนลดที่ธนาคารพาณิชย์อาจจ่ายได้หรืออาจเรียกได้ โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งธนาคารพาณิชย์ต้องปฏิบัติต่อลูกค้าของธนาคารอย่างเท่าเทียมกัน ธนาคารพาณิชย์ไม่อาจกำหนดตามอำเภอใจได้ และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อประโยชน์แก่การเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ ตลอดจนให้ความคุ้มครองแก่ผู้ฝากเงินกับธนาคาร การที่ธนาคารแห่งประเทศไทยใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 14 กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ทุกแห่งปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับดอกเบี้ยให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อประโยชน์แก่การเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ และให้ความคุ้มครองแก่ผู้ฝากเงินกับธนาคาร โดยมิได้เลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิดเพศ อายุ สถานะ

		ของบุคคลฐานะ ทางเศรษฐกิจ แต่อย่างใด จึงไม่เป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	1) รัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 2) คำวินิจฉัยที่ 7/2543 ลงวันที่ 2 มีนาคม 2543 และคำวินิจฉัยที่ 13/2545 ลงวันที่ 18 เมษายน 2545 3) พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 หรือไม่
3. คำวินิจฉัย	จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ไม่ขัดหรือแย้งต่อ รัฐธรรมนูญ มาตรา 30	
4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 15 คน โดยมีมติเป็นเอกฉันท์ว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 14 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (คะแนนเสียง 15 : 0) ในจำนวน 15 คนนี้ วินิจฉัยให้ยกคำร้อง เพราะเห็นว่า คำโต้แย้งของผู้ร้องไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย จำนวน 1 คน (คะแนนเสียง 14 : 1) อย่างไรก็ตาม การวินิจฉัยให้ยกคำร้องนั้น ถือว่า อยู่ในกลุ่มเดียวกับกลุ่มที่วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ 2) เริ่มวันที่ 5 กันยายน 2543 แล้วเสร็จ วันที่ 13 สิงหาคม 2545 รวม 11 เดือน 8 วัน 3) การวางบรรทัดฐาน พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 4) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 120 ตอนที่ 38 ก วันที่ 6 พฤษภาคม 2546 ซึ่งเท่ากับ 8 เดือน 24 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 13 สิงหาคม 2545)	

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 45/2545 (วันที่ 13 สิงหาคม 2545) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 15 คน เรื่อง ศาลแพ่งธนบุรีส่งคำโต้แย้ง ลงวันที่ 5 กันยายน 2543 ของจำเลย (นายพิชัย จงสฤษดิ์หวัง) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 หรือไม่

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คือ **พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 หรือไม่**

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ	**1. รัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้ว่า** **"<u>มาตรา 30</u> บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน** **ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน** **การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้** **มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม"** **"<u>มาตรา 50</u> บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม** **การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของ**	มาตรา 14 ของพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.

	ประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณูปโภค การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันการผูกขาดหรือขจัดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน" "มาตรา 57 สิทธิของบุคคลซึ่งเป็นผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องบัญญัติให้มีองค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยตัวแทนผู้บริโภค ทำหน้าที่ให้ความเห็นในการตรากฎหมาย กฎ และข้อบังคับ และให้ความเห็นในการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค" "มาตรา 87 รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด กำกับดูแลให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม คุ้มครองผู้บริโภค และป้องกันการผูกขาดตัดตอนทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และต้องไม่ประกอบกิจการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ รักษาผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการจัดให้มีการสาธารณูปโภค" 2. พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 บัญญัติว่า "มาตรา 14 ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องดังต่อไปนี้ (1) ดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์อาจจ่ายได้ (2) ดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่ธนาคารพาณิชย์อาจเรียกได้ ฯลฯ การกำหนดตามมาตรานี้ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีและให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา"	2522 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30

	จะเห็นได้ว่า เนื้อหาของรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 คือ การรับรองความเสมอกันในกฎหมายของบุคคล การให้ความคุ้มครองแก่บุคคลอย่างเท่าเทียมกัน การห้ามเลือกปฏิบัติต่อบุคคลโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรมหรือความคิดเห็นทางการเมือง อันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ส่วนมาตรา 14 ของพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ เป็นบทบัญญัติที่รับรองว่าธนาคารแห่งประเทศไทยโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์อาจจ่ายได้ และในเรื่องดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่ธนาคารพาณิชย์อาจเรียกได้เก็บได้ บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติของกฎหมายที่มีความมุ่งหมายในทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ การให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ ด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง โดยเฉพาะในเรื่องดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่ธนาคารพาณิชย์อาจเรียกได้ตามวรรคหนึ่ง (2) ของมาตรานี้ ทั้งนี้ เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์สามารถปรับเพิ่มลดอัตราดอกเบี้ยหรือส่วนลดให้เหมาะสมกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศในขณะใดขณะหนึ่งได้ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศ ดังปรากฏเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ในหมายเหตุต่อท้ายพระราชบัญญัติฉบับนี้ที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ตอนหนึ่งว่า..... “นอกจากนี้ธนาคารพาณิชย์ซึ่งเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการจากรัฐบาลนั้น เป็นแหล่งระดมทุนที่สำคัญของประเทศ ย่อมเป็นการสมควรที่ธนาคารพาณิชย์จะพึงมีบทบาทในการใช้ทุนนั้นไปในทางอำนวยประโยชน์แก่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้มากยิ่งขึ้น.....” ไม่มีข้อความหรือถ้อยคำใดในมาตราดังกล่าวที่แสดงให้เห็นว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ ดังนั้น มาตรา 14 ของพระราชบัญญัติการธนาคาร	

	พาณิชย์ฯ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 14 ของพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 30	
2. นายกระมล ทองธรรมชาติ	พิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ เป็นบทบัญญัติซึ่งให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์อาจจ่ายได้หรืออาจเรียกได้ โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งเป็นการปฏิบัติต่อลูกค้าของธนาคารอย่างเท่าเทียมกัน ธนาคารพาณิชย์ไม่อาจกำหนดตามอำเภอใจได้ และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อประโยชน์แก่การเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ ตลอดจนให้ความคุ้มครองแก่ผู้ฝากเงินกับธนาคาร ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นไปตามหลักความเสมอภาค จะเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำหนด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ฯลฯ มิได้ ดังนั้น แม้ผู้ร้องจะโต้แย้งว่าบทบัญญัติ มาตรา 14 ของพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ เป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม เพราะให้สิทธิแก่ธนาคารพาณิชย์เหนือกว่าบุคคลธรรมดาในการเรียกร้องดอกเบี้ยเงินกู้จากผู้กู้ แต่เมื่อพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 14 ให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ทุกแห่งปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับดอกเบี้ยให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อประโยชน์แก่การเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ และให้ความคุ้มครองแก่ผู้ฝากเงินกับธนาคาร โดยมิได้เลือกปฏิบัติต่อบุคคลใด จึงไม่เป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30	มาตรา 14 แห่ง พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30

3. นายจิระ บุญพจนสุนทร	พิเคราะห์แล้วที่ผู้ร้องอ้างว่า บทบัญญัติมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญรวมสี่มาตรา คือ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 เฉพาะสามมาตราหลังศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยแล้ว จึงไม่ต้องวินิจฉัยซ้ำ ในส่วนของมาตรา 30 พิเคราะห์แล้ว บทบัญญัติมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ดังกล่าว ให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์อาจจ่ายได้ หรืออาจเรียกได้โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งเป็นการปฏิบัติต่อลูกค้าของธนาคารในแต่ละประเภทอย่างเท่าเทียมกัน ดังปรากฏตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ฉบับลงวันที่ 20 ตุลาคม 2536 ทั้งนี้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อประโยชน์แก่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ไม่ใช่เป็นการเลือกปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 จึงวินิจฉัยว่า บทบัญญัติมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30	มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30
4. นายจุมพล ณ สงขลา	พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 14 มีผลใช้บังคับก่อน วันที่ผู้ร้องเข้าทำสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชีกับโจทก์ คือวันที่ 10 ตุลาคม 2537 ดังนั้น ก่อนที่ผู้ร้องจะเข้าทำสัญญากับโจทก์ผู้ร้องย่อมทราบดีว่า บทบัญญัติดังกล่าวให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทย และโจทก์สามารถกำหนดอัตราดอกเบี้ยได้เกินกว่าร้อยละ 15 ต่อปีทั้งตามสัญญาระหว่างโจทก์กับผู้ร้องก็มีข้อตกลงชัดแจ้งว่า ให้โจทก์คิดดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 19 ต่อปีสำหรับวงเงินส่วนที่เกิน 5,000,000 บาท โดยวิธีคำนวณแบบทบต้น และหากในภายหน้ามีการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยโดยประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ประกาศธนาคารโจทก์หรือกฎหมายใด ๆ จำเลย (ผู้ร้อง) ยินยอมให้โจทก์ปรับเปลี่ยน	ข้อโต้แย้งของผู้ร้องจึงไม่เป็นสาระแก่คดีอันควรได้รับการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรค

	อัตราดอกเบี้ยที่คิดกับจำเลย (ผู้ร้อง) ในอัตราสูงสุดที่โจทก์จะพึงเรียกได้โดยชอบด้วยกฎหมาย โดยมิพักต้องแจ้งให้จำเลย (ผู้ร้อง) ทราบ เมื่อผู้ร้องทราบถึงผลดีผลเสียของบทบัญญัติและข้อตกลงในสัญญาดังกล่าวแล้ว ก็ยังสมัครใจเข้าทำสัญญากับโจทก์และปฏิบัติตามสัญญาตลอดมาโดยไม่เคยโต้แย้งหรือทักท้วง ซึ่งแสดงว่าผู้ร้องเห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวมีความเป็นธรรมพอที่ผู้ร้องจะยอมรับและปฏิบัติตามได้ตั้งแต่ก่อนเข้าทำสัญญากับโจทก์แล้ว ซึ่งหากผู้ร้องมิได้ตกเป็นฝ่ายผิดนัดผิดสัญญาจนถูกโจทก์ฟ้อง ผู้ร้องก็คงจะไม่อ้างเหตุเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญขึ้นเป็นข้ออ้าง ข้อโต้แย้งของผู้ร้องจึงน่าจะไม่เป็นธรรมแก่เจ้าหนี้ทั้งหลายรวมทั้งโจทก์ นอกจากนั้น มาตรา 14 ของพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ที่จำเลยอ้างว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญหลายมาตรานั้นแม้จะออกโดยองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติก็ตาม แต่ก็มิใช่บทบัญญัติของกฎหมายที่ศาลจะนำมาใช้บังคับแก่คดีที่โจทก์ฟ้องผู้ร้องโดยตรงตามนัยของรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคหนึ่ง เพราะศาลไม่จำต้องอาศัยบทบัญญัติดังกล่าวในการวินิจฉัยสิทธิและหน้าที่ของโจทก์กับผู้ร้องตามสัญญาแต่อย่างใด พฤติการณ์ของผู้ร้องเชื่อว่ากระทำไปเพื่อหวังผลในการประวิงคดีให้ล่าช้าเท่านั้น ข้อโต้แย้งของผู้ร้องจึงไม่เป็นสาระแก่คดีอันควรได้รับการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคสอง จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องของผู้ร้อง	สอง ให้ยกคำร้อง
5. พลโท จุล อติเรก	พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา 30 วรรคหนึ่ง บัญญัติถึงสิทธิและเสรีภาพของบุคคล โดยรับรองว่าบุคคลมีความเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน มิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุต่างๆ ส่วนพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ เป็นบทบัญญัติซึ่งให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับดอกเบี้ย หรือส่วนลดที่ธนาคารพาณิชย์อาจจ่ายได้หรืออาจเรียกได้โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ธนาคารพาณิชย์ต้องปฏิบัติต่อลูกค้าของธนาคารเป็นการทั่วไปและเท่าเทียมกัน การที่ให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยไว้ก็เพื่อให้	มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

	เกิดความคล่องตัวและเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ ซึ่งมิได้เป็นบทบัญญัติที่ให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลแต่อย่างใด จึงเห็นว่า ไม่เป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87	มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และ มาตรา 87
6. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้แล้วตามคำวินิจฉัยที่ 7/2543 ลงวันที่ 2 มีนาคม 2543 และคำวินิจฉัยที่ 13/2545 ลงวันที่ 18 เมษายน 2545 ว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 จึงไม่วินิจฉัยซ้ำอีก พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 30 เป็นบทบัญญัติในหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย มุ่งให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย โดยการรับรองว่าบุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน และไม่ประสงค์ให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ส่วนพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 14 เป็นบัญญัติซึ่งให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่ธนาคารพาณิชย์อาจจ่ายได้หรืออาจเรียกได้ โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งธนาคารพาณิชย์ต้องปฏิบัติต่อลูกค้าของธนาคารอย่างเท่าเทียมกัน ธนาคารพาณิชย์ไม่อาจกำหนดตามอำเภอใจได้ และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อประโยชน์แก่การเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ ตลอดจนให้ความคุ้มครองแก่ผู้ฝากเงินกับธนาคาร การที่ธนาคารแห่งประเทศไทยใช้อำนาจตามพระราช	มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30

	บัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 14 กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ทุกแห่งปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับดอกเบี้ยให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อประโยชน์แก่การเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ และให้ความคุ้มครองแก่ผู้ฝากเงินกับธนาคาร โดยมิได้เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เพศ อายุ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ แต่อย่างใด จึงไม่เป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 30	
7. นายผัน จันทรปาน	พิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ เป็นบทบัญญัติเพื่อประโยชน์แก่การเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ ซึ่งทุกธนาคารและสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้อง ต้องถือปฏิบัติเหมือน ๆ กัน มิได้เลือกปฏิบัติเฉพาะบางธนาคารหรือบางสถาบันการเงิน มาตรา 14 จึงไม่ขัดหรือแย้งกับมาตรา 30 แห่งรัฐธรรมนูญ แต่ประการใด มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ที่บัญญัติว่า ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ ในเรื่องต่อไปนี้..... (2) ดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่ธนาคารพาณิชย์อาจเรียกได้นั้น ไม่มีหลักการหรือข้อความใดที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 50 แต่ประการใด ที่อ้างว่า มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ขัดหรือแย้งรัฐธรรมนูญ มาตรา 57 หรือไม่ นั้น ศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานไว้แล้ว ตามคำวินิจฉัยที่ 7/2543 ลงวันที่ 2 มีนาคม 2543 จึงไม่ต้องวินิจฉัยซ้ำอีก ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา 87 ที่บัญญัติว่า รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรี โดยอาศัยกลไกตลาด กำกับดูแลให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม ฯลฯ จะเห็นได้ว่า ความในมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ไม่ขัดหรือแย้งกับมาตรา 87 แห่งรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าในหลักการหรือข้อความที่บัญญัติขึ้น จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคาร	มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และ มาตรา 87

	พาณิชย์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87	
8. นายมงคล สระฏัน	เห็นว่า มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ทุกแห่งปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับดอกเบี้ยให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อประโยชน์แก่การเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ และให้ความคุ้มครองแก่ผู้ฝากเงินกับธนาคาร โดยมิได้เลือกปฏิบัติต่อบุคคลใด จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ส่วนเรื่องขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 หรือไม่นั้น ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 13/2545 ลงวันที่ 18 เมษายน 2545 ว่า มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ดังกล่าว ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 จึงไม่ต้องวินิจฉัยอีก จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87	มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และ มาตรา 87
9. นายศักดิ์ เตชาชาญ	ดังนี้ เห็นว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา 30 เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย โดยรับรองให้บุคคลเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกัน ฯลฯ ส่วนมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่อาจเรียกเก็บได้ โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งเป็นการปฏิบัติต่อลูกค้าของธนาคารอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อประโยชน์แก่การเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ตราขึ้นใช้บังคับเป็นการทั่วไป มิใช่เป็นการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลใดโดยไม่เป็นธรรม แต่อย่างใด จึงหาได้ขัดหรือแย้งกันไม่ จึงวินิจฉัยว่าบทบัญญัติ มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30	มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30

10. นายสุจิต บุญบงการ	เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยไว้แล้วในคำวินิจฉัยที่ 13/2545 ว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 จึงไม่ต้องวินิจฉัยในประเด็นดังกล่าวอีก เห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 30 เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองบุคคลให้เสมอกันโดยกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายโดยเท่าเทียมกัน เป็นต้น ส่วนมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยในการกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยที่อาจเรียกได้ โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับกับธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคารโดยเท่าเทียมกัน ในการปฏิบัติต่อลูกค้าของธนาคารพาณิชย์ในเรื่องเกี่ยวกับดอกเบี้ยและส่วนลดไม่ได้เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ไม่ได้ใช้กับธนาคารหนึ่งธนาคารใดโดยเฉพาะ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30	มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30
11. นายสุจินดา ยงสุนทร	แม้คำโต้แย้งในคดีนี้จะกล่าวถึงมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ซึ่งเป็นพระราชบัญญัติคนละฉบับกับพระราชบัญญัติในคำวินิจฉัยที่ 5/2542 ก็ตาม แต่กฎหมายฉบับแรกก็มีข้อความและเนื้อหาสาระในทำนองเดียวกันกับกฎหมายฉบับที่ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไปแล้ว อีกทั้งข้อโต้แย้งของผู้ร้องซึ่งโต้แย้งว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ก็อาศัยเหตุผลและหลักการเดียวกัน จึงเห็นว่า มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ซึ่งให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถประกาศกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องอัตราดอกเบี้ย จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 แต่ประการใด ทั้งนี้ โดยอาศัยหลักเกณฑ์และเหตุผลเดียวกันกับที่ได้กล่าวแล้วในคำวินิจฉัยที่ 5/2542 นอกจากนี้ วรรคสองของรัฐธรรมนูญ มาตรา 50 บัญญัติให้มี	มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 และ

	การจำกัดเสรีภาพได้ หากเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ แต่พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ซึ่งได้ตราขึ้นเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมหรือรักษาเศรษฐกิจของประเทศ จึงอยู่ในข่ายของข้อยกเว้นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 50 วรรคสอง และย่อมไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าว สำหรับรัฐธรรมนูญ มาตรา 57 ศาลรัฐธรรมนูญก็ได้เคยวินิจฉัยข้อโต้แย้งในหลักการเดียวกันนี้ไว้แล้วในคำวินิจฉัยที่ 7/2543 ลงวันที่ 2 มีนาคม 2543 เช่นกัน ว่า มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ซึ่งบัญญัติให้ธนาคารแห่งประเทศไทยโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ย หรือส่วนลดที่ธนาคารพาณิชย์อาจเรียกเก็บได้ นั้น ไม่เป็นพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของบุคคลในฐานะผู้บริโภค แต่เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นตามนโยบายเศรษฐกิจและการเงินเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองผลประโยชน์ของประเทศในส่วนรวม จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 57 และไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในประเด็นนี้อีก ในประเด็นที่ว่า มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 87 นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรา 87 ของรัฐธรรมนูญเป็นบทบัญญัติที่มีไว้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการตรากฎหมายและการกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจตามมาตรา 264 ของรัฐธรรมนูญ ที่จะพิจารณาวินิจฉัยว่ากฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีนั้นขัดหรือแย้งต่อแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐหรือไม่ จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 และมาตรา 57 แต่อย่างใด	มาตรา 87
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยแล้ว ตามคำวินิจฉัยที่ 13/2545 ลงวันที่ 18 เมษายน 2545 ว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14 ไม่ขัดหรือแย้งต่อ	มาตรา 14 แห่งพระราช

	รัฐธรรมนูญ มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 ไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก สำหรับพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 14 เป็นบทบัญญัติซึ่งให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์อาจจ่ายได้หรืออาจเรียกได้ โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ธนาคารพาณิชย์ไม่อาจกำหนดในเรื่องดังกล่าวตามอำเภอใจได้ จึงเป็นการปฏิบัติต่อลูกค้าของธนาคารอย่างเท่าเทียมกัน ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยโดยการรับรองว่า บุคคล (ซึ่งหมายถึงเฉพาะบุคคลธรรมดาเท่านั้น) มีความเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน เมื่อพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 14 ให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ทุกแห่งปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับดอกเบี้ยให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อประโยชน์แก่การเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ และให้ความคุ้มครองแก่ผู้ฝากเงินกับธนาคาร โดยมิได้เลือกปฏิบัติต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพราะเหตุสถานะของบุคคลหรือฐานะทางเศรษฐกิจแต่อย่างใด จึงไม่เป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87	บัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30
13. นายอนันต์ เกตุวงศ์	พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 7/2543 ลงวันที่ 2 มีนาคม 2543 และคำวินิจฉัยที่ 13/2545 ลงวันที่ 18 เมษายน 2545 ว่า มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 57 และมาตรา 60 และไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 5 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 28 วรรคสอง มาตรา 29 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 ตามลำดับ	มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐ

	สำหรับรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 นั้น เนื่องจากมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจแก่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์อาจจ่ายได้หรืออาจเรียกได้ แต่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งเป็นการปฏิบัติต่อลูกค้าโดยทั่วไปอย่างเท่าเทียมกัน และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ตราขึ้น เพื่อประโยชน์ทางด้าเศรษฐกิจและการเงินของประเทศโดยส่วนรวม ทั้งยังเป็นการคุ้มครองผู้ฝากเงินกับธนาคารทุกคนด้วย ดังนั้น จึงไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในด้านต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87	ธรรมนูญ มาตรา 30
14. นายอมร รักษาสัตย์	เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัย (คำวินิจฉัยที่ 13/2545) ว่า มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยอีก ดังนั้น จึงมีประเด็นตามคำร้องที่ต้องวินิจฉัยว่า มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 หรือไม่ โดยที่พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 14 บัญญัติให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องต่างๆ รวมทั้งเรื่องใน (2) ดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่ธนาคารพาณิชย์อาจเรียกได้ เมื่อรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบและประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ดังนั้น ทั้งกฎหมายนี้และประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย จึงมีผลใช้บังคับแก่ธนาคารพาณิชย์ทุกแห่ง และลูกค้าของธนาคารพาณิชย์ทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน จึงไม่น่าจะเกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญมาตรา 30 ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการคุ้มครองความเสมอภาคของบุคคล และคุ้มครองไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม เพราะเหตุแห่งความ	มาตรา 14 แห่ง พระราช บัญญัติ การ ธนาคาร พาณิชย์ฯ ไม่ขัดหรือ แย้งต่อรัฐ ธรรมนูญ มาตรา 30

	แตกต่างทางสถานภาพของบุคคล ฯลฯ ทั้งคำให้การของจำเลยซึ่งเป็นผู้ร้องก็ไม่ได้ชี้แจงให้ชัดเจนว่าขัดกับรัฐธรรมนูญมาตรา 30 อย่างไร เช่น เกิดความไม่เสมอภาคแก่ใคร อย่างไรบ้าง และไม่ได้ชี้แจงว่ามีการเลือกปฏิบัติระหว่างใครกับใคร และการเลือกปฏิบัตินั้นไม่เป็นธรรมอย่างไร จึงวินิจฉัยได้ว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 มาตรา 14 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30	
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	พิจารณาแล้ว เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาวินิจฉัยแล้วว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 ทั้งนี้ ตามคำวินิจฉัยที่ 13/2545 ลงวันที่ 18 เมษายน 2545 จึงไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก คงมีปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 เพียงมาตราเดียว พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 30 เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย โดยบัญญัติว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ เพศ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม จะกระทำมิได้ตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ส่วนมาตรา 14 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ เป็นบทบัญญัติซึ่งให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์อาจจ่ายได้หรืออาจเรียกได้ โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง โดยหลักการและเหตุผลก็เพื่อประโยชน์แก่การเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ และให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติต่อลูกค้าของธนาคารโดยทั่วไปอย่างเท่าเทียมกัน ฯลฯ พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ จึงไม่มีข้อความใดที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญดังที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง	มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30

	จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30	

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 45/2545 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 15 คน (คะแนนเสียง 15 : 0)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล					
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 15 คน	**ประเด็นหลัก** พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 หรือไม่			**คำวินิจฉัย** พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30	
	ไม่ขัดต่อ รธน.	ยกคำร้อง เพราะไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย	ขัดต่อ รธน.	ไม่ขัดต่อ รธน. (ชอบด้วย รธน.)	ขัดต่อ รธน. (ไม่ชอบด้วย รธน.)
1. นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ	✓			✓	
2. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓			✓	
3. นายจิระ บุญพจนสุนทร	✓			✓	
4. นายจุมพล ณ สงขลา		✓★		✓★	
5. พลโท จุล อติเรก	✓			✓	
6. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	✓			✓	
7. นายผัน จันทรปาน	✓			✓	
8. นายมงคล สระฏัน	✓			✓	
9. นายศักดิ์ เตชาชาญ	✓			✓	
10. นายสุจิต บุญบงการ	✓			✓	
11. นายสุจินดา ยงสุนทร	✓			✓	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓			✓	
13. นายอนันต์ เกตุวงศ์	✓			✓	
14. นายอมร รักษาสัตย์	✓			✓	
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓			✓	
รวม	14	1	0	15	0

46. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 46/2545

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 46/2545 (วันที่ 13 สิงหาคม 2545) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง ศาลแพ่งส่งคำโต้แย้งของจำเลย (บริษัท ดี. บี. (ประเทศไทย) จำกัด และนายปรีชา ปุณณกิติเกษม) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 87 มาตรา 92 และมาตรา 218 หรือไม่

(พิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 87 มาตรา 92 และมาตรา 218 หรือไม่)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	ศาลแพ่งส่งคำโต้แย้ง ลงวันที่ 26 ตุลาคม 2543 ของจำเลย (บริษัท ดี. บี. (ประเทศไทย) จำกัด และนายปรีชา ปุณณกิติเกษม) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 87 มาตรา 92 และมาตรา 218 หรือไม่
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ ฟ้องบริษัท ดี. บี. (ประเทศไทย) จำกัด และนายปรีชา ปุณณกิติเกษม ซึ่งเป็นผู้ร้องเป็นจำเลยต่อศาลแพ่ง ความผิดเกี่ยวกับสัญญาบัญชีเดินสะพัด กู้เบิกเงินเกินบัญชี และค้ำประกัน โดยขอให้ศาลบังคับให้ผู้ร้องทั้งสองร่วมกันชำระหนี้แก่โจทก์ เป็นเงิน 649,246.96 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 14.5 ต่อปี ของต้นเงินจำนวน 504,889.94 บาท นับแต่วันถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จสิ้นแก่โจทก์ ผู้ร้องให้การปฏิเสธฟ้องของโจทก์และโต้แย้งว่า โจทก์ไม่มีอำนาจคิดดอกเบี้ยตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยและส่วนลด ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติ

		การธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 และเป็นการออกประกาศตามกฎหมายที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 87 เพราะบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวไม่คุ้มครองผู้บริโภค ไม่ป้องกันการผูกขาดตัดตอนทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งเป็นแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ เนื่องจากการตรากฎหมาย เพื่อให้การเป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ นั้น ต้องตราเป็นพระราชบัญญัติ หรือตราเป็นพระราชกำหนดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 92 หรือมาตรา 218 เพื่อให้รัฐสภาได้ร่วมพิจารณาอย่างรอบคอบก่อนใช้บังคับกับประชาชน เมื่อพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14 บัญญัติให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่ธนาคารพาณิชย์อาจเรียกได้โดยไม่ผ่านรัฐสภา เท่ากับว่ากฎหมายให้อำนาจฝ่ายบริหารเป็นผู้ตรากฎหมายเอง บทบัญญัติดังกล่าวจึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 87 มาตรา 92 และมาตรา 218 ศาลแพ่งพิเคราะห์แล้วเห็นว่า ผู้ร้องทั้งสองให้การยกข้อต่อสู้ประเด็นเกี่ยวกับเรื่องการคิดอัตราดอกเบี้ยของโจทก์ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 เป็นบทบัญญัติของกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 87 มาตรา 92 และมาตรา 218 จึงส่งคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	พิจารณาแล้ว เห็นว่า กรณีเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 87 หรือไม่ นั้น ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้แล้วตามคำวินิจฉัย ที่ 13/2545 ลงวันที่ 18 เมษายน 2545 ว่า ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินซึ่งได้รับอนุญาตให้จัดตั้งและประกอบกิจการจากรัฐบาล เป็นแหล่งระดมทุนที่สำคัญของประเทศ ย่อมเป็นการสมควรที่ธนาคารพาณิชย์จะพึงมีบทบาทในการใช้เงินทุนนั้นไปในทางอำนวยประโยชน์แก่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เมื่อพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505

		มาตรา 14 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 เป็นบทบัญญัติซึ่งให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี ว่าการกระทรวงการคลังกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่ธนาคารพาณิชย์อาจเรียกได้ จึงมิได้มีข้อความที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 87 ดังนั้น จึงไม่วินิจฉัยประเด็นนี้ซ้ำอีก คงมีประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยแต่เพียงว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 92 และมาตรา 218 หรือไม่ พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 92 บัญญัติว่า "ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้ก็แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา" หมายความว่ากฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระมหากษัตริย์จะทรงตราขึ้นได้ก็แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา แสดงถึงการใช้อำนาจอธิปไตย (อำนาจนิติบัญญัติ) ของพระมหากษัตริย์ในฐานะประมุขของรัฐ โดยผ่านทางรัฐสภา และมาตรา 218 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "ในกรณีเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ พระมหากษัตริย์จะทรงตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติก็ได้" วรรคสอง บัญญัติว่า "การตราพระราชกำหนดตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำได้เฉพาะเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้" หมายความว่า พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติตามที่คณะรัฐมนตรีถวายคำแนะนำ ในกรณีเพื่อประโยชน์เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือการ

		ป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ โดยให้กระทำได้เฉพาะเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้เท่านั้น ส่วนพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องดังต่อไปนี้ (1) ดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์ อาจจ่ายได้ (2) ดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่ธนาคารพาณิชย์อาจเรียกได้ (3) ค่าบริการที่ธนาคารพาณิชย์อาจ เรียกได้ (4) เงินมัดจำที่ธนาคารพาณิชย์ต้องเรียก (5) หลักประกันเป็นทรัพย์สินที่ธนาคารพาณิชย์ต้องเรียก" แสดงให้เห็นว่า บทบัญญัติมาตรานี้ให้อำนาจแก่ธนาคารแห่งประเทศไทยในการกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับดอกเบี้ย ส่วนลด ค่าบริการ เงินมัดจำ และหลักประกันเป็นทรัพย์สินเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ ของกฎหมายดังกล่าวที่บัญญัติขึ้นเพื่อประโยชน์แก่การเศรษฐกิจและการเงินของประเทศตลอดจนให้ความคุ้มครองแก่ผู้ฝากเงินกับธนาคาร มิได้มีข้อความใดเกี่ยวข้องกับที่มาและกระบวนการตราพระราชบัญญัติหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 92 หรือเกี่ยวข้องกับเหตุผลและกระบวนการตราพระราชกำหนดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 แต่อย่างใด กรณีเป็นคำโต้แย้งที่ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	1) รัฐธรรมนูญ มาตรา 87 มาตรา 92 มาตรา 218 และมาตรา 264 วรรคสอง 2) คำวินิจฉัย ที่ 13/2545 ลงวันที่ 18 เมษายน 2545 3) พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 87 มาตรา 92 และมาตรา 218 หรือไม่

3. คำวินิจฉัย	จึงวินิจฉัยว่า ให้ยกคำร้อง
4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 15 คน โดยมีมติเป็นเอกฉันท์ (ไปในทิศทางเดียวกัน) ให้ยกคำร้อง (คะแนนเสียง 15 : 0) ในจำนวน 15 คนนี้ อาจจัดแบ่งคะแนนเสียงออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ได้ (คะแนนเสียง 9 : 6) กล่าวคือ กลุ่มแรก (9 คน) วินิจฉัยให้ยกคำร้อง เนื่องจากคำโต้แย้งของผู้ร้องไม่เป็นสาระอันควรได้รับการพิจารณาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคสอง จำนวน 6 คน และวินิจฉัยให้ยกคำร้อง เนื่องจากคำโต้แย้งไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคหนึ่ง จำนวน 3 คน ส่วนกลุ่มที่สอง (6 คน) วินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จำนวน 6 คน อย่างไรก็ตาม ในที่นี้ถือว่า กลุ่มที่สองจำนวน 6 คน นี้ ถือว่า อยู่ในกลุ่มเดียวกันหรือเป็นคำวินิจฉัยไปในทิศทางเดียวกับกลุ่มแรกที่วินิจฉัยให้ยกคำร้อง เนื่องจากคำวินิจฉัยของทั้ง 15 คน เป็นไปในทิศทางที่ "ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ" โดยไม่มีคนใดวินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือ "ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ" แม้แต่คนเดียว 2) เริ่มวันที่ 26 ตุลาคม 2543 แล้วเสร็จ วันที่ 13 สิงหาคม 2545 รวม 1 ปี 9 เดือน 18 วัน 3) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 120 ตอนที่ 38 ก วันที่ 6 พฤษภาคม 2546 ซึ่งเท่ากับ 8 เดือน 24 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 13 สิงหาคม 2545)

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 46/2545 (วันที่ 13 สิงหาคม 2545) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 15 คน เรื่อง ศาลแพ่งส่งคำโต้แย้งของจำเลย (บริษัท ดี. บี. (ประเทศไทย) จำกัด และนายปรีชา ปุณณกิติเกษม) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 87 มาตรา 92 และมาตรา 218 หรือไม่

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คือ **พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 87 มาตรา 92 และมาตรา 218 หรือไม่**

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ	**1. รัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้ว่า** **"มาตรา 87 รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด กำกับดูแลให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม คุ้มครองผู้บริโภค และป้องกันการผูกขาดตัดตอนทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และต้องไม่ประกอบกิจการแข่งขัน กับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ รักษาผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการจัดให้มีการสาธารณูปโภค"** **"มาตรา 92 ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้ก็แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา"** **"มาตรา 218 ในกรณีเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ พระมหากษัตริย์จะทรงตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติก็ได้** **การตราพระราชกำหนดตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำได้**	คำโต้แย้งของผู้ร้องดังกล่าวข้างต้นจึงไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ตามนัยของมาตรา 264 วรรคสองของรัฐธรรมนูญ จึงวินิจฉัยให้ยก

	เฉพาะเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ **ในการประชุมรัฐสภาคราวต่อไป ให้คณะรัฐมนตรีเสนอพระราชกำหนดนั้นต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาโดยไม่ชักช้า ถ้าอยู่นอกสมัยประชุมและการรอการเปิดสมัยประชุมสามัญจะเป็นการชักช้า** **คณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการให้มีการเรียกประชุมรัฐสภาสมัยวิสามัญเพื่อพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนดโดยเร็ว ถ้าสภาผู้แทนราษฎรไม่อนุมัติ หรือสภาผู้แทนราษฎรอนุมัติแต่วุฒิสภาไม่อนุมัติ และสภาผู้แทนราษฎรยืนยันการอนุมัติด้วยคะแนนเสียงไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้พระราชกำหนดนั้นตกไป แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนกิจการที่ได้เป็นไปในระหว่างที่ใช้พระราชกำหนดนั้น** **หากพระราชกำหนดตามวรรคหนึ่งมีผลเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกบทบัญญัติแห่งกฎหมายใด และพระราชกำหนดนั้นต้องตกไปตามวรรคสาม ให้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีอยู่ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิก มีผลใช้บังคับต่อไปนับแต่วันที่การไม่อนุมัติพระราชกำหนดนั้นมีผล** **ถ้าสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาอนุมัติพระราชกำหนดนั้น หรือถ้าวุฒิสภาไม่อนุมัติและสภาผู้แทนราษฎรยืนยันการอนุมัติด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้พระราชกำหนดนั้นมีผลใช้บังคับเป็นพระราชบัญญัติต่อไป** **การอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนด ให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษาในกรณีไม่อนุมัติ ให้มีผลตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา** **การพิจารณาพระราชกำหนดของสภาผู้แทนราษฎรและของวุฒิสภาในกรณียืนยันการอนุมัติพระราชกำหนด จะต้องกระทำในโอกาสแรกที่มีการประชุมสภานั้น ๆ"**	คำร้อง

	2. พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 บัญญัติว่า **"มาตรา 14 ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่อง ดังต่อไปนี้** **(1) ดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์อาจจ่ายได้** **(2) ดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่ธนาคารพาณิชย์อาจเรียกได้** **ฯลฯ** **การกำหนดตามมาตรานี้ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรี และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา"** โดยที่ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้แล้วตามคำวินิจฉัยที่13/2545 ลงวันที่ 18 เมษายน 2545 ว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 87 จึงมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยแต่เพียงว่าบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 92 และมาตรา 218 หรือไม่ จะเห็นได้ว่า มาตรา 14 ของพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์อาจจ่ายได้ และในเรื่องดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์อาจเรียกเก็บได้ ส่วนมาตรา 92 ของรัฐธรรมนูญ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดว่าการตรากฎหมายในรูปแบบของพระราชบัญญัติหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจะกระทำได้แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ซึ่งเป็นคนละเรื่องกับบทบัญญัติ มาตรา 14 ของพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติ โดยกำหนดเงื่อนไขและวิธีการในการตราพระราชกำหนดตลอดจนผลของพระราชกำหนดที่ตราขึ้น ซึ่งเป็นคนละเรื่องกับบทบัญญัติมาตรา 14 ของพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ	

	ดังนั้น คำโต้แย้งจำเลย (ผู้ร้อง) ดังกล่าวข้างต้น จึงไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตามนัยของมาตรา 264 วรรคสองของรัฐธรรมนูญ จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง	
2. นายกระมล ทองธรรมชาติ	พิจารณาแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยที่ 13/2545 ลงวันที่ 18 เมษายน 2545 ว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 14 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 5 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 28 วรรคสอง มาตรา 29 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 จึงไม่ต้องวินิจฉัยซ้ำว่า บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 87 หรือไม่ ดังนั้น จึงมีประเด็นตามคำร้องที่ต้องวินิจฉัยว่า มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 92 และมาตรา 218 หรือไม่ เท่านั้น พิจารณาแล้ว เห็นว่า การที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ขัดกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 92 และมาตรา 118 รับฟังไม่ได้และเป็นคำร้องที่ไม่เป็นสาระที่ควรได้รับการวินิจฉัยจากศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 264 วรรคสอง เพราะรัฐธรรมนูญ มาตรา 92 มิใช่เรื่องเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้มิให้รัฐละเมิด แต่เป็นเรื่องกระบวนการตรากฎหมายและเป็นบทบัญญัติในหมวด 6 รัฐสภา ส่วนที่ 1 บททั่วไป ว่าด้วยที่มาของกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญกฎหมายดังกล่าวพระมหากษัตริย์จะทรงตราขึ้นได้ก็แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ซึ่งหมายความว่า พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจอธิปไตย (อำนาจนิติบัญญัติ) โดยทางรัฐสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 3 โดยมีพระราชอำนาจตรากฎหมาย (พระราชบัญญัติและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ) ตามที่รัฐสภาถวายคำแนะนำและให้ความยินยอม ตามมาตรา 92 ในทำนองเดียวกัน รัฐธรรมนูญ มาตรา 218 ก็มิใช่เรื่องเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ มิให้รัฐละเมิดแต่เป็นเรื่องกระบวนการตราพระราชกำหนดและอยู่ในส่วนที่ 8 หมวด 7 คณะรัฐมนตรี ซึ่งอธิบายถึงการใช้อำนาจ	เป็นคำร้องที่ไม่เป็นสาระที่ควรได้รับการวินิจฉัยตามมาตรา 264 วรรคสอง ให้ยกคำร้อง

	ของคณะรัฐมนตรีในการออกพระราชกำหนด ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่า เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วน อันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ เพื่อรักษาประโยชน์สำคัญต่าง ๆ เช่น รักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ เป็นต้น จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องที่ว่า มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 92 และมาตรา 218	
3. นายจิระ บุญพจนสุนทร	พิเคราะห์แล้ว ได้เคยมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตามคำวินิจฉัยที่ 13/2545 ลงวันที่ 18 เมษายน 2545 แล้วว่า มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 87 จึงไม่ต้องวินิจฉัยซ้ำอีก เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 92 เป็นบทบัญญัติที่กล่าวถึงกระบวนการตราพระราชบัญญัติและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ และรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 เป็นบทบัญญัติที่กล่าวถึงเหตุจำเป็นและกระบวนการตราพระราชกำหนด ซึ่งไม่เกี่ยวกับประเด็นการคิดดอกเบี้ยของโจทก์ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่อาศัยอำนาจตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ดังกล่าวแต่อย่างใด จึงเห็นได้ว่า คำโต้แย้งของคู่ความในส่วนนี้ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคสอง จึงให้ยกคำร้องเสีย	คำโต้แย้งของคู่ความไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคสอง
4. นายจุมพล ณ สงขลา	พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยไว้แล้วว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 14 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 87 ตามคำวินิจฉัยที่ 13/2545 ส่วนที่ผู้ร้องอ้างว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 14 ดังกล่าวเกี่ยวกับการคิดดอกเบี้ยของโจทก์ตามฟ้อง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 92 และมาตรา 218 นั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติดังกล่าวมีผลใช้บังคับตั้งแต่ พ.ศ. 2505 และมีการแก้ไขเพิ่มเติมครั้งสุดท้าย เมื่อ พ.ศ. 2522 ก่อนที่ผู้ร้องจะเข้าทำสัญญาบัญชีเดินสะพัด กู้เบิกเงินเกินบัญชี และค้ำประกันกับโจทก์ ในปี พ.ศ. 2535 และหลังจากเข้าทำสัญญากับโจทก์แล้ว ผู้ร้องก็ปฏิบัติ	ข้อโต้แย้งของผู้ร้องจึงไม่เป็นสาระแก่คดีอันควรได้รับการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา

	ตามสัญญาตลอดมาโดยไม่ปรากฏว่ามีการโต้แย้งทักท้วงสิทธิตามสัญญาของโจทก์มาก่อน ซึ่งแสดงว่าผู้ร้องยอมรับว่า มาตรา 14 ของพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ดังกล่าวมิได้เป็นการลิดรอนสิทธิหน้าที่หรือทำให้ผู้ร้องไม่ได้รับความเป็นธรรมในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยของธนาคารแห่งประเทศไทยแต่อย่างใด จึงเข้าทำสัญญากับโจทก์ด้วยความสมัครใจ ประกอบกับมาตรา 14 ของพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ก็มิใช่บทบัญญัติของกฎหมายที่ศาลจะต้องหยิบยกขึ้นวินิจฉัยสิทธิและหน้าที่ตามสัญญาของโจทก์และผู้ร้องในคดีนี้ ส่วนประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยและประกาศของโจทก์ ซึ่งศาลจะต้องหยิบยกขึ้นวินิจฉัยคดีนี้โดยตรง ก็มิใช่บทบัญญัติของกฎหมายตามนัยของรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคหนึ่ง เพราะมิได้ออกโดยองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ พฤติการณ์ที่ผู้ร้องเพิ่งจะอ้างเหตุความชอบด้วยรัฐธรรมนูญขึ้นเป็นข้อต่อสู้ เพื่อปฏิเสธความรับผิดตามสัญญาในเรื่องดอกเบี้ยหลังจากถูกโจทก์ฟ้องแล้วเช่นนี้ เชื่อว่าเจตนาเพื่อประวิงคดีให้ล่าช้าเท่านั้น ข้อโต้แย้งของผู้ร้องจึงไม่เป็นสาระแก่คดีอันควรได้รับการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคสอง จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องของผู้ร้อง	264 วรรคสอง ให้ยกคำร้อง
5. พลโท จุล อติเรก	ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้แล้วตามคำวินิจฉัย ที่ 13/2545 ลงวันที่ 18 เมษายน 2545 ว่า ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่สำคัญของประเทศ ธนาคารพาณิชย์มีอำนาจในการใช้เงินทุนนั้นไปในทิศทางอำนวยประโยชน์แก่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 14 บัญญัติให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่ธนาคารพาณิชย์อาจเรียกได้ จากผลของคำวินิจฉัยดังกล่าว จึงเห็นว่าไม่จำต้องวินิจฉัยอีก พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญบัญญัติให้รัฐสภาเป็นผู้ตรากฎหมาย ส่วนการตราพระราชกำหนดนั้น คณะรัฐมนตรีเป็นผู้พิจารณาเห็นสมควร โดยเฉพาะพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 14 บัญญัติให้อำนาจแก่ธนาคารแห่งประเทศไทยในการกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับดอกเบี้ย	พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 14 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 87 มาตรา 92 และ มาตรา 218

	ส่วนลด ค่าบริการ เงินมัดจำ และหลักประกัน ฯลฯ เป็นการตราโดยรัฐสภาและชอบด้วยรัฐธรรมนูญแล้ว การที่ผู้ร้องโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติดังกล่าวไม่ชอบด้วยกระบวนการตรากฎหมายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 92 หรือพระราชกำหนดไม่ชอบด้วยกระบวนการตราตามมาตรา 218 นั้น เห็นว่า ไม่มีเหตุผลที่จะรับฟังได้ เพราะเป็นการตราขึ้นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแล้ว จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 87 มาตรา 92 และมาตรา 218	
6. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้แล้วตามคำวินิจฉัย ที่ 13/2545 ลงวันที่ 18 เมษายน 2545 ว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 14 มิได้มีข้อความที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 87 ดังนั้น จึงไม่วินิจฉัยปัญหานี้ซ้ำอีก เห็นว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 14 ให้อำนาจแก่ธนาคารแห่งประเทศไทยในการกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับดอกเบี้ย ส่วนลด ค่าบริการ เงินมัดจำ และหลักประกันเป็นทรัพย์สิน เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวที่บัญญัติขึ้นเพื่อประโยชน์แก่การเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ ตลอดจนให้ความคุ้มครองแก่ผู้ฝากเงินกับนาคาร มิได้มีข้อความใดเกี่ยวข้องกับที่มาและกระบวนการตราพระราชบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 92 หรือเกี่ยวข้องกับเหตุผลและกระบวนการตราพระราชกำหนดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 แต่อย่างใด จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 92 และมาตรา 218	พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 14 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 92 และมาตรา 218
7. นายผัน จันทรปาน	ศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยที่ 13/2545 ลงวันที่ 18 เมษายน 2545 ว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 87 จึงไม่ต้องวินิจฉัยซ้ำอีก ยังคงค้างการพิจารณาแต่เพียงว่า มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 92 และมาตรา 218	มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการ

	หรือไม่ พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 92 เป็นเรื่องของร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้ก็แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ส่วนพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ เป็นพระราช บัญญัติซึ่งได้ผ่านความยินยอมของรัฐสภาแล้ว โดยมาตรา 14 ไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องของการตราพระราชบัญญัติ แต่อย่างใด จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 92 สำหรับรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 เป็นเรื่องของกระบวนการตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติ แต่มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มิได้บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องกระบวนการตราพระราชกำหนด จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 87 มาตรา 92 และมาตรา 218	ธนาคารพาณิชย์ฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 87 มาตรา 92 และ มาตรา 218
8. นายมงคล สระฏัน	เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 13/2545 ลงวันที่ 18 เมษายน 2545 ว่า มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 87 จึงไม่ต้องวินิจฉัยอีก ส่วนเรื่องขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 92 และมาตรา 218 นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 92 เป็นบทบัญญัติในหมวด 6 รัฐสภา ส่วนที่ 1 บททั่วไป ว่าด้วยที่มาของกฎหมาย และมาตรา 218 ของรัฐธรรมนูญเป็นบทบัญญัติในหมวด 7 คณะรัฐมนตรี ซึ่งว่าด้วยการตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติ ส่วนมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ บัญญัติให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์อาจจ่ายได้หรืออาจเรียกได้ รวมทั้งเรื่องอื่น ๆ เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อประโยชน์แก่การเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ ตลอดจนให้ความคุ้มครองแก่ผู้ฝากเงินกับธนาคาร เมื่อพระราชบัญญัติดังกล่าวเป็นกฎหมายที่พระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นโดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา โดยบทบัญญัติมาตรา 14 บัญญัติเกี่ยวกับอำนาจของธนาคาร	มาตรา 14 แห่ง พระราช บัญญัติ การ ธนาคาร พาณิชย์ฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 87 มาตรา 92 และ มาตรา 218

	แห่งประเทศไทย ไม่ได้มีข้อความใดที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 92 และมาตรา 218 จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 87 มาตรา 92 และมาตรา 218	
9. นายศักดิ์ เตชาชาญ	ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยวินิจฉัยไว้แล้วว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 14 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 87 ตามคำวินิจฉัยที่ 13/2545 ลงวันที่ 18 เมษายน 2545 จึงไม่จำต้องวินิจฉัยอีก คงมีปัญหาที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยเพียงว่า มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 92 และมาตรา 218 หรือไม่ พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 14 ให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยหรือส่วนลดได้ เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ที่ตราขึ้นเท่านั้น มิได้มีข้อความใดที่เกี่ยวข้องกับพระราชอำนาจในการตรากฎหมายนั้นเลย บทบัญญัติมาตรา 14 พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 92 สำหรับรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 ซึ่งเป็นบทบัญญัติในหมวด 7 คณะรัฐมนตรี ก็เช่นเดียวกัน เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในการตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติ ส่วนมาตรา 14 แห่พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ เป็นบทบัญญัติให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทย มิได้เกี่ยวกับพระราชอำนาจในการตราพระราชกำหนด หรือการใช้ดุลพินิจของคณะรัฐมนตรีที่จะถวายคำแนะนำต่อพระมหากษัตริย์แต่อย่างใด กรณีจึงหาได้ขัดหรือแย้งกันไม่ จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 92 และมาตรา 218	มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 92 และ มาตรา 218
10. นายสุจิต บุญบงการ	ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยไปแล้วในคำวินิจฉัยที่ 13/2545 ลงวันที่ 18 เมษายน 2545 ว่ามาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 87 จึงไม่	ศาลรัฐธรรมนูญไม่มี

	วินิจฉัยอีก ส่วนประเด็นที่ว่า มาตรา 14 ดังกล่าว ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 92 และมาตรา 218 หรือไม่นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 92 เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจรัฐสภาในการตราพระราชบัญญัติ ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการตราพระราชกำหนดโดยบัญญัติให้พระมหากษัตริย์ทรงมีพระราชอำนาจที่จะตราพระราชกำหนดตามคำแนะนำของคณะรัฐมนตรี จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ส่วนกรณีตามคำร้องที่โต้แย้งว่า มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ บัญญัติให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยหรือส่วนลด ซึ่งธนาคารพาณิชย์อาจเรียกได้โดยไม่ผ่านรัฐสภา จึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 92 และมาตรา 218 นั้น เป็นการโต้แย้งในประเด็นของการตรากฎหมาย จึงเห็นว่าไม่เข้าข่ายรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจรับไว้วินิจฉัย จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง	อำนาจวินิจฉัย จึงให้ยกคำร้อง
11. นายสุจินดา ยงสุนทร	ในคำวินิจฉัยที่ 13/2545 ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยแล้วว่า มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 87 จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยประเด็นนี้ซ้ำอีก และคงเหลือประเด็นตามคำร้องอีก 2 ประเด็นที่จะวินิจฉัย พิจารณาแล้ว เห็นว่า การที่มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มอบให้การกำหนดอัตราดอกเบี้ยเป็นเรื่องขององค์กรซึ่งมีความเป็นกลางและเป็นอิสระเช่นธนาคารแห่งประเทศไทย จึงไม่มีข้อความใดที่จะถือได้ว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 92 ในส่วนของพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 14 ซึ่งได้ผ่านการพิจารณากลั่นกรองของรัฐสภามาแล้ว บัญญัติให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์จะเรียกเก็บได้นั้น มิได้เป็นการละเมิดหรือก้าวล่วงในพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ตามมาตรา 218 แต่ประการใด ดังนั้น มาตรา 14 จึงไม่มีข้อความใดที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 อีกทั้งมาตรา 14 หาได้บัญญัติให้	พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 92 และมาตรา 218

	ธนาคารพาณิชย์ไปกำหนดอัตราดอกเบี้ยเอาเองหรือมอบให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งไปกระทำเช่นนั้นตามที่ผู้ร้องเข้าใจแต่อย่างไรไม่ แต่บัญญัติให้เฉพาะธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นองค์กรของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นผู้กำหนด จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 92 และมาตรา 218 ส่วนข้อโต้แย้งที่ว่ามาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ขัดต่อมาตรา 87 อีกด้วยนั้น ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยวินิจฉัยแล้วว่า มาตรา 14 ดังกล่าว ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 87 ในคำวินิจฉัยที่ 13/2545 จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยประเด็นนี้ซ้ำอีก	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยไว้แล้ว ตามคำวินิจฉัยที่ 13/2545 ลงวันที่ 18 เมษายน 2545 ว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 87 ไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก สำหรับมาตรา 92 และมาตรา 218 ได้บัญญัติถึงกระบวนการตรากฎหมายว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไรหรือมีเงื่อนไขอะไรบ้าง และโดยที่ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามมาตรา 264 ซึ่งมาตรา 264 บัญญัติว่า ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดบังคับแก่คดีและคู่ความเห็นว่า บทบัญญัติของกฎหมายนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ให้ศาลส่งความเห็นเช่นว่านั้นให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ดังนั้น จึงไม่ใช่กรณีที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จะใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ผู้ร้องไม่มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ได้ จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้องของผู้ร้อง	ผู้ร้องไม่มีสิทธิขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคหนึ่งได้ จึงให้ยกคำร้อง
13. นายอนันต์ เกตุวงศ์	พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 13/2545 ลงวันที่ 18 เมษายน 2545 ว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 14 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 87 จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยซ้ำอีก เห็นว่า มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการให้อำนาจแก่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด	ให้ยกคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264

	ให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่ธนาคารพาณิชย์อาจเรียกได้จากผู้ที่มาขอกู้ยืมเงินจากธนาคารพาณิชย์เท่านั้น ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา 92 เป็นบทบัญญัติที่กล่าวถึงการตรากฎหมาย ซึ่งไม่มีอะไรเกี่ยวข้องกับมาตรา 14 สำหรับรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 เป็นบทบัญญัติเรื่องการตราพระราชกำหนดเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศฯลฯ จึงไม่มีอะไรเกี่ยวข้องกับมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ แต่อย่างใด ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า นอกจากมาตรา 92 และมาตรา 218 ของรัฐธรรมนูญจะไม่มีความเกี่ยวข้องกับมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ แล้ว ยังเห็นว่า มาตรา 14 ไม่ได้เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลแพ่งจะใช้บังคับแก่คดีนี้แต่ประการใดด้วย จึงวินิจฉัยว่า ประเด็นแรกไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยซ้ำอีก และประเด็นหลังให้ยกคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคหนึ่ง	วรรคหนึ่ง
14. นายอมร รักษาสัตย์	เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยที่ 13/2545 ว่า มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราต่างๆ รวมทั้งมาตรา 87 แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยอีก ดังนั้น จึงเหลือประเด็นว่า มาตรา 14 ดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 92 และมาตรา 218 หรือไม่ พิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตรา 92 บัญญัติถึงกระบวนการตราพระราชบัญญัติว่าจะต้องได้รับคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ไม่เกี่ยวกับการคิดอัตราดอกเบี้ย ซึ่งอาศัยอำนาจตามมาตรา 14 ของพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 แต่อย่างใด ในทำนองเดียวกัน มาตรา 218 เป็นบทบัญญัติว่าด้วยเงื่อนไขและกระบวนการตราพระราชกำหนด ไม่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัติมาตรา 14 ของพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ แต่อย่างใด ดังนั้น คำให้การจำเลยซึ่งเป็นคำโต้แย้งผู้ร้องในกรณีนี้ จึงไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย จึงให้ยกคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคสอง	คำโต้แย้งของผู้ร้องไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยให้ยกคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคสอง

15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้แล้วว่า มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 87 ทั้งนี้ ตามคำวินิจฉัยที่ 13/2545 ลงวันที่ 18 เมษายน 2545 จึงไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก ส่วนมาตรา 14 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 92 และมาตรา 218 หรือไม่ พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 92 เป็นบทบัญญัติที่อยู่ในหมวดว่าด้วยรัฐสภา เป็นเรื่องที่กำหนดวิธีการในการที่รัฐสภาจะผ่านร่างกฎหมายแต่ละฉบับ สำหรับกรณีตามมาตรา 218 เป็นบทบัญญัติที่อยู่ในหมวดว่าด้วยคณะรัฐมนตรี ซึ่งให้อำนาจฝ่ายบริหารในการตรากฎหมายได้ในกรณีที่เห็นว่า เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วน ส่วนพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ เป็นบทบัญญัติซึ่งให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์อาจจ่ายได้ หรืออาจเรียกได้ โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง โดยหลักการและเหตุผลที่ต้องตราพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ก็เพื่อประโยชน์แก่การเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ ตลอดจนให้ความคุ้มครองแก่ผู้ฝากเงินกับธนาคาร พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 14 ไม่ได้มีข้อความใดที่เกี่ยวข้องกับมาตรา 92 และมาตรา 218 แต่อย่างใด ข้อกล่าวอ้างของผู้ร้องไม่เป็นสาระแก่คดีที่จะพิจารณาวินิจฉัย จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง	ข้อกล่าวอ้างของผู้ร้องไม่เป็นสาระที่จะพิจารณาวินิจฉัย จึงให้ยกคำร้อง

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 46/2545 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 15 คน (คะแนนเสียง 15 : 0)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล					
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 15 คน	ประเด็นหลัก พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 14 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 92 และมาตรา 218 หรือไม่			คำวินิจฉัย ยกคำร้อง	
	ยกคำร้อง		ไม่ขัดต่อ รธน.	ยกคำร้อง (ไม่เป็นสาระตาม ม. 264 วรรคสอง / ไม่เป็นไปตาม ม. 264 วรรคหนึ่ง) / ไม่ขัดต่อ รธน. (ชอบด้วย รธน.)	ขัดต่อ รธน. (ไม่ชอบด้วย รธน.)
	คำโต้แย้งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการพิจารณาตามมาตรา 264 วรรคสอง	ไม่เป็นไปตาม รธน. มาตรา 264 วรรคหนึ่ง			
1. นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ	✓			✓	
2. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓			✓	
3. นายจิระ บุญพจนสุนทร	✓			✓	
4. นายจุมพล ณ สงขลา	✓			✓	
5. พลโท จุล อติเรก			✓	✓★	
6. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์			✓	✓★	
7. นายผัน จันทรปาน			✓	✓★	
8. นายมงคล สระฏัน			✓	✓★	
9. นายศักดิ์ เตชาชาญ			✓	✓★	
10. นายสุจิต บุญบงการ		✓		✓	
11. นายสุจินดา ยงสุนทร			✓	✓★	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์		✓		✓	
13. นายอนันต์ เกตุวงศ์		✓		✓	
14. นายอมร รักษาสัตย์	✓			✓	
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓			✓	
รวม	6	3	6	15	0

★พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

47. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 47/2545

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 47/2545 (วันที่ 20 สิงหาคม 2545) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง ศาลแพ่งธนบุรีส่งคำร้อง ลงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2543 ของจำเลย (บริษัท พงษ์ศิริชัย ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด กับพวก) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 30 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 หรือไม่

(พิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 30 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 หรือไม่)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	ศาลแพ่งธนบุรีส่งคำร้อง ลงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2543 ของจำเลย (บริษัท พงษ์ศิริชัย ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด กับพวก) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 30 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 หรือไม่
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	กองทุนรวมแกมม่าแคปปิตอล จัดการโดยบริษัท หลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมวรรณ จำกัด เป็นโจทก์ฟ้อง บริษัท พงษ์ศิริชัย ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด ที่ 1 นายพิชัย จงสฤษดิ์หวัง ที่ 2 และนางบุญพร้อม จงสฤษดิ์หวัง ที่ 3 ผู้ร้องซึ่งเป็นจำเลย ต่อศาลแพ่งธนบุรี ความผิดเกี่ยวกับโอนสิทธิเรียกร้อง กู้ยืมเงิน รับสภาพหนี้และค้ำประกัน โดยขอให้ศาลบังคับให้ผู้ร้องทั้งสามร่วมกันชำระเงิน จำนวน 14,023,761.20 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 21 ต่อปี จากต้นเงินจำนวน 9,528,455.27 บาท นับถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไป จนกว่าจะชำระเสร็จสิ้นแก่โจทก์ ผู้ร้องให้การปฏิเสธฟ้องของโจทก์ และโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจ เงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 และประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่

		ออกตามความในพระราชบัญญัติดังกล่าว เป็นบทบัญญัติที่ส่งเสริมให้เกิดการทุจริต กดขี่ขูดรีด เอารัด เอาเปรียบประชาชนและผู้บริโภค เป็นกฎหมายที่ก่อให้เกิดการผูกขาดตัดตอนทางเศรษฐกิจ และก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม จึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และ มาตรา 87 ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลแพ่งธนบุรีโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 30 ถูกตราขึ้นโดยให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถประกาศกำหนดให้บริษัทเงินทุนต่าง ๆ ปฏิบัติ ในเรื่องดอกเบี้ยได้ และเมื่อธนาคารแห่งประเทศไทยออกประกาศเรื่องดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่บริษัทเงินทุน อาจจ่ายหรืออาจเรียกได้ เป็นเหตุให้สถาบันการเงินต่าง ๆ กำหนดอัตราดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละ 15 ต่อปี เป็นการเปิดช่องให้สถาบันการเงินต่าง ๆ อยู่เหนือกฎเกณฑ์ของสังคมโดยอาศัยฐานะทางเศรษฐกิจที่เหนือกว่า กดขี่ขูดรีด เอารัดเอาเปรียบประชาชนและผู้บริโภค ก่อให้เกิดการผูกขาดตัดตอนทางเศรษฐกิจ และการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ขัดต่อหลักสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยและแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ อันเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 และต้องด้วย รัฐธรรมนูญ มาตรา 6 ประกอบกับเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลต้องใช้บังคับแก่คดี และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในกรณีนี้มาก่อน ผู้ร้องจึงขอให้ศาลส่งคำโต้แย้งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ศาลแพ่งธนบุรีพิจารณาแล้ว มีคำสั่งให้ส่งคำร้องของผู้ร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มุ่งให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยโดยการรับรองว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน และไม่ประสงค์ให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคลฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษา อบรม หรือ

		ความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 50 มุ่งให้ความคุ้มครองเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือการประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม และการจำกัดเสรีภาพข้างต้นจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ ฯลฯ มาตรา 57 บัญญัติวางหลักในเรื่องการให้ความคุ้มครองสิทธิของบุคคลในฐานะผู้บริโภคไว้ แต่จะมีหลักเกณฑ์และวิธีการอย่างไร ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวจะต้องบัญญัติให้มีองค์การอิสระ ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนผู้บริโภคอยู่ด้วย เพื่อทำหน้าที่ให้ความเห็นในการตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับ และการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เกี่ยวกับการ คุ้มครองผู้บริโภค แต่ปัจจุบันกฎหมายดังกล่าวยังไม่ได้ ตราออกใช้บังคับ คงมีเพียงพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ซึ่งประกาศใช้บังคับก่อนรัฐธรรมนูญ และมีเหตุผลในการตราว่า เพื่อให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคเป็นการทั่วไป โดยกำหนด หน้าที่ของผู้ประกอบธุรกิจการค้าและผู้ประกอบธุรกิจโฆษณาต่อผู้บริโภคเพื่อให้ความเป็นธรรมตาม สมควรแก่ผู้บริโภค ตลอดจนจัดให้มีองค์กรของรัฐให้เหมาะสม เพื่อตรวจตรา ดูแล และประสานงานการปฏิบัติงานของส่วนราชการต่าง ๆ ในการให้ความคุ้มครองผู้บริโภค มาตรา 87 เป็นบทบัญญัติ ในหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ บัญญัติให้รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด กำกับดูแลให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรมคุ้มครองผู้บริโภค และป้องกันการผูกขาดตัดตอน ฯลฯ ส่วนพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อควบคุมการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ และเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนได้โดยมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยมาตรา 30 บัญญัติให้อำนาจแก่ธนาคารแห่งประเทศไทยด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวง

		การคลังกำหนดให้บริษัทเงินทุนปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับดอกเบี้ยหรือส่วนลด ค่าบริการ ผลประโยชน์ และหลักประกัน เพื่อใช้บังคับให้เป็น ไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายดังกล่าว ซึ่งก็เป็นการใช้บังคับทั่วไปกับบริษัทเงินทุนทุกแห่งและประชาชนทุกคนที่ใช้บริการของบริษัทเงินทุน มิได้เลือกปฏิบัติต่อบุคคลใด มิได้เป็นการจำกัดเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม มิได้เกี่ยวข้องกับเงื่อนไขของรัฐธรรมนูญ มาตรา 57 ที่กำหนดให้มีองค์การอิสระซึ่งต้องมีตัวแทนผู้บริโภคร่วมเป็นองค์ประกอบด้วย ทั้งยังเป็นการ กำหนดให้ปฏิบัติตามระบบเศรษฐกิจแบบเสรี โดยอาศัยกลไกตลาดเพื่อให้การปฏิบัติบรรลุผลตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ไม่มีข้อความใดขัดหรือแย้งกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 87
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	1) รัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 หรือไม่ 2) พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 30
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 30 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 หรือไม่
3. คำวินิจฉัย	จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 30 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87	
4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 15 คน โดยมีมติเป็นเอกฉันท์ (ไปในทิศทางเดียวกัน) ว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ มาตรา 30 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (คะแนนเสียง 15 : 0) ในจำนวน 15 คนนี้ วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จำนวน 14 คน และวินิจฉัยให้ยกคำร้อง เนื่องจากคำโต้แย้งของผู้ร้องไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย จำนวน 1 คน (คะแนนเสียง 14 : 1) อย่างไรก็ตาม ในที่นี้ถือว่า การวินิจฉัยให้ยกคำร้อง จำนวน 1 คนนั้น ถือว่าอยู่ในกลุ่มเดียวกันหรือเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับกลุ่ม 14 คน ที่วินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติประกอบธุรกิจเงินทุนฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ เนื่องจากคำวินิจฉัยของทั้ง 15 คน	

	เป็นไปในทิศทางหรือลักษณะที่ "ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ" โดยไม่มีคนใดวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกอบธุรกิจเงินทุนฯ มาตรา 30 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือ "ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ" แม้แต่คนเดียว 2) เริ่มวันที่ 30 พฤศจิกายน 2543 แล้วเสร็จ วันที่ 20 สิงหาคม 2545 รวม 1 ปี 8 เดือน 21 วัน 3) การวางบรรทัดฐาน พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 30 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 4) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 120 ตอนที่ 38 ก วันที่ 6 พฤษภาคม 2546 ซึ่งเท่ากับ 8 เดือน 17 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 20 สิงหาคม 2545)

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 47/2545 (วันที่ 20 สิงหาคม 2545) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 15 คน เรื่อง ศาลแพ่งธนบุรีส่งคำร้อง ลงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2543 ของจำเลย (บริษัท พงษ์ศิริชัย ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด กับพวก) ซึ่งเป็นผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 30 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 หรือไม่

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คือ **พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 30 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 หรือไม่**

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ	**รัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้ว่า** **"มาตรา 30 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน** **ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน** **การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคมความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้** **มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรค หรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม"** **"มาตรา 50 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม** **การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณูปโภค การ**	มาตรา 30 ของพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50

	รักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันการผูกขาดหรือขจัดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน" **"<u>มาตรา 57</u> สิทธิของบุคคลซึ่งเป็นผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ** **กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องบัญญัติให้มีองค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยตัวแทนผู้บริโภคทำหน้าที่ให้ความเห็นในการตรากฎหมาย กฎ และข้อบังคับ และให้ความเห็นในการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค"** **"<u>มาตรา 87</u> รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด กำกับดูแลให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม คุ้มครองผู้บริโภค และป้องกันการผูกขาดตัดตอนทั้งทางตรงและทางอ้อมรวมทั้งยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และต้องไม่ประกอบกิจการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ รักษาผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการจัดให้มีสาธารณูปโภค"** พิจารณาแล้ว เห็นว่า 1) เนื้อหาของรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 คือการรับรองความเสมอกันในกฎหมายของบุคคล การให้ความคุ้มครองแก่บุคคลอย่างเท่าเทียมกัน การห้ามเลือกปฏิบัติต่อบุคคลโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ ฯลฯ ส่วนมาตรา 30 ของพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 เป็นบทบัญญัติที่รับรองว่า ธนาคารแห่งประเทศไทยโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดให้บริษัทเงินทุนปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยที่บริษัทเงินทุนอาจจ่ายได้ และในเรื่องดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่บริษัทเงินทุนอาจเรียกได้ บทบัญญัติดังกล่าวมีความมุ่ง	มาตรา 57 และ มาตรา 87

	หมายในทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งไม่มีข้อความหรือถ้อยคำใดในมาตราดังกล่าวที่แสดงให้เห็นว่าการใช้อำนาจของธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สถานภาพของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ ดังนั้น มาตรา 30 ของพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 2) พิจารณาแล้ว มาตรา 30 ของพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนดให้บริษัทเงินทุนปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยที่บริษัทเงินทุนอาจจ่ายได้และในเรื่องดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่บริษัทเงินทุนอาจเรียกเก็บได้ ซึ่งการกำหนดในเรื่องดังกล่าวไม่กระทบกระเทือนต่อเสรีภาพในการประกอบอาชีพของบุคคลหรือการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมแต่ประการใด ดังนั้น บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวจึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 50 4) มาตรา 30 ของพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ เป็นบทบัญญัติที่มีความมุ่งหมายในทางเศรษฐกิจดังกล่าวแล้วข้างต้น บทบัญญัติของพระราชบัญญัติดังกล่าวจึงมิใช่บทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค ดังนั้น เนื้อหาของมาตรา 30 ของพระราชบัญญัติดังกล่าว จึงเป็นคนละเรื่องเนื้อหาของรัฐธรรมนูญ มาตรา 57 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่รับรองและคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค ดังนั้น มาตรา 30 ของพระราชบัญญัติดังกล่าวจึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 57 5) มาตรา 30 ของพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง กำหนดให้บริษัทเงินทุนปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่บริษัทเงินทุนอาจเรียกเก็บได้ ไม่มีข้อความหรือถ้อยคำใด ๆ ของบทบัญญัติดังกล่าวที่แสดงให้เห็นว่า ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 87 จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 30 ของพระราชบัญญัติการประกอบ	

	ธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87	
2. นายกระมล ทองธรรมชาติ	ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยวินิจฉัยไว้แล้วในคำวินิจฉัยทั้ง 3 กรณี คือ คำวินิจฉัยที่ 7/2543 ลงวันที่ 2 มีนาคม 2543 คำวินิจฉัยที่ 13/2545 ลงวันที่ 18 เมษายน 2545 และคำวินิจฉัยที่ 45/2545 ลงวันที่ 13 สิงหาคม 2545 ว่า มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 เห็นว่า มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ดังกล่าว เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อคุ้มครองประชาชนโดยทั่วไป มิให้ถูกธนาคารพาณิชย์เอาเปรียบในการไปขอกู้เงินหรือฝากเงิน จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 เนื่องจากบทบัญญัติดังกล่าว มิได้เป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม มิได้ละเมิดเสรีภาพในการประกอบอาชีพ มิได้ละเมิดสิทธิผู้บริโภค และมิได้ก่อให้เกิดการผูกขาดตัดตอนทางเศรษฐกิจ จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 ซึ่งมีข้อความเหมือนกับมาตรา 14 ของพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87	มาตรา 30 ของพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และ มาตรา 87
3. นายจิระ บุญพจนสุนทร	ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยวินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยที่ 45/2545 ลงวันที่ 13 สิงหาคม 2545 ว่า บทบัญญัติมาตรา 14 ดังกล่าว ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 จากคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว สามารถนำมาอ้างอิงเพื่อปรับใช้กับคดีนี้ได้โดยนัยอย่างเดียวกัน จึงวินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 30 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57	มาตรา 30 ของพระราชบัญญัติฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50

	และมาตรา 87	มาตรา 57 และ มาตรา 87
4. นายจุมพล ณ สงขลา	พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ พ.ศ. 2522 มาตรา 30 มีผลใช้บังคับมาก่อนผู้ร้องทั้งสามจะเข้าทำสัญญา วงเงินกู้หมุนเวียนและค้ำประกันกับโจทก์ในปี พ.ศ. 2539 และเมื่อเข้าทำสัญญากับโจทก์แล้วผู้ร้องทั้งสามก็ปฏิบัติตามสัญญาตลอดมา โดยไม่เคยโต้แย้งทักท้วงในเรื่องอัตราดอกเบี้ยตามสัญญาแต่อย่างใด ซึ่งแสดงว่าก่อนเข้าทำสัญญากับโจทก์ ผู้ร้องยอมรับว่า มาตรา 30 ของพระราชบัญญัติดังกล่าวมิได้ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่สังคมหรือเป็นการเอารัดเอาเปรียบผู้ร้อง รวมทั้งข้อตกลงในสัญญาก็อยู่ในวิสัยที่ผู้ร้องสามารถปฏิบัติตามได้ ซึ่งหากผู้ร้องมิได้ตกเป็นฝ่ายผิดนัดผิดสัญญาจนถูกโจทก์ฟ้องแล้ว ก็คงจะไม่ยกเหตุเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญขึ้นเป็นข้ออ้างมข้อโต้แย้งของผู้ร้องจึงน่าจะไม่เป็นธรรมแก่บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายรวมทั้งโจทก์ด้วย นอกจากนั้น มาตรา 30 เป็นบทบัญญัติที่เพียงให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทย กำหนดให้บริษัท เงินทุนปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับดอกเบี้ยหรือส่วนลดและเรื่องอื่น ๆ ด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง มิได้บัญญัติขึ้นเพื่อเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้ใด จึงมิใช่บทบัญญัติของกฎหมายที่ศาลจะต้องนำมาใช้บังคับแก่คดีโดยตรงตามนัยของรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคหนึ่ง เพราะศาลไม่จำต้องอาศัยบทบัญญัติดังกล่าวในการวินิจฉัยสิทธิและหน้าที่ของโจทก์และผู้ร้องตามสัญญาแต่อย่างใด เห็นว่า พฤติการณ์ของผู้ร้อง เชื่อว่ากระทำไปเพื่อหวังผลในการประวิงคดีให้ล่าช้าเท่านั้น ข้อโต้แย้งของผู้ร้องจึงไม่เป็นสาระแก่คดีอันควรได้รับการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคสอง จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องของผู้ร้อง	ข้อโต้แย้งของผู้ร้องจึงไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคสอง จึงให้ยกคำร้อง
5. พลโท จุล อติเรก	พิจารณาแล้ว พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ มาตรา 30 วรรคหนึ่ง บัญญัติให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้บริษัทเงินทุนปฏิบัติในการคิดดอกเบี้ยหรือส่วนลดค่าบริการ	พระราชบัญญัติการ

	ผลประโยชน์ หลักประกัน หรือกรณีอื่น เพื่อธุรกิจของบริษัทเงินทุนนั้น ซึ่งจะต้องคำนึงถึงความเป็นไปเกี่ยวกับเศรษฐกิจของประเทศ โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ และไม่เป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพของบุคคล ไม่ได้จำกัดในการเป็นผู้บริโภค ไม่เป็นการให้มีการผูกขาดตัดตอน ทั้งไม่บัญญัติกฎหมายดังกล่าว เพื่อควบคุมหรือให้ประโยชน์หรือให้อำนาจแก่ผู้ใดโดยเฉพาะแต่อย่างใด จึงเห็นว่า กฎหมายดังกล่าวไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 30 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87	ประกอบธุรกิจเงินทุนฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และ มาตรา 87
6. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	เห็นว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อควบคุมการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ และเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนได้โดยมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยมาตรา 30 บัญญัติให้อำนาจแก่ธนาคารแห่งประเทศไทยด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนดให้บริษัทเงินทุนปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับดอกเบี้ยหรือส่วนลด ค่าบริการ ผลประโยชน์ และหลักประกัน เพื่อใช้บังคับให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว ซึ่งก็เป็นการใช้บังคับทั่วไปกับบริษัทเงินทุนทุกแห่งและประชาชนทุกคนที่ใช้บริการของบริษัทเงินทุน มิได้เลือกปฏิบัติต่อบุคคลใด มิได้เป็นการจำกัดเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม มิได้เกี่ยวข้องกับเงื่อนไขของรัฐธรรมนูญ มาตรา 57 ที่กำหนดให้มีองค์การอิสระซึ่งต้องมีตัวแทนผู้บริโภคร่วมเป็นองค์ประกอบด้วย ทั้งยังเป็นการกำหนดให้ปฏิบัติตามระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาดเพื่อให้การปฏิบัติบรรลุผลตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ไม่มีข้อความใดขัดหรือแย้งกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 87 จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 30 ไม่	มาตรา 30 ของพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และ มาตรา 87

	ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87	
7. นายผัน จันทรปาน	พิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตรา 30 บัญญัติว่าบุคคลมีความเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องต่าง ๆ ที่รัฐธรรมนูญกำหนด จะกระทำมิได้ มาตรา 50 บัญญัติว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ ฯลฯ มาตรา 57 บัญญัติว่า สิทธิของบุคคลซึ่งเป็นผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยกฎหมายดังกล่าวต้องบัญญัติให้มีองค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยตัวแทนผู้บริโภคทำหน้าที่ให้ความเห็นในการตรากฎหมาย กฎ และข้อบังคับ และให้ความเห็นในการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค มาตรา 87 บัญญัติว่า รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาดกำกับดูแลให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม ฯลฯ เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ รักษาผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการจัดให้มีการสาธารณูปโภค บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญทั้ง 4 มาตราดังกล่าว กำหนดหลักการแห่งความเสมอภาคของบุคคล โดยรับรองว่าบุคคลมีความเสมอกันในกฎหมาย และให้ความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน นอกจากนั้น ยังบัญญัติรับรองเสรีภาพของบุคคลในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพ และการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม บัญญัติรับรองและคุ้มครองสิทธิของบุคคลซึ่งเป็นผู้บริโภค รวมทั้งกำหนดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐว่า รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรี โดยอาศัยกลไกตลาดกำกับดูแลให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรมฯ แต่สำหรับมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ ซึ่งกำหนดว่า ธนาคารแห่งประเทศไทยด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดให้บริษัทเงินทุนปฏิบัติในเรื่องดังต่อไปนี้ (1) ดอกเบี้ย	มาตรา 30 ของพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และ มาตรา 87

	หรือส่วนลดที่บริษัทเงินทุนอาจจ่ายได้ในการกู้ยืมเงินหรือรับเงินจากประชาชน (2) ดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่บริษัทเงินทุนอาจเรียกได้ ฯลฯ นั้น มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่ได้เลือกปฏิบัติกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคล เพราะเหตุแตกต่างตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด ไม่ได้เป็นการจำกัดเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพ และไม่มีข้อความใดที่เกี่ยวข้องหรือขัดแย้งกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ดังนั้น จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญทั้ง 4 มาตราดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 30 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87	
8. นายมงคล สระฏัน	เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 45/2545 ลงวันที่ 13 สิงหาคม 2545 ว่า มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 และมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 ให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทย ด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง มีอำนาจกำหนดให้บริษัทเงินทุนปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่บริษัทเงินทุนอาจเรียกเก็บได้ มีข้อความเช่นเดียวกับมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ที่ให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่ธนาคารพาณิชย์อาจเรียกเก็บได้ และต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรี ดังนั้น มาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ จึงไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 ด้วยเช่นเดียวกัน จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87	มาตรา 30 ของพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และ มาตรา 87

9. นายศักดิ์ เตชาชาญ	พิเคราะห์แล้ว เห็นได้ว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ มาตรา 30 เป็นการตราขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์แก่การเศรษฐกิจของประเทศด้วยการให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง กำหนดให้บริษัทเงินทุนต้องปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่บริษัทเงินทุนอาจเรียกได้ เป็นการให้ความคุ้มครองแก่ผู้กู้ยืมเงินหรือผู้ฝากเงินกับบริษัทเงินทุน โดยกำหนดให้คิดอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าร้อยละสิบห้าต่อปีได้ ซึ่งมิได้อยู่ในบังคับของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 654 นอกจากนั้นพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ ก็มิได้บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องการคุ้มครองสิทธิของบุคคลในฐานะผู้บริโภคแต่อย่างใด ทั้งมิได้มีข้อความใดละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล หรือกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญด้วย ดังนั้น พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ มาตรา 30 จึงมิได้มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 เทียบเคียงได้กับคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งเคยวินิจฉัยไว้แล้วคือ คำวินิจฉัยที่ 45/2545 ลงวันที่ 15 สิงหาคม 2545 คำวินิจฉัยที่ 13/2545 ลงวันที่ 18 เมษายน 2545 และคำวินิจฉัยที่ 7/2543 ลงวันที่ 2 มีนาคม 2543 ตามลำดับ ซึ่งได้วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 อันมีบทบัญญัติให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยและส่วนลดได้เช่นเดียวกันกับพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ พ.ศ. 2522 มาตรา 30 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 30 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87	มาตรา 30 ของพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และ มาตรา 87

10. นายสุจิต บุญบงการ	พิจารณาแล้ว เห็นว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ มาตรา 30 ที่บัญญัติให้อำนาจแก่ธนาคารแห่งประเทศไทยด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง กำหนดให้บริษัทเงินทุนปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับดอกเบี้ยหรือส่วนลด ค่าบริการ ผลประโยชน์ และหลักประกัน ที่อาจจ่ายหรืออาจเรียกได้นั้น เป็นการบัญญัติให้มีผลบังคับเป็นการทั่วไป ไม่ได้ใช้กับกรณีใดกรณีหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ไม่ได้เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ไม่ได้เป็นการจำกัดเสรีภาพในการประกอบกิจการ หรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม ไม่ได้เป็นการบัญญัติที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค และไม่ได้มีข้อความที่มีลักษณะคัดค้านหรือต่อต้านบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา 87 ที่ให้รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีและการแข่งขันอย่างเป็นธรรม เนื่องจากบทบัญญัติในมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ มีเนื้อหาทำนองเดียวกันกับบทบัญญัติในมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบบที่ 2) พ.ศ. 2522 และศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้แล้วว่า มาตรา 14 ดังกล่าว ไม่ได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 ตามคำวินิจฉัยที่ 45/2545 ที่ 13/2545 และที่ 7/2543 ด้วยเหตุผลทำนองเดียวกันกับคำวินิจฉัยทั้งสามดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 30 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87	มาตรา 30 ของพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และ มาตรา 87
11. นายสุจินดา ยงสุนทร	พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 30 บัญญัติให้อำนาจแก่ธนาคารแห่งประเทศไทยด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรีที่จะกำหนดให้บริษัทเงินทุนปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่บริษัทเงินทุนอาจเรียกได้ ในคำวินิจฉัยส่วนตนที่ 5/2542 ลงวันที่ 22 เมษายน 2542 ได้เคยวินิจฉัยไว้แล้วรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ไม่อาจนำมาใช้	มาตรา 30 ของพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจ

	บังคับกับนิติบุคคลได้ ดังนั้น การเลือกปฏิบัติระหว่างนิติบุคคลกับบุคคลธรรมดาหรือระหว่างนิติบุคคลด้วยกันเอง จึงไม่อยู่ในบังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 และถึงอย่างไรเสียการเลือกปฏิบัติที่ผู้ร้องกล่าวอ้างนั้น ก็มิใช่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 30 บัญญัติห้ามไว้ ด้วยเหตุนี้ มาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนดังกล่าวจึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 สำหรับมาตรา 50 ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งรับรองเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม นั้น จะเห็นได้ว่า วรรคสองของมาตราดังกล่าวบัญญัติให้มีการจำกัดเสรีภาพดังกล่าวได้ หากเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้น พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ ซึ่งได้ตราขึ้นเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมหรือรักษาเศรษฐกิจของประเทศ จึงอยู่ในข่ายของข้อยกเว้นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 50 วรรคสอง และย่อมไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าว สำหรับมาตรา 57 ของรัฐธรรมนูญ เห็นว่า มาตราดังกล่าวบัญญัติให้รัฐสภาเป็นผู้ตรากฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคขึ้นโดยรัฐสภาจำต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขบางประการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ ดังนั้น หากกฎหมายที่ตราขึ้นมีข้อความใดหรือขาดข้อความใดที่เป็นการไม่สอดคล้องกับเงื่อนไขตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ ก็จะถือได้ว่ากฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 57 แต่พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ ตราขึ้นด้วยวัตถุประสงค์เพื่อวางระเบียบควบคุมการประกอบธุรกิจเงินทุน มิใช่เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคเป็นการเฉพาะเจาะจง พระราชบัญญัติดังกล่าวจึงมิใช่กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 57 จึงไม่มีทางที่จะขัดหรือแย้งต่อมาตราดังกล่าวได้ สำหรับมาตรา 87 ของรัฐธรรมนูญ เป็นบทบัญญัติที่มีไว้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการตรากฎหมายและการกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินเท่านั้น ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจตามมาตรา 264 ของรัฐธรรมนูญ ที่จะพิจารณาวินิจฉัยว่ากฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีนั้นขัดหรือแย้งต่อแนวนโยบาย	เงินทุนฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 และ มาตรา 57

	พื้นฐานแห่งรัฐหรือไม่ จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 30 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 และมาตรา 57 แต่อย่างใด ส่วนประเด็นเกี่ยวกับมาตรา 87 ของรัฐธรรมนูญ ที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง นั้น ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจตามมาตรา 264 ของรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามคำร้องดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ตามมาตรา 87 ของรัฐธรรมนูญหรือไม่	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยที่ 45/2545 ลงวันที่ 13 สิงหาคม 2545 ว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ การธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 มาตราดังกล่าวของทั้งสองพระราชบัญญัติมีข้อความตรงกัน แสดงให้เห็นว่ามาตราดังกล่าวของทั้งสองพระราชบัญญัติมีวัตถุประสงค์ เจตนารมณ์อย่างเดียวกัน และมีความหมายเหมือนกัน จึงมีความเห็นเหมือนเดิมตามนัยคำวินิจฉัยที่ 45/2545 ของศาลรัฐธรรมนูญว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ มาตรา 30 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 เพราะพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ มาตรา 30 เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยในการกำหนดให้บริษัทเงินทุนปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องดอกเบี้ยเพื่อให้บริษัทเงินทุนใช้บังคับกับประชาชนทั่วไป ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มุ่งให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยโดยเสมอกัน มาตรา 50 มุ่งให้ความคุ้มครองเสรีภาพในการประกอบกิจการ มาตรา 57 วางหลักในการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค และมาตรา 87 เป็นบทบัญญัติแนวนโยบายพื้นฐานของรัฐ ดังนั้น พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ มาตรา 30 จึงมิได้บัญญัติเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าวแต่อย่างใด จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจ	มาตรา 30 ของพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และ มาตรา 87

	หลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 30 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87	
13. นายอนันต์ เกตุวงศ์	พิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ เป็นบทบัญญัติที่มีหลักการและความมุ่งหมายในลักษณะเดียวกันกับมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 และเนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 45/2545 ลงวันที่ 13 สิงหาคม 2545 ว่า มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 เมื่อมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มีลักษณะเช่นเดียวกันกับมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ ดังกล่าวจึงถือได้ว่า มาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 ด้วย จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87	
14. นายอมร รักษาสัตย์	โดยที่ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยว่า มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 1) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 57 ตามคำวินิจฉัยที่ 7/2543 ลงวันที่ 2 มีนาคม 2543 2) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 50 และมาตรา 87 ตามคำวินิจฉัยที่ 13/2545 ลงวันที่ 18 เมษายน 2545 3) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ตามคำวินิจฉัยที่ 45/2545 ลงวันที่ 13 สิงหาคม 2545	มาตรา 30 ของพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ ไม่ขัดหรือ

	โดยที่มาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ มีหลักการและเนื้อความอย่างเดียวกันกับ มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ดังที่ได้แสดงมาข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87	แย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และ มาตรา 87
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 30 เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนมาตรา 50 เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับเสรีภาพในการประกอบอาชีพโดยบัญญัติว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม การจำกัดสิทธิเสรีภาพเช่นที่กล่าวมาจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือเศรษฐกิจของประเทศ การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือประโยชน์สาธารณะของประชาชนโดยทั่วไป มาตรา 57 เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิของบุคคลผู้ซึ่งเป็นผู้บริโภค โดยบัญญัติว่า สิทธิของบุคคลซึ่งเป็นผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครองตามที่กฎหมายบัญญัติในการที่จะตรากฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของบุคคลซึ่งเป็นผู้บริโภค ต้องให้มีองค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยตัวแทนผู้บริโภคทำหน้าที่ให้ความเห็นด้วย สำหรับมาตรา 87 เป็นเรื่องแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด กำกับดูแลให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม และอื่น ๆ ส่วนพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ มาตรา 30 เป็นบทบัญญัติซึ่งให้ธนาคารแห่งประเทศไทยโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดให้บริษัทเงินทุนปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่อาจเรียกได้ อาจจ่ายได้ ในการกู้ยืมเงินหรือรับเงินจากประชาชน ค่าบริการหรือผลประโยชน์อื่นที่อาจเรียกได้จากการให้เช่าซื้อ ฯลฯ โดยหลักการและเหตุผลก็เพื่อให้สถาบัน	มาตรา 30 ของพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และ มาตรา 87

	การเงินปฏิบัติต่อลูกค้าโดยทั่วไปอย่างเท่าเทียมกัน ไม่อาจกำหนดดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่บริษัทเงินทุนอาจจ่ายได้ในการกู้ยืมเงินหรือรับเงินจากประชาชน ดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่บริษัทเงินทุนอาจเรียกได้ ค่าบริการหรือผลประโยชน์ที่บริษัทเงินทุนอาจเรียกได้ตามอำเภอใจโดยปราศจากการควบคุมเป็นการกำหนดให้ปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน มิได้เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคลฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม แต่อย่างใด ดังนั้น พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 30 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญทั้งสี่มาตราตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 30 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87	

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 47/2545 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 15 คน (คะแนนเสียง 15 : 0)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล				
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 15 คน	**ประเด็นหลัก** พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 30 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87 หรือไม่		**คำวินิจฉัย** พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 30 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 มาตรา 50 มาตรา 57 และมาตรา 87	
	ไม่ขัดต่อ รธน.	ยกคำร้อง เพราะคำโต้แย้งไม่เป็นสาระ	ไม่ขัดต่อ รธน. / ยกคำร้อง (ชอบด้วย รธน.)	ขัดต่อ รธน.(ไม่ชอบด้วย รธน.)
1. นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ	✓		✓	
2. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓		✓	
3. นายจิระ บุญพจนสุนทร	✓		✓	
4. นายจุมพล ณ สงขลา		✓	✓★	
5. พลโท จุล อติเรก	✓		✓	
6. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	✓		✓	
7. นายผัน จันทรปาน	✓		✓	
8. นายมงคล สระฏัน	✓		✓	
9. นายศักดิ์ เตชาชาญ	✓		✓	
10. นายสุจิต บุญบงการ	✓		✓	
11. นายสุจินดา ยงสุนทร	✓		✓	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓		✓	
13. นายอนันต์ เกตุวงศ์	✓		✓	
14. นายอมร รักษาสัตย์	✓		✓	
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓		✓	
รวม	14	1	15	0

★ยกคำร้อง เพราะข้อโต้แย้งของผู้ร้องจึงไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคสอง

48. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 48/2545

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 48/2545 (วันที่ 12 กันยายน 2545) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง ศาลภาษีอากรกลางส่งคำโต้แย้งของโจทก์ (นายราเชนทร์ เรืองทวีป) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 มาตรา 30 และมาตรา 80 หรือไม่

(พิจารณาวินิจฉัยว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 มาตรา 30 และมาตรา 80 หรือไม่)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	ศาลภาษีอากรกลางส่งคำโต้แย้ง ลงวันที่ 29 มีนาคม 2543 ของโจทก์ (นายราเชนทร์ เรืองทวีป) ซึ่งเป็นผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 มาตรา 30 และมาตรา 80 หรือไม่
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	ผู้ร้องเป็นโจทก์ในคดีภาษีอากร ได้ยื่นฟ้องกรมสรรพากร เป็นจำเลยต่อศาลภาษีอากรกลาง โดยอ้างเหตุผลตามคำฟ้องว่า กรมสรรพากรเป็นนิติบุคคลประเภทกรม สังกัดกระทรวงการคลัง เป็นหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่จัดเก็บภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2542 และวันที่ 2 มีนาคม 2542 เจ้าพนักงานประเมินของกรมสรรพากรมีหนังสือแจ้งภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ประเมินภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาให้ผู้ร้องเสียภาษีเงินได้ประจำปี 2540 และปี 2539 เพิ่ม รวมเป็นเงิน 112,663 บาท และ 37,319 บาท โดยอ้างเหตุว่า ผู้ร้องต้องนำเงินได้ของภริยา ซึ่งเป็นรายได้อื่นที่มิใช่รายได้ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 40 (1) มารวมคำนวณเป็นเงินได้ของผู้ร้อง ผู้ร้องได้ยื่นอุทธรณ์คัดค้านการประเมินภาษีดังกล่าวต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ของกรมสรรพากร ต่อมาสำนักงานสรรพากร ภาค 5 ได้มีหนังสือส่งคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ กรมสรรพากร ที่ได้วินิจฉัยให้ยก

		อุทธรณ์ของผู้ร้อง โดยให้เหตุผลว่า ผู้ร้องเป็นสามีมีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด. 90) โดยนำเงินได้พึงประเมินของภริยา ซึ่งมิใช่เงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (1) ที่ประสงค์แยกยื่นแบบแสดงรายการมารวมเป็นเงินได้ของผู้ร้องด้วย โดยให้ผู้ร้องเสียภาษีและเงินเพิ่มทั้ง 2 ฉบับรวม 129,019.90 บาท การที่เจ้าพนักงานประเมินและคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ของกรมสรรพากร ให้นำเงินได้ของภริยาผู้ร้องมารวมกับเงินได้ของผู้ร้อง รวมเป็นเงินได้ที่เอาไปคำนวณภาษีตามประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี กับ ที่ไม่ให้ผู้ร้องนำเงินได้ของผู้ร้องซึ่งเป็นเงินได้ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 40 (1) ออกแยกยื่นรายการและเสียภาษีต่างหาก นั้น ผู้ร้องเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 30 บัญญัติว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่อง เพศ สถานะของบุคคล จะกระทำมิได้ ฯลฯ มาตรา 80 บัญญัติว่า รัฐต้องคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว และความเข้มแข็งของชุมชน การที่ประมวลรัษฎากรบัญญัติไว้ในมาตรา 57 ตรี ว่า ในการเก็บภาษีเงินได้จากสามีและภริยานั้น ถ้าสามีและภริยาอยู่ร่วมกันตลอดปีภาษีที่ล่วงมาแล้ว ให้ถือเอาเงินได้พึงประเมินของภริยาเป็นเงินได้ของสามี และให้สามีมีหน้าที่และความรับผิดในการยื่นรายการและเสียภาษี และมาตรา 57 เบญจ บัญญัติว่า ถ้าภริยามีเงินได้พึงประเมินตาม มาตรา 40 (1) ในปีภาษีที่ล่วงมาแล้ว ไม่ว่าจะมีเงินได้พึงประเมินอื่นด้วยหรือไม่ ภริยาจะแยกยื่นรายการและเสียภาษีต่างหากจากสามี เฉพาะส่วนที่เป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (1) โดยมิให้ถือว่าเป็นเงินได้ของสามี ตามมาตรา 57 ตรี ก็ได้ นั้น ผู้ร้องเห็นว่า บทบัญญัติมาตรา 57 ตรี เป็นกฎหมายที่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคลและเพศ กล่าวคือ หาก

		ผู้ร้องเป็นโสดและภริยาผู้ร้องเป็นโสดหรือจดทะเบียนหย่ากัน ผู้ร้องและภริยา ก็เสียภาษีเงินได้ในส่วนของตนตามบัญชีอัตราภาษี หากผู้ร้องสมรสกับภริยากลับเป็นว่า ผู้ร้องต้องนำเงินได้ของภริยามารวมเป็นเงินได้ของผู้ร้อง เพื่อเสียภาษีตามบัญชีอัตราภาษี ทำให้ผู้ร้องหรือภริยาต้องเสียภาษีสูงขึ้น โดยเงินได้ของผู้ร้องหรือภริยาไม่มีโอกาสเสียภาษีตามลำดับของบัญชีอัตราภาษีตั้งแต่เริ่มต้น จึงเป็นว่า การเสียภาษีตามมาตรานี้ขึ้นอยู่กับสถานะของบุคคลเกี่ยวกับการสมรสและความแตกต่างในเรื่องเพศเป็นการเลือกปฏิบัติ สำหรับ มาตรา 57 เบญจ ได้กำหนดให้ภริยาเท่านั้นที่มีสิทธิแยกยื่นรายการและเสียภาษี เฉพาะส่วนที่เป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (1) โดยมิให้ถือว่าเป็นเงินได้ของสามี ตามมาตรา 57 ตรี การไม่กำหนดให้สามีมีสิทธิแยกยื่นรายการและเสียภาษีต่างหาก เฉพาะส่วนที่เป็นเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา 40 (1) ด้วย จึงเป็นกฎหมายที่เลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศ ผู้ร้องจึงเห็นว่า บทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ เป็นกฎหมายที่ทำให้บุคคลไม่เสมอกันในกฎหมาย และไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ทั้งเป็นกฎหมายที่ทำให้ชายและหญิงมีสิทธิไม่เท่าเทียมกัน จึงขัดหรือแย้งต่อ รัฐธรรมนูญ มาตรา 30 นอกจากนี้ การที่รัฐจัดเก็บภาษีจากสามีและภริยารวมเป็นหนึ่งหน่วย โดยบัญญัติกฎหมาย ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ดังกล่าว ทำให้ผู้สมรสต้องรับภาระเสียภาษีเพิ่มขึ้น ย่อมขัดขวางและเป็นอุปสรรคต่อการเสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว และความเข้มแข็งของชุมชน ไม่เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ กล่าวคือ เมื่อผู้ร้องและภริยาถูกเจ้าพนักงานประเมินของกรมสรรพากร ประเมินจัดเก็บภาษีตามที่บัญญัติไว้ในทั้งสองมาตราดังกล่าว ทำให้ต้องเสียภาษีเพิ่มมากขึ้น ผู้ร้องและภริยาก็ต้องทำให้ความเป็นสามีและภริยาสิ้นสุดลงเพื่อเสียภาษีอย่างบุคคลธรรมดาทั่วไป ในประเทศไทยคู่สามีและภริยาที่ถูกประเมินตามแบบดังกล่าวก็ต้อง

		ทำให้ความเป็นสามีและภริยาสิ้นสุดลงเช่นกัน ย่อมก่อให้เกิดปัญหาข้อกฎหมาย ปัญหาสังคม ปัญหาครอบครัว และบุตร จึงขัดขวางต่อการเสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว บทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 80 อนึ่ง แม้รัฐธรรมนูญ มาตรา 67 บัญญัติว่า บุคคลมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย และมาตรา 69 บัญญัติว่า ให้บุคคลมีหน้าที่เสียภาษีอากร ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ และรัฐได้บัญญัติประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ดังกล่าวนั้น ผู้ร้องเห็นว่า กฎหมายทั้ง 2 มาตราดังกล่าวเป็นกฎหมายที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ ตามที่กล่าวแล้วข้างต้น ซึ่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 บัญญัติว่า การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ แต่บทบัญญัติทั้ง 2 มาตราดังกล่าวได้เปลี่ยนสิ่งที่เป็นสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพเสียแล้ว โดยเป็นการเลือกปฏิบัติเกี่ยวกับสถานะของบุคคลและเกี่ยวกับเพศ ทั้งเป็นปฏิปักษ์ขัดขวางต่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว จึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 ดังนั้น ผู้ร้องจึงเห็นว่า บทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ เป็นกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 มาตรา 30 และมาตรา 80 ศาลภาษีอากรกลางพิเคราะห์คำร้องของผู้ร้องแล้วเห็นว่า เป็นกรณีที่โต้แย้งว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงขอให้กระทรวงยุติธรรมส่งข้อโต้แย้งของผู้ร้องมาเพื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย กระทรวงยุติธรรมจึงมีหนังสือส่งสำเนาสำนวนดังกล่าวมาเพื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว มีประเด็นตามคำร้องที่ต้องพิจารณาวินิจฉัย ดังนี้ ประเด็นที่หนึ่ง ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 หรือไม่ ประเด็นที่สอง ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 หรือไม่ ประเด็นที่สาม ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ขัดหรือ แย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 80 หรือไม่ <u>ประเด็นที่หนึ่ง และประเด็นที่สอง</u> ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 หรือไม่ พิจารณารัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 29 และมาตรา 30 แล้ว รัฐธรรมนูญให้การคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกันในสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญนี้รับรอง แต่ไม่ได้หมายความว่า สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองจะมีการจำกัดหรือเลือกปฏิบัติไม่ได้เลย เพราะมาตรา 29 และมาตรา 30 ได้มีการบัญญัติถึงการจำกัดสิทธิและเสรีภาพและการเลือกปฏิบัติไว้ โดยการจำกัดสิทธิและเสรีภาพจะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขของมาตรา 29 คือ จะต้องเป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะต้องไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ ทั้งต้องใช้บังคับเป็นการทั่วไปโดยไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ส่วนการเลือกปฏิบัติจะต้องเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมเท่านั้น จึงจะกระทำไม่ได้ตามมาตรา 30 ประมวลรัษฎากรเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อการหารายได้เข้ารัฐสำหรับใช้ในการบริหารประเทศ โดยกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับผู้มีหน้าที่เสียภาษี วิธีการคำนวณภาษี อัตราภาษี วิธีการชำระภาษี รวมถึงหน่วยงานที่จัดเก็บภาษี ในส่วนของภาษีเงินได้ก็จัดแบ่งเป็นหลายประเภท เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ เป็นต้น และมีรายละเอียดแตกต่างกันไปแล้วแต่กรณี

		การที่ผู้ร้องเห็นว่า มาตรา 57 ตรี วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า "ในการเก็บภาษีเงินได้ จากสามีและภริยานั้น ถ้าสามีและภริยาอยู่ร่วมกันตลอดปีภาษีที่ล่วงมาแล้ว ให้ถือเอาเงินได้พึงประเมินของภริยาเป็นเงินได้ของสามี และให้สามีมีหน้าที่และความรับผิดในการยื่นรายการและเสียภาษี" เป็นกฎหมายที่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคลและเพศ กล่าวคือ หากผู้ร้องเป็นโสดและภริยาผู้ร้องเป็นโสดหรือจดทะเบียนหย่ากัน ผู้ร้องและภริยาก็เสียภาษีเงินได้ในส่วนของตนตามบัญชีอัตราภาษี หากผู้ร้องสมรสกับภริยากลับเป็นว่า ผู้ร้องต้องนำเงินได้ของภริยามารวมเป็นเงินได้ของผู้ร้องเพื่อเสียภาษีตามบัญชีอัตราภาษี ทำให้ผู้ร้องหรือภริยาต้องเสียภาษีสูงขึ้น โดยเงินได้ของผู้ร้องหรือภริยาไม่มีโอกาสเสียภาษีตามลำดับของบัญชีอัตราภาษีตั้งแต่เริ่มต้น จึงเป็นว่า การเสียภาษีตามมาตรานี้ขึ้นอยู่กับสถานะของบุคคลเกี่ยวกับการสมรสและความแตกต่างในเรื่องเพศ เป็นการเลือกปฏิบัติขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ซึ่งบัญญัติว่า "บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่อง... เพศ... สถานะของบุคคล...ฯลฯ จะกระทำมิได้" และขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 80 ซึ่งบัญญัติว่า "รัฐต้องคุ้มครอง และพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว และความเข้มแข็งของชุมชน" และผู้ร้องยังเห็นว่าประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี เป็นกฎหมายที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่า "การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้" แต่บทบัญญัติมาตราดังกล่าวได้เปลี่ยนสาระ สำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพเสียแล้ว โดยเป็นการเลือกปฏิบัติเกี่ยวกับสถานะของบุคคลและเกี่ยวกับเพศ ทั้งเป็น

		ปฏิปักษ์ขัดขวางต่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว จึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี แม้เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่กระทบต่อสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 48 วรรคหนึ่ง บัญญัติไว้ว่า "สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ" แต่การตรากฎหมายจำกัดสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลก็สามารถทำได้ภายใต้เงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 29 มาตรา 30 และมาตรา 48 วรรคหนึ่ง บัญญัติไว้ ประมวลรัษฎากร เป็นกฎหมายที่รัฐสภาได้ตราขึ้นเพื่อเป็นการหารายได้สำหรับใช้ในการบริหารประเทศ โดยการจัดเก็บภาษีหลายประเภทรวมทั้งภาษีเงินได้ของบุคคลธรรมดา ตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 69 บัญญัติรับรองไว้ให้บุคคลมีหน้าที่เสียภาษีอากรตามที่กฎหมายบัญญัติ ประกอบกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 บัญญัติให้จำกัดสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลได้ตามที่กฎหมายบัญญัติประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี จึงเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษี การที่ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "ในการเก็บภาษีเงินได้จากสามีและภริยานั้น ถ้าสามีและภริยาอยู่ร่วมกันตลอดปีภาษีที่ล่วงมาแล้ว ให้ถือเอาเงินได้ พึงประเมินของภริยาเป็นเงินได้ของสามี และให้สามีมีหน้าที่และความรับผิดในการยื่นรายการและเสียภาษี...." เป็นการกำหนดวิธีการจัดเก็บภาษีเงินได้จากสามีและภริยา โดยให้ถือเอาเงินได้พึงประเมินของ ภริยาเป็นเงินได้ของสามีโดยกำหนดให้สามีและภริยาเป็นหน่วยภาษีเดียวกัน และกำหนดให้ผู้เป็นสามีมีหน้าที่และความรับผิดในการยื่นแบบแสดงรายการและเสียภาษีให้แก่รัฐสำหรับหน่วยภาษีดังกล่าว แต่หากมีภาษีค้างชำระและภริยาได้รับแจ้งล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 7 วันแล้ว ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี วรรคหนึ่ง ก็บัญญัติให้ภริยาร่วมรับผิดในการเสียภาษีที่ค้างชำระสำหรับหน่วยภาษีนี้เช่นกัน ส่วนจะรับภาระภาษีเป็นจำนวนเท่าใดย่อมเป็นไปตามความสามารถในการเสียภาษีของสามีและภริยา ตามบัญชีอัตราภาษีเงินได้ที่ประมวล

		รัษฎากรบัญญัติไว้ ส่วนที่ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี กำหนดให้สามีและภริยาเสียภาษีต่างจากคนโสด เนื่องจากคนโสดกับสามีและภริยามีเงื่อนไขและสาระสำคัญในการดำรงชีวิตรวมทั้งมีพฤติกรรมทางเศรษฐกิจที่ต่างกัน ประกอบกับเงินได้ของสามีหรือภริยาที่ได้มาระหว่างการสมรสโดยทั่วไปจะถือเป็นสินสมรสและบุคคลในครอบครัวเป็นผู้รับประโยชน์จากเงินได้นั้นร่วมกัน อีกทั้งในการคำนวณภาษีของสามีและภริยา ประมวลรัษฎากรกำหนดให้หักค่าลดหย่อนและค่าใช้จ่ายจากเงินได้พึงประเมินก่อนเหลือเท่าใดจึงเป็นเงินได้สุทธิที่ต้องเสียภาษีในอัตราที่กำหนดในบัญชีอัตราภาษีเงินได้ สำหรับอัตราภาษีเงินได้ย่อมขึ้นอยู่กับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม นโยบายการคลัง และนโยบายภาษีอากรของประเทศ ซึ่งเป็นความรับผิดชอบของคณะรัฐมนตรี ภายใต้การควบคุมกำกับโดยรัฐสภา ซึ่งปรากฏว่าได้มีการแก้ไขประมวลรัษฎากรเพิ่มค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนให้แก่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และโดยที่ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี บัญญัติขึ้นเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีของรัฐ มีผลใช้บังคับกับสามีและภริยาทั้งหมดที่มีเงินได้ พึงประเมินเป็นการทั่วไปอย่างเท่าเทียมกัน จึงถือไม่ได้ว่า เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะ ของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 วรรคสาม แม้ว่าประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี กำหนดให้ถือเอาเงินได้พึงประเมินของภริยาเป็นเงินได้ของสามีและให้สามีมีหน้าที่ยื่นรายการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแทนภริยาจะกระทบกระเทือนต่อสิทธิ และเสรีภาพของบุคคลผู้เป็นสามีอยู่บ้างก็ตาม แต่ก็เป็นไปเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีของรัฐ และมิได้กระทบต่อสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพทั้งส่วนบุคคล ครอบครัว และ ทรัพย์สินตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 ดังนั้น ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30

		ส่วนที่ผู้ร้องอ้างว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 เบญจ ไม่กำหนดให้สามีมีสิทธิแยกยื่นรายการและเสียภาษีต่างหากเฉพาะส่วนที่เป็นเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา 40 (1) ด้วย จึงเป็นกฎหมายที่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศ ทำให้บุคคลไม่เสมอกันในกฎหมายและไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ทั้งเป็นกฎหมายที่ทำให้ชายและหญิงมีสิทธิไม่เท่าเทียมกัน จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 นั้น พิจารณาแล้ว รายได้ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 40 (1) ได้แก่ "เงินได้เนื่องจากการจ้างแรงงานไม่ว่าจะเป็นเงินเดือน ค่าจ้าง เบี้ยเลี้ยง โบนัส เบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ เงินค่าเช่าบ้าน เงินที่คำนวณได้จากมูลค่าของการได้อยู่บ้านที่นายจ้างให้อยู่โดยไม่เสียค่าเช่า เงินที่นายจ้างชำระหนี้ใด ๆ ซึ่งลูกจ้างมีหน้าที่ต้องชำระ และเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ใด ๆ บรรดาที่ได้เนื่องจากการจ้างแรงงาน" การที่ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 เบญจ บัญญัติให้ภริยาแยกยื่นเสียภาษีต่างหากจากสามีได้หากมีรายได้ตามมาตรา 40 (1) โดยไม่ได้บัญญัติให้สามีมีสิทธิแยกยื่นรายการและเสียภาษีต่างหาก เฉพาะส่วนที่เป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (1) ด้วย นั้น เห็นว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 เบญจ เป็นบท ยกเว้นของมาตรา 57 ตรี และมิได้เป็นบทบังคับแต่อย่างใดเพียงแต่ให้สิทธิภริยาที่จะแยกยื่นเสียภาษีต่างหากจากสามีเฉพาะเงินได้ที่ได้มาจากน้ำพักน้ำแรงของหญิงผู้เป็นภริยาเท่านั้น ซึ่งสิทธิดังกล่าวย่อมเป็นประโยชน์ทั้งสามีและภริยา มิได้เป็นประโยชน์แก่ภริยาแต่ฝ่ายเดียว ประกอบกับมาตรา 57 เบญจ เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับกับสามีและภริยาทั้งหมดที่มีเงินได้พึงประเมินเป็นการทั่วไป จึงไม่ใช่กฎหมายที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศหรือสถานะของบุคคล ทั้งยังเป็นกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีของรัฐ ตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 69 กำหนดไว้เท่าที่จำเป็น โดยมิได้กระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพของสามีหรือภริยาแต่อย่างใด ดังเหตุผลที่ได้วินิจฉัยไว้แล้ว ดังนั้น ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 เบญจ จึงไม่ขัดหรือแย้ง

		ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 ในประเด็นที่หนึ่ง ศาลรัฐธรรมนูญโดยเสียงส่วนใหญ่วินิจฉัยว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ในประเด็นที่สอง ศาลรัฐธรรมนูญเสียงส่วนใหญ่วินิจฉัยว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 ประเด็นที่สาม ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 80 หรือไม่ พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา 80 เป็นบทบัญญัติในหมวดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ เป็นบทบัญญัติที่มีไว้เป็นแนวทางในการตรากฎหมายและกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินอยู่ในความควบคุมของรัฐสภา การที่ผู้ร้องอ้างว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ทำให้คู่สามีภริยาต้องรับภาระภาษีเพิ่มขึ้น ย่อมขัดขวางและเป็นอุปสรรคต่อการเสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวและความเข้มแข็งของชุมชน ไม่เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ กล่าวคือ เมื่อผู้ร้องและภริยาต้องเสียภาษีเพิ่มขึ้นตามประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ผู้ร้องและภริยาก็ต้องทำให้ความเป็นสามีและภริยาสิ้นสุดลงเพื่อเสียภาษีอย่างบุคคลธรรมดาทั่วไป และคู่สามีภริยาในประเทศไทยจำนวนมากอาจต้องทำให้ความเป็นสามีภริยาสิ้นสุดลง เพราะเหตุผลที่ว่านี้ย่อมก่อปัญหาครอบครัว ปัญหาสังคมมากมาย ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ จึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 80 นั้น เห็นว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ บัญญัติขึ้นเพราะความจำเป็นเพื่อการจัดเก็บภาษีเป็นการหารายได้เข้ารัฐสำหรับใช้ในการบริหารประเทศ ส่วนที่ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี บัญญัติให้ถือเอาเงินได้พึงประเมินของภริยาเป็นเงินได้ของสามี หากว่าสามีและภริยาอยู่ร่วมกันตลอดปีภาษีที่ผ่านมา นั้น เนื่องจากสามีและภริยาเป็นครอบครัวถือเป็นหน่วยทางสังคมและเศรษฐกิจ เงินได้ของสามีหรือภริยาที่ได้มาระหว่างการสมรสปกติจะถือเป็นสินสมรส และบุคคลในครอบครัว

		เป็นผู้รับประโยชน์จากเงินได้นั้นร่วมกัน เมื่อเงินได้ของสามีและภริยา มีภาระภาษี ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี จึงกำหนดวิธีการจัดเก็บภาษีจากหน่วยภาษีดังกล่าว โดยให้สามีเป็นผู้มีหน้าที่ยื่นรายการและเสียภาษี เพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีของรัฐ แต่ได้กำหนดทางเลือกไว้ว่า ภริยาอาจยื่นเสียภาษีต่างหากจากสามีได้หากมีรายได้ตามมาตรา 40 (1) คือ เงินได้ เนื่องจากการจ้างแรงงาน ไม่ว่าจะเป็นเงินเดือน ค่าจ้าง เบี้ยเลี้ยง โบนัส เบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ ค่าเช่าบ้าน ฯลฯ สำหรับบัญชีอัตราภาษีเงินได้ที่เป็นอัตราภาษีก้าวหน้านั้น ประมวลรัษฎากรกำหนดตามความสามารถในการเสียภาษีของบุคคลและใช้บังคับเป็นการทั่วไปแก่คนโสดและคู่สามีและภริยาทุกคน จึงถือไม่ได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมดังที่ได้วินิจฉัยไว้แล้ว ด้วยเหตุผลดังกล่าวประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ไม่ได้ขัดขวางต่อการส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย หรือขัดขวางต่อการเสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวและความเข้มแข็งของชุมชน ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 80 ดังนั้น ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 80 ในประเด็นที่สาม ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงส่วนใหญ่วินิจฉัยว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 80
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	1) รัฐธรรมนูญ มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 วรรคหนึ่ง มาตรา 80 และมาตรา 88 วรรคหนึ่ง 2) ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 หรือไม่ <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 หรือไม่ <u>ประเด็นหลักที่ 3</u> ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ขัดหรือ แย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 80 หรือไม่

3. คำวินิจฉัย	จึงวินิจฉัยว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 มาตรา 30 และมาตรา 80
4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 15 คน โดยวินิจฉัยว่า ประมวลรัษฎากรฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จำนวน 9 คน และ วินิจฉัยว่า ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือ ไม่จำต้องวินิจฉัย จำนวน 6 คน (คะแนนเสียง 9 : 6) 2) เริ่มวันที่ 29 มีนาคม 2543 แล้วเสร็จ วันที่ 12 กันยายน 2545 รวม 2 ปี 5 เดือน 14 วัน 3) การวางบรรทัดฐาน ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 มาตรา 30 และมาตรา 80 4) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 120 ตอนที่ 67 ก วันที่ 16 กรกฎาคม 2546 ซึ่งเท่ากับ 10 เดือน 4 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 12 กันยายน 2545)

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 48/2545 (วันที่ 12 กันยายน 2545) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 15 คน เรื่อง ศาลภาษีอากรกลางส่งคำโต้แย้งของโจทก์ (นายราเชนทร์ เรืองทวีป) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 มาตรา 30 และมาตรา 80 หรือไม่

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ได้แก่

<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 หรือไม่

<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 หรือไม่

<u>ประเด็นหลักที่ 3</u> ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ขัดหรือ แย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 80 หรือไม่

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ	1. รัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้ว่า **"<u>มาตรา 29</u> การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้** **กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย** **บทบัญญัติวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้นำมาใช้บังคับกับกฎหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วย โดยอนุโลม"** **"<u>มาตรา 30</u> บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน** **ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน** **การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่ง**	ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และ มาตรา 57 เบญจ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 มาตรา 30 และ มาตรา 80

	ความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้ มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม" "มาตรา 80 รัฐต้องคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว และความเข้มแข็งของชุมชน รัฐต้องสงเคราะห์คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และผู้ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้" 2. ประมวลรัษฎากร บัญญัติไว้ว่า "มาตรา 57 ตรี ในการเก็บภาษีเงินได้จากสามีและภริยานั้น ถ้าสามีและภริยาอยู่ร่วมกันตลอดปีภาษีที่ล่วงมาแล้ว ให้ถือเอาเงินได้พึงประเมินของภริยาเป็นเงินได้ของสามี และให้สามีมีหน้าที่และความรับผิดในการยื่นรายการและเสียภาษี แต่ถ้าภาษีค้างชำระและภริยาได้รับแจ้งล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 7 วันแล้ว ให้ภริยาร่วมรับผิดในการเสียภาษีที่ค้างชำระนั้นด้วย ถ้าสามีหรือภริยามีความประสงค์จะยื่นรายการแยกกัน ก็ให้ทำได้โดยแจ้งให้เจ้าพนักงานประเมินทราบ ภายในเวลาซึ่งกำหนดให้ยื่นรายการ แต่การแยกกันยื่นรายการนั้น ไม่ทำให้ภาษีที่ต้องเสียเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด ถ้าเห็นสมควร เจ้าพนักงานประเมินอาจแบ่งภาษีออกตามส่วนของเงินได้พึงประเมินที่สามีและภริยาแต่ละฝ่ายได้รับ และแจ้งให้สามีและภริยาเสียภาษีเป็นคนละส่วนก็ได้ แต่ถ้าภาษีส่วนของฝ่ายใดค้างชำระ และอีกฝ่ายหนึ่งได้รับ	

	แจ้งล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 7 วันแล้ว ให้อีกฝ่ายหนึ่งนั้นร่วมรับผิดในการเสียภาษีค้างชำระนั้นด้วย **การที่สามีภริยาอยู่ต่างท้องที่กัน หรือต่างคนต่างอยู่เป็นครั้งคราวยังคงถือว่าอยู่ร่วมกัน"** **"มาตรา 57 เบญจ ถ้าภริยามีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (1) ในปีภาษีที่ล่วงมาแล้ว ไม่ว่าจะมีเงินได้พึงประเมินอื่นด้วยหรือไม่ ภริยาจะแยกยื่นรายการและเสียภาษีต่างหากจากสามีเฉพาะส่วนที่เป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (1) โดยมิให้ถือว่าเป็นเงินได้ของสามีตามมาตรา 57 ตรี ก็ได้** **ในกรณีที่ภริยาแยกยื่นรายการตามวรรคหนึ่ง ให้สามีและภริยาต่างฝ่ายต่างหักลดหย่อนได้ ดังนี้** **(1) สำหรับผู้มีเงินได้ตามมาตรา 47 (1) (ก)** **(2) สำหรับบุตรที่หักลดหย่อนได้ตามอัตราที่กำหนดไว้ในมาตรา 47 (1) (ค) และ (ฉ) คนละกึ่งหนึ่ง** **(3) สำหรับเบี้ยประกันภัยตามมาตรา 47 (1) (ง) วรรคหนึ่ง** **(4) สำหรับเงินสมทบที่ผู้ประกันตนจ่ายเข้ากองทุนประกันสังคมตามมาตรา 47 (1) (ฌ)** **(5) สำหรับเงินสะสมที่จ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพตามมาตรา 47 (1) (ช)** **(6) สำหรับดอกเบี้ยเงินกู้ยืมตามมาตรา 47 (1) (ซ) กึ่งหนึ่ง** **(7) สำหรับเงินบริจาคส่วนของตนตามมาตรา 47 (7)** **ในกรณีผู้มีเงินได้มิได้เป็นผู้อยู่ในประเทศไทย การหักลดหย่อนตาม (2) ให้หักได้เฉพาะบุตรที่อยู่ในประเทศไทย** **ถ้าสามีและภริยามีเงินได้พึงประเมินในปีภาษีที่ล่วงมาแล้ว เฉพาะตามมาตรา 40 (1) ประเภทเดียวรวมกันไม่เกินจำนวนตามมาตรา 56 (4) ไม่ว่าแต่ละฝ่ายจะมีเงินได้เป็นจำนวนเท่าใด สามีและภริยาไม่ต้องยื่นรายการเงินได้พึงประเมิน"** ประเด็นหลักที่ 1	

	พิจารณาแล้ว มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับวิธีการจัดเก็บภาษีเงินได้จากผู้มีเงินได้ที่มีภาระทางครอบครัว อันเป็นผลสืบเนื่องมากจากยอมรับความแตกต่างในทางสถานะของบุคคลระหว่างผู้ที่เป็นคนโสดซึ่งไม่มีภาระทางครอบครัวกับผู้ที่สมรส แล้วซึ่งมีภาระทางครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การอุปการะเลี้ยงดูบุตรและภริยา ดังนั้น แม้บทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าวจะเป็นการเลือกปฏิบัติระหว่างคนโสดกับคนที่แต่งงานแล้วก็ตาม แต่ก็เป็นการเลือกปฏิบัติที่เป็นธรรม เพราะผู้ที่มีครอบครัวย่อมมีภาระในการใช้จ่ายเงินที่หามาได้มากกว่าคนโสดเพราะต้องเลี้ยงดูบุตรและภริยา ดังนั้น มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ของประมวลรัษฎากร จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พิจารณาแล้ว มาตรา 57 ตรี เป็นบทบัญญัติที่กำหนดว่าในการเก็บภาษีเงินได้จากสามีและภริยานั้น ถ้าสามีและภริยาอยู่ร่วมกันตลอดปีภาษีที่ล่วงมาแล้ว ให้ถือเอาเงินได้พึงประเมินของภริยาเป็นเงินได้ของสามี และให้สามีมีหน้าที่และความรับผิดในการยื่นรายการเสียภาษีไม่มีข้อความหรือถ้อยคำใด ๆ ในมาตรานี้ แสดงให้เห็นว่าเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้แต่อย่างใด ดังนั้น มาตรา 57 ตรี จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 29 วรรคหนึ่ง ส่วนมาตรา 57 เบญจ เป็นบทบัญญัติที่ให้สิทธิภริยาที่มีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (1) ในปีภาษีที่ล่วงมาแล้ว ไม่ว่าจะมีเงินได้พึงประเมินอื่นด้วยหรือไม่ สามารถยื่นรายการและเสียภาษีต่างหากจากสามีเฉพาะส่วนที่เป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (1) โดยมิให้ถือว่าเป็นเงินได้ของสามีตามมาตรา 57 ตรี จะเห็นได้ว่าไม่มีข้อความหรือถ้อยคำใด ๆ ในมาตรานี้ที่แสดงให้เห็นว่า เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลแต่อย่างใด อนึ่ง การเสียภาษีอากรเป็นหน้าที่ของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 69 ดังนั้น การเสียภาษีอากรของบุคคล จึงมิใช่สิทธิและไม่อยู่ภายใต้มาตรา 29 ของรัฐธรรมนูญ ฉะนั้น มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ของประมวล	

	รัษฎากร จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 <u>ประเด็นหลักที่ 3</u> พิจารณาแล้ว มาตรา 80 ของรัฐธรรมนูญเป็นบทบัญญัติในหมวด 5 ซึ่งเป็นหมวดที่ว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และโดยที่บทบัญญัติทั้งหลายในหมวดนี้มีไว้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการตรากฎหมาย และการกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 88 ดังนั้น บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว จึงไม่มีผลต่อกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ก่อน ฉะนั้น ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ตราขึ้นก่อนการประกาศใช้รัฐธรรมนูญปัจจุบัน จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 80 จึงวินิจฉัยว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 มาตรา 30 และมาตรา 80	
2. นายกระมล ทองธรรมชาติ	<u>ประเด็นหลักที่ 1 และ ประเด็นหลักที่ 2</u> จึงเห็นว่า กฎหมายประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี ได้ให้ความเป็นธรรมแก่สามีภริยาผู้เสียภาษีตามสมควร โดยกำหนดทางเลือกไว้หลายทาง เพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษี และเพื่อความเป็นธรรมแก่ผู้เสียภาษี ไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง ตามที่บัญญัติห้ามไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 วรรคสาม และการที่ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี กำหนดให้ถือเอาเงินได้พึงประเมินของภริยาเป็นเงินได้ของสามีและให้สามีมีหน้าที่ยื่นรายการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแทนภริยา จะกระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลผู้เป็นสามีอยู่บ้างก็ตาม แต่ก็เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 69 กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีของรัฐ จึงมิได้กระทบต่อสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพทั้งส่วนบุคคล ครอบครัว และทรัพย์สินตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 ดังนั้น ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี จึงไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา	<u>ประเด็นหลักที่ 1 ประเด็นหลักที่ 2 และ ประเด็นหลักที่ 3</u> ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 มาตรา 30

	29 และมาตรา 30 พิจารณาแล้ว ข้ออ้างของผู้ร้องที่ว่า มาตรา 57 เบญจ ซึ่งกำหนดให้ภริยาเท่านั้นที่มีสิทธิแยกยื่นรายการและเสียภาษีเฉพาะส่วนที่เป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (1) โดยมิให้ถือเป็นเงินได้ของสามีตามมาตรา 57 ตรี การไม่กำหนดให้สามีมีสิทธิแยกยื่นรายการและเสียภาษีต่างหากเฉพาะส่วนที่เป็นเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา 40 (1) ด้วย จึงเป็นกฎหมายที่เลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศ ทำให้บุคคลไม่เสมอกันในกฎหมาย และไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ทั้งเป็นกฎหมายที่ทำให้ชายและหญิงมีสิทธิไม่เท่าเทียมกัน จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 เป็นข้ออ้างที่รับฟังไม่ได้ เพราะบทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทยกเว้นของมาตรา 57 ตรี และมิได้เป็นบทบังคับเพียงแต่ให้ภริยามีสิทธิเลือกว่าจะยื่นรายการเสียภาษีแยกจากสามีได้สำหรับรายได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (1) เท่านั้น และไม่ได้ทำให้สามีเสียประโยชน์แต่อย่างใด เนื่องจากสามีมีหน้าที่ต้องยื่นรายการเสียภาษีอยู่แล้ว นอกจากนี้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะครอบครัว สามีภรรยาต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และต้องจัดการสินสมรสร่วมกัน ทั้งทรัพย์สินที่สามีภริยาหามาได้ระหว่างการสมรสถือเป็นสินสมรส การที่ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 เบญจ ให้ภริยาแยกยื่นเสียภาษีได้เฉพาะส่วนเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (1) เป็นการให้สิทธิภริยาในการจัดการสินสมรสได้เช่นเดียวกับที่ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี ซึ่งสิทธิดังกล่าวย่อมเป็นประโยชน์แก่ทั้งสามีและภริยา มิได้เป็นประโยชน์แก่ภริยาแต่ฝ่ายเดียว จึงเป็นการให้ความเป็นธรรม ทั้งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่ใช่เฉพาะสามีภริยากลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ จึงไม่ใช่กฎหมายที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศหรือสถานะของบุคคลตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ทั้งยังเป็นกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีของรัฐตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 69 กำหนดไว้เท่าที่จำเป็น โดยมิได้กระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพของสามีหรือ	และ มาตรา 80

ภริยาตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 ดังนั้น ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 เบญจ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30

ประเด็นหลักที่ 3

พิจารณาแล้ว เห็นว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และ มาตรา 57 เบญจ ที่บัญญัติขึ้นเพราะความจำเป็นเพื่อการจัดเก็บภาษีเป็นการหารายได้เข้ารัฐสำหรับใช้ในการบริหารประเทศ จึงไม่ได้ขัดขวางต่อการส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย และเสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว และความเข้มแข็งของชุมชน ตรงข้ามกลับจะเป็นการทำให้ครอบครัวมีความเป็นปึกแผ่นอันส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็งมากขึ้น เนื่องจากครอบครัวเป็นหน่วยย่อยของชุมชน เพราะกฎหมายประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี มาตรา 57 เบญจ ได้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในการเสียภาษี ในส่วนรายได้ของสามีภริยาที่เป็นสินสมรสไว้ชัดเจน โดยกำหนดให้สามีมีหน้าที่ในการยื่นแบบแสดงรายการและเสียภาษีแทนภริยา ซึ่งถือเป็นหน่วยภาษีเดียวกัน (มาตรา 57 ตรี) แต่ก็ให้โอกาสที่ภริยาจะแยกยื่นเสียภาษีได้ (มาตรา 57 เบญจ) แต่ต้องไม่ทำให้ภาระภาษีเปลี่ยนแปลง

การที่ผู้ร้องอ้างว่า กฎหมายประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ทำให้ผู้ร้องและภริยาต้องเสียภาษีมากขึ้น จนทำให้ความเป็นสามีภริยาสิ้นสุดลงเพื่อเสียภาษีอย่างบุคคลธรรมดาทั่วไป และคู่สมรสรายอื่นในประเทศไทยก็คงทำเช่นเดียวกันนั้น เป็นข้ออ้างลอย ๆ โดยไม่มีหลักฐานสนับสนุนจึงรับฟังไม่ได้ นอกจากนั้น พิจารณาแล้ว เห็นว่า การเสียภาษีตามประมวลรัษฎากรเป็นการเสียภาษีในอัตราก้าวหน้า โดยมีผู้มีรายได้มากย่อมเสียภาษีมากกว่าผู้มีรายได้น้อย ซึ่งเป็นหลักสากลในการจัดเก็บภาษี การที่ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี บัญญัติให้สามีนำรายได้ของภริยามารวมคำนวณเสียภาษี หากว่าสามีภริยาอยู่ร่วมกันตลอดปีภาษีที่ผ่านมา ก็ด้วยเหตุภริยาและสามีถือเป็นหน่วยภาษีเดียวกัน เมื่อเงินได้ดังกล่าวมีภาระภาษี กฎหมายประมวลรัษฎากรจึงกำหนดให้สามีเป็นผู้เสียภาษีแทนภริยาในฐานะหัวหน้าครอบครัว แต่ก็ได้ให้ทางเลือกว่า ภริยาอาจยื่นเสียภาษีได้เอง

	หากมีรายได้ตามมาตรา 40 (1) คือ เงินได้เนื่องจากการจ้างแรงงาน ไม่ว่าจะเป็นเงินเดือน ค่าจ้าง เบี้ยเลี้ยง โบนัส เบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ ค่าเช่าบ้าน ฯลฯ ซึ่งในกรณีที่ภริยาแยกยื่นเสียภาษีเอง สามีก็ไม่ต้องนำเงินในส่วนนี้ของภริยามารวมคำนวณเสียภาษีด้วย ซึ่งสิทธิดังกล่าวย่อมเป็นประโยชน์แก่สามีและภริยาร่วมกัน นับว่าเป็นธรรมแก่คู่สามีภริยาแล้ว หากข้ออ้างของผู้ร้องที่ว่าคู่สมรสจำนวนมากจะทำให้การสมรสสิ้นสุดลงเพื่อเสียภาษีอย่างบุคคลธรรมดา เป็นความจริง รัฐบาลก็คงปรับเปลี่ยนนโยบายการจัดเก็บภาษีใหม่ ดังนั้น ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 80 จึงวินิจฉัยว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 มาตรา 30 และมาตรา 80	
3. นายจิระ บุญพจนสุนทร	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> เห็นว่า บทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากรทั้งสองมาตราเฉพาะส่วนที่พิจารณามาดังกล่าว มีผลเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมโดยเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศและสถานะความเป็นสามีภริยาของบุคคล ทั้งเป็นการไม่ให้ความเสมอกันในกฎหมายตลอดจนให้ความคุ้มครองทางกฎหมายไม่เท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิง ซึ่งขัดแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 <u>ประเด็นหลักที่ 2 และ ประเด็นหลักที่ 3</u> ส่วนที่โต้แย้งว่าประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 80 ด้วยนั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 29 เป็นเรื่องจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ กรณีคดีนี้ไม่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ ส่วนที่อ้างว่าไม่เป็นการเสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 80 นั้น เห็นว่าข้อโต้แย้งส่วนนี้ไกลกว่าเหตุ ถือไม่ได้ว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงวินิจฉัยว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี วรรคหนึ่ง เฉพาะข้อความที่ว่า “ให้ถือเอาเงินได้พึงประเมินของภริยาเป็น	<u>ประเด็นหลักที่ 1 ประเด็นหลักที่ 2 และ ประเด็นหลักที่ 3</u> ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 แต่ไม่ขัดหรือแย้ง

	เงินได้ของสามีและให้สามีมีหน้าที่และความรับผิดในการยื่นรายการและเสียภาษี" และมาตรา 57 เบญจ วรรคหนึ่ง เฉพาะข้อความที่ว่า "ภริยาจะแยกยื่นรายการและเสียภาษีต่างหากจากสามี เฉพาะส่วนที่เป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (1) ฯลฯ ก็ได้" ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30	ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และ มาตรา 80
4. นายจุมพล ณ สงขลา	<u>ประเด็นหลักที่ 1 และ ประเด็นหลักที่ 2</u> ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ที่ผู้ร้องอ้างว่า ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 มาตรา 30 และมาตรา 80 นั้นก็เป็นกฎหมายที่ผ่านการกลั่นกรองของรัฐสภามาแล้ว แม้ผู้ร้องจะเห็นว่า เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับสถานะของบุคคลและเกี่ยวกับเพศ ทำให้บุคคลไม่เสมอกันในกฎหมาย ไม่เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว และเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ โดยได้เปลี่ยนสิ่งที่เป็นสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศในหมวดว่าด้วยหน้าที่ของชนชาวไทย มาตรา 69 บัญญัติว่า "บุคคลมีหน้าที่ป้องกันประเทศ รับราชการทหาร เสียภาษีอากร ฯลฯ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ" กฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการเสียภาษีของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 69 ประเภทหนึ่งก็คือ ประมวลรัษฎากรฉบับที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ที่ผู้ร้องเห็นว่า ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนั้น แม้จะจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลบ้างเพราะทำให้ผู้ร้องเสียภาษีเพิ่มขึ้นก็ตาม แต่บทบัญญัติดังกล่าวก็อยู่ภายใต้ข้อยกเว้นของรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 ที่รัฐสภาสามารถจะออกกฎหมายในลักษณะเช่นนั้นได้ โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติเป็นสำคัญ เพราะเห็นว่าเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้เท่าที่จำเป็นโดยไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพ และมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป มิได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง นอกจากนั้นรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 ก็บัญญัติว่า " สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านั้น	<u>ประเด็นหลักที่ 1 ประเด็นหลักที่ 2 และ ประเด็นหลักที่ 3</u> ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และ มาตรา 57 เบญจ มิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 มาตรา 30 และ มาตรา 80

ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ" ดังนั้น รัฐสภาจึงสามารถออกกฎหมายในทางจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลได้ภายใต้เงื่อนไขของรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 48 ทั้งปรากฏว่ากฎหมายภาษีอากรของประเทศไทย ได้ยึดหลักการที่ว่าผู้มีรายได้มากย่อมต้องเสียภาษีมากกว่าผู้มีรายได้น้อย และประชากรส่วนใหญ่ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีเงินได้ส่วนบุคคล เนื่องจากส่วนใหญ่มีรายได้ค่อนข้างต่ำและไม่แน่นอน หากมีภาระต้องเสียภาษีโดยยึดหลักความเสมอภาคของบุคคล ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 และมาตรา 80 แล้ว ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศจะได้รับความเดือดร้อน ความสงบเรียบร้อยภายในประเทศก็คงจะเกิดขึ้นไม่ได้ เพราะหากยึดถือความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันเป็นหลักในการออกกฎหมายทุกกรณีแล้ว หญิงทุกคนก็อาจต้องถูกเกณฑ์เข้ารับราชการทหารเช่นเดียวกับชายด้วย ความคิดเห็นของผู้ร้องจึงน่าจะเป็นความเห็นของคนส่วนน้อยที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม เพราะการที่ผู้ร้องต้องมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นก็มิได้ทำให้ความเป็นอยู่ของผู้ร้องหรือคู่สมรสถึงกับยากจนข้นแค้นจนไม่อาจดำรงตนในสังคมอย่างมีเกียรติได้ การที่รายได้ของผู้ร้องและคู่สมรสถูกรัฐนำไปช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาสและพัฒนาประเทศมากกว่าผู้ที่มิได้จดทะเบียนสมรส ผู้ร้องก็น่าจะภาคภูมิใจที่มีโอกาสเสียสละเพื่อความผาสุกของประชากรส่วนใหญ่ เมื่อบทบัญญัติของประมวลรัษฎากรที่ผู้ร้องอ้างเป็นกฎหมายที่รัฐสภาตราขึ้นใช้บังคับแก่ประชากรทั้งประเทศโดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 69 เป็นไปตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ที่รัฐธรรมนูญมาตรา 29 กำหนดไว้ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราใด ทั้งรัฐธรรมนูญ มาตรา 67 ก็บัญญัติสนับสนุนว่า "บุคคลมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย"

<u>ประเด็นหลักที่ 3</u>

เห็นว่า การที่สามีภริยาจดทะเบียนหย่าขาดจากกันเนื่องจากการจดทะเบียนสมรสทำให้ต้องเสียภาษีเพิ่มขึ้น น่าจะเป็นความคิดเห็นของคนส่วนน้อย ส่วนใหญ่ค่านิยมของสังคมไทยยังยึดมั่นที่จะเป็นสามีภริยากันโดยเปิดเผยและถูกต้องตามกฎหมาย อีกทั้งในกรณีที่สามีไม่ประสงค์ให้เงินได้ของภริยา ถือเป็นเงินได้

	ของตนก็อาจวางแผนภาษีโดยให้ภริยามีเงินได้ร่วมกับผู้อื่นในรูปของห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือคณะบุคคลที่มิใช่นิติบุคคล ซึ่งเป็นหน่วยภาษีหน่วยใหม่แยกต่างหากออกไป ก็จะทำให้ภาระการเสียภาษีลดน้อยลง จึงวินิจฉัยว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ มิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29มาตรา 30 และมาตรา 80	
5. พลโท จุล อติเรก	<u>ประเด็นหลักที่ 1 และ ประเด็นหลักที่ 2</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 เบญจ เป็นบทยกเว้นของมาตรา 57 ตรี ให้สิทธิภริยาที่จะแยกยื่นเสียภาษีต่างหากจากสามีเฉพาะเงินที่ได้มาจากน้ำพักน้ำแรงของหญิงผู้เป็นภริยาเท่านั้น ซึ่งได้ประโยชน์ทั้งสามีและภริยาและใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศหรือสถานะของบุคคล จึงเห็นว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 เบญจ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 <u>ประเด็นหลักที่ 3</u> พิจารณาแล้ว บทบัญญัติมาตรานี้เป็นแนวทางในการตรากฎหมายและกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน อยู่ในความควบคุมของรัฐสภา ผู้ร้องอ้างว่า ทำให้คู่สามีภริยาต้องรับภาระภาษีเพิ่มขึ้น ย่อมขัดขวางและเป็นอุปสรรคต่อการเสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวและความเข้มแข็งของชุมชน ไม่เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ผู้ร้องและภริยาก็ต้องทำให้ความเป็นสามีและภริยาสิ้นสุดลงเพื่อเสียภาษีอย่างบุคคลธรรมดาทั่วไป ก่อปัญหาทางครอบครัว ปัญหาสังคม โดยที่สามีและภริยาเป็นครอบครัวถือเป็นหน่วยทางสังคมและเศรษฐกิจ เงินได้ของสามีหรือภริยาที่ได้มาระหว่างการสมรสปกติจะถือเป็นสินสมรส ซึ่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว มาตรา 1470 ได้บัญญัติให้ทรัพย์สินที่เกิดจากการทำมาหาได้ของสามีภรรยาเป็นสินสมรส เพื่อประโยชน์ร่วมกันของสามีภรรยาและครอบครัวจึงต้องนำไปเป็นรายได้ของสามีภรรยาที่จะต้องเสียภาษีเป็นหน่วยเดียวกัน ประมวล	<u>ประเด็นหลักที่ 1 ประเด็นหลักที่ 2 และ ประเด็นหลักที่ 3</u> ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และ มาตรา 57 เบญจ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 มาตรา 30 และ มาตรา 80

	รัษฎากร มาตรา 57 ตรี ให้สามีเป็นผู้มีหน้าที่ยื่นรายการและเสียภาษี เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บภาษีของรัฐ ภริยาอาจยื่นเสียภาษีต่างหากจากสามีได้หากมีรายได้ตามมาตรา 40 (1) ซึ่งเป็นรายได้จากน้ำพักน้ำแรงโดยชัดแจ้ง นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญ มาตรา 80 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดแนวนโยบายซึ่งบัญญัติเป็นการทั่วไป กว้าง ๆ ไม่ได้เจาะจงกรณีใดกรณีหนึ่ง จึงถือไม่ได้ว่า บทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ บัญญัติให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ทั้งไม่ได้ขัดขวางต่อการส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย หรือขัดขวางต่อการเสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวและความเข้มแข็งของชุมชนแต่อย่างใด จึงวินิจฉัยว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 มาตรา 30 และมาตรา 80	
6. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	<u>ประเด็นหลักที่ 1 ประเด็นหลักที่ 2 และ ประเด็นหลักที่ 3</u> เห็นว่า การยกบทบัญญัติ มาตรา 29 มาตรา 30 ขึ้นอ้างว่า บทบัญญัติในประมวลรัษฎากรมีข้อความขัดหรือแย้งกับมาตราดังกล่าวจึงเป็นการอ้างสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ไปปะปนกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของประชาชนคนละเรื่องกัน รวมทั้งมาตรา 80 ตามข้ออ้างของผู้โต้แย้งก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับนโยบายแห่งรัฐ ซึ่งเป็นเรื่องของรัฐจะต้องปฏิบัติตามแนวนโยบายที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ประชาชนทั่วไปไม่อาจฟ้องร้องบังคับให้รัฐปฏิบัติตามแนวนโยบายแห่งรัฐได้ ทั้งไม่อาจอ้างว่า หน้าที่ตามรัฐธรรมนูญขัดหรือแย้งกับแนวนโยบายแห่งรัฐได้ เพราะเป็นคนละเรื่องเช่นเดียวกัน มิฉะนั้นอาจมีบุคคลอ้างได้ว่ากฎหมายเกี่ยวกับการเกณฑ์ทหาร กฎหมายเกี่ยวกับการให้ประชาชนมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและต้องถูกตัดสิทธิบางประการในกรณีไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ซึ่งเป็นหน้าที่ของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในหมวดว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของประชาชนชาวไทย ก็จะทำให้การใช้รัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องเกิดวิปริต	<u>ประเด็นหลักที่ 1 ประเด็นหลักที่ 2 และ ประเด็นหลักที่ 3</u> มาตรา 57 ตรี มาตรา 57 เบญจ แห่งประมวลรัษฎากร ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา

	แปรปรวนไม่เป็นไปตามหลักนิติรัฐ หรือนิติธรรม ถ้ายอมให้บุคคลยกข้อโต้แย้งเช่นนี้ขึ้นสู่การวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญได้ ก็จะทำให้ระบบกฎหมายของประเทศเกิดความยุ่งเหยิง สับสน ไร้หลักเกณฑ์และไร้สภาพการบังคับใช้โดยสิ้นเชิง ดังนั้น ข้อโต้แย้งของผู้ร้องที่อ้างว่า มาตรา 57 ตรี มาตรา 57 เบญจ แห่งประมวลรัษฎากรขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 มาตรา 30 และมาตรา 80 จึงไม่มีบทบัญญัติใด ๆ ในรัฐธรรมนูญสนับสนุนให้รับฟังได้ วินิจฉัยให้ยกคำร้องของผู้ร้อง	29 มาตรา 30 และมาตรา 80 วินิจฉัยให้ยกคำร้อง
7. นายผัน จันทรปาน	<u>ประเด็นหลักที่ 1 และ ประเด็นหลักที่ 2</u> เห็นว่า มาตรา 57 ตรี เป็นการกำหนดวิธีการจัดเก็บภาษีเงินได้จากสามีและภริยา โดยให้ถือเอาเงินได้พึงประเมินของภริยาเป็นเงินได้ของสามี โดยกำหนดให้สามีและภริยาเป็นหน่วยภาษีเดียวกัน และกำหนดให้ผู้เป็นสามีมีหน้าที่และความรับผิดในการยื่นแบบแสดงรายการและเสียภาษีให้แก่รัฐสำหรับหน่วยภาษีดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีของรัฐ ซึ่งมีผลใช้บังคับกับคู่สมรส คือ สามีและภริยาทุกคู่และทุกคนเป็นการทั่วไปอย่างเท่าเทียมกัน ส่วนจะต้องรับภาระภาษีเป็นจำนวนเท่าใด ย่อมเป็นไปตามความสามารถในการเสียภาษีของสามีและภริยาตามบัญชีอัตราภาษีเงินได้ที่ประมวลรัษฎากรบัญญัติไว้ การที่ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี กำหนดให้คู่สมรสเสียภาษีต่างจากคนโสด เนื่องจากคนโสดกับคู่สมรสมีเงื่อนไขและสาระสำคัญในการดำรงชีวิตที่ต่างกัน และมีพฤติกรรมทางเศรษฐกิจที่ไม่เหมือนกัน จึงถือไม่ได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 วรรคสาม และการที่ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี กำหนดให้สามีมีหน้าที่นำเงินได้พึงประเมินของภริยามารวมเป็นเงินได้ของสามีและยื่นรายการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา แม้จะกระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลผู้เป็นสามีอยู่	<u>ประเด็นหลักที่ 1 ประเด็นหลักที่ 2 และ ประเด็นหลักที่ 3</u> ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และ มาตรา 57 เบญจ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 มาตรา 30 และ มาตรา 80

	บ้างก็ตาม แต่ก็เป็นไปเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีเพื่อหารายได้ของรัฐตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 69 บัญญัติไว้ จึงมิได้กระทบต่อสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพของบุคคลทั้งในชีวิตและร่างกาย ในครอบครัว และในทรัพย์สินตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 ดังนั้น ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 นอกจากนั้น เห็นว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 เบญจ เป็นบทยกเว้นของมาตรา 57 ตรี และมิได้เป็นบทบังคับแต่อย่างใดเพียงแต่ให้สิทธิภริยาที่จะแยกยื่นเสียภาษีเฉพาะเงินได้ที่ได้มาจากน้ำพักน้ำแรงของหญิงผู้เป็นภริยาเท่านั้น ซึ่งสิทธิดังกล่าวย่อมเป็นประโยชน์ทั้งสามีและภริยา มิได้เป็นประโยชน์แก่ภริยาแต่ฝ่ายเดียว ประกอบกับ มาตรา 57 เบญจ เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับกับสามีและภริยาที่มีเงินได้เป็นการทั่วไป มิใช่เฉพาะสามีภริยากลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ จึงไม่ใช่กฎหมายที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศ ทั้งเป็นกฎหมายที่ต้องกระทำเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 69 กำหนดไว้เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีและเท่าที่จำเป็นโดยมิได้กระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพของสามีหรือภริยาแต่อย่างใด ดังนั้น ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 เบญจ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 <u>ประเด็นหลักที่ 3</u> พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา 80 เป็นบทบัญญัติในหมวดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้เป็นกรอบหรือแนวทางในการบริหารประเทศและตรากฎหมาย โดยอยู่ในความควบคุมของรัฐสภา การที่ผู้ร้องอ้างว่า กฎหมายประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ทำให้ผู้ร้องและภริยาต้องเสียภาษีมากขึ้น จนอาจต้องทำให้ความเป็นสามีภริยาสิ้นสุดลงเพื่อเสียภาษีอย่างบุคคลธรรมดาทั่วไป และคู่สมรสรายอื่นในประเทศไทยก็คงทำเช่นเดียวกันนั้น เห็นว่า การเสียภาษีตามประมวลรัษฎากรในอัตราก้าวหน้า โดยผู้มีรายได้มากย่อม	

	เสียภาษีมากกว่าผู้มีรายได้น้อย เป็นไปตามหลักสากลในการจัดเก็บภาษี ส่วนที่ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี บัญญัติให้สามีนำเงินได้ของภริยามารวมคำนวณเสียภาษี หากว่าสามีภริยาอยู่ร่วมกันตลอดปีภาษีที่ผ่านมา ก็ด้วยเหตุว่าเงินได้ของภริยาและสามีถือเป็นหน่วยเดียวกัน เมื่อเงินได้ดังกล่าวมีภาระภาษี ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี จึงกำหนดให้สามีเป็นผู้เสียภาษีสำหรับหน่วยภาษีดังกล่าว ในฐานะหัวหน้าครอบครัว แต่ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 เบญจ ก็ได้บัญญัติยกเว้นให้ภริยาอาจยื่นเสียภาษีได้เองหากมีรายได้ตามมาตรา 40 (1) คือ เงินได้เนื่องจากการจ้างแรงงาน ไม่ว่าจะเป็นเงินเดือน ค่าจ้าง เบี้ยเลี้ยง โบนัส เบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ ค่าเช่าบ้าน ฯลฯ ซึ่งสิทธิดังกล่าวย่อมเป็นประโยชน์แก่สามีและภริยา มิได้เป็นประโยชน์เฉพาะแก่ภริยาหรือสามีแต่เพียงฝ่ายเดียว และโดยที่ ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ บัญญัติขึ้นด้วยความจำเป็นเพื่อการจัดเก็บภาษีเป็นรายได้เข้ารัฐสำหรับใช้ในการบริหารประเทศ จึงไม่ได้ขัดขวางต่อการส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย และเสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว และความเข้มแข็งของชุมชน ตรงข้ามกลับจะทำให้ครอบครัวเป็นปึกแผ่นอันส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็งมากขึ้น เพราะได้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในการเสียภาษีของสามีภริยาไว้อย่างชัดเจน ดังนั้น ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 80 จึงวินิจฉัยว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 มาตรา 30 และมาตรา 80	
8. นายมงคล สระฏัน	<u>ประเด็นหลักที่ 1 และ ประเด็นหลักที่ 2</u> เห็นว่า การที่กฎหมายกำหนดให้คู่สมรสรับภาระทางภาษีในอัตราภาษีแบบก้าวหน้ามากกว่าคนโสด ไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม แต่อย่างใด และการที่กำหนดให้สามีมีหน้าที่และความรับผิดชอบนำเงินได้พึงประเมินของภริยามารวมเป็นเงินได้ของสามีและยื่นภาษี	<u>ประเด็นหลักที่ 1 ประเด็นหลักที่ 2 และ ประเด็นหลักที่ 3</u>

	เงินได้ของบุคคลธรรมดา แม้จะกระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพของภริยาอยู่บ้าง แต่ก็เป็นไปเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีรายได้ของรัฐ และมิได้กระทบต่อสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย ในครอบครัว และในทรัพย์สินแต่อย่างใด เพราะประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี วรรคสอง ได้บัญญัติให้สามีหรือภริยายื่นรายการแยกกันได้ แต่ต้องไม่ทำให้ภาษีที่ต้องเสียเปลี่ยนแปลงไป จึงเป็นการให้ความเป็นธรรมแก่สามีภริยาผู้เสียภาษีตามสมควร โดยกำหนดทางเลือกไว้หลายทาง เพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษี และเพื่อความเป็นธรรมแก่ผู้เสียภาษี <u>ประเด็นหลักที่ 3</u> ส่วนประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 80 หรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 80 เป็นบทบัญญัติในส่วนแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ไม่ใช่บทบัญญัติเรื่องสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยตามที่รัฐธรรมนูญรับรองคุ้มครองแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้เป็นกรอบหรือแนวทางในการบริหารประเทศและตรากฎหมาย และประมวลรัษฎากรเป็นกฎหมายมหาชนที่กำหนดภาระหน้าที่ให้ประชาชนปฏิบัติต่อรัฐในเรื่องการเสียภาษี เนื่องจากหลักพื้นฐานของกฎหมายมหาชนมีสาระสำคัญ เพื่อการรักษาไว้ซึ่งประโยชน์ของมหาชนโดยรวม ดังนั้น การที่รัฐออกกฎหมายเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีของคู่สมรสโดยใช้นโยบายภาษีในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเพื่อหารายได้ให้ครอบคลุมรายจ่ายของรัฐ จึงไม่ขัดนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 80 วินิจฉัยว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 มาตรา 30 และมาตรา 80	ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และ มาตรา 57 เบญจ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 มาตรา 30 และ มาตรา 80
9. นายศักดิ์ เตชาชาญ	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า การที่ประมวลรัษฎากรบัญญัติไว้ในมาตรา 57 ตรี ว่าในการเก็บภาษีเงินได้จากสามีและภริยานั้น ถ้าสามีและภริยาอยู่ร่วมกันตลอดปีภาษีที่ล่วงมาแล้ว ให้ถือเอาเงินพึง	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ประมวลรัษฎากร

	ประเมินของภริยาเป็นเงินได้ของสามี และให้สามีมีหน้าที่และความรับผิดในการยื่นรายการและเสียภาษี และที่มาตรา 57 เบญจ บัญญัติว่า ถ้าภริยามีเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา 40 (1) ในปีภาษีที่ล่วงมา ไม่ว่าจะมีเงินได้พึงประเมินอื่นด้วยหรือไม่ ภริยาจะแยกยื่นรายการและเสียภาษีต่างหากจากสามี เฉพาะส่วนที่เป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (1) โดยมิให้ถือว่าเป็นเงินได้ของสามีตาม มาตรา 57 ตรี นั้น เป็นที่เห็นได้ว่า มาตรา 57 ตรี ดังกล่าว การใช้บังคับมีความแตกต่างในเรื่องเพศ เป็นการเลือกปฏิบัติ ทั้งมีความแตกต่างในสถานะของบุคคลด้วย เช่นเดียวกับ มาตรา 57 เบญจ ก็กำหนดให้ภริยาเท่านั้นที่มีสิทธิแยกยื่นรายการและเสียภาษี เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ผู้แทนกรมสรรพากร ก็ชี้แจงในบางส่วนว่า หลักการในการจัดเก็บภาษีทางตรงในส่วนของระบบภาษีเงินได้นั้น จัดเก็บตามหลักความสามารถ แต่ก็มีกิจกรรมบางประเภทที่ไม่อาจบิดเบือนหรือแต่งเรื่องได้ เพราะเห็นได้ชัดว่าเป็นการทำมาหากินโดยใช้น้ำพักน้ำแรงส่วนตัว ใช้ความรู้ความสามารถส่วนตัว ใช้เวลาส่วนตัว จึงเป็นที่มาของการแก้ไขกฎหมายให้ภริยามีสิทธิแยกเอาเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (1) แยกเสียภาษีต่างหากจากสามีได้ เป็นการแสดงถึงความไม่เท่าเทียมกัน ทั้งเป็นกฎหมายที่ทำให้ชายและหญิงมีสิทธิไม่เท่าเทียมกัน จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ไม่อาจใช้บังคับได้ตามมาตรา 6 แห่งรัฐธรรมนูญ <u>ประเด็นหลักที่ 2 และ ประเด็นหลักที่ 3</u> เมื่อเห็นว่า บทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 แล้ว จึงไม่จำต้องวินิจฉัยในประเด็นที่ว่า มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ แห่งประมวลรัษฎากรดังกล่าว จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 80 หรือไม่อีกต่อไป จึงวินิจฉัยว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30	มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 <u>ประเด็นหลักที่ 2 และ ประเด็นหลักที่ 3</u> ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย
10. นายสุจิต	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u>	<u>ประเด็น</u>

บุญบงการ	พิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ที่ให้ภริยาต้องยื่นภาษีร่วมกับสามีเท่านั้น ถ้าจะแยกยื่นจะต้องไม่ทำให้เปลี่ยนแปลงภาษีที่ต้องเสีย ยกเว้นรายได้จากค่าจ้างแรงงานของภริยาที่ให้แยกยื่นได้ เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม เนื่องจากผลรวมบทบัญญัติในสองมาตรานี้ ทำให้คู่สมรสต้องเสียภาษีในอัตราที่สูงกว่าแยกกันยื่นหรือผู้ที่มีสถานภาพโสด เป็นการนำเอาสถานภาพของบุคคล คือการสมรสมาเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม อันที่จริงการบัญญัติตามประมวลรัษฎากรทั้งสองมาตราดังกล่าวเป็นการกำหนดให้สามีและภริยาเป็นหน่วยภาษีเดียวกัน ซึ่งเป็นหลักการที่ยอมรับกันในหลายประเทศ และไม่ใช่เป็นสิ่งที่ผิดหรือเสียหายแต่อย่างใด แต่เมื่อให้เป็นหน่วยภาษีเดียวกันแล้ว ต้องเสียภาษีในอัตราที่สูงขึ้นกว่าการแยกยื่น มีผลทำให้การสมรสเป็นโทษทางภาษี เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ดังนั้น ในบางประเทศจึงให้มีทางเลือกว่าจะยื่นร่วมหรือแยกยื่นก็ได้ ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงที่ว่า อย่างไหนจะเสียภาษีน้อยกว่ากัน การใช้หลักการเก็บภาษีที่ก้าวหน้านั้นถือว่าเป็นธรรม แต่การให้คู่สมรสต้องเสียภาษีที่ก้าวหน้ากว่าผู้ที่ไม่สมรสนั้น ถือว่า ไม่เป็นธรรม จึงวินิจฉัยว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ เป็นเรื่องของการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาโดยให้นำเอารายได้พึงประเมินของภริยามารวมกับสามี และให้สามีเป็นผู้ยื่นเสียภาษี ยกเว้นรายได้ของภริยาที่เป็นค่าจ้างแรงงาน รัฐธรรมนูญ มาตรา 67 บัญญัติให้บุคคลมีหน้าที่เสียภาษี ดังนั้น รัฐจึงสามารถออกกฎหมายมาจำกัดสิทธิเสรีภาพบางประการเพื่อให้บุคคลเสียภาษี กรณีให้ภริยาต้องยื่นภาษีร่วมกับสามี โดยให้สามีเป็นผู้ยื่น เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพก็จริง แต่รัฐธรรมนูญ มาตรา 29 เปิดช่องให้จำกัดเช่นนั้นได้ การจำกัดเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ คือ ประมวลรัษฎากร และเป็นไปเพราะความจำเป็น คือ เพื่อการจัดเก็บภาษี จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อ	<u>หลักที่ 1 ประเด็นหลักที่ 2 และ ประเด็นหลักที่ 3</u> ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และ มาตรา 57 เบญจ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 แต่ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และ มาตรา 80

	รัฐธรรมนูญ มาตรา 29 ประเด็นหลักที่ 3 พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 80 อยู่ในหมวดแนวนโยบายแห่งรัฐ ซึ่งเป็นหมวดที่มีบทบัญญัติที่กำหนดเป็นแนวทางให้รัฐต้องดำเนินตามในการตรากฎหมายและบริหารราชการแผ่นดิน ส่วนบทบัญญัติประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินการจัดเก็บภาษี โดยให้สามีและภริยารวมเป็นหนึ่งหน่วยภาษี ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา 80 เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับนโยบายแห่งรัฐ ที่ให้รัฐต้องส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างชายและหญิง และความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว แม้บทบัญญัติประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ดังกล่าว ผู้ร้องจะโต้แย้งว่าการที่ให้ภริยาต้องยื่นภาษีร่วมกับสามีเป็นการที่รัฐไม่ส่งเสริมความเสมอภาคของชายหญิง และความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวก็ไม่ถือว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 80 จึงวินิจฉัยว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 แต่ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 80	
11. นายสุจินดา ยงสุนทร	ประเด็นหลักที่ 1 ประเด็นหลักที่ 2 และ ประเด็นหลักที่ 3 พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า การละเมิดรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ต้องมีองค์ประกอบ 2 ประการคือ (1) จะต้องมีการเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 30 กำหนดไว้ ซึ่งในกรณีตามคำร้องของผู้ร้องได้แก่เรื่องสถานะของบุคคลว่าเป็นคนโสดหรือคนที่สมรส (2) การเลือกปฏิบัติดังกล่าวจะต้องเป็น "การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม" อีกด้วย ดังนั้น ประเด็นที่ควรจะพิจารณาวินิจฉัยเป็นอันดับแรกมีอยู่ว่า มาตรา 57 ตรี แห่งประมวลรัษฎากร นั้น เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เลือกปฏิบัติระหว่างคนโสดกับคนที่สมรส หรือไม่ พิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตรา 57 ตรี ที่บัญญัติให้ถือว่าคู่สมรสเป็นหน่วยภาษีเดียวกัน มีผลทำให้บุคคลที่สมรสกันต้องเสียภาษีเงินได้ในอัตราที่สูงกว่าในกรณีที่บุคคลสองคนนี้ มีฐานะเป็นคนโสดหรือหย่าขาดจากกันแล้วจริงตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง เพราะ	ประเด็นหลักที่ 1 ประเด็นหลักที่ 2 และ ประเด็นหลักที่ 3 มาตรา 57 ตรี และ มาตรา 57 เบญจ แห่งประมวล

	การรวมเงินได้ของสามีและภริยาเป็นหน่วยภาษีเดียวกัน ย่อมทำให้เงินได้พึงประเมินมีจำนวนสูงขึ้น และสามีภริยาคู่นี้จะต้องเสียภาษีตามบัญชีอัตราภาษี ซึ่งเป็นอัตราก้าวหน้า แต่ถ้าให้สามีและภริยาแยกกันยื่นรายการในฐานะปัจเจกบุคคลได้แล้ว จำนวนภาษีที่คู่สมรสแต่ละฝ่ายจะต้องจ่ายนั้นอาจจะต่ำกว่าจำนวนภาษีที่คู่สมรสจะต้องจ่ายในฐานะที่เป็นหน่วยภาษีเดียวกัน ทั้งนี้ เป็นผลจากหลักการเสียภาษีเงินได้ตามอัตราก้าวหน้า เห็นได้อย่างชัดแจ้งว่ากฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายที่เลือกปฏิบัติต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างกันในเรื่องสถานะของบุคคล แต่นี่เป็นเพียงองค์ประกอบประการหนึ่งเท่านั้นของการละเมิดมาตรา 30 ของรัฐธรรมนูญ ประเด็นต่อไปที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยมีอยู่ว่า การเลือกปฏิบัติที่เป็นผลสืบเนื่องโดยตรงจากมาตรา 57 ตรี แห่งประมวลรัษฎากรนั้น เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม หรือไม่ ในการวินิจฉัยประเด็นนี้ เห็นจำเป็นที่จะต้องพิจารณาถึงเหตุผลที่ผู้ถูกร้องหยิบยกขึ้นอ้าง เพื่อสนับสนุนความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว ดังต่อไปนี้ 1) ผู้แทนกรมสรรพกรชี้แจงการให้ถือว่าคู่สมรสเป็นหน่วยภาษีเดียวกัน นั้น เป็นไปตามทฤษฎีทางภาษีและหลักสากล เมื่อพิจารณากฎหมายเปรียบเทียบแล้ว จะเห็นว่าหลักการดังกล่าวแม้จะเคยนำมาใช้ในหลายประเทศแล้วก็ตาม แต่ในรายละเอียดแล้วก็หาได้มีความเป็นสากลดังเช่นที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้างไม่ และบางประเทศที่ใช้หลักการนี้ก็มีกฎหมายบัญญัติไว้ด้วยว่าคู่สมรสอาจแยกยื่นรายการภาษีได้หากการแยกยื่นจะเป็นผลทำให้ภาระภาษีลดลง ในขณะที่ประมวลรัษฎากรของประเทศไทยยอมให้คู่สมรสยื่นรายการแยกกันได้ก็จริง แต่บัญญัติไว้ด้วยในมาตรา 57 ตรี วรรคสอง ว่าการแยกกันยื่นรายการ นั้น ไม่ทำให้ภาษีที่ต้องเสียเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด อนึ่ง ปรากฏการณ์ในปัจจุบันก็คือ หลายประเทศที่เคยใช้หลักการยื่นภาษีเงินได้รวมของสามีภริยา นั้นได้แก้ไขหรือกำลังแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายภาษีของตนด้วยความมุ่งหมายที่จะทำให้การสมรสมีผลเป็นกลางในทางภาษีที่คู่สมรสจะต้องจ่าย หรืออย่างน้อยก็เพื่อเป็นการบรรเทาโทษในทางภาษี	รัษฎากรขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 30 จึงไม่จำต้องวินิจฉัยว่ามาตราดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 29 และมาตรา 80 อีกด้วยหรือไม่

อันเนื่องมาจากการสมรส โดยวิธีให้ทางเลือกในการยื่นรายการและเสียภาษีว่าจะยื่นรวมกันหรือแยกกันก็ได้ หรือโดยใช้วิธีเฉลี่ยรายได้ที่ยื่นรวมกันออกเป็น 2 ส่วน เท่า ๆ กันเป็นต้น ทั้งนี้เป็นเพราะประเทศเหล่านั้นได้เล็งเห็นแล้วว่า การรวมเงินได้ของคู่สมรสเพื่อประกอบการคำนวณในการเสียภาษีนั้น ได้ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมขึ้นอย่างที่มิอาจปฏิเสธได้เลย นอกเสียจากกว่าจะมีบทบัญญัติอื่นมาทดแทนประโยชน์บางประการ เช่น ในทางสวัสดิการที่ให้แก่คู่สมรส ดังเช่นที่ปฏิบัติกันในบางประเทศ ซึ่งในระบบของไทยหาได้มีบทบัญญัติในทำนองเช่นว่านั้นอยู่แต่อย่างไรไม่ การกำหนดให้นำเงินได้ของภริยามารวมเข้าไว้กับเงินได้ของสามีและให้สามีเป็นผู้รับผิดชอบในการยื่นรายการและเสียภาษีนั้น เป็นความคิดที่ตั้งอยู่บนหลักแห่งความเป็นใหญ่และความเป็นหัวหน้าครอบครัวของบุคคลเพศชาย เมื่อเทียบเคียงกับภริยาที่เป็นหญิง แต่แนวความคิดดังกล่าวได้เปลี่ยนแปลงไปมากแล้วตามยุคสมัย โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันและกฎหมายครอบครัวของไทยเองกำลังพยายามทำให้เกิดความเสมอภาคและเท่าเทียมกันระหว่างชายกับหญิงมากขึ้นทุกที เนื่องจากตระหนักดีถึงความปรีชาสามารถและบทบาทที่มีความสำคัญเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ของสตรีในสังคมไทยในยุคปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านวิชาการการเมืองหรือธุรกิจการค้าก็ดี ดังนั้น อาจถือได้ว่ามาตรา 57 ตรี แห่งประมวลรัษฎากรไม่สอดคล้องกับแนวความคิดใหม่อีกต่อไปแล้ว ซึ่งแนวความคิดใหม่นี้ก็คือรากฐานของมาตรา 30 ของรัฐธรรมนูญนั่นเอง

2) ความเสมอภาคเท่าเทียมกันมิได้หมายความว่ากฎหมายจะต้องบัญญัติให้เสียภาษีด้วยกันทั่วทุกคน หรือว่าทุกคนที่มีเงินได้สูงพอที่อยู่ในข่ายต้องเสียภาษีแล้วจะต้องเสียภาษีในอัตราเดียวกันทุกคน การกำหนดให้มีการเสียภาษีตามความสามารถของแต่ละคนนั้น แม้จะเห็นได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติก็ตาม แต่ก็ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเมื่อเทียบวัดจากแนวความคิดและปรัชญาแห่งยุคปัจจุบันที่กำหนดให้การเสียภาษีเงินได้เป็นไปตามความสามารถของผู้เสียภาษี ดังนั้น การเสียภาษีในอัตราก้าวหน้าจึงถือกันในทุกประเทศว่าเป็นธรรมแล้วเช่นเดียวกัน และข้อโต้แย้ง

ที่ว่าประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี ไม่สอดคล้องกับหลักความเสมอภาคทางกฎหมายของบุคคล นั้นมิได้เป็นการอ้างว่าคู่สมรสควรจะได้รับยกเว้นจากการเสียภาษีเงินได้ในอัตราก้าวหน้าแต่ประการใด แต่การที่บัญญัติให้คู่สมรสนำเงินได้มารวมกันเป็นหน่วยเดียวและต้องเสียภาษีตามบัญชีอัตราภาษีก้าวหน้าที่ใช้กับคนโสดหนึ่งคน นั้น เป็นการบัญญัติที่มีผลทำให้คู่สมรสต้องเสียภาษีในอัตราก้าวหน้าเป็นการซ้ำสอง กล่าวคือ คู่สมรสแต่ละฝ่ายที่มีความสามารถพอก็จะต้องเสียภาษีของตนตามอัตราก้าวหน้าอยู่แล้ว แม้จะยื่นรายการและเสียภาษีแยกกัน แต่เมื่อกฎหมายดังกล่าวให้ถือว่าเงินได้ของทั้งสองคนเป็นเงินได้ของคนคนเดียว จำนวนเงินได้รวมก็จะสูงขึ้นอีกมาก ซึ่งจะทำให้บันไดภาษีในอัตราก้าวหน้าสูงขึ้นไปอีกขั้นหนึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราก้าวหน้าที่แต่ละฝ่ายจะต้องจ่ายอยู่แล้วถ้าเขาเป็นคนโสด

3) การบัญญัติให้เงินได้พึงประเมินของภริยาเป็นเงินได้ส่วนหนึ่งของสามีนั้น อาจจะเป็นการช่วยป้องกันหรือลดการหลีกเลี่ยงภาษีของคู่สมรสได้ก็จริง แต่กฎหมายนี้ใช้บังคับกับคู่สมรสทุกคู่และกับทุกกรณีไม่ว่าจะมีพฤติการณ์หลีกเลี่ยงภาษีหรือไม่ หรือแม้จะพิสูจน์ได้ชัดว่าไม่มีทางหลีกเลี่ยงภาษีได้เลยก็ตาม จึงมิอาจถือได้ว่ากฎหมายดังกล่าวเป็นธรรม เพราะเท่ากับเป็นการรวมผู้ที่มุ่งทำผิดกฎหมายไว้กับผู้ที่บริสุทธิ์โดยไม่คำนึงถึงข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานใด ๆ ทั้งสิ้น นับว่าเป็นมาตรการที่ดิบและไร้ความสละสลวยและดูเหมือนจะบัญญัติไว้เพื่อความสะดวกของรัฐแต่เพียงฝ่ายเดียว

4) รัฐธรรมนูญ มาตรา 69 บัญญัติให้บุคคลมีหน้าที่ต้องเสียภาษีอากร "ตามที่กฎหมายบัญญัติ" ก็จริง แต่น่าจะเป็นที่เข้าใจกันว่ากฎหมายภาษีที่บัญญัติขึ้นมาและที่บุคคลจะต้องปฏิบัติตามนั้น จะต้องเป็นกฎหมายที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญด้วย ทั้งนี้ย่อมหมายความว่าบทบัญญัติมาตรา 69 ของรัฐธรรมนูญมิได้ห้ามบุคคลมิให้โต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายภาษีใดขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติใดของรัฐธรรมนูญ ดังนั้นการที่ผู้ถูกร้องหยิบยกรัฐธรรมนูญ มาตรา 69 ขึ้นอ้าง เพื่อสนับสนุนความคิดที่ว่าถ้ากฎหมายภาษีบัญญัติไว้เป็นประการใดแล้ว บุคคลก็จะต้องปฏิบัติ

	หน้าที่ในการเสียภาษีอากรตามอย่างเคร่งครัดเสมอไปไม่ว่ากฎหมายดังกล่าว จะมีความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ก็ตาม นั้น จึงไม่มีเหตุผลที่พอจะรับฟังได้ 5) เหตุผลสำคัญประการหนึ่งที่ยกขึ้นอ้างอิงเพื่อสนับสนุนความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของมาตรา 57 ตรี แห่งประมวลรัษฎากร มีอยู่ว่า หากบทบัญญัติดังกล่าวจะต้องตกไปหรือใช้บังคับไม่ได้เพราะเหตุที่ถูกวินิจฉัยว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแล้ว ผลลัพธ์ที่ตามมาก็คือ ความระส่ำระสายและความสับสนที่จะเกิดขึ้นในระบบการเก็บภาษีเงินได้และในระบบกฎหมายครอบครัวในส่วนที่เกี่ยวกับทรัพย์สินของคู่สมรส รวมทั้งการสูญเสียรายได้ที่รัฐพึงได้รับ อีกทั้งยังมีคู่สมรสอีกหลายรายก็อาจจะเรียกร้องเงินภาษีที่ตนได้จ่ายไปแล้วกลับคืน พิจารณาแล้ว เห็นว่า เหตุผลดังกล่าวไม่มีน้ำหนักเพียงพอที่จะมาลบล้างหลักการสำคัญที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ได้ และอย่างไรเสียข้ออ้างดังกล่าวก็ไม่น่าจะสอดคล้องกับความเป็นจริง กล่าวคือ ประการแรก ปัญหาในทางปฏิบัติที่จะตามมาจากการเปลี่ยนแปลงกฎหมายภาษีรวมทั้งกฎหมายครอบในส่วนนี้ หลายประเทศก็ได้ประสบมาแล้วและก็สามารถจัดการแก้ไขได้เป็นผลสำเร็จ ประการที่สอง การสูญเสียรายได้ของรัฐจากการเก็บภาษีเงินได้ก็เป็นเรื่องที่รัฐจะต้องหาทางแก้ไขเยียวยาเอง เช่น โดยการปรับปรุงระบบและกลไกการเก็บภาษีต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นหรือ (ถ้าจำเป็น) โดยการเพิ่มอัตราภาษีเงินได้ การเก็บภาษีเงินได้จากคู่สมรสเพื่อให้รัฐได้รายได้สูงสุด หรือเพื่อทดแทนความบกพร่องหรือความไร้ประสิทธิภาพในการเก็บภาษีอากรทั่ว ๆ ไปโดยไม่คำนึงถึงความเป็นธรรมนั้น เป็นข้ออ้างที่ไร้เหตุผลโดยสิ้นเชิง และประการสุดท้าย ตามมาตรา 264 ของรัฐธรรมนูญ นั้น คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญจะใช้บังคับได้แก่ทุกกรณีก็จริง แต่ย่อมไม่มีผลย้อนหลังไปถึงเรื่องหรือกิจกรรมที่ได้ดำเนินการไปจนเสร็จสิ้นแล้ว ดังนั้น คู่สมรสที่ได้ชำระภาษีภายใต้บังคับของมาตรา 57 ตรี ไปแล้ว จึงไม่มีสิทธิที่จะเรียกร้องเงินที่ได้จ่ายไปแล้วกลับคืนได้ ด้วยเหตุนี้ จึงเห็นว่า มาตรา 57 ตรี แห่งประมวลรัษฎากร ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 และไม่จำเป็นต้องพิจารณา	

	วินิจฉัยว่ามาตราดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 80 อีกด้วยหรือไม่ ประเด็นตามคำร้องมีอยู่ว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 เบญจ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 มาตรา 30 และมาตรา 80 หรือไม่ พิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตรา 57 เบญจ ให้ความคุ้มครองแก่สามีและภริยาไม่เท่าเทียมกันโดยให้ภริยาฝ่ายเดียวมีสิทธิในการแยกยื่นและเสียภาษีต่างหากจากสามี แต่ไม่ให้สิทธิเช่นเดียวกันนี้กับสามี จึงเป็นการเลือกปฏิบัติระหว่างสามีและภริยาด้วยเหตุแห่งความแตกต่างทางเพศและทางสถานะของบุคคล ประเด็นต่อไปมีอยู่ว่า การเลือกปฏิบัติดังกล่าวมีความเป็นธรรมหรือไม่ พิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตรา 57 เบญจ เป็นความพยายามที่จะเยียวยาความไม่เป็นธรรมที่เกิดจากมาตรา 57 ตรี โดยคำนึงถึงบทบาทใหม่ของสตรีในสังคม แต่ในขณะเดียวกัน เพื่อคงไว้ซึ่งหลักการเดิมของมาตรา 57 ตรี ก็จำเป็นที่จะต้องปฏิเสธไม่ให้สิทธิเช่นเดียวกันนี้กับสามี ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อสามี โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเงินได้ของผู้ร้องกับภริยาในคดีนี้แล้วจะเห็นได้ว่า ภริยาเป็นผู้ทำธุรกิจ สามารถหารายได้ได้สูงกว่าสามีซึ่งมีเงินเดือนประเภทตายตัว แต่มาตรา 57 เบญจ ก็ไม่อนุญาตให้ผู้ร้องแยกยื่นรายการและเสียภาษีในส่วนที่เกี่ยวกับเงินได้พึงประเมินของตน ซึ่งเป็นเงินได้ตามมาตรา 40 (1) เช่นเดียวกับที่อนุญาตให้ภริยากระทำได้ ด้วยเหตุนี้ จึงเห็นว่ามาตรา 57 เบญจขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 และไม่จำเป็นต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า มาตราดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 80 อีกด้วยหรือไม่ จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ แห่งประมวลรัษฎากรขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 และเป็นอันใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 ดังนี้ จึงไม่จำต้องวินิจฉัยว่ามาตราดังกล่าว ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 80 อีกด้วยหรือไม่	
12. นายสุวิทย์	ประเด็นหลักที่ 1 ประเด็นหลักที่ 2 และ ประเด็นหลักที่ 3	ประเด็น

ธีรพงษ์	เห็นได้ว่า การที่กฎหมายประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี กำหนดให้สามีมีหน้าที่และความรับผิดในการยื่นรายการและเสียภาษีของครอบครัว โดยให้ถือเอาเงินได้พึงประเมินของภริยาเป็นเงินได้ของสามี หากสามีและภริยาอยู่ร่วมกันตลอดปีภาษีที่ล่วงมาแล้ว โดยไม่ได้กำหนดให้ภริยามีหน้าที่ดังกล่าวด้วย ก็เนื่องจากตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1474 บัญญัติให้ทรัพย์สินที่คู่สมรสได้มาระหว่างสมรสเป็นสินสมรส ดังนั้นรายได้ของสามีและภริยา ซึ่งเป็นทรัพย์สินที่คู่สมรสได้มาระหว่างสมรสจึงเป็นสินสมรสซึ่งสามีและภริยาต้องจัดการร่วมกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1476 การที่ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี กำหนดให้สามีมีหน้าที่นำเงินได้พึงประเมินของภริยามารวมเป็นเงินได้ของสามีและยื่นรายการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เพราะบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยครอบครัวกำหนดไว้ว่า ทรัพย์สินที่สามีภริยาหาได้ระหว่างการสมรส ถือเป็นสินสมรสซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ร่วมกันระหว่างสามีภริยา เมื่อสินสมรสดังกล่าวมีภาระต้องเสียภาษีจึงกำหนดให้สามีในฐานะหัวหน้าครอบครัวเป็นผู้ยื่นเสียภาษีแทนภริยา จึงเป็นการชอบแล้ว เมื่อคู่สมรสมีรายได้รวมกันมากขึ้น ก็ย่อมต้องเสียภาษีในอัตราที่เพิ่มขึ้นตามเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด เช่นเดียวกับคนโสดรายใดที่มีรายได้มากก็ย่อมต้องเสียภาษีในอัตราที่สูงตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งเป็นเกณฑ์เดียวกันใช้บังคับกับทุกคนเสมอภาคกัน ไม่ว่าคนโสดหรือคู่สมรส คนจนหรือคนรวย ไม่ว่าจะมีเชื้อชาติใด นับถือศาสนาใด หรือมีการศึกษาระดับใด ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี จึงไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 วรรคแรก ส่วนการที่ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 เบญจ ยอมให้ภริยาแยกยื่นรายการที่ต้องเสียภาษีเงินได้ในรายได้ตามมาตรา 40 (1) ได้นั้น เพราะรายได้ตามมาตรา 40 (1) เป็นรายได้ที่แน่นอนชัดเจน ซึ่งฝ่ายภริยาอาจจะยื่นได้สะดวกและง่ายกว่าสามี ประมวลรัษฎากรจึงอนุญาตให้ภริยายื่นเองได้ ถึงอย่างไรก็ตามกฎหมายก็บัญญัติว่าการที่ภริยาแยกยื่นรายการภาษีดังกล่าวจะต้องไม่ทำให้	หลักที่ 1 ประเด็นหลักที่ 2 และประเด็นหลักที่ 3 ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 มาตรา 30 และ มาตรา 80

	ภาษีที่ต้องเสียเปลี่ยนแปลง (มาตรา 57 ตรี วรรคสอง) ส่วนที่ไม่ยอมให้สามีมีสิทธิแยกยื่นภาษีอย่างภริยาด้วยนั้นก็เนื่องจากว่าถ้ายอมให้สามีมีสิทธิแยกยื่นภาษีได้ด้วยก็จะเป็นการสับสนในการยื่นรายการภาษี และจะไม่มีผู้รับผิดชอบในรายการภาษีที่ต้องยื่นร่วมกัน เมื่อสามีมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลครอบครัว ดังนั้นการที่กำหนดให้สามีเป็นผู้รับผิดชอบการยื่นรายการการเสียภาษีของครอบครัวจึงถูกต้องแล้ว นอกจากนั้น เมื่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 69 ได้บัญญัติไว้ว่าบุคคลมีหน้าที่ต้องเสียภาษีตามกฎหมาย รัฐจึงมีหน้าที่ต้องบัญญัติกฎหมายการเก็บภาษีที่เหมาะสมให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม โดยแบ่งกลุ่มการเสียภาษีของบุคคลเป็นกลุ่มต่าง ๆ ให้แตกต่างกันออกไปตามสภาพของบุคคล สถานะ และภาระของบุคคลโดยมีหลักเกณฑ์ว่าผู้มีรายได้มากย่อมต้องเสียภาษีในอัตรา ที่สูงกว่าผู้มีรายได้น้อย เช่น บุคคลธรรมดากับนิติบุคคลย่อมมีอัตราภาษีและการหักค่าใช้จ่ายที่แตกต่างกัน ดังนั้น คนโสดกับคนที่มีครอบครัวย่อมต้องมีระบบการคิดเงินได้ที่ไม่เหมือนกัน เพราะคนทั้งสองประเภทมีค่าใช้จ่ายและความรับผิดต่อตนเอง ต่อครอบครัว ต่อสังคมที่แตกต่างกันและรัฐมีภาระดูแลผู้ที่มีครอบครัวสูงกว่าคนโสด เช่น การสร้างโรงพยาบาล โรงเรียน และการลดหย่อนภาษีสำหรับผู้มีบุตร ดังนั้น ในกลุ่มบุคคลที่มีครอบครัว ดำรงฐานะเป็นครอบครัว กฎหมายจึงวางหลักเกณฑ์ว่ารายได้ของสามีและภริยาต้องนำมารวมกันและคิดเป็นหน่วยหนึ่ง จึงเป็นการถูกต้องแล้ว เพราะเป็นหน่วยหนึ่งของกลุ่มบุคคลที่มีครอบครัว ย่อมไม่สามารถที่จะนำไปเปรียบเทียบกับหนึ่งหน่วยของกลุ่มคนที่เป็นโสดได้ การที่ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี กำหนดเงินได้ของภริยาเป็นเงินได้ของสามีเพื่อคำนวณภาษีนั้น จึงไม่ใช่เป็นเรื่องที่ไม่เสมอกันหรือไม่เท่าเทียมกันของชายและหญิงตามกฎหมาย และไม่ใช่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศ หรือสถานะของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 จึงวินิจฉัยว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 มาตรา 30 และมาตรา 80	

13. นายอนันต์ เกตุวงศ์	<u>ประเด็นหลักที่ 1 และ ประเด็นหลักที่ 3</u> พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า การที่มาตรา 57 ตรี วรรคหนึ่ง กำหนดไว้ว่าในการเก็บภาษีเงินได้จากสามีและภริยานั้น ให้ถือเอาเงินได้พึงประเมินของภริยาเป็นเงินได้ของสามี และให้สามีมีหน้าที่และความรับผิดในการยื่นรายการและเสียภาษี แต่ถ้าภาษีค้างชำระให้ภริยาร่วมรับผิดในการเสียภาษีค้างชำระนั้นด้วย การถือเอาเงินได้พึงประเมินของภริยาเป็นเงินได้ของสามี และการกำหนดให้สามีมีหน้าที่และความรับผิดในการยื่นรายการและเสียภาษี แต่เมื่อมีปัญหาภาษีค้างชำระกลับให้ภริยาร่วมรับผิดในเรื่องภาษีค้างชำระด้วยนั้นเป็นการไม่ยุติธรรมสำหรับภริยาเพราะกฎหมายกำหนดให้สามีมีหน้าที่และความรับผิดในการยื่นรายการและเสียภาษี สามีก็ควรจะรับผิดชอบในเรื่องภาษี ค้างชำระทั้งหมด ภริยาอาจไม่มีส่วนรู้เห็นในเรื่องการยื่นรายการเสียภาษีด้วย และไม่มีความจำเป็นที่กำหนดให้เอาเงินได้พึงประเมินภาษีของภริยาเป็นเงินได้ของสามี ในเมื่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครอง ตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน” ดังนั้น สามีหรือภริยาจึงมีสิทธิเท่าเทียมกัน ถ้าภริยามีรายได้ของตัวเอง ย่อมต้องมีสิทธิที่จะยื่นรายการและเสียภาษีของตัวเองได้ และรับผิดชอบปัญหาที่เกิดขึ้นในเรื่องภาษีค้างชำระด้วยตนเอง มาตรา 57 ตรี วรรคสอง เป็นการบังคับให้สามีและภริยาต้องยื่นรายการเสียภาษีร่วมกันทางอ้อม และไม่ต้องการให้สามีภริยาแยกกันยื่นรายการเสียภาษีในกรณีที่คำนวณแล้วเห็นว่าแยกกันยื่นรายการ จะเสียภาษีต่ำกว่าหรือน้อยกว่าการรวมกันยื่น กรณีจึงเป็นการจำกัดสิทธิไม่ให้สามีและภริยา แยกกันยื่น และถือได้ว่าไม่ส่งเสริมความเสมอภาคของชายและหญิง โดยมุ่งจะให้สามีและภริยาร่วมกันจ่ายภาษีให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ มาตรา 57 ตรี วรรคสาม กำหนดไว้ในลักษณะที่ให้เจ้าพนักงานใช้ดุลพินิจอนุญาตให้สามีและภริยาแยกกันยื่นรายการเสียภาษีได้ แต่ถ้าฝ่ายใดค้างชำระหรือไม่ชำระภาษี ให้อีกฝ่ายหนึ่งร่วมรับผิดในการเสียภาษีที่ค้างชำระนั้นด้วย เห็นว่าเป็นกฎหมายที่อาศัยความเป็นสามีและภริยามาบังคับให้อีกฝ่ายที่ไม่มี	<u>ประเด็นหลักที่ 1 และ ประเด็นหลักที่ 3</u> มาตรา 57 ตรี และ มาตรา 57 เบญจ แห่งประมวลรัษฎากร ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 และ มาตรา 80 และไม่จำต้องวินิจฉัยว่าประมวลรัษฎากรทั้งสองมาตราดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 อีกหรือไม่

	ความผิดต้องร่วมรับผิดชอบซึ่งไม่เป็นธรรมสำหรับสามีภริยาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่ไม่ได้กระทำผิดกฎหมายดังกล่าว และอาจเป็นสาเหตุให้เกิดการแตกแยกของครอบครัวด้วย ทั้งถือว่าไม่คุ้มครองคนดีและไม่ยุติธรรมกับฝ่ายที่ไม่ได้กระทำผิด ไม่ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย มาตรา 57 เบญจ วรรคแรก อนุญาตให้ภริยาแยกยื่นรายการเสียภาษีได้ถ้าภริยามีรายได้ตามมาตรา 40 (1) การที่กฎหมายบัญญัติให้ภริยาแยกยื่นรายการเสียภาษีได้เฉพาะตามมาตรา 40 (1) เท่านั้น แต่รายได้ที่เกิดขึ้นตามมาตรา 40 (2) ถึง (8) ซึ่งถือว่าเป็นรายได้ที่เกิดจากการทำงานและตำแหน่งงานของภริยา เมื่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 รับรองให้สามีและภริยามีสิทธิเท่าเทียมกัน มีความเสมอภาคกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน โดยหลักการและเหตุผลแล้วเชื่อว่าสิทธิกับหน้าที่และความรับผิดชอบย่อมไปด้วยกัน ดังนั้น จึงควรให้สามีและภริยามีสิทธิเลือกว่าจะรวมกันหรือแยกกันยื่นรายการเสียภาษีในส่วนของตนอย่างชัดเจนและทั้งหมด ไม่มีเหตุผลใดที่จะต้องกำหนดให้ภริยาแยกยื่นรายการได้ตามมาตรา 40 (1) เท่านั้น <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ไม่วินิจฉัย จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ของประมวลรัษฎากร ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ไม่เสริมสร้างความมั่นคงของครอบครัว ตามมาตรา 80 และไม่จำต้องวินิจฉัยว่าประมวลรัษฎากรทั้งสองมาตราดังกล่าว ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 อีกหรือไม่	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ไม่จำต้องวินิจฉัย
14. นายอมร รักษาสัตย์	<u>ประเด็นหลักที่ 1 ประเด็นหลักที่ 2 และ ประเด็นหลักที่ 3</u> เห็นว่า 1) ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 เพราะประมวลรัษฎากรนี้มีผลเป็นการบังคับใช้ทั่วไปไม่เจาะจงแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งและเป็นกฎหมายเฉพาะ เพื่อบัญญัติขอบเขตที่บุคคลต้องมีหน้าที่เสียภาษีอย่างไรบ้าง ตามที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้ในมาตรา 69 2) ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี ขัดหรือแย้งต่อ	<u>ประเด็นหลักที่ 1 ประเด็นหลักที่ 2 และ ประเด็นหลักที่ 3</u> ประมวล

	รัฐธรรมนูญ มาตรา 30 วรรคหนึ่ง เพราะทำให้สามีและภริยา ซึ่งเป็นบุคคลสองคนไม่เสมอกันในประมวลรัษฎากร มาตราดังกล่าวเพราะให้สามีต้องนำรายได้ของภริยามารวมเป็นรายได้ของตนแล้วนำมาเสียภาษีสูงขึ้นตามระบบอัตราก้าวหน้า แทนที่จะเสียทั้งสองคน คนละเท่าๆ กัน จึงจะชื่อว่า "ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน" 3) ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 วรรคสอง สามีและภริยา คือ ชายและหญิงสองคน ประมวลรัษฎากรมาตรานี้ ทำให้สามีต้องรับผิดมากกว่าภริยา ถ้ายื่นรายการผิดพลาดแม้มิใช่ความผิดของตนเองก็ต้องรับผิดตามมาตรา 27 และมาตรา 37 ซึ่งมีทั้งโทษปรับและจำคุก จึงนับได้ว่าฝ่ายสามีเสียสิทธิ ฝ่ายภริยาได้สิทธิที่จะไม่ต้องรับผิด ไม่ต้องถูกลงโทษ จึงมีสิทธิไม่เท่าเทียมกัน 4) ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 วรรคสาม เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่อง เพศ สถานะของบุคคล หรือฐานะทางสังคม ในฐานที่เป็นชาย เป็นสามีต้องรับผิดมากกว่าภริยา 5) ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี ไม่ขัดหรือแย้งโดยชัดเจนต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 80 เพราะมาตรา 80 อยู่ในหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ อันเป็นอุดมการณ์ที่รัฐบาลพึงพยายามจัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย และพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวแต่มิได้บังคับให้รัฐบาลต้องจัดทำทันทีหรือภายในกรอบเวลาที่กำหนด แต่จะต้องจัดทำรายงานแสดงผลการดำเนินการต่อรัฐสภาปีละหนึ่งครั้งตามวรรคสอง 6) ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 เบญจ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 ด้วยเหตุผลเช่นเดียวกับที่กล่าวมาข้างต้น 7) ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 เบญจ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 วรรคหนึ่ง เพราะอนุญาตให้ภริยาแยกยื่นรายการบางอย่าง และเสียภาษีต่างหากจากสามีได้ แต่ไม่อนุญาตให้สามีมีสิทธิแยกยื่นรายการเหล่านั้นได้ด้วย จึงเป็นการที่กฎหมายไม่ให้ความเสมอภาคกัน	**รัษฎากร มาตรา 57 ตรี และ มาตรา 57 เบญจ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 แต่ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และ มาตรา 80**

	8) ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 เบญจ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 วรรคสอง เพราะทำให้สามีภริยา ซึ่งเป็นชายหญิงตามวรรคนี้มีสิทธิไม่เท่าเทียมกัน 9) ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 เบญจ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 วรรคสาม เพราะเป็นการเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศ (หญิงได้เปรียบตามมาตรานี้) และสถานะของบุคคลหรือสังคม (ในฐานะหญิงที่เป็นภริยา) กฎหมายมาตรานี้ได้ให้สิทธิมากกว่าชายผู้เป็นสามี 10) ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 เบญจ ไม่ขัดหรือแย้งโดยชัดเจนต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 80 ด้วยเหตุผลเดียวกับที่กล่าวมาข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 โดยชัดแจ้ง จึงใช้บังคับต่อไปมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 ผู้ร้องจึงไม่ต้องเสียภาษีในอัตราที่ต้องนำเงินได้ของภริยามารวมคำนวณเป็นเงินได้ของผู้ร้อง ทั้งนี้รัฐบาลและรัฐสภาชอบที่จะรีบดำเนินการแก้ไขประมวลรัษฎากร พุทธศักราช 2481 เพื่อให้ใช้ได้ทันปีภาษี 2545 เพื่อมิให้ประชาชนต้องคัดค้านการประเมินภาษีกันอย่างกว้างขวาง	
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	<u>ประเด็นหลักที่ 1 และ ประเด็นหลักที่ 2</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า การที่ประมวลรัษฎากรกำหนดให้สามีมีหน้าที่และความรับผิดในการยื่นรายการและเสียภาษีจึงชอบด้วยเหตุผล การยื่นรายการเสียภาษีรวมกันอาจทำให้ต้องเสียภาษีเพิ่มขึ้นบ้าง แต่ก็เป็นไปตามหลักที่ว่ามีรายได้มากก็ต้องเสียภาษีมากขึ้น หรือในอัตราก้าวหน้า การที่กฎหมายกำหนดให้สามีภริยาเสียภาษีแตกต่างไปจากคนโสดก็เนื่องจากว่า การอยู่กันเป็นคู่สมรสเป็นครอบครัวย่อมบ่งบอกถึงความมีหลักฐานที่มั่นคงในอาชีพ คนที่สมรสสามารถทำงานอาชีพร่วมกันเพื่อให้เกิดความเป็นปึกแผ่น ไม่เลื่อนลอยเหมือนคนที่ยังโสดอยู่ ไม่ว่ากฎหมายจะกำหนดให้รวมกันยื่นรายการภาษี หรือแยกยื่นรายการเพื่อเสียภาษี รัฐต้องคำนึงถึงความเหมาะสม และเป็นธรรมด้วย ที่ประมวลรัษฎากร มาตรา	<u>ประเด็นหลักที่ 1 ประเด็นหลักที่ 2 และ ประเด็นหลักที่ 3</u> ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และ มาตรา 57 เบญจ ไม่

49. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 49/2545

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 49/2545 (วันที่ 12 กันยายน 2545) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายกฤษฎางค์ นุตจรัส) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง หรือไม่

(พิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง หรือไม่)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ส่งคำโต้แย้ง ลงวันที่ 30 ตุลาคม 2543 ของจำเลย (นายกฤษฎางค์ นุตจรัส) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิต ฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง หรือไม่
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	นายกฤษฎางค์ นุตจรัส ผู้ร้อง ถูกฟ้องเป็นจำเลยในคดี ของศาลแพ่งกรุงเทพใต้ โดยมีบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ นวธนกิจ จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ คดีนี้ศาลได้มีคำพิพากษาตามสัญญาประนีประนอมยอมความแล้ว เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 ต่อมา ธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) ได้ยื่นคำร้องต่อศาลแพ่งกรุงเทพใต้

เสียภาษีอากรตามรัฐธรรมนูญ และตามที่กฎหมายบัญญัติ

ประเด็นหลักที่ 3

พิจารณาแล้ว เห็นว่า ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ได้กำหนดหลักการไว้ว่า ในการเก็บภาษีเงินได้จากสามีและภริยานั้น ถ้าสามีและภริยาอยู่ร่วมกันตลอดปีภาษีที่ล่วงมาแล้ว ให้เอาเงินได้พึงประเมินของภริยาเป็นเงินได้ของสามีและให้สามีมีหน้าที่และความรับผิดในการยื่นรายการภาษีและเสียภาษี และถ้าภริยามีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (1) ในปีภาษีที่ล่วงมาแล้ว ไม่ว่าจะมีเงินได้พึงประเมินอื่นด้วยหรือไม่ ภริยาจะแยกยื่นรายการและเสียภาษีต่างหากจากสามีเฉพาะส่วนที่เป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (1) โดยมิให้ถือว่าเป็นเงินได้ของสามีตามมาตรา 57 ตรี ก็ได้ เห็นว่า ข้อนี้ได้พิจารณามาแล้ว ในปัญหาข้อแรกว่า เนื่องจากรัฐได้ใช้หลักในการเก็บภาษี ที่เรียกว่า ทฤษฎีภาษีทางตรง และภาษีทางอ้อม กรณีที่เกี่ยวกับสามีภริยานั้น ถือว่าทั้งสองคนเป็นหน่วยเดียวกัน กฎหมายจึงได้กำหนดตัวบุคคลว่าควรจะเป็นผู้ใดมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการยื่นรายการและเสียภาษี สามีเป็นหัวหน้าของครอบครัว การที่กำหนดให้สามีมีหน้าที่และความรับผิดชอบยื่นรายการและเสียภาษีโดยให้เอารายได้พึงประเมินของภริยาเป็นเงินได้ของสามีด้วย นอกจากกรณีที่เป็นไปตามมาตรา 40 (1) กล่าวคือ เป็นเงินได้จากการจ้างแรงงานของภริยา ซึ่งเป็นค่าแรงที่ทำมาหากินโดยใช้น้ำพักน้ำแรง ความสามารถส่วนตัวของภริยา จึงชอบด้วยเหตุผล การเป็นสามีภริยากันย่อมก่อให้เกิดความมั่นคง และมีความอบอุ่น การที่บุคคลจะทำการสมรสเป็นสามีภริยากันเพราะต้องการพึ่งพาอาศัยกันและกันในการดำรงชีพต้องการความอบอุ่นและความมั่นคงที่จะเกิดกับตัวเองและบุตรหลาน กฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไขก่อนทำการสมรสและเงื่อนไขแห่งการสมรสไว้มากมาย และเมื่อทำการสมรสแล้วก็ได้กำหนดสิทธิและหน้าที่ระหว่างสามีภริยา ระหว่างบิดามารดากับบุตร ความสัมพันธ์ในทางทรัพย์สิน และเรื่องอื่น ๆ ไว้อีกมาก ทั้งนี้ก็เพื่อความมั่นคงของสถาบันครอบครัว ซึ่งเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม เมื่อครอบครัวมีความมั่นคงย่อมส่งผลให้เกิดความมั่นคงต่อชุมชน

	และประเทศชาติในที่สุด ด้วยเหตุผลดังกล่าว คนอยู่กินด้วยกันย่อมต้องการที่จะทำการสมรสให้ถูกต้องตามกฎหมาย การที่ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ กำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องเสียภาษี โดยให้สามีมีหน้าที่และความรับผิดชอบยื่นรายการและเสียภาษี โดยให้เอารายได้พึงประเมินของภริยาเป็นเงินได้ของสามีกรณีที่ไม่อยู่ในบังคับ มาตรา 40 (1) ก็ด้วยวัตถุประสงค์ที่เป็นเครื่องมือในการจัดเก็บภาษี เพื่อนำเงินมาใช้บริหารประเทศ รัฐไม่ได้มีความมุ่งหมายที่ทำให้เกิดอุปสรรคแก่สามีภริยาจะขัดขวาง หรือเป็นอุปสรรคต่อการเสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว และความเข้มแข็งของชุมชน ไม่เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ อาจมีอยู่บ้างที่สามีภริยาเห็นว่า การสมรสและอยู่กินด้วยกันแล้วทำให้มีภาระต้องเสียภาษีเพิ่มขึ้น จึงหย่ากันและแยกยื่นรายการและเสียภาษีในอัตราที่ลดลง แต่ก็มีสามีภริยาจำนวนมากที่หย่าร้างกันเพราะเหตุอื่นนอกเหนือไปจากเหตุที่อยู่ด้วยกันทำให้ต้องเสียภาษีมากขึ้น ประมวลรัษฎากรทั้งสองมาตราดังกล่าวไม่ได้เป็นสาเหตุที่ทำให้ความเป็นสามีภริยาสิ้นสุดลง ไม่ได้ก่อให้เกิดปัญหาในทางกฎหมาย ทางสังคม ทางครอบครัวและบุตรแต่อย่างใด จึงวินิจฉัยดังนี้ 1) ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 2) ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 80	

		อำนาจตามมาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ และมาตรา 67 ฉ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ แต่ผู้ร้องซึ่งเป็นจำเลยในคดี ยื่นคัดค้านว่า บทบัญญัติกฎหมายทั้งสองฉบับดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญ และยื่นคำร้องขอให้ส่งคำโต้แย้งให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย จึงให้งดการพิจารณาคดีนี้ไว้ก่อน และส่งคำร้องของผู้ร้อง คำร้องขอสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนโจทก์ และเอกสารประกอบอื่น ๆ ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	ประเด็นตามคำร้องที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดฯ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดฯ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง หรือไม่ พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 29 เป็นบทบัญญัติที่ประกันความมั่นคงแห่งสิทธิและเสรีภาพว่า การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ และต้องกระทำเท่าที่จำเป็นเท่านั้น รวมทั้งจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นก็มิได้ด้วย ส่วนมาตรา 30 เป็นบทบัญญัติที่รับรองหลักความเสมอภาค ซึ่งมุ่งให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย โดยรับรองว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ซึ่งบัญญัติให้เพิ่มความเป็นมาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 นั้น มีเหตุผลในการตราว่า จำเป็นต้องมีกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับฐานะหรือการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ เพื่อให้เกิดความมั่นคงและเข้มแข็ง โดยให้

	40 (1) บัญญัติให้ภริยาแยกยื่นรายการและเสียภาษีต่างหากจากสามีก็เนื่องจากกิจกรรมบางประเภท บางลักษณะ เห็นได้ชัดว่าภริยาทำมาหากินโดยน้ำพักน้ำแรงส่วนตัว ใช้ความรู้ความสามารถส่วนตัว และใช้เวลาส่วนตัว กฎหมายจึงได้วางกรอบเปิดช่องให้ภริยามีสิทธิแยกเอาเฉพาะเงิน ได้พึงประเมินได้จากการจ้างแรงงานแยกเสียภาษีต่างหากจากสามีได้ แต่ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี วรรคสอง ได้บัญญัติว่า ถ้าสามีหรือภริยามีความประสงค์จะยื่นรายการแยกกัน ก็ให้ทำได้โดยแจ้งให้เจ้าพนักงานประเมินทราบภายในเวลาซึ่งกำหนดให้ยื่นรายการ แต่การแยกกันยื่นรายการนั้น ไม่ทำให้ภาษีที่ต้องเสียเปลี่ยนแปลงอย่างใด ดังนั้น การที่สามีภริยาจะยื่นรายการและเสียภาษีร่วมกัน หรือยื่นรายการแยกกันก็ไม่ทำให้อัตราการเสียภาษีต้องเปลี่ยนแปลงไป อย่างไรก็ดี กฎหมายก็ไม่จำกัดโดยเด็ดขาดว่าสามีภริยาจะแยกกันยื่นรายการและเสียภาษีไม่ได้ ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี วรรคสาม ก็ได้บัญญัติว่า ถ้าเห็นสมควร เจ้าพนักงานประเมินอาจแบ่งภาษีออกตามส่วนของเงินได้พึงประเมินที่สามีและภริยาแต่ละฝ่ายได้รับ และแจ้งให้สามีและภริยาเสียภาษีเป็นคนละส่วนได้ก็ได้ ซึ่งเห็นได้ว่าในการจัดเก็บภาษีรัฐได้พิจารณาถึงความเหมาะสมสอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจของประเทศ เป็นธรรมแก่ผู้มีเงินได้ที่ต้องเสียภาษี และสังคม การที่ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี บัญญัติให้การเก็บภาษีเงินได้จากสามีและภริยา ถ้าสามีและภริยาอยู่ร่วมกันตลอดปีภาษีที่ล่วงมาแล้ว ให้ถือเอาเงินได้พึงประเมินของภริยาเป็นเงินได้ของสามี และให้สามีมีหน้าที่และความรับผิดในการยื่นรายการและเสียภาษี และมาตรา 57 เบญจ ถ้าภริยามีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (1) ในปีภาษีที่ล่วงมาแล้ว ไม่ว่าจะมีเงินได้พึงประเมินอื่นด้วยหรือไม่ ภริยาจะแยกยื่นรายการและเสียภาษีต่างหากจากสามีเฉพาะส่วนที่เป็นเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา 40 (1) โดยมิให้ถือว่าเป็นเงินได้ของสามีตามมาตรา 57 ตรี ก็ได้นั้น ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศ และสถานะของบุคคลที่เกี่ยวกับการสมรส และไม่เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ ผู้ร้องมีหน้าที่ต้อง	ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 มาตรา 30 และ มาตรา 80

		คู่ความแทนโจทก์ โดยอ้างว่า กระทรวงการคลังได้มีประกาศ เรื่อง ให้รวมกิจการระหว่างธนาคารสหธนาคาร จำกัด (มหาชน) กับ บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ กรุงไทยธนกิจ จำกัด (มหาชน) และ บริษัทเงินทุน อีก 12 แห่ง โดยให้โอนสินทรัพย์และหนี้สินทั้งหมด ของบริษัทเงินทุนทั้ง 12 แห่ง ให้แก่ธนาคารสหธนาคาร จำกัด (มหาชน) และบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ กรุงไทยธนกิจ จำกัด (มหาชน) โดยที่โจทก์เป็น 1 ใน 12 บริษัทเงินทุนดังกล่าว เมื่อ รวมกิจการกับธนาคารสหธนาคาร จำกัด (มหาชน) (ต่อมาคือ ธนาคาร ไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน)) ตามประกาศของ กระทรวงการคลังดังกล่าวข้างต้นแล้ว บรรดาสินทรัพย์ และหนี้สิน ทั้งหมดของโจทก์ จึงโอนมาเป็นของธนาคารไทยธนาคารฯ รวม ทั้งหนี้สินของผู้ร้องที่มีต่อโจทก์ด้วย ผลของการรับโอนกิจการจาก โจทก์ ทำให้ธนาคารไทยธนาคารฯ ผู้รับโอนมีอำนาจเข้าสวมสิทธิ ในการดำเนินคดีนี้แทนโจทก์ ตามพระราชบัญญัติการธนาคาร พาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราช กำหนดฯ (ฉบับที่4) พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติการประกอบ ธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดฯ (ฉบับ ที่ 5) พ.ศ. 2541 ธนาคารไทยธนาคารฯ จึงขอให้ศาลอนุญาตให้ เข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนโจทก์ และขอให้แก้ไขชื่อโจทก์ในคดี เป็นชื่อธนาคารไทยธนาคารฯ ด้วย ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลแพ่งกรุงเทพใต้ รวม 2 ฉบับ แถลง คัดค้านการขอสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนโจทก์ของธนาคารไทย ธนาคารฯ โดยโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งพระราชกำหนดทั้ง 2 ฉบับ ที่ธนาคารไทยธนาคารฯ อ้างนั้น ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 วรรคหนึ่ง เพราะเป็นการให้สิทธิผู้รับโอนกิจการเข้าดำเนินการใด ๆ ในคดีความที่มีอยู่แล้วโดยสะดวก ได้แก่ การนำพยานหลักฐาน เอกสารใหม่มาแสดงคัดค้านเอกสารที่ได้ยื่นไว้แล้ว การถามค้าน พยานที่สืบมาแล้ว และคัดค้านพยานหลักฐานที่สืบไปแล้วได้ รวม ทั้งการมีสิทธิเข้าสวมสิทธิเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้ทันทีด้วย โดยไม่ต้องดำเนินการใด ๆ ตามขั้นตอนของประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความแพ่ง และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็น

		การเอาเปรียบ และริดรอนสิทธิเสรีภาพของคู่ความฝ่ายอื่นอย่างชัดเจน ทั้ง ๆ ที่สถาบันการเงินที่รับโอนกิจการสามารถใช้วิธีการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งดำเนินการใด ๆ เป็นขั้นตอนต่อไปได้ เช่น การร้องสอด การตั้งผู้แทนนิติบุคคล การรับช่วงสิทธิ หรือการรับโอนสิทธิเรียกร้อง ซึ่งกฎหมายเดิมได้บัญญัติไว้อย่างเป็นธรรมแล้ว จึงเป็นการตรากฎหมายเพื่อจำกัดสิทธิเสรีภาพโดยไม่จำเป็นตามที่รัฐธรรมนูญให้อำนาจไว้ และบทบัญญัติแห่งพระราชกำหนดทั้ง 2 ฉบับที่อ้างดังกล่าวยังขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 วรรคสอง เพราะเป็นกรณีที่มุ่งประสงค์จะใช้บังคับแก่กรณีหนึ่งกรณีใดโดยเฉพาะ กล่าวคือ พระราชกำหนดดังกล่าวตราขึ้นเพื่อใช้เฉพาะกับกรณีที่กระทรวงการคลังดำเนินการควบรวมกิจการของบริษัทเงินทุน จำนวน 12 แห่ง เข้ากับบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ กรุงไทยธนกิจ จำกัด (มหาชน) และกับธนาคารสหธนาคาร จำกัด (มหาชน) เท่านั้น มิได้ใช้กับกรณีอื่น ๆ โดยทั่วไปแต่อย่างใด นอกจากนั้น บทบัญญัติแห่งพระราชกำหนดทั้ง 2 ฉบับที่อ้างดังกล่าวยังขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 วรรคหนึ่ง เพราะทำให้บุคคลไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน กล่าวคือ บทบัญญัติดังกล่าวมีผลทำให้ผู้รับโอนกิจการได้เปรียบในการดำเนินคดีนี้ เนื่องจากสามารถเข้าเป็นคู่ความในคดีได้ทันทีโดยไม่ต้องผ่านขั้นตอนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และยังสามารถถามค้านพยานที่สืบมาแล้ว และคัดค้านพยานเอกสารที่ได้สืบมาแล้วได้ ซึ่งเป็นการเอาเปรียบคู่ความด้วยกัน ทั้งยังเห็นว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวซึ่งศาลใช้บังคับแก่คดีนี้ ต้องด้วยมาตรา 6 ของรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติดังกล่าว ผู้ร้องจึงขอให้ศาลยกคำร้องของธนาคารไทยธนาคารฯ ที่ขอสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนโจทก์ และรอการพิจารณาพิพากษาคดีนี้ไว้ชั่วคราว พร้อมทั้งส่งความเห็นของผู้ร้องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ศาลแพ่งกรุงเทพใต้พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า คดีนี้ธนาคารไทยธนาคารฯ ยื่นคำร้องขอสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนโจทก์ โดยอาศัย

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 48/2545 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 15 คน (คะแนนเสียง 9 : 6)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล									
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 15 คน	ประเด็นหลักที่ 1 ประมวลรัษฎากร ม. 57 ตรี และ ม. 57 เบญจ ขัดหรือแย้งต่อ รธน. ม. 30 หรือไม่		ประเด็นหลักที่ 2 ประมวลรัษฎากร ม. 57 ตรี และ ม. 57 เบญจ ขัดหรือแย้งต่อ รธน. ม. 29 หรือไม่		ประเด็นหลักที่ 3 ประมวลรัษฎากร ม. 57 ตรี และ ม. 57 เบญจ ขัดหรือแย้งต่อ รธน. ม. 80 หรือไม่			คำวินิจฉัย ประมวลรัษฎากร ม. 57 ตรี และ ม. 57 เบญจ ไม่ขัดหรือแย้งต่อ รธน. ม. 29 ม. 30 และ ม. 80	
	ไม่ขัดต่อ รธน.	ขัดต่อ รธน.	ไม่ขัดต่อ รธน.	ไม่จำต้องวินิจฉัย★	ไม่ขัดต่อ รธน.	ขัดต่อ รธน.	ไม่จำต้องวินิจฉัย★	ไม่ขัด (ชอบด้วย รธน.)	ขัด / ไม่จำต้องวินิจฉัย (ไม่ชอบด้วย รธน.)
1. นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ	✓		✓		✓			✓	
2. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓		✓		✓			✓	
3. นายจิระ บุญพจนสุนทร		✓	✓		✓				✓★★
4. นายจุมพล ณ สงขลา	✓		✓		✓			✓	
5. พลโท จุล อติเรก	✓		✓		✓			✓	
6. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	✓		✓		✓			✓	
7. นายผัน จันทรปาน	✓		✓		✓			✓	
8. นายมงคล สระฏัน	✓		✓		✓			✓	
9. นายศักดิ์ เตชาชาญ		✓		✓			✓		✓
10. นายสุจิต บุญบงการ		✓	✓		✓				✓★★
11. นายสุจินดา ยงสุนทร		✓		✓			✓		✓
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓		✓		✓			✓	
13. นายอนันต์ เกตุวงศ์		✓	✓			✓			✓★★★
14. นายอมร รักษาสัตย์		✓	✓		✓				✓★★
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓		✓		✓			✓	
รวม	9	6	13	2	12	1	2	9	6

★ เมื่อได้วินิจฉัยว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี และมาตรา 57 เบญจ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 แล้ว จึงไม่จำต้องวินิจฉัยในประเด็นนี้อีก

★★ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ เฉพาะมาตรา 30 เท่านั้น ★★★ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 และมาตรา 80

	โดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง 4) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 120 ตอนที่ 67 ก วันที่ 16 กรกฎาคม 2546 ซึ่งเท่ากับ 10 เดือน 4 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 12 กันยายน 2545)

		กำหนดไว้แต่อย่างใด ลูกหนี้ยังคงมีสิทธิที่จะยกข้อต่อสู้ตามมาตรา 308 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ รวมทั้งมีสิทธิที่จะต่อสู้คดีในศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งได้ เพียงแต่การชำระหนี้ตามคำพิพากษาอาจเปลี่ยนเป็นต้องชำระต่อเจ้าหนี้ที่เข้าสวมสิทธิเป็นเจ้าหนี้แทนเจ้าหนี้เดิมเท่านั้น เนื่องจากหนี้นั้นได้โอนไปโดยผลของกฎหมายแล้ว ลูกหนี้ย่อมไม่มีสิทธิใด ๆ ต่อเจ้าหนี้ มีแต่หน้าที่ที่จะต้องชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้นั้น ดังนั้น บทบัญญัติมาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง ส่วนพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจ หลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ซึ่งบัญญัติให้เพิ่มความ เป็นมาตรา 67 ฉ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 นั้น มีเหตุผลในการตราว่า เนื่องจากได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วย การธนาคารพาณิชย์ เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์สามารถควบกิจการหรือโอนกิจการได้โดยรวดเร็ว อันเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น และในขณะเดียวกันสถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ ก็สามารถควบกิจการและโอนกิจการได้ด้วย จึงจำเป็นต้องแก้ไขบทบัญญัติในเรื่องดังกล่าวให้เป็นไปในแนวทางเดียวกับการแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ เพื่อให้การควบกิจการหรือโอนกิจการระหว่างธนาคารพาณิชย์กับสถาบันการเงินตามกฎหมายทั้งสองฉบับมีความสอดคล้องกัน และโดยที่เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ในอันที่จะรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้ ดังนั้น การที่มาตรา 67 ฉ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ บัญญัติเป็นหลักการให้สถาบันการเงินที่ควบกันหรือที่รับโอนกิจการ เข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนในคดีได้ กรณีบริษัทเงินทุนหรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์มีการควบกิจการหรือโอนกิจการให้แก่สถาบันการเงิน และมีการฟ้องบังคับ

		สิทธิเรียกร้องเป็นคดีในศาล โดยอาจนำพยานหลักฐานใหม่มาแสดง คัดค้านเอกสารที่ได้ยื่นไว้แล้ว ถามค้านพยานที่สืบมาแล้ว และคัดค้านพยานหลักฐานที่ได้สืบไปแล้วได้ รวมทั้งการเข้าสวมสิทธิเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา กรณีที่ศาลได้มีคำพิพากษาบังคับตามสิทธิเรียกร้องนั้นแล้ว จึงเป็นไปเพื่อประโยชน์แก่การเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ แม้พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ จะเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการจำกัดเสรีภาพในเคหสถาน สิทธิในทรัพย์สินของบุคคล และเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพ ซึ่งตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 35 วรรคสอง มาตรา 48 และมาตรา 50 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ แต่มาตรา 67 ฉ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ ก็เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับกับเจ้าหนี้และลูกหนี้ทุกราย หลักการและวิธีปฏิบัติที่บัญญัติตาม มาตรา 67 ฉ ดังกล่าว จึงเป็นการให้โอกาสแก่สถาบันการเงินที่ควบกันหรือที่รับโอนกิจการในฐานะผู้เข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนในคดีตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งไม่ได้เกี่ยวข้องกับกระบวนการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตั้งแต่ต้น สามารถคัดค้านเอกสารที่มีการยื่นกันไว้แล้ว ถามค้านพยานที่สืบมาแล้ว และคัดค้านพยานหลักฐานที่สืบไปแล้วได้ เพราะเป็นผู้ทรงสิทธิตามกฎหมายแทนคู่ความเดิม แต่การให้สิทธิแก่ฝ่ายเจ้าหนี้ก็มิได้เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของลูกหนี้ หรือกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้แต่อย่างใด ลูกหนี้ยังคงมีสิทธิที่จะยกข้อต่อสู้ตามมาตรา 308 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ รวมทั้งมีสิทธิที่จะต่อสู้คดีในศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งได้ เพียงแต่การชำระหนี้ตามคำพิพากษาอาจเปลี่ยนเป็นต้องชำระต่อเจ้าหนี้ที่เข้าสวมสิทธิเป็นเจ้าหนี้แทนเจ้าหนี้เดิมเท่านั้น เนื่องจากหนี้นั้นได้โอนไปโดยผลของกฎหมายแล้ว ลูกหนี้ย่อมไม่มีสิทธิใด ๆ ต่อเจ้าหนี้ มีแต่หน้าที่ที่จะต้องชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้นั้น ดังนั้น บทบัญญัติมาตรา 67 ฉ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง

เรียกร้องเป็นคดีอยู่ในศาล ให้สถาบันการเงินที่ควบกันหรือที่รับโอนกิจการเข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนในคดีดังกล่าว และอาจนำพยานหลักฐานใหม่มาแสดงคัดค้านเอกสารที่ได้ยื่นไว้แล้ว ถามค้านพยานที่สืบมาแล้ว และคัดค้านพยานหลักฐานที่ได้สืบไปแล้วได้ และในกรณีที่ศาลได้มีคำพิพากษาบังคับตามสิทธิเรียกร้องนั้นแล้ว ก็ให้เข้าสวมสิทธิเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษานั้น"

พิจารณาแล้ว มาตรา 38 สัตต ของพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 เป็นบทบัญญัติที่รับรองสิทธิของธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินที่ควบกันหรือรับโอนกิจการ แล้วแต่กรณี ดังนี้

(1) ถ้ามีการฟ้องบังคับสิทธิเรียกร้องเป็นคดีอยู่ในศาล ให้ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินที่ควบกันหรือรับโอนกิจการแล้วแต่กรณี เข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนในคดีดังกล่าว

(2) มีสิทธินำพยานหลักฐานใหม่มาแสดงคัดค้านเอกสารที่ได้ยื่นไว้แล้ว ถามค้านพยานที่ได้สืบมาแล้ว และคัดค้านพยานหลักฐานที่สืบไปแล้ว

(3) ในกรณีที่ศาลได้มีคำพิพากษาบังคับตามสิทธิเรียกร้องนั้นแล้ว ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินดังกล่าวเข้าสวมสิทธิเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษานั้นได้

จะเห็นได้ว่า การเข้าสวมสิทธิตาม (1) และ (3) กระทบกระเทือนต่อสิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้เดิม แต่เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติใด ๆ ของรัฐธรรมนูญรับรองสิทธิเรียกร้องของบุคคล ดังนั้น การเข้าสวมสิทธิเรียกร้องตาม (1) และ (3) ข้างต้น จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 เพราะรัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าว ห้ามจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้

ในส่วนที่เกี่ยวกับการให้ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินแล้วแต่กรณี มีสิทธินำพยานหลักฐานใหม่มาแสดงคัดค้านเอกสารที่ได้ยื่นไว้แล้ว ถามค้านพยานที่สืบมาแล้ว และคัดค้านพยานที่ได้สืบไปแล้วตาม (2) นั้น แม้การให้สิทธิดังกล่าวแก่ธนาคาร

		ธนาคารพาณิชย์สามารถควบกิจการเข้าด้วยกันหรือควบกิจการเข้ากับสถาบันการเงินอื่น หรือโอนกิจการระหว่างกันหรือกับสถาบันการเงินอื่นได้ และโดยที่เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ในอันที่จะรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้ ดังนั้น การที่มาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ บัญญัติเป็นหลักการให้ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินที่ควบกิจการหรือที่รับโอนกิจการ เข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนในคดีได้ กรณีธนาคารพาณิชย์ มีการควบกิจการเข้าด้วยกันหรือควบกิจการเข้ากับสถาบันการเงิน หรือโอนกิจการของธนาคารพาณิชย์ ให้แก่ธนาคารพาณิชย์อื่นหรือสถาบันการเงิน และมีการฟ้องบังคับสิทธิเรียกร้องเป็นคดีในศาล โดยอาจนำพยานหลักฐานใหม่มาแสดง คัดค้านเอกสารที่ได้ยื่นไว้แล้ว ถามค้านพยานที่สืบมาแล้ว และคัดค้านพยานหลักฐานที่ได้สืบไปแล้วได้ รวมทั้งการเข้าสวมสิทธิเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา กรณีที่ศาลได้มีคำพิพากษาบังคับตามสิทธิเรียกร้องนั้นแล้ว จึงเป็นไปเพื่อประโยชน์แก่การเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ แม้พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ จะเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการจำกัดเสรีภาพในเคหสถาน สิทธิในทรัพย์สินของบุคคล และเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพ ซึ่งตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 35 วรรคสอง มาตรา 48 และมาตรา 50 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ แต่มาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ก็เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับกับเจ้าหนี้และลูกหนี้ทุกราย หลักการและวิธีปฏิบัติที่บัญญัติตามมาตรา 38 สัตต ดังกล่าว จึงเป็นการให้โอกาสแก่ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินที่ควบกิจการหรือที่รับโอนกิจการในฐานะผู้เข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนในคดีตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งไม่ได้เกี่ยวข้องกับกระบวนการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตั้งแต่ต้น สามารถคัดค้านเอกสารที่มีการยื่นกันไว้แล้ว ถามค้านพยานที่สืบมาแล้ว และคัดค้านพยานหลักฐานที่สืบไปแล้วได้ เพราะเป็นผู้ทรงสิทธิตามกฎหมายแทนคู่ความเดิม แต่การให้สิทธิแก่ฝ่ายเจ้าหนี้ก็มิได้เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของลูกหนี้ หรือกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญ

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 49/2545 (วันที่ 12 กันยายน 2545) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 15 คน เรื่อง ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายกฤษฎางค์ นุตจรัส) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง หรือไม่

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คือ **พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดฯ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดฯ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง หรือไม่**

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ	1. รัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้ว่า "มาตรา 29 การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย บทบัญญัติวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้นำมาใช้บังคับกับกฎหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วย โดยอนุโลม" "มาตรา 30 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับ	พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจ

	ความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน **ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน** **การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้** **มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม"** **2. พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 บัญญัติว่า** **"มาตรา 38 สัตต ในการควบกิจการของธนาคารพาณิชย์เข้าด้วยกันหรือควบกิจการเข้ากับสถาบันการเงิน หรือโอนกิจการของธนาคารพาณิชย์ให้แก่ธนาคารพาณิชย์อื่นหรือสถาบันการเงิน ถ้ามีการฟ้องบังคับสิทธิเรียกร้องเป็นคดีอยู่ในศาล ให้ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินที่ควบกันหรือรับโอนกิจการ แล้วแต่กรณี เข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนในคดีดังกล่าว และอาจนำพยานหลักฐานใหม่มาแสดง คัดค้านเอกสารที่ได้ยื่นไว้แล้ว ถามค้านพยานที่สืบมาแล้ว และคัดค้านพยานหลักฐานที่ได้สืบไปแล้วได้ และในกรณีที่ศาลได้มีคำพิพากษาบังคับตามสิทธิเรียกร้องนั้นแล้ว ก็ให้เข้าสวมสิทธิเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษานั้น"** **3. พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนด ฯ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ได้บัญญัติไว้ว่า** **"มาตรา 67 ฉ ในการควบกิจการของบริษัทหรือโอนกิจการของบริษัทให้แก่สถาบันการเงิน ถ้ามีการฟ้องบังคับสิทธิ**	เงินฯ มาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง

	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	1) รัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง 2) พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดฯ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 3) พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดฯ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดฯ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดฯ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง หรือไม่
3. คำวินิจฉัย	จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง	
4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 15 คน โดยวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จำนวน 14 คน และ เห็นว่า มาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ และมาตรา 67 ฉ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ เฉพาะข้อความที่ว่า "อาจนำพยานหลักฐานใหม่มาแสดงคัดค้านเอกสารที่ได้ยื่นไว้แล้ว ถามค้านพยานที่สืบมาแล้ว และคัดค้านพยานหลักฐานที่ได้สืบไปแล้วได้" ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 วรรคหนึ่ง จำนวน 1 คน (คะแนนเสียง 14 : 1) 2) เริ่มวันที่ 30 ตุลาคม 2543 แล้วเสร็จ วันที่ 12 กันยายน 2545 รวม 1 ปี 10 เดือน 13 วัน 3) การวางบรรทัดฐาน พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม	

	พาณิชย์ หรือสถาบันการเงินอาจกระทบกระเทือนต่อสิทธิของลูกหนี้ก็ตาม แต่ก็ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 เพราะมิใช่เป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ ฉะนั้น มาตรา 38 สัตต จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 นอกจากนี้ เห็นว่า มาตรา 38 สัตต ใช้บังคับแก่ลูกหนี้และเจ้าหนี้ทุกคนที่อยู่ในบังคับของมาตรานี้ จึงถือได้ว่าลูกหนี้และเจ้าหนี้ทุกคนที่อยู่ในบังคับของมาตรา 38 สัตต เสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกัน ฉะนั้น มาตรา 38 สัตต จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง ส่วนมาตรา 67 ฉ ของพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ ที่แก้ไขเพิ่มเติมฯ มีสาระสำคัญเช่นเดียวกับความในมาตรา 38 สัตต ของพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ ดังนั้น จึงวินิจฉัยในทำนองเดียวกันว่า มาตรา 67 ฉ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง จึงวินิจฉัยว่า (1) มาตรา 38 สัตต ของพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง (2) มาตรา 67 ฉ ของพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจฯ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง	
2. นายกระมล ทองธรรมชาติ	เมื่อพิจารณาหลักการและแนวทางปฏิบัติที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม จะเห็นได้ว่า มิได้เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของลูกหนี้ หรือกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้แต่อย่างใด ทั้งเป็นการใช้บังคับเจ้าหนี้และลูกหนี้ทุกรายเสมอกัน	พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ

	โดยธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินที่เข้าสวมสิทธิ จะคัดค้านเอกสารที่มีการยื่นกันไว้แล้ว ถามค้านพยานที่สืบมาแล้ว และคัดค้านพยานหลักฐานที่สืบไปแล้วหรือไม่ก็ได้ ในฐานะผู้ทรงสิทธิตามที่กฎหมายบัญญัติ ส่วนลูกหนี้ก็มิได้สูญเสียสิทธิที่จะต่อสู้คดีของตนตามกระบวนการทางศาลแต่อย่างใด เนื่องจากยังมีสิทธิตามมาตรา 38 ตรี ที่จะยกเว้นข้อต่อสู้ที่มีอยู่ต่อเจ้าหนี้เดิมมาต่อสู้กับเจ้าหนี้ผู้สวมสิทธิได้ ทั้งนี้ ลูกหนี้เพียงแต่ต้องชำระหนี้ตามคำพิพากษาต่อเจ้าหนี้ที่เข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนเจ้าหนี้เดิมเท่านั้น ซึ่งไม่ว่าจะต้องชำระหนี้ต่อเจ้าหนี้รายใด การปฏิบัติการชำระหนี้ย่อมถือเป็นหน้าที่ตามกฎหมายที่ลูกหนี้จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามคำพิพากษาอยู่แล้ว ประกอบกับกฎหมายดังกล่าวตราเป็นพระราชกำหนด โดยคณะรัฐมนตรีได้ใช้ดุลพินิจแล้วเห็นว่า เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ ดังนั้น จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง สำหรับพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ นั้น ก็มีข้อความเช่นเดียวกับบทบัญญัติ มาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ดังนั้น ด้วยเหตุผลเดียวกันที่กล่าวมาแล้ว จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ มาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงิน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมการประกอบธุรกิจเงิน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง	มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินฯ มาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง

3. นายจิระ บุญพจนสุนทร	พิเคราะห์ตามปัญหาแล้ว เห็นสมควรแยกพิจารณาวินิจฉัยออกเป็นสองข้อดังนี้ 1) ปัญหาเรื่องการสวมสิทธิเป็นคู่ความ 2) ปัญหาเรื่องอาจนำพยานหลักฐานใหม่มาแสดงคัดค้านเอกสารที่ได้ยื่นไว้แล้ว ถามค้านพยานที่สืบมาแล้ว และคัดค้านพยานหลักฐานที่ได้สืบไปแล้วได้ ตามปัญหาข้อ 1) เห็นว่าในการควบกิจการของธนาคารพาณิชย์เข้าด้วยกันหรือควบกิจการเข้ากับสถาบันการเงิน หรือโอนกิจการธนาคารพาณิชย์ให้แก่ธนาคารพาณิชย์อื่นหรือสถาบันการเงิน ถ้ามีการฟ้องบังคับสิทธิเรียกร้องเป็นคดีอยู่ในศาลให้ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินที่ควบกันหรือที่รับโอนกิจการแล้วแต่กรณีเข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนในคดีดังกล่าว ตามที่ระบุในพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ เป็นเพียงมาตรการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับฐานะหรือการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ เพื่อให้เกิดความมั่นคงและเข้มแข็ง ซึ่งจำเป็นต้องให้ธนาคารพาณิชย์สามารถควบกิจการเข้าด้วยกันหรือควบกิจการเข้ากับสถาบันการเงินอื่น หรือโอนกิจการระหว่างกันหรือกับสถาบันการเงินอื่นได้ และเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ในอันที่จะรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ ดังปรากฏตามหมายเหตุท้ายพระราชกำหนดดังกล่าว ในกรณีการเข้าสวมสิทธิดังกล่าวไม่มีผลกระทบกระเทือนถึงสิทธิของลูกหนี้ที่จะยกข้อต่อสู้ตามมาตรา 308 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ขึ้นต่อสู้ ดังปรากฏตามความในมาตรา 38 ตรี วรรคสอง ในกฎหมายฉบับเดียวกันซึ่งไม่มีผลให้ลูกหนี้ต้องรับภาระเพิ่มขึ้นมากไปกว่าเดิม ลูกหนี้มีข้อต่อสู้เดิมอยู่อย่างไร ก็สามารถยกขึ้นต่อสู้ผู้เข้าสวมสิทธิได้ทุกกรณี บทบัญญัติดังกล่าวใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่ได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง จึงไม่เป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง สำหรับปัญหาข้อ 2) เรื่องอาจนำพยานหลักฐานใหม่มาแสดงคัดค้านเอกสารที่ได้ยื่นไว้แล้ว ถามค้านพยานที่สืบมาแล้ว และ	

	คัดค้านพยานหลักฐานที่ได้สืบไปแล้วได้ ตามที่ระบุในพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมและพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯมาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม ดังกล่าว แทนที่จะปล่อยให้เป็นไปตามหลักทั่วไปซึ่งมีบทบัญญัติให้คู่ความดำเนินการตามขั้นตอน ดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ภาค 1 ลักษณะ 5 ว่าด้วย "พยานหลักฐาน" มาตรา 84 ถึง มาตรา 130 ซึ่งเป็นธรรมแก่คู่ความทุกฝ่ายอยู่แล้วแม้คดีที่พิพาทได้มีคำพิพากษาตามสัญญาประนีประนอมยอมความกันแล้วก็ตาม แต่ก็อาจมีปัญหาพิพาทและนำสืบพยานหลักฐานในชั้นบังคับคดีก็เป็นได้ การที่พระราชกำหนดทั้งสองฉบับบัญญัติข้อความดังกล่าวไว้เท่ากับเป็นกรณีกฎหมายเปิดช่องให้เฉพาะผู้เข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความเท่านั้นที่กระทำได้ ส่วนฝ่ายลูกหนี้ไม่อาจกระทำได้ เท่ากับบทบัญญัติดังกล่าวไม่ได้ให้ความเสมอกันระหว่างบุคคล และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายไม่เท่าเทียมกัน อันเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 วรรคหนึ่ง จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 เฉพาะข้อความที่ว่า "อาจนำพยานหลักฐานใหม่มาแสดงคัดค้านเอกสารที่ได้ยื่นไว้แล้ว ถามค้านพยานที่สืบมาแล้ว และคัดค้านพยานหลักฐานที่ได้สืบไปแล้วได้" ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 วรรคหนึ่ง	
4. นายจุมพล ณ สงขลา	พิเคราะห์แล้ว มีปัญหาตามคำร้องในชั้นนี้แต่เพียงว่า การเข้าสวมสิทธิของเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาเดิมโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ มาตรา	พระราชบัญญัติการธนาคาร

	67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 หรือไม่ เห็นว่า แม้จะมีการเข้าสวมสิทธิของเจ้าหนี้ตามคำพากษาเดิมเพื่อดำเนินการบังคับคดี ก็ไม่ทำให้ผู้ร้อง (ลูกหนี้) มีภาระการชำระหนี้เพิ่มขึ้นแต่อย่างใด ผู้ร้องมีหน้าที่ต้องชำระหนี้ตามสัญญาประนีประนอมยอมความซึ่งถึงที่สุดแล้วต่อเจ้าหนี้หรือโจทก์เดิมอย่างไร โจทก์ผู้เข้าสวมสิทธิก็มีสิทธิบังคับชำระหนี้ได้เพียงเท่าที่โจกท์เดิมมีสิทธิเท่านั้น การเข้าสวมสิทธิของโจทก์คนใหม่จึงไม่ทำให้ผู้ร้องต้องชำระหนี้เพิ่มขึ้น หรือเสียเปรียบในเชิงคดีแต่อย่างใด จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 มาตรา 38 สัตต และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 มาตรา 67 ฉ มิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30	พาณิชย์ฯ มาตรา 38 สัตต และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินฯ มาตรา 67 ฉ ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง
5. พลโท จุล อติเรก	พิจารณาแล้ว พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ เป็นกรณีจำเป็นต้องมีกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับฐานะ หรือการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ เพื่อให้เกิดความมั่นคงและเข้มแข็ง เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ในอันที่จะรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยบัญญัติเป็นหลักการให้ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินที่ควบกิจการหรือที่รับโอนกิจการ เข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนในคดีได้ การฟ้องบังคับสิทธิเรียกร้องเป็นคดีในศาล สามารถนำพยานหลักฐานใหม่มาแสดงคัดค้านเอกสารที่ได้ยื่นไว้แล้ว ถามค้านพยานที่สืบมาแล้ว และคัดค้านพยานหลักฐานที่ได้สืบไปแล้วได้ รวมทั้งการเข้าสวมสิทธิเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา แม้พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ จะเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการจำกัดเสรีภาพในเคหสถาน สิทธิในทรัพย์สินของบุคคลและเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพ แต่มาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ก็	พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจ

	เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับกับเจ้าหนี้และลูกหนี้ทุกราย หลักการและวิธีปฏิบัติที่บัญญัติตามมาตรา 38 สัตต ดังกล่าว จึงเป็นการให้โอกาสแก่ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินที่ควบกิจการหรือที่รับโอนกิจการในฐานะผู้เข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนในคดีตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่มิได้เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของลูกหนี้หรือกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้แต่อย่างใด ลูกหนี้ยังคงมีสิทธิที่จะยกข้อต่อสู้ตามมาตรา 308 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ รวมทั้งมีสิทธิที่จะต่อสู้คดีในศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งได้ เพียงแต่การชำระหนี้ตามคำพิพากษาอาจเปลี่ยนเป็นต้องชำระต่อเจ้าหนี้ที่เข้าสวมสิทธิเป็นเจ้าหนี้แทนเจ้าหนี้เดิมเท่านั้น เนื่องจากหนี้นั้นได้โอนไปโดยผลของกฎหมายแล้ว เจ้าหนี้จะเป็นใครก็ตาม แต่ลูกหนี้มีหน้าที่ต้องชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ตามจำนวนหนี้และเงื่อนไขที่ตกลงกันไว้ ดังนั้น บทบัญญัติมาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง ส่วนพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ มาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม นั้น เพราะเหตุมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์สามารถควบกิจการหรือโอนกิจการได้โดยรวดเร็ว อันเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นและในขณะเดียวกันสถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ ก็สามารถควบกิจการและโอนกิจการได้ด้วย จึงต้องแก้ไขบทบัญญัติในเรื่องดังกล่าวให้เป็นไปในแนวทางเดียวกับการแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ ซึ่งเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ในอันที่จะรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะมาตรา 67 ฉ นี้ มีข้อความและความหมายลักษณะทำนองเดียวกันกับมาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม ดังได้วินิจฉัยแล้ว จึงเห็นว่า มาตรา 67 ฉ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และ	เงินฯ มาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง

	มาตรา 30 วรรคหนึ่ง เช่นกัน จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง	
6. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	เห็นว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม มีเหตุผลในการตราว่า จำเป็นต้องมีกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับฐานะหรือการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ เพื่อให้เกิดความมั่นคงและเข้มแข็ง โดยให้ธนาคารพาณิชย์สามารถควบกิจการเข้าด้วยกันหรือควบกิจการเข้ากับสถาบันการเงินอื่น หรือโอนกิจการระหว่างกันหรือกับสถาบันการเงินอื่นได้ และโดยที่เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ในอันที่จะรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้ ดังนั้น การที่มาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ บัญญัติเป็นหลักการให้ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินที่ควบกิจการหรือที่รับโอนกิจการ เข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนในคดีได้ กรณีธนาคารพาณิชย์มีการควบกิจการเข้าด้วยกันหรือควบกิจการเข้ากับสถาบันการเงิน หรือโอนกิจการของธนาคารพาณิชย์ให้แก่ธนาคารพาณิชย์อื่นหรือสถาบันการเงิน และมีการฟ้องบังคับสิทธิเรียกร้องเป็นคดีในศาล และในกรณีที่ศาลได้มีคำพิพากษาบังคับตามสิทธิเรียกร้องนั้นแล้ว ก็ขอเข้าสวมสิทธิเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้ จึงเป็นไปเพื่อประโยชน์แก่การเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ และเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับกับเจ้าหนี้และลูกหนี้ทุกราย เห็นว่า ตามคำร้องจำเลยผู้ร้องมีฐานะเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดแล้ว จึงมีหน้าที่ชำระหนี้ต่อโจทก์ ซึ่งเป็นเจ้าหนี้	พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินฯ มาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐ

	ตามคำพิพากษาตามบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง โดยไม่จำเป็นจะต้องมีการสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนโจทก์ในคดีดังกล่าวอีกต่อไป และไม่มีกรณีที่ต้องนำพยานหลักฐานใหม่มาแสดงคัดค้านเอกสารที่ได้ยื่นไว้แล้ว ถามค้านพยานที่สืบมาแล้ว และคัดค้านพยานหลักฐานที่ได้สืบไปแล้วได้ ส่วนข้อความในพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ มาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ นั้น ก็มีข้อความในทำนองเดียวกัน จึงไม่จำต้องกล่าวถึง จำเลยผู้ร้องจึงไม่อาจอ้างว่า บทบัญญัติมาตรา 38 สัตต และมาตรา 67 ฉ ของกฎหมายทั้งสองฉบับ ซึ่งเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่กำหนดให้มีการโอนสิทธิเรียกร้องจากเจ้าหนี้ตามคำพิพากษารายหนึ่งไปยังเจ้าหนี้อื่นเพื่อเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาดำเนินการบังคับคดีให้จำเลยชำระหนี้ตามคำพิพากษาต่อไป ว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 ได้ เพราะเป็นคนละเรื่องกัน คำร้องของผู้ร้องฟังไม่ขึ้น วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง	ธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง
7. นายผัน จันทรปาน	พิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตรา 38 สัตต จึงเป็นหลักการให้ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินเข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความในคดีได้กรณีมีการควบกิจการของธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงิน และมีการฟ้องบังคับสิทธิเรียกร้องเป็นคดีอยู่ในศาล หลักการและแนวทางปฏิบัติที่บัญญัติตามมาตรา 38 สัตต ดังกล่าว มิได้จำกัดสิทธิและเสรีภาพของลูกหนี้ หรือกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้แต่อย่างใด ทั้งเป็นการใช้บังคับกับเจ้าหนี้และลูกหนี้ทุกรายเสมอกัน โดยลูกหนี้มิได้สูญเสียสิทธิ	พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไข

	ที่จะต่อสู้คดีทางศาลแต่ประการใด ส่วนการปฏิบัติการชำระหนี้ย่อมถือเป็นหน้าที่ตามกฎหมายที่ลูกหนี้ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามคำพิพากษา มาตรา 38 สัตต จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง แต่ประการใด นอกจากนั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ มีเหตุผลในการประกาศใช้ว่า โดยที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์สามารถควบกิจการ หรือโอนกิจการได้โดยรวดเร็ว อันเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขวิกฤตทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น จำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในเรื่องดังกล่าวของกฎหมายทั้งสองฉบับให้มีความสอดคล้องกัน และโดยนัยเหตุผลเดียวกัน มาตรา 67 ฉ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 มาตรา 38 สัตต และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 มาตรา 67 ฉ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง	เพิ่มเติมฯ และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินฯ มาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง
8. นายมงคล สระฏัน	เห็นว่า มาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักการให้ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินเข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความในคดีได้ กรณีธนาคารพาณิชย์มีการควบกิจการเข้าด้วยกันหรือควบกิจการเข้ากับสถาบันการเงิน หรือโอนกิจการของธนาคารพาณิชย์ให้แก่ธนาคารพาณิชย์อื่นหรือสถาบันการเงิน และมีการฟ้องบังคับสิทธิเรียกร้องกันเป็นคดีในศาล โดยสามารถคัดค้านเอกสารที่ยื่นไว้แล้ว ถามค้านพยานที่สืบมาแล้ว และคัดค้านพยานหลักฐานที่สืบไปแล้วได้ด้วย รวมทั้งการเข้าสวมสิทธิเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา กรณีศาลมีคำพิพากษาบังคับตามสิทธิเรียกร้องนั้นแล้ว ทั้งนี้ เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์มีฐานะมั่นคงและเข้มแข็ง สามารถดำเนินงานต่อไปได้ โดยหลักการและแนวทางปฏิบัติที่บัญญัติตามมาตรา 38 สัตต ดังกล่าว มิได้เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของลูกหนี้ หรือ	พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ และพระราชบัญญัติการ

	กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้แต่อย่างใด ทั้งเป็นการใช้บังคับกับเจ้าหนี้และลูกหนี้ทุกรายเสมอกัน โดยธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินที่เข้าสวมสิทธิ จะคัดค้านเอกสารที่มีการยื่นกันไว้แล้ว ถามค้านพยานที่สืบมาแล้ว และคัดค้านพยานหลักฐานที่สืบไปแล้วหรือไม่ก็ได้ ในฐานะผู้ทรงสิทธิตามที่กฎหมายบัญญัติ ส่วนลูกหนี้ก็มิได้สูญเสียสิทธิที่จะต่อสู้คดีของตนตามกระบวนการทางศาลแต่อย่างใด เพียงแต่การชำระหนี้ตามคำพิพากษาอาจเปลี่ยนเป็นต้องชำระต่อเจ้าหนี้ที่เข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนเจ้าหนี้เดิมเท่านั้น ซึ่งไม่ว่าจะต้องชำระหนี้ต่อเจ้าหนี้รายใด การปฏิบัติ การชำระหนี้ย่อมถือเป็นหน้าที่ตามกฎหมายที่ลูกหนี้ที่จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามคำพิพากษาอยู่แล้ว ดังนั้น มาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง สำหรับมาตรา 67 ฉ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ มีข้อความเช่นเดียวกับมาตรา 38 สัตต แต่ใช้สำหรับสถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ให้สามารถควบกิจการหรือโอนกิจการได้ รวมทั้งอาจนำพยานหลักฐานใหม่มาแสดงและเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้ ดังนั้น ด้วยเหตุผลเช่นเดียวกัน มาตรา 67 ฉ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 และมาตรา 67 ฉ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง	ประกอบธุรกิจเงินฯ มาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง

9. นายศักดิ์ เตชาชาญ	เห็นว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ มาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ เป็นการกำหนดหลักการให้ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินที่ควบกัน หรือรับโอนกิจการสามารถเข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนคู่ความเดิมในคดีได้กรณีมีการฟ้องบังคับสิทธิเรียกร้องเป็นคดีในศาลโดยอาจนำพยานหลักฐานใหม่มาแสดงคัดค้านเอกสารที่ได้ยื่นไว้แล้ว ถามค้านพยานที่สืบมาแล้ว และคัดค้านพยานหลักฐานที่ได้สืบไปแล้วได้ รวมทั้งการเข้าสวมสิทธิเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาในคดีที่ศาลได้มีคำพิพากษาบังคับตามสิทธิเรียกร้องนั้นแล้ว หรือในฐานะผู้ทรงสิทธิ ส่วนลูกหนี้ก็มิได้เสียสิทธิที่จะสู้คดีของตนตามกฎหมาย หรือตามกระบวนการทางศาลแต่อย่างใด เพียงแต่เปลี่ยนตัวเจ้าหนี้ในการที่จะต้องชำระหนี้เท่านั้น หลักการและแนวทางปฏิบัติที่บัญญัติไว้ในมาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ และมาตรา 67 ฉ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ จึงมิได้เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของลูกหนี้ หรือกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้แต่อย่างใด ทั้งเป็นการใช้บังคับกับเจ้าหนี้และลูกหนี้ทุกรายเสมอกัน โดยที่ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินที่เข้าสวมสิทธิจะคัดค้านเอกสารที่มีการยื่นกันไว้ ถามค้านพยานที่สืบมาแล้ว และคัดค้านพยานหลักฐานที่สืบไปแล้วหรือไม่ก็ได้ ดังนั้น พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ มาตรา 67 ฉ จึงหาได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่งไม่ ทั้งนี้เทียบเคียงกับคำวินิจฉัยที่ 16/2544 ลงวันที่ 2 พฤษภาคม 2544 ซึ่งวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 38 สัตต และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ มาตรา 67 ฉ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 35 วรรคสอง มาตรา 48 และมาตรา 50 วรรคสอง จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่ม	พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินฯ มาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง

	.เติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง	
10. นายสุจิต บุญบงการ	พิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯเป็นการให้ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินที่ควบกันหรือที่รับโอนกิจการเข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความ ถ้ามีการฟ้องบังคับสิทธิเรียกร้องเป็นคดีอยู่ในศาล และอาจนำพยานหลักฐานใหม่มาแสดงคัดค้านเอกสารที่ได้ยื่นไว้แล้ว ถามพยานที่สืบมาแล้ว และคัดค้านพยานหลักฐานที่ได้สืบไปแล้วได้ และในกรณีที่ศาลได้มีคำพิพากษาบังคับตามสิทธิเรียกร้องนั้นแล้ว ก็ให้เข้าสวมสิทธิเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษานั้น ส่วนมาตรา 67 ฉ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ มีข้อความทำนองเดียวกันกับมาตรา 38 สัตต ดังกล่าว เป็นแต่เพียงใช้บังคับกับบริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ที่ควบกิจการเข้าด้วยกันหรือกับสถาบันการเงินที่ควบกิจการหรือที่รับโอนกิจการของบริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ดังนั้น ในการสวมสิทธิเป็นคู่ความตามบทบัญญัติข้างต้น รวมทั้งการสวมสิทธิเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา มิได้เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของลูกหนี้ มิได้มุ่งประสงค์จะใช้กับกรณีหนึ่งกรณีใดโดยเฉพาะ และมิได้เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม และในกรณีที่โจทก์ที่เป็นผู้สวมสิทธิแทนโจทก์เดิมใช้อำนาจตามมาตรา 38 สัตต หรือ มาตรา 67 ฉ ดังกล่าว คัดค้านเอกสารที่ยื่นไว้แล้ว คัดค้านพยานที่สืบมาแล้ว และคัดค้านพยานหลักฐานที่สืบไปแล้ว ลูกหนี้หรือจำเลยยังมีสิทธิที่จะต่อสู้คดีตามมาตรา 308 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งได้ และถ้าเป็นกรณีของการบังคับคดี ก็มีสิทธิต่อสู้ตามกฎหมายว่าด้วยการบังคับคดีได้ จึงไม่กระทบกระเทือน	พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินฯ มาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และ

	สาระสำคัญของสิทธิแต่อย่างใด จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดฯ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 และมาตรา 67 ฉ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดฯ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง	มาตรา 30 วรรคหนึ่ง
11. นายสุจินดา ยงสุนทร	เห็นว่า การที่มาตรา 38 สัตต บัญญัติให้ผู้ขอเข้าสวมสิทธิสามารถนำสืบพยานและยื่นเอกสารได้ใหม่ สามารถถามค้านพยานที่สืบและคัดค้านพยานที่สืบไปแล้วด้วย โดยไม่ต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งนั้น พิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตรา 38 สัตต เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นมาเพื่อแก้ไขเยียวยาปัญหาทางเศรษฐกิจและการเงินที่เกิดขึ้นในประเทศให้สำเร็จลุล่วงไปโดยเร็วที่สุด จึงต้องแก้ไขเพิ่มเติมหรือกำหนดหลักเกณฑ์ใหม่ที่แตกต่างไปจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งบางประการเท่านั้น เพื่อให้เกิดความรวดเร็วทันการณ์ยิ่งขึ้น หาได้เป็นการบัญญัติข้อความใดที่เป็นการละเมิดรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 หรือมาตราอื่นใดไม่ สำหรับประเด็นที่ว่า มาตรา 38 สัตต ไม่ให้ความคุ้มครองทางกฎหมายเท่าเทียมกันนั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นข้อโต้แย้งที่ฟังไม่ขึ้น เพราะสถานะ สิทธิและหน้าที่ของเจ้าหนี้และลูกหนี้ย่อมแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ดังนั้น จึงมิอาจนำมาเปรียบเทียบเพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่ามีการได้เปรียบเสียเปรียบระหว่างกันได้ และย่อมไม่มีมาตรฐานหรือหลักเกณฑ์แห่งความเสมอภาคเท่าเทียมกันมาปรับใช้กับสถานภาพที่แตกต่างกันได้เลย จึงเห็นว่าไม่มีเหตุผลใดที่จะทำให้มาตรา 38 สัตต ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 วรรคหนึ่ง นอกจากนั้น เห็นว่า มาตรา 67 ฉ มีข้อความและเนื้อหาสาระเช่นเดียวกันกับมาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ ทุกประการ โดยที่ได้ชี้แจงไปแล้วว่ามาตรา 38 สัตต ดังกล่าว ไม่มีข้อความใดที่ขัดหรือแย้งต่อ	พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินฯ มาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา

	รัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง ฉะนั้น อาศัยเหตุผลเดียวกันนี้ จึงเห็นว่ามาตรา 67 ฉ ก็ไม่มีข้อความใดที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม) และมาตรา 67 ฉ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม) นั้น ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง	29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	พิเคราะห์แล้ว พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม มีเหตุผลในการตราว่า จำเป็นต้องมีกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับฐานะหรือการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ เพื่อให้เกิดความมั่นคงและเข้มแข็ง โดยให้ธนาคารพาณิชย์สามารถควบกิจการเข้าด้วยกันหรือควบกิจการเข้ากับสถาบันการเงินอื่น หรือโอนกิจการระหว่างกันหรือกับสถาบันการเงินอื่นได้ ละโดยที่เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ในอันที่จะรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้ นั้น ารที่พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 8 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ ได้กำหนดหลักการให้ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินเข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความในคดีได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์มีฐานะมั่นคงและเข้มแข็ง สามารถดำเนินงานต่อไปได้ โดยหลักการและแนวทางปฏิบัติที่บัญญัติตามมาตรา 38 สัตต ดังกล่าว มิได้เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของลูกหนี้ หรือกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้แต่อย่างใด ทั้งเป็นการใช้บังคับกับเจ้าหนี้และลูกหนี้ทุกรายเสมอกัน โดยธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินที่เข้าสวมสิทธิ จะคัดค้านเอกสารที่มีการยื่นกันไว้แล้ว ถามค้านพยานที่สืบมาแล้ว และคัดค้านพยานหลักฐานที่สืบไปแล้วหรือไม่ก็ได้ ในฐานะผู้ทรงสิทธิตามที่กฎหมายบัญญัติ ส่วนลูกหนี้ก็มิได้สูญเสียสิทธิที่จะต่อสู้คดีของตนตามกระบวนการทางศาลแต่อย่างใด เพียงแต่การชำระหนี้ตามคำพิพากษาอาจเปลี่ยนเป็นต้องชำระต่อเจ้าหนี้	พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินฯ มาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

	ที่เข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนเจ้าหนี้เดิมเท่านั้น ซึ่งไม่ว่าจะต้องชำระหนี้ต่อเจ้าหนี้รายใดการปฏิบัติการชำระหนี้ย่อมถือเป็นหน้าที่ตามกฎหมายที่ลูกหนี้ที่จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามคำพิพากษาอยู่แล้ว ดังนั้น พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง ส่วนพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ มาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม นั้น มีข้อความเช่นเดียวกับบทบัญญัติ มาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ดังนั้น เมื่อได้วินิจฉัยแล้วว่าพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 38 สัตต ซึ่งแแก้ไขเพิ่มเติม ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง ด้วยเหตุผลเดียวกับที่วินิจฉัยมาแล้ว จึงสรุปได้ว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ มาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง	มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง
13. นายอนันต์ เกตุวงศ์	พิจารณาแล้ว เห็นว่า การที่มาตรา 38 สัตต และมาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินที่ควบกันหรือที่รับโอนกิจการสามารถเข้าสวมสิทธิเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาของศาลได้ เป็นเพียงการเปลี่ยนเจ้าหนี้เท่านั้น มิได้มีผลทำให้สิทธิและฐานะของลูกหนี้เปลี่ยนแปลงหรือเสียหายแต่อย่างใด และไม่กระทบกระเทือนสิทธิของลูกหนี้ที่จะต้องสู้คดีในศาลต่อไป ลูกหนี้ยังคงมีหน้าที่จะต้องใช้หนี้ให้แก่เจ้าหนี้เช่นเดิม แม้เจ้าหนี้จะเปลี่ยนไปก็ตาม	พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไข

	การตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับดังกล่าวมีความมุ่งหมายที่จะแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับฐานะและการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินต่าง ๆ เพื่อให้สามารถควบกิจการเข้าด้วยกัน หรือควบกิจการเข้ากับสถาบันการเงินอื่น อันส่งผลให้เกิดความมั่นคงเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นกรณีฉุกเฉินจำเป็นเร่งด่วนอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ เพื่อรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งเป็นบทบัญญัติของกฎหมายที่ใช้บังคับกับทุกกรณีเช่นเดียวกันนี้โดยทั่วไป มิได้ใช้กับกรณีใดกรณีหนึ่งหรือกรณีนี้เพียงกรณีเดียว บทบัญญัติดังกล่าวจึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 38 สัตต แห่งพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 และมาตรา 67 ฉ แห่งพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30	เพิ่มเติมฯ และ พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินฯ มาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และ มาตรา 30 วรรคหนึ่ง
14. นายอมร รักษาสัตย์	เห็นว่า 1) ประเด็นแรก รัฐธรรมนูญ มาตรา 29 เป็นบทบัญญัติคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย แต่บทบัญญัตินี้ มิใช่บทบัญญัติเด็ดขาดที่ไม่มีข้อยกเว้น ดังจะเห็นได้จากข้อยกเว้นในมาตรา 29 ซึ่งบัญญัติยกเว้นให้จำกัดสิทธิและเสรีภาพในแต่ละเรื่องดังกล่าวได้ตามเงื่อนไขแห่งรัฐธรรมนูญ อาทิ ข้อยกเว้นในการตรวจค้นเคหสถาน ตามมาตรา 35 วรรคสอง ข้อยกเว้นในการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพ ตามมาตรา 50 วรรคสอง เป็นต้น ดังนั้น เมื่อรัฐบาลตราพระราชกำหนดและรัฐสภารับรองแล้ว การจำกัดเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญมาตรา 29 ยกเว้นไว้ จึงชอบด้วยรัฐธรรมนูญ 2) ประเด็นที่สอง เห็นว่า บทบัญญัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 88 ประกอบกับ มาตรา 89 มาตรา 117 และมาตรา 119 มิใช่บทบัญญัติเด็ดขาดที่ห้ามว่าเมื่อสืบพยานหลักฐานใดๆ ไปแล้วหรือล่วงเกินเวลาที่จะสืบพยานหลักฐาน	พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ และ พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจ

	ไปแล้ว จะนำพยานหลักฐานอื่นใดมาสืบเพิ่มเติมอีกไม่ได้กล่าวคือ ศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจในการอนุญาต หรือไม่อนุญาตให้นำพยานบุคคลมาสืบ หรือสืบหลักฐานเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์แก่อรรถคดีได้ ฉะนั้น พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติดังกล่าวในมาตรา 38 สัตต และมาตรา 67 ฉ จึงไม่ตัดรอน หรือทำให้ผู้ร้องเสียเปรียบ หรือแทรกแซงอำนาจศาลตามที่ผู้ร้องอ้าง จึงไม่ขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 88 ประกอบกับ มาตรา 89 มาตรา 117 และมาตรา 119 อย่างไรก็ดี ประเด็นพระราชกำหนดทั้งสองฉบับจะขัดหรือแย้งกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือไม่นี้ ไม่อยู่ในอำนาจที่ศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาวินิจฉัยได้ แต่ที่ยกมาอ้างก็เพื่อแสดงให้เห็นว่าพระราชกำหนดทั้งสองฉบับไม่ได้ตัดสิทธิผู้ร้องในการจะนำพยานหลักฐานใดๆ มาหักล้างคำพยานหลักฐานใหม่ของโจทก์ จึงไม่มีปัญหาเกี่ยวพันกับความเสมอภาคและการเลือกปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 อยู่นอกอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ 3) ประเด็นที่สาม ผู้ร้องคัดค้านว่าการตราพระราชกำหนดมาแก้ไข ได้แก่ (1) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 มาตรา 38 สัตต และ (2) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 มาตรา 67 ฉ มิใช่ตราขึ้นเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชน แต่กลับจะเป็นผลร้ายแก่ประชาชนและบุคคลทั่วไป และเป็นไปเพื่อประโยชน์ของสถาบันการเงินเพียงไม่กี่แห่งนั้น เห็นว่าเมื่อพิจารณาถึงเหตุผลของรัฐบาลที่ชี้แจงในการตราพระราชกำหนดที่ว่าการควบกิจการหรือการกระทำบางอย่าง เพื่อสร้างความมั่นคงแก่ระบบสถาบันการเงินและคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนต้องกระทำโดยเร่งด่วน จึงต้องตราพระราชกำหนดนี้ ย่อมรับฟังได้ว่าเป็นกรณีของความเห็นของผู้ร้องกับรัฐบาลไม่ตรงกัน ไม่ใช่ปัญหาความขัดแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ เพราะการตราพระราชกำหนดนั้นเป็นสิทธิของคณะรัฐมนตรีและเป็น	เงินฯ มาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง

	อำนาจของรัฐสภาที่จะให้ความเห็นชอบหรือไม่ในภายหลังตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 บุคคลไม่อาจทักท้วงได้ ทั้งต่อมาปรากฏว่ารัฐสภาได้มีมติอนุมัติพระราชกำหนดดังกล่าวแล้ว จึงมีผลสมบูรณ์สามารถบังคับใช้เป็นพระราชบัญญัติได้ (ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคห้า) จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดทั้ง 2 ฉบับ อันประกอบด้วย (1) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 มาตรา 38 สัตต และ (2) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 มาตรา 67 ฉ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30	
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	พิจารณาแล้ว เห็นว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ เป็นกรณีที่ธนาคารพาณิชย์มีการควบกิจการเข้าด้วยกันหรือควบกิจการเข้ากับสถาบันการเงิน หรือโอนกิจการของธนาคารพาณิชย์ให้แก่ธนาคารพาณิชย์อื่นหรือสถาบันการเงิน และมีการฟ้องบังคับสิทธิเรียกร้องกันเป็นคดีในศาล ให้ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินเข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความในคดีได้และเมื่อเข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความแล้วก็สามารถคัดค้านเอกสารที่ยื่นไว้แล้ว ถามค้านพยานที่สืบมาแล้ว และคัดค้านพยานหลักฐานที่สืบไปแล้วได้ด้วย หากคดีนั้นได้มีคำพิพากษาตามสิทธิเรียกร้องนั้นแล้วก็สามารถสวมสิทธิเข้าเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาเพื่อบังคับให้ชำระหนี้ตามคำพิพากษานั้นได้ การควบกิจการของธนาคารพาณิชย์เข้าด้วยกันหรือควบกิจการเข้ากับสถาบันการเงินหรือโอนกิจการของธนาคารพาณิชย์ให้แก่ธนาคารพาณิชย์อื่นหรือสถาบันการเงิน เป็นเรื่องการโอนสิทธิเรียกร้องโดยปกติสิทธิเรียกร้องย่อมโอนกันได้ อาจกระทำโดยการแสดงเจตนาตกลงกัน ที่เรียกว่านิติกรรม หรืออีกกรณีหนึ่ง เป็นเรื่องกฎหมายให้อำนาจไว้ เป็นผลของกฎหมาย มิได้เกิดจากการแสดงเจตนา การโอนสิทธิเรียกร้อง จะโอนให้แก่ผู้ใดก็ได้ ผู้รับโอนไม่จำต้องเป็นผู้มีส่วนได้เสีย อาจจะเกิดจากการให้เปล่า ไม่มีค่าตอบแทน หรืออาจจะเพื่อประโยชน์ในการชำระหนี้ก็ได้ เมื่อมี	พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินฯ มาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ

	การโอนสิทธิเรียกร้องแล้ว เป็นผลให้บุคคลภายนอกเข้ามาเป็นเจ้าหนี้ สามารถบังคับเอาแก่ลูกหนี้นั้นโดยตรง ผู้รับโอนสิทธิเรียกร้องสามารถฟ้องลูกหนี้ได้ในนามของตนเอง กรณีตามคำร้องเป็นการโอนสิทธิเรียกร้องโดยผลของกฎหมาย และเป็นช่วงเวลาที่ได้มีการดำเนินคดีอยู่ในศาล ผู้รับโอนสิทธิเรียกร้องก็สามารถเข้าสวมสิทธิเป็นโจทก์แทนที่โจทก์เดิมและถ้าศาลได้มีคำพิพากษาแล้วผู้รับโอนสิทธิเรียกร้องก็สามารถเข้าสวมสิทธิเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาแทนเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาเดิมเพื่อบังคับชำระหนี้ตามคำพิพากษานั้นต่อไป ผู้รับโอนสิทธิเรียกร้องไม่ได้ใช้สิทธิในฐานะเจ้าหนี้ดำเนินคดีมาแต่ต้น การดำเนินคดีของโจทก์เดิมจะสมบูรณ์หรือมีข้อบกพร่องหรือไม่ อย่างไร ผู้รับโอนสิทธิเรียกร้องไม่สามารถทราบหรือแก้ไขได้ เพื่อเป็นประกันความยุติธรรมและเป็นธรรม กฎหมายจึงได้บัญญัติให้ผู้ที่เข้าสวมสิทธิแทนคู่ความเดิมคัดค้านเอกสารที่ได้ยื่นไว้แล้ว ถามค้านพยานที่ได้สืบมาแล้วและคัดค้านพยานหลักฐานที่ได้สืบไปแล้วได้ ที่ไม่ต้องดำเนินการตามขั้นตอนของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ก็เนื่องจากประเทศไทยได้ประสบปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง รัฐต้องแก้ปัญหาโดยรีบด่วน เพื่อให้เศรษฐกิจของประเทศกลับเข้าสู่ภาวะปกติโดยเร็วเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนและประเทศชาติ ดังปรากฏหลักการและเหตุผลในการตรา พระราชกำหนดว่าที่ต้องตราพระราชกำหนดนี้ขึ้นก็เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับฐานะหรือการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ เพื่อให้เกิดความมั่นคงและเข้มแข็ง โดยให้ธนาคารพาณิชย์สามารถควบกิจการเข้าด้วยกันหรือควบกิจการเข้ากับสถาบันการเงินอื่น หรือโอนกิจการระหว่างกันหรือกับสถาบันการเงินอื่นได้ และโดยที่เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ในอันที่จะรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ ในการนี้ลูกหนี้ก็มิได้สูญเสียสิทธิที่จะต่อสู้คดีของตนตามกระบวนการทางศาลแต่อย่างใด ในชั้นบังคับคดีตามคำพิพากษานั้น เมื่อผู้เข้าสวมสิทธิเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาแล้ว ลูกหนี้ตามคำพิพากษามีข้ออ้างที่จะต่อสู้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาคนเดิมอย่างไรก็สามารถยกขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ผู้เข้าสวมสิทธิแทนได้เช่นกัน	ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง

ลูกหนี้มีหน้าที่ต้องปฏิบัติการชำระหนี้ต่อเจ้าหนี้ ไม่ได้มีภาระเพิ่มขึ้นเพราะเหตุแห่งการโอนสิทธิเรียกร้อง เพียงแต่เปลี่ยนตัวจากเจ้าหนี้เดิม มาเป็นเจ้าหนี้คนใหม่ผู้รับโอนสิทธิเรียกร้องเท่านั้น

พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ ไม่ได้จำกัดสิทธิและเสรีภาพของลูกหนี้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 วรรคหนึ่ง และมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปไม่ได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ตามวรรคสอง และเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ที่บัญญัติถึงหลักแห่งความเสมอภาค โดยถือว่าบุคคลทุกคนย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ไม่ได้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลแต่อย่างใด ดังนั้น พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ จึงไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง

นอกจากนี้ พิจารณาแล้ว เห็นว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ มาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ ไม่ได้จำกัดสิทธิและเสรีภาพของลูกหนี้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 วรรคหนึ่ง และมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปไม่ได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ตามวรรคสอง และเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ที่บัญญัติถึงหลักแห่งความเสมอภาค โดยถือว่าบุคคลทุกคนย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ไม่ได้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลแต่อย่างใด ดังนั้น พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ มาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฯ จึงไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง

จึงวินิจฉัยดังนี้

1) พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา

	30 วรรคหนึ่ง 2) พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง	

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 49/2545 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 15 คน (คะแนนเสียง 14 : 1)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล				
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 15 คน	**ประเด็นหลัก** พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง หรือไม่		**คำวินิจฉัย** พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง	
	ไม่ขัดต่อ รธน.	ขัดต่อ รธน.	ไม่ขัดต่อ รธน. (ชอบด้วย รธน.)	ขัดต่อ รธน. (ไม่ชอบด้วย รธน.)
1. นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ	✓		✓	
2. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓		✓	
3. นายจิระ บุญพจนสุนทร		✓★		✓★
4. นายจุมพล ณ สงขลา	✓		✓	
5. พลโท จุล อดิเรก	✓		✓	
6. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	✓		✓	
7. นายผัน จันทรปาน	✓		✓	
8. นายมงคล สระฏัน	✓		✓	
9. นายศักดิ์ เตชาชาญ	✓		✓	
10. นายสุจิต บุญบงการ	✓		✓	
11. นายสุจินดา ยงสุนทร	✓		✓	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓		✓	
13. นายอนันต์ เกตุวงศ์	✓		✓	
14. นายอมร รักษาสัตย์	✓		✓	
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓		✓	
รวม	14	1	14	1

★มาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ และมาตรา 67 ฉ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ เฉพาะข้อความที่ว่า "อาจนำพยานหลักฐานใหม่มาแสดงคัดค้านเอกสารที่ได้ยื่นไว้แล้ว ถามค้านพยานที่สืบมาแล้ว และคัดค้านพยานหลักฐานที่ได้สืบไปแล้วได้" ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 วรรคหนึ่ง

50. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 50/2545

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 50/2545 (วันที่ 19 กันยายน 2545) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคสร้างสรรค์ไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง

(พิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคสร้างสรรค์ไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ยื่นคำร้อง ลงวันที่ 16 กรกฎาคม 2545 ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคสร้างสรรค์ไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคสร้างสรรค์ไทยเป็นพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ตั้งแต่วันที่ 17 พฤษภาคม 2545 ต่อมาวันที่ 5 กรกฎาคม 2545 พรรคสร้างสรรค์ไทย ได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ในคราวประชุมคณะกรรมการบริหารพรรค ครั้งที่ 3/2545 เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2545 ซึ่งมีกรรมการบริหารพรรคสร้างสรรค์ไทย จำนวน 8 คน เข้าร่วมประชุมทุกคน ที่ประชุมมีมติให้ยุบเลิกพรรคเนื่องจากคณะกรรมการบริหารพรรคและผู้ร่วมก่อตั้งพรรคหลายคนมีภารกิจส่วนตัวที่จะต้องดำเนินการจำนวนมาก ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะดำเนินกิจกรรมทางการเมืองต่อไปได้ และมีความประสงค์ที่จะขอลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคสร้างสรรค์ไทย ประกอบกับกรรมการบริหารพรรคบางคนประสงค์จะไปประกอบภารกิจในต่างประเทศเป็นระยะเวลาติดต่อกันเป็นเวลานาน จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ให้ยุบพรรคสร้างสรรค์ไทย เป็นเหตุให้พรรคสร้างสรรค์ไทยต้องเลิกพรรคตามข้อบังคับพรรคข้อ 107 และตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65

		วรรคหนึ่ง (1) นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคสร้างสรรค์ไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีมีเหตุให้ยุบหรือเลิกพรรคตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่องจดแจ้งการจัดตั้งพรรคสร้างสรรค์ไทย ในส่วนข้อบังคับพรรคสร้างสรรค์ไทย พ.ศ. 2545 หมวด 16 การยุบหรือเลิกพรรค ข้อ 107 ที่กำหนดให้หัวหน้าพรรคมีอำนาจเรียกคณะกรรมการบริหารพรรคที่มีอยู่ปัจจุบันมาประชุมเพื่อลงมติ การลงมติให้ถือเสียงข้างมากของกรรมการบริหารพรรคที่มาประชุม เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคสร้างสรรค์ไทยมีมติเป็นเอกฉันท์ให้ยุบเลิกพรรค และหัวหน้าพรรคสร้างสรรค์ไทย มีหนังสือชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า ไม่มีข้อโต้แย้งตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคสร้างสรรค์ไทยได้ กรณีจึงมีเหตุต้องเลิกพรรคการเมืองตามข้อบังคับพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (1)
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่งและวรรคสอง
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคสร้างสรรค์ไทย ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่
3. คำวินิจฉัย	อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคสร้างสรรค์ไทย	

4. หมายเหตุ	วินิจฉัยโดยมติ 9 คน โดยมติเป็นเอกฉันท์ สั่งให้ยุบพรรคสร้างสรรค์ไทย (คะแนนเสียง 9 : 0) 2) เริ่มวันที่ 16 กรกฎาคม 2545 แล้วเสร็จ วันที่ 19 กันยายน 2545 รวม 2 เดือน 3 วัน 3) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 120 ตอนที่ 70 ก วันที่ 21 กรกฎาคม 2546 ซึ่งเท่ากับ 10 เดือน 2 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 19 กันยายน 2545) 4) นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย และในราชกิจจานุเบกษาไม่ได้ระบุว่ามีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญคนใด ปฏิบัติหน้าที่ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 50/2545 (วันที่ 19 กันยายน 2545) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 9 คน เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคสร้างสรรค์ไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คือ **กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคสร้างสรรค์ไทย ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่**

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
2. นายกระมล ทองธรรมชาติ	**พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541** **"มาตรา 65 พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้** **(1) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง** **(2) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน** **(3) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด 5** **(4) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง** **(5) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 25 มาตรา 26 มาตรา 29 มาตรา 35 หรือมาตรา 62** **เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (1) (2) (3) หรือ (5) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตาม คำร้องของนายทะเบียนให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น** **ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศ คำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา"**	ให้มีคำสั่งยุบพรรคสร้างสรรค์ไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง

	พิจารณาแล้ว เห็นว่า คำชี้แจงของ นางสมปอง ขำทวีพรหม หัวหน้าพรรคสร้างสรรค์ไทย ไม่มีข้อโต้แย้งนายทะเบียนพรรคการเมือง ทั้งยังให้การสอดรับกับคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ฟังได้ว่า มีเหตุตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (1) เกิดขึ้นกับพรรคสร้างสรรค์ไทย ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว จึงวินิจฉัยให้มีคำสั่งยุบพรรคสร้างสรรค์ไทย ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	
3. นายจิระ บุญพจนสุนทร	พิเคราะห์แล้วตามข้อบังคับพรรคสร้างสรรค์ไทย พ.ศ. 2545 ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ประกาศรับจดแจ้งแล้ว และการยุบพรรคสร้างสรรค์ไทยได้ดำเนินการไปตามข้อบังคับของพรรคแล้ว จึงมีเหตุยุบพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (1) จึงวินิจฉัยให้ยุบพรรคสร้างสรรค์ไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	ให้ยุบพรรคสร้างสรรค์ไทย
4. นายจุมพล ณ สงขลา	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
5. พลโท จุล อติเรก	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
6. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
7. นายผัน จันทรปาน	พิจารณาแล้ว นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคสร้างสรรค์ไทย กรณีพรรคสร้างสรรค์ไทยมีเหตุต้องเลิกตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (1) เนื่องจากพรรคสร้างสรรค์ไทยไม่ประสงค์จะดำเนินกิจการของพรรคอีกต่อไปและพรรคสร้าง-สรรค์ไทยได้แจ้งการยืนยันถึงเจตนารมณ์การยุบพรรคด้วยเหตุผลเช่นเดียวกับที่ได้แจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ	ให้ยุบพรรคสร้างสรรค์ไทย

	นอกจากนี้ คำชี้แจงข้อกล่าวหาของ นางสมปอง ขำทวีพรหม หัวหน้าพรรคสร้างสรรค์ไทย ไม่มีข้อโต้แย้งนายทะเบียนพรรคการเมือง ทั้งยังให้การสอดรับกับคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว เชื่อว่า มีเหตุตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (1) เกิดขึ้นกับพรรคสร้างสรรค์ไทย ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว จึงให้สั่งยุบพรรคสร้างสรรค์ไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสองได้	
8. นายมงคล สระฏัน	พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า คำชี้แจงข้อกล่าวหาของนางสมปอง ขำทวีพรหม หัวหน้าพรรคสร้างสรรค์ไทย ไม่มีข้อโต้แย้งนายทะเบียนพรรคการเมือง ทั้งยังให้การสอดรับกับคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า พรรคสร้างสรรค์ไทยได้มีมติให้ยุบพรรคตั้งแต่วันที่ 3 กรกฎาคม 2545 จึงฟังได้ว่า มีเหตุตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (1) เกิดขึ้นกับพรรคสร้างสรรค์ไทยตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่จะสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้ จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคสร้างสรรค์ไทย	ให้ยุบพรรคสร้างสรรค์ไทย
9. นายศักดิ์ เตชาชาญ	เมื่อตามคำร้อง และคำชี้แจงของพรรคสร้างสรรค์ไทย ฟังได้รับกันว่า ในคราวประชุมคณะกรรมการบริหารพรรค ครั้งที่ 3/2545 เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2545 ที่ประชุมมีมติเป็นเอกฉันท์ให้ยุบเลิกพรรคซึ่งเป็นไปตามข้อบังคับข้อ 107 ของพรรค กรณีจึงมีเหตุตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (1) เกิดขึ้นกับพรรคสร้างสรรค์ไทยตามคำร้องที่ศาลรัฐธรรมนูญจะสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้ อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคสร้างสรรค์ไทย	ให้ยุบพรรคสร้างสรรค์ไทย

10. นายสุจิต บุญบงการ	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
11. นายสุจินดา ยงสุนทร	เห็นว่า ข้อบังคับพรรคสร้างสรรค์ไทย พ.ศ. 2545 ได้กำหนดถึงกระบวนการยุบหรือเลิกพรรคไว้ และข้อเท็จจริงปรากฏว่า หัวหน้าพรรคสร้างสรรค์ไทยได้ดำเนินการตามกระบวนการที่ข้อบังคับพรรคกำหนดไว้ โดยได้มีหนังสือเชิญประชุมกรรมการบริหารพรรคและผู้ร่วมก่อตั้งพรรค ครั้งที่ 3/2545 ในวันที่ 3 กรกฎาคม 2545 และที่ประชุมได้มีมติเป็นเอกฉันท์ให้ยุบพรรคสร้างสรรค์ไทยนับตั้งแต่วันนั้นเป็นต้นมา ทั้งนี้ ปรากฏจากรายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคฯ ที่นางสมปอง ขำทวีพรหม หัวหน้าพรรค ซึ่งเป็นประธานในที่ประชุมได้ลงนามรับรองความถูกต้องไว้ จึงเห็นว่า ได้มีเหตุตามที่ระบุไว้ในมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (1) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 เกิดขึ้นกับพรรคสร้างสรรค์ไทยจริง ศาลรัฐธรรมนูญจึงชอบที่จะมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนี้ได้ตามมาตรา 65 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่าศาลรัฐธรรมนูญชอบที่จะมีคำสั่งให้ยุบพรรคสร้างสรรค์ไทยตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง	ให้ยุบพรรคสร้างสรรค์ไทย
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	พิเคราะห์แล้ว นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคสร้างสรรค์ไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 (1) เพราะที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคสร้างสรรค์ไทยมีมติให้เลิกพรรค และนางสมปอง ขำทวีพรหม หัวหน้าพรรครับว่าที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคมีมติเป็นเอกฉันท์เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2545 ให้เลิกพรรคสร้างสรรค์ไทยจริง เมื่อที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคมีมติให้เลิกพรรค จึงมีเหตุต้องยุบพรรคสร้างสรรค์ไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง มาตรา 65 (1) จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคสร้างสรรค์ไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	ให้ยุบพรรคสร้างสรรค์ไทย
13. นายอนันต์ เกตุวงศ์	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-

14. นายอมร รักษาสัตย์	กรณีนี้คณะกรรมการบริหารพรรคสร้างสรรค์ไทยมีมติเอกฉันท์ให้ยุบพรรคโดยถูกต้องตามข้อบังคับของพรรคแล้ว และเป็นฝ่ายแจ้งมายังนายทะเบียนเพื่อขอยุบพรรค เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองตรวจสอบแล้วจึงส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง ประกอบกับนางสมปอง ขำท้าพรหม หัวหน้าพรรคสร้างสรรค์ไทย ยื่นคำชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญแถลงรับตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคสร้างสรรค์ไทยตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองร้องขอ จึงไม่มีปัญหาข้อขัดแย้งใดๆ กรณีนี้พรรคสร้างสรรค์ไทยขอยุบพรรคต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง จึงเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (1) แล้ว เห็นควรสั่งให้ยุบพรรคสร้างสรรค์ไทยได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	ให้ยุบพรรคสร้างสรรค์ไทย
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	พิจารณาแล้ว เห็นว่า พรรคสร้างสรรค์ไทยมีข้อบังคับพรรคสร้างสรรค์ไทย พ.ศ. 2545 หมวด 16 ข้อ 107 กำหนดว่า ให้หัวหน้าพรรคมีอำนาจเรียกคณะกรรมการบริหารพรรคที่มีอยู่ในปัจจุบันมาประชุมเพื่อลงมติ การลงมติให้ถือเสียงข้างมากของคณะกรรมการบริหารพรรคที่มาประชุม ในกรณีที่มีคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด เมื่อผลการลงมติเป็นอย่างไรแล้วให้หัวหน้าพรรคบันทึกผลการลงมตินั้นส่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองดำเนินการตามขั้นตอนการยุบพรรคต่อไป ตามข้อเท็จจริง กรรมการบริหารพรรคได้ประชุมกันและมีมติให้เลิกพรรคสร้างสรรค์ไทย เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2545 และได้แจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองดำเนินตามขั้นตอนในการยุบพรรคแล้ว กรณีต้องด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง และศาลรัฐธรรมนูญชอบที่จะมีคำสั่งให้ยุบพรรคสร้างสรรค์ไทย ตามมาตรา 65 วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคสร้างสรรค์ไทย	ให้ยุบพรรคสร้างสรรค์ไทย

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 50/2545 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 9 คน (คะแนนเสียง 9 : 0)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล				
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 9 คน	ประเด็นหลัก กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคสร้างสรรค์ไทย ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่		คำวินิจฉัย สั่งให้ยุบพรรคสร้างสรรค์ไทย	
	กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรค	ให้ยกคำร้อง	ให้ยุบพรรค (ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ)	ให้ยกคำร้อง (ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ)
1. นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ★	-		-	
2. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓		✓	
3. นายจิระ บุญพจนสุนทร	✓		✓	
4. นายจุมพล ณ สงขลา★	-		-	
5. พลโท จุล อติเรก★	-		-	
6. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์★	-		-	
7. นายผัน จันทรปาน	✓		✓	
8. นายมงคล สระฏัน	✓		✓	
9. นายศักดิ์ เตชาชาญ	✓		✓	
10. นายสุจิต บุญบงการ★	-		-	
11. นายสุจินดา ยงสุนทร	✓		✓	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓		✓	
13. นายอนันต์ เกตุวงศ์★	-		-	
14. นายอมร รักษาสัตย์	✓		✓	
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓		✓	
รวม	9	0	9	0

★ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย

หมายเหตุ ราชกิจจานุเบกษา ไม่ได้ระบุว่ามีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญคนใด ปฏิบัติหน้าที่ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

51. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 51/2545

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 51/2545 (วันที่ 19 กันยายน 2545) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคไทยรวมพลัง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง

(พิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคไทยรวมพลัง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ยื่นคำร้อง ลงวันที่ 9 สิงหาคม 2545 ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคไทยรวมพลัง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคไทยรวมพลังเป็นพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 และภายใน 180 วันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคไทยรวมพลังต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ 5,000 คนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิก ซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละ 1 สาขา แต่ปรากฏว่า ภายหลังที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้จดแจ้งการจัดตั้งพรรคไทยรวมพลังแล้ว พรรคไทยรวมพลังได้แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค จำนวน 4 สาขา และในการรับบุคคลเข้าเป็นสมาชิก พรรคไทยรวมพลังได้ส่งทะเบียนสมาชิกพรรค เลขประจำตัว 1-5675 สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรค และหลักฐานเกี่ยวกับการรับสมาชิกของพรรคที่พรรคไทยรวมพลังจัดส่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว ยังไม่ครบถ้วนถูกต้อง จึงแจ้งให้หัวหน้าพรรคไทยรวมพลังจัดส่งคำชี้แจงและเอกสารเพิ่มเติม

		ต่อมา นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาเห็นว่า พรรคไทยรวมพลังไม่จัดส่งเอกสารและคำชี้แจงเพิ่มเติม ไม่มีเอกสารหลักฐานใดที่แสดงให้เห็นว่าการรับสมาชิกพรรคและการจัดตั้งสาขาพรรคไทยรวมพลังเป็นไปตามข้อบังคับพรรคไทยรวมพลัง พ.ศ. 2544 กล่าวคือ ไม่ส่งสำเนาใบสมัครเป็นสมาชิกพรรคและเอกสารประกอบการสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรค ไม่ส่งรายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคในคราวประชุมที่มีมติให้รับสมาชิกพรรค และไม่ส่งเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งไม่สามารถพิจารณาได้ว่า พรรคไทยรวมพลังได้ดำเนินการรับสมาชิกพรรคและจัดตั้งสาขาพรรคทั้ง 4 สาขาเป็นไปตามข้อบังคับพรรคหรือไม่ อย่างไร ประกอบกับพรรคไทยรวมพลังได้มีหนังสือรับว่า ไม่สามารถดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 ได้ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคไทยรวมพลัง ลำดับที่ 1, 2, 3 และ 4 และแจ้งให้พรรคไทยรวมพลังทราบ มีผลให้ภายใน 180 วันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรค พรรคไทยรวมพลังไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกพรรคตั้งแต่ 5,000 คนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนพรรคการเมืองประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละ 1 สาขา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคไทยรวมพลัง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง

	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคไทยรวมพลัง พรรคไทยรวมพลังต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ 5,000 คนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาค ตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละ 1 สาขา พรรคไทยรวมพลังได้จัดส่งเอกสารการจัดตั้งสาขาพรรค และรายชื่อสมาชิกพรรคภายในกำหนดเวลาตามที่กฎหมายกำหนดไว้ แต่เอกสาร หลักฐานเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคและทะเบียนสมาชิกพรรคไม่ครบถ้วนถูกต้อง นายทะเบียนพรรคการเมืองให้พรรคไทยรวมพลังชี้แจงและส่งเอกสารเพิ่มเติมแล้ว พรรคไทยรวมพลังขอเลื่อนเวลาส่งเอกสารเพิ่มเติมออกไป และจนถึงกำหนดเวลาก็ไม่ได้จัดส่งคำชี้แจงและเอกสารเพิ่มเติม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยนายทะเบียนพรรคการเมืองจึงได้เร่งรัดให้หัวหน้าพรรคไทยรวมพลังดำเนินการอีกครั้งหนึ่ง ต่อมา พรรคไทยรวมพลังได้ชี้แจงต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า เกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นภายในพรรค กรรมการสาขาพรรคไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร ซึ่งเป็นเหตุให้พรรคไม่อาจตั้งสาขาได้ภายในหนึ่ง 180 วัน และไม่อาจดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 โดยสมบูรณ์ได้ ประกอบกับ พลเรือโท นิทัศน์ เพชรน้อย หัวหน้าพรรคไทยรวมพลังยื่นคำชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า ไม่ปฏิเสธข้อกล่าวหาตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง จึงฟังเป็นที่ยุติได้ว่า พรรคไทยรวมพลังไม่ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 กรณีจึงมีเหตุให้ยุบพรรคไทยรวมพลังตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5)
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 มาตรา 65 วรรคหนึ่งและวรรคสอง

2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคไทยรวมพลัง ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่
3. คำวินิจฉัย	อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคไทยรวมพลัง	
4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 9 คน โดยมติเป็นเอกฉันท์ สั่งให้ยุบพรรคไทยรวมพลัง (คะแนนเสียง 9 : 0) 2) เริ่มวันที่ 9 สิงหาคม 2545 แล้วเสร็จ วันที่ 19 กันยายน 2545 รวม 1 เดือน 10 วัน 3) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 120 ตอนที่ 70 ก วันที่ 21 กรกฎาคม 2546 ซึ่งเท่ากับ 10 เดือน 2 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 19 กันยายน 2545) 4) นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัยและในราชกิจจานุเบกษาไม่ได้ระบุว่ามีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญคนใด ปฏิบัติหน้าที่ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 51/2545 (วันที่ 19 กันยายน 2545) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 9 คน เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคไทยรวมพลัง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คือ **กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคไทยรวมพลัง ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่**

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
2. นายกระมล ทองธรรมชาติ	**พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541** **"มาตรา 29 ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิก ซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา"** **"มาตรา 65 พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้** **(1) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง** **(2) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน** **(3) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด 5** **(4) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง** **(5) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 25 มาตรา 26 มาตรา 29 มาตรา 35 หรือมาตรา 62** **เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (1) (2) (3) หรือ (5) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏ**	ให้สั่งยุบพรรคไทยรวมพลัง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง

	ต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียนให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น **ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา"** พิจารณาแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง เอกสารประกอบคำร้องและหนังสือชี้แจงพรรคไทยรวมพลัง ฟังเป็นที่ยุติได้ว่า พรรคไทยรวมพลังไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 กล่าวคือ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคไทยรวมพลัง (ภายในวันที่ 12 เมษายน 2545) พรรคไทยรวมพลังไม่มีสาขาพรรคอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา กรณีจึงมีเหตุที่จะยุบพรรคไทยรวมพลังได้ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) และศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจที่จะสั่งยุบพรรคไทยรวมพลัง ตามมาตรา 65 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 จึงวินิจฉัยให้สั่งยุบพรรคไทยรวมพลัง ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	
3. นายจิระ บุญพจนสุนทร	นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาแล้ว เห็นว่า พรรคไทยรวมพลังไม่จัดส่งเอกสารและคำชี้แจงเพิ่มเติมตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งให้ส่งและไม่มีเอกสารหลักฐานใดที่แสดงให้เห็นว่าการรับสมาชิกพรรคและการจัดตั้งสาขาพรรคไทยรวมพลังเป็นไปตามข้อบังคับพรรคไทยรวมพลัง พ.ศ. 2544 กล่าวคือไม่ส่งสำเนาใบสมัครเป็นสมาชิกพรรคและเอกสารประกอบการสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรค ไม่ส่งรายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคในคราวประชุมที่มีมติให้รับสมาชิกพรรค ซึ่งไม่สามารถพิจารณาได้ว่า พรรคไทยรวมพลังได้ดำเนินการรับสมาชิกพรรคและจัดตั้งสาขาพรรคทั้ง 4 สาขา เป็นตามข้อบังคับพรรคหรือไม่ ประกอบกับพรรคไทยรวมพลังได้มีหนังสือรับว่ามีปัญหาภายในพรรค ไม่	ให้ยุบพรรคไทยรวมพลัง

	สามารถดำเนินตามมาตรา 29 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคไทยรวมพลังทั้งสี่สาขาดังกล่าว และแจ้งให้พรรคไทยรวมพลังทราบ ยังผลให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรค คือ ภายในวันที่ 17 เมษายน 2545 (ที่ถูกคือ ภายในวันที่ 12 เมษายน 2545) พรรคไทยรวมพลังไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกพรรคตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 ประกอบด้วยมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ประกอบกับพลเรือโทนิทัศน์ เพชรน้อย หัวหน้าพรรคไทยรวมพลังได้ยื่นคำชี้แจง ลงวันที่ 31 สิงหาคม 2545 ต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยไม่ปฏิเสธข้อกล่าวหาของนายทะเบียนพรรคการเมืองแต่อย่างใด จึงวินิจฉัยให้ยุบพรรคไทยรวมพลัง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 ประกอบด้วยมาตรา 65 วรรคสอง	
4. นายจุมพล ณ สงขลา	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
5. พลโท จุล อติเรก	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
6. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
7. นายผัน จันทรปาน	พิเคราะห์จากข้อเท็จจริงตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง เอกสารประกอบคำร้องและหนังสือชี้แจงพรรคไทยรวมพลัง ฟังเป็นที่ยุติได้ว่า พรรคไทยรวมพลังไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 กล่าวคือ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคไทยรวมพลัง (ภายในวันที่ 12 เมษายน 2545) พรรคไทยรวมพลังไม่มีสาขา	ให้ยุบพรรคไทยรวมพลัง

	พรรคอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา กรณีจึงมีเหตุที่จะยุบพรรคไทยรวมพลังได้ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) จึงวินิจฉัยให้ยุบพรรคไทยรวมพลัง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	
8. นายมงคล สระฏัน	ฟังได้ว่า พรรคไทยรวมพลังไม่อาจหาสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป และไม่สามารถตั้งสาขาพรรคอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาภายในเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคไทยรวมพลัง และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง จึงมีเหตุตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) เกิดขึ้นกับพรรคไทยรวมพลังตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่จะสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้ จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคไทยรวมพลัง	ให้ยุบพรรคไทยรวมพลัง
9. นายศักดิ์ เตชาชาญ	เห็นว่า กรณีฟังได้เป็นยุติตามคำร้องว่า พรรคไทยรวมพลังไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 กล่าวคือ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคไทยรวมพลัง พรรคไทยรวมพลังไม่มีสาขาพรรคอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา จึงมีเหตุที่จะยุบพรรคไทยรวมพลังได้ ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคไทยรวมพลัง	ให้ยุบพรรคไทยรวมพลัง
10. นายสุจิต บุญบงการ	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
11. นายสุจินดา ยงสุนทร	พิจารณาแล้วฟังเป็นที่ยุติได้ว่า เมื่อครบกำหนด 180 วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคไทยรวมพลังแล้ว พรรคไทยรวมพลังยังไม่ได้ดำเนินการให้ครบถ้วนตามมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 กล่าวคือ พรรคไทยรวมพลังมิได้ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไปซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิก ซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียน	ให้ยุบพรรคไทยรวมพลัง

	พรรคการเมืองกำหนด จึงมีเหตุตามที่ระบุไว้ในมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) เกิดขึ้นกับพรรคไทยรวมพลังจริงที่จะให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองนี้ได้ ตามมาตรา 65 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า ศาลรัฐธรรมนูญชอบที่จะมีคำสั่งให้ยุบพรรคไทยรวมพลัง ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	พิเคราะห์แล้ว ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคไทยรวมพลัง พรรคไทยรวมพลังไม่สามารถดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคน และไม่สามารถจัดตั้งสาขาอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาได้ เป็นการไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 จึงมีเหตุให้ยุบพรรคตามมาตรา 65 (5) จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคไทยรวมพลัง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	ให้ยุบพรรคไทยรวมพลัง
13. นายอนันต์ เกตุวงศ์	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
14. นายอมร รักษาสัตย์	โดยที่หลักฐานของนายทะเบียนและพรรคไทยรวมพลังได้ความตรงกันว่า เมื่อครบกำหนด 180 วัน นับแต่วันจดแจ้งการจัดตั้งพรรคไทยรวมพลังไม่สามารถดำเนินการตามมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ได้ กรณีจึงต้องด้วยมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 จึงวินิจฉัยให้ยุบพรรคไทยรวมพลัง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	ให้ยุบพรรคไทยรวมพลัง
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	พิจารณาแล้ว เห็นว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับการจดแจ้งการจัดตั้งพรรคไทยรวมพลัง เมื่อครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 พรรคไทยรวมพลังจะต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้อง	ให้ยุบพรรคไทยรวมพลัง

	ประกอบด้วยสมาชิก ซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา พรรคไทยรวมพลังไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามเงื่อนไข และภายในกำหนดเวลาตามบทกฎหมายดังกล่าวข้างต้น กรณีมีเหตุให้ยุบพรรคการเมืองได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ศาลรัฐธรรมนูญชอบที่จะมีคำสั่งให้ยุบพรรคไทยรวมพลังได้ตามมาตรา 65 วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคไทยรวมพลัง	

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 51/2545 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 9 คน (คะแนนเสียง 9 : 0)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล				
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 9 คน	**ประเด็นหลัก** กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคไทยรวมพลัง ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่		**คำวินิจฉัย** สั่งให้ยุบพรรคไทยรวมพลัง	
	กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรค	ให้ยกคำร้อง	ให้ยุบพรรค (ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ)	ให้ยกคำร้อง (ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ)
1. นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ★	-	-	-	-
2. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓		✓	
3. นายจิระ บุญพจนสุนทร	✓		✓	
4. นายจุมพล ณ สงขลา★	-	-	-	-
5. พลโท จุล อติเรก★	-	-	-	-
6. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์★	-	-	-	-
7. นายผัน จันทรปาน	✓		✓	
8. นายมงคล สระฏัน	✓		✓	
9. นายศักดิ์ เตชาชาญ	✓		✓	
10. นายสุจิต บุญบงการ★	-		-	
11. นายสุจินดา ยงสุนทร	✓		✓	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓		✓	
13. นายอนันต์ เกตุวงศ์★	-	-	-	-
14. นายอมร รักษาสัตย์	✓		✓	
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓		✓	
รวม	9	0	9	0

★ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย

หมายเหตุ ราชกิจจานุเบกษาไม่ได้ระบุว่ามีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญคนใด ปฏิบัติหน้าที่ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

52. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 52/2545

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 52/2545 (วันที่ 24 กันยายน 2545) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรควิถีไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง

(พิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรควิถีไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ยื่นคำร้อง ลงวันที่ 7 พฤษภาคม 2545 ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรควิถีไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง ชื่อพรรคเอกราช ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 14 ไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง เลขที่ 6/2542 ตั้งแต่วันที่ 4 มิถุนายน 2542 ต่อมานายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีประกาศ เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรค ข้อบังคับพรรค และคณะกรรมการบริหารพรรคเอกราช ลงวันที่ 15 พฤศจิกายน2543 โดยเปลี่ยนชื่อพรรคเป็น "พรรควิถีไทย" พรรควิถีไทยเคยรายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปี 2543 และมีหน้าที่ต้องทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปี 2544 ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามวิธีการที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนดและแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2545 เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 35 พรรควิถีไทยได้รับอนุมัติเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ประจำปี 2544 ได้แก่ เงินจัดสรรตาม

		โครงการและแผนงานที่ยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง จำนวน 3 โครงการ 112,800.- บาท และเงินสนับสนุนเพื่อเป็นค่าไปรษณียากร ค่าสาธารณูปโภคสำหรับสาขาที่ขอรับการสนับสนุนเป็นการทั่วไป จำนวน 2 งวด 14,400.- บาท โดยได้รับและเบิกเงิน ดังกล่าวไปแล้ว จึงมีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี 2544 ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2545 ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 62 ข้อเท็จจริงปรากฏว่า เมื่อพ้นเวลาตามที่กฎหมายกำหนด คือ ภายในเดือนมีนาคม 2545 หัวหน้าพรรควิถีไทยและพรรควิถีไทยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 35 และมาตรา 62 นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาแล้ว เห็นว่า มีเหตุให้ยุบพรรควิถีไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ต่อมา นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องเพิ่มเติม ลงวันที่ 20 พฤษภาคม 2545 ต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งจากพรรควิถีไทย เมื่อวันที่ 7พฤษภาคม 2545 ว่าพรรควิถีไทยมีความจำเป็นต้องขอเลิกตามข้อบังคับพรรควิถีไทย พ.ศ. 2543 ข้อ 125 (1) คือ คณะกรรมการบริหารพรรคมีมติในคราวประชุม เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2544 ให้ยุบพรรควิถีไทย (พรรควิถีไทยแจ้งมติพรรคที่จัดประชุมเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2544 ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบเมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2545 ซึ่งได้จัดประชุมมาแล้วกว่าหกเดือน) โดยนายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาแล้ว เห็นว่า พรรควิถีไทยมีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรค ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (1) อีกบทหนึ่งด้วย

	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	พิจารณาแล้วเห็นว่า พรรควิถีไทยเคยรายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปี 2543 หัวหน้าพรรควิถีไทยจึงมีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปี 2544 ให้ถูกต้อง ตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดและแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคม 2545 เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ ทั้งความปรากฏว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหนังสือ ที่ ลต (ทบพ) 0401/ว 304 ลงวันที่ 11 มีนาคม 2545 แจ้งให้พรรควิถีไทยรายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปี 2544 ส่งให้นายทะเบียนทราบในกำหนดเวลา แต่เมื่อจัดส่งให้พรรควิถีไทยแล้ว ได้รับเอกสารดังกล่าวคืน เพราะไปรษณีย์ไม่สามารถนำจ่ายได้ เนื่องจากพรรควิถีไทยย้ายไปแล้วไม่ทราบที่อยู่ใหม่ เมื่อครบกำหนดสิ้นเดือนมีนาคม พ.ศ. 2545 หัวหน้าพรรควิถีไทยไม่ได้จัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปี 2544 ที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด โดยแจ้งให้นายทะเบียนเพื่อประกาศ ให้สาธารณชนทราบ จึงถือได้ว่า หัวหน้าพรรควิถีไทยไม่ดำเนิน การให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 35 นอกจากนั้น การที่พรรควิถีไทยได้รับอนุมัติเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองประจำปี 2544 ได้แก่ เงินจัดสรรตามโครงการและแผนงานที่ยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง จำนวน 3 โครงการ 112,800.- บาท และเงินสนับสนุนเพื่อเป็นค่าไปรษณียากร ค่าสาธารณูปโภค สำหรับสาขาที่ขอรับการสนับสนุนเป็นการทั่วไป จำนวน 2 งวด 14,400.- บาท โดยพรรควิถีไทยได้รับและเบิกเงินจำนวนดังกล่าวไปแล้ว อีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีหนังสือ ที่ ลต 0402/ว216 ลงวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2545 แจ้งให้พรรควิถีไทย รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองประจำปี 2544 แต่เมื่อจัดส่งให้พรรควิถีไทยแล้ว ได้รับเอกสารดังกล่าวคืน เพราะไปรษณีย์ไม่สามารถนำจ่ายได้ เนื่องจากพรรควิถีไทยย้ายไปแล้วไม่ทราบที่อยู่ใหม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อพรรควิถีไทยได้รับและเบิกจ่ายเงินซึ่งกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองจัดสรร

		สนับสนุนให้แก่พรรควิถีไทยประจำปี 2544 มีทั้งการใช้จ่ายตามโครงการและแผนงานที่ยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง และการใช้จ่ายค่าไปรษณียากร ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสาธารณูปโภค ดังนั้น เมื่อครบกำหนดภายในเดือนมีนาคม 2545 พรรควิถีไทยจึงมีหน้าที่จะต้องทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคในรอบปี 2544 ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 62 การที่พรรควิถีไทยไม่จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี 2544 ยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2545 จึงถือได้ว่า พรรควิถีไทยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 62 ดังนั้น เมื่อพรรควิถีไทยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 35 และมาตรา 62 กรณีจึงมีเหตุให้ยุบพรรควิถีไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว อนึ่งในส่วนคำร้องเพิ่มเติมของนายทะเบียนพรรคการเมือง ลงวันที่ 20 พฤษภาคม 2545 ที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยด้วยเหตุที่พรรควิถีไทยมีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรค ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (1) นั้น เมื่อศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า มีเหตุให้สั่งยุบพรรควิถีไทยตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) เพราะไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 35 และมาตรา 62 ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 แล้ว ไม่จำต้องวินิจฉัยในส่วนคำร้องเพิ่มเติมของนายทะเบียนพรรคการเมืองอีก
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 35 มาตรา 62 และมาตรา 65 วรรคหนึ่งและวรรคสอง

2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	**ประเด็นหลัก**	**กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรควิถีไทย ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่**
3. คำวินิจฉัย	อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรควิถีไทย	
4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 14 คนโดยมติเป็นเอกฉันท์ สั่งให้ยุบพรรควิถีไทย (คะแนนเสียง 14 : 0) 2) เริ่มวันที่ 7 พฤษภาคม 2545 แล้วเสร็จ วันที่ 24 กันยายน 2545 รวม 4 เดือน 17 วัน 3) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 120 ตอนที่ 70 ก วันที่ 21 กรกฎาคม 2546 ซึ่งเท่ากับ 9 เดือน 27 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 24 กันยายน 2545) 4) คำวินิจฉัยนี้เป็นคำวินิจฉัยสุดท้ายที่ นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ ประธานศาลรัฐธรรมนูญเข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย โดยพ้นจากตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ วันที่ 3 ตุลาคม 2545 เนื่องจากมีอายุครบ 70 ปีบริบูรณ์ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 260 (2) และเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2545 คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้มีมติเลือก พลโท จุล อติเรก ปฏิบัติหน้าที่ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 52/2545 (วันที่ 24 กันยายน 2545) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 14 คน เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรควิถีไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คือ **กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรควิถีไทยตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่**

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ	**พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541** **"มาตรา 35 ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน"** **"มาตรา 62 พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้ และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป"** **"มาตรา 65 พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้** **(1) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง** **(2) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน** **(3) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด 5** **(4) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง** **(5) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 25 มาตรา 26 มาตรา 29 มาตรา 35 หรือมาตรา 62**	ให้ยุบพรรควิถีไทย

	เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (1) (2) (3) หรือ (5) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น **ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา"** พิจารณาแล้ว ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องไม่จัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา คือ ปี พ.ศ. 2544 ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดและแจ้งให้ผู้ร้องทราบ เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบอันเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา 35 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 และผู้ถูกร้องได้รับได้รับเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในปี พ.ศ. 2544 แต่มิได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองต่อผู้ถูกร้องภายในเดือนมีนาคม 2545 อันเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา 62 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ดังนั้น จึงฟังได้ว่า มีเหตุให้ยุบพรรควิถีไทยตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) กรณีไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 35 และมาตรา 62 เกิดขึ้นกับพรรควิถีไทยตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง จึงวินิจฉัยให้ยุบพรรควิถีไทย	
2. นายกระมล ทองธรรมชาติ	พิจารณาแล้ว เห็นว่า เมื่อพรรควิถีไทยยังไม่มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญให้ยุบพรรค ตามมาตรา 65 (4) หรือศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคตามคำร้องขอของนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามมาตรา 65 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 หัวหน้าพรรควิถีไทยและพรรควิถีไทยจึงมีหน้าที่ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบ	ให้สั่งยุบพรรควิถีไทย

	รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 35 และมาตรา 62 และเมื่อปรากฏว่า ผู้ร้องได้ทราบถึงเหตุที่ผู้ถูกร้องไม่ปฏิบัติตามมาตรา 35 มาตรา 62 (ตามคำร้องที่ 1 ยื่นวันที่ 7 พฤษภาคม 2545) โดยผู้ร้องยื่นคำร้องตามมาตรา 65 วรรคสอง จึงเห็นว่าควรสั่งยุบพรรควิถีไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ซึ่งบัญญัติว่า พรรคย่อมเลิกหรือยุบเพราะเหตุ ...ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 35 และมาตรา 62 ดังนั้น จึงไม่ต้องวินิจฉัยคำร้องเพิ่มเติมของนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า มีเหตุให้ยุบพรรควิถีไทยตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (1) ซึ่งบัญญัติว่า พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบไป เพราะเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมืองนั้น จึงวินิจฉัยให้สั่งยุบพรรควิถีไทย ตามมาตรา 65 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541	
3. นายจิระ บุญพจนสุนทร	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
4. นายจุมพล ณ สงขลา	พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า แม้จะปรากฏหลักฐานต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า พรรควิถีไทยได้มีมติให้ยุบพรรคแล้วตั้งแต่วันที่ 2 พฤศจิกายน 2544 โดยได้ปฏิบัติตามข้อบังคับพรรคทุกประการ แต่ได้แจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ หลังจากนั้นเป็นเวลาถึง 6 เดือน คือเมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2545 ซึ่งการยุบพรรคจะมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายก็ต่อเมื่อมีคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง ดังนั้น ตราบใดที่ยังไม่มีคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญให้ยุบพรรควิถีไทย พรรควิถีไทยก็ยังคงมีสภาพเป็นพรรคการเมืองตามกฎหมาย มีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา (พ.ศ. 2544) ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ และจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของ พรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งทั้งสองกรณีจะต้องกระทำภายในเดือนมีนาคมของปี	ให้ยุบพรรควิถีไทย

	ถัดไป ตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 35 และมาตรา 62 บัญญัติไว้ กรณีของพรรควิถีไทย คือภายในเดือนมีนาคม 2545 เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าพรรควิถีไทยมิได้จัดทำรายงานดังกล่าวภายในระยะเวลา ตามที่มาตรา 35 และมาตรา 62 ของพระราชบัญญัติดังกล่าวกำหนดไว้ และมิได้ชี้แจงแสดงเหตุผลเพื่อหักล้างข้อกล่าวหาตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองแต่อย่างใด จึงต้องถือว่าพรรควิถีไทยฝ่าฝืนมาตรา 35 และมาตรา 62 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกล่าวหา อันเป็นเหตุให้ต้องถูกยุบพรรคตามมาตรา 65 (5) ของพระราชบัญญัติดังกล่าว และไม่จำต้องวินิจฉัยเหตุยุบพรรคตามมติคณะกรรมการบริหารพรรคอีก อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรควิถีไทย แจ้งคำสั่งให้นายทะเบียนพรรคการเมองทราบ เพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา	
5. พลโท จุล อติเรก	พิจารณาแล้ว พรรควิถีไทยทราบเป็นอย่างดีว่ามีหน้าที่ต้องรายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปีปฏิทิน เนื่องจากพรรคเคยรายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปี 2543 การที่พรรคไม่จัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปี 2544 ให้ถูกต้อง ภายในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2545 โดยไม่มีเหตุสมควร จึงเป็นการไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 35 และการที่พรรควิถีไทยได้รับอนุมัติเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองประจำปี 2544 ได้แก่ เงินจัดสรรตามโครงการและแผนงานที่ยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง จำนวน 3 โครงการ เป็นเงิน 112,800. - บาท และเงินสนับสนุนเพื่อเป็นค่าไปรษณียากรค่าสาธารณูปโภค สำหรับสาขาที่ขอรับการสนับสนุนเป็นการทั่วไป จำนวน 2 งวด เป็นเงิน 14,400. – บาท เมื่อครบกำหนดภายในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2545 พรรควิถีไทยจึงต้องทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคในรอบปี 2544 ให้ถูกต้องตาม	ให้ยุบพรรควิถีไทย

	ความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ภายในเดือนมีนาคม 2545 อีกด้วย แม้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจะแจ้งเตือนให้ดำเนินการก็ไม่ปรากฏว่าพรรคได้จัดการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 62 การที่พรรคแจ้งมติพรรคยกเลิกตามข้อบังคับพรรควิถีไทย พ.ศ. 2543 ข้อ 125 (1) โดยคณะกรรมการบริหารพรรคมีมติให้ยุบพรรควิถีไทยเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2544 นั้น ก็ไม่อาจยกขึ้นหักล้างการกระทำที่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 35 และมาตรา 62 ได้ เนื่องจากพรรคจะยุบตัวเองไม่ได้ จะต้องแจ้งมติให้ยุบพรรคให้นายทะเบียนทราบ และศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบเท่านั้น ข้ออ้างของพรรควิถีไทยจึงหักล้างการกระทำที่เกิดก่อนศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่ได้ ดังนั้น การที่พรรควิถีไทยไม่ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 35 และมาตรา 62 ซึ่งมีเหตุให้ยุบพรรควิถีไทยได้ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) แล้วยังมีเหตุให้ยุบพรรควิถีไทยตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (1) ด้วย จึงให้ยุบพรรควิถีไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	
6. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	พิจารณาแล้ว เห็นว่า เมื่อพรรควิถีไทยไม่ดำเนินการให้เป็นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 35 และมาตรา 62 กรณีจึงมีเหตุให้ยุบพรรควิถีไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว อนึ่งในส่วนคำร้องเพิ่มเติมของนายทะเบียนพรรคการเมือง ลงวันที่ 20 พฤษภาคม 2545 ที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ด้วยเหตุที่พรรควิถีไทยมีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรค ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (1) นั้น เมื่อเห็นว่ามีเหตุให้สั่งยุบพรรควิถีไทยตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) เพราะไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 35 และมาตรา 62 ตาม	ให้ยุบพรรควิถีไทย

	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 แล้ว ไม่จำต้องวินิจฉัยในส่วนคำร้องเพิ่มเติมของนายทะเบียนพรรคการเมืองอีก **จึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรควิถีไทย**	
7. นายผัน จันทรปาน	พิจารณาแล้ว เห็นว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองตรวจพบว่าภายในเดือนมีนาคม 2545 พรรควิถีไทยไม่ได้ทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคให้นายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ เป็นการฝ่าฝืนมาตรา 35 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 และไม่จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมือง ภายในเดือนมีนาคม 2545 อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 62 จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรควิถีไทยได้ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ด้วยเหตุดังกล่าวอาศัยตามมาตรา 65 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 จึงให้ยุบพรรควิถีไทย	ให้ยุบพรรควิถีไทย
8. นายมงคล สระฏัน	เห็นว่า หัวหน้าพรรควิถีไทยมีหน้าที่จัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา (พ.ศ. 2544) ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามวิธีการที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในวันที่ 31 มีนาคม 2545 เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ ตามมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 และพรรควิถีไทยมีหน้าที่จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองของปี 2544 จำนวนเงิน 127,200 บาท ไปให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคม 2545 ตามมาตรา 62 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 แม้คณะกรรมการบริหารพรรคได้มีมติเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2544 ให้ยุบพรรควิถีไทยตามข้อบังคับพรรควิถีไทย พ.ศ. 2543 ข้อ 125 (1) แต่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับหนังสือแจ้งมติเลิกพรรควิถีไทยเมื่อวันที่ 7	ให้ยุบพรรควิถีไทย

	พฤษภาคม 2545 ภายหลังยื่นคำร้องคดีนี้ เมื่อพรรควิถีไทยยังไม่มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคตามมาตรา 65 (4) หรือศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคตามคำร้องขอของนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามมาตรา 65 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 หัวหน้าพรรควิถีไทยและพรรควิถีไทยมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 35 และมาตรา 62 ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าหัวหน้าพรรควิถีไทยไม่ปฏิบัติตามมาตรา 35 และพรรควิถีไทยไม่ปฏิบัติ ตามมาตรา 62 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 จึงฟังได้ว่ามีเหตุตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) เกิดขึ้นกับพรรควิถีไทยตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่จะสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้ จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรควิถีไทย	
9. นายศักดิ์ เตชาชาญ	เมื่อได้ความตามคำร้อง ซึ่งพรรควิถีไทยมิได้ยื่นคำชี้แจงคัดค้านว่านายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับการจดแจ้งการจัดตั้งพรรควิถีไทยซึ่งเดิมชื่อพรรคเอกราช เป็นพรรคการเมืองมาตั้งแต่วันที่ 4 มิถุนายน 2542 เกินเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน (ปี พ.ศ. 2544) ซึ่งภายในเดือนมีนาคม 2545 พรรควิถีไทยจะต้องจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปฏิทินที่ผ่านมาให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบเพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบตามมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 แต่ปรากฏว่าพรรควิถีไทยมิได้ดำเนินการดังกล่าว เป็นเหตุให้ยุบพรรคได้ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) และนายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบเสียได้ ตามมาตรา 65 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ไม่จำต้องวินิจฉัยประเด็นอื่นตามคำร้อง และคำร้องเพิ่มเติมอีกต่อไป จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรควิถีไทย	ให้ยุบพรรควิถีไทย
10. นายสุจิต บุญบงการ	เมื่อพรรควิถีไทยไม่ได้ดำเนินการตาม มาตรา 35 และมาตรา 62 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรควิถีไทยได้ตามมาตรา 65 (5) แห่งพระราช	ให้ยุบพรรควิถีไทย

	บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ ส่วนกรณีที่พรรควิถีไทยได้มีมติให้ยุบพรรคเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2544 เป็นเหตุให้พรรคย่อมเลิกหรือยุบได้ตามมาตรา 65 (1) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ ก็จริงและพรรคจะถูกยุบได้โดยสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อนายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้มีคำสั่งยุบพรรคการเมือง และศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองตามวรรคสองของมาตรา 65 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับทราบการแสดงเจตนาของพรรควิถีไทยในเรื่องการยุบพรรคเมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2545 นายทะเบียนไม่สามารถดำเนินการให้มีการยุบพรรควิถีไทยก่อนหน้านั้นได้ ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรา 169 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่บัญญัติว่า "การแสดงเจตนาที่กระทำต่อบุคคลซึ่งมิได้อยู่เฉพาะหน้าให้ถือว่ามีผลนับแต่เวลาที่เจตนานั้นไปถึงผู้รับการแสดงเจตนา..." ดังนั้นเมื่อยังไม่มีคำสั่งยุบพรรควิถีไทยก่อนหน้าเดือนมีนาคม 2545 พรรควิถีไทยจึงยังคงมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามมาตรา 35 และมาตรา 62 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ จึงวินิจฉัยว่า พรรควิถีไทยไม่ได้ปฏิบัติตามมาตรา 35 และมาตรา 62 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรควิถีไทยได้ตามมาตรา 65 (5) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ จึงสมควรมีคำสั่งให้ยุบพรรควิถีไทยได้ตามแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	
11. นายสุจินดา ยงสุนทร	พิจารณาแล้ว เห็นว่า พรรควิถีไทยมิได้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ มาตรา 35 และมาตรา 62 โดยไม่มีคำชี้แจงใด ๆ จากพรรค กรณีจึงมีเหตุตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) เกิดขึ้นกับพรรควิถีไทยจริงตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรควิถีไทย และศาลรัฐธรรมนูญก็ชอบที่จะสั่งให้ยุบพรรควิถีไทยได้โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 65 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติ	ให้ยุบพรรควิถีไทย

	ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 เมื่อได้สั่งให้ยุบพรรควิถีไทยตามที่กล่าวมาแล้ว ก็ไม่มีเหตุที่จะพิจารณาวินิจฉัยคำร้องที่สองของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรควิถีไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (1) อีกต่อไป	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	พิเคราะห์แล้วข้อเท็จจริงฟังได้ว่า พรรควิถีไทยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 35 และมาตรา 62 กล่าวคือ ไม่จัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา (พ.ศ. 2544) และแจ้งนายทะเบียนภายในเดือนมีนาคม 2545 และไม่จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทิน (พ.ศ. 2544) ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคม 2545 จึงมีเหตุให้ต้องยุบพรรควิถีไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง มาตรา 65 (5) ส่วนที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งจากพรรควิถีไทยว่าคณะกรรมการบริหารพรรคได้มีมติให้ยุบพรรควิถีไทยตามข้อบังคับพรรควิถีไทย พ.ศ. 2543 ข้อ 125 (1) นั้น เห็นว่า เมื่อมีเหตุให้ยุบพรรควิถีไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 (5) แล้ว จึงไม่จำต้องพิจารณาว่ามีเหตุจะต้องยุบพรรควิถีไทยตามข้อบังคับพรรควิถีไทย ฯ ตามมาตรา 65 (1) หรือไม่อีก จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรควิถีไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	ให้ยุบพรรควิถีไทย
13. นายอนันต์ เกตุวงศ์	พิจารณาแล้ว เห็นว่า พรรควิถีไทยฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ มาตรา 35 และมาตรา 62 กรณีจึงมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรควิถีไทยตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ส่วนคำร้องเพิ่มเติมของนายทะเบียนพรรคการเมืองฉบับลงวันที่ 20 พฤษภาคม 2545 ไม่จำต้องวินิจฉัยอีก จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรควิถีไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	ให้ยุบพรรควิถีไทย

14. นายอมร รักษาสัตย์	กรณีนี้เกิดจากการที่นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาสั่งยุบพรรควิถีไทย 2 ครั้ง ดังนี้ ครั้งแรก เพราะพรรควิถีไทยฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง 2 เรื่อง คือ (1) ไม่จัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทิน 2544 ให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคม 2545 อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 35 และ (2) ไม่จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทิน 2544 ให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคม 2545 อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 62 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ครั้งที่สอง เพราะเหตุที่คณะกรรมการบริหารพรรควิถีไทยมีมติให้เลิกพรรคตามข้อบังคับของพรรค ข้อ 125 (1) เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2544 แต่เพิ่งแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบเมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2545 กรณีนี้เป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองได้ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (1) อีกเหตุหนึ่ง ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงเป็นไปตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง และการแจ้งผลการประชุมคณะกรรมการบริหารของพรรควิถีไทยเอง ประกอบกับพรรควิถีไทยมิได้ทำการชี้แจงใดๆ ต่อศาลรัฐธรรมนูญ อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง จึงเห็นควรสั่งให้ยุบพรรควิถีไทยเพราะเหตุไม่ปฏิบัติตามมาตรา 35 มาตรา 62 ซึ่งเป็นเหตุให้ยุบพรรคได้ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (1) ตามลำดับ ทั้งนี้ให้ถือว่าการมีมติยุบพรรคของคณะกรรมการบริหารพรรคเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2544 ยังไม่มีผลสมบูรณ์ จนกว่าศาล รัฐธรรมนูญจะได้มีคำสั่งให้ยุบพรรคแล้วตามมาตรา 65 วรรคสอง	ให้ยุบพรรควิถีไทย
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	พิจารณาแล้ว เห็นว่า พรรควิถีไทยได้จัดตั้งพรรคขึ้นเกินกว่าเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน กล่าวคือ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคตั้งแต่วันที่ 4 มิถุนายน 2542 ต่อมาพรรควิถีไทยได้เปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรค	ให้ยุบพรรควิถีไทย

	เปลี่ยนแปลงนโยบาย ข้อบังคับและชื่อพรรค นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงแล้ว หัวหน้าพรรควิถีไทยจึงต้องทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปีปฏิทินในปี 2544 ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดและแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมปี 2545 เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2541 มาตรา 35 และพรรควิถีไทยได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อพัฒนาการเมือง ประจำปี 2544 พรรควิถีไทยต้องใช้เงินสนับสนุนให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ในส่วนที่ 2 ว่าด้วยการสนับสนุนพรรคการเมืองโดยรัฐ และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไปตามมาตรา 62 พรรควิถีไทยไม่ได้จัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคและไม่ได้จัดทำรายงานการจ่ายเงินสนับสนุนของพรรคในรอบปี 2544 ซึ่งเป็นรอบปีปฏิทินที่ผ่านมายื่นต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองภายในเดือนมีนาคม 2545 มีเหตุให้ยุบพรรควิถีไทยได้ ข้อเท็จจริงยังได้ความอีกว่าเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2544 กรรมการบริหารพรรควิถีไทย ได้มีมติให้ยุบพรรควิถีไทยตามข้อบังคับพรรค พ.ศ. 2543 ข้อ 125 (1) กรณีจึงมีเหตุให้เลิกพรรคอีกข้อหนึ่ง ศาลรัฐธรรมนูญจะมีอำนาจสั่งให้ยุบพรรควิถีไทยได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2544 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (1) และ (5) จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรควิถีไทย	

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 52/2545 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 14 คน (คะแนนเสียง 14 : 0)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล				
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 14 คน	ประเด็นหลัก กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรควิถีไทย ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่		คำวินิจฉัย สั่งให้ยุบพรรควิถีไทย	
	กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรค	ให้ยกคำร้อง	ให้ยุบพรรค (ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ)	ให้ยกคำร้อง (ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ)
1. นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ**	✓		✓	
2. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓		✓	
3. นายจิระ บุญพจนสุนทร*	-	-	-	-
4. นายจุมพล ณ สงขลา	✓		✓	
5 พลโท จุล อติเรก	✓		✓	
6. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	✓		✓	
7. นายผัน จันทรปาน	✓		✓	
8. นายมงคล สระฏัน	✓		✓	
9. นายศักดิ์ เตชาชาญ	✓		✓	
10. นายสุจิต บุญบงการ	✓		✓	
11. นายสุจินดา ยงสุนทร	✓		✓	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓		✓	
13. นายอนันต์ เกตุวงศ์	✓		✓	
14. นายอมร รักษาสัตย์	✓		✓	
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓		✓	
รวม	14	0	14	0

* ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย

** เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัยเป็นคำวินิจฉัยสุดท้าย โดยพ้นจากตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ วันที่ 3 ตุลาคม 2545 เนื่องจากมีอายุครบ 70 ปีบริบูรณ์ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 260 (2)

53. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 53/2545

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 53/2545 (วันที่ 10 ตุลาคม 2545) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 กรณีนายสมาน ง่วนสำอางค์ ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ

(พิจารณาวินิจฉัยว่า นายสมาน ง่วนสำอางค์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ผู้ร้อง เสนอคำร้อง ลงวันที่ 19 กรกฎาคม 2544 ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 กรณีนายสมาน ง่วนสำอางค์ ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	นายสมาน ง่วนสำอางค์ ผู้ถูกร้อง ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ (นายไพฑูรย์ แก้วทอง) ในรัฐบาลนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี จึงเป็นข้าราชการการเมืองตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. 2535 มาตรา 4 (10) และเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ พร้อมเอกสารประกอบ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้อง ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 (5) และภายในกำหนดเวลาตามมาตรา 292 แต่ผู้ร้องได้ตรวจสอบพบว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่ง จึงได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริง รวม 3 ครั้ง ผู้ถูกร้องมีหนังสือชี้แจงต่อผู้ร้องว่า เหตุที่ไม่ยื่นบัญชีฯ เนื่องจากมีภารกิจมากและประสงค์จะยุติกิจกรรมทางการเมือง ต่อมาได้มีหนังสือชี้แจงเพิ่มเติมว่า เหตุที่ไม่ยื่นบัญชีฯ ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีฯ ภายในระยะเวลาที่กำหนด เนื่องจากมีเจตนาเพียงไม่ประสงค์จะเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอีกต่อไปเท่านั้น โดยทราบจากการเสนอข่าวของ

		สื่อมวลชนเกี่ยวกับเรื่องที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ถูกศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลา 5 ปีนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 โดยไม่ทราบมาก่อนว่าการไม่ยื่นบัญชีฯ ยังมีบทกำหนดโทษตามมาตรา 119 แห่ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 จำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ เพิ่งมาทราบหลังจากได้ดูพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้ว หากทราบว่ามีบทกำหนดโทษทางอาญาดังกล่าวด้วย คงจะต้องมายื่นบัญชีฯ ให้ทันภายในเวลาที่กำหนดแน่นอน เพราะไม่ประสงค์จะรับโทษทางอาญา ผู้ร้องพิจารณาเรื่องนี้ในการประชุมแล้ว เห็นว่า คำชี้แจงต่างๆ ของผู้ถูกร้องที่แสดงถึงเหตุผลที่มิได้ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีฯ ต่อผู้ร้อง ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดเพียงพอที่จะฟังได้อย่างชัดเจนว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ที่ประชุมจึงมีมติเป็นเอกฉันท์ด้วยคะแนนเสียง 7 เสียงว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ภายในระยะเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 กำหนด ให้เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องเป็นข้าราชการการเมืองซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ย่อมมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตร ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อผู้ร้อง ตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 291 วรรคหนึ่ง โดยผู้ถูกร้องต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ ภายในกำหนดเวลาตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 292 บัญญัติไว้ด้วย ข้อเท็จจริงตามคำร้องของผู้ร้อง และคำชี้แจงของผู้ถูกร้อง ฟังเป็นที่ยุติได้ว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อผู้ร้องตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 และมาตรา 292 โดย

		รัฐธรรมนูญ มาตรา 295 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา 292 หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีการกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจาก ตำแหน่ง" การที่ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า เหตุที่ไม่ยื่นบัญชีฯ เพราะมีภารกิจมากและประสงค์จะยุติกิจกรรมทางการเมือง รวมทั้งทราบว่าการไม่ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง จะมีผลถูกห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลา 5 ปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง นั้น แสดงว่า ผู้ถูกร้องทราบถึงหน้าที่ที่จะต้องยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง และทราบถึงผลของการไม่ยื่นบัญชีดังกล่าวตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 291 มาตรา 292 และมาตรา 295 บัญญัติไว้อยู่แล้ว ส่วนที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า การที่ไม่ได้ยื่นบัญชีฯ เกิดจากความบกพร่องทางความคิดที่ถูกชี้นำจากบุคคลอื่นโดยสุจริต รวมทั้งเหตุกล่าวอ้างอื่น เป็นการอ้างเพื่อจะปฏิเสธหรืออ้างว่าไม่รู้กฎหมาย ข้ออ้างของผู้ถูกร้องดังกล่าวไม่อาจรับฟังได้ ดังนั้น เมื่อผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ จึงถือได้ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	รัฐธรรมนูญ มาตรา 291 มาตรา 292 และมาตรา 295

2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 หรือไม่
3. คำวินิจฉัย	จึงวินิจฉัยว่า นายสมาน ง่วนสำอางค์ ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295	
4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 14 คน โดยมีมติเป็นเอกฉันท์ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 (คะแนนเสียง 14 : 0) ในจำนวนนี้ วินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง จำนวน 8 คน และ วินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง และเมื่อได้วินิจฉัยแล้วว่า จงใจไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง จึงไม่จำต้องวินิจฉัยต่อไปว่า เป็นการจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งอีก จำนวน 6 คน (คะแนนเสียง 8 : 6) 2) เริ่มวันที่ 19 กรกฎาคม 2544 แล้วเสร็จ วันที่ 10 ตุลาคม 2545 รวม 1 ปี 2 เดือน 21 วัน 3) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 120 ตอนที่ 70 ก วันที่ 21 กรกฎาคม 2546 ซึ่งเท่ากับ 9 เดือน 11 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 10 ตุลาคม 2545) 5) พลโท จุล อติเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติหน้าที่ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เนื่องจาก นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ ได้พ้นจากตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2545 เพราะมีอายุครบ 70 ปีบริบูรณ์ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 260 (2) และยังไม่มีการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญ ทำให้เหลือตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 14 คน และเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2545 คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้มีมติเลือก พลโท จุล อติเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ให้ปฏิบัติหน้าที่ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ 5) ในวันที่ 10 ตุลาคม 2545 ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ 3 คน คือ พลโท จุล อติเรก นายสุจินดา ยงสุนทร และ นายอนันต์ เกตุวงศ์ ได้พ้นจากตำแหน่ง เนื่องจากมีวาระครบกึ่งหนึ่งของวาระที่กำหนด (มาตรา 322 วรรคหนึ่ง) แต่ยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่ (มาตรา 259 วรรคสอง) อย่างไรก็ตาม เฉพาะ นายสุจินดา ยงสุนทร ได้ขอลาออกก่อนเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2545 โดยเข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัยคำวินิจฉัยที่ 59/2545 เป็นคำวินิจฉัยสุดท้าย	

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 53/2545 (วันที่ 10 ตุลาคม 2545) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 14 คน เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 กรณีนายสมาน ง่วนสำอางค์ ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คือ **ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 หรือไม่**

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	**รัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้ว่า** **"มาตรา 291 ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง** **(1) นายกรัฐมนตรี** **(2) รัฐมนตรี** **(3) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร** **(4) สมาชิกวุฒิสภา** **(5) ข้าราชการการเมืองอื่น** **(6) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ** **บัญชีตามวรรคหนึ่งให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย"** **"มาตรา 292 บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา 291 ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลา**	ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295

	ดังต่อไปนี้ **(1) ในกรณีที่เป็นการเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง** **(2) ในกรณีที่เป็นการพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง** **(3) ในกรณีที่บุคคลตามมาตรา 291 ซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้วตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดก ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย** **ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (2) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย"** **"มาตรา 295 ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา 292 หรือนับแต่วันที่ ตรวจพบว่ามีการกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง** **เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแล้ว ให้นำบทบัญญัติมาตรา 97 มาใช้บังคับโดยอนุโลม"** พิจารณาแล้ว การที่ผู้ถูกร้องได้รับหนังสือจากคณะกรรมการ	

	ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ถึง 3 ครั้ง แต่มิได้ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง ภายใน 30 วัน และกรณีพ้นจากตำแหน่ง ภายใน 30 วัน โดยอ้างเหตุที่ไม่ยื่นบัญชีฯ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หลายประการเป็นข้ออ้างที่ไม่มีน้ำหนักน่ารับฟัง เช่น อ้างว่ามีภารกิจมาก มีความประสงค์จะยุติกิจกรรมทางการเมือง ไม่ค่อยเข้าทำงานในกระทรวงพาณิชย์บ่อยนัก เพิ่งดูพระราชบัญญัติจึงทราบบทกำหนดโทษ และทราบว่าการไม่ยื่นบัญชีฯ จะมีผลเพียงถูกตัดสิทธิห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีเท่านั้น แล้วก็มิได้ยื่นบัญชีฯ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. และได้อ้างเหตุผลการไม่ยื่นบัญชีฯ ต่อศาลรัฐธรรมนูญแตกต่างจากคำชี้แจงต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่า ไม่ทราบว่ามีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ เพราะดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์เป็นครั้งแรก ไม่เคยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือข้าราชการการเมืองมาก่อน และเมื่อได้รับหนังสือจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ฉบับแรกก็พ้นกำหนดเวลาที่กฎหมายกำหนดให้ต้องยื่นบัญชีฯ ภายใน 30 วัน นับตั้งแต่วันรับตำแหน่งแล้ว ตลอดจนนัยของหนังสือคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นเพียงขอให้ผู้ถูกร้องชี้แจงเหตุผลของการไม่ยื่นบัญชีฯ เท่านั้น มิได้กำหนดให้ยื่นบัญชีฯ แต่อย่างใด ผู้ถูกร้องจึงขอโอกาสพิสูจน์เจตนาของตนโดยยื่นเอกสารแสดงทรัพย์สินฯ เพื่อประกอบการพิจารณาต่อศาลรัฐธรรมนูญ อย่างไรก็ตาม ศาลรัฐธรรมนูญได้วางบรรทัดฐานไว้ในคำวินิจฉัย ในกรณีอื่นหลายกรณีมาแล้ว เช่น คำวินิจฉัยที่ 11/2543 ลงวันที่ 9 มีนาคม 2543 และคำวินิจฉัยที่ 12/2543 ลงวันที่ 17 มีนาคม 2543 เป็นต้น ไม่ว่าผู้ถูกร้องจะอ้างเหตุผลของการไม่ยื่นบัญชีฯ ว่าเป็นเพราะเหตุใดก็ตาม เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ถูกร้องยังคงไม่ยื่นบัญชีฯ หรือยื่นเมื่อเวลาล่วงเลยมานานแล้ว โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ตามคำร้องของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทุกกรณี ดังนั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า แม้ผู้ถูกร้องจะแสดงความบริสุทธิ์	

	ใจ โดยการยื่นบัญชีฯ ต่อศาลรัฐธรรมนูญ แต่การกระทำดังกล่าวนี้ ไม่สามารถลบล้างคำร้องของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งกล่าวหาว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ได้ เพราะศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจหน้าที่ในการรับบัญชีฯ นอกจากนั้น การที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า ได้ทราบผลการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ประมาณเดือนมีนาคม 2543 ว่า การไม่ยื่นบัญชีฯ มีผลเพียงถูกตัดสิทธิห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปี นับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง แต่ไม่ทราบว่ามีโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน เท่ากับว่าผู้ถูกร้องยอมรับว่า ผู้ถูกร้องทราบเรื่องการยื่นบัญชีฯ ตั้งแต่เดือนมีนาคม 2543 ภายหลังจากเข้ารับตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2543 แล้ว จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า นายสมาน ง่วนสำอางค์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงมีความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 ส่วนข้อกล่าวหาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีพ้นจากตำแหน่งภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด วินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องไม่มีความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 เพราะผู้ถูกร้องได้พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองไปแล้ว	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจสอบพบว่าผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งได้มีหนังสือถึงผู้ถูกร้องรวมสามครั้ง ให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริง ผู้ถูกร้องได้มีหนังสือลงวันที่ 15 พฤษภาคม 2544 ชี้แจงเพียงว่ามีภารกิจมากและประสงค์จะยุติกิจกรรมทางการเมือง โดยมิได้ชี้แจงถึงเหตุจำเป็นอันจะให้รับฟังได้ว่าไม่ได้ "จงใจ" ไม่ยื่นแต่ประการใด แม้ผู้ถูกร้องจะได้ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่าเหตุที่ไม่ได้ยื่นเพราะไม่เข้าใจในข้อกฎหมายและได้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในชั้นศาลรัฐธรรมนูญก็ไม่เป็นเหตุให้พ้นความรับผิดไปได้ จึงฟังว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ต่อคณะ	ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง

	กรรมการ ป.ป.ช. ตามที่ผู้ร้องร้องมา จึงวินิจฉัยว่า นายสมาน ง่วนสำอางค์ ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295	
3. นายจุมพล ณ สงขลา	พิเคราะห์แล้ว ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า นายสมาน ง่วนสำอางค์ ผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 (5) เข้ารับตำแหน่งเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2543 และพ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2544 จึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้อง ภายในกำหนดเวลาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 292 เฉพาะในกรณีเข้ารับตำแหน่ง ผู้ถูกร้องจะต้องยื่นบัญชีฯ ภายในวันที่ 17 มีนาคม 2543 แต่ผู้ถูกร้องมิได้ยื่นภายในระยะเวลาดังกล่าว หลังจากนั้นเมื่อผู้ร้องมีหนังสือแจ้งให้ ผู้ถูกร้องชี้แจงถึงสามครั้ง ผู้ถูกร้องได้ชี้แจงต่อผู้ร้องและศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่าไม่ประสงค์จะเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต่อไป และทราบดีว่าจะต้องถูกห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปี แต่ไม่ทราบว่าการฝ่าฝืนจะมีโทษทางอาญาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 119 หากทราบก็จะไม่ฝ่าฝืน เห็นว่าการอ้างว่าไม่รู้กฎหมายไม่มีเหตุผลเพียงพอให้รับฟังได้ว่าการฝ่าฝืนของผู้ถูกร้องเป็นไปโดยไม่จงใจข้ออ้างของผู้ถูกร้องจึงฟังไม่ขึ้น ตามพฤติการณ์แห่งคดีจึงต้องถือว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการฯ ภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 292 (1) ส่วนกรณีที่ผู้ถูกร้องมิได้ยื่นบัญชีฯ หลังจากพ้นจากตำแหน่งแล้วภายในสามสิบวัน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 292 (2) นั้น เห็นว่า การฝ่าฝืนของผู้ถูกร้องในกรณีนี้ไม่อาจมีความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 วรรคหนึ่งได้ เนื่องจากบทบัญญัติมาตรานี้ใช้ถ้อยคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินฯ” ถ้อยคำดังกล่าวย่อมมีความหมายชัดแจ้งเช่นเดียวกับคำว่า “ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน”	ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งเท่านั้น

	ตามประมวลกฎหมายอาญา กล่าวคือ ขณะที่มีหน้าที่ต้องยื่นนั้นจะต้องดำรงตำแหน่งทางการเมืองอยู่ มิใช่ผู้ที่พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว นอกจากนั้นข้อความในมาตรานี้ทั้งหมดก็สอดรับกับการฝ่าฝืนของผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอยู่เท่านั้นไม่อาจตีความให้หมายถึงการฝ่าฝืนของผู้ที่พ้นจากตำแหน่งไปแล้วด้วย เนื่องจากเป็นบทบัญญัติที่มีลักษณะที่เป็นโทษแก่ผู้กระทำ จึงต้องตีความตามตัวอักษรโดยเคร่งครัด เหตุผลในเรื่องนี้ผู้วินิจฉัยได้กล่าวไว้โดยละเอียดในคำวินิจฉัยส่วนตนที่ 20/2544 ลงวันที่ 3 สิงหาคม 2544 ระหว่างคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้อง กับพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ผู้ถูกร้อง จึงไม่ขอนำมากล่าวอีก ผู้ถูกร้องคงมีความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 วรรคหนึ่ง ฐานจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการฯ ในกรณีเข้ารับตำแหน่งเท่านั้น จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า นายสมาน ง่วนสำอางค์ ขณะที่ดำรงตำแหน่งทางการเมือง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินฯ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เข้ารับตำแหน่ง จึงต้องพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่น (วันที่ 17 มีนาคม 2543) และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 วรรคหนึ่ง ส่วนข้อหาอื่นให้ยก	
4. พลโท จุล อติเรก	พิจารณาแล้ว เห็นว่า โดยที่ผู้ถูกร้องเป็นข้าราชการการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 วรรคหนึ่ง (5) จึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง และภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง ข้อเท็จจริงตามคำร้อง และคำชี้แจงของผู้ถูกร้องได้ความว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ภายในระยะเวลาตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ ทั้งกรณีการเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง การที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีฯ ต่อศาลรัฐธรรมนูญ นั้นไม่เกิดผลแต่อย่างใด ซึ่งโดยหน้าที่ผู้ถูกร้องต้องยื่นต่อผู้ร้อง แต่ก็เกินกำหนดเวลาที่จะต้องยื่นตามรัฐธรรมนูญแล้ว จึงเป็นความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 กล่าวคือ ถ้าผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งอยู่ก็	ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง

	จะต้องพ้นจากตำแหน่งและห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปี แต่ถ้าพ้นจากตำแหน่งไปแล้วก็ต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า นายสมาน ง่วนสำอางค์ ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295	
5. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	พิจารณาแล้ว ฟังเป็นยุติได้ว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีฯ คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อผู้ร้องตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 มาตรา 292 และมาตรา 295 วรรคหนึ่ง เมื่อวินิจฉัยแล้วว่า จงใจไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง จึงไม่จำต้องวินิจฉัยต่อไปว่า เป็นการจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งอีก จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า นายสมาน ง่วนสำอางค์ ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295	ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีกรณีเข้ารับตำแหน่ง
6. นายผัน จันทรปาน	พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ แต่ผู้ถูกร้องก็ไม่ได้ยื่น โดยอ้างเหตุผลว่า ไม่ทราบว่ามีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ เพราะดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์เป็นครั้งแรก นอกจากนั้นยังมีข้ออ้างอีกหลายข้อ กล่าวคือ มีภารกิจมาก แต่ได้ใช้สิทธิในการรับเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งเดือนละ 48,000 บาท การอ้างว่ามีภารกิจมาก จึงไม่อาจรับฟังได้ กล่าวอ้างว่าประสงค์จะยุติกิจกรรมทางการเมือง จึงไม่ยื่นบัญชีฯ ตามมาตรา 291 ของรัฐธรรมนูญ จึงไม่อาจรับฟังได้ และข้ออ้างต่อมาว่า ได้รับหนังสือจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ขอให้ชี้แจงเหตุผลการไม่ยื่นบัญชีฯ แต่มิได้ขอให้ยื่นบัญชีฯ ตนจึงไม่ยื่นบัญชีฯ สำนักงาน ป.ป.ช. ไม่มีหน้าที่เตือนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้ยื่นบัญชีฯ เพราะทุกคนต้องปฏิบัติตามกฎหมาย การที่สำนักงาน ป.ป.ช. มีหนังสือแจ้งผู้ถูกร้องนั้น เพื่อต้องการรับฟังเหตุผลที่ผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชีฯ เพื่อประกอบการพิจารณาเท่านั้น จึงวินิจฉัยว่า นายสมาน ง่วนสำอางค์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง มีความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295	ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง

7. นายมงคล สระฏัน	พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 และมาตรา 292 รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ข้ออ้างของผู้ถูกร้องว่า ผู้ถูกร้องไม่ทราบหน้าที่ดังกล่าวเพราะไม่รู้กฎหมาย และผู้ถูกร้องไม่มีความประสงค์ยุ่งเกี่ยวกับการเมืองอีก ข้ออ้างของผู้ถูกร้องดังกล่าวไม่อาจรับฟังได้ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 จึงวินิจฉัยว่า นายสมาน ง่วนสำอางค์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295	ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 291 และมาตรา 292 วรรคหนึ่ง (1) กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยในกรณีที่เป็นการเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายใน 30 วันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง ตามข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องเข้ารับตำแหน่งทางการเมืองตั้งแต่วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2543 และดำรงตำแหน่งทางการเมืองตลอดมาจนพ้นจากตำแหน่งไปเมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2544 เป็นเวลา 11 เดือนเศษ หลังจากนั้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงและเหตุผลในการไม่ยื่นบัญชีฯ ผู้ถูกร้องก็ไม่สนใจที่จะยื่นบัญชีฯ ข้ออ้างของผู้ถูกร้องที่ว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ได้กำหนดให้ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีฯ ไม่เข้าใจกฎหมายและไม่ทราบว่าจะต้องยื่นบัญชีฯ ภายใน 30 วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 292 วรรคหนึ่ง (1) ทั้งผู้ถูกร้องมีภารกิจมากและประสงค์จะยุติกิจกรรมทางการเมืองนั้น ไม่อาจรับฟังได้ การไม่ยื่นบัญชีฯ ของผู้ถูกร้อง ในกรณีเข้ารับตำแหน่งภายใน 30 วันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง จึงเป็นการจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 แม้ผู้ถูกร้องจะได้ยื่นเอกสารประกอบแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องมาพร้อมกับคำชี้แจงที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญด้วย ก็ไม่ทำให้ความผิดฐานจงใจไม่ยื่น	ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง

	บัญชีฯ นั้นหมดไปแต่อย่างใด ดังนี้ จึงไม่จำต้องวินิจฉัยในประเด็นกรณีไม่ยื่นบัญชีฯ หลังพ้นจากตำแหน่งว่า เป็นการจงใจหรือไม่ อีกต่อไป จึงวินิจฉัยว่า นายสมาน ง่วนสำอางค์ ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295	
9. นายสุจิต บุญบงการ	ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า นายสมาน ง่วนสำอางค์ ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ ตั้งแต่วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2543 และพ้นจากตำแหน่ง เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2544 จึงเป็นข้าราชการการเมือง และเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่มีหน้าที่ยื่นบัญชีฯ ของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ และเอกสารประกอบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 ในกรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง ภายในกำหนดระยะเวลาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 292 โดยต้องยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง ข้อเท็จจริงรับฟังต่อไปได้ว่า นายสมาน ง่วนสำอางค์ ไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ในกรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในเวลาที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 292 คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีหนังสือขอให้ผู้ถูกร้องชี้แจงถึง 3 ครั้ง ผู้ถูกร้องจึงได้ชี้แจงว่า เหตุที่ตนไม่ยื่นบัญชีฯ เพราะมีภารกิจมาก มีความประสงค์จะยุติกิจกรรมทางการเมือง ไม่ได้เข้าไปทำงานในกระทรวงพาณิชย์บ่อยครั้งนัก และโทษมีเพียงตัดสิทธิการดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีเท่านั้น เหตุผลของผู้ถูกร้องที่ว่าตนมีความประสงค์จะยุติกิจกรรมทางการเมืองและเห็นว่าโทษมีเพียงห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนั้น แสดงว่าผู้ถูกร้องตระหนักดีว่า โทษของการจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ มีอยู่อย่างไรและแสดงว่าผู้ถูกร้องไม่ต่อสู้ว่า ตนเองไม่ได้จงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ส่วนเหตุผลที่ผู้ถูกร้องชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่าตนไม่ทราบว่ามีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งนั้นรับฟังไม่ได้ เพราะถ้าเป็นเหตุผลเช่นนั้นจริง ผู้ถูกร้องน่าจะชี้แจงเหตุผลดังกล่าวแก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสียแต่ในตอนแรก ส่วนข้อชี้แจงของผู้ถูกร้องที่มีต่อคณะกรรมการ	ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง

	ป.ป.ช. และศาลรัฐธรรมนูญในประเด็นที่ว่า เมื่อทราบภายหลังว่าการไม่ยื่นบัญชีฯ จะต้องรับโทษทางอาญาตามมาตรา 119 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ชี้แจงว่ามิได้มีเจตนาจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ และขอเสนอบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อศาลนั้น รับฟังไม่ได้ เพราะถ้าผู้ถูกร้องไม่ได้มีเจตนาจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ น่าจะชี้แจงในตอนแรกต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยไม่ต้องอ้างการที่ต้องรับโทษอาญาตามมาตรา 119 ดังกล่าว ส่วนบัญชีฯ ที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญนั้น ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจรับไว้พิจารณา นอกจากนั้น เหตุผลที่อ้างต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. และศาลรัฐธรรมนูญว่า ตนมีภารกิจมาก และที่อ้างต่อศาลรัฐธรรมนูญว่าที่มิได้ยื่นบัญชีฯ เกิดจากความบกพร่องทางความคิดที่ชี้นำจากบุคคลอื่น เป็นการกระทำด้วยความสุจริตที่มิได้แสวงหาประโยชน์ใด ๆ เป็นตัวอย่างของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ไม่เข้าใจกฎหมายอย่างแท้จริง นั้น ไม่มีน้ำหนักที่จะรับฟังได้ เนื่องจากการที่ผู้ถูกร้องมีตำแหน่งทางการเมืองสูง คือเป็นที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ ย่อมจะต้องมีความรู้กฎหมาย ไม่สามารถอ้างได้ว่าตนไม่เข้าใจกฎหมาย หรือถูกชี้นำโดยบุคคลอื่น จึงวินิจฉัยว่า นายสมาน ง่วนสำอางค์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295	
10. นายสุจินดา ยงสุนทร	ข้อเท็จจริงตามคำร้องปรากฏว่า ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 (5) จึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯของตน คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรา 292 ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่ง แต่ผู้ร้องได้ตรวจพบว่าผู้ถูกร้องมิได้ยื่นบัญชีดังกล่าว อันเป็นการละเมิดรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 พิจารณาข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องในประเด็นต่าง ๆ แล้ว เห็นว่ามิอาจรับฟังได้ ทั้งนี้ ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้ 1) แม้ว่าจะเคยได้วินิจฉัยไว้แล้ว เช่น ในคำวินิจฉัยส่วนตนที่ 10/2543 ลงวันที่ 9 มีนาคม 2543 (กรณีนายอนันต์ ศวัสตนานนท์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสาร	ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง

ประกอบ) ว่า องค์ประกอบความผิดตามมาตรา 295 ของรัฐธรรมนูญ ที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ผู้ซึ่งมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ตามรัฐธรรมนูญจะต้องทราบว่าตนมีหน้าที่ดังกล่าว หรืออย่างน้อยจะต้องมีความสงสัยในเรื่องนี้แต่ไม่ใส่ใจที่จะตรวจสอบให้แน่นอน หากกรณีเป็นอย่างอื่นแล้วจะถือไม่ได้ว่า ผู้ซึ่งต้องยื่นบัญชีฯ "จงใจ" ไม่ยื่นตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 295 แต่ทั้งนี้ ลำพังเพียงข้อกล่าวอ้างของผู้ต้องยื่นบัญชีฯ ว่า ตนไม่รู้ถึงหน้าที่ย่อมไม่เพียงพอที่จะทำให้เชื่อได้ว่า บุคคลนั้นมิได้ "จงใจ" ไม่ยื่นบัญชีฯ มิเช่นนั้นแล้ว ผู้ถูกร้องทุกรายคงจะยกเหตุผลนี้ขึ้นอ้างเพื่อหลีกเลี่ยงความผิดตามรัฐธรรมนูญ อนึ่ง ข้อต่อสู้เช่นว่านี้ นับวันก็จะยิ่งฟังไม่ขึ้น เนื่องจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับหน้าที่ในการยื่นบัญชีฯ ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและข้าราชการที่ดำรงตำแหน่งในระดับสูงก็เป็นเรื่องที่รู้แพร่หลายกันมากขึ้นทุกทีในบรรดาสาธารณชนทั่วไป และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในบรรดาผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประเทศ อย่างไรก็ดี เป็นเรื่องที่พออนุมานได้ว่าผู้ถูกร้องรายนี้ทราบดีถึงหน้าที่ของตนตามรัฐธรรมนูญ หรืออย่างน้อยก็ตอนที่ตนได้รับหนังสือเตือนจากสำนักงานคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่ผู้ถูกร้องกลับเพิกเฉยเสียและไม่ได้พยายามที่จะดำเนินการให้ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้แล้ว คำชี้แจงของผู้ถูกร้องในประเด็นนี้ก็ดูจะขัดแย้งกับข้อต่อสู้ข้ออื่น ๆ ของผู้ถูกร้องเอง ซึ่งทั้งหมดส่อให้เห็นว่าผู้ถูกร้องจะต้องรู้ถึงหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ตามรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ถูกร้องเองได้ชี้แจงว่า ตนเริ่มไหวตัว หรือเริ่มให้ความใส่ใจก็ตอนที่ทราบว่ากฎหมายบัญญัติให้ผู้ที่ไม่ยื่นบัญชีฯ นั้น ต้องได้รับโทษทางอาญาเพิ่มเติมจากการถูกห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปี ซึ่งข้ออ้างของผู้ถูกร้องที่ว่าไม่ทราบกฎหมายในเรื่องนี้ เป็นข้ออ้างที่มิอาจรับฟังได้ตามหลักกฎหมายอาญา

2) การที่ผู้ถูกร้องอ้างว่าตนมีภารกิจมาก นั้น ไม่เป็นเหตุที่จะยกเว้นผู้ถูกร้องจากหน้าที่ในการยื่นบัญชีฯ ได้ เช่นเดียวกับการที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า ตนไม่ประสงค์จะดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอีกต่อไป เพราะการยื่นบัญชีฯ ตามรัฐธรรมนูญ หาจะเป็นอุปสรรคใด ๆ ต่อการที่ผู้ถูกร้องจะยุติกิจกรรมทางการเมืองของตนไม่ จริงอยู่ ผู้

	ถูกร้องอาจจะไม่ประสงค์ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในอนาคต แต่ข้อเท็จจริงเช่นนี้ย่อมไม่มีผลเป็นการยกเว้นให้ผู้ถูกร้องไม่ต้องปฏิบัติหน้าที่ของตน ซึ่งได้เกิดขึ้นแล้วตามรัฐธรรมนูญในขณะที่ตนเข้ารับตำแหน่งทางการเมืองในช่วงเวลาที่ผ่านมา 3) เกี่ยวกับข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องที่ว่าตนถูกเลือกปฏิบัติเนื่องจากบุคคลอื่นที่อยู่ในฐานะเดียวกับตนมิได้รับคำเตือนหรือถูกทวงถามจากผู้ร้องนั้น ข้อเท็จจริงมีอยู่ว่า กฎหมายมิได้บัญญัติให้ผู้ร้องต้องทำหนังสือเตือนหรือทวงถามผู้ซึ่งมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ แต่อย่างไร ในทางตรงกันข้าม การที่ผู้ร้องมีหนังสือถึงผู้ถูกร้องเพื่อขอให้ชี้แจงเหตุผลในการที่ไม่ยื่นบัญชีฯ ก่อนที่จะวินิจฉัยเรื่องความจงใจของผู้ถูกร้อง นั้น ย่อมเป็นประโยชน์แก่ผู้ถูกร้องเอง และอย่างไรเสียก็มิได้ทำให้ผู้ถูกร้องต้องเสียเปรียบแต่ประการใด ผู้ถูกร้องจึงมิชอบที่จะหยิบยกเรื่องนี้ขึ้นอ้างเป็นเหตุผลที่ตนไม่ได้ปฏิบัติตามหน้าที่ที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ 4) เรื่องความบริสุทธิ์ใจและข้ออ้างที่ว่าผู้ถูกร้องไม่มีเหตุผลจูงใจที่จะปิดบังทรัพย์สินนั้น เป็นข้ออ้างที่รับฟังไม่ได้ เหตุเป็นเพราะรัฐธรรมนูญได้วางกติกาในเรื่องการแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไว้อย่างเคร่งครัด เพื่อก่อให้เกิดความโปร่งใสในหมู่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเพื่อเป็นหลักฐานที่จะนำมาใช้ในการพิสูจน์ว่ามีการได้รับประโยชน์อันมิชอบจากการดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้ เป็นเป้าหมายหลักประการหนึ่งแห่งการปฏิรูปการเมืองตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน จึงเป็นที่เข้าใจและยอมรับกันว่าความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 นั้น มิได้ขึ้นอยู่กับประเด็นที่ว่าผู้ถูกร้องมีความซื่อสัตย์สุจริตหรือมีแผนการที่จะแสวงประโยชน์อันมิชอบหรือไม่ แต่ประการใด จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ อันเป็นการละเมิดมาตรา 295 ของรัฐธรรมนูญ ทั้งในกรณีเข้ารับตำแหน่งและในกรณีพ้นจากตำแหน่ง	
11. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	พิเคราะห์แล้ว ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า นายสมาน ง่วนสำอางค์ ผู้ถูกร้องได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการ	ผู้ถูกร้องจงใจไม่

	กระทรวงพาณิชย์ จึงเป็นข้าราชการการเมืองและเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 (5) ซึ่งมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่งภายในกำหนดเวลาตามมาตรา 292 ซึ่งผู้ร้องอ้างว่าผู้ถูกร้องมิได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีเข้ารับตำแหน่ง และผู้ถูกร้องรับว่ามิได้ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งจริง เนื่องจากมีภารกิจมากและประสงค์ที่จะยุติกิจกรรมทางการเมือง โดยมีเจตนาที่จะไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอีกต่อไป เมื่อผู้ร้องตรวจพบว่าผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง ผู้ร้องได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบถึง 3 ครั้ง ผู้ถูกร้องชี้แจงว่าไม่ยื่นบัญชีฯ เพราะเหตุที่มีภารกิจมากและประสงค์จะยุติกิจกรรมทางการเมือง แสดงให้เห็นว่าผู้ถูกร้องเจตนาที่จะไม่ยื่นบัญชีฯ จึงฟังได้ว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 292 (1) จึงวินิจฉัยว่า นายสมาน ง่วนสำอางค์ ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 292 (1) จึงต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295	ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง
12. นายอนันต์ เกตุวงศ์	พิจารณาแล้ว เห็นว่า นายสมาน ง่วนสำอางค์ ได้ยอมรับว่าไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. จริงโดยให้เหตุผลว่ามีภารกิจมากและประสงค์จะยุติกิจกรรมทางการเมืองแล้ว ทั้งไม่ทราบว่าการไม่ยื่นบัญชีฯมีโทษจำคุกและโทษปรับด้วย แม้คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีหนังสือเตือนลงวันที่ 29 มกราคม 2544 นายสมานฯ ก็มิได้ดำเนินการใด ๆ เพื่อชี้แจงแสดงเหตุผลต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยทันทีที่ได้รับหนังสือเตือน เพื่อแสดงให้เห็นว่ามิได้จงใจไม่ยื่นบัญชีฯ การที่นายสมาน ง่วนสำอางค์ไม่ได้มีการติดต่อชี้แจงใด ๆ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงแสดงให้เห็นว่าไม่ประสงค์จะยื่นบัญชีฯ ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ จึงวินิจฉัยว่านายสมาน ง่วนสำอางค์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่	ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง

	บรรลุนิติภาวะ ภายในเวลาที่กำหนดตามมาตรา 292 และมีความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295	
13. นายอมร รักษาสัตย์	จากคำร้องของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่านายสมาน ง่วนสำอางค์ ที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ ไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีที่เข้ารับตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่ง นั้น ปรากฏว่า นายสมาน ง่วนสำอางค์ ได้ทำบันทึกถึงคณะกรรมการ ป.ป.ช. และคำชี้แจงข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญมีข้อความรับกันว่าตนไม่ได้ยื่นบัญชีฯ จริง เพราะไม่ทราบว่ามีหน้าที่ต้องยื่น มีภารกิจมาก และเจตนาไม่ประสงค์จะดำรงตำแหน่งทางการเมืองอีกต่อไป แต่ไม่ทราบว่าจะมีโทษจำคุกด้วย ข้อเท็จจริงจึงเป็นยุติว่า นายสมาน ง่วนสำอางค์ ไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ภายในกำหนดทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งจริง อาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 จึงวินิจฉัยว่านายสมาน ง่วนสำอางค์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่ง จึงต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตรวจพบ คือวันที่ 28 มิถุนายน 2544	ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง
14. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ภายในระยะเวลาตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด เมื่อผู้ร้องแจ้งเป็นหนังสือให้ชี้แจงข้อเท็จจริงครั้งแรก ผู้ถูกร้องก็เพิกเฉยไม่ชี้แจง ต่อเมื่อผู้ร้องแจ้งให้ชี้แจงข้อเท็จจริงครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 ผู้ถูกร้องจึงได้ชี้แจงว่ามีภารกิจมาก และต้องการจะยุติกิจกรรมทางการเมือง ไม่ประสงค์จะดำรงตำแหน่งทางการเมืองอีกต่อไป จึงไม่ยื่นบัญชีฯ ต่อมาทราบว่าการไม่ยื่นบัญชีฯ มีผลกระทบต่ออนาคตทางการเมืองของผู้ถูกร้อง และเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ถ้าทราบว่าการไม่ยื่นบัญชีฯ เป็นความผิดและมีโทษ ผู้ถูกร้องก็คงต้องยื่นบัญชีฯ แต่ในที่สุดผู้ถูกร้องก็ยังไม่ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง ตามคำชี้แจงของผู้ถูกร้องดังกล่าว จะเห็นได้ว่าผู้ถูกร้องไม่ได้ปฏิเสธหรือ	ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง

	โต้แย้งว่า มิได้จงใจที่จะไม่ยื่นบัญชีฯ ข้อที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า ไม่ต้องการจะดำรงตำแหน่งทางการเมืองอีกต่อไปและไม่ทราบว่าการไม่ยื่นบัญชีฯ เป็นความผิด และมีโทษตามกฎหมาย หากทราบว่า การไม่ยื่นบัญชีเป็นความผิดและมีโทษ ผู้ถูกร้องก็จะยื่นบัญชีฯ ไม่อาจอ้างเป็นข้อแก้ตัวได้ และไม่เป็นพฤติการณ์ที่แสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องมิได้จงใจที่จะไม่ยื่นบัญชีฯ จึงวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295	

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 53/2545 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 14 คน (คะแนนเสียง 14 : 0)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล					
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 14 คน	ประเด็นหลัก ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 หรือไม่			คำวินิจฉัย นายสมาน ง่วนสำอางค์ ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295	
	จงใจไม่ยื่นบัญชีฯ		ไม่จงใจยื่นบัญชีฯ	จงใจไม่ยื่นบัญชีฯ (ไม่ชอบด้วย รธน.)	ไม่จงใจยื่นบัญชีฯ ชอบด้วย รธน.)
	ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่ง / ไม่ระบุ	ไม่จำต้องวินิจฉัยต่อไป★			
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ		✓		✓★	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	✓			✓	
3. นายจุมพล ณ สงขลา		✓		✓★	
4. พลโท จุล อติเรก★★	✓			✓	
5. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์		✓		✓★	
6. นายผัน จันทรปาน		✓		✓★	
7. นายมงคล สระฏัน	✓			✓	
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ		✓		✓★	
9. นายสุจิต บุญบงการ	✓			✓	
10. นายสุจินดา ยงสุนทร	✓			✓	
11. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์		✓		✓★	
12. นายอนันต์ เกตุวงศ์	✓			✓	
13. นายอมร รักษาสัตย์	✓			✓	
14. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓			✓	
รวม	8	6		14	0

★ เห็นว่า ป็นการจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง เมื่อวินิจฉัยแล้วว่า จงใจไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง จึงไม่จำต้องวินิจฉัยต่อไปว่า เป็นการจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งอีก

★★ พลโท จุล อติเรก ปฏิบัติหน้าที่ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

54. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 54/2545

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 54/2545 (วันที่ 22 ตุลาคม 2545) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเกษตรเสรี ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง

(พิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสังให้ยุบพรรคเกษตรเสรี ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ยื่นคำร้อง ลงวันที่ 25 ตุลาคม 2544 ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเกษตรเสรี ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคเกษตรเสรี เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2541 โดยพรรคเกษตรเสรีมีเจตนาฝ่าฝืนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 25 และมาตรา 26 เนื่องจากมิได้จัดการประชุมใหญ่ให้เป็นไปตามที่กฎหมายและข้อบังคับของพรรคเกษตรเสรีกำหนดไว้ โดยพบหลักฐานว่า พรรคเกษตรเสรีไม่ดำเนินการจัดประชุมใหญ่พรรคให้เป็นไปตามที่กฎหมายและข้อบังคับพรรคกำหนดไว้ ซึ่งตามข้อบังคับพรรคเกษตรเสรี พ.ศ. 2541 ข้อ 73 และข้อ 69 กำหนดให้หัวหน้าพรรคแจ้งกำหนดการประชุมให้สมาชิกพรรคทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 7 วัน โดยให้ระบุวัน เวลา สถานที่ และระเบียบวาระการประชุมด้วย การประชุมใหญ่พรรคประกอบด้วย สมาชิกพรรคซึ่งเป็นองค์ประชุมตามข้อ 69 แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกพรรคเกษตรเสรี และการเชิญสมาชิกมาประชุมก็ไม่ถูกต้อง เนื่องจาก นายลิ นาคเกษม แจ้งเชิญโดยเสียงตามสายของหมู่บ้านในวันที่ 30 มีนาคม 2544 แม้ว่ามีสมาชิกพรรคบางคนได้รับเชิญ แต่เป็นการเชิญเข้าร่วมอบรมสัมมนา ไม่ได้เป็น

		การประชุมใหญ่ของพรรคเกษตรเสรี นายทะเบียนพรรคการเมืองได้กล่าวอ้างอีกว่า พรรคเกษตรเสรีได้นำเอาบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมอบรมสัมมนาของแต่ละสาขา ซึ่งข้อเท็จจริงไม่มีการประชุมของสมาชิกสาขาพรรค มาแนบประกอบเป็นองค์ประชุมใหญ่พรรค ทั้งๆ ที่โดยข้อเท็จจริงไม่มีการประชุมใหญ่ในวันนั้นเพราะในวันดังกล่าว นายณรงค์ศักดิ์ ต้นศึกษา หัวหน้าพรรคได้เข้าร่วมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการจัดทำบัญชีของพรรคการเมือง จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ณ โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร จึงเป็นเหตุให้นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคเกษตรเสรี ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 33 นอกจากนี้ ในวันที่ 24 กันยายน 2544 สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดปทุมธานี ยังได้รับคำร้องเรียนจากนางสาวขวัญฤหัย ปรีชาวัฒนชัย ว่า หัวหน้าพรรคเกษตรเสรีได้แอบอ้างเอาชื่อตนเองไปเป็นสมาชิกพรรคและกรรมการสาขาพรรคเกษตรเสรี และในวันที่ 28 กันยายน 2544 สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดปทุมธานี ได้รับคำร้องเรียนจาก นางสาวสุนิสา ทองอินทร์ และนางนิตยา มากทอง ว่า พรรคเกษตรเสรีแอบอ้างชื่อของตนเป็นกรรมการสาขาพรรคเกษตรเสรี นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงดำเนินการร้องทุกข์กล่าวโทษหัวหน้าพรรคเกษตรเสรี ต่อพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย นายทะเบียนพรรคการเมือง พิจารณาแล้วเห็นว่า พรรคเกษตรเสรีฝ่าฝืนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 25 และมาตรา 26 กรณีมีเหตุให้ยุบพรรคการเมือง ตามพระราช บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) จึงยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเกษตรเสรีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง

	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	พิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้อง และเอกสารประกอบคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว เห็นว่า พรรคเกษตรเสรีไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 25 และมาตรา 26 กล่าวคือ การประชุมใหญ่พรรคไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคเกษตรเสรี พ.ศ. 2541 ข้อ 73 ที่กำหนดให้หัวหน้าพรรคแจ้งกำหนดการประชุมให้สมาชิกพรรคทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 7 วัน โดยให้ระบุวัน เวลา สถานที่ และระเบียบวาระการประชุมให้ทราบด้วย ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกพรรคเกษตรเสรี การประชุมดังกล่าวเป็นการเข้าร่วมอบรมสัมมนา ไม่ได้เป็นการประชุมใหญ่พรรคเกษตรเสรี และการที่พรรคเกษตรเสรีได้นำเอาบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมอบรมสัมมนาของแต่ละสาขา ซึ่งข้อเท็จจริงไม่มีการประชุมของสมาชิกสาขาพรรคมาแนบเป็นองค์ประชุมใหญ่พรรค ประกอบกับในวันที่อ้างมีการประชุมใหญ่พรรค หัวหน้าพรรคได้เข้าร่วมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การจัดทำบัญชีของพรรคการเมือง จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่โรงแรมเอเซีย กรุงเทพมหานคร ไม่น่าเชื่อว่าหัวหน้าพรรคได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคด้วย ในเวลาเดียวกัน หรือใกล้เคียงกันในจังหวัดที่อยู่ห่างกันพอสมควร จนเป็นเหตุให้นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะ กรรมการบริหารพรรคเกษตรเสรี ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 33 นั้น จึงฟังได้ว่า พรรคเกษตรเสรีไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 25 และมาตรา 26 กรณีจึงมีเหตุให้ยุบพรรคเกษตรเสรีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5)
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 25 มาตรา 26 และมาตรา 65 วรรคหนึ่งและวรรคสอง

2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคเกษตรเสรี ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่
3. คำวินิจฉัย	อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคเกษตรเสรี	
4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 12 คน โดยมติเป็นเอกฉันท์ สั่งให้ยุบพรรคเกษตรเสรี (คะแนนเสียง 12 : 0) 2) เริ่มวันที่ 25 ตุลาคม 2544 แล้วเสร็จ วันที่ 22 ตุลาคม 2545 รวม 11 เดือน 27 วัน 3) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 20 ตอนที่ 79 ก วันที่ 22 สิงหาคม 2546 ซึ่งเท่ากับ 10 เดือน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 22 ตุลาคม 2545) 4) พลโท จุล อติเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติหน้าที่ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 54/2545 (วันที่ 22 ตุลาคม 2545) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 12 คน เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเกษตรเสรี ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คือ **กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคเกษตรเสรี ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่**

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	**พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 บัญญัติว่า** **"มาตรา 25 เมื่อนายทะเบียนได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว การดำเนินกิจการดังต่อไปนี้ให้พรรคการเมืองกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง** **(1) การเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง** **(2) การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมือง** **(3) การเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง รองหัวหน้าพรรคการเมือง เลขาธิการพรรคการเมือง รองเลขาธิการพรรคการเมือง เหรัญญิกพรรคการเมือง โฆษกพรรคการเมือง และกรรมการบริหารอื่น** **(4) การอื่นตามที่กำหนดในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง"** **"มาตรา 26 ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง** **ในระหว่างที่พรรคการเมืองใดดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามมาตรา 29 ให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองนั้นประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และสมาชิกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง"**	ให้มีคำสั่งยุบพรรคเกษตรเสรี

	"มาตรา 65 พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้ **(1) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง** **(2) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน** **(3) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด 5** **(4) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง** **(5) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 25 มาตรา 26 มาตรา 29 มาตรา 35 หรือมาตรา 62** **เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (1) (2) (3) หรือ (5) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียนให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น** **ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา"** พิจารณาแล้ว พรรคเกษตรเสรีไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 25 และมาตรา 26 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 กรณีจัดให้มีการประชุมใหญ่ของพรรคฯ เพื่อการเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง รองหัวหน้าพรรคการเมือง เลขาธิการพรรคการเมือง รองเลขาธิการพรรคการเมือง เหรัญญิกพรรคการเมือง และกรรมการ บริหารอื่น ซึ่งพรรคเกษตรเสรีมิได้ปฏิเสธข้อเท็จจริงตามข้อ กล่าวหาของนายทะเบียนพรรคการเมืองแต่อย่างใด ทั้ง ๆ ที่ศาลรัฐธรรมนูญได้เปิดโอกาสให้พรรคเกษตรเสรีส่งคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของนายทะเบียนพรรคการเมืองอย่างเต็มที่ แต่ไม่ปรากฏว่าพรรคเกษตรเสรีส่งคำชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญตามที่ได้รับอนุญาตให้ขยายเวลาแต่อย่างใด จึงเห็นว่า พรรคเกษตรเสรีฝ่าฝืนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง	

	พ.ศ. 2541 มาตรา 25 และมาตรา 26 ดังนั้น เมื่อพิจารณากำหนดเวลาที่พรรคเกษตรเสรีจะต้องยื่นคำชี้แจงที่ล่วงเลยมาพอสมควรแล้ว พรรคเกษตรเสรีไม่ได้ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อแก้ข้อกล่าวหาของนายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งเท่ากับเป็นการยอมรับตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง จึงเห็นว่า พรรคเกษตรเสรีมีเจตนาฝ่าฝืน ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 25 และมาตรา 26 จึงมีเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) จึงวินิจฉัยให้มีคำสั่งยุบพรรคเกษตรเสรี ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามมาตรา 65 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
3. นายจุมพล ณ สงขลา	พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้ให้เวลาและโอกาสพรรคเกษตรเสรี ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว แต่พรรคเกษตรเสรีก็มิได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาตามคำร้องแต่อย่างใด ข้อเท็จจริงจึงรับฟังได้เป็นยุติว่าพรรคเกษตรเสรีฝ่าฝืนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 25 และมาตรา 26 ตามที่ผู้ร้องกล่าวหาอันเป็นเหตุให้ต้องยุบพรรคตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) นายทะเบียนจึงมีอำนาจร้องขอต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีคำสั่งยุบพรรคเกษตรเสรีได้โดยชอบ อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.2541 มาตรา 65 วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคเกษตรเสรี แจ้งคำสั่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ เพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา	ให้ยุบพรรคเกษตรเสรี
4. พลโท จุล อติเรก	พิจารณาแล้วเชื่อว่าพรรคเกษตรเสรีไม่ได้มีการประชุมใหญ่พรรคจริง จึงเป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 25 และมาตรา 26 มีเหตุให้ยุบพรรคเกษตรเสรีตามพระราชบัญญัติประกอบ	ให้ยุบพรรคเกษตรเสรี

	รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ได้ จึงวินิจฉัยให้ยุบพรรคเกษตรเสรี ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	
5. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	พิจารณาแล้ว เห็นว่า การจัดให้มีการประชุมใหญ่ของพรรคเพื่อเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคพรรคเกษตรเสรีมิได้กระทำไปโดยชอบด้วยกฎหมายและข้อบังคับพรรคหลายประการ จึงเป็นเหตุให้นายทะเบียนพรรคการเมืองปฏิเสธการตอบรับการเปลี่ยนแปลงเรื่อง ชื่อ อาชีพ ที่อยู่ และลายมือชื่อของคณะกรรมการบริหารพรรคเกษตรเสรีที่ได้รับเลือกตั้งใหม่ ตามมาตรา 33 ประกอบมาตรา 13 (5) และยังถือได้ว่าพรรคเกษตรเสรีไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 25 มาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคแรก (5) จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองได้ ตามมาตรา 65 วรรคสอง อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคเกษตรเสรี	สั่งให้ยุบพรรคเกษตรเสรี
6. นายผัน จันทรปาน	พิจารณาแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า การอ้างว่าจัดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญพรรคเกษตรเสรี ครั้งที่ 1/2544 ณ วัดบ้านโนน ตำบลโป่งแดง อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2544 ถือไม่ได้ว่าดำเนินการจัดประชุมใหญ่ให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคและกฎหมายกำหนด กล่าวคือ การประชุมใหญ่ไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคเกษตรเสรี พ.ศ. 2541 ข้อ 73 เห็นว่า พรรคเกษตรเสรี มีเจตนาฝ่าฝืนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 25 มาตรา 26 จึงมีเหตุให้ยุบพรรคเกษตรเสรีตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) จึงวินิจฉัยโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 65 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ให้ยุบพรรคเกษตรเสรี	ให้ยุบพรรคเกษตรเสรี

7. นายมงคล สระฏัน	เห็นว่า พรรคเกษตรเสรีมีหน้าที่จัดการประชุมใหญ่ของพรรคเพื่อเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง รองหัวหน้าพรรค เลขาธิการพรรค รองเลขาธิการพรรค เหรัญญิก โฆษก และกรรมการบริหารพรรคอื่น แต่พรรคเกษตรเสรีไม่ดำเนินการจัดประชุมใหญ่พรรค ให้เป็นไปตามที่ข้อบังคับพรรคและกฎหมายกำหนด และข้อเท็จจริงฟังได้ว่า พรรคเกษตรเสรีไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 25 และมาตรา 26 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 จึงมีเหตุตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) เกิดขึ้นกับพรรคเกษตรเสรีตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่จะสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้ จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคเกษตรเสรี	ให้ยุบพรรคเกษตรเสรี
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	เห็นว่า พรรคเกษตรเสรี ผู้ถูกร้อง ไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 25 และมาตรา 26 กรณีจึงมีเหตุตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ชอบที่ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำสั่งให้ยุบพรรคเกษตรเสรี ผู้ถูกร้องเสียได้ตามคำร้อง อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคเกษตรเสรี	ให้ยุบพรรคเกษตรเสรี
9. นายสุจิต บุญบงการ	ฟังได้ว่า พรรคเกษตรเสรีไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 คือ ในการประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคและกฎหมายกำหนด โดยข้อบังคับพรรคเกษตรเสรี พ.ศ. 2541 ข้อ 73 กำหนดให้หัวหน้าพรรคแจ้งกำหนดการประชุมให้สมาชิกทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน โดยระบุวัน เวลา สถานที่และระเบียบวาระการประชุมให้ทราบด้วย แต่การแจ้งเชิญเป็นการประกาศเสียงตามสายของหมู่บ้าน ของสถานที่ประชุมในตอนเช้าวันที่ 30 มีนาคม 2544 ซึ่งเป็นวันประชุม แม้ว่ามีสมาชิกพรรคบางคนได้รับเชิญแต่เป็นการเชิญเข้าร่วมสัมมนาไม่ใช่การประชุมใหญ่	ให้ยุบพรรคเกษตรเสรี

	นอกจากนี้ ข้อเท็จจริงรับฟังต่อไปได้ว่าผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกพรรค จึงเห็นว่าพรรคเกษตรเสรี ไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.2541 มาตรา 26 จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคเกษตรเสรีได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ส่วนกรณีที่พรรคเกษตรเสรีไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 หรือไม่นั้นไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยเนื่องจากได้วินิจฉัยไปแล้วว่า พรรคเกษตรเสรีไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ จึงเป็นเหตุเพียงพอที่จะให้ยุบพรรคเกษตรเสรีได้แล้ว จึงเห็นสมควรมีคำสั่งให้ยุบพรรคเกษตรเสรีได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.2541 มาตรา 65 วรรคสอง	
10. นายสุจินดา ยงสุนทร	เห็นว่า ในการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคเกษตรเสรีชุดใหม่ พรรคมิได้ดำเนินการจัดให้มีการประชุมใหญ่พรรค ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 25 โดยอย่างมากก็มีแต่เพียงการประชุมอบรมสัมมนาสำหรับประชาชนทั่วไป หรือหากจะอ้างว่าได้มีการประชุมใหญ่พรรค การประชุมที่จัดให้มีขึ้นนั้น ก็มิได้เป็นไปตามที่กำหนดไว้โดยกฎหมาย คือ มาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว และข้อบังคับพรรค ข้อที่ 69 จึงวินิจฉัยว่า มีเหตุตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) เกิดขึ้นกับพรรคเกษตรเสรีแล้ว และศาลรัฐธรรมนูญชอบที่จะสั่งให้ยุบพรรคเกษตรเสรี โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 65 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง	ให้ยุบพรรคเกษตรเสรี
11. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	พิเคราะห์แล้ว ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า พรรคเกษตรเสรีไม่ดำเนินการจัดให้มีการประชุมใหญ่พรรคให้เป็นไปตามที่กฎหมายและข้อบังคับ	ให้ยุบพรรค

	พรรคกำหนด เมื่อพรรคเกษตรเสรีฝ่าฝืนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 25 และมาตรา 26 จึงมีเหตุให้ต้องยุบพรรคตามมาตรา 65 (5) จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคเกษตรเสรี ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	เกษตรเสรี
12. นายอนันต์ เกตุวงศ์	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
13. นายอมร รักษาสัตย์	เห็นว่า คำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองมีหลักฐานที่ชัดเจนและมีน้ำหนักมากกว่าคำชี้แจงของพรรคเกษตรเสรี ที่มีต่อนายทะเบียน ทั้งคำคัดค้านข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ไม่มีรายละเอียดแต่อย่างใด จึงเห็นว่า พรรคเกษตรเสรีจงใจไม่ปฏิบัติตามมาตรา 25, มาตรา 26 และมาตรา 33 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 อันเป็นเหตุตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ให้ยุบพรรคได้ อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง จึงสั่งให้ยุบพรรคเกษตรเสรี	ให้ยุบพรรคเกษตรเสรี
14. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	พิจารณาแล้ว เห็นว่า พรรคเกษตรเสรีไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคข้อ 73 ที่กำหนดว่า คำบอกกล่าวเรียกประชุมใหญ่ทุกคราวให้หัวหน้าพรรคแจ้งกำหนดการประชุมให้สมาชิกพรรคทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันโดยให้ระบุวัน เวลาสถานที่ และระเบียบวาระการประชุมด้วยและไม่เป็นไปตามข้อบังคับข้อ 69 ที่กำหนดให้การประชุมใหญ่สามัญหรือวิสามัญประกอบด้วยสมาชิกพรรค และพรรคเกษตรเสรีไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 25 จึงมีเหตุให้ยุบพรรคเกษตรเสรีได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจที่จะสั่งให้ยุบพรรคเกษตรเสรีได้ตามวรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคเกษตรเสรี	ให้ยุบพรรคเกษตรเสรี

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 54/2545 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 12 คน (คะแนนเสียง 12 : 0)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล				
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 12 คน	**ประเด็นหลัก** กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคเกษตรเสรี ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่		**คำวินิจฉัย** สั่งให้ยุบพรรคเกษตรเสรี	
	กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรค	ให้ยกคำร้อง	ให้ยุบพรรค (ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ)	ให้ยกคำร้อง (ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ)
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓		✓	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร★	-	-	-	-
3. นายจุมพล ณ สงขลา	✓		✓	
4. พลโท จุล อติเรก★★	✓		✓	
5. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	✓		✓	
6. นายผัน จันทรปาน	✓		✓	
7. นายมงคล สระฏัน	✓		✓	
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	✓		✓	
9. นายสุจิต บุญบงการ	✓		✓	
10. นายสุจินดา ยงสุนทร	✓		✓	
11. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓		✓	
12. นายอนันต์ เกตุวงศ์★	-	-	-	-
13. นายอมร รักษาสัตย์	✓		✓	
14. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓		✓	
รวม	12	0	12	0

★ ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย

★★พลโท จุล อติเรก ปฏิบัติหน้าที่ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

55. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 55/2545

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 55/2545 (วันที่ 5 พฤศจิกายน 2545) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคนำไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง

(พิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคนำไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ยื่นคำร้อง ลงวันที่ 19 กันยายน 2545 ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคนำไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคนำไทยเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ตั้งแต่วันที่ 12 มีนาคม 2545 ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 บัญญัติ ให้พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ 5,000 คนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละ 1 สาขาภายใน 180 วันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง ปรากฏว่า เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2545 พรรคนำไทยได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง การจัดตั้งสาขาพรรคนำไทย จำนวน 3 สาขา มีคณะกรรมการสาขาพรรคสาขาละ 9 คน สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบข้อมูลสมาชิกพรรคการเมืองจากฐานข้อมูลพรรคการเมืองที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดเก็บไว้ ปรากฏว่ากรรมการสาขาพรรคนำไทยจำนวน 8 คน

		ต่อมาสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานคร และประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้องแจ้งถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดประชุมตั้งสาขาพรรคนำไทยให้นายทะเบียนทราบ และพรรคไทยรักไทยแจ้งให้นายทะเบียนทราบถึงการเป็นสมาชิกพรรคแล้ว ปรากฏว่าสมาชิก 8 คน ที่เป็นกรรมการสาขาพรรคนำไทยยังเป็นสมาชิกพรรคไทยรักไทย สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบทะเบียนรับส่งหนังสือแล้ว ไม่ปรากฏเอกสารของพรรคนำไทยเกี่ยวกับรายงานจำนวนสมาชิกพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 และการขอจัดตั้งสาขาพรรคเพิ่มเติม แต่อย่างใด เมื่อครบกำหนดเวลา 180 วันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้ง คือ ภายในวันที่ 8 กันยายน 2545 พรรคนำไทยยังไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ 5,000 คนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิก ซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละ 1 สาขา จึงมีเหตุยุบพรรคนำไทยได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้มีคำสั่งยุบพรรคนำไทย ตามมาตรา 65 วรรคสอง
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	พิจารณาแล้ว เห็นว่าพรรคนำไทยได้รับจดแจ้งการจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองตั้งแต่วันที่ 12 มีนาคม 2545 ซึ่งครบกำหนด 180 วันตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 ในวันที่ 8 กันยายน 2545 ปรากฏว่าพรรคนำไทยได้แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคจำนวน 3 สาขา และจากการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งก็ไม่ปรากฏเอกสารของพรรคนำไทยที่แจ้งรายงานจำนวนสมาชิก พรรคและการขอจัดตั้งสาขาพรรคเพิ่มเติมให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญให้พรรคนำไทยชี้แจงแต่พรรค ก็ไม่ชี้แจงแต่

		อย่างใด จึงฟังได้ว่า ภายใน 180 วันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมือง รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคนำไทย พรรคนำไทยยังไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ 5,000 คนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิก ซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 กรณีจึงมีเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคนำไทยได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5)
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 และมาตรา 65 วรรคหนึ่งและวรรคสอง
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคนำไทย ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่
3. คำวินิจฉัย	อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคนำไทย	
4. หมายเหตุ	วินิจฉัยโดยมติ 14 คน โดยมติเป็นเอกฉันท์ สั่งให้ยุบพรรคนำไทย (คะแนนเสียง 14 : 0) 2) เริ่มวันที่ 19 กันยายน 2545 แล้วเสร็จ วันที่ 5 พฤศจิกายน 2545 รวม 1 เดือน 17 วัน 3) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 20 ตอนที่ 79 ก วันที่ 22 สิงหาคม 2546 ซึ่งเท่ากับ 9 เดือน 17 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 5 พฤศจิกายน 2545) 4) พลโท จุล อดิเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติหน้าที่ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 55/2545 (วันที่ 5 พฤศจิกายน 2545) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 14 คน เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคนำไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คือ **กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคนำไทยตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่**

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	**พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 บัญญัติว่า** **"มาตรา 29 ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา"** **"มาตรา 65 พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้** **(1) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง** **(2) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน** **(3) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด 5** **(4) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง** **(5) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 25 มาตรา 26 มาตรา 29 มาตรา 35 หรือมาตรา 62** **เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (1) (2) (3) หรือ (5) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน**	ให้สั่งยุบพรรคนำไทย

	ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น" พิจารณาแล้ว เห็นว่า พรรคนำไทยมิได้ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป และไม่อาจตั้งสาขาพรรคอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาในสี่ภาคภายในระยะเวลาตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 กำหนดไว้ตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกล่าวอ้าง จึงถือได้ว่ามีเหตุตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ซึ่งบัญญัติว่า พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบเพราะเหตุที่ไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตาม มาตรา 29 เกิดขึ้นกับพรรคนำไทยแล้ว และศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจที่จะสั่งยุบพรรคนำไทยได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง จึงวินิจฉัยให้สั่งยุบพรรคนำไทย ตามมาตรา 65 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคนำไทย พรรคนำไทยไม่ได้ดำเนินการให้มีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาในสี่ภาคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 ประกอบด้วยประกาศนายทะเบียนพรรคการเมืองเรื่องบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัด ลงวันที่ 15 มิถุนายน 2541 จึงมีเหตุให้ต้องถูกยุบพรรค ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ปัญหาอื่นนอกจากนี้ไม่จำต้องวินิจฉัย จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคนำไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	ให้ยุบพรรคนำไทย
3. นายจุมพล ณ สงขลา	พิเคราะห์แล้วเห็นว่า เมื่อพรรคนำไทยไม่ยอมชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาตามคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ข้อเท็จจริงจึงรับฟังได้เป็นยุติว่า พรรคนำไทยมิได้ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป และไม่อาจจัดตั้งสาขาพรรคอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาได้ครบสี่สาขาภายในระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียน	ให้ยุบพรรคนำไทย

	รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 ตามที่นายทะเบียนกล่าวหา อันเป็นเหตุให้ต้องถูกยุบพรรคตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ของพระราชบัญญัติดังกล่าว นายทะเบียนจึงมีอำนาจขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคนำไทยได้โดยชอบ อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคนำไทย แจ้งคำสั่งให้นายทะเบียนทราบเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา	
4. พลโท จุล อติเรก	จากข้อเท็จจริง ได้ความว่า พรรคนำไทยรายงานการตั้งสาขาพรรคเพียง 3 สาขา และกรรมการสาขาพรรคบางคนก็ยังเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอื่น ทั้งไม่ปรากฏว่ามีการตั้งสาขาพรรคเพิ่มอีก นอกจากนี้ไม่ปรากฏว่าได้มีการรายงานถึงจำนวนสมาชิกพรรคว่ามีจำนวนเท่าใด จะครบห้าพันคนตามจำนวนที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ เมื่อศาลรัฐธรรมนูญแจ้งให้พรรคนำไทยชี้แจง ก็ไม่มีการชี้แจงแต่อย่างใด พิจารณาแล้วเชื่อว่าพรรคนำไทยไม่ดำเนินการให้มีสาขาพรรคอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา (4 สาขา) ตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนด และไม่จัดให้มีสมาชิกให้ครบห้าพันคนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคนำไทยได้ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) จึงให้ยุบพรรคนำไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	ให้ยุบพรรคนำไทย
5. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	พิจารณาแล้ว เห็นว่า พรรคนำไทยได้รับจดแจ้งการจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองตั้งแต่วันที่ 12 มีนาคม 2545 ซึ่งครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 ในวันที่ 8 กันยายน 2545 ปรากฏว่า พรรคนำไทยได้แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค จำนวน 3 สาขา และจากการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งก็ไม่ปรากฏเอกสารของพรรคนำไทยที่แจ้งรายงานจำนวนสมาชิกพรรค และการขอจัดตั้งสาขาพรรคเพิ่มเติมให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.	ให้ยุบพรรคนำไทย

	2541 มาตรา 29 และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญให้พรรคนำไทยชี้แจง แต่พรรคก็ไม่ชี้แจงแต่อย่างใด จึงฟังได้ว่า ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคนำไทย พรรคนำไทยยังไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 กรณี จึงมีเหตุให้สั่งยุบพรรคนำไทยได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคนำไทย	
6. นายผัน จันทรปาน	พิจารณาแล้ว เห็นว่า พรรคนำไทยไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ถือได้ว่า มีเหตุตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) เกิดขึ้นกับพรรคนำไทยแล้ว จึงอาศัยอำนาจตามมาตรา 65 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 สั่งให้ยุบพรรคนำไทย	ให้ยุบพรรคนำไทย
7. นายมงคล สระฏัน	เห็นว่า พรรคนำไทยได้มีหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคนำไทย จำนวน 3 สาขา สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบแล้ว ปรากฏว่าจนถึงวันที่ครบหนึ่งร้อยแปดสิบวันตามที่กฎหมายกำหนด พรรคนำไทยไม่ได้จัดตั้งสาขาพรรคเพิ่มเติม และพรรคนำไทยไม่ได้รายงานจำนวนสมาชิกว่ามีห้าพันคนขึ้นไป ประกอบกับพรรคนำไทยไม่ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญ แต่อย่างใด ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่าพรรคนำไทยไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกพรรคตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป และไม่สามารถตั้งสาขาพรรคอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขารวม 4 สาขา ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคนำไทย ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 29 แห่ง	ให้ยุบพรรคนำไทย

	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง จึงมีเหตุตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) เกิดขึ้นกับพรรคนำไทยตามคำร้องของนายทะเบียน พรรคการเมืองที่จะสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้ จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคนำไทย	
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	ฟังได้ตามคำร้องว่า พรรคนำไทยไม่ได้ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไปซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง ตามมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มีเหตุให้ยุบพรรคนำไทยได้ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) แห่งพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าว อาศัยอำนาจตามมาตรา 65 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคนำไทย	ให้ยุบพรรคนำไทย
9. นายสุจิต บุญบงการ	ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า หลังจากครบระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคนำไทย พรรคนำไทยไม่ได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าได้ดำเนินการให้มีสมาชิกพรรคตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด จึงถือว่าพรรคนำไทยไม่ได้ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไปดังกล่าว ส่วนการจัดตั้งสาขาพรรคนั้น พรรคนำไทยแจ้งแต่เพียงว่าได้จัดตั้งสาขาพรรค 3 สาขา ยังขาดอีกหนึ่งสาขา คือภาคใต้ จึงจะเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 และประกาศของนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่องบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัด ลงวันที่ 15 มิถุนายน	ให้มีคำสั่งยุบพรรคนำไทย

	2541 จึงเป็นเหตุเพียงพอให้ยุบพรรคนำไทยได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ส่วนการจัดตั้งสาขาพรรค 3 สาขาดังกล่าว พรรคนำไทยได้ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคนำไทยหรือไม่นั้น จึงไม่ต้องพิจารณาวินิจฉัย จึงวินิจฉัยว่า พรรคนำไทยไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 กรณีจึงมีเหตุให้ยุบพรรคนำไทยได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) จึงเห็นควรให้มีคำสั่งยุบพรรคนำไทยได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.2541 มาตรา 65 วรรคสอง	
10. นายสุจินดา ยงสุนทร	เห็นว่า มีเหตุตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 เกิดขึ้นกับพรรคนำไทยแล้ว กล่าวคือ ภายใน 180 วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรค พรรคนำไทยไม่ได้ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป และไม่สามารถจัดตั้งสาขาพรรคได้ครบจำนวน ตามที่มาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 และประกาศของนายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนด ศาลรัฐธรรมนูญจึงชอบที่จะอาศัยอำนาจตามมาตรา 65 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว สั่งให้ยุบพรรคนำไทยได้	ให้ยุบพรรคนำไทย
11. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	เห็นว่า พรรคนำไทยไม่สามารถดำเนินการให้มีสาขาพรรคอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 ได้ จึงมีเหตุยุบพรรคนำไทยตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคนำไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	ให้ยุบพรรคนำไทย
12. นายอนันต์ เกตุวงศ์	พิเคราะห์แล้วเห็นว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคนำไทยไว้ในทะเบียนพรรคการเมืองเมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2545 ซึ่งครบกำหนด 180 วัน เมื่อวันที่ 8 กันยายน	ให้ยุบพรรคนำไทย

	2545 ซึ่งมาตรา 29 บัญญัติให้พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป และอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกที่มีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด ทั้งต้องมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา แต่พรรคนำไทยไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัตินี้ได้ เพราะการจัดตั้งสาขาพรรค 3 สาขานั้น ปรากฏว่า คณะกรรมการสาขาพรรคนำไทย ลำดับที่ 1 จังหวัดชัยภูมิ และลำดับที่ 3 จังหวัดเพชรบูรณ์ ขาดคุณสมบัติการเป็นสมาชิกตามข้อบังคับของพรรคนำไทย เพราะเป็นสมาชิกพรรคไทยรักไทยด้วย ดังนั้น พรรคนำไทยจึงมีสาขาพรรคที่ถูกต้องเพียงหนึ่งสาขาเท่านั้น และจากการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ปรากฏเอกสารเกี่ยวกับการรายงานจำนวนสมาชิกและการจัดตั้งสาขาพรรคเพิ่มเติม ศาลรัฐธรรมนูญได้ส่งสำเนาคำร้องให้พรรคนำไทยเพื่อทราบและชี้แจงแล้ว แต่ไม่มีการชี้แจงจากพรรคนำไทยแต่อย่างใด จึงฟังได้ว่าพรรคนำไทยไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป และไม่สามารถจัดตั้งสาขาพรรคอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาภายในระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 อันเป็นเหตุให้ยุบพรรคตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ดังนั้น จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคนำไทยตามมาตรา 65 วรรคสอง	
13. นายอมร รักษาสัตย์	จากหลักฐานของนายทะเบียนพรรคการเมืองแสดงให้เห็นว่า พรรคนำไทยไม่ได้ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป เพราะพรรคมิได้ส่งบัญชีรายชื่อสมาชิกพร้อมทั้งหลักฐานใดๆ ต่อนายทะเบียน ส่วนการตั้งสาขาพรรคนั้น ก็จัดตั้งได้ถูกต้องเพียงสาขาเดียว จึงไม่ครบตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 นอกจากนี้ไม่ปรากฏว่า พรรคนำไทยได้ชี้แจงข้อสงสัยต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงไม่มีข้อมูลที่จะตรวจสอบรายละเอียดได้ มิหนำซ้ำหัวหน้าพรรคได้ขอลาออกจากตำแหน่งซึ่งทำให้คณะกรรมการบริหารพรรคต้องพ้นจากตำแหน่งไปด้วยตั้งแต่วันที่ 19 สิงหาคม 2545 และมิได้แจ้งการเลือกตั้ง	ให้ยุบพรรคนำไทย

	หัวหน้าพรรคและคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ให้นายทะเบียนรับรองแต่อย่างใดทั้งในชั้นศาลรัฐธรรมนูญ พรรคนำไทยก็มิได้ทำการชี้แจงใดๆ เมื่อพิจารณาจากหลักฐานของฝ่ายผู้ร้อง (นายทะเบียนพรรคการเมือง) ประกอบกับพรรคนำไทยมิได้ ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาแต่อย่างใด จึงน่าเชื่อได้ว่า พรรคนำไทยมิได้ดำเนินการให้มีสมาชิกครบห้าพันคนและมีสาขาพรรคที่สามารถรับรองได้เพียงสาขาเดียว อันเป็นเหตุให้ยุบพรรคนำไทยตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) เพราะเหตุมิได้ดำเนินการตามมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคนำไทยตามมาตรา 65 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541	
14. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	พิจารณาแล้ว ตามข้อเท็จจริงฟังได้ว่า กรรมการสาขาพรรคนำไทย จำนวน 8 คน ยังเป็นสมาชิกพรรคไทยรักไทย ตามข้อบังคับพรรคนำไทย พ.ศ. 2544 ข้อ 13 (8) บุคคลที่จะเป็นสมาชิกพรรคได้ต้องไม่เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่น เมื่อบุคคลดังกล่าวยังไม่ได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกของพรรคไทยรักไทย สมาชิกภาพของสมาชิกพรรคนำไทยดังกล่าวจึงต้องสิ้นสุดลงตามข้อบังคับพรรคข้อ 17 (4) การที่มีชื่อบุคคลทั้งแปดเป็นกรรมการสาขาพรรคลำดับที่ 1 จังหวัดชัยภูมิ และลำดับที่ 3 จังหวัดเพชรบูรณ์ จึงไม่มีผลเป็นการจัดตั้งสาขาพรรคโดยชอบ ไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 31 พรรคนำไทยจึงมีสาขาพรรคการเมืองเพียงสาขาเดียว คือ สาขาลำดับที่ 2 กรุงเทพมหานคร และพรรคนำไทยยังไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้ง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29	ให้ยุบพรรคนำไทย

	กรณีจึงมีเหตุยุบพรรคนำไทยได้ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อขอให้มีคำสั่งยุบพรรคนำไทย ตามมาตรา 65 วรรคสอง ศาลรัฐธรรมนูญชอบที่จะสั่งให้ยุบพรรคนำไทยได้ จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคนำไทย	

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 55/2545 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 14 คน (คะแนนเสียง 14 : 0)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล				
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 14 คน	**ประเด็นหลัก** กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคนำไทย ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่		**คำวินิจฉัย** สั่งให้ยุบพรรคนำไทย	
	กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรค	ให้ยกคำร้อง	ให้ยุบพรรค (ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ)	ให้ยกคำร้อง (ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ)
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓		✓	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	✓		✓	
3. นายจุมพล ณ สงขลา	✓		✓	
4. พลโท จุล อติเรก★	✓		✓	
5. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	✓		✓	
6. นายผัน จันทรปาน	✓		✓	
7. นายมงคล สระฏัน	✓		✓	
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	✓		✓	
9. นายสุจิต บุญบงการ	✓		✓	
10. นายสุจินดา ยงสุนทร	✓		✓	
11. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓		✓	
12. นายอนันต์ เกตุวงศ์	✓		✓	
13. นายอมร รักษาสัตย์	✓		✓	
14. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓		✓	
รวม	14	0	14	0

★พลโท จุล อติเรก ปฏิบัติหน้าที่ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

56. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 56/2545

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 56/2545 (วันที่ 5 พฤศจิกายน 2545) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคชาติประชาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง

(พิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ยื่นคำร้อง ลงวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2545 ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคชาติประชาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชนเป็นพรรคการเมือง เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2544 ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 บัญญัติให้พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ 5,000 คนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละ 1 สาขา ภายใน 180 วันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง แต่จากการตรวจสอบของนายทะเบียนพรรคการเมือง ผลปรากฏว่า 1) การรับสมาชิกพรรคชาติประชาชน พรรคชาติประชาชนแจ้งว่า ในคราวประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ 1/2544 เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2544 มีมติรับสมาชิกพรรคจำนวน 6,976 คน โดยพรรคชาติประชาชนชี้แจงเพิ่มเติมว่า เป็นสมาชิกพรรคที่โอนมาจากพรรคประชาชนจำนวนประมาณ 5,000 คน และการจัดหาสมาชิกของพรรคชาติประชาชนจำนวนประมาณ 1,000 คน ซึ่งสมาชิกของพรรคประชาชนจำนวนประมาณ 5,000 คน ต่างยืนยันว่า

		ยินดีเข้าร่วมกับพรรคชาติประชาชน โดยบางส่วนได้โอนมาทันที และบางส่วนแจ้งว่าหากพรรคประชาชนถูกยุบเมื่อใดก็จะโอนมา สังกัดพรรคชาติประชาชน คณะกรรมการบริหารพรรคชาติประชาชน จึงนำรายชื่อสมาชิกพรรคประชาชนจำนวนประมาณ 5,000 คน รวมเข้ากับสมาชิกที่พรรคชาติประชาชนจัดหาเพิ่มเติมจำนวนประมาณ 1,000 คน รวมทั้งสิ้น 6,976 คน เข้าพิจารณาในที่ประชุมใหญ่พรรคครั้งดังกล่าวแต่เนื่องจากพรรคประชาชนยังไม่ยุบ จึงทำให้พรรคชาติประชาชนไม่สามารถรวบรวมใบสมัครสมาชิกพรรคทั้ง 6,976 คนได้ คงมีเพียงสมาชิกพรรคประชาชนที่โอนมาเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนกับสมาชิกที่พรรคชาติประชาชนจัดหาเพิ่มเติมอีก 1,000 คนเศษเท่านั้น ข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. 2543 ข้อ 9 กำหนดให้สมาชิกพรรคชาติประชาชนมี 2 ประเภท คือ สมาชิกสามัญ และสมาชิกวิสามัญ ซึ่งสมาชิกพรรคทั้ง 2 ประเภท ต้องยื่นใบสมัครตามข้อ 10 และข้อ 11 และมีคุณสมบัติตามข้อ 12 และข้อ 13 การรับบุคคลเข้าเป็นสมาชิกพรรคให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการบริหารพรรคตามข้อ 14 และจะเป็นสมาชิกพรรคสมบูรณ์ เมื่อผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการบริหารพรรคแล้ว ประกาศรายชื่อเป็นสมาชิกพรรคตามข้อ 15 และโดยที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 20 บัญญัติให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนิน กิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามข้อบังคับ พรรคชาติประชาชนจึงไม่อาจดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคดังกล่าว 2) การจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน จำนวน 6 สาขา เนื่องจากพรรคชาติประชาชน ไม่ได้จัดส่งใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคและเอกสารประกอบให้นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงไม่สามารถตรวจสอบได้ว่า ผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าวเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนสมบูรณ์ตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. 2543 หรือไม่ โดยที่ข้อ 14 และข้อ 15 กำหนดให้สมาชิกพรรคจะเป็นสมาชิกที่สมบูรณ์ต่อเมื่อผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการบริหารพรรค แล้วประกาศรายชื่อเป็นสมาชิก

		พรรคและได้รับบัตรประจำตัวสมาชิกพรรคจึงจะมีสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ ประกอบกับพรรคชาติประชาชนชี้แจงว่า ไม่มีการจดรายงานการประชุมเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคครั้งแรก จึงไม่สามารถตรวจสอบได้ว่า การจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าว พรรคชาติประชาชนได้ดำเนินการให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. 2543 ข้อ 45 ที่กำหนดให้ตัวแทนสาขาพรรคดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคเป็นครั้งแรกภายใน 30 วัน การประชุมเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคครั้งแรกต้องมีสมาชิกสามัญ ซึ่งมีภูมิลำเนาตามหลักฐานทะเบียนราษฎรในท้องที่หรือเขตเลือกตั้งนั้น ๆ ตั้งแต่ 50 คนขึ้นไปเข้าร่วมประชุม และโดยที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 20 บัญญัติให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรค เมื่อพรรคชาติประชาชนไม่ได้จัดส่งใบสมัครพร้อมทั้งเอกสารหลักฐานประกอบการดำเนินการรับสมาชิกพรรค และไม่ได้จัดทำรายงานการประชุมเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคทั้ง 6 สาขา พรรคชาติประชาชนจึงไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคดังกล่าว นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชนทั้ง 6 สาขา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 33 3) การเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรค เนื่องจากพรรคชาติประชาชนไม่ได้จัดส่งใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคและเอกสารประกอบให้นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงไม่สามารถตรวจสอบได้ว่า ผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคครั้งดังกล่าวเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนสมบูรณ์ ตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. 2541 หรือไม่ ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 26 วรรคสอง บัญญัติให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองที่อยู่ระหว่างการดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคตามมาตรา 29 ต้องประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารพรรค ผู้แทนสาขาพรรค และสมาชิกพรรคตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคและหนังสือเชิญประชุมใหญ่

		พรรคที่พรรคชาติประชาชนจัดส่งให้นายทะเบียนก็ไม่ได้ระบุชื่อสมาชิกพรรคที่เชิญเข้าประชุมใหญ่พรรค จึงไม่สามารถตรวจสอบได้ว่า พรรคชาติประชาชนได้ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคดังกล่าวหรือไม่ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคตามมติที่ประชุมใหญ่พรรค ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 33 เมื่อพรรคชาติประชาชนไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ 5,000 คนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละ 1 สาขา ภายในวันที่ 14 สิงหาคม 2544 อันเป็นวันครบกำหนด 180 วันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชนเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 กรณีมีเหตุให้ยุบพรรคชาติประชาชนได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน ตามมาตรา 65 วรรคสอง
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	พิจารณาแล้วเห็นว่า พรรคชาติประชาชนได้รับจดแจ้งการจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2544 ซึ่งครบกำหนด 180 วันตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 ในวันที่ 14 สิงหาคม 2544 ปรากฏว่า พรรคชาติประชาชนแจ้งจำนวนสมาชิกพรรค 6,976 คน และการจัดตั้งสาขาพรรค 6 สาขา ต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2544 หลังจากครบกำหนดเวลา 180 วันไปแล้ว 1 วัน และจากการตรวจสอบของนายทะเบียนพรรคการเมืองพบว่า การรับสมาชิกพรรคชาติประชาชนไม่เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. 2543 และการจัดตั้งสาขาพรรคทั้ง 6 สาขา ก็ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคชาติประชาชน นายทะเบียนพรรค

		การเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคทั้ง 6 สาขา ทั้งไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคตามมติที่ประชุมใหญ่พรรค ประกอบกับคำชี้แจงของหัวหน้าพรรคชาติประชาชนที่กล่าวอ้างในเรื่องการรับสมาชิกพรรคไม่อาจรับฟังได้ และไม่โต้แย้งถึงการที่นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคทั้ง 6 สาขา และไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคตามมติที่ประชุมใหญ่พรรค จึงฟังได้ว่า ภายใน 180 วันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชนยังไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ 5,000 คนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละ 1 สาขา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 กรณีจึงมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคชาติประชาชนได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5)
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 และมาตรา 65 วรรคหนึ่งและวรรคสอง
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชน ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่
3. คำวินิจฉัย	อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชน	

4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 13 คน โดยสั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชน 12 คน และ ให้ยกคำร้องโดยนายทะเบียนพรรคการเมืองจะต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 145 (3) ก่อน จำนวน 1 คน (คะแนนเสียง 12 : 1) 2) เริ่มวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2545 แล้วเสร็จ วันที่ 5 พฤศจิกายน 2545 รวม 8 เดือน 28 วัน 3) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 20 ตอนที่ 79 ก วันที่ 22 สิงหาคม 2546 ซึ่งเท่ากับ 9 เดือน 17 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 5 พฤศจิกายน 2545) 4) พลโท จุล อติเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติหน้าที่ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 56/2545 (วันที่ 5 พฤศจิกายน 2545) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 13 คน เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคชาติประชาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คือ **กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชน ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่**

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	**พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 บัญญัติว่า** **"มาตรา 29 ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา"** **"มาตรา 65 พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้** **(1) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง** **(2) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน** **(3) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด 5** **(4) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง** **(5) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 25 มาตรา 26 มาตรา 29 มาตรา 35 หรือมาตรา 62** **เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (1) (2) (3) หรือ (5) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน**	ให้สั่งยุบพรรคชาติประชาชน

	ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น" พิจารณาแล้ว พรรคชาติประชาชนไม่โต้แย้งหักล้างข้อกล่าวหาของนายทะเบียนพรรคการเมือง โดยโต้แย้งแต่เพียงว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองเลือกปฏิบัติต่อพรรคชาติประชาชน โดยรีบส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคชาติประชาชน แทนที่จะขยายเวลาให้พรรคชาติประชาชนดำเนินการจัดหาสมาชิกและจัดตั้งสาขาพรรคให้เป็นไปตามมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 จึงเห็นว่าเหตุผลตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ขอให้ยุบพรรคชาติประชาชน รับฟังได้ ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า พรรคชาติประชาชนซึ่งได้รับการจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชนเป็นพรรคการเมือง เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2544 ซึ่งครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมือรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง ตามมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2544 เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2544 แต่พรรคไม่สามารถจัดหาสมาชิกได้ครบ ประกอบกับพรรคชาติประชาชนไม่ได้จัดส่งใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคและเอกสารประกอบให้นายทะเบียนพรรคการเมืองตรวจสอบเพื่อประกอบการพิจารณาตั้งสาขาพรรคทั้ง 6 สาขา ตามมาตรา 33 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 จึงเป็นเหตุยุบพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ด้วยเหตุไม่ดำเนินการให้เป็นไปตาม มาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 จึงวินิจฉัยให้สั่งยุบพรรคชาติประชาชน ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองตามมาตรา 65 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-

3. นายจุมพล ณ สงขลา	พิเคราะห์เหตุผลตามคำร้องและคำชี้แจงของพรรคชาติประชาชนแล้ว ข้อเท็จจริงรับฟังได้เป็นยุติว่าในวันที่ 14 สิงหาคม 2544 ซึ่งเป็นวันที่ครบหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน พรรคนี้ไม่สามารถจัดหาสมาชิกได้ครบห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนกำหนด และมีสาขาพรรคอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาจึงต้องถือว่าพรรคชาติประชาชนฝ่าฝืน มาตรา 29 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ตามที่นายทะเบียนกล่าวหา ข้ออ้างของพรรคชาติประชาชน ฟังไม่ขึ้น อันเป็นเหตุให้ต้องยุบพรรคตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ของพระราชบัญญัติดังกล่าวนายทะเบียนจึงมีอำนาจร้องขอต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชนได้โดยชอบ อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชน แจ้งคำสั่งให้นายทะเบียนทราบเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา	ให้ยุบพรรคชาติประชาชน
4. พลโท จุล อติเรก	พิจารณาแล้ว ตามข้อเท็จจริงได้ความว่า พรรคชาติประชาชนได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2544 ซึ่งครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันในวันที่ 14 สิงหาคม 2544 พรรคชาติประชาชนแจ้งนายทะเบียนพรรคการเมืองเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2544 ว่าจำนวนสมาชิกพรรคมี 6,976 คน และได้จัดตั้งสาขาพรรค 6 สาขา นายทะเบียนพรรคการเมืองตรวจสอบแล้วปรากฏว่าการรับสมาชิกพรรคไม่เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. 2543 การจัดตั้งสาขาพรรคทั้ง 6 สาขา ก็ไม่ถูกต้องด้วย นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคทั้ง 6 สาขา ทั้งไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคตามมติที่ประชุมใหญ่พรรค หัวหน้าพรรคไม่โต้แย้งถึงการที่นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคทั้ง 6 สาขาและไม่รับรองกรรมการบริหารพรรคเพราะเหตุนายทะเบียนพรรคการเมืองตรวจสอบสมาชิกพรรคที่พรรคชาติประชาชนอ้างว่า	ให้ยุบพรรคชาติประชาชน

	มีจำนวนถึง 6,976 คนนั้น แท้จริงยังเป็นสมาชิกพรรคประชาชนอยู่ คงมีสมาชิกของพรรคชาติประชาชนที่ถูกต้องประมาณ 1,000 คน เท่านั้น และการจัดตั้งสาขาพรรคก็ไม่ปรากฏชัดแจ้งว่า ผู้ร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนอย่างถูกต้องตามข้อบังคับของพรรคข้อ 14 และข้อ 15 หรือไม่ รวมทั้งการประชุมเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคด้วย จึงเป็นเหตุให้นายทะเบียนไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรค และเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันได้รับจดแจ้งจัดตั้งพรรคชาติประชาชน พรรคไม่ได้ดำเนินการให้มีจำนวนสมาชิกพรรค และมีสาขาพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 พิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหตุให้ยุบพรรคชาติประชาชนได้ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) จึงให้ยุบพรรคชาติประชาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	
5. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	ฟังได้ว่า ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชนพรรคชาติประชาชนยังไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดให้มีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 กรณีจึงมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคชาติประชาชนได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชน	ให้ยุบพรรคชาติประชาชน
6. นายผัน จันทรปาน	พิจารณา แล้วเห็นว่า พรรคชาติประชาชนไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ถือได้ว่า มีเหตุตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) เกิดขึ้นกับพรรคชาติประชาชนแล้ว จึงอาศัยอำนาจตามมาตรา 65 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติ	ให้ยุบพรรคชาติประชาชน

	ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ให้ยุบพรรคชาติประชาชน	
7. นายมงคล สระฏัน	ฟังได้ว่า พรรคชาติประชาชนไม่อาจหาสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป และไม่สามารถตั้งสาขาพรรคอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาภายในเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง จึงมีเหตุตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) เกิดขึ้นกับพรรคชาติประชาชนตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่จะสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้ จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชน	ให้ยุบพรรคชาติประชาชน
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	ฟังได้ว่า พรรคชาติประชาชน ผู้ถูกร้องมิได้ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป และมีสาขาพรรคอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับตั้งแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งผู้ถูกร้องเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 ซึ่งเป็นเหตุให้ยุบพรรคได้ตามพระราช บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชน	ให้ยุบพรรคชาติประชาชน
9. นายสุจิต บุญบงการ	ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า หลังจากครบกำหนด 180 วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมือง รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน พรรคชาติประชาชนไม่สามารถหาสมาชิกได้ครบห้าพันคนขึ้นไป คือมีสมาชิกเพียง 1 พันคนเศษเท่านั้น ข้อโต้แย้งของพรรคชาติประชาชนที่ว่า พรรคชาติประชาชนเป็นพรรคที่แยกตัวออกมาจากพรรคประชาชน จึงมีสมาชิกจำนวนหนึ่งที่ยังเป็นสมาชิกพรรคประชาชน ซึ่งสมาชิกเหล่านั้นจะต้องกลับมาเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนอย่างแน่นอนซึ่งจะทำให้	ให้ยุบพรรคชาติประชาชน

	สมาชิกพรรคชาติประชาชนมีจำนวนห้าพันคนขึ้นไป คือ 6,976 คน แต่ที่ยังไม่เป็นเช่นนั้น เนื่องจากสมาชิกดังกล่าวไม่อยากเสียสิทธิในการรับความช่วยเหลือสวัสดิการของพรรคประชาชนนั้น รับฟังไม่ได้ เนื่องจากเมื่อครบ 180 วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน พรรคชาติประชาชนจะต้องดำเนินการให้มีสมาชิกพรรคจำนวนห้าพันคนขึ้นไป พรรคชาติประชาชนไม่สามารถนับจำนวนบุคคลที่แจ้งความประสงค์ว่าจะเป็นสมาชิกพรรคแต่ยังไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคว่าเป็นสมาชิกพรรคแล้วไม่ได้ จึงเห็นว่าพรรคชาติประชาชนไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 เป็นเหตุให้ยุบพรรคชาติประชาชนได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) จึงสมควรมีคำสั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชนได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	
10. นายสุจินดา ยงสุนทร	จากข้อเท็จจริงประกอบกับคำยอมรับของพรรคชาติประชาชนเอง เห็นว่าพรรคชาติประชาชนไม่ได้ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ตามนัยมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่คณะกรรมการบริหารพรรคนำเอารายชื่อสมาชิกพรรคประชาชนจำนวนกว่าห้าพันคน มารวมกับสมาชิกของพรรคชาติประชาชนนั้น เป็นการกระทำที่มิชอบด้วยกฎหมาย อีกทั้งสาขาพรรคที่จัดตั้งขึ้นก็ไม่สมบูรณ์หรือครบจำนวนตามที่กฎหมายระบุ ทั้งนี้ แสดงให้เห็นว่ามีเหตุตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) เกิดขึ้นกับพรรคชาติประชาชนแล้ว จึงวินิจฉัยว่า ศาลรัฐธรรมนูญชอบที่จะอาศัยอำนาจตามมาตรา 65 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว สั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชนได้	ให้ยุบพรรคชาติประชาชน
11. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	พิเคราะห์แล้ว พรรคชาติประชาชนยอมรับว่าเมื่อครบหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการ	ให้ยุบพรรค

	จัดตั้งพรรคชาติประชาชน พรรคชาติประชาชนหาสมาชิกได้เพียง 1 พันคนเศษ แต่ได้นำรายชื่อสมาชิกของพรรคประชาชนจำนวน 5 พันคนเศษ ซึ่งยังไม่ได้ลาออกจากพรรคประชาชนมารวมเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนด้วยเพื่อให้ได้สมาชิกพรรคไม่น้อยกว่าห้าพันคน จึงทำให้สมาชิกจำนวน 5 พันคนเศษดังกล่าวไม่มีสถานะเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน จึงฟังได้ว่าภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน พรรคชาติประชาชนไม่สามารถดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนกำหนด ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 ซึ่งเป็นเหตุให้ยุบพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 (5) จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	ชาติประชาชน
12. นายอนันต์ เกตุวงศ์	พิเคราะห์แล้ว จึงเห็นว่า การรับสมัครสมาชิกของพรรคชาติประชาชนไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 และข้อบังคับของพรรคหลายประการ และไม่ชี้แจงให้ชัดเจนได้ว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้อง กล่าวคือ การจัดตั้งสาขาพรรค ไม่ปรากฏหลักฐานให้ตรวจสอบได้ว่ามีการกระทำตามข้อบังคับของพรรคข้อ 45 หรือไม่ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงรับรองไม่ได้ว่ามีการจัดตั้งสาขาพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 20 และมาตรา 33 และไม่มีหลักฐานการประชุมใหญ่ของพรรคนายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่อาจตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคตามมติที่ประชุมใหญ่ได้ การที่หัวหน้าพรรคชาติประชาชนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 อันเป็นเหตุให้ยุบพรรคได้ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5)	ให้ยุบพรรคชาติประชาชน

	จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	
13. นายอมร รักษาสัตย์	กรณีที่นายทะเบียนพรรคการเมืองชี้แจงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคชาติประชาชนนี้ เป็นปัญหาทางด้านข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย กล่าวคือ ในด้านข้อเท็จจริงคณะกรรมการบริหารพรรคชาติประชาชนได้ชี้แจงว่าพวกตนแยกตัวมาตั้งพรรคใหม่ เพราะเห็นว่าพรรคเก่า คือ พรรคประชาชนเกิดการทุจริตภายในพรรค จึงร้องเรียนต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองให้สอบสวนตั้งแต่เดือนมีนาคม 2543 ซึ่งต่อมาได้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคประชาชน แต่ศาลรัฐธรรมนูญใช้เวลาพิจารณาอยู่นาน จึงสั่งยุบพรรคประชาชนตาม คำวินิจฉัยที่ 34/2544 เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2544 ในระหว่างที่รอการดำเนินการยุบพรรคประชาชน แกนนำพรรคที่มาขอตั้งพรรคใหม่เกรงว่า สมาชิกจะเสียสิทธิด้านสวัสดิการ จึงมาขอตั้งพรรคชาติประชาชน โดยจะโอนสิทธิด้านสวัสดิการมาต่อทางพรรคใหม่ได้ จึงเชื่อว่าสมาชิกของพรรคเก่าทั้งห้าพันคนเศษจะโอนมาด้วย ดังนั้น ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อพรรคชาติประชาชน จึงยังไม่มีเอกสารเกี่ยวกับสมาชิกของพรรคประชาชน (ซึ่งขณะนั้นยังไม่ถูกยุบ) มาเสนอต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ แต่ในระหว่างรอศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคเดิมระยะเวลาหาสมาชิกของพรรคใหม่ก็ล่วงเลยกำหนด 180 วันเสียแล้ว จึงเกิดเป็นปัญหาขึ้น ฝ่ายนายทะเบียนพรรคการเมืองก็พิจารณาเฉพาะในด้านว่าพรรคชาติประชาชนมีสมาชิกโดยสมบูรณ์ครบห้าพันคนขึ้นไปหรือไม่ เมื่อไม่มีเอกสารยืนยันการเป็นสมาชิก การเป็นกรรมการบริหารพรรค และการมีสาขาพรรคก็พลอยผิดไปทั้งหมด การโต้แย้งกันเรื่องจำนวนสมาชิกที่มีเอกสารยืนยันสมบูรณ์เพียงใด การมีการประชุมใหญ่ของพรรคถูกต้อง หรือไม่ มีสาขาถูกต้องหรือไม่ ตราบใดที่ยังมีข้อโต้แย้งกันอยู่ก็น่าที่นายทะเบียนพรรคการเมืองจะนำเรื่องเสนอให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดในข้อเท็จจริงโดยพรรคมีโอกาสชี้แจงเต็มที่ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 145 (3) เสียก่อนเมื่อ	ควรยกคำร้อง

	คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ชี้ขาดจนเป็นที่ปรากฏแน่ชัดแก่นายทะเบียนแล้ว จึงชอบที่จะนำมาร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง ศาลรัฐธรรมนูญไม่ควรต้องสอบสวนข้อเท็จจริงเหล่านี้ เมื่อพิจารณาว่า กรณีนี้มีข้อเท็จจริงที่ยังไม่ชัดเจนอยู่มากและนายทะเบียนพรรคการเมืองใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง ร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญทันที แทนที่จะส่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสอบสวนให้ชัดเจนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 145 (3) ก่อน จึงเป็นการไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าว จึงเห็นควรยกคำร้อง	
14. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	ข้อเท็จจริงได้ความว่า พรรคชาติประชาชนจัดหาสมาชิกพรรคได้ประมาณหนึ่งพันคน ส่วนผู้ที่จะเป็นสมาชิกอีกประมาณห้าพันคนจะโอนมาจากพรรคประชาชน เมื่อได้มีการยุบพรรคประชาชนแล้ว แต่เมื่อพรรคชาติประชาชนตั้งพรรคมาครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันยังไม่มีการยุบพรรคประชาชน (พรรคประชาชนยุบเมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2544) คงมีสมาชิกที่พรรคประชาชนโอนมาบางส่วนก่อนมีการยุบพรรคประชาชนกับสมาชิกพรรคชาติประชาชนจัดหาเพิ่มเติมอีกประมาณหนึ่งพันคน สำหรับสาขาพรรคนั้นนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่ได้รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคทั้งหกสาขา ถือว่าภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน พรรคชาติประชาชนไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 กรณีมีเหตุให้ยุบพรรคชาติประชาชนตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชนได้ตามมาตรา 65 วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชน	ให้ยุบพรรคชาติประชาชน

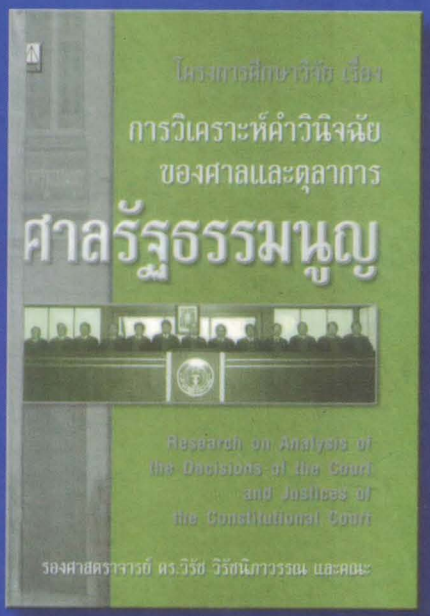
ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 56/2545 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 13 คน (คะแนนเสียง 12 : 1)

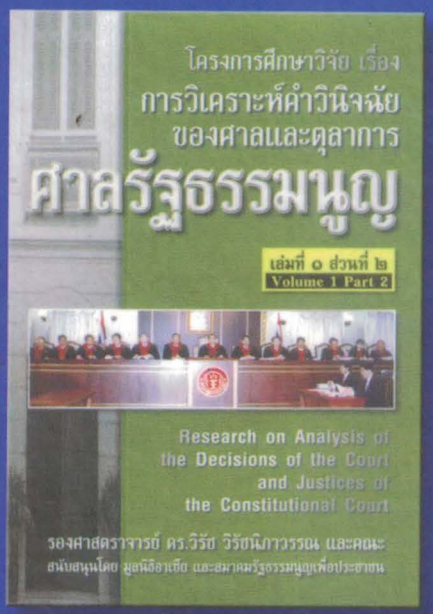
คำวินิจฉัยส่วนบุคคล				
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 14 คน	**ประเด็นหลัก** กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชน ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่		**คำวินิจฉัย** สั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชน	
	กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรค	ให้ยกคำร้อง	ให้ยุบพรรค (ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ)	ให้ยกคำร้อง (ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ)
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓		✓	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร★	-	-	-	-
3. นายจุมพล ณ สงขลา	✓		✓	
4. พลโท จุล อติเรก★★	✓		✓	
5. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	✓		✓	
6. นายผัน จันทรปาน	✓		✓	
7. นายมงคล สระฏัน	✓		✓	
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	✓		✓	
9. นายสุจิต บุญบงการ	✓		✓	
10. นายสุจินดา ยงสุนทร	✓		✓	
11. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓		✓	
12. นายอนันต์ เกตุวงศ์	✓		✓	
13. นายอมร รักษาสัตย์		✓★★		✓★★★
14. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓		✓	
รวม	12	1	12	1

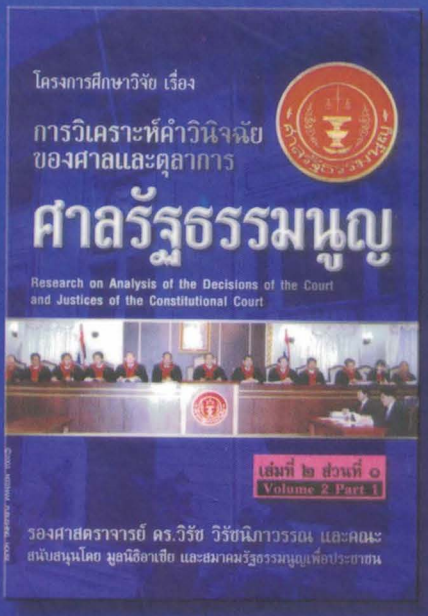
★ ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย

★★ พลโท จุล อติเรก ปฏิบัติหน้าที่ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

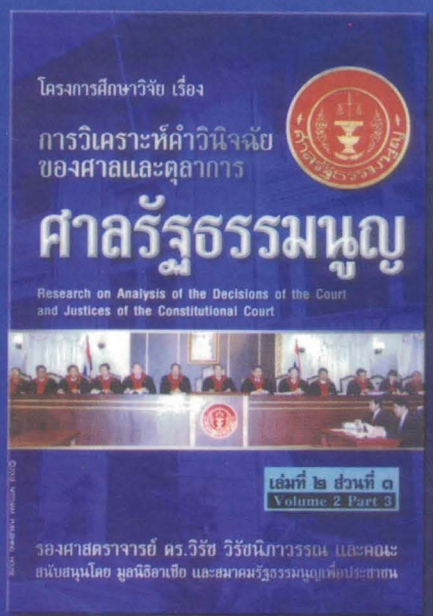
★★★โดยนายทะเบียนพรรคการเมืองจะต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 145 (3) ก่อน

ISBN 974-203-293-9

9 789742 032937

ราคา 350 บาท

ห้องสมุดศาลรัฐธรรมนูญ
0003257